

GOVERNMENT OF INDIA

ARCHAEOLOGICAL SURVEY OF INDIA

CENTRAL
ARCHAEOLOGICAL
LIBRARY

ACCESSION NO

33556

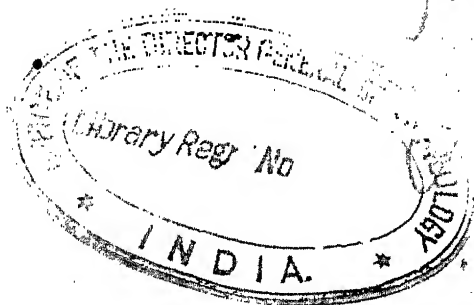
CALL No.

091/1012/1/1

D.G.A. 79

U 2680

94

NOTICES

OF

SANSKRIT MSS.

SECOND SERIES

BY

MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA ÇĀSTRĪ, M.A.
Honorary Joint Philological Secretary, Asiatic Society of Bengal.

PUBLISHED

UNDER ORDERS OF THE GOVERNMENT OF

BENGAL

VOLUME II. (Vol. 3 inside)

091.4912

Har

23556

CALCUTTA:

BAPTIST MISSION PRESS.

1904.

313/07.

1901

1901

1901

1901

1901

1901

1901

1901

CENTRAL ASIAN LIBRARY, U.S. NATIONAL MUSEUM
Acc. No. 23556.
20. 4. 56.
No. 091.4 912 / Han.
No. ....

PREFACE TO VOLUME II.

THIS volume contains notices of 266 manuscripts mostly either not mentioned in the *Catalogus Catalogorum* or not properly described in any descriptive Catalogue. The notices have been collected in Bengal and in Behār and include works on all subjects. They have been arranged in the alphabetical order. A classification of the works and their analysis is given below :—

Vedas.—Works on the *Samhitās* and *Brāhmaṇas* are very rare in these Provinces. But occasionally works subsidiary to the study of the *Vedas* are found here and there. Of these the *Sarvānukramaṇivṛtti*, No. 248, by Ṣaḍguruṇiṣya, has already been published in the *Anecdota Oxoniensis* series; *Sūktapratika*, No. 250, gives the first word of each *Sūkta* with its *R̥ṣi*, *chandaḥ*, and *devatā*; *Hanumaddurga*, No. 264, affiliated to the *Atharva Veda* is a work on the worship of *Hanumān* for the purpose of attaining prowess and military glory; *Anukramaṇikā*, No. 5, is the well-known work by *Kātyāyana*; *R̥g-Vedaprātiçākhyam*, No. 25, by *Bhagavān*, *Çaunaka* has been described in L. 902; *Kāṇḍānukramaṇikāvivarāṇam*, No. 29, not in *Cat. Cat.*, is an index to the *Kāṇḍas* or chapters of the *Yajurveda* with a commentary.

Purāṇas.—This volume contains a number of *Māhātmyas* or works on local *tīrthas*; of these *Yamunāmāhātmya*, No. 170, is affiliated to the *Padmapurāṇa*, the day sacred to the *Yamunā* being the second day of the waning moon in the month of *Kārttika*; *Narmadāmāhātmya*, No. 112, is affiliated to the *Revākhaṇḍa* of the *Skandapurāṇa*; *Naimiṣāranyamāhātmyam*, No. 116, is affiliated to the same *purāṇa*; *Miçritamāhātmya*, No. 163, is also affiliated to the same *purāṇa*, though the interlocutors being *Çiva* and his consort, it looks

more like a Tantra than a Purāṇa. An abstract of the contents of this work has been given in page 3 of the Report attached to the eleventh volume of the Notices of Sanskrit MSS. Utpalāranyamāhātmya, No. 22, is affiliated to the Brahma Saṃhitā of the Skandapurāṇa. Utpalāranya is one of the nine Aranyas sacred to Kṛiṣṇa. It includes Brahmāvartta, the holy seat of the Brāhmaṇas, within its limits. This work is also in the form of a Purāṇa, though the interlocutors being Hara and Pārvatī, it looks like a Tantra. The Jālandharamāhātmya, No. 71, is affiliated to the Brahmāṇḍapurāṇa. It treats of the holy places in the Jalandar Doab between the Sutlej and the Beas in the Panjab. Citrakūṭamāhātmya, No. 64, is affiliated to the Vṛhad-Rāmāyaṇa, though it is in the form of a Purāṇa, the interlocutors being Čāṇḍilya and Bhuçuṇḍi. Pañcavaṭimāhātmya, No. 120, affiliated to the Padmapurāṇa, describes the holiness of Nāsika which is traditionally identified with the Pañcavaṭī of Rāma. These are the Māhātmyas described in this volume. They treat of holy places in Northern India alone.

Guṇaratnakōṣa, No. 54, is a hymn to Viṣṇu and Lakṣmī by Raṅgarāja Bhaṭṭa, who is said to have been a *Kumāra*, or Prince, belonging to the Kūra family. It has many commentaries. The commentary in the present codex entitled Vyākhyānam is by no less a person than Rāmānuja, the great Vaiṣṇava reformer of Southern India. Viṣṇu in this hymn is known by his name Raṅganātha.

Bhaviṣyapurāṇa, No. 151, from the Library of the late Mahārājā of Hatwa, appears to be a more complete copy of this purāṇa than any hitherto noticed. It contains in the Pūrva-bhāga 287 chapters divided into Brāhmaparva, Mahādevamāhātmya and Viṣṇuparva. Then comes the Madhyatantra divided into four parts, the first having 25, the second, 26, the third, 25, and the fourth, 11 chapters. The first three parts of the Madhyatantra appear to be the same as that in L. 1742. The first 144 chapters of the Pūrva-Bhāga appear to be the same as those in MS. A in L. 2553. The work is

mainly divided into nine parts named after the first nine tithis. This division seems to have been unknown to Rājā R. Mitra. The present codex has all the nine, while MS. A in L. 2553 ends with the Saptamī. MS. B. in L. 2558 seems to be an entirely new work, commencing from the dissolution and recreation of the world. The present codex seems to be the real Purāṇa, the others are partial dilutions.

Viṣṇudharmottara, No. 190, in the same Library is a complete work in three Kāṇḍas. The first Kāṇḍa consists of 269 chapters; the second has 111 chapters and a large portion without chapter marks. The third Kāṇḍa has no chapter marks whatever. The interlocutors throughout are Vajra, the great-grandson of Kṛṣṇa and Mārkaṇḍeya. It contains all the various Paurāṇika topics concerning life. In Southern India this work is regarded as the second part of Garuḍapurāṇa. In Northern India this is regarded as an independent Upapurāṇa to be differentiated from Viṣṇudharma L. 2293 and the MS. described in I.O., Vol. VI, page 1308.

Çivagītātikā, No. 211, by Kālādiveṅkaṭādrināyaka is a commentary in the interest of the Advaita sect on the Çivagītā in the Padmapurāṇa in sixteen chapters. This is to be differentiated from the Çaṅkaragītā in the Viṣṇudharmottara.

Çivatattvasudhānidhi, No. 212, affiliated to the Skandapurāṇa belongs to Southern India. There is a maṅgalācarāṇa in the beginning of the work in which appears the word likhāmi instead of Vaksye. It is meant to be the scribe's maṅgalācarāṇa. The work treats of Çiva as looked upon from the Advaita point of view.

Vaidyanāthapūjāvidhi, No. 199, affiliated to the Skandapurāṇa, treats of the process of worshipping the earthen phallic emblem of Çiva in the peculiar form of Vaidyanātha.

Sanatkumāra-Saṁhitā, No. 237, from the Çivapurāṇa, contains a chapter on the Māhātmya of Avimukta or Benares. There is another work of this name affiliated to the Skandapurāṇa.

Kaṣikālpalikā, No. 36, and Dattātreyā-Sahasranāma, No. 94, are other Paurāṇika works described in this volume.

Haribhaktisudhodaya, No. 265, is a part of the Nārada-purāṇa. It is complete in 20 chapters and it treats of devotion to Hari.

The appearance of a MS. of the Brahmāṇḍa purāṇa, No. 144, containing 10,000 Ṣlokaś out of 12,000, the traditional extent, goes against the theory that this purāṇa hardly exists in a complete body, but seems to be made up of a large number of Māhātmyas. It is composed of Prakriyā, Anuṣaṅga, Upodghāta, Madhyabhāga and Brahmāṇḍāvarṭta pādaś. The same work in Stein, p. 205, contains only the first two pādaś. Babu Nagendranātha Vasu in his edition of the Brahmāṇḍa purāṇa, in Bengali character, quoting Nārada purāṇa, says that there are two works going under this name : one is a Mahā and the other an Upa purāṇa. The Mahā purāṇa is divided into four parts : Prakriyā, Anuṣaṅga, Upodghāta, and Upaśaṁhāra. The topics of the second and third are mostly found in the present codex, but those in the other two, seem to have been very greatly condensed.

(1) *Kāvya*.—Bhramaradūtam, No. 153, is a wretched imitation of Kālidāśa's Meghadūtam by Rudra Nyāyavācaspati Bhaṭṭācāryya, son of Vidyānīvāśa, and grandson of Vidyāvācaspati. He seems to have been the great Nyāya commentator Rudra Nyāyavācaspati, and not the poet Rudra Nyāyavācaspati who wrote the Bhāvavilāśa in honour of Māna Simha's son. The father of the poet Rudra is not Vidyānīvāśa but Vidyāvīlāśa. The work is to be differentiated from the Keral, a work entitled Bhramara Sandeṣa by Vāsudeva, mentioned in page 449, J.R.A.S., 1884.

Candradūtam, No. 61, by Kṛṣṇacandra Tarkālaṅkāra, son of Gopikānta Bhaṭṭācāryya, is another wretched imitation of the same work. Sabhākaustubha, No. 240, was compiled by Darpanārāyaṇa Mitra, under the orders of Harinārāyaṇa Mitra Vaṅgādhikāri, the Revenue Record-keeper of the Suba of Bengal, and published by Rāmanārāyaṇa Mitra in B.S.

1077 during the prosperous reign of Aurangzeb Alamgir I. The capital of Bengal was then at Dacca. It is a mirror of the times as the compilation treats only of those topics which were generally talked of in learned assemblies in those days, otherwise it would be difficult to account for the motley combination of subjects to be found in page 214. It does not appear from the preamble that the assistance of Brāhmaṇas was taken. The Mitra family of Bengali Uttara Rādhīya Kāyasthas seems to have cultivated Sanskrit to a very great extent two centuries ago.

Gīta-Rāghava, No. 53, is a wretched imitation of Jayadeva's Gītagovinda by Hariṇṇakara. Another work of this name by Prabhākara has been noticed by Bhāṇḍarkar.

Prastāvasāra-saṃgraha, No. 135, by Rāmaçarmā, is a collection of couplets on a variety of subjects from Purāṇas, Kāvya, and so on, mostly to be found in the Hitopadeça.

Kṛṣṇakeli, No. 41, by Kṛṣṇamohana, complete in 7 sargas, is a poem of ordinary merit. The author wrote four other works, entitled Nitiçata, Amṛtaçata, a collection of hymns, and Amṛtodaya. Rāmaliḷā L. 1533, also seems to be by the same author.

There are two Dramatic notices in this Volume: one, Kṛtārtha-Mādhava, a secular Drama, No. 38, by Rāmamāṇikya Kavirāja, and the other, Vikhyātavijaya, No. 186, on the fall of Karna in the battle of Kurukṣetra by Lakṣmaṇa Māṇikya Deva, one of the Bhūās of Bengal in Akbar's time, who ruled the District of Noakhali almost as an independent Prince. He was a patron of learned Brāhmaṇas whom he settled in his principality from Mithilā. From the notice before us he seems to have written several Dramas, the best of which, the work under notice, was enacted at Kurukṣetra on the occasion of a great pilgrimage there before the assembled Princes of India, who were greatly delighted by seeing the ancient scenes of the Bhārata war and wanted to see some anecdote of that war enacted. Manohara, the manager of the Prince's theatre, is spoken of in the highest terms.

Stotras.—Nyāsatilaka, No. 119, by Veṅkaṭanātha, a hymn to Kṛṣṇa, Raṅganātha and others, with a commentary by Ṣṛīnivāsa, is very popular with the Rāmānuja sect. Rājā Rājendralāla in noticing this work has confounded the text with the commentary, see L. 3103. The text is by Veṅkaṭanātha Vedāntācāryya, the founder of the Vādagele sect, who mark their forehead with the Y mark. This is the principal sect of the followers of Rāmānuja. His Ṣatadūṣaṇī raising one hundred objections against the advaita theory of Ṣaṅkara is the standard work of Veṅkatācāryya's followers. Ṣṛībhāṣya Ṣṛīnivāsa, the commentator of the present work belonging to the Kauṣika gotra was the pupil of another Ṣṛīnivāsa, the protege of Lakṣmaṇa Iyer, who again received his knowledge of Vedānta from Bādhūla Ṣṛīnivāsa, the Guru of Rāmānuja Dāsa, the author of Caṇḍamāruta, the commentary on Ṣatadūṣaṇī.

Raṅganāthapāḍukāsahasraṃ, No. 175, by the same Veṅkaṭanātha, is in honour of the footprint of Raṅganātha. Ramamahimnaḥ stotra, No. 180, by Vijayarāmācāryya, is an imitation of the famous Mahimnaḥ stava by Puṣpadanta. The author was a pupil of Caturbhuja. For other works of his, see p. 570 B, Vol. I, Cat. Cat. Sūryyātharvaṇiṣa, No. 252, purposes to be an upaniṣad of the Atharva Veda in honour of the Sun-god. Stavāmṛtalahari, No. 254, by Viṣvanātha Cakravartī the commentator of Bhāgavata, according to the tenets of Caitanya sect, is a collection of short hymns in eight verses each, on Vaiṣṇava saints of the Caitanya sect, such as Narot-tama, Lokanātha, and of Kṛṣṇa and Rādhā. Atmamandira-stotra, No. 15, by Yāmunācāryya, the grandson of Nātha Muni, is a curious stotra on self as Kṛṣṇa. Caitanyacandrāmṛta, No. 65, is by Prabodhānanda Sarasvatī. The author was in his early years a Vaidāntika of the Ṣaṅkara sect. He was converted by Caitanya into one of his staunchest supporters. The story is given in Caitanyacaritāmṛta, a Bengali work written at the end of the sixteenth century. The author belonged to the early part of that century. Before conversion he was celebrated as Prakāṣānanda, the author of the Vedānta-

siddhānta-muktāvalī. Rasikāśvādinī, No. 66, by Ānandī is a commentary on the same. Rasakalpalatā, No. 176, by Mohanānanda, is a hymn to Kṛṣṇa. Svadharmāmṛta-sindhu, No. 260, by Ćukasudhī, who appears to have been a follower of the Nimbārka School of Vaiṣṇavism, who accepted the Vedas, the Mahābhārata, the Pañcarātras, the text of the Rāmāyaṇa as Ćāstras and reject the authority of the rest. The work is in 25 chapters. It is a comprehensive work on the rituals of the Nimbārka School and it occasionally treats of their philosophy too.

Vaiṣṇava works of the Caitānya sect.—Very few works are attributed to Caitanya the founder of the sect. Aufrecht mentions only three works under the name of Caitanya. One of these is Premāmṛta, L. 736, beginning with Yam Brahmā, &c. There is a commentary on that work in this volume, by Harinārāyaṇa Ćarmā, entitled Premāmṛtaṭikā, No. 138. Bha-janāmṛta, No. 150, gives the process of worshipping Kṛṣṇa in the form of ordinary Smṛti works, by raising objections and refuting them, by Narahari Ṭhakkura, the oldest man who accepted young Caitanya as an incarnation of Viṣṇu. He belonged to the Vaidya caste and was an inhabitant of Ćrikhaṇḍa in the District of Burdwan. His descendants are still the most noted Vaiṣṇavas of Bengal. They invented the melody known as Manoharasāhī Kīrttana. Rāgavartma-candrikā, No. 178, treats of *bhaktī* as produced from feelings as opposed to that produced by study, and by following the processes laid down in the Ćāstras.

Gauragaṇoddeṣa dīpikā, No. 60, is a curious work; it traces the followers of Caitanya to his followers in his previous incarnations. For instance, Jagannāth Miṣra, the father of Caitanya, is traced to Nanda, the father of Kṛṣṇa, and to Daṣaratha, the father of Rāma. Every follower of Caitanya is traced to one of the gopikās or milkmaids in the Kṛṣṇa incarnation and to one of the Monkeys in the Rāma incarnation. The Author, Kavikarṇapūra, was the son of Sivānanda Sen of Kācnapāda who every year used to purvey the Bengali followers of

Caitanya to Puri as long as that great Reformer lived, the expenses being defrayed by Vāsudeva Datta, of Sātgaṛḥ, a Bania Millionaire. Karṇapūra was about 12 when Chaitanya died, and he composed this work in Saka 1498 i.e., 1576 A.D. He was educated at Kumārahaṭṭa, modern Halisahar, 26 miles north of Calcutta. He does not name his guru as it is prohibited to take the Guru's name. But his guru wrote a commentary on the Bhāgavata and consecrated an image of Kṛṣṇa under the name of Kṛṣṇadeva.

Anthology.—There are two works on this subject in this volume, viz :—Subhāṣitam, No. 248, a collection of Ṣlokas on a variety of subjects current among the Rāmanuja Sect and Subhāṣita-sāra-saṃgraha, No. 249.

Poetics.—Kavipriyā, No. 28, is the same work as the Kāvya-lanṅkāravṛtti by Vāmana. Kāvyaakaumudī, No. 35, by Ratna-bhūṣaṇa is a modern work by a Paṇḍita belonging to the Vaidya caste in East Bengal. It includes certain chapters on Grammar in the beginning. The date, Śaka 1781, given after the colophon, may, in this instance, be referred to the composition of the work. This is to be differentiated from the work of the same name given in Cat. Cat. Sāhityaratnākara, No. 246, by Dharma Sudhī, the son of Parvanātha or Parvatanātha, who was the elder brother of Rāma Paṇḍita belonging to a learned family at Benares, and treats of Vācya, Lakṣya, Vyanga and Guṇa.

Vyākaraṇa.—Taddhitagaṇadīpikā, No. 77, by Saccidānanda Mahānta Thākura, appears to be a work on groups of words taking same suffixes. It belongs to the Saṃkṣiptasāra School. Taddhitatīkā, No. 78, by Vaṃṣivādana, also belongs to the same School. The Author's father was Vaṇiṣṭha and mother Rāyamati. He wrote notes on the commentary by Goyīcandra. In this volume there is another work by the same author entitled Sandhipadaṭṭippanī, No. 239. Dhātugaṇa, No. 108, by Bhīmasenācāryya belongs to Panini's School. Dhātu-pravodha, No. 109, by Kālidāsa, the son of Kāmadeva Vācaspati, was written under the order of Rāmagovinda Cakravarttin.

This probably belongs to the Kātantra School. Pañjivākya-pravodha, No. 123, by Narahari Çarmā is a commentary on Trilocana's Pañji. This is a unique work. Akhyātavyākhyānam, No. 12, by Vilveçvara Tarkācāryya, a great writer on the Kātantra School, is another part of the work as Notices, Second Series, Vol, I, 247, where the work goes by the name of the author. Upasargavṛtti, No. 23, by Bharata Sena, son of Gaurāṅga, who belonged to the Mugdhavodha School of Sanskrit Grammar. Another work by the same author entitled Gaṇapāṭha treats of groups of words susceptible to the same grammatical changes. It treats not only of groups of roots but of other groups also.

Katipaya-kāraka-vyākhyānam, No. 27, by Vidyāsāgara, is a part of the author's great work on the Kātantra School. Kātantra-pariçiṣṭatikā, No. 30, by Govinda Paṇḍita is a commentary on Çṛipati Datta's Pariçiṣṭa. Kṛtpādavivarnaṃ, No. 39, a part of Sārāvali, by Raghuvīra Bandyopādhyāya, belongs to the Saṃkṣiptasāra School. Sārāvalī, No. 245, is a work composed by Nārāyaṇa Banerji, the founder of the Banerji family of Khānākula in the Hughli District. No. 39 is by a descendant of his and professes to be a supplement of his work. Vaṇçivadana's Kṛdantatippanī, No. 40, also belongs to the same school. Kramakaumudī, No. 45, by Dhanañjaya, does not seem to belong to any particular school as the author says that his work is Nānāmatānuvandhā. It treats of the classification of Sanskrit roots. Vākyagovinda, No. 184, by Rāmeçvara Sena of the Vaidya caste whose genealogy is thus given. Vināyaka's son was Dhanvantari. His grandson, Hinga Sena. His son Bhombu, who had three sons Raviçena, Ujjvala, and Rāma Sena. Ujjvala's son was Çṛīdhara whose son was Çānti Sena. In Çānti Sena's family was born Nilakaṇṭha whose son was Rāma Kṛṣṇa. In his family was born Madhusūdana, the father of the author and an inhabitant of Kābjāpallī. The work treats of the analysis of sentences and the connotation and denotation of terms. Vibhaktitattvyam, No. 187, is another work on logic as applied to gram-

mar. It treats of the various meanings of grammatical terminations. Çabdaratna, No. 205, by Janārdhana, Çabdasādhana by Rāmakānta, No. 206, are works on declensions belonging to the Kātantra School. Kārakacakra by Bhavānanda Siddhāntavāgiça, who flourished at Navadvīpa by the end of the sixteenth century and whose descendants in the 9th and 10th remove are still living, is a work of great merit on the logical analysis of the 'cases' in Sanskrit. The present volume contains an anonymous commentary on that work being No. 34. Anvayaçikṣā, No. 6, by Rāmakṛṣṇa Çarmā is a work on Sanskrit composition and it belongs to the Kātantra School of Grammar. Saṃkṣiptasāravākhyā, No. 231, by Maheça Pañcānana, is a unique commentary on Saṃkṣiptasāra entitled Bhāvārthadīpikā. The Author's father was Vidyārṇava. A ṭippanī, or notes on the same work by Gopāla Cakravartī, is to be found in No. 232. The author has a commentary on the Caṇḍī.

Tantras.—Akulāgamatantra, No. 1, is an original tantra treating of Yoga. It has nine paṭalas. The interlocutors are Nārada and Çiva. It presupposes a whole literature on the subject and takes much from the Dharma Çāstras. Kātyāyanī tantra, No. 31, treats of the worship of Kalī in the forms of Kātyāyanī, Mahādurgā, and Jagaddhātṛī. Tripurāsāratantra, No. 92, in ten paṭalas treats of Bhakti and Yoga besides the ordinary topics of tantras. Puraçaraṇalaharītantram, No. 128, is a dialogue between Subhagā and Nārada. Viçvāmitra-Saṃhitā, No. 189, is a dialogue between Çiva and his consort on the subject of mantra and their proper exercise and efficacy.

Yogasāra, No. 173, is an original tantra said to contain one hundred thousand çlokas in which unlike other tantras Çiva asks questions and Pārvatī answers them. It is a larger manuscript than that noticed in page 307 of Volume I. The chapters are named paricchedas. Merutantra, No. 169, has a chapter on widow-marriage. Çivarahasya, No. 213, is a large work in 100,000 çlokas divided in 12 aṃgas. A nearly com-

plete work has been noticed by Burnell. But he classifies it as a tantra, while Stein who saw 4-12 amṣas classes it with Purāṇas. The Ḫodex under notice is the eleventh Amṣa complete in 50 chapters. I should like to call this work a Saṃhitā consisting of some Tāntrika and some Paurāṇika chapters. The second Amṣa has been noticed in the Notices, Second Series, Volume I, No. 361. But there it is affiliated to the Skandapurāṇa. There are other notices, too, affiliating it with that Purāṇa. Saṃat-Kumāra Saṃhitā, 238, in 25 Paṭalas, is a Tāntrika work to be differentiated from the work of the same name belonging to the Skandapurāṇa. Samayā-cāratantra No. 241, is a totally different work from L. 755.

Prapañcasāra, No. 129, attributed to Ḫaṇkarācāryya treats of the condition of a child in the womb. Prapañcasāra, No. 180, is the same work as described by Eggeling, p. 869. Devī-rahasya, No. 106, treats of the incarnations of Caṇḍikā in 120 Ḫlokaṣ; Siddhikhaṇḍa, No. 247, in Hindi by Nityanātha Siddha treats of the six dark rites.

Ḫiva-Saṃhitā, No. 214, appears to be a totally different work from L. 474. This is complete in 500 Ḫlokaṣ, while that is incomplete with 2511. This is divided into paṭalas while that is divided into Adhyāyas. This treats of Yoga, while that treats of a dualistic system of Ḫaivadarṇana. This is said to be Īḅvaraviracita, composed by Ḫiva, a statement which stamps it as a Tantra.

The Tāntrika compilations contain Kulapūjanacandrikā, No. 37, by Candraḅekhara Ḫarmā, treating of the process of worship in the left-handed form. Tantradīpanī, No. 79, by Rāmagopāla is a compilation made in 1636 Saka. The author describes himself as a disciple of Kāḅīnāthānanda Nātha, a Yogī. The work includes many Buddhist rites such as the worship of Mañjughoṣa. Akṣobhya and Tārā are mentioned in the very first verse in a manner which stamps it as Buddhistic. Akṣobhya is placed on the forehead of Tārā just as Dhyānī Buddhas are placed on the forehead of Bodisattvas.

Tantrapradīpaprabhā, No. 80, by Saṃātana Tarkācāryya,

a commentary on Tantrapradīpa which commences with the word *Ekadeśī* and ends with the word *Āhita sukha*. This is not the Tantrapradīpa by Gadādhara L. 2172, nor is it Tantra pradīpa by Jagannātha Notices, Second Series, Vol. I, p., 146. This is a short commentary in 500 Slokas on some Tantra-pradīpa yet to be discovered. Tantrasaṅkṣepa-candrikā, No. 81, by Bhavānī Ṣaṅkara Banerji, deals with the ordinary topics of Tantra. Tārārahasya, No. 83, by Rājendra Ṣarmā is a different work from the well-known work of that name by Brahmānanda. The work is complete in 82 chapters and deals with the ordinary Tāntrika rites. The author distinguishes his work from others by the following epithet—प्रकटगुप्तत-सम्प्रदायकुलकौलात्तरनिगर्वरहस्यातिपरापररहस्यातिपूर्वरहस्याचिन्त्यप्रभावत् तारारहस्य. He gives his genealogy as follows:—वेदगर्भ, श्रूलपाणि, विद्यापति, धनपति, कृष्णानन्दमहाशय, जैलोक्यनाथ, रामानन्द, वंशीदास, महासहोपाध्याय किशोर, राजेन्द्र. This Vedagarbha is not one of the five progenitors of the Bengali Brāhmaṇas of that name.

Tikṣṇā kalpa, No 90, composed in Saka 1732, at Cānd-pratāpa a parganā in the district of Dacca, by the local zemindar Rādhāmohana. Tikṣṇā is described in the Vācas-patya as a form of Tārā, fond of strong drinks and human sacrifices.

Nārāyaṇārcēratnamālā, No. 114, by Bhagavat Gosvāmī, treats of the Tāntrika worship of Nārāyaṇa in which puraṣ-carāṇa may be dispensed with.

Puraṣcarāṇadīpikā, No. 127, by Candraṣekhara was composed in 1512 probably of the Saka era. The author begins with a Maṅgalācarāṇa to Kṛṣṇa but treats of all sorts of mantras.

Ṣarabhapūjāpaddhati, No. 207, a part of the Ākāṣa-bhairavatantra and Ṣarabheṣakavaca, No. 208, are works devoted to the worship of Ṣarabha, the lord of birds, who, in this form, was a popular object of adoration among the Tāntrikas.

Ṣyāmāsaparyyāvidhī, No. 224, by Kāṣinātha Bhattā-cāryya, composed in Ṣaka 1679, is divided into seven Vibhāgas.

It says that a single utterance of the name of Kālī is more efficacious than thrice repeating the thousand names of Viṣṇu.

Mahīṣamardinīstavarahasyaprakāṣaḥ, No. 160, is a commentary by Jagadīṣa Pañcānana on Mahīṣamardinīstava which consists of eight couplets, the first letters of each of the couplets taken together forms the Mahīṣamardinīmantra in eight letters.

Kāmāpañcatīrthavidhi, No. 33, treats of the worship of Kāmākhyā.

Çālagrāmalakṣaṇam, No. 209, treats of 34 varieties of Çālagrāma stones. Each is distinguished from the other by peculiar position of lines and circles inside the stones.

Smṛiti.—Tithidvaidhaprakaraṇam, No. 86, by the great Çūlapāṇi treats of those tithis which fall on two days. The worship of gods and goddesses should be performed in the A.M. part of the tithi, while rites for the propitiation of departed ancestors are to be performed in the P.M. part of it.

Tithivivekatikā, No. 87, by Çrīnātha Acāryacūḍāmaṇi. Both the compiler and the commentator are well-known writers. But the work has not yet been properly described. The Sanskrit College Library has only one page of the work. The MS. under notice is, however, complete. Tithyādividhi saṃgraha, No. 89, by Raghūttama Tarkaçiromaṇi is a unique work not mentioned in Catalogus Catalogorum.

Dānasāgaravidhi, No. 97, appears to be an unique MS. by an unknown author, on Dānasāgara, the Ocean of gifts, by which is meant 16 times sixteen gifts.

Dāyatattva vyākhyā, No. 98, is also a unique anonymous work.

Durgārcākālaniṣkarṣa, No. 99, and Vratākālaniṣkarṣa, No. 201, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

The materials of Durgārcākaumudī, No. 100, by Paramānanda Vedāntavācaspati, are drawn from the Kālikāpurāṇa.

Durgārcāmukura, No. 101, by Kālicaraṇa, treats of the Jagaddhātṛpūjā in the month of Kārttika. This pūjā is an exact counterpart of the Durgāpūjā in Āṣvina, but it is

finished in one day while Durgāpūjā takes three days. The work is divided into two parts called *Mukurās*, one devoted to Durgā and the other to Kālī. This also is unique.

Dhānyācalādidānatattvaṃ, No. 110, treats of the gifts of mountains of paddy and mountains of sugar and so on. Unique.

Navyadharmapradīpa, No. 113, by Kṛpārāma is a unique MS. of Smṛti compilation. Kṛpārāma lived at a time when Tilakarāma and Kṛṣṇacandra were great landlords on the two sides of the Ganges. Both these Rājās flourished during the middle of the eighteen century : one lived at Burdwan and the other at Kṛṣṇanagara. The author's guru was Jayarāma, an extremely old man with a corpulent body, grey hair, and red appearance. The Author is perhaps one of the eleven Paṇḍits employed by Warren Hastings for the compilation of that work on Hindu Law, the translation of which goes by the name of Halhed's Gentoo Law. The codex under notice though incomplete extends to 4,200 ślokaś.

Nigūḍhārthaparakāṣikā, No. 137, a commentary on Ćūlapāṇi's Prāyaścittaviveka, appears to be a brand-new discovery.

Gotrapravaraviveka, No. 56, by Dhanañjaya, a part of Dharmapradīpa and Vṛhad-gotra-pravara-mañjarī by Puruṣottama Paṇḍita, No. 142, are works on gotra and pravara of the brāhmaṇas compiled from the Purāṇas and Dharma Ćastras.

Mūrkahā, No. 167, treats of a variety of Smṛti topics. and not of prāyaścitta only as stated in Cat. Cat. 464b.

Vrata-bodha-vṛtti, No. 202, is a work on vratas according to Vaiṣṇava rites. This is also called Vrata-vodhanī-saṃgraha.

Ćuddhikārikā, No. 218, by Nārāyaṇa Vandyopādhyāya, Ćuddhitattvakārikā, No. 219, by Rāmabhadra Nyāyālaṅkāra, Ćuddhiprakāṣa No. 220, by Ćrīkṛṣṇa Cakravartī, Ćuddhipradīpikā, No. 221, by Kṛṣṇadeva Smārta-vāgīṣa. Ćuddhi-muktāvalī, No. 223, by Mahāmahopādhyāya Bhīma of the Kāñjivillī race and Ćudrāha-kṛtya-Tattva-prayoga, No. 222, by Raghunandana, are not mentioned by Aufrecht.

Of the four works on Ćrāddha, Ćrāddhatattvavivṛt

No. 226, by Kaçīnātha is well-known. Çrāddhaprakaraṇa, No. 227, by Narottama, is mentioned in the India Office Catalogue. Çrāddhavivekavyākhyā, No. 228 by Rāmakṛṣṇa Tarkapañcānana and Çrāddhakālanirūpaṇa, No. 225, by Madhusūdana Vācaspati, appear to be unique.

Satkriyāsārādīpikā, No. 235, by Gopāla Bhaṭṭa, is a work on Hindu rituals of the Vaiṣṇava sect. Gopāla Bhaṭṭa was a follower of Caitanya and he wrote other Smṛti works too for his sect. He belonged to Southern India and lived at Vṛindāvana where all Sanskrit works of this sect were composed. Gopāla Bhaṭṭa in his compilation of this work follows Aniruddha and Bhīma Bhaṭṭa.

Sat-smṛti-sāra, No. 236, by Jānakīrāma Sārvabhauma, and Sarvasādhāraṇapramāṇatattva, No. 242, appear to be orthodox works on Brahminical rites.

Smṛtikalpadruma, No. 256, in Bengali, gives, for the use of those men in Paṇḍita families who are not very strong in Sanskrit, rules of conduct in clear and lucid Bengali. The work was composed by Rādhāvallabha Kavivāgiṇa, son of Mukunda Miṣra. The work is termed Kalpadruma or desire-fulfilling tree and its chapters are termed Mañjarī.

Smṛtisamkṣepa, No. 257, by Narottama and Smṛtisamkṣepasāra, No. 258, by Rāmakānta Cakravartī, son of Madhusūdana Bhaṭṭācāryya are works on orthodox Brahminical rites not to be found in Aufrecht.

Svatvavicāra, No. 259, attempts to define the rights of property and goes deeply into the philosophy of it. The style is that of the Navadvīpa School of Nyāya.

Ahnikakārikā, No. 21, is a short work on the daily rites of brahmaṇas belonging to the Çaiva sect based on the Tryambakakalpa attributed to Çaunaka.

Acārollāsa, No. 13, by Khaṇḍorāya Paṇḍita is a part of Paraçurāmaprakāṣa, a complete digest of Hindu Law and rituals compiled by the author under the order of Paraçurāma Miṣra the prince of Yamunāpurī on the Gomati which is Modern Jaunpur: Paraçurāma was a Çākadvīpī

Brahmaṇa who obtained from the Emperor the title of Vāṇī-rsāla Rāya, and who is described as an ornament of learned men. The author's ancestors held for a long time the position of Dharmādhikāra at Benares. The genealogy runs thus:—

Mahīpati Paṇḍit.

his son Ananta Paṇḍita.

his son Kṛṣṇa Paṇḍita.

his grandson Nārāyaṇa Paṇḍit.

his sons Nilakaṇṭha and Khandorāya.

The author quotes from the original Smṛtis, the Purāṇas, the Rāmāyaṇa, the Mahābhārata, the Viṣṇudharmottara, the Čāmbapurāṇa, the Bhaviṣyapurāṇa, Vaikhānas and other Āgamas, the Čaiva Āgamas, Medhātithi, Kalpataru, Kālādarça, Mitākṣarā, Hemādri, Parāçaramādhava, Smṛticandrikā, Smṛtyarthasāra, Madanavala, Smṛtidarpaṇa, Prayogapārijāta, Siddhāntaçekhara, Nyāya, Panini, Mīmāṃsā and the Āgamas. He does not quote from Kamalākara. He, therefore, seems to have flourished in the beginning of the seventeenth century or a little earlier. The 25th chapter of this work is devoted to the origin and position of the Čakadvīpī Brahmaṇas.

Prayogadarpaṇa, No. 132, is different from L. 1,775 and L. 2,773. It is anonymous and complete. It deals with the last rites of man, his cremation, and his çrāddha. The author makes his obeisance to Čridhara the author of Smṛtyartha-sāra and to all compilers down to his Guru.

Mahārṇavakarmavipāka, No. 159, a work on Karma-vipāka, *i.e.*, diseases, good fortune, and misfortune generated by good or evil deeds in previous births. The work is by the same Viçveçvara Bhaṭṭa who compiled the Madanapārijāta, but this time the patron was not Madanapāla the Kacchva Rājā but his second son Māndhātā. Vākyatattva, No. 185, is a part of the Dvaitatattva by Siddhānta pañcānana who wrote also a commentary on Daçakarma. The work treats of Vākya or Saṃkalpavākya, *i.e.*, the wording of resolution to perform any religious duty. It should contain the

name of the month, the fortnight and the lunar day. There is a meagre notice of this work in L. 296.

Svargavāda, No. 261, dealing with, from the point of view of Smṛti, what Svarga or heaven is, appears to be a different work from Eggling 1191 B p. 651 A.

Darṣana, Vedānta.—Brahma-sūtrabhāṣya, more correctly oṚju vyākhyā, No. 143, is by Vijnānabhikṣu. It stamps Vijnānabhikṣu, though he is known to be a commentator of and even the writer of the Sāṃkhya pravacana Sūtras, as a Vaidāntika.

Sārāvali, a commentary on the Bhagavadgītā, No. 148, by Rāma-caṅkara, who appears to belong to the family of Nārāyaṇa Banerji, of Khānākula, whose Smṛti compilation "the Sārāvali" has already been noticed.

Pañcikaraṇavārttikābharana, No. 121, has already been described by Weber.

Tattvacandrikā or Pañcikaraṇavivaraṇatikā, No. 122, by Brahmānandatīrtha, a disciple of Sadācivānandatīrtha, appears to be a different work from that mentioned by Hall, No. 139.

Tattvānusandhāna, No. 76, by Mahādeva Sarasvatī the disciple of Svayamprakāśānanda Sarasvatī, is an independent treatise on Vedānta. The codex is accompanied with a commentary entitled Advaitacintākaustubha by Ānanda Sarasvatī, a disciple of the same.

Vedāntatattvabodha, No. 193, is an anonymous work of the Nimbārka School.

Vedāntatattvamañjarī, No. 194, by Ṣaṅkarācāryya, Paramahansa, who appears to be a very different person from the great Ṣaṅkara.

Vedāntatātparyyanivedanam, No. 195, by Govinda, the son of Nīlakaṇṭha and Bhogavṛti, appointed as professor of Vedānta by Lakṣmaṇa Paṇḍita, is an independent treatise on Vedānta; not mentioned by Aufrecht.

Vedāntaratnamālā, No. 196, by Ananta Bhaṭṭa, the younger brother of Keṣava Kaṣmīrī, is an independent treatise of the Nimbārka School.

Vedāntasaṃjñāprakriyā, No. 197, is a treatise ex-

plaining the technical terms of the Vedānta System of Hindu Philosophy. Vedāntasiddhāntamuktāvalī with its commentary forms No. 198. The text is by Prakāṣānanda who became a convert to Caitanyism and assumed the name of Pravodhānanda Sarasvatī Gosvāmī, and the commentary is by Nānādikṣita, a disciple of Prakāṣānanda when he was a Vedāntist.

Vyāsaśūtravṛtti, No. 200, is by Ranganātha, the disciple of Anandāchāra: the codex is complete. It contains in brief the ideas of Ṣaṅkarācāryya on the Vedānta Sūtras.

Ṣatadūṣanī is a well-known work by Veṅkaṭanātha. A work of the same name, No. 204, by Ṣrinivāsadāsa, the protege of Lakṣmaṇa Deṣika, has been written with the same object, namely, refuting Ṣaṅkara. (See page VI.)

Ṣrīsūktabhāṣya, No. 229, by Rāmacandra, belonging to the Atri Gotra, is a commentary on the Ṣrī Sūkta, not known to Aufrecht.

Upāsanāvinoda, No. 24, is unique. It treats of the Vedānta topics but at the same time inculcates the worship of Rāma.

Adhikārasaṃgraha, No. 4, by Veṅkaṭanātha Vedāntācāryya treats of the Adhikāra sections of the Vedānta Sūtras. An enumeration of the Adhikāras will be found in page 4 of this volume. It is accompanied by a commentary by an unknown author.

Mīmāṃsā—Saṅkarśakāṇḍabhāṣya, No. 244, was known only in quotations. The last four books 13th, 14th, 15th and 16th of the Mīmāṃsā Sūtras form the Saṅkarśa kāṇḍa. They form a sort of appendix to the Pūrva Mīmāṃsā. They seem not to have been commented upon by Ṣavara Svāmī, and hence later Mīmāṃsākas neglected them. The prevailing opinion, therefore, was, and still is, that the Pūrva Mīmāṃsā has only twelve chapters. The bhāṣya has been written as a supplement to the Bhāṭṭadīpikā of Khaṇḍadeva, a commentary on the first twelve known books of Mīmāṃsā. This has been written by Bhāṣkara Agnicit, the son of Gaṃbhīra.

He says twelve kalās made the work, *Dīpikā*, a lamp. He has made it full in 16 kalās and therefore rendered it *candrikā* or moonlight. *Kaṇḍadeva* was the guru of *Jagannāth Paṇḍit* of *Dārā Sheiko*, the son of *Shah Jehan*. The *Paṇḍitarāja* is well known by his numerous works, and by his supposed conversion into Muhammadanism for the sake of a Muhammadan girl. The author of the present *bhāṣya* must, therefore, have flourished some time after *Kaṇḍadeva* within the last two hundred and fifty years. The work has been printed in the *Paṇḍit*.

Sāṅkhya.—*Kapilasūtravṛtti*, No. 32, is an anonymous commentary on four of the *Sāṅkhyasūtras* of *Kapila*, probably *Tattvasamāsa*. It is a short work running to 125 *ślokas* only. The last verse emphasises upon four *Sūtras* only.

Nyāya.—*Nyāya Sūtra* or *Nyāya Sūtroddhāra*, No. 118, by *Vācaspati Miśra*, is an attempt to fix the readings of the *Sūtras* of *Gautama*. There is another work on the same subject by *Vācaspati Miśra* entitled *Nyāya Sūcinibandha*, published as an appendix to the *Nyāyavārttika* in the *Bibliotheca Indica* series. The opening verses of these two works, *Nyāya Sūtroddhāra* and *Nyāya Sūci* do not however agree.

Nyāya nibandha : नमामि धर्मविज्ञानवैराग्यैश्वर्यशालिने

निधये वाग्बुध्नीनामक्षपादाय तायिने ।

अक्षपादप्रणीतानां सूत्राणां सारबोधिका

श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मया सूची विधास्यते ॥

Nyāya Sūtroddhāra : श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मिथिलेश्वरसुरिणा

लिख्यते मुनिमूर्द्धन्य श्रीगौतममतं मन्वत् ।

There is no closing verse to the *Uddhāra* but the closing verses of the *Sūci* fix the date of *Vācaspati* at 888, probably of the *Saka* era. The *Sūci* counts the number of *Adhyāyas*, *Ahnikas*, *Prakaraṇas*, *Sūtras*, *Padas*, and *Akṣaras*, but the *Uddhāra* is satisfied with the bare wordings of the *Sūtras*. The *Uddhāra* makes *Vācaspati* the court *Paṇḍita* of *Mithilā* and this is the first statement connecting *Vācaspati* with that country.

Nyāyadīpikā, No. 117, by Rāmakṛṣṇa Tarkāvatamaṇḍa Bhaṭṭācāryya, is an independent treatise dealing with not only the 16 padārthas of the Naiyāyikas but also other topics that had grown up since the time of Gotama. It is a short work running through 225 ślokas in 16 chapters. The author's aim was to make Nyāya Cāstra, easy. The author quotes a sentence from Gadādhara's work entitled Amumiti Gādādhari, though the wording is slightly different from the current text. Hence he seems to have flourished within the last two hundred years.

Padārthakhaṇḍana-tika, No. 124, is a commentary on Padārtha-khaṇḍana, one of the great works of Raghunātha Ćiromaṇi, the founder of the Navadvīpa School of Nyāya-Vaiśeṣika. The commentary is by Rudra Nyāyavācaspati. Unique. Mukti-vādarāhasya, No. 165, is a commentary on Mukti-vāda by Gadādhara. The commentary is anonymous.

Çaktivādavivṛti, No. 203, a commentary by Mādhava Siddhanta on Çaktivāda, a work on logic as applied to grammar by Gadādhara. Madhava's pupils are still living. Mādhava's father was Viçvesvara, who was descended from Rājendra, who turned aside by the power of his yoga the impetuous current of the Bhairava, a river in the District of Jessore, and who again was a descendant of Cakrapāṇi of the Pūti—Gāi.

Avayavatīkā, No. 8, Asādhāraṇa-siddhānta-rahasya, No. 10, Ācāryyānumānaṭippani, No. 14, and Viruddha-Jāgadiçi, No. 188, are works on different sentences and sections of Gaṅgeça's work, the Tattvacintāmaṇi. The second is by Mathurānātha, the first and third by Gadādhara, and the fourth by Jagadīça.

Jyotiṣa.—Catalogus Catalogorum Vol. I mentions five different works under the name of Jyotiḥsāra, page 211b-212a and Vol. II mentions one, page 201b. The present volume contains notices of two other works of the same name and on the same subject; one, No. 73, by Kṛṣṇadeva Smārta-vāgiça and the other No. 74, by Maheça Pañcānana. Jyotiṣa-*ratna*, No. 75, by Gopāla Cakravartti; Jyotiṣa-*ratna*, No. 72,

by Keçava Tarkapañcānana and Bālavivekinī, No. 139, by Nanhidatta; Saṃksepa-Jyotirākara, No. 233, by Rāmagovinda Cakravartī; Saṃketa-sārāvalī, No. 230, by Çivarāma Çarmā are also works unknown to Aufrecht. All these are elementary works on astronomy and astrology as applied to Smṛti. Another work on the same subject, Jyotirgranthaḥ, by Devakīnandana, forms No. 107. The MS. is incomplete. It ends with the third chapter. Narajanmalaḥṣaṇa, No. 111, Janma candrikā, No. 68, and Jātaristyādīnirṇayaḥ, No. 69, by Vidyārṇava, are works on horoscopy. Praçnadīpa, No. 133, by Kāçinātha and Praçnasamgraha, No. 134, by Tājakācāryya, are works on fortune-telling—one according to the Indian, the other according to the Arabic system. The first is known to Aufrecht, the second is not.

Āya-prakaraṇam, No. 20, is a work on fortune-telling; by multiplying the length with the breadth and dividing the result by six, the remainders become the means of fortune-telling.

Vaçiṣṭha-saṃhitā, No. 183, appears more to be a work on Yogas than on astronomy. It differs, however, from L. 453. The Yog taught here appears to be tinged with Buddhist ideas. Vaçiṣṭha is said to have learnt the Yoga on Tārā mantra from Buddha at China, and here is a system of Pāçupata Yoga tinged with the idea of Buddhist Çūnyatā.

Adbhutasāgara, No. 3, is a work on omens extending to over 2,000, çlokas. There is a work of this name attributed to Vallāla Sena.

Vaidyaka.—Rasacandrikā, No. 177, by Mādhava Kavicaandra is a work on Alchemy; Rāmavāṇa, No. 181, by Dāmodara is a book on the treatment of fever and so on, Snehamālikā, No. 255, is a work on the preparation of medicinal oils. Cikitsādarpaṇa, No. 63, is a new compilation. Hemādrī Tikā, No. 266, is entitled Ayurveda-rasāyana, described in page 932a of the I.O. Catalogue.

ÇILPA.—Manavasāra, No. 161, is a work on domestic, palatial, and temple architecture. This is the same as that

described in page 62 of Burnell's Tanjore Catalogue. The MS. begins with the thirty-fifth and ends with the forty-seventh chapter of the work, which is sometimes called Māna-sāra.

NOTICES OF SANSKRIT MSS. 1893.

No. 1. अकुलागमतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 43. Lines, 7 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roailgrāma. District Dhākā, Bābu Yogindranātha Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥ नारद उवाच ।
यत् खट्वादौ त्वया नाथ सुनिसिद्धैरनेकधा ।
अनेकशस्त्रमय्यादा कथिता परमेश्वर ॥
प्रसन्नो भव देवेश भवदुःखविनाशन ।
अनेकशस्त्रधमणादस्माकं भामितं मनः ॥
एतच्च कारणं किञ्चित् प्रयोगः प्रीयते श्रुतौ ।
योगश्च यद्विधं प्रीतं नानात्वं तस्य दृश्यते ॥ इत्यादि ।

End. अभ्यासाच्च स्वयं प्राणो गच्छते व्योमसण्डलम् ।
स्वयं योगः सर्वशस्त्रे विजानीयाद्द्वरानने ।
गुरोः प्रसादात् ज्ञातव्यं रक्ष्यमकुलागमम् ॥

Colophon. इति श्रीअकुलागमे योगशस्त्रे योगसारसमुच्चयो नाम नवमः पटलः ॥ * ॥
श्रीदुर्गा शरणम् ॥

विषयः । १ मे पटले,—योगज्ञानादिकथनम् । २ ये पटले,—कर्माकर्मादिनिरूपणम् । ३ ये पटले,—विन्दुनिर्धारणादिः । ४ र्ये पटले,—वक्रिसार्गधूमसार्गादिस्वरूपकथनम् । ५ मे पटले,—गुणत्रयविभागादिकथनम् । ६ छे पटले,—सूक्ष्मसूक्ष्मादिनिरूपणम् । ७ मे पटले,—षट्चक्रादिनिरूपणम् । ८ मे पटले,—द्वीचाशब्दयुत्यन्तिसुखेन तन्माज्ञात्मादि-कथनम् । ९ मे पटले,—आश्रमादिनिरूपणमिति ।

No. 2. अघोरपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 6 × 4 inches. Folia, 145. Lines, 5 on a page. Extent, 750 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuyā Mahārājā's Library. Appearance, Fresh. Verse. Generally correct.

1 A. S. B.

Beginning. ॐ अघोराय नमः ।

ॐ हिमाद्रिशिखरासीनं ईशानं पार्वतीपतिम् ।

विशूलखट्वाङ्गधरं कपालास्थिविभूषणम् ॥

धारणगन्धर्वसिद्धौघसेवितं त्रिपुरान्तकम् ।

पार्वती विनता भूत्वा पप्रच्छ परमेश्वरम् ॥ इत्यादि ।

End. गजव्याघ्रादयो दुष्टाः पलायन्ते दिशो दश ।

सर्वे दुष्टाः प्रणश्यन्ति चेत्याह्ना पारमेश्वरी ॥

Colophon. इति सोचराजः सम्पूर्णः ॥

विषयः । १ । अघोरस्य पूजापठलम् । २ । अघोरपूजापद्धतिः । ३ । अघोरसङ्क्ष-
मास । ४ । अघोरकवचम् । ५ । अघोरसोचश्च ॥

No. 3. अद्भुतसागरः . Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 65. Lines, 11 on a page. Extent, 2,000 śloka. Character, Bengali. Date, Sk. 1700. Place of deposit, District Bardhamāna, Kājodā, Post Office Aṇḍāl, Rājendranātha Nāyek. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गायै नमः । अथाद्भुतनिरूपणम् । तत्र दृढगर्गः ।

अभूतपूर्वं यत्पूर्वं × × × जायतेऽन्यथा ।

तद्भुतमिति प्रोक्तं नैमित्तं स्यान्निमित्तजम् ॥

अथाचोत्पादविवेकः । तत्र गर्गः ।

प्रकृतेरन्य उत्पातः संशये तावदीदृशः ॥

त्रिविधः स तु विज्ञेयो दिव्यनाभसभूमिजः ॥ इत्यादि ।

End. चन्द्रः प्रतिसुखे तिष्ठन् सप्रज्ञो यदि दृश्यते ।

सर्वधान्यानि शृण्वन्ति जातं जातञ्च नश्यति ॥

काला शस्त्रञ्च रोगञ्च अनादृष्टं तथैव च ।

उपद्रवञ्च भूताशिताः । (?)

तदा द्विगुणकाले च फलं विद्यात् शुभाशुभम् ।

मयूरचित्रे ।

सोऽस्त्रेवायु विज्ञेयमद्भुतं निष्फलं हि तत् ।

मत्स्यपुराण-विष्णुधर्मोत्तरयोः । यदि निर्विकारमन्त्रः पर्जन्यस्यजति सप्त

राचात् । प्रथममुपगच्छतीति शेषः ॥ • ॥

Colophon. इति अङ्गुतसागरः समाप्तः । १००० शकाब्दाः ।

विषयः । उत्पातनिरूपणम् । स्वर्याङ्गुतावर्त्तादिकथनम् । शुभसूचकचन्द्रलक्षणम् । राशौ रङ्गुतावर्त्तादिकथनम् । ग्रहणफलादिनिरूपणम् । पञ्चभङ्गकथनम् । मङ्गलाद्यङ्गुतावर्त्तादिकथनम् । मध्यमार्गचारिफलकथनम् । बुधायङ्गुतावर्त्तादिकथनम् । मण्डलफलादिनिरूपणम् । नक्षत्र-विशेषचारसमयफलादिनिरूपणम् । वर्षफलानिरूपणम् । रव्यादिवर्षाङ्गुतादिनिरूपणम् । उष्कालक्षणादिनिरूपणम् । वातदृष्ट्याद्यङ्गुतादिनिरूपणम् । गङ्गाश्चाद्यङ्गुतनिरूपणम् । अङ्गुत-फलादिनिरूपणञ्चेति ।

No. 4. अधिकारसंग्रहः (सटीकः) By वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्यः. Substance, country-made paper, 12 × 5½ inches. Folia, 32. Lines, 11 on a page. Extent, 850 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sam. 1879. Place of deposit, Candrakōṇā, District Medinipura, Mahānta Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse. Correct.

मूलस्य—

Beginning. प्रपदनमये विद्याभेदे प्रतिष्ठितचेतसः
प्रतिपदमिह प्रज्ञादायं दिग्गन्त दयाधनाः ।
शठरिपुशुकव्यासप्राचेतसादिनिबन्धन-
असपरिणतब्रह्माश्रया सम देशिकाः ॥
एते मङ्गलमपोद्गमन्मथशरोन्माशाय नाथादय
स्त्रय्यन्ते प्रतिनन्दनीयविविधोदन्ता स्वदन्तामिह ।
ब्रह्मातव्यशरणदम्पतिदयादिबापगाव्यापकाः
स्वर्गा + + + विप्रलम्भपदवी वैदेशिका देशिकाः ॥ इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् ॥

श्रीकृष्णाय नमः । इह खलु भगवान् कवितार्किकसिंहः सर्वतन्त्रस्वतन्त्रः
श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः वेदान्ताचार्यवर्यः रक्षस्यचयसारार्थाधिकारार्थसंग्रहेण
शिष्यबुद्धिसमाधानं कुर्वन्नादाचार्यप्रणामरूपमङ्गलवाजेन स्वरूपयायात्म-
ज्ञानं प्रार्थयते विद्याभेदे प्रपदनमये प्रथमुपायत्वेन प्रमाणप्रसिद्धे प्रपदन
इत्यर्थः । इत्यादि ।

End.

मूलस्य—

सोमं निन्दितुमस्मदुक्तिमथवा सोढुं समुद्धं जगत्
किं नश्चिद्भ्रममन्तविन्ननरसे सुखे परं तस्युषाम् ।

शिक्षाः शिचित्तबुद्धयः श्रुतिपथे येषां वयं ये च न-

स्तत्सन्तोषसमर्पणक्षममिदं साङ्गम्बरैः किं परैः ॥

आक्षिप्यवान्निशितबुद्धिरनभ्यसूयः

सत्सम्प्रदायपरिशुद्धमनाः सदर्थी ।

सङ्केतभौतिररहितः स तृणेष्वसत्तः

सम्बर्त्तनीमनुविधास्यति शाश्वती नः ॥

Colophon.

इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्तनन्तस्य श्रीमद्भुवेङ्कटनाथस्य वेदान्ता-
चार्यस्य छतिषु अधिकारसंप्रज्ञः समाप्तः ॥

(टीकायाः शेषवाक्यम्)

आक्षिप्यवान् शास्त्रविश्वासशाली निशितबुद्धिः श्रुतार्थधारणशक्तः अनभ्य-
सूयः गुणे दोषाविष्कारपररहितः सता श्रुतिस्मृत्यविरोधिना संप्रदायेन
परिशुद्धमनाः निःसंशयबुद्धयः सदर्थी सदभ्यः अर्थविशेषं जिज्ञासुः
सङ्केतभौत्या रहितः तृणेषु निःसारप्रत्येषु असत्तः पुरुषः यः सः शाश्वतीं
अविच्छिन्नसम्प्रदायां सम्बर्त्तनीं सन्मार्गं अनुविधास्यति × × × × ॥

इति श्रीकवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्तनन्तस्य श्रीमद्भुवेङ्कटनाथस्य वेदा-
न्ताचार्यस्य छतिषु अधिकारसंप्रज्ञः समाप्तः । शुभमस्तु संवत् १८७६ ।

विषयः। मङ्गलाचरणप्रत्ययप्रयोजने उक्ता उपोद्घाताधिकार-सारनिष्कर्षाधिकार-प्रधानप्रति-
तन्त्राधिकार-अर्थप्रपञ्चाधिकार-परदेवतापारमार्थ्याधिकार-तत्त्ववयचिन्ताधिकार-सुसुक्ष्माधि-
कार-अधिकारविभागाधिकार-उपायविभागाधिकार-प्रपत्तियोग्याधिकार-परिवारविभागाधिकार-
पुरुषार्थाधिकार-शास्त्रीयनियमाधिकार-शिष्यकृत्याधिकार-सिद्धोपायशोधनाद्यधिकाराणां संप्रज्ञः ।

No. 5. अनुक्रमशिका . Substance, country-made paper, 7 × 2½ inches.
Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 608 slokas. Character, Nāgara.
Date, Sk. 1734. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Ap-
pearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ । गं । अथ ऋग्वेदान्त्राये शाकल्ये सूक्तप्रतीक-
षट्कसंख्या-ऋषिदैवतच्छब्दांस्तनुक्रमशिका यथोपदेशम् ॥ इत्यादि ।

End. ऋग्वेदे पारायणपाठे शाकल्ये शैशिरीयके नमः शौनकाय नमः शौनकाय ॥

Colophon. इति कात्यायनप्रोक्तानुक्रमशिका समाप्ता ॥ * ॥ शुभमस्तु शके १७३४
अङ्गिरानामसम्बन्धुरे वसन्तऋतौ अधिकवैशाखमासे कृष्णपक्षे पञ्चम्यां
तिथौ शृङ्गवासरे पूर्वाषाढनक्षत्रे मिथुनस्थे देवगुरौ इदं पुस्तकं समाप्तम् ॥

विषयः । ऋग्वेदीयशकलशाखाया ऋषिदैवतचन्दसां निर्णयः ।

No. 6. अन्वयशिक्षा . By रामकृष्णशर्मा . Substance, palm-leaf, $12 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 10. Lines, 3 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mānpāsā, District Bākharganja, Paṇḍita Jagaccandra Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Incorrect.

Beginning. नमः शिवाय ।

नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं श्रुत्वा सतां वचस्कृता ।
 वृत्तिर्द्वितीयशिक्षायाः श्रीरामकृष्णशर्मणा ॥
 ऋग्वेदो दीर्घांश्च सन्ध्याया विन्दुसर्गा च कादिना । (?)
 एवं ... मेरुका ज्ञेया पञ्चाशद्वर्णमालिका ॥ इत्यादि ।

End. साधूक्तिर्द्विविधा पद्यमयी गद्यमयीति च ।
 चन्दसा प्रथितं पद्यं गद्यन्तु पदराजिना ॥

Colophon. इत्यन्वयशिक्षा समाप्ता ॥

विषयः । अत्र प्रथमं स्वरनिरूपणम् । ततो वाक्यान्वयरीत्यादिः गद्यपद्यनिरूपणश्चेति ।

No. 7. अमरकोषटीका . By रत्नेश्वरः . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 84. Lines, 8 on a page. Extent, 2,000, ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Āḍāihāzār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो महागणपतये ॥ ॐ नमो विष्णवे ॥

भवानीचरणाभ्योजं नत्वा गुरुपदं ततः ।
 टीकासमरकोषस्य वृत्ति रत्नेश्वरः सुधीः ॥
 पण्डितैर्ज्ञायते सर्व्वं तदर्थं न च मे श्रमः ।
 नानातन्त्रं समालोक्य बालकार्थी मनोद्यमः ॥

अत्र ग्रन्थारम्भे शिष्टाचारपरिप्राप्ततयाशेषविघ्नविनाशयाभिमतदेवतानम-
 स्कारकौर्त्तनेन परोपदेशेन च पुष्पसर्ज्जधन्व ग्रन्थकदाच यस्येति । अगं
 पर्व्वतं आधत्त इत्यगाधो विष्णुः हे धीराः स विष्णुः सेव्यतां । अन्यैस्तु धीरा
 इत्यत्र अ प्रक्षिप्य व्याख्यायते । यस्य अगाधस्य विष्णोर्लोकपालनादयो गुणा
 अनघा निष्पापा निर्मला इति यावत् । ज्ञानं ददातीति ज्ञानदा सरस्वती

तथा विशिष्टस्य यद्वा ज्ञानदा सरस्वती ईलंक्षीः ज्ञानदे तथा विशिष्टस्य
वा सिन्धुरपि तथा विष्णोः सागरशायित्वात् तत्पल्लवास्तथावस्थितिः ॥
इत्यादि ।

End. वीजस्य कोषः पवं वीजकोषः कोषोऽस्त्री ... .. पावे इति मेदिनी । त्रिषते
वृक्षं वरणे वाज्रलकादटेन वरं दलानां दीप्तिं चटति इत्यणि सन्ध्यायां
वराटः । (?) इयं पद्मवीजाधारे । पद्मवीज इति केचित् ॥ इह काण्डे
यदुक्तं तत् श्लोकेन संचरति उक्तमिति । तत्र स्वर्गवर्गः सप्तधा उक्तः
पातालस्यतुर्धा शब्दादीत्यादिशब्देन रूपरसादीनां ग्रहणं यथाश्च सङ्गत-
मिति तत्र स्वःसङ्गतं देवादि असुरादि च व्योमसङ्गतं मेघादि नक्षत्रादि
च दिक्सङ्गतं दिग्गजादि कालसङ्गतं दिनपक्षादि वा (?) सङ्गतं विचारणादि
शब्देन रूपरसादिगन्धादिक ... .. यशोनिन्दादि च नाट्यधुकुंशादि-
पातालसङ्गतं ... ..

Colophon. इति श्रीवन्द्यघटीय-श्रीरमानाथशर्मात्मज-श्रीरत्नेश्वरशर्माविरचितामरकोष-
टीका समाप्ता ॥

अथ यत्किञ्चित् भ्रान्त्या चाज्ञानास्त्रिखितं यत् ।

तत्सर्वं पण्डितैः शोधं प्रार्थना प्राञ्जलिर्मम ॥

यो मत्कृतिं समालोक्य स्वपौरुषसमीक्षया ।

मन्दमाष्कादनं कुर्वन् मुक्तं तस्य नश्यतु ॥

नत्वा नारायणं देवं भवानीचरणान्तः ।

गुणपादं नमस्कृत्य चक्रे टोकेयमुत्तमा ॥

यत्नेन लिखिता पुस्त्री हस्तेन नीयते यदि ।

पिता वै गर्दभस्तस्य माता च शूकरी भवेत् ॥

श्रीचरिः शरणं मुदा ॥

विषयः । अमरसिंहकृतस्य कोषस्य व्याख्यानम् ।

No. 8. अवयवटीका . By गदाधरभट्टाचार्यः . Substance, country-made
paper, 18×4½ inches. Folia, 46. Lines, 9 on a page. Extent, 2,100
lokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District
Medinipur, Post Office Khadār grāma Kurān, Paṇḍita Ambikācarāṇa
Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीहरिः । कालिकेऽनुकूला भय । अनुमानं निरूप्य न्यायतदवयवनिरूपणं प्रतिजानीते । सूत्रे तच्चेति निरुक्तमनुमानं परार्थं विचारदशायां मध्यस्थस्य विवादविषयसाधनिरूप्यरूपप्रयोजनसाधनं न्यायसाध्यं न्यायप्रयोज्यमित्यर्थः । वादिप्रयुक्तन्यायजन्यशाब्दबोधेन मध्यस्थस्य लिङ्गपरामर्शरूपानुमानजननादिति भावः । ज्ञायमानलिङ्गस्यानुमानत्वे विशेषणस्य परामर्शस्य न्यायाधीनत्वेन तद्विशिष्टस्य तथात्वमित्यवधेयम् । अथवा अनुमानमनुमितिः परार्थं मध्यस्थस्य साध्यसंशयनिवृत्तिरूपप्रयोजनसाधनं परः प्रतिवादी अर्थो निवृत्तिर्यस्मात् तादृशमिति वा । एतेन निरूपणप्रयोजनसुपदर्शितम् । इत्यादि ॥

End. एतन्मतं दूषयति वीक्षयापीति । अयम्भावः महानसत्त्वादिनोपस्थितेऽधिकरणेषु साध्यवत्त्वप्रतीतावपि धूमवत्त्वावच्छेदेन वज्रिमत्त्वाग्रहात् तत्तद्रूपसामानाधिकरण्यान्तेऽपि अधिकरणेषु साध्याभावावगाहित्वात् व्यभिचारबुद्धौ बाधकाभावस्तस्माच्छाब्दतो व्याप्तिप्रत्ययार्थमेव व्याप्तिं प्रतीच्छरूपा वीक्षा । द्विरुक्तयत्पदसमभिव्याहारस्थले तत्पदार्थांशे विधेयबोधकपदस्य यत्पदार्थविधेयव्यापकताविशिष्टसार्थलक्षणाया निरुद्धत्वात् व्याप्तिबोधानुपगमे धूमव ... .. अधिकरणानामेव यच्च बुद्धिस्थिता तच्च तच्च यो यो धूमवान् स वज्रिमानिति प्रयोगस्यापि प्रामाण्यापत्तेः तादृशयत्पदार्थेषु सर्वेषु वज्रिमत्सु धूमवत्त्वबोधात् वज्रिधूमशून्याधिकरणस्याबुद्धिस्थत्वेन तदर्थविरहादिति ॥ ० ॥

Colophon. श्रीकाली जयतितरां । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विषयः । तत्त्वचिन्तामणौयानुमानखण्डान्तर्गतस्य अवयवग्रन्थस्य शिरोमणिकृतदिधीत्याख्य टीकायाः व्याख्यानम् ।

No. 9. अष्टोत्तरसहस्रमहावाक्यरत्नावली . By रामचन्द्रेन्द्रः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 42. Lines, 8 on a page. Extent, 600 slokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuyā Mahārāja's Library. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीमद्विज्ञाधिष्ठानपरमहंससद्गुरुरामचन्द्राय नमः ।

ईशाद्युपनिषत् प्रोक्तमहावाक्यकलेवरम् ।

विकलेवरकैवस्य रामचन्द्रपदं भजे ॥

विज्ञाधिष्ठानसम्माचवासुदेवेन्द्रसूक्तये ।

श्रीदेशिकस्वरूपाय परस्मै ब्रह्मणे नमः ॥

नत्वा श्रीदेशिकं ब्रह्म × × मिच्छताम् ।

महावाक्यरत्नराजिकिरणावलिर्यते ॥ इत्यादि ।

End.

फलभूतमहावाक्यफलो वै देहमस्तकः ।

एवंविधाद्विदेहान्तमहावाक्यकलेवरः ॥

वस्तुतो निर्विशेषात्मा चिपान्नारायणोऽस्मादहम् ।

यन्महावाक्यसिद्धान्तमुक्तचित्तैकगोचरम् ॥

वासुदेवेन्द्रसंज्ञं तं नौमि नारायणं महः ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य श्रीवासुदेवेन्द्रसरस्वतीचरणकमलमकरन्दहस्तखान्त-रामचन्द्रेन्द्रप्रथितेशाख्योत्तरशतोपनिषत्सारसंग्रहभूताष्टोत्तर-सहस्रमहावाक्यरत्नावली परिपूर्णा । ॐ नत्सत् ॥

विषय । अत्र प्रथमं षट्पादिक्रमेण वेदविभागनिरूपणं तेषां शाखाप्रशाखाकीर्तनञ्च । ततो महावाक्यरत्नावल्यधिकारिनिरूपणं, अष्टोत्तरशतोपनिषदां शाखाभेदनिरूपणं, ईशाख्योत्तर-शतोपनिषदां सारसंग्रहश्चेति ।

No. 10. असाधारणसिद्धान्तरहस्यम् . By मधुरानाथतर्कवागीशः . Substance, country-made paper, 16½ × 3½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 700 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office Khadār grāma Kurān, Paṇḍita Ambikā Carāṇa Vidyasāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीदक्षिणकालिका स्फुरतु मम चित्ते ॥ सर्व्वमनित्यं प्रमेयत्वादित्यादेः स्मृते साधारणत्वात् तच्चातिव्याप्तिप्रदर्शनासङ्गतेराह सम्प्रदायेति । तन्मते निश्चितसाध्यतदभाववद्दृष्टेरेव साधारणतया उक्तचेत्तोरनुपसंख्यार्थत्वासाधारणत्वदशायामलक्ष्यत्वमेवेति भावः । ननु मणिकारमते वास्तवसाध्याभाववद्दृष्टेरेव साधारण इत्येव कुतोऽवधारितमित्यत आह इतरएवेति स्मृते तस्य लक्ष्यत्वादेवेत्यर्थः । अप्रे सिद्धान्तग्रन्थे निश्चितसाध्यवत्तदन्यदृष्टितमित्यत्र तत्पदस्य प्रक्रान्तनिश्चितसाध्यवत्परामर्शकत्वे साध्यसंग्रहविषयीभूतपक्षे स्वपक्षे च वर्त्तमानसङ्केतावतिप्रसङ्ग इत्यतस्तस्य साध्यवत्त्वात्परतो स्पष्टयितुं व्याचष्टे निश्चित इति । इत्यादि ।

End.

तथाच प्रतिहेतुपरामर्शेऽप्रामाण्यज्ञानमिति पर्य्यवसितार्थः । एतेनाध्याय-त्वादिज्ञानस्यानुमितिविरोधिव्याप्यवत्ताज्ञानसत्वेऽकिञ्चित्करता व्याप्यवत्ता-

परामर्शप्रतिबन्धात् दुर्घटना वेत्यसङ्गतिरिति परास्मै अप्रामाण्यज्ञानेऽव्याप्य-
त्वादर्शनीतावच्छेदकानवच्छेदकानवच्छिन्न एव हेतो भानात् तस्य व्याप्ति-
निश्चयाप्रतिबन्धतया विरोधनिश्चयोत्तेजकीभूततत्त्वसम्बधाने प्रकृतसाध्यानु-
मितिसम्भवात् ॥

Colophon. ॐ काली जयति । इत्यसाधारणसिद्धान्तरहस्यम् ।

श्रीकालीचरणाभोजे धर्मकामार्थमुक्तिरे ।

मनो धावतु मे नित्यं द्विरेफ इव पङ्कजे ॥

विषयः । तत्त्वचिन्तामणीयानुमानखण्डान्तर्गतासाधारणग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 11. आख्यातवादविवरणम् . Substance, country-made paper, 18×5 inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Vardhamāna, Kājoḍāgrāma, Post Office Aṇḍāl, Yatindranātha Nāyaka. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीकृष्णः शरणम् । नन्वाख्यातस्य यत्नवाच्यत्वं शक्तिपादकं विना कथ-
मवधारितमतमाह पचतीति ॥ इत्यादि ।

End. संयोगानुकूलस्य व्यापारस्य तरोरपि सत्वात् त्यजति वृत्त इत्यपि स्यादित्यर्थः ।
गुणमतमाह तवेति घटं जानातीत्यसङ्गतेराह कचिदिति ॥ • ॥

Colophon. इत्याख्यातवादविवरणं सम्पूर्णम् ॥ * ॥

विषयः । आख्यातवादाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ॥

No. 12. आख्यातव्याख्यानम् . By विल्वेश्वरतर्काचार्यः . Substance, palm-
leaf, 17×1 inches. Folia, 101. Lines, 3 on a page. Extent, 1,100 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Vidgṛh, Paṇḍita Iṣānacandra Smṛtipaṇḍānana. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ परमदेवतायै नमः । द्विवचनम् । अधिकारस्तुतिर्दं वक्ष्यमाणानां
संचेपाय कार्याकार्यनिमित्तानां यदुदीरणं सोऽधिकारः ॥ इत्यादि ।

End. अन्तस्मैव निमित्तमित्यनेन समवायलक्षणः सम्बन्धः प्रतिपादितः । अधि-
कारमवेक्ष्यता दर्शनादाह सपरस्वराया इति ॥ * ॥

Colophon. इति महामहोपाध्यायविवेचरतर्काचार्यविरचिताख्यातव्याख्यानं समाप्तम् ॥
विषयः । कातन्त्रीयाख्यातपादस्य व्याख्यानम् ॥

No. 13. आचारोल्लासः . (परशुरामप्रकाशीयः) By खण्डोरायपण्डितः . Sub-
stance, country-made paper, 19 x 4 inches. Folia, 103. Lines, 7 on a page.
Extent, 3,600 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
Calcutta Āyāmapukura, Bābū Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh.
Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

निश्च्योतन्मद्गण्डमण्डलमिलद्गुह्यलौकिकमुल-
धानाकर्णनिमीलिताक्षयुगलव्याड्दुग्जस्त्रप्रभुः ।

श्रीविश्वनाथनगरी जयति तिलोक्तां

वाराणसीति सुलभा किल यत्र मुक्तिः ।

तत्र श्रुतिस्मृतिपुराणविवादविज्ञो

धर्माधिकार्यथ महौपतिपण्डितोऽभूत् ॥

तस्मादभूत् श्रीमदनन्तपण्डितो

यः सर्वशास्त्राभिनिवेशमण्डितः ।

तस्यापि स्तनुः किल छव्यपण्डितः

काश्य मे धर्मं सच्चि येन खण्डितम् ॥ (?)

तदीयस्तनुः सकलार्थवेत्ता

निरन्तरालोचितधर्मशास्त्रः ।

ततः स नारायणपण्डितोऽपि

समादिशद्दुष्यन्मिमं विधातुम् ॥

तं धर्मशास्त्रार्थविवाद्निष्ठं

पुत्रं कनिष्ठं हि गुणैर्गौरिष्ठम् ॥

श्रीनारायणपण्डितस्य तनयः श्रीनीलकण्ठानुजः

खण्डोराय इति श्रुतिस्मृतिपुराणार्थं समुद्गत्य च ।

नला देवमभीष्टदं स्वपितरौ विद्वज्जनप्रौढये

++ कुरुते निबन्धमखिलप्रन्यार्थसारास्यदम् ॥

मन्वाद्याश्च स्मृतौः सर्वाः पुराणान्यखिलानि च ।

नारायणं भारतश्च विष्णुधर्मोत्तरं तथा ॥

शाम्भपुराणञ्च तथा भविष्यञ्च विशेषतः ।

वैखानसाद्यागमांश्च तथा शैवागमादिकान् ॥

मेधातिथिं कल्पतरुं कालादर्शं मितान्तराम् ।

हेमाद्रिञ्च पराशरमाधवं स्मृतिचन्द्रिकाम् ॥

स्मृत्यर्थसारं मदनमल्लञ्च स्मृतिदर्पणम् ।

प्रयोगपारिजातञ्च तथा सिद्धान्तशेखरम् ॥

न्यायपाणिनिमौमांसा आगमाः परिशीलिताः ।

तथापि वालिशलाञ्च धार्ष्ट्यमालम्ब्य यन्मया ॥

नान्ता हि परशुरामप्रकाश इति विद्युतो ग्रन्थः ।

प्रकटयतु धर्मतत्त्वं तमसावृतमर्थतत्त्वमिव । इत्यादि ।

End.

वामनं खड्गिनश्चैव दुःखत्रेषु सदा स्मरेत् ।

एवमन्योऽपि सप्रशन्तीजपादिविधिर्ज्ञेयः । अथ दुःखत्रयतरतम्येन शक्तभेदेन

च व्यवस्था ज्ञेया । इति खड्गप्रकरणम् ।

Colophon.

इति परशुरामप्रकाशे निद्रामयूखः । इति शकद्वीपीय कुलावतंसहोस्त्रिन-
मिश्रात्मजपण्डितमण्डलीमण्डनायमान-सार्धभौमलक्ष्मणाणी-रसालरायपदवी-
विराजमानमानोन्नत-श्रीमत्परशुराममित्रकारिते वाराणसीस्वधर्माधिकारि-
नारायणपण्डितात्मज-खण्डोराय-पण्डितविरचिते परशुरामप्रकाशे आचारो-
क्ताः समाप्ताः ॥ * ॥

विषयः । आदौ प्रबोधमयूखः । तत्र आचारादिकथनम् । आङ्गनिरूपणम् ।

वारप्रशंसा । प्रबोधकालनिरूपणम् । प्रातर्ज्यादिकथनम् । माङ्गल्यदर्शनादिकथनम् ।

१ य मयूखे, अत्तिताप्रहणे कालादिनियमः । सूत्रपूरीषत्यागविध्यादिः । शौचविधिः । गण्डूष-

विध्यादिश्च । २ ये स्नानमयूखे, दन्तकाष्ठप्रमाणकथनम् । निषिद्धदन्तकाष्ठादिकथनम् ।

दन्तधावनकालादिकथनम् । केशप्रसाधनादिकथनम् । ४ र्थे मयूखे, स्नानभेदादिकथनम् ।

स्नानमहिमकथनम् । प्रातःस्नानविधिः । नैमित्तिकस्नानादिविधिश्च । ५ मे वस्त्रमयूखे, परि-

धेयवस्त्रादिकथनम् । परिधानविध्यादिकथनम् । ६ छे मयूखे, ऊर्ध्वपुण्ड्रप्रशंसादिः । तुलसी-

काष्ठमालाधारणविध्यादिः । विभूतिमाञ्चात्मकथनम् । भस्मधारणनिन्दादिकथनम् । विभूति-

धारणाधिकारिकथनम् । वस्त्राधारणादिनियमश्च । ७ मे मयूखे, सन्ध्याकर्म्मप्रशंसादिकथनम् ।

सन्ध्याशब्दार्थकथनम् । सन्धानुष्ठानविध्यादिः । प्राणायाममाञ्चात्मकथनम् । मार्जनादि-

विधिः । अर्घदानविधादिः । गायत्रीसंज्ञिककथनम् । गायत्रीजपविधादिः । जपयोग्य-
प्रदेशादिकथनम् । जपमालालक्षणादिकथनम् । सन्ध्याक्रमकथनम् । सन्ध्याविधिनिषेधादिश्च ।
८ मे मयूखे, होमप्रशंसादिः । होमकालादिनिरूपणम् । होमविधिश्च । ९ मे मयूखे,
दानप्रशंसा । नित्यदानविधादिश्च । १० मे मयूखे, अभिवादनविधिः । प्रत्यभिवादन-
विधादिश्च । ११ शे मयूखे, वेदाभ्यासप्रशंसा । वेदाध्ययनविधादिः । विद्यादान-
फलम् । अन्ध्यादिनादिनिरूपणश्च । १२ शे मयूखे, कुशपञ्चणकालादिकथनम् । कुश-
प्रतिनिधिकथनश्च । १३ शे मयूखे, धनार्जनप्रशंसा । ब्राह्मणादीनां दत्तिकथनम् । खट्वन्यु-
ष्ठानफलादिकथनश्च । १४ शे मयूखे, माध्याह्निकस्नानादिविधिः । गृहस्नानविधिश्च । १५ शे
मयूखे, ब्रह्मयज्ञप्रशंसादिः । तत्कालनियमादिः । तर्पणविधिश्च । १६ शे मयूखे, देवपूजा-
प्रशंसा । देवपूजाकालनिरूपणम् । अधिकारिनिरूपणम् । पूजास्थानादिनिरूपणम् । शाल-
ग्रामसाक्षात्प्रादिकथनम् । शालग्रामलक्षणनिरूपणम् । दामोदरादीनां लक्षणनिरूपणम् । उप-
चारद्रव्यादिनिवेदनविधिः । पुष्पसाक्षात्प्रादिकथनम् । चयनविधादिः । विष्णुपूजायां निषिद्धपुष्पादि-
कथनम् । पञ्चायतनक्रमकथनम् । पार्थिवपूजाविधादिः । गुरुपूजादिः । निर्माह्यादि-
धारणविधिः । देवार्चनाकरणे प्रायश्चित्तादिकथनश्च । १७ शे मयूखे, पञ्चयज्ञप्रशंसासुखेन तदकरणे
दोषकीर्तनम् । वैश्वदेवविधादिः । नित्यश्राद्धविधिः । अन्नदानफलादिकथनश्च । १८ शे मयूखे,
भोव्याभोव्यनिरूपणम् । भोजनकालादिकथनम् । भोजनोत्तरकर्मादिनिरूपणम् । ताम्बूल-
भक्षणविधादिश्च । १९ शे मयूखे, विश्रामनियमादिकथनम् । सायंसन्ध्याविधादिश्च । २० शे
मयूखे, निद्राविधिः । भार्यागमनविधादिः । स्वप्नानां शुभाशुभत्वकथनश्च । २१ शे मयूखे,
श्राद्धस्वरूपकथनम् । श्राद्धाकरणे दोषकथनम् । अनुकल्पविधिश्च । २२ शे मयूखे, श्राद्धाद्यधि-
कारिनिरूपणम् । २३ शे मयूखे, श्राद्धकालादिनिरूपणम् । षोडशश्राद्धकालादिनिरूपणम् ।
सपिण्डीकरणव्यवस्थादिः । वृद्धिश्राद्धव्यवस्थादिश्च । २४ शे मयूखे, श्राद्धयोग्यप्रदेशादिकथनम् ।
२५ शे मयूखे, श्राद्धार्चब्राह्मणपरीक्षा । शकद्वीपिब्राह्मणानां शकद्वीपस्य च निरूपणम् ।
शकद्वीपिलोकानां स्वरूपकथनम् । तथा शकद्वीपिब्राह्मणानां स्वरूपकथनम् । शकद्वीपि-
ब्राह्मणानां उत्पत्तिकथनम् । श्राद्धीयब्राह्मणनिमन्त्रणविधादिश्च । २६ शे मयूखे, श्राद्ध-
पार्श्वमन्त्रादिकथनम् । श्राद्धयोग्यधान्यादिनिरूपणम् । श्राद्धवर्द्धितभोजनपात्रादिनिरूपणश्च ।
२७ शे मयूखे, श्राद्धपरिभाषा । २८ शे मयूखे, अग्नौकरणहोमविधादिः । श्राद्धभोजन-
कालादिनिरूपणम् । विकिरविधादिः । पिण्डप्रमाणादिकथनम् । पिण्डदानविधादिश्च ।
२९ शे मयूखे, वैश्वदेवश्राद्धशेषभोजनविधादिः । ३० शे मयूखे, श्राद्धतर्पणविधादिः ।
पार्वणश्राद्धानुक्रमश्चेति ।

No. 14. आचार्यानुमानटिप्पनी. By गदाधरभट्टाचार्यः. Substance, country-made paper, $18 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office, Khaḍār, grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācarana Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीकालीचरणाम्भोज हृदि तिष्ठ सदा मम ।
 उपलक्षणस्यैव परिचायकत्वेन प्रसिद्धतया परिचायकत्वाप्रतिक्षेपेण लिङ्ग-
 मेव विशेषकमिति विशेषणत्वापगमो सूक्ष्मः सङ्गतः । न च परिचायकत्व-
 प्रतिक्षेपपर एवायं ग्रन्थः । अग्रिमस्येन्द्रियसंयोगपरिचायकत्वाभिधानस्यासङ्गते-
 रत उपलक्षणविशेषणसाधारणपरिचायकत्वपरतां प्रकृतेर्दर्शयति परिचाय-
 कत्वमिति । इत्यादि ।

End. अथ द्वाभ्युपगमवादः तत्तत्पक्षतावच्छेदकावच्छिन्नविशेष्यकवक्त्राद्यनुमितिल-
 रूपविशेषकार्यकारणतावच्छेदकगर्भे वक्त्राद्यनुमितिलादिनिवेशादेवोपपत्तेरद-
 वच्छिन्नं प्रति हेतुत्वान्तरस्य निर्युक्तिकत्वात् सुखादिसाधारणात्मगुणत्वावच्छिन्नं
 प्रति मनस्त्वेन कारणताकल्पनात् तत एवानुमितेः सकरणकत्वनिर्व्याजे
 अनुमितिलावच्छिन्नं प्रति ज्ञानत्वादिना हेतुत्वमपि निर्युक्तिकमित्यस्वरस-
 वीजमव बोद्धव्यम् ।

Colophon. इति आचार्यानुमानगदाधरीयटिप्पनी समाप्ता । श्रीकाली मम चतसि
 स्फुरतु । श्रीरामः ।

विषयः । तत्त्वचिन्तामणिदीधितेरनुमानखण्डोपनिमित्तग्रन्थस्य आचार्यानुमानांशस्य
 आख्येयम् ।

No. 15. आत्ममन्दिरस्तोत्रम्. By यासुनाचार्यः. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakona, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।
 ॐ स्वादयन्निव सर्वेषां × × × × सुदुर्गम् ।
 स्तोत्रयामास योगीन्द्रस्तं वन्दे यासुनाचार्यम् ॥

नमो नमो यासुनाय यासुनाय नमो नमः ।
 नमो नमो यासुनाय यासुनाय नमो नमः ॥
 नमो यासुनपादाब्जे रेणुभिः पावितात्मने ।
 विदिताखिलवेद्याय गुरवे विदितात्मने ॥
 + + + + × +
 तस्मै नमो मधुजिदङ्घ्रिसरोजतल-
 ज्ञानानुरागमहिमातिशयातिसीम्ने ।
 नाथाय नाथमुनये + + + + + +
 नित्यं यदि + चरणौ शरणं मदीयम् ॥
 भूयो नमः परिमिताश्रुतभक्तितत्त्व-
 ज्ञानाश्रिताब्धिपरिवाहशुभैर्वचोभिः ।
 लोकेऽवतीर्णपरमार्थसमग्रभक्तिं
 + + + नाथमुनये यमिनां वराय ॥ इत्यादि

End.

ननु प्रपन्नः सखदेव नाथ
 तवाहमस्मीति च याचमानः ।
 तवानुकम्पाः स्मरतः प्रतिज्ञां
 मदेकवर्ष्म किमिदं व्रतं ते ॥
 (?) प्रकृतिसत्त्वचरणारविन्दे
 प्रेमप्रहर्षावधिमात्मवन्तम् ।
 पितामहं नाथमुनिं विलोक्य
 प्रसीद मद्दुष्टमचिन्तयित्वा ॥
 यत्पादाभोरहध्यानविध्वस्ताशेषकलशः ।
 वस्तुतामुपयातोऽहं यासुनेयं नमामि तम् ॥

Colophon. इति श्रीयासुनाचार्यविरचितायां (?) आत्ममन्दिरस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । यासुनाचार्यस्य स्तुतिः ।

No. 16. आनन्दलहरीटीका . By रामशङ्करचूड़ामणिः . Substance, coun-
 try-made paper, 19 × 3½ inches. Folia, 25. Lines, 6 on a page. Extent,
 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District
 Hugli, Khānākul Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṅkāra.
 Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

नत्वा श्रीरामपितरौ रामशङ्करशर्मणा ।

आनन्दलक्ष्मीयाख्या तन्यते रामतुष्टये ॥

अद्वैतवक्तुः कृतिनो ... व्याख्या कृताऽस्या बहुधा पुरा सा ।

दोषैरभुक्तोद्गिरणैर्निरस्ता गृह्णन्तिमां मे रघुनाथ धीराः ॥

तत्र धीरपरम्परापरिप्राप्तयद्वैतवादविमुखः शङ्कर इव श्रीशङ्कराचार्यः
शिव इति मङ्गलप्रतिपादकं निर्दिशन् खेष्टदेवं श्रीरामचन्द्रं स्तोतुमारभमाणः
परमात्मनस्तस्यातिपुण्यवतां चर्यादीनामेवाराध्यतया अहमकृतपुण्यः सन् किं
स्तौमीत्याह शिव इत्यादि — शिवशब्दोऽत्र श्रीरामपरः नित्ये परे ब्रह्मणि
शिवे इत्यध्यात्मरामायणात् सर्वदेवात्मकः शिवः ॐ तत्सत् इत्येनद्राम-
चन्द्रस्य नामाष्टोत्तरं शतमिति पद्मपुराणाच्च ... ..

... ..
देवो दीप्तिमान् पुरुषस्तेजोरूपश्चेद् यदि शक्तियुक्तो भवति तदा अलु
निश्चितं स्यन्दितुमपि न कुशलः न समर्थः शिरसास्ननज्वेदमुक्तश्च ...
... .. अतो हे हरिहरविरिञ्चादिभि-
रप्याराध्य विष्णुशिवब्रह्मेन्द्रप्रभृतिभिरप्याराधनीय स्वस्वकार्यनिर्व्वाहाया-
भ्यर्थनीय ... .. अं अचराणामकारोऽस्मीति अकारः स्यात्
परं ब्रह्मेति चोक्ताकारलक्षणं त्वां प्रणन्तुं प्रकृतेन भक्त्यतिशयादिना नमस्कृतुं
स्तोतुं वा ... .. अकृतपुण्यः नास्ति कृतपुण्यं यस्य स जनस्तथा च कृत-
पुण्याभाववान् जनः अथवा न कृतं पुण्यं येन सः ... .. कथं प्रभवति
समर्थो भवति ॥ इत्यादि ।

End.

अथ भक्त्या पुनरप्याह कठिने इत्यादि — हे सीतापते अचरोऽपि त्वं यथा
आदेवि किरातकन्यकाभिः सग्यग्दीप्तिमत्किरातबालाभिर्युतेऽपि किल
निश्चितं तत्र विष्णुशैले विन्ध्यपर्वते कृपय तत्कृपां विना तासां तत्-
पर्वतस्य च प्रकाशवत्त्वाभावात् । न च कथं चित्रकूटादिं विहाय विन्ध्यो-
पादानमिति वाच्यं तद्भक्ताया निवासनस्तदुक्तं धन्यासि कृतपुण्यासि
विष्णुभक्तासि पार्ष्वतीति विन्ध्याचलनिवासिनीत्यादीति ध्येयम् । तथा मन्त्र
मानसे कठिने काठिन्येऽपि निर्जितशरदारविन्दौ अनेनातिकोमलावपि
तव चरणौ निधत्स्व निधापयेत्यर्थः ॥ १०५ ॥ (अतःपरं खण्डितम्)

विषयः । शङ्कराचार्यकृतानन्दलक्ष्मीस्तोत्रस्य श्रीरामचन्द्रपक्षे व्याख्यानम् ।

No. 17. आनन्दलहरौटीका . (हरिभक्तिसुधोदया) By हरिनारायणः .
Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 37. Lines, 12 on
a page. Extent, 1,400 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of
deposit, District Dhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra.
Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै ।

हरिनारायणः श्रीमान् विश्वामित्रकुलोद्भवः ।

तनोत्यानन्दलहरौहरिभक्तिसुधोदयाम् ॥

अथ खलु दुस्तरदुःखसंघातघोरतरसंसारसागरान्तर्दाममोहसन्तापप्रवृत्त-
बद्धवानखल्वालाजालकवलनविकलान् सकललोकाभासोपात्मतत्त्वज्ञाननि-
दानजगदुपादानकारण-परदेवतासमाराधनोपाय-मन्त्रयन्त्रध्यानावधानप्रस-
न्नान्तःकरणो भगवान् शङ्कराचार्यो विचार्य्यतिरहस्यतन्त्राण्यनेकशो जन्म-
मरणाद्यनेकक्लेशरूपामङ्गलरहिता मन्त्रयन्त्रध्यानाचैनभजनप्रकारं प्रकाशयन्
भवानीस्तुतिमारभते । शिव इत्यादि । शिवः शक्त्येति शिवोऽविद्या
तत्कार्योपाजितजन्ममरणाद्यनेकक्लेशरूपा मङ्गलरहितत्वात् कल्याणरूपः
सदाशिवः केवलनिर्गुणं ब्रह्म वा शक्त्या कर्तुमकर्तुमन्यथा कर्तुं शक्त्या
त्रिगुणात्मिकया अघटनघटनपटीयस्या प्रकृत्या यदि युक्तः परिवर्त्यतो भवति
तदा प्रभवितुं प्रभुतां विधातुं शक्तः समर्थो भवति । तथाहोच्छास्त्रान-
क्रियात्मकशक्तिसम्बन्धादेव गुणातीतस्यापीश्वरत्वात् दृष्ट्यादिकार्य्ये प्रवृत्ति-
रिति भावः । इत्यादि ॥

End.

प्रकारान्तरेणापि पुनस्तद्ज्ञानमाह पवित्रीकर्तुमिति ।

पवित्रीकर्तुं नः पशुपतिपराधीनहृदये

दयामिचैर्नैररुणधवलश्यामरुचिभिः ।

नदः शोषो गङ्गा तपनतनयेति भुवमसुं

चयाणां तीर्थानामुपनयसि सद्भेदमनघे ॥

हे पशुपतिपराधीनहृदये महादेवायनमस्ते अनघे निष्पापे भुवं निश्चितं
मोक्षान् पवित्रीकर्तुं अरुणधवलश्यामरुचिंश्री रक्तशुक्लक्षणाकान्तिभिर्नैः
शोषो नदः गङ्गा शुक्ला तपनतनया कालिन्दी च क्षणा इत्येतन्नामकानां
चयाणां तीर्थानां असुं सद्भेदं सङ्गमं उपनयसि प्रापयसि कीदृशेनैवैर्दया-
मिचैर्देवैव मित्रं येषां तैः ... ..

विष्णुपञ्चेऽपि अथ इति सम्बोधनं पशुपतिपराधीनहृदिति गङ्गाविशेषणं

अथवा पश्यतिपराधीनहृदये इति ससुद्धितमेव गङ्गाविशेषणं इं कामं
ददातीति इदः कृष्णसं कृष्णवर्णत्वात् तत्सादृश्यं वा सतीति इदया यमुना
अनघे स्थाने पूर्ववन्निमित्तसप्तमी वा अनघे निष्पापे अने दयामिवैरिति
वान्वयः शेषं समानमिति ।

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्)

विषयः । शङ्कराचार्यकृताया आनन्दलहरीयाः शक्तिपञ्चे विष्णुपञ्चे च व्याख्यानम् ।

No. 18. आनन्दलहरीटीका . By श्रीकान्तभट्टः . Substance, country-made paper, $8 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 63. Lines, 11-14 on a page. Extent, 1,520 glokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1851. Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ।

अमलकमलनेत्रा पूर्णशीतांशुवक्त्रा
दनुजमनुजदेवैर्वन्दिता सिद्धसंघैः ।
उदिततरणितेजोमण्डलारक्तकान्ति-
दिंशतु सकलसिद्धिं सुन्दरी साधकेभ्यः ॥
श्रीरामजीगुरुपदाम्बुजभक्तिपूतः
श्रीकान्तभट्टकण्ठात्समस्तविद्यः ।
गङ्गाधरेण गुरुणोदितशास्त्रमूर्द्धा
टीकां करोति विबुधः कविराजशर्मा ॥ इत्यादि ।

End. हे वाचां जननि वाचां मातर्भेदीयाभि वाग्मि मेम वाणीभिल्लवेधं क्षुतिः ।
यत्तत्त्वं वाचां जननी मम मृदुस्थायमभिमानः ॥ • ॥

Colophon. इति श्रीकान्तभट्टविरचितं सौन्दर्यलहरीटिप्पणं सम्पूर्णम् ॥ सम्बत् १८५१ ॥

विषयः । शङ्कराचार्यकृतानन्दलहरीया व्याख्यानम् ।

No. 19. आपस्तम्बसूत्रे गृह्यप्रश्नः . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 756 Sūtras. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Benaras city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ कर्माष्टाचाराद्यानि गृह्यन्त उदगयन-पूर्व-
पचादः-पुष्पाक्षेपु कार्याणि यज्ञोपवीतिना प्रदक्षिणम् । पुरस्तादुदग्वीपक्रमः
तथापवर्गः । इत्यादि ।

End. धृष्टदः समवेतान्मन्त्रवतः ॥ मद्याभिर्गावो गृह्यन्ते । येन जुहोति नदग्नौ
प्रतितप्य । अथ कर्माष्टाचाराद्यानि गृह्यन्ते । इत्यादि ॥

Colophon. इत्यापस्तम्बस्त्रुवे गृह्यप्रश्नः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । कृष्णयजुर्वेदीयानां गृह्यकर्मकथनम् ।

No. 20. आद्यप्रकरणम् . Substance, country-made paper, $7 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent, 80 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । आद्यप्रकरणम् । दीर्घत्वेन विस्तारं गुणयित्वा षड्भि-
र्भाजयित्वा शेषं आद्यः स्यात् । अष्टौ आयाः ।
ध्वजधूमोऽथ सिंहः स्वा हृषभश्च खरो गजः ।
ध्वाञ्चक्षैव क्रमोद्धूतै रायाष्टकमुदाहृतम् ॥
एतत् फलमुक्तं गर्गेण ॥ इत्यादि ।

End. सेव्यसेवकयोश्चैव गृह-तत्त्वस्वामिनोरपि ।
परस्परं भिद्योश्च एकनाडी प्रशस्यते ॥ इति ।

Colophon. अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । ज्योतिषोक्तशुभाशुभवचनसंग्रहः ॥

No. 21. आह्निककारिका . Substance, country-made paper, $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 13 on a page. Extent, 208 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

प्राज्ञे मूर्ध्नि चोत्थाय चिन्तयेदात्मनो हितम् ।

गुरुं विष्णुं नमस्कृत्य मानापिबोक्ष्यैव च ॥

क्षस्त्वं गच्छति तिग्मांशं व्यधाधित एव यः । (?)

क्षपेत वाग्धतः स्थिला समस्तमपि तां निशास् ॥ इत्यादि ॥

End.

महादेवं समाराध्य त्रैलोक्यकम्पं जपेत् ।

सर्वान् कामानवाप्नोति शम्भोस्तस्य प्रसादतः ॥

Colophon.

इति शौनकीयश्रम्वककल्पः ॥ * ॥

विषयः । सूर्योदयमारभ्य क्षस्त्वं यावत् विप्राणां नित्यकर्माकथनम् ।

No. 22. उत्पलारण्यमाहात्म्यम् . (ब्रह्मसंहितान्तर्गतम्) . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 18 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1933. Place of deposit, Hātua Mahārāja's Library. Appearance, new, Verse. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुचरणकमलेभ्यो नमः ।

श्रीगङ्गाभागीरथ्यै नमः ।

कृष्णं कृष्णाग्रजं राधां ललितां ललितेक्षणाम् ।

वन्दे यशोदां गोपीश्व वन्दे मूर्द्ध्ना निरन्तरम् ॥

व्यासं वैयासकिं स्रुतं शौनकादीन् मुनीश्वरान् ।

गिरिजां गिरिजाकान्तं प्रणमामि सदैव हि ॥

मुनय कचुः ।

शरण्यानां नवानां यन्माहात्म्यं गदितं त्वया ।

कुतस्तत्रोत्पलारण्यमाधिक्येन निरूपितम् ॥

अतो येन निदानेन तत् प्रशस्तमभूद् यतः ।

तन्नः कथय सर्वज्ञ अद्यया समुपस्थितान् ॥

कथामृतं नैव वयं लब्धुमाश्मोजनिस्सृतम् ।

कदापि न विदध्यामः पिवन्तोऽपि मुहुर्मुहुः ॥

स्रुत उवाच ।

आकर्ण्यध्वं तत्सर्वं यन्मां प्रच्छथ सत्तमाः ।

चिनोमि युष्मत्सन्देहानुमाप्रश्नानुसारतः ॥ इत्यादि ।

End.

न चोत्पलानां माहात्म्यं भवान्यै भूतनाथकः ।
 श्वर्णयद् यथेदानीं तद्भूयं श्रोतुमर्ह्य ॥
 यः करोत्युज्जितां बुद्धिं हृदयस्यः सदा मम ।
 तस्मै कृष्णाय मन्त्रते नमः कारणवार्द्धये ॥
 या इमाः कथिता रम्याः कथाः चैवस्य वेधसः ।
 सदैव देवदेवेशस्ताभिः कृष्णः प्रसीदतु ॥

Colophon.

इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये पार्वतीश्वरसंवादे भवान्याः पञ्च-
 मूर्त्तिकथनं नामैकविंशोऽध्यायः । ॐ तत्सत् । ३३३ । संवत् । १८९९ ।

विषयः ।

इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मस्तुतिर्नाम प्रथमोऽध्यायः ।
 इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये द्वितीयोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पला-
 रण्यमाहात्म्ये ब्रह्मयज्ञवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः । इति श्रीब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये
 वर्द्धिमतीवर्णनं नाम चतुर्थोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये गङ्गावतरणं नाम
 पञ्चमोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तचैवमाहात्म्यं नाम षष्ठोऽध्यायः ।
 इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तमहिमा नाम सप्तमोऽध्यायः । इति ब्रह्म-
 संहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तचैवयात्रावर्णनं नामाष्टमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहिताया-
 मुत्पलारण्यमाहात्म्ये ब्रह्मावर्त्तचैवयात्रादिफलकथनं नाम नवमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहिताया-
 मुत्पलारण्यमाहात्म्ये ज्ञानतीर्थवर्णनं नाम दशमोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्य-
 माहात्म्ये कपिलेश्वरवर्णनं नामैकादशोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये
 सौतातीर्थवर्णनं नाम द्वादशोऽध्यायः । इति ब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये लक्ष्मण-
 तीर्थकथनं नाम त्रयोदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये भुवचैवमाहात्म्यकथनं
 नाम चतुर्दशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये शुकतीर्थमाहात्म्यकथनं नाम
 पञ्चदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये रामतीर्थवर्णनं नाम षोडशोऽध्यायः । इति
 ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये दशाश्वमेधतीर्थमाहात्म्यं नाम सप्तदशोऽध्यायः । इति ब्र० सं०
 उत्पलारण्यमाहात्म्ये गोचरणतीर्थमाहात्म्यं नामाष्टादशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये
 अष्टतीर्थयात्राविधिः नामैकोनविंशोऽध्यायः । इति ब्र० सं० उत्पलारण्यमाहात्म्ये अष्टतीर्थयात्रा-
 कथनं नाम विंशोऽध्यायः । इति श्रीब्रह्मसंहितायामुत्पलारण्यमाहात्म्ये पार्वतीश्वरसंवादे
 भवान्याः पञ्चमूर्त्तिकथनं नामैकविंशोऽध्यायः ॥

No. 23. उपसर्गदृतिः . By भरतसेनः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhātrigrāma, District Bardhamāna, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीहरिः शरणम् ।

पार्व्वतीशङ्करौ नत्वा बालानामुपकारिका ।

भरतेनोपसर्गाणां दृतिः खल्ला विधीयते ॥ इत्यादि ॥

End.

प्रसिद्धा गदिता अर्थाः शेषा श्रेयाः प्रयोगतः ।

Colophon.

इति वैद्य-गौराङ्गमञ्जिकात्मज-श्रीभरतसेनविरचितोपसर्गदृतिः समाप्ता ॥॥

विषयः । प्रपराद्युपसर्गाणामर्थादितिरूपणम् ।

No. 24. उपासनविनोदः . Substance, country-made paper, 12½×5 inches. Folia, 17. Lines, 13 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipur, Candrakopā, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीरामचन्द्राय नमः ।

नत्वा रामं परं ब्रह्म सच्चिदानन्दविग्रहम् ।

उपासनविनोदोऽयं कियते ज्ञानसिद्धये ॥

इह खलु प्रथमं तावत् स्वाध्यायोऽध्येतव्य इत्यध्यायशब्दवाच्यवेदाक्षरराशे-
र्पद्वयं विधीयते । तच्चाध्ययनं किरूपं कथञ्च कर्तव्यमित्यपेक्षायां अष्टवर्षे
ब्राह्मणमुपनीतमध्यापयेत् ।

आवर्णां प्रोष्ठपद्यां वा उपाकृत्य यथाविधि ।

युक्तश्रद्धांस्तधीयेत मासान् विप्रोऽर्द्धपञ्चमान् ॥

इत्यादि व्रतनियमविशेषोपदेशे ... .. विधीयन्ते ॥ इत्यादि ॥

End.

अतो जन्मादिवाक्ये च जगत्कर्तृत्वोपादानत्वयोर्ब्रह्मलक्षणतया विवक्षित-
त्वात् लक्ष्यस्य ब्रह्मपदार्थस्य दुरपह्वसेवेति । उक्तन्यायेन ब्रह्मशब्दस्य
मुख्यार्थः सिद्धः । उक्तञ्च गारुडे ।

वेदे भूरिप्रयोगाच्च गुणयोगाच्च शार्ङ्गिणि ।

तस्मिन्नेव ब्रह्मशब्दो मुख्यार्थश्च मन्त्रासुने ॥

यस्मिन् प्रयुज्यमाने तु गुणयोगः सुपुष्कलः ।
तत्रैव सुखदृष्टोऽयमन्यत्रेत्युपचारतः ॥ इति ।
ब्रह्मशब्दस्य परमात्मन्येव सुखदृष्टिर्नान्येति ॥

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्)

विषयः । अत्र प्रथमं भक्तिस्वरूपनिरूपणम् । ततः श्रीरामोपासनाप्रकरणम् । सविशेष-
ब्रह्मनिरूपणम् । अद्वैतनिरूपणञ्च ॥

No. 25. ऋग्वेदप्रातिशाख्यम् . By भगवान् शौनकः . Substance, country-
made paper, 8×3 inches. Folia, 51. Lines, 7 on a page. Extent,
710 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares.
city, Paṇḍita Vāmanācāryya Ṣāstrī. Appearance, tolerable. Verse.
Correct.

Beginning. त्रीगणेशाय नमः । हरिः ॐ ।

परावरे ब्रह्मणि यं सदाऽऽर्च्येदात्मानं वेदनिधिं सुनीन्द्रा ।
तं पद्मगर्भं परमं लादिदेवं प्रणम्यर्च्य लक्षणमात्रं शौनकः ॥
माण्डूकेयः संहितां वायुमात्रं तथाकाशं चास्य माण्डव एव ।
समानतामनिलाम्बरे च सत्तामस्यो विपरिचरं तदात्र ॥ इत्यादि ।

End. अघोष उष्मणो घोषात् स्पर्शोऽन्तःस्थोऽघोषिणः ।

अपूर्व उष्मासंयुक्तो मकारो ह्यातिहान्विताम् ॥ (?)

एकारश्च एकारश्च षैतूष्माणूष्मण्विता ॥ (?)

Colophon. इति भगवत् शौनकप्रणीत ऋग्वेदप्रातिशाख्यं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । वर्णानामुच्चारणस्थाननिरूपणम् । उदात्तादिस्वरभेदेनोच्चारणनिरूपणम् । तेषां
गुणलघुत्वादिकथनम् । ऋग्वेदोक्तप्रयोगसिद्धादिकथनञ्च ॥

No. 26. एवकारविचारः . Substance, country-made paper, 14×2½
inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 185 ślokas. Character,
Bengali. Date, Sk. 1601. Place of deposit, District Dhakā, Dhānakoḍā
Paṇḍita Pitāmbara Bhaṭṭācāryya, Appearance, old. Prose. Generally
correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । एवकारस्यात्यन्तायोगायोगान्ययोगानाञ्च प्रत्येकं
व्यवच्छेदोऽर्थः । इत्यादि ।

End. न तु तद्विशिष्टान्यस्वरूपसम्बन्धावच्छिन्नाधिकरणतासम्बन्धेन इति न काव्य-
नुपपत्तिरिति ॥

Colophon. इति एवकारविचारः समाप्तः ॥ श्रीचरितः ।
इन्दुविन्दुरसेन्द्वन्द्वे शुचौ भार्गववासरे ।
स्वार्थं श्रीकृष्णदेवो हि बलिखत् पुस्तकं निशि ॥

विषयः । एवकारस्य विचारमुख्येन व्याख्यानम् ।

No. 27. कतिपयकारकव्याख्यानम् . By विद्यासागरः . Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 57. Lines, 9 on a page. Extent, 3,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Medinīmaṇḍala, Paṇḍita Vāmanadāsa Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । समासघटकपदोपस्थाप्येन समासाघटकपदार्थस्य
नान्वयः । आकाङ्क्षाविरहात् । इत्यादि ।

End. प्रकृतविभक्तेरपादानाश्रितत्वाभावेनायवहितस्त्रुतीयक्रमस्यैवोचितत्वात् ननु
देवदत्तसंग्रहादि । ... ..

Colophon. इति श्रीविद्यासागरकृतायां दुर्गटीकाद्वितीया कतिपयकारकव्याख्यानं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । दुर्गसिंहकृतद्वितीयाः कारकपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 28. कविप्रिया . By वामनमिश्रः . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 52. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājodā grāma, Post Office Anḍāl, Akhilauātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य परमं ज्योतिर्वाग्मनेन कविप्रिया ।

काव्यालङ्कारसूत्राणां तेषां वृत्तिर्विधीयते ॥

काव्यं प्राञ्चमलङ्कारात् । काव्यं खलु प्राञ्चमुपादेयं भवत्यलङ्कारात् । काव्य-
शब्दोऽयं गुणालङ्कारसंस्कृतयोः शब्दार्थयोर्वचते । इत्यादि ।

End. कुथेन नागेन्द्रमिवेन्द्रवाहनमित्यत्र इन्द्रवाहनशब्दे वाहनमाहितादिति एतत्
न भवति स्वस्वामिसाचं विवक्षितं तेनेन्द्रवाहनमिति ।
सदसन्तो मया शब्दा विविच्यात्पेन दर्शिताः ।
अनयेव दिशा कार्य्यं शेषाणामप्यवेक्षणम् ॥

Colophon. इति वामनमिश्रविरचिता कविप्रिया समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । प्रथमाधिकरणे, — १ माध्याये प्रयोजनस्थाननिरूपणम् । २ याध्याये अवि-
कारिचिन्तारौतिनिरूपणम् । ३ याध्याये काव्यशरीरादनिरूपणम् । द्वितीयाधिकरणे, — १
माध्याये दोषनिरूपणम् । २ याध्याये वाक्यार्थदोषदर्शनम् । तृतीयाधिकरणे, — गुणादि-
विवेचनम् । चतुर्थाधिकरणे, — १ माध्याये शब्दालङ्कारविचारः । २ याध्याये उपमाविचारः ।
ततः अलङ्कारविवेचनम् । पञ्चमाधिकरणे, — १ माध्याये प्रयोगादनिरूपणम् । २ याध्याये
शब्दशुद्ध्यादनिरूपणञ्चेति ॥

No. 29. काण्डानुक्रमणिकाविवरणम् . Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 11. Lines, 12 on a page. Extent, 258 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ काण्डानुक्रमो विस्तरतो व्याख्यायते अथ काण्डानु-
क्रम इत्यादि काण्डशेषान् यथा काण्डं विदध्यात्तु विचक्षण इति वचनात्
काण्डशेषसंयुक्तानि पुरोडाशीयादीनि क्रमेण निर्दिश्यन्ते ॥ इत्यादि ।

End. यः वेदवित् यजुर्वेदं पठन् यतान् उक्तान् ऋषीन् वेद जानाति सः
ऋषीणां सायुज्यं ब्रह्मणः सालोक्यं एति प्राप्नोति इत्यर्थः ॥

Colophon. इति काण्डानुक्रमणिकाविवरणे चतुर्थोऽध्यायः ॥ * ॥

विषयः । काण्डानुक्रमणिकाव्याख्या ।

No. 30. कातन्त्रपरिशिष्टटीका . By गोविन्दपण्डितः . Substance, palm-
leaf, 13 × 1 inches. Folia, 94. Lines, 3 on a page. Extent, 1,150 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Ādāihāzār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

शिष्टाचारपरिप्राप्तं प्रारब्धविघ्ननाशकम् चरिणमस्कारं कुर्वन् शिष्यशिष्यार्थ-
मादौ निबध्नाति संसारेति । अस्यार्थः चरिं नत्वा कान्तन्त्रपरिशिष्टं ब्रूमः ॥
परिशिष्टं यदुद्धृतादिपुपचारान्तन्त्रद्विधायकं सूत्रमिति यथा कृतिना न
कृताः कृत इति कृत्तच्छेपे न कृतमित्यर्थः । संसारतिमिरमिहिरमिति
विशेषणेन नमस्करोपयुक्तत्वं दर्शितम् । नमस्यत्वं प्रतिपादयति मद्देशमिति
तथाहि सर्व्वनियोजकत्वमिति संसारोत्कृष्टत्वेन नमस्यत्वमिति । इत्यादि ।

End.

तच्छब्देन प्रकृतं कर्म उच्यते तस्य प्रत्ययस्तत्प्रत्ययः असङ्गतमिति न विद्यते
संज्ञा यस्येति विग्रहः । ननु कथमेतदुपपन्नं मासादीनामपि कालादि-
संज्ञायाः सत्त्वात् नैवमित्याहपादानादिसंज्ञानामविषय इति प्रस्तुतत्वादिति
भावः कालादिशब्देन किञ्चिन्नोऽभिधीयन्ते इति विशिष्टप्रतिपत्तिश्चिन्त्ये
श्लोकेन कालादिकं प्रतिपादयति कालस्येति कालस्य कालशब्दवाच्यस्येत्यर्थः
कालभेदानां मासपक्षादीनां अध्वमानस्य क्रोशदेः अपादानादेरविषय
इति परच निगदितं कथमिदानीं तद्विधायाधिकरणे दर्शितमित्याह
अधिकरणविधिरयमित्यादि यत्र स्वपदेन सच्च कालादेः सम्बन्धत्वेनोपस्थिति-
सत्त्वैवायं विधिः । श्रौत्यस्येति किमिति रात्रावापानं पठतीति पाठोऽशुद्ध
एव अधिकरणसंज्ञाविषयत्वेन कर्मत्वं सिद्धमिति दुर्गमतस्त्रीकारेऽप्यदोषात्
तद्युक्तमित्याह इहेत्यादि कर्मणि विधेयः ... .. ।

Colophon.

इति गोविन्दपण्डितविरचितकान्तन्त्रपरिशिष्टे सन्धिप्रकरणम् ॥

No. 31. कात्यायनीतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 10 × 4½
inches. Folia, 18. Lines, 9 on a page. Extent, 588 ślokaś. Character,
Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa
Solāpurkār. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

श्री पार्ष्वत्युवाच ।

हे देव जगदानन्द दृष्टिस्थित्यन्तकारक ।

त्वयोक्ताखिलतन्त्रेषु देवी कात्यायनी पुरा ॥

कात्यायनीति विख्याता सा कथं तद्वदप्रभो ॥ इत्यादि ॥

End.

श्रीशिव उवाच ।

इति ते कथितं देवि संचेपेण तवाग्रतः ।

महादुर्गा-जगद्धात्री-विद्योत्पत्तिं सुदुर्लभाम् ॥

Colophon. इति कात्यायनीतन्त्रेऽष्टमप्रतिः पटलः ।

विषयः । कात्यायन्युत्पत्तिकथनम् । तस्याः पूजादिकथनञ्च । महादुर्गाजगद्धात्र्युत्पत्ति-
कथनम् । तस्याः पूजादिकथनञ्च ।

No. 32. कापिलसूत्रवृत्तिः . (संक्षिप्ता) Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 126 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

यद्वाग्विभूतिरसनाखिलतत्त्वज्ञाना

नानार्थतत्त्वममलं परिबोधयन्ती ।

श्रेयः करोति जगतां भगवन्मायां

तं श्रीमद्वर्षिकपिलं प्रभुमानतोऽस्मि ॥ इत्यादि ।

End.

इत्येवं परिसूचयन्मतिमते मोहापहं कापिलम् ।

सूत्राणाममलं द्विकद्वयमिदं जीयाच्चिरं चेतसि ॥

Colophon. इति संक्षिप्तसांख्यशास्त्रे कापिलसूत्रवृत्तिः समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । सांख्यसूत्रस्य संचेपेण व्याख्यानम् ।

No. 33. कामापञ्चतीर्थविधिः . Substance, country-made paper, 14×2½ inches. Folia, 9. Lines, 6 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Roail, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः कामाख्यायै । अथ कामापञ्चतीर्थविधिः । तत्र पथक्रमः ।

पूर्वं तु धनकामः स्यात् राघ्वकामस्तु पश्चिमे ।

उत्तरे सुत्तिकामस्तु येशान्ये रिपुनाशनम् ॥ इत्यादि ।

End.

तस्याः स्पर्शमात्रेण पुन इति कामाख्यासंचेपपूजा अत्र पीठस्थानानि
लिख्यन्ते ॥ ० ॥

Colophon. लिपिरियं आषाढस्य त्रिंशद्विंशतौ ॥ • ॥

विषयः । कामाख्यापूजाप्रयोगादिः ।

No. 34. कारकचक्रटीका . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 18. Lines, 10 on a page. Extent, 950 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1746. Place of deposit, District Vāṅmā, Post Office Śālatāḍā, Vākule, Paṇḍita Caṇḍicarāṇa Cattopādhyāya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाछायाभ्यां नमः । क्रियानिमित्तत्वमिति क्रिया धात्वर्थः तन्निमित्तं तत्प्रयोजकं ग्रामं गच्छति इत्यादौ गमधात्वर्थः । इत्यादि ।

End. इत्यत आह नौकापदञ्चेति । ननु काष्ठलौहप्रचयरूपा मानवचारश्च-
कारभ्य (?) इत्यत आह नौकाया इति ॥ * ॥

Colophon. समाप्तेयं कारकचक्रटीका । शकाब्दाः १७४६ ।

विषयः । कारकचक्रस्य व्याख्यानम् ।

No 35. काव्यकौसुदी . By रत्नभूषणः. Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 130. Lines, 7 on a page. Extent 3,200 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1731. Place of deposit, District Barisāl Mānapāṇ, Paṇḍita Govindacandra Īromaṇi. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. नमो गणेशाय ।

विदधात्यपूर्वमखिलं पुष्पाति खेच्छयाय संहरति ।

ब्रह्माच्युतहरजयिनी जयति कवेर्भारती देवी ॥

स्वरूपमिति शब्दानां तदर्थं च निगद्यते ।

प्रागेव बालबोधार्थं ततः काव्यं निरूप्यते ॥

श्रीरत्नभूषणेनैषा तथापि च यथासति ।

विविच्य शब्दानर्थादीन् क्रियते काव्यकौसुदी ॥ इत्यादि ।

End. दोषाणामेवमन्येषामौचित्येन क्वचिदुच्यते ।

अदोषता गुणलक्षणभयलक्ष्य गम्यताम् ॥

अनुभयत्वं दोषगुणाभाववत्त्वं ... .. ।

यस्यैव काव्यकौमुद्यां विदन्तु सुधियः सुखम् ॥ ० ॥

Colophon. इति वैद्य-श्रीयुतरत्नभूषणछतायां काव्यकौमुद्यां दोषनिर्णयो नाम दशमः
परिच्छेदः । शके सोमकृशानुशैलशशिनि त्वङ्गे गते कार्मुके ॥ * ॥

विषयः । १ म परिच्छेदे नामकाण्डम् । २ य परि० लिङ्गादिनिरूपणम् । ३ य परि०
धातुप्रत्ययादिकथनम् । ४ यं परि० काव्यस्य प्रयोजन-कारण-स्वरूपादिनिरूपणम् । ५ म परि०
ध्वनिनिर्णयः । ६ छ परि० गुणीभूतव्यङ्ग्यशब्दार्थचित्रनिर्णयः । ७ म परि० गुणविवेकः । ८ म
परि० अलङ्कारनिर्णयः । ९ म परि० अर्थालङ्कारविवेकः । १० म परि० दोषनिर्णयश्चेति ॥

No. 36. काशीकल्पलतिका. Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 20. Lines, 6 on a page. Extent, 450 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Gāḍuriā, District Barisāl, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः काश्या ।

देवाग्रं प्रणमामि जन्तु न च यत्ते सुक्तिदानक्षमाः

ज्ञानाधीनतया मृतस्य विदुषां कीटादिकानामपि ।

तत्त्वज्ञानकरं कलौ जडमतिः वन्दे न षड्दर्शनं

श्रीकाशीं प्रणमामि यान्तसमये निर्व्याणसुक्तिप्रदा ॥ इत्यादि ।

End. शेषो न दृष्टः ।

विषयः । काशीखवादिकथनं तन्मात्रात्मकथनञ्च ।

No. 37. कुलपूजनचन्द्रिका. By चन्द्रशेखरश्मर्मा. Substance country-made paper, 14×3 inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura, Vidgā, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ तमो गणेशाय ।

मत्वा गुह्यपदद्वन्द्वं चन्द्रशेखरश्मर्माणा ।

क्रियते कौस्तिकप्रीत्यै कुलपूजनचन्द्रिका ॥

नन्वच केषामधिकार इति जिज्ञासायां कालीयामले भैरवं प्रति देवीवाक्यं ।

सर्वेषामधिकारोऽत्र नैव कार्या विचारणा ।

सत्यं सत्यं पुनः सत्यं सत्यं सत्यं न संशयः ॥ इत्यादि ।

End.

न्युल्लिख्य ततः पात्रं पुष्पं तत्र क्षिपेद्बुधः ॥

Colophon.

अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । कौलिकानां पूजाविध्यादिः ।

No. 38. कृतार्थमाधवः . By राममाशिककविराजः . Substance, palm-leaf, $13 \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 36. Lines, 3 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Matagrāma, Bābu Amṛtānanda Kavirāja. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

सद्वा दृष्टिविधौ कृता निरुपमा नैपुण्यसीमेव या

सा श्रेयांसि सुलोचना दिशतु वो गोपात्मजानां वरा इत्यादि ।

End.

साध । निश्चयः । सर्वे गता अहमपि गन्धिन्यालये गच्छामीति निष्क्रान्तः ।

Colophon.

इति निष्क्रान्ताः सर्वे । तृतीयोऽङ्कः । अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । साधवसुलोचनोपाख्यानात्मकं नाटकम् ।

No. 39. कृत्यादविवरणम् (सारावलीयम्) . By रघुवीरवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 51. Lines, 6 on a page, Extent, 1,100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākul, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Pūrṇacandra Tarkavāgiṣa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीरामः ।

अनाथनाथं रघुनाथमद्वयं चैतन्यमानन्दमनादिमादरात् ।

प्रणम्य टीका रघुवीरशर्मणा कृता कृतः कोविदमोदद्वये ॥

अथ नामपदसाधनमारभते तद्धि प्रथमादिसप्तविभक्त्यधीनं सा च विभक्ति-
नामोत्तरविधेया प्रायो नाम-कृतप्रत्ययाधीनसाधनमिति नामोत्तरविहितान्तु
तद्धितादपि प्राक् नामोत्पादककृतप्रत्ययविधायकं पादमातनुते तत्र च

शब्दशानयोर्दशलकारेषु पुरस्कृतलङ्घर्मातिदेशकृच्चयविधेयत्वाच्च तत्-
स्त्वमादौ विदधाति । लङ् । धातोः कृत्पर्यन्तमधिकार इति धातोरिति
व्याख्यातम् । इत्यादि ।

End. एवं प्रकृतिप्रत्ययागमादिभिरन्यानि साधनीयानि । तथाचोक्तमाचार्यैः ।
वर्णागमो वर्णविपर्ययश्च द्वौ चापरो वर्णविकारनाशौ ॥

Colophon. इति श्रीरघुवीरवन्द्योपाध्यायकृतौ सारावल्यां तृतीयकृत्पादविवरणं
समाप्तम् ।

विषयः । नारायणकृतसारावलीव्याकरणान्तर्गतकृदन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 40. कृदन्तटीका. By वंशीवदनः. Substance, country-made
paper, 17×3 inches. Folia, 29. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokaś.
Character, Bengali. Date, Sana 1270. Place of deposit, Kājoḍā, Post
Office Anḍāl, Paṇḍita Yādu Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose.
Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।

श्रीरामं जलदश्यामं जितकामं तनुश्रिया ।
रत्नसिंहासनासीनं ज्ञानसुधाकरं भजे ॥
लट् ॥ तिङ्प्रत्ययानन्तरं कृत्प्रत्ययविधानं इति तिङ्धर्मिप्रत्ययद्वयमाह ।
इत्यादि ।

End. ह्रस्वादिति स्वभावेत्यादि दृढदित्यादौ यथा तुक् तद्वाच्यातमेव ॥
श्रीवंशीवदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनप्रीणनं
सूते रायमती सती मतिमती श्रीमान् विशिष्टः स्वः यत् । (?)
व्याकारे क्रमदीश्वरेण चरिते श्रीनन्दिना शोधिते
गौरीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादसूतीयो गतः ॥ ० ॥

Colophon. इति कृदन्तटिप्पणी समाप्ता । सन १२७० साल ।

विषयः । संक्षिप्तसारीयकृदन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 41. कृष्णकेलीनामकाव्यम् . By कृष्णमोहनः . Substance, country-made paper, 14×2 inches. Folia, 45. Lines, 4 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Roail Raghunāthapura, Paṇḍita Ramaṇimohana Smṛtiratna. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

अनन्तब्रह्माण्डं भ्रमति सद्काण्डं तनुरक्षां
विलेयस्याधारस्त्वणुपरिमितं मानसमक्षो ।
जगद्भ्रमं मायागुणत इति सोऽपि प्रयमितो
ब्रजौकः प्रेमास्त्रैरवतु गुणसुखैः स निखिलम् ॥ इत्यादि ।

End. काण्डं नीतिशतं तथास्तशतं सौत्रस्रजां यष्टिका
पूर्वे चाप्यस्तोदयन्तु चतुरो वृत्तादिकं संग्रहान् ।

Colophon. इति श्रीकृष्णमोहनकृतश्रीकृष्णकेलीनामकाव्ये सप्तमः सर्गः । समाप्तस्यायं
ग्रन्थः ॥ • ॥

विषयः । कृष्णक्रीलावर्णनम् ।

No. 42. कृष्णाभिषेकविधिः . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 110 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Caukidāngā, Nandigrāma, Rājapura, Paṇḍita Aṭalavihāri Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally incorrect.

Beginning. ॐ श्रीगुरु । अथ कृष्णाभिषेकविधिः । ज्ञातः शुचिः कृतनित्यक्रियः
कुशलज्ञात्वात् आसनशुद्धादिकं विधाय । इत्यादि ।

End. इति पुरुषसूक्तेन मन्त्रेण षोडशकलसंज्ञानम् । ततस्तद्वत् परिवर्त्य
गृह्णमान्तीय षोडशोपचारैः पञ्चोपचारैर्वा पूजयेत् ।

Colophon. इति कृष्णाभिषेकविधिः ॥ * ॥

विषयः । श्रीकृष्णस्याभिषेकविधिसूत्रप्रयोगादिष्व ।

No 43. कौलगजमर्दनम् . By श्रीकृष्णानन्दाचलः . Substance, country-made paper, 11 x 5 inches. Folia, 29. Lines, 9 on a page. Extent, 600 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1941. Place of deposit, Hātuā Mahārāja's Library. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

गणपतये नमः ।

नत्वा श्रीगणनाथपादकमलं प्रत्यूहकक्षानलं
मार्कण्डं भव मे खपादयुगलं देवद्विपद्माचलम् । (?)
लब्धं यत्पदसेवनेन सकलं वेदान्तवाचां फलं
तं कैलासपदादिसज्जमचलं संसृत्य लब्ध्वा बलम् ॥
विप्राणां रक्षणार्थाय विदुषां तोषहेतवे ।
स्मृत्यागमादिभिः कुर्वे दुष्कौलगजमर्दनम् ॥ इत्यादि ।

End.

येषां बुद्धिस्तु नो धर्मे यथेष्टं सञ्चरन्ति ते ।
यथेष्टाचारतत्त्वेषां नो वृद्धिर्न च वै क्षतिः ॥
रत्नचन्द्राङ्कचन्द्रेभ्यो भाषास्थे विक्रमाद्भुते ।
आषाढासितपक्ष्यां काशिकायामिदं कृतम् ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमत्कैलासाचल्यतिविर्यशिश्व-श्री-
कृष्णानन्दाचलनिर्मितं कौलगजमर्दनं समाप्तम् । सम्बत् १९४१ ।

विषयः । तान्त्रिकसम्प्रदायमतविरुद्धमतस्थापनम् ।

No. 44. क्वावादः . Substance, country-made paper, 18 x 4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 64 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisāl, Gāḍuriā, Paṇḍita Durgā-carāṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

क्वाप्रत्ययस्य लाघवात् प्रागभावे शक्तिः ॥ इत्यादि ।

End.

असङ्कोचेनैवोपपत्तौ सङ्कोचस्यान्याय्यत्वात् इति समाप्तः ॥

Colophon.

इति क्वावादः समाप्तः ॥

विषयः । क्वाप्रत्ययस्य विचारः ।

No. 45. क्रमकौमुदी. By धनञ्जयः. Substance, palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 29. Lines, 3 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhī, Baidyabel-ghariyā, Bābū Ṣaṣibhūṣaṇa Cakravartī. Appearance, old. Verse. In-
correct.

Beginning.

नमः शिवाय ।

विबुधमुनिप्रणीन्द्रश्रीदसीमन्तिनीना-
मुरसि सुभगसम्पन्ने पलायोद्यतानाम् ।
गच्छविलसदक्षीन्द्रसुहृत्तैराद्रवेद्यः
स्मितमवतु पुरारिः प्रच्छदच्छन्नमूर्ते ॥

... ..

... ..

युगित्योः क्रमकौमुदीं प्रतिपद्यामो हृद्यै सुख-
प्रज्ञप्तौ च धनञ्जयः प्रतनुते सन्तोऽनुगच्छन्तिमाम् ॥
येऽद्राक्षो धातुसम्बन्धासोऽनुबन्धाः प्रकौन्तिताः ।
क्षाप्यवर्णः प्रयुक्तोऽव सुखोच्चारणसिद्धये ।
भू सत्तायां तथोत्पत्तौ चित्ती संज्ञानके तथा ॥ इत्यादि ।

End.

भूचुराद्योर्निविष्टाः स्युर्येऽन्येऽनुक्तास्तु धातवः ।
तयोर्बुक्करणाभावादसमाप्तसमुच्चये ॥

Colophon.

नानामतानुबन्धेयं धनञ्जयविनिर्मिता ।

(?) धराञ्चा १०० श्लोकेषु समाप्ता क्रियाकौमुदी ॥ • ॥ श्रीचरणे नमः ॥

विषयः । भुवाद्यदाद्यादिधात्वर्थाणां निरूपणम् ।

No. 46. गङ्गासहस्रीटीका. By सदाशिवभट्टः. Substance, country-made-
paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 16 on a page. Extent, 912
ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City,
Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमो गङ्गादेव्यै ॥

पितुः स्तब्धे स्थिता विमलसुकुण्डराश्लोकनर्धिया

हिमांशुं व्याकर्षद्गहिभयविदूनेन मनसा ।

विधुं हित्वा वज्रं सरसमणिबुद्ध्या गिरिभुवा
प्रभं भीतो नीतो दिशतु बज्र वः शम्भुतनयः ॥ इत्यादि ।

End.

इमां पीयूषलक्षरीं जगन्नाथेन निर्मिताम् ।

यः पठेत् तस्य सर्व्वं जायन्ते सर्व्वसम्पदः ॥

स्वकाव्यपठनफलमाह इमामिति पीयूषस्य अमृतस्य लक्षरीं त्वां यथा
इत्यादि ॥

Colophon.

शाके कौलकसंज्ञके नृसुखके सन्नासके चैत्रके

वारे भार्गवके तिथौ करणके सर्पस्य सम्बालके ।

मूले भे विबुधौघचिन्मखदा टीका समाप्ता नरा-

क्षेपां पातु समस्तपापहरणी गङ्गा महेशाङ्गगा ॥

नारायणो यस्य पितामहोऽभून्माणिकभट्टस्य पिता यदीयः ।

गोपी यदीया जननी सुशीला टीका कृता तेन सदाशिवेन ॥

इति सदाशिवविरचिता जगन्नाथनिर्मितगङ्गालक्षर्या व्याख्या समाप्ता ॥

विषयः । गङ्गालक्षरीनामकस्य जगन्नाथकृतस्य शोधस्य व्याख्या ।

No. 47. गणपाठः . By भरतसेनः . Substance, country-made paper, 10×3½ inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीहरिः शरणं ।

स्मरन्ना तत्त्वकान्तः सम्पदलीनोऽपि सम्पदान्दाता ।

पीतविषो जितसत्युच्चित्रचरित्रो हरो जयति ॥

समेतः कतिचिदावृत्तं गृहीतानादिना तथा ।

नद्यादींश्च सुपद्येन ब्रवीति भरतो भिषक् ॥ इत्यादि ।

End.

देवता वन्दे देवं वन्दे देवता भक्तिरस्तु देवे भक्तिरस्तु ॥ देवादिः ॥

Colophon.

इति वैद्य-हरिहरखानवंशसम्भूत-गौराङ्गमल्लिकाक्षज-श्रीभरतसेनकृतगण-
पाठः समाप्तः ॥ * ॥

विषयः । सुग्धबोधमतेन धात्वर्थानिर्दिष्टपणम् ।

No. 48. गणेशपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 85. Lines, 5 on a page. Extent, 400 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
 ॐ श्रीभैरव उवाच । (?) देव्युवाच ।
 ॐ भगवन् भूतभयेश कुलधर्मप्रकाशक ।
 कुलेश श्रोतुमिच्छामि तन्त्रस्यास्योत्तरार्द्धकम् ॥
 श्रीभैरव उवाच ।
 अधुना देवि कौलेशि कौलिकानां हितेच्छया ।
 तन्त्रोत्तरार्द्धं वक्ष्यामि ... .. ॥
 गणेशस्य च पञ्चाङ्गं ... .. ॥
 ... .. ॥
 देवि वक्ष्ये रक्षस्यं ते प्रश्नोत्तरमिमं महत् ।
 अक्षयमभक्तेभ्यो भक्तेभ्यो सुक्तिसाधनम् ॥ इत्यादि ।

End.

पञ्चाङ्गञ्च गणेशस्य रक्षस्यं मम पार्ष्वति ।
 विना शिष्याय नो दद्यात् साधकाय विना तथा ॥
 पटलं पद्धति ... .. मन्त्रनामसहस्रकम् ।
 स्तोत्रं पञ्चाङ्गमनिशं गोपनीयं स्वयोनिवत् ॥

Colophon.

विषयः ।

इति श्रीदेवीरक्षसे महागणपतिस्तोत्राख्यानं नाम शताधिकत्रिंशः पटलः ।
 श्रीमहागणपतेर्देवीरक्षस्यानर्गत-पूजापद्धति-सहस्रनाम-कवच-स्तोत्रात्मकपञ्चा-
 ङ्गस्य कथनम् ॥

No. 49. गयामाहात्म्यम् . (वायुपुराणीयम्) . Substance, country-made paper, 11 × 6 inches. Folia, 25. Lines, 12 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1932. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।
 सूत उवाच ।
 सनकाद्यैर्महाभागैर्देवर्षिः सह नारदः ।
 सनत्कुमारं पप्रच्छ प्रणम्य विधिपूर्वकम् ॥

भारद् उवाच ।

सनत्कुमार मे ब्रूहि तीर्थं तीर्थोत्तमोत्तमम् ।

नारकं सर्वभूतानां पठतां शृण्वतां तथा ॥

सनत्कुमार उवाच ।

वक्ष्ये तीर्थवरं पुण्यं ब्राह्मणो सर्वतारकम् ।

गयातीर्थं सर्वदेशे तीर्थेभ्योऽप्यधिकं शृणु ॥ इत्यादि ।

End.

उपाख्यानमिदं पुण्यं गृहे तिष्ठति पुस्तकम् ।

सर्पाग्निचौरजनितं भयं तत्र न विद्यते ॥

पठेद्वा पाठयेद्वापि पूजयेद्वापि पुस्तकम् ।

तस्य गेहे स्थिरा लक्ष्मीः सुप्रसन्ना भविष्यति ॥

सूत उवाच ।

सनत्कुमारो मुनिपुङ्गवाय

पुण्यां कथां तत्र निवेश्य भक्त्या ।

स्वमाश्रमं पुण्यवनैरुपेतं

विस्तृत्य सङ्गीतगुणं जगाम ॥

Colophon.

इति श्रीवायुपुराणे श्वेतवराहकल्पे गयामाहात्म्येऽष्टमोऽध्यायः । श्रीरामो-
जयति तस्मात् । सम्बत् १८९९ चैत्र कृष्ण त्रयोदश्यायां मिदं पुस्तकं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । वायुपुराणान्तर्गतम् गयातीर्थस्य माहात्म्यम् ।

No. 50. गर्गसंहिता . Substance, country-made paper, 13 × 6 inches.
Folia, 302. Lines, 11 on a page. Extent, 5,600 ślokaś. Character,
Nāgara, Date, Sm. 1931. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā.
Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ नमो भगवते तुभ्यं वासुदेवाय साक्षिणे ।

प्रसुप्तायानिषङ्गाय नमः सङ्कर्षणाय च ॥

श्रीगर्ग उवाच ।

इत्थं श्रीकृष्णचरितं मया ते कथितं सुते ।

चतुःपदार्थदं नृणां किं भूयः श्रोतुमिच्छसि ॥

श्रीशौनक उवाच ।

वज्रलासो मैथिलेन्द्रः श्रीकृष्णोऽष्टहरिप्रियः ।

किं पप्रच्छाथ देवर्षिं तन्मे ब्रूहि तपोधन ॥ इत्यादि ।

End.

नवसर्गविसर्गाद्यां स्वर्गभट्टगर्गसंहितां ।

चतुर्वर्गप्रदासुक्ता गगो गर्गाचलं ययौ ॥

शरद्विकचपङ्कजमियमतीव विद्वेषक-

मलिनन्दसुनिलेहितं कुलिशकञ्जचिह्नभूतम् ।

स्फुरत्कनकनूपुरं दलितभक्ततापत्रयं

चलद्गुतिपदद्वयं हृदि दधामि राधापतेः ॥

Colophon.

इति श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां विज्ञानखण्डे नारदवज्रलास्यसंवादे ब्रह्म-
निरूपणं नाम दशमोऽध्यायः ॥ संवत् १८२१ ॥ ... ..

विषयः । अत्र नवखण्डाः सन्ति । आदौ विश्वजित्खण्डस्तत्र श्रीमद्गर्गाचार्यसंहितायां विश्वजित्खण्डे नारदवज्रलास्यसंवादे मरुतोपाख्यानं नाम १ अध्यायः । १ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे प्रद्युम्नविजयभिक्षो नाम २ अः । २ ग० सं० वि० खण्डे यादवसैन्यनिर्गमनं नाम ३ अः । ४ ग० सं० वि० खण्डे प्रद्युम्नदिविजयार्थगमनं नाम ४ अः । ५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे कलिङ्गदेशविजयो नाम ५ अः । ६ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे मरुधन्वमाख्यवमाह्वियतीदेशविजयो नाम ६ अः । ७ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० गुर्ज-
राटविजयचेदिदेशगमनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० धुमच्छक्तवधो नाम ८ अः । ९ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० संवादे रङ्गपिङ्गवधे शिशुपालयुद्धे चेदिदेश-
विजयो नाम ९ अः । १० ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० संवादे कौकण-कुटक विगर्ग केरल-
तैलङ्ग-महाराष्ट्र-कर्णाटविजयकारूपदेशगमनं नाम १० अः । ११ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० दन्तवक्त्रयुद्धे करूपदेशविजयो नाम ११ अः । १२ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० उशीनर-
विदर्भ-कुन्त-दरददेशविजयेऽगस्त्यकार्ष्णिज्ञानप्रस्तावो नाम १२ अः । १३ ग० सं० वि० खण्डे ना० ब० सं० शालमल्लारक्षकविजयो नाम १३ अः । १४ ग० सं० वि० वेङ्कटाद्रिद्राविद्धेशविजयो नाम १४ अः । १५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० उडुगिण्डामरवङ्गसीमाधीशकामरूपकैकेयविजयो नाम १५ अः । १६ ग० सं० वि० ख० ना० ब० संवादे १७ अः । १८ ग० सं० वि० ख० ना० काशी-
कोशलोत्तरमरपाख्यनैमिषकारूपपञ्चास्यकान्यकुलजापिष्यविन्दुनिषधभद्रमधुशूरसेनदेशविजयो नाम १८ अः । १९ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० कुण्डदेशगमने यदुकौरवोपाख्यानं नामैकोनविंशो-
ऽध्यायः । २० ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० कौरवयुद्धवर्णनं नाम २० अः । २१ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० यादवकुण्डविग्रहे २१ अः । २२ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० इन्द्रप्रस्थविगर्त-

वैराटकुसुजाङ्गलकौशाम्बस्त्रेङ्गौराङ्गविजये भरतखण्डदिग्विजयो नाम १२ अः । १२ ग० सं०
 वि० ना० ब० सं० करवीरदेशविजयपक्षदेशप्रयाणं १३ अः । १४ ग० सं० वि० ना० ब० सं० यदु-
 पत्ते युद्धे (गज) युद्धवर्णनं नाम १४ अः । १५ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० यक्षदेशप्राग्-
 ज्योतिषपुरविजये १५ अः । १६ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० रङ्गवल्लीचैवदेशविजये किम्पुरुष-
 खण्डविजये १६ अः । १७ ग० सं० वि० ख० ना० ब० सं० दर्शार्णदेशविजये क्षरिवर्षखण्डविजयो
 नाम १७ अः । १८ ग० सं० वि० ना० ब० सं० उत्तरखण्डविजयो नाम १८ अः । १९ ग० सं०
 वि० ना० ब० सं० मकरडिण्डिमसिंहक्रौञ्चदेशविजयप्रह्वविजये क्षिरात्मयखण्डविजये १९ अः । २० ग०
 सं० वि० ना० ब० सं० कलङ्कदेशमानवदेशविजये रम्यकखण्डविजये २० अः । २१ ग० सं० वि० ख०
 मन्मथदेशविजये केतुमालखण्डविजयो २१ अः । २२ ग० सं० वि० ख० भद्रदेशविजये भद्राश्वखण्डे
 चन्द्रावत्युपाख्याने हृष्टदैत्यबधो नाम २२ अः । २३ ग० सं० वि० ख० भद्राश्वखण्डगमने चन्द्राव-
 त्युपाख्याने दैत्ययुद्धे भूतसन्नापनदैत्यबधो नाम २३ अः । २४ ग० सं० वि० ख० चन्द्रावत्युपाख्याने
 एकदैत्यबधो नाम २४ अः । २५ ग० सं० वि० च० कालनाभबधो नाम २५ अः । २६ ग० सं०
 वि० च० महानाभदैत्यबधो नाम २६ अः । २७ गर्गाचार्यसंहितायां चन्द्रावत्युपाख्याने क्षरि-
 म्मुदैत्यबधो नाम सप्तविंशोऽध्यायः । २८ ग० सं० वि० ख० च शकुनिगुहवर्णनं नाम २८ अः ।
 २९ ग० सं० वि० ब० कृष्णागमनं नाम २९ अः । ३० ग० सं० वि० चन्द्रावतीयुद्धोपाख्याने गर-
 डागमनं नाम ३० अः । ३१ ग० सं० वि० च० युद्धोपाख्याने शकुनिदैत्यबधो नाम ३१ अः ।
 ३२ ग० सं० वि० च० यु० शकुनिबधोनाम भद्राश्वखण्डविजयो ३२ अः । ३३ ग० सं० वि० ख०
 इलाहृतखण्डवने क्षुत्तपोदेशविजये वेदनगरवर्णनं नाम ३३ अः । ३४ ग० सं० वि० इलाहृतखण्डग-
 मने वेदादिस्तुतिवर्णनं नाम ३४ अः । ३५ ग० सं० वि० इला रागकृत श्रीकृष्णान्तर्धानवर्णनं
 नाम ३५ अः । ३६ ग० सं० वि० इला गन्धर्वदेशविजये वसन्तमालतीवर्णनं नाम ३६ अः ।
 ३७ ग० सं० वि० इला देवदेशविजये शक्रसखयुद्धं नाम ३७ अः । ३८ ग० सं० वि० इलाहृत-
 खण्डविजये प्रद्युम्नद्वारागमनं नाम ३८ अः । ३९ ग० सं० वि० यज्ञारम्भे स्वजननिमन्त्रणं नाम
 ३९ अः । ४० गर्गाचार्यसंहितायां विश्वजित्खण्डे नारदवज्रलास्यसंवादे उग्रसेनमहोदये राज-
 स्त्रययज्ञोत्सववर्णनं नाम पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ समाप्तसायं विश्वजित्खण्डः ॥ ० ॥ द्वितीयो
 गोलोकखण्डस्तत्र । १ गर्गाचार्यसंहितायां गोलोकखण्डे जनकनारदसंवादे श्रीकृष्णमाहात्म्य
 वर्णनं नाम १ अध्यायः । २ ग० सं० गो० ख० वैदेहनारदसं गोलोकवर्णनं नाम २ अः ।
 ३ ग० सं० गो० ख० नारदवज्रलास्यसंवादे आगमोद्योगवर्णनं नाम ३ अः । ४ ग० सं० गो० ख०
 ना० ब० सं० उद्योगप्रश्नवर्णनं नाम ४ अः । ५ ग० सं० गो० ना० ब० सं० भगवद्भक्त्यसंवादे
 भगवदागमोद्योगवर्णनं नाम ५ अः । ६ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० कंसबलवर्णनं नाम
 ६ अः । ७ ग० सं० गो० ना० ब० सं० कंसदिग्विजयवर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० गो० ख०
 ना० ब० सं० श्रीराधाजन्मवर्णनं नाम ८ अः । ९ ग० सं० गो० ख० ना० ब० सं० वसुदेवविवाह-

वर्णनं नाम ९ अः । १० ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० वल्लभद्रजन्मवर्णनं नाम १० अः ।
 ११ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० श्रीकृष्णचन्द्रजन्मवर्णनं नाम ११ अः । १२ ग० सं० गो० ख०
 ना० व० सं० नन्दमहोत्सववर्णनं नाम १२ अः । १३ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० पूतना-
 मोक्षो नाम १३ अः । १४ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० संवादे शकटासुरदण्डवर्णनं नाम
 १४ अः । १५ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० विश्वदर्शन नन्दप्रभाव श्रीकृष्णनामकरणं नाम
 १५ अः । १६ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० श्रीराधाविवाहवर्णनं नाम १६ अः । १७ ग०
 सं० गो० ख० ना० व० सं० श्रीकृष्णबालचरित्रे दक्षिणवर्णनं नाम १७ अः । १८ ग० सं० गो०
 ख० ना० व० सं० यशोदावृत्त्याण्डदर्शनं नाम १८ अः । १९ ग० सं० गो० ख० ना० व० सं०
 यमलार्जुनभक्तो नाम १९ अः । २० ग० सं० गो० ख० ना० व० सं० भगवद्भैरववर्णने दुर्वी-
 ससो मायादर्शने नन्दनन्दनसोचवर्णनं नाम २० अध्यायः ॥ समाप्तश्चायं गीतकखण्डः ॥ ० ॥
 तृतीयो हन्दावनखण्डस्तत्र । १ श्रीगर्गाचार्यसंहितायां श्रीहन्दावनखण्डे श्रीनन्दसुनन्दसंवादे
 हन्दावनोद्योगवर्णनं नाम १ अः । २ ग० सं० ह० ख० गिरिराजोत्पत्तिकथनं नाम २ अः ।
 ३ ग० सं० ह० ख० नन्दसुनन्दसंवादे कालिन्द्यागमनवर्णनं नाम ३ अः । ४ ग० सं० ह० ख०
 नारदवृद्धाश्वसंवादे वत्सासुरभोक्षो नाम ४ अः । ५ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० वत्सासुर-
 भोक्षो नाम ५ अः । ६ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० अघासुरभोक्षो नाम ६ अः । ७ ग०
 सं० ह० ख० श्रीकृष्णगोचारणवर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० धेनुकासुर-
 भोक्षो नाम ८ अः । ९ ग० सं० ह० ख० कालियदमनदावाग्निपानं नाम ९ अः । १० ग० सं०
 ह० ख० ना० व० सं० शेषोपाख्यानवर्णनं नाम १० अः । ११ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं०
 कालियोपाख्यानवर्णनं नाम ११ अः । १२ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० राधाकृष्णप्रेमप्रकाश-
 वर्णनं नाम १२ अः । १३ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० तुलसीमाहात्म्य-तुलसीपूजनं नाम
 १३ अः । १४ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० प्रीतिपरीक्षणं नाम १४ अः । १५ ग० सं० ह०
 ख० ना० व० सं० कृष्णदर्शनं नाम १५ अः । १६ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० रासक्रीडायां
 हन्दावनविहारो नाम १६ अः । १७ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० रासक्रीडायां गोवर्द्धनबाहु
 लता-कुसुम (?) मधुवनविहारो नाम १७ अः । १८ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं० रा० क्री०
 कामवन-कोकिलवनविहारे तानलीलावर्णनं नाम १८ अः । १९ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं०
 रा० क्री० शेषशायिलता-भाण्डीरवनविहारो नाम १९ अः । २० ग० सं० ह० ख० ना० व० सं०
 रा० क्री० लोहजङ्घमहावनविहारे शङ्खचूडबधो नाम २० अः । २१ ग० सं० ह० ख० ना० व०
 सं० रा० क्री० हन्दावनविहारे शिवासुर्युपाख्यानं नाम २१ अः । २२ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं०
 रा० क्री० हन्दावनविहारे शिवासुरिसुनिवरप्राप्तिर्नाम २२ अः । २३ ग० सं० ह० ख० ना० व० सं०
 शङ्खचूडबधोपाख्याने विरजानदीसमुद्रोत्पत्ति श्रीदामशपप्रस्तावो नाम २३ अध्यायः । समाप्तश्चायं
 हन्दावनखण्डः ॥ ० ॥ चतुर्थो गिरिराजखण्डस्तत्र । १ गर्गाचार्यसंहितायां गिरिराजखण्डे नारद-

बङ्गलाञ्चसंवादे गिरिराजपूजाविधिवर्णनं नाम १ अः । १ ग० सं० गि० ख० गिरिराजमहोत्सव-
 वर्णनं नाम २ अः । २ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गोवर्द्धनोद्धरणं नाम ३ अः । ४ ग० सं०
 गि० ख० ना० ब० सं० कृष्णाभिषेको नाम ४ अः । ५ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गोप-
 विवादो नाम ५ अः । ६ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजखण्डे नारदबङ्गलाञ्चसंवादे ६ अध्यायः ।
 ७ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजवर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० सं० गि० ख० ना० ब०
 सं० गिरिराजविभूतिवर्णनं नाम ८ अः । ९ ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजोत्पत्तिवर्णनं नाम
 ९ अः । १० ग० सं० गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजमाहात्म्यं नाम १० अः । ११ ग० सं०
 गि० ख० ना० ब० सं० गिरिराजखण्डप्रभावस्तवर्णने सिद्धमोक्षो नाम ११ अः । समाप्तश्चायं
 गिरिराजखण्डः ॥ ० ॥ पञ्चमो माधुर्यखण्डस्तत्र । १ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० गोवर्द्धनोद्धरणं नाम
 १ अः । २ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० मैथिलोपाख्यानं नाम २ अः । ४ ग० सं० मा० ख०
 ना० ब० सं० कोशलोपाख्यानं नाम ४ अः । ५ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुर-
 निवासिन्युपाख्यानं नाम ५ अः । ६ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुरनिवासिन्युपा-
 ख्यानं नाम ६ अः । ७ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० अयोध्यापुरनिवासिन्युपाख्यानं नाम
 ७ अः । ८ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० यज्ञसीतोपाख्यानं एकादशीव्रतफलं नाम ८ अः ।
 ९ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० एकादशीमाहात्म्ये यज्ञसीतोपाख्यानं नाम ९ अः । १० ग०
 सं० मा० ख० ना० ब० सं० पुलिन्दकोपाख्यानं नाम १० अः । ११ ग० सं० मा० ख० ना०
 ब० सं० रमावैकुण्ठ-श्चेतद्वैकुण्ठ-वैकुण्ठजितश्रीलोकाचलवासिनी-श्रीसखीनामुपाख्याने ११ अः ।
 १२ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० चोलिकोत्सवे दिव्यादिव्यविगुणपट्टभूमिगोप्युपाख्यानं नाम
 १२ अः । १३ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० देवजनस्त्युपाख्यानं नाम १३ अः । १४ ग० सं०
 मा० ख० ना० ब० सं० जालन्धर्युपाख्यानं नाम १४ अः । १५ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० वर्द्धि-
 क्षतीपुरम्भारसालवासिनी नागेन्द्रोपाख्यानं नाम १५ अः । १६ ग० सं० मा० ख० ना० ब०
 सं० यमुनाकवचं नाम १६ अः । १७ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० यमुनास्तवो नाम १७ अः ।
 १८ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० श्रीसौभरिमाहात्म्ये पटलपङ्क्तिवर्णनं नाम १८ अः । १९ ग० सं०
 मा० ख० ना० ब० सं० श्रीसौभरिमाहात्म्ये यमुनासङ्गनामकथनं १९ अः । २० ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं०
 बङ्गलाञ्चसंवादे प्रलम्बबधो नाम २० अः । २१ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० दावाग्निमोक्ष-
 विप्रपत्नीदर्शनं नाम २१ अः । २२ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० नन्दादिवैकुण्ठदर्शनं नाम २२ अः ।
 २३ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० सुदर्शनोपाख्यानं नाम २३ अः । २४ ग० सं० मा० ख० ना०
 ब० सं० व्योमासुरारिष्टासुरबधो नाम २४ अः । समाप्तश्चायं माधुर्यखण्डः ॥ ० ॥ षष्ठो बलभद्र-
 खण्डस्तत्र । १ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० बलभद्रखण्डे दुर्व्याधनप्राग्विपाकसंवादे अवतारकारणं नाम
 १ अध्यायः । २ ग० सं० मा० ख० ना० ब० सं० सङ्कर्षणगमनसंमन्त्रो नाम २ अः । ३ ग० सं० मा०

ख० ज्योतिष्मत्युपाख्यानं नाम ३ अः । ४ ग० सं० ब० ख० ज्योतिष्मत्युपाख्याने रेवत्युपाख्यानं नाम ४ अः । ५ ग० सं० ब० दु० प्रा० सं० श्रीकृष्णजन्मोत्सवो नाम ५ अः । ६ ग० ब० दु० प्रा० सं० रामकृष्णनजलीलावर्णनं नाम ६ अः । ७ ग० ब० दु० प्रा० सं० मथुरालीलावर्णनं नाम ७ अः । ८ ग० ब० दु० प्रा० सं० द्वारकालीलावर्णनं नाम ८ अः । ९ ग० ब० दु० प्रा० सं० राम-
 रासक्रीडावर्णनं नाम ९ अः । १० ग० ब० दु० प्रा० सं० पञ्चतिपटलवर्णनं नाम १० अः । ११ ग० ब० दु० प्रा० सं० स्तोत्रकवचवर्णनं नाम ११ अः । १२ ग० ब० दु० प्रा० सं० बल-
 भद्रसहस्रनामवर्णनं १२ अः । समाप्तस्थायं बलभद्रखण्डः ॥ ० ॥ सप्तमो मथुराखण्डः । तत्र — १ गर्गा-
 चार्य्यसंहितायां मथुराखण्डे नारदब्रह्मसंवादे कंसमन्त्रो नाम १ अध्यायः । २ ग० म० ना०
 ब० सं० केशिबधो नाम २ अः । ३ ग० म० ना० ब० सं० अक्रूरगमनं नाम ३ अः । ४ ग० म०
 ना० ब० सं० मथुराप्रयाणं नाम ४ अः । ५ ग० म० श्रीकृष्णप्रवेशो नाम ५ अः । ६ ग० म०
 मथुरादर्शनं नाम ६ अः । ७ ग० म० नारदब्रह्मसंवादे ७ अः । ८ ग० म० ना० ब०
 सं० कंसवधो नाम ८ अः । ९ ग० म० ना० ब० सं० यदुसौख्यं नाम ९ अः । १० ग० म० ना०
 ब० सं० रजकवायकसुदाभीपाख्यानं नाम १० अः । ११ ग० म० ना० ब० सं० कुक्काकुवल्ग्या-
 पीडवर्णनं नाम ११ अः । ११ ग० म० ना० ब० सं० चानूरकंसभ्रातृपञ्च (न्य) पूर्व्याख्यानं नाम
 १२ अः । १२ ग० म० ना० ब० सं० उद्धवागमनं नाम १२ अः । १३ ग० म० ना० ब० सं०
 नन्दराजोद्धवमेलनं नाम १३ अः । १५ ग० म० ना० ब० सं० राधादर्शनं नाम १५ अः ।
 १६ ग० म० राधागोप्याश्वसनं नाम १६ अः । १७ ग० म० कृष्णस्मरणे गोपीवाक्यं नाम १७ अः ।
 १८ ग० म० गोपीवाक्ये उद्धवागमनं नाम १८ अः । १९ ग० म० ना० ब० सं० कृष्णागमनोत्सवो
 नाम १९ अः । २० ग० म० ना० ब० सं० रासोत्सव-वृत्तभूमौ नाम २० अः । २१ ग० म० ना०
 ब० सं० राधाभाषवसंवादे २१ अः । २२ ग० म० ना० ब० सं० नारदोपाख्यानं नाम २२ अः
 २२ ग० म० कृष्णागमनं नाम २२ अः । २४ ग० म० कौलदेत्यवधो नाम २४ अः । २५ ग०
 म० ख० ना० ब० संवादे मथुरामाहात्म्यं नाम २५ अध्यायः ॥ समाप्तस्थायं मथुराखण्डः ॥ ० ॥
 द्वारकाखण्डोऽष्टमः । तत्र — १ गर्गाचार्य्यसंहितायां द्वारकाखण्डे नारदब्रह्मसंवादे जरासन्ध-
 पराजयो नाम १ अध्यायः । २ श्रीग० द्वा० द्वारिकावासकरणं नाम २ अः । ३ श्रीग० द्वा०
 बलभद्रविवाहोत्सवो नाम ३ अः । ४ श्रीग० द्वा० कुण्डनपुरायणं नाम ४ अः । ५ ग० द्वा०
 रक्षिणीनिर्गमनं नाम ५ अः । ६ ग० द्वा० रक्षिणीचरणं यदुविजयो नाम ६ अः । ७ ग० द्वा०
 रक्षिणीविवाहो नाम ७ अः । ८ ग० द्वा० सर्व्वसन्धिद्युद्वाहो नाम ८ अः । ९ ग० द्वा०
 द्वारकागमनकरणं नाम ९ अः । १० ग० द्वा० चक्रतीर्थमाहात्म्यं नाम १० अः । ११ ग० द्वा०
 तीर्थोत्पत्तौ गजपादमोक्षो नाम ११ अः । १२ ग० द्वा० शङ्खीदारमाहात्म्यं नाम १२ अः ।
 १२ ग० द्वा० प्रभास-सरस्वती-बोधपिप्ल-गोमती-सिन्धुसङ्गममाहात्म्यं नाम १२ अः । १४ ग० द्वा०

रत्नदेवतकाचक्षमाद्यात्म्यं नाम १४ अः । १५ ग० द्वा० कपिलकुण्डगङ्गपगोपीभूमिमाद्यात्म्यं नाम १५ अः । १६ ग० द्वा० सिद्धाश्रममाद्यात्म्ये राधादर्शनं नाम १६ अः । १७ ग० द्वा० सिद्धाश्रम-
राधाकृष्णसमागमे राधाप्रेमप्रकाशः १७ अः । १८ ग० द्वा० सिद्धाश्रममाद्यात्म्ये १८ अः । १९ ग०
द्वा० प्रथमसर्गे श्रीलासरोवर-हरिमन्दिर-ज्ञानतीर्थ-कृष्णकुण्ड-बलभद्रसरोवर-गणेशतीर्थ-दानस्थल-
मायातीर्थमाद्यात्म्यं नाम १९ अः । २० ग० द्वा० द्वितीयसर्गे इन्द्रतीर्थ-सूर्यकुण्ड-ब्रह्मतीर्थ-नैल-
लोहित-सप्तसमुद्रकमाद्यात्म्यं नाम २० अः । २१ श्रीगर्गाचार्य्यसंहितायां श्रीद्वारकाखण्डे तृतीय-
सर्गे पिण्डारकमाद्यात्म्ये याचामाद्यात्म्ये २१ अध्यायः ॥ समाप्तश्चायं द्वारकाखण्डः ॥ ० ॥ नवमो
विज्ञानखण्डस्तत्र । १ इति श्रीगर्गाचार्य्यसंहितायां विज्ञानखण्डे व्यासगमनं नाम १ अध्यायः ॥
२ ग० वि० व्यासोद्यसेनसंवादे लोकगतिनिरूपणं नाम २ अः । ३ ग० वि० व्या० सं० निर्गुणभक्ति-
वर्णनं नाम ३ अः । ४ ग० वि० व्या० सं० भक्तमाद्यात्म्यं नाम ४ अः । ५ ग० वि० व्या० सं०
भक्त्युत्कर्षवर्णनं नाम ५ अः । ६ ग० वि० व्या० सं० मन्दिरप्रतिष्ठावर्णनं नाम ६ अः । ७ ग० वि०
खण्डे ८ अः । ८ ग० वि० व्या० सम्वादे ८ अः । ९ इति गर्गाचार्य्यसंहितायां विज्ञानखण्डे
नारदब्रह्मसंवादे ब्रह्मनिरूपणं नाम ९ अध्यायः ॥ समाप्तश्चायं विज्ञानखण्डः ॥ ० ॥

No. 51. गायत्रीपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 136. Lines, 5 on a page. Extent, 510 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, new. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नमस्कृत्य भगवान् याज्ञवल्क्यः स्वयम्भुवम् ।

परिपृच्छति + ब्रूहि ब्रह्मन् गायत्र्या उत्पत्तिं श्रोतुमिच्छामि ब्रह्मज्ञानोत्पत्तिं
प्रकृतिं परिपृच्छामि ॥ इत्यादि ।

End. विश्वामित्रसमुद्भूतं हितकरं सर्वार्थसिद्धिप्रदं
शोभाणां परमं प्रभातसमये पारायणं नित्यम् ।
वेदानां विधिवेदमन्त्रसकलं सिद्धिप्रदं सर्वदा
संप्राप्नोति परत्र सर्वसुखदं आयुष्यमारोग्यदम् ॥

Colophon. इति श्रीविश्वामित्रकृतो गायत्रीस्तवराजः सम्पूर्णः ।

विषयः । गायत्रीहृदय-रुद्रयामल-तन्त्रोक्तगायत्रीरहस्यान्तर्गतगायत्रीनित्यपूजापद्धति-
रुद्रयामलीयगायत्रीरहस्यान्तर्निहितगायत्रीसहस्रनाम-विश्वामित्रसंहितान्तर्गतगायत्रीकवच-विश्व-
मित्रकृतगायत्रीस्तवराजरूप-पञ्चाङ्गस्य कथनम् ।

No 52. गीतगोविन्दटीका . By चैतन्यदासः . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 53. Lines, 9 on a page. Extent, 1,800, ḡlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Dāsarā, Paṇḍita Guruprasāda Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीचैतन्यकृपासीधुकणोन्मत्तेन केनचित् ।

टीका संगृह्यते गीतगोविन्दस्य समासतः ॥ इत्यादि ।

End. ततः श्रीकृष्णप्रार्थना । प्रत्यूह्यदुत्सवान् सुखे चत्तौ पिता प्रीतिमवाप्यते । (?)
तद्वत् श्रीकृष्णचैतन्यः प्रीयतामच जल्पिते ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णचैतन्यपूजक-श्रीचैतन्यदासगोखामिविरचितायां श्रीगीतगोविन्द-
टीकायां द्वादशसर्गविष्टितिः सम्पूर्णा ॥ ० ॥

विषयः । जयदेवकविकृतस्य श्रीकृष्णलीलात्मकस्य गीतगोविन्दाख्यकाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 53. गीतराघवः . By हरिशङ्करः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 17. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ḡlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office, Anḍāl. Kājodā, Paṇḍita Kārtikacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।

श्रीरामचरणसरोजधायसन्मानधीरो (?)

दशरथगृहभाजं विश्वराजं स्वराजम् ।

+ + + + +

+ + + + +

वामदेवताचरितचिन्तितचित्तसद्भा

श्रीजानकीचरणचिन्तनचक्रवर्त्ति ।

श्रीरामचन्द्रवनवासकथासमेतं

काव्यं करोति हरिशङ्करभूमिदेवः ॥ इत्यादि ।

End. अतनुवनालसपरिशिथिलाकृति
रिजहृदि विलसति हिमवति सीता ।
जिमपति-कुञ्जरकरनिभवाङ्क-
वलयित-सुतनुरतनुरणभीता ॥ (?)

द्विजचरिणङ्गरविरचितगीतक-
मिदमुद्यतु चरिजनहृदि सारम् ।
कलियुगमानुष-वज्रविधकिल्विष-
मिविषुविपिनपरिचननकुठारम् ॥

Colophon.

श्रीरामचन्द्राय नमः ।

विषयः । नामाविधरागेण प्रथमसर्गे रामपरिदेवनादिकथनम् । १ य सर्गे, — भरत-
सम्भाषणम् । २ य सर्गे, — पञ्चवटीष्टान्तग्रूपणखादर्शनादिः । ४ र्थ सर्गे, — श्मश्रुचरितादि-
कथनम् । ५ म सर्गे, — जानकौदर्शनम् । ६ छ सर्गे, — हनुमत्प्रेषणादिः । ७ म सर्गे, —
अयोध्यागमनादिवर्णनम् ।

No. 54. गुणरत्नकोषः . (सटीकः) By रङ्गराजभट्टः . Substance, country-
made paper, 11 x 4½ inches. Folia, 17. Lines, 18 on a page. Extent, 850
çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District
Medinipura, Candrakopā, Bhārata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old.
Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

मूलस्य ।

त्रिये समस्तचिदचिद्विधानव्यसनं हरेः ।
अङ्गीकारिभिरासौकीः सार्थयन्तै छतोञ्जलिः ॥
उल्लासपल्लवितपालितसमलोकी-
निर्व्विहकोरकितनेमकटाक्षलोलाम्
श्रीरङ्गरहस्यतलमङ्गलदीपलेखां
श्रीरङ्गराजमहिषीं त्रियमाश्रयासः ॥
अनुकलतनुकाण्डास्त्रिङ्गनारभश्चभू-
प्रतिदिशमुज्ज्वलश्रीसखानोकवर्जिः ।
स्तननयनगुलुच्छस्फारपुष्पहरेका
रचयतु मयि लक्ष्मीः कल्पवल्लीः कटाक्षान् ॥ इत्यादि ।

टी- प्रा-

श्रीमते रामानुजाय नमः । श्रीरङ्गरूपपद्मः पारावारपार्ष्वणचन्द्रमाद्यतुर्दश-
विद्याविस्त्रासिनीविस्त्रासमुक्तरविन्मायमान-श्रीरङ्गनायककवणासमासादित-
कुमारसाम्राज्य-श्रीनिवासभूत-श्रीरङ्गराजभट्टनामधेयकविरविज्ञेन प्रारिचित-

ग्रन्थपरिसमाप्ते स्तुतग्रन्थप्रतिपादितदेवतामेवादौ नमस्करोति । त्रिये ।
समस्तचिदचिदिति । इत्यादि ।

End.

मूलस्थान्तवाक्यम् ।

ऐश्वर्यमक्षरगतिं परमं पदं वा
कस्मैचिदल्लिभरं वञ्चते वितौर्यं ।
अस्मै न किञ्चिदुचितं कृतमित्यथास्व
त्वं लज्जसे कथय कोऽयमुदारभावः ॥
इत्युक्तिकेतवशतेन विदुस्त्वयामि
तानम्ब सत्यवचसः पुरुषान् पुराणान् ।
यद्वा न मे भुजबलं तव पादपद्म-
ल्लाभे त्वमेव शरणं विधितः कृतोऽस्मि ॥
श्रीरङ्गे शरदां शतं सद्यः सुहृद्गणे निष्कण्टकं
निर्दुःखं सुसुखं च दास्यरसिकां भुक्त्वा सम्बद्धिं पराम् ।
युष्मत्पादसरोरुहान्तरताः स्यामस्त्वमन्वा पिता
सर्वं च त्वमपि त्वमेव भवनं स्त्रीकुर्वकस्मात् कृपाम् ॥

इति श्रीगुणरत्नकोषः समाप्तः ॥

टीकाया अन्तवाक्यम् ।

श्रीरङ्गेति — निष्कण्टकादिपदत्रयं क्रियाविशेषणं दास्यरसिकां दास्यरस-
सञ्चितां दास्यसम्बद्धिमिति यावत् सुहृद्भिः सद्यः शतायुर्वै पुरुषः इत्युक्त्वा
+ रवसानपर्यन्तं दास्यमेवानुभुज्य ततः परमपि युवयोः पादपद्मनिरता
भवासः । अस्माकं मातापितृप्रभृतिसकलं त्वमेव सम्बन्धश्च त्वमेव तस्माद्-
कस्मात् कृपां निर्दुःखकदयां अस्मद्विषये स्त्रीकुर्वन्वेति सर्वं समञ्जसम् ।

Colophon.

इति श्रीमद्भारतानुशाचार्यविरचित-श्रीगुणरत्नकोषव्याख्यानं समाप्तम् ।

विषयः । रत्ननाथनामान्तरितस्य भगवतो विष्णोः शक्त्याश्च लक्ष्मीदेव्याः स्तवात्मकोऽयं ग्रन्थः ।

No. 55. गोत्रप्रवरदर्पणः . By कमलाकरभट्टः . Substance, country-made
paper, 19×4 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 500
glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Calcutta,
Gyāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh. Prose.
Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

नारायणात्मज-श्रीमद्रामलक्ष्मणस्य स्तुतुना ।

कमलाकरसंज्ञेन गोत्रप्रवरनिर्णयः ।

क्रियते विदुषां प्रीत्यै ग्रन्थानालोच्य सर्व्वशः ॥

तत्र सगोत्राय दुहितरं न यच्छेत् : असमानप्रवरैर्विवाह इत्यापस्तम्ब-
गीतमाचार्यैः सगोत्रा सप्रवरा निषिद्धा । इत्यादि ।

End.

भोगनस्त्वां परित्यज्य पालयेज्जवनौमिव ।

अज्ञानादेव वै शूङ्गेत् त्रिभिर्गर्भेस्तु कथ्यते ॥ इति ।

तच्छ्रोत्रियोपलभ्या स्याद्विषयत्वेन शेषमिति दिक् ॥

Colophon.

इति श्रीकमलाकरभट्टकृत-गोत्रप्रवरदर्पणः समाप्तः ॥ ० ॥

विषयः । समानगोत्रादिविवाहदोषकथनमुखेन गोत्रप्रवरादिनिरूपणम् ।

No. 56. गोत्रप्रवरविवेकः . (धर्मप्रदीपान्तर्गतः) By धनञ्जयः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page. Extent, 42 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office, Rūpaganjā, Nāorā, Paṇḍita Gīvacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीस्वरूपाय नमः ।

अथ गोत्रप्रवरविवेकः ।

जमदग्निर्भरद्वाजो विश्वामित्राचिगोतमाः ।

वशिष्ठकाश्यपागस्त्या सुनयो गोत्रकारिणः ॥

एतेषां यान्यपत्यानि तानि गोत्राणि मन्यते ॥

एतदुपलक्षणम् । अन्येषामपि दर्शनात् । प्रवरस्तु गोत्रप्रवर्त्तकस्य सुने-
र्यावर्त्तको मुनिगणः । जमदग्निगोत्रस्य जमदग्नि-शौर्व्व-वशिष्ठाः । भरद्वाज-
गोत्रस्य भरद्वाज-आत्रिरस-वार्हस्पत्याः । विश्वामित्रगोत्रस्य विश्वामित्र-
मरीचि-कौशिकाः । अत्रिगोत्रस्य अत्रि-आवेय शतानतापाः । इत्यादि ।

End.

धन्वन्तरिगोत्रस्य धन्वन्तरि-अश्वार-नैयभ्रव-आत्रिरस-वार्हस्पत्याः । एवमन्ये
व्यवहारतो ज्ञातव्याः । विष्णुहृदिगोत्रस्य विष्णुहृदि-आत्रिरस-वार्हस्पत्याः ॥

Colophon.

इति धनञ्जयकृते धर्मप्रदीपे गोत्रप्रवरविवेकः ॥ इति शौदुर्गा ॥

विषयः । गोत्रलक्षणम् । प्रवरलक्षणम् । जमदग्निप्रवृत्तिपञ्चचिंशद्गोत्राणां प्रवरकथनम् ।
मतभेदमाश्रित्य केषाञ्चेद्गोत्राणां प्रवरस्य द्वैविध्यकथनञ्च ।

No. 57. गोपालपञ्चाङ्गम्. (गोपालपटल-गोपालमन्त्रपद्धति-गोपालसहस्र-
नाम-गोपालकवच-गोपालस्तवराजात्मकम्) Substance, country-made paper,
7×4 inches. Folia, 104. Lines, 5 on a page. Extent, 100 glokas.
Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library,
Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । शुभम् ।
ॐ गोपीजनान्ते प्रवदेद् बलमायाग्निसुन्दरी ।
अयं दशाक्षरो मन्त्रो दृष्टादृष्टफलप्रदः ॥
अथ पूजाप्रकरणम् । इत्यादि ।
End. राजव × × × मेति भवेत् सर्वजनप्रियः ।
अचलां श्रियमाप्नोति स वाग्मी जायते ध्रुवम् ॥

Colophon. इति श्रीगौतमीयतन्त्रे गोपालस्तवराजः समाप्तः ॥

विषयः । अङ्गन्यास-ध्यान-विन्दुबीज-कामबीज-अङ्गमन्त्राद्यात्मकगोपालपटल-गोपालमन्त्र-
पद्धति-सम्बोद्धनतन्त्रोक्तहरपावर्त्यैतीसंवादमयगोपालसहस्रनाम-सनत्कुमारसंक्षितान्तर्गतत्रैलोक्य-
मङ्गलनामगोपालकवच-गौतमीयतन्त्रान्तर्निहितगोपालस्तवराजात्मकोऽयं ग्रन्थः ॥

No. 58. गोपालसहस्रनामभूषणम्. By दयालुशर्मा. Substance, country-
made paper, 16×5 inches. Folia, 31. Lines, 16 on a page. Extent,
1,200 glokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1885. Place of deposit,
District Medinīpura, Candrakopā, Bhārata Rāmānuja Dāsa. Appearance,
tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः । श्रीविद्यागुरवे नमः ।
ॐ नमः श्रीभुवोरक्ष देवाय दुरितच्छिदे । (?)
लक्ष्माय तदुपद्रष्टे गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ॥
क्षिकीर्षोर्नामसाहस्रभूषणं गोपिकापतेः ।
शिवः शिवदया × × र्क्षो दाक्षिण्यमवताद् विभुः ॥
जयजय + + + + + ।

इह खलु सकलभुवनवन्द्यानवद्यैकशरणचरणा पञ्जरार्पितवसुमतीमण्डला
गौरी निजस्वामिनं शङ्करं जगतां सुखकरं शिवं प्रवृत्ति तदन्तर्ज्ञातु-
मिच्छतीति शङ्कराभिन्नाग्रयण्यन्तर्ज्ञानानुकूलव्यापाराग्रया गौरीति शाब्द-
बुद्धेरित्यादि ॥

End.

हे महादेवि तस्य गृहे सदा सर्वस्मिन् काले श्रीगोपालो देवः वसेत् यस्य
गेहे नाम्नां सङ्ख्यमिति पूजितमपि तिष्ठति किं पुनरभ्यस्तमिति सिद्धम् ।

इति श्रीगोपालसङ्ख्यनामस्तोत्रं विवृतं समाप्तम् ॥

बुद्धौ श्रद्धिमतो निरीक्ष्य नितरां गौडान् क्रियासु स्थिरान्

प्रायो द्राविडभूसुरानिति यदोर्वैशावतंसो विभुः ।

शाल्वव्याजतयात्युपासनपरानवानयनभूसुरां-

श्लाकद्वीपनिवासिनोऽथ सवितुर्मर्गानुरूपान् भुवि ॥

सारस्वताः कान्यकुब्जा गौड्या उत्कलमैथिलाः ।

पञ्चगौडाः समाख्याता दिव्यस्योत्तरवासिनः ॥

+ + × +

मात्मान् विध्मर यादवेन्द्र जगतां नाथेन्द्रदर्पापहन्

+ + + + ।

+ + + + +

दीनानाथदयानिघे दयितया नाथान् सनाथान् कुरु ॥

Colophon.

इति श्रीभगवदर्पितसर्वस्वेन भूदेवशर्माश्रयेण मित्रश्रीमद्दयालुशर्माणा
विरचितं श्रीगोपालसङ्ख्यनामभूषणं समाप्तम् ॥ संवत् १८८५ ॥

विषयः । गोपालसङ्ख्यनामस्तोत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 59. गोपालसङ्ख्यनामविवृतिः . Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ नमः श्रीभुवोरस्तु देवाय दुरितच्छिदे ।

लक्ष्मणाय नमः पद्मे गुरवे बुद्धिसाक्षिणे ॥

चिकीर्षोर्नामसाहस्रभाष्यं श्रीगोपिकापतेः ।

शिवः शिवदयालोर्मै दाक्षिण्यमवताद्विभुः ॥ इत्यादि ।

End. यस्य गेहे नाम्नां सङ्ख्यमिति पूजितमपि तिष्ठति किं पुनरभ्यस्तमिति ॥

Colophon. इति श्रीगोपालसहस्रनामविष्टतिः समाप्ता ॥

विषयः । गोपालसहस्रनामव्याख्यानम् ।

No. 60. गौरगणोद्देशदीपिका . By कविकर्णपूरः . Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 10. Lines, 13 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Seyāṭsol viā Rānigañja Ćricandranānda Ṭhākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ।

यः श्रीद्वन्दावनभुवि पुरा सच्चिदानन्दसाम्बो
गौराङ्गाभिः सदृशरुचिभिः श्यामधामा ननर्त्त ।

नासां शशत् दृढतरपरीरम्भसम्भेदतः किं
गौराङ्गः स न जयति नवद्वीपमालम्बमानः ॥ इत्यादि ।

End. गौराङ्गकान्तशरणौ चिरञ्जीवसुखोचनौ ।

नयेन्न × × गुर्व्वाख्यामिति शास्त्रानुसारतः ॥

श्रीश्रीनाथस्य पूर्वाख्या मया न प्रकटीकृता ।

+ + कारपरीपाट्या यो भागवतसंज्ञिता ॥

कुमारदृष्टे यत्कीर्तिः कृष्णदेवो विरचाम (?)

× × सद्धान्तः क्रमभङ्गभूता-

स्ते मेऽपराधं कृपया क्षमन्तु ।

गुणान् विनिर्णीय सतां स + +

ब्रह्मेशेषाः कथितुं न शक्ताः ॥

मीमांसकेभ्यः शठतार्किकेभ्यो

विशेषतो हितुवचः + + ।

गोप्यः प्रयत्नाद्गुप्तशास्त्रविदुभ्यो

देयः सदा गौरपदाश्रयेभ्यः ॥

श्रीगौराङ्गगणोद्देशदीपिका रचिता मया ।

दीप्यतां परमानन्दसन्दोहा भक्तवेश्मनि ॥

शकैवसुप्रचक्षिणैव युक्ते + ×

ग्रन्थो समाविरभवत् कथमस्य वक्तात् ।

चैतन्यचरितामृतमग्रचित्तेः

शोधः नितगौरगणाख्य एषः ॥ (?)

Colophon.

इति श्रीकविकर्णपूरविरचिता श्रीगौराङ्गगणोद्देशदीपिका समाप्ता ॥ ० ॥

विषयः । नित्यानन्दद्वैतादिसकलगौराङ्गपार्षदनामादिनिरूपणम् ।

No. 61. चन्द्रदूतम्. By श्रीछायाचन्द्रतर्कालङ्कारः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 14. Lines, 4 on a page. Extent, 112 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Āḍāihājār, District Dhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

रामो रामाभिरामो रमितकरभरैरात्मरामाधिरामो-

त्तमो मोसुहृन्मानो भटिति विद्यति तं वीक्ष्य चन्द्रं तदीयैः ।

स्मरोऽयं वा स्मरो वा स्मररिपुरिति वा स्वर्मेणिवी विभाति

प्राणेशीवल्लचन्द्रः किमु गगनचरस्वर्कधामास चैतत् ॥

नाथं स्मरः कुवल्लयवपुर्न स्मरः खङ्गलक्ष्म्या

सारप्रादुर्भवनवचनो न स्मरारि ... .. ।

न प्राणेशीसुवदनशशी दूरगो यत् ... ..

जाने प्राणप्रणयविकल्पो दुःखशङ्को शशाङ्कः ॥ इत्यादि ।

End.

इति निगदितवाक्यः प्रेक्षमाणः शशाङ्कं

मदनशरद्वताङ्गो वक्षिषा रिङ्गमाणः ।

विरहजलधिजेन प्रेमवारिप्रपूर्णे

रघुवरकुलसिंहः क्षातलो सम्पपात ॥

इति कतिपयवेलाः संस्थितो सूर्च्छितात्मा

किमिति किमिति वाक्यैर्बोधितो लक्षणेन ।

भटिति करिकरौघैः क्षालिताशास्त्र दृष्ट्वा

शिव शिव विदितात्मा जिह्वयामास रामः ॥

Colophon. इति श्रीगोपीकान्तभट्टाचार्यात्मज-श्रीकृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारविरचितं चन्द्र-
दूतमहाकाव्यं समाप्तम् ॥

मत्काव्यपीठपरसप्रसिद्धो येषाञ्च ... .. ।

गृह्यन्ते ते मत्कृतकाव्यमेतत् श्रीराम ... कोमलाङ्गम् ॥

श्रीहरिकृष्णशर्माणो लिपिरेषा पुस्तिका च ।

विषयः । सौतां प्रति रामस्य दूतरूपेण चन्द्रमसः प्रेषणम् ।

No. 62. चम्पूभारतम् . By अनन्तभट्टः . Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 89. Lines, 7 on a page. Extent, 1869 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vēḍo, Post Office Raghunāthapura, District Mānabhūma Venkātā, Varadācāryya Gosvāmī, Appearance, tolerable. Prose and verse. Incorrect.

Beginning. कलत्रं वो विधत्तां करटमदधुनीलोलकलोलमाला-
खेललोलम्बकोलाक्षलमुखरितदिक्चक्रवाकान्तरालम् ।
प्रलं वेतसरलं सततपरिचलत्कर्णतानप्ररोहं
दूताङ्कुरचिह्नीर्षादरविद्वतफणाशृङ्गभूषासुजङ्गः ॥ (?) इत्यादि ।

End. शौरिर्दोषा घटितनिजदोर्ज्ञेयभूवेदिपार्श्वे
साक्षिणीणां शतमखदृशां सन्धधानोऽभ्यस्रयाम् ।
तत्ताध्यक्षं नियमपरधीराजहारान्धमेधं (?)
... .. ॥
राज्ञां मौलिपरम्परां चरणयोः पाणौ प्रदानश्रियं
बुद्धो रजेन योदयं हृदि कृपां सत्यं रसज्ञाञ्जलि । (?)
वाह्नी सागरमेखलां वसुमतीं मखे किरीटं सुदा
कुर्वन्त्यर्म्मतनूभवस्त्रिरमसौ गोपायति स्म प्रजाः ॥ * ॥

Colophon. इत्यनन्तभट्टस्य कृतौ चम्पूभारते द्वादशस्तवकः समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

विषयः । संक्षेपेण महाभारतीयविषयस्य कथनम् ।

No. 63. चिकित्सादर्पणः . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 313. Lines, 10 on a page. Extent, 9390 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vākule, Post Office Sālatuḍā, District Vāṅkuḍā. Bābu Balarāma Caudhuri. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

रोगमादौ परीक्षेत ततोऽनन्तरमौषधम् ।

ततः कर्म भिषक् पश्चात् ज्ञानपूर्वम् समाचरेत् ॥

औषधा नीरसाः सर्वे मन्त्रयित्वा प्रदापयेत् ।

तेन सर्वं प्रयच्छन्ति आयुरारोग्यमेव च ॥

अथातो मूलिकाद्वरणविधिमाह ।

खभावारण्यमेकान्ते प्रभाते मन्त्रयुक्तिः ।

संग्राह्यमौषधैर्नैव न चेद्भवति काष्ठवत् ॥ इत्यादि ।

End.

कोषातकी नीलकण्ठा लाङ्गली सद्यदेविका ।

चक्रमर्दास्यताकन्दकाकमाचौरविप्रिया ।

विष्णुकान्ता हस्तिशृण्ढौ विदारौ भङ्गराट् पटुः ॥

Colophon.

अतःपरं खण्डितम् ॥ ० ॥

विषयः । औषधग्रहणकरणदिनिरूपणम् । भेद्यादिज्वराङ्गुशनिरूपणम् । बृहद्गुडूच्यादि-
कथनम् । काञ्जिकरसादिनिरूपणम् । वारवलिक्थनम् । लघुगङ्गाधरचूर्णादिनिरूपणम् ।
ग्रहणादिचिकित्सा । मन्त्राशङ्कवद्यादिनिरूपणम् । शतावरीघृतादिनिरूपणम् । मूकादि-
चिकित्सा । उदररोगादिचिकित्सा । निर्गुण्डितैलादिनिरूपणम् । कुष्ठरोगचिकित्सादिः ।
कर्णरोगादिचिकित्सा । शिरोरोगादिचिकित्सा च ॥

No. 64. चित्रकूटमाहात्म्यम्. Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent, 880 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm, 1933 Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीमते रामानुजाय नमः ।

रामं कामाभिरामं रघुकुलतिलकं सीतया शोभनीयं

श्यामं भक्तार्तिनाशं खजनभयहरं वामदेवाधिवन्द्यम् ।

कामं कामार्तिनाशं कलिकलुषहरं कामदं कामदानं

वन्दे लोकाभिरामं दशरथतनयं रावणारिं रमेशम् ॥

यतः सर्वाणि भूतानि प्रतिभान्ति स्थितानि च ।

यच्चैवोपशमं यान्ति तस्मै सत्यात्मने नमः ॥

... ..

शुला रामायणं छण्ण-रामचारिचभूषितम् ।
 भुशुण्डिं परिपप्रच्छ श्राण्डिल्यो भगवान्दधिः ॥
 श्राण्डिल्य उवाच ।

श्रुतं त्वत्तः कृपासिन्धो जगदुत्पत्तिकारणम् ।
 अधुना श्रोतुमिच्छामि तीर्थमाहात्म्यमुत्तमम् ॥
 चिचकूटो गिरिश्रेष्ठः श्रीरामपदभूषितः ।
 यस्मिन् श्रीजानकीनाथो रमते सर्वदैव हि ॥
 माहात्म्यं श्रोतुमिच्छामि रक्षस्यं श्रुतिसन्धितम् ।
 श्रुतञ्च परमैश्वर्यं श्रीरामस्य गिरिः प्रभो ॥ इत्यादि ।

End. माहात्म्यमेतत् कथितं पुरातनं वाल्मीकिगीतं सुतधान्यवर्द्धनम् ।
 शृण्वन्ति गायन्ति शृण्वन्ति ये नरास्ते रामभक्तिं सततं लभन्ते ॥

Colophon. इति श्रीबृहद्भामायाणे श्रीचिचकूटमाहात्म्ये समस्ततीर्थवर्णनं नाम षोडशो-
 ऽध्यायः समाप्तः । जेठ यदि संवत् १८२६ खखस्थान श्रीचिचकूट ।

विषयः । चिचकूटमाहात्म्यकीर्तनम् । प्रसङ्गतः सर्वतीर्थानां माहात्म्यकीर्तनश्च ।

No. 65. चैतन्यचन्द्रामृतम्. By प्रबोधानन्दसरस्वती. Substance country-made paper, 13 × 3 inches. Folia, 37. Lines, 3 on a page. Extent, 277 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Seyādsol, District Vardhamāna, Ārī Candranātha Thākura. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगौराङ्गः शरणम् ।
 सुमखं चैतन्याकृतिमतिविमर्यादपरमा-
 ङ्गतौदार्यं वर्त्यं व्रजपतिकुमारं रसयितुम् ।
 विशुद्धसुप्रेमोन्मदमधुरपीयूषलक्षरीं
 प्रदातुं चान्येभ्यः परपदनवद्वीपप्रकटम् ॥ इत्यादि ।

End. ब्रह्मेशादिमहासुखार्थमहिमापि महाप्रभुः ।
 सुगंधबाह्योदितं गुला स्निग्धोरस्यं भविष्यति ॥

दृष्टं न शास्त्रं गुरवो न श्रुता
विवेचितं नापि बुधैः सुबुद्ध्या ।
यथा तथा जल्पतु बालभावात्
तथैव मे गौरहरिः प्रसीदतु ॥ ० ॥

Colophon. इति श्रीप्रबोधानन्दसरस्वतीगोस्वामिना विरचितं श्रीमच्चैतन्यचन्द्रावृतं
सम्पूर्णम् । श्रीश्रीनरहरिचैतन्य ॥

विषयः । श्रीचैतन्यदेवस्य स्तवः ।

No. 66. चैतन्यचन्द्रामृतव्याख्या . (रसिकास्त्रादिनी) . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 40. Lines, 11 on a page. Extent, 1,320 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Uthuli, Çrī Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राय नमः ।

कृत्वा दण्डप्रणामं स्वगुरुवरमहाश्रीन्दसिंहाङ्घ्रिपद्मे
केनाप्यानन्दिनाम्ना प्रकरणघटिका रच्यतेऽनर्घबुद्ध्या ।
टीका चैतन्यचन्द्रामृतरसरसिकास्त्रादिनी वैष्णवानां
देवास्त्रीनामिवासत्कुलदनुजघटा मोहिनीव ... ॥ इत्यादि ।

End. तत्तत् श्रवणादिपूर्वकप्रेमामृतवर्त्तितं सूचितम् ।

प्रमनाम ... त्वादि श्रीटन्दावनमाधुरीम् ।

राधिकाञ्च विजानीयात् को वा गौरहरिं विना ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीचैतन्यचन्द्रामृतेऽवतारमहिमप्रकाशे विंशतिपद्यात्मके रसिका-
स्त्रादिन्यां टीकायां संशयो विभागः ॥

विषयः । चैतन्यचन्द्रामृतस्य व्याख्यानम् ।

No. 67. कृन्दः . Substance, country-made paper, 6×3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 115 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

- Beginning.** श्रीगणेशाय परापूर्याय श्रीकृष्णाय नमः । ॐ ।
 म य-र-स त-ज-भ-न ल ग संमितं भ्रमति वाङ्मयं जगति यस्य
 स जयति पिङ्गलनागः शिवप्रसादादिशब्दमतिः ।
 त्रिगुरुर्विद्धि सकारं लघुादिसमन्वितं यकाराख्यं
 लघुमध्यमन्तरे यं सकारमन्ते गुरुनिबद्धम् ॥ इत्यादि ।
- End.** शेषः प्रचित इति । अचानुक्तं गाथा । द्विकौस्तुभौ । मिश्रौ । पृथग्ना
 मिश्राः वसवस्त्रिकाः ।
- Colophon.** इति छन्दः समाप्तम् ॥
- विषयः ।** छन्दसां विशेषेण कथनम् ।

No. 68. जन्मचन्द्रिका . Substance, palm leaf 15 × 1½ inches. Folia, 59. Lines, 3 on a page. Extent, 463 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kalasakāṭi viā Barisāl, Paṇḍita Kā-
 ṣṭhvara Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Generally correct.

- Beginning.** ॐ नमः सूर्याय । अथ जन्मचन्द्रिका लिख्यते । अथ पापसौम्यग्रह-
 निर्णयः । अर्द्धो-नेन्दर्क-सौवाराः पापाः सौम्यास्ततोऽपरि । इत्यादि ।
- End.** शत्रुस्थाने स्थितो जीवो रिपुगेहो विधोः सुतः ।
 एष शस्त्रहतो योगो यदि शक्रसमी भवेत् ॥
- Colophon.** इति जन्मचन्द्रिका समाप्ता ॥

विषयः । पापादिग्रहनिर्णयः । ग्रहदृष्ट्यादिकथनम् । ग्रहक्षेत्रादिनिरूपणम् । ग्रहाणां-
 सुचनीचादिकथनम् । ग्रहाणां मूलचिकीर्षादिकथनम् । नाक्षत्रिकदशादिकथनम् । ग्रहाणां
 क्षीपुरुषज्ञानम् । योगादिकथनञ्च ॥

No. 69. जातरिष्ट्यादिनिर्णयः . By विद्यार्णवः . Substance, country-made paper, 13 × 2½ inches. Folia, 35. Lines, 5 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Ākiādhala, Post Office Lohajanga, District Dhākā, Paṇḍita Kāṣinātha Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

प्रणम्य परमानन्दं कृष्णं त्रिभुवनेश्वरम् ।

वक्ष्ये विद्यार्णवो विद्वान् जातरिष्टादिनिर्णयम् ॥

आदौ गण्डनिरूपणम् । दीपिकायाम् ।

अश्विनी-मघ-श्रुलानां तिथौ गण्डाद्यनाङ्किताः ॥ इत्यादि ।

End.

खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । गण्डादिनिरूपणम् । जन्मस्थानादिनिरूपणम् । जातकशिरोज्ञानादि-
निरूपणम् । दण्डाधिपादिकथनम् । मूर्धादिप्रसवज्ञाननिरूपणम् । रिष्टादिनिरूपणम् ।

No. 70. जानकीगौता . By श्रीहृथ्याचार्यः . Substance, country-made paper, $7\frac{1}{2} \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent, 198 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakona, Bharatarāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीमते रामानुजाय नमः ।

साम्राज्यमर्पयति भक्तिलवेऽप्युदयं

प्रेमं प्रदर्शयति पादसरोजशोभाम् ।

विघ्नं निवारयति या भजतां समन्तात्

सा जानकी विजयते कुलदैवतं नः ॥

विद्युच्चमत्कृतिमवाप निरीक्ष्य कान्तिं

क्षोभं करोन्निर्गन्तरो गतिमाकलय्य ।

यस्या विलोक्य वदनं परितापमिन्दुः

सा जानकी रघुपतेर्मुदमातनोति ॥

× × × ×

गन्धार-रागे एकताली-ताले ।

जय जय जानकि रघुपतिदयिते

विधि-शिव-सनक-शुक्लादिकमन्त्रिते ।

देवि शरणं तव कथया अभिलषिता

त्रिभुवनगुहया । ध्रु ॥ इत्यादि ।

End.

जय जितदूषणा सुरकुलभूषणा जय जय चरिदयिते ।
जय कविकमलविरोचन सुन्दर जय जय निखिले हिते ॥
जय दशमुखदणनिकरज्जताशन जय जय युवतिसमणे ।
जय जय सद्यद्दय सकलेश्वर जय जय नतचरणे ॥

+ + +

विद्याविभूषणयुतो चरिरञ्जनाभ-
पादारविन्दमधुपो यदिदं व्यधत् ।
श्रीजानकीचरितगीतमुदप्रभावात्
तत् साधवः प्रतिदिनं सुदिताः पिवन्तु ॥

Colophon.

इति श्रीचर्याचार्यविरचिते श्रीजानकीगीते आनन्दसीतारघुनन्दनो नाम
षष्ठः सर्गः ॥

विषयः । गीतगोविन्दानुकारिणी श्रीजानकीविषयिणी गीतावलिः ॥

No. 71. जालन्धरमाहात्म्यम् (ब्रह्माण्डपुराणीयम्). Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 36. Lines, 10 on a page. Extent, 1,080 çlokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1839. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीनकादय जन्तुः ।
स्वत स्वत महाभाम सदाममविदाम्बर ।
धन्योऽसि कृतकृत्योऽसि यस्य ते मतिरीदृशी ॥
जालन्धरस्य माहात्म्यं आवितं कुलसत्तम ।
पुनश्च श्रोतुमिच्छामस्वतः किञ्चित्माहात्म्यं ॥ इत्यादि ।

End.

वक्तुमर्होऽसि सर्वं हि किं वाच्यमधिकं मया ॥

Colophon.

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे जालन्धरमाहात्म्ये त्रयोदशोऽध्यायः । सम्पत् १८३९

विषयः । १ मे अध्याये विषाशाहात्म्यम् । २ ये अध्याये वाणगङ्गाख्यापनम् । ३ ये अध्याये
तस्य माहात्म्यकीर्तनम् । ४ थे—१२ श्लेषु अध्यायेषु जालन्धरमाहात्म्यादिकथनम् ।

No. 72. ज्योतिषरत्नं . By श्रीशिवतर्कपञ्चानन . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 420 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1748. Place of deposit, Vākule viś Sālataḍā, District Vāṅkuḍā, Bābu Caṇḍicarāṇa Caṭṭopādhyāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ राधाकृष्णाभ्यां नमः ।

श्रीकृष्णं सच्चिदानन्दं प्रणम्य जगदीश्वरम् ।

चिन्ताय ज्योतिषः श्लोकान् सच्चिनोमि यथोचितम् ॥

तत्र सर्वकार्येषु वर्जनीयत्वात् प्रथमं वारवेला लिख्यते ।

रवेर्वज्यं चतुः पञ्च सोमे सप्तद्वयं तथा ।

कुजे षष्ठं द्वितीयञ्च बुधे वाणततीयकम् ॥

गुरौ सप्ताष्टकञ्चैव त्रिचत्वारि च भार्गवे ।

शनावाद्यन्तषष्ठञ्च वारवेला प्रकीर्तिता ॥ इत्यादि ।

End.

खदशाभिर्दशां जला नवभिर्भागमाचरेत् ।

लब्धा मासास्तु तच्छेषं पूरयित्वा तु त्रिंशता ॥

अक्षैर्हृत्वा दिनं लभ्यं तच्छेषे षष्टिपूरिते ।

नवभिश्च हृत्वे लब्धा ज्ञेया दण्डास्तदनरे ॥

ज्योतिःशास्त्रमज्ञासिन्धोः सारात्सारतरं कृतम् ।

अभ्यस्यमेतत् सततं व्यवहारोपयोगि यत् ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीशिवतर्कपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितं ज्योतिषरत्नं समाप्तम् ॥ * ॥

शकाब्दाः १७४८ ।

विषयः । वारवेलाकथनम् । रिष्टादिकथनम् । चन्द्रग्रहमेषशुक्रादिकथनम् । नक्षत्राणां देवतानिरूपणम् । अश्वतथोगादिकथनम् । विवाहविहितनक्षत्रादिकथनम् । सप्तशलाकावेधादिकथनम् । युतयामिजादिकथनम् । भववध्वागमनकालादिकथनम् । ऋतुफलानिरूपणम् । नामकरणप्राशनादिकालनिरूपणम् । तिथिदग्धादिकथनम् । पञ्चाशत्तादिकथनम् । बीजवपनादिकथनम् । रव्यादिभोगकालनिरूपणम् ।

No. 73. ज्योतिःसारः . By श्रीकृष्णदेवस्मार्तवागीशभट्टाचार्यः . Substance, country-made paper, 17×3½ inches. Folia, 92. Lines, 7 on a page. Extent, 2,576 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinīpura, Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीकृष्ण मासुद्धर ।

श्रीसूर्यं विघ्नराजञ्च श्रीगुरुं श्रीरघूत्तमम् ।
 नत्वाचष्टे कृष्णदेवो ज्योतिःसारं सतां सुदे ॥
 प्रकाशयते प्रदीपेन वर्त्तमानघटादिकम् ।
 ज्योतिःशास्त्रप्रदीपेन विश्वं कालचयोदितम् ॥
 सप्तविंशतिभैर्योतिस्त्रिंशं क्षिप्रितवायुगम् ।
 तद्कांशो भवेद्राशिर्नवर्चचरणाङ्कितः ॥
 अस्यार्थो यथा,— अश्विन्यादिसप्तविंशतिनक्षत्रै ज्योतिस्त्रिंशं भवति तच्चक्रं
 क्षिप्रितवायुगं स्थिरेण वायुविशेषेण धृतम् । तस्याकांशो द्वादशांशो
 अश्विन्यादिनक्षत्रनवपादाङ्कितो राशिर्भवेत् । तथाच अश्विन्यादिसप्तविंशानां
 भानां नवनवाङ्गिभिरकैकराशिर्मेघादिद्वादशैव ते ॥ इत्यादि ॥

End.

अतएव विष्णुपुराणम् ।

सृष्टे सकलकल्याणभाजनं यत्र जायते ।
 पुरुषं तमजं नित्यं ब्रजामि शरणं हरिम् ॥
 रिष्टयो व्यतिपाताश्च येऽन्ये लनौतिसम्भवाः ।
 ते नामस्मरणाद्विष्णोर्नाशं यान्ति महात्मनः ॥
 विदेशगतधातुरन्वेषणाद्य न गन्तव्यम् ।

विष्णुपुराणम् ।

ततः प्रभृति वै धाता धातुरन्वेषणे द्विज ।
 प्रयातो न पश्यति तथा तन्न कार्यं विजानता ॥
 ततः प्रभृति न धातुः कनीयान् मार्गमिच्छति ।
 अन्विष्य दुःखमाप्नोति तेन तत्परिवर्जयेत् ॥
 इति याज्ञाप्रकरणं समाप्तम् ।

Colophon.

इति महामहोपाध्याय—श्रीकृष्णदेवस्मार्तवागीशभट्टाचार्यविरचितो ज्योतिः-
 सारः समाप्तः ॥

विषयः । राशिनिरूपणम् । केन्द्रपर्यायतत्स्थाननिरूपणम् । ग्रहवर्णकथनम् । दिग्धिप-
 निरूपणम् । दिक्बलिकथनम् । गुणरसाधिपकथनम् । जात्यधिपकथनम् । वेदाद्यधिप-
 कथनम् । द्रुष्टतिथिनिरूपणम् । ग्रहचन्द्रादिशुद्धिनिरूपणम् । जातक-सुखप्रसवादिजारज-
 योगप्रभृतिनिरूपणम् । पापग्रहचरित्रिकथनम् । रिष्टिभङ्गादिनिरूपणम् । द्विग्रहयोगफलनिरू-
 पणम् । अक्षरदेशाफलादिनिरूपणम् । क्षुत्प्रभृतिफलनिरूपणम् । याज्ञाप्रकरणञ्च ॥

No. 74. ज्योतिःसारः . By महेश्वरपञ्चानन . Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 26. Lines, 5 on a page. Extent, 650 çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājodā, District Bardhamāna vid Anḍāl, Paṇḍita Mādhava Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो विवस्वते ॥

प्रथम्य भास्करं देवं बालकानां हितैषिणा ।

क्रियते श्रीमहेश्वरेण सारो ज्योतिषि यत्नतः ॥

वैशाखो ज्येष्ठ आषाढः श्रावणो भाद्रपदः ।

आश्विनः कार्तिको मार्गः पौषो माघसथैव च ॥

फाल्गुनश्चैव इत्येव भासा द्वादश विभुताः ।

इति माससंज्ञा ॥ इत्यादि ।

End,

मैत्रोत्तरायणव्यधनिष्ठषाढपित्रीऽम्बुदे + वर्षणे शुभेऽर्के

वारे कुशुम्भेन्दुदृष्टस्यतीनां शुभप्रदः स्थात् सरसः प्रकाशः ॥ * ॥

Colophon.

इति महेश्वरपञ्चाननविरचितो ज्योतिःसारः समाप्तः ॥ * ॥ श्रीहरिः ।

विषयः । मासराशिसंज्ञादिनिरूपणम् । अष्टमादियोगनिरूपणम् । रविचन्द्रादिशुद्धि-
निरूपणम् । याचिकतिथिनक्षत्रादिनिरूपणम् । निषिद्धनक्षत्रादिकथनम् । द्रेक्षाण्यवस्थादिः ।
जन्मलग्नादिनिर्णयः । चन्द्रादीनां स्थूलदशानिरूपणम् । वर्षणजनितकालकथनम् ।
विवाहनक्षत्रादिकथनम् । गण्डपादादिनिरूपणम् । वास्तुप्रकरणम् । हस्तप्रवाहादिकाल-
निरूपणम् ।

No. 75. ज्योतीरत्नम् . By गोपालचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 16×2½ inches. Folia, 154. Line, 5 on a page. Extent, 3,850 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1631. Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Çirṣā, Yadupura, Paṇḍita Rājendralāla Gosvāmī. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीस्वर्याय ।

लक्ष्मीशेशविरचित-स्वररजनौजानीन्दुजक्रूर + + वा-

गौशा सु + + नाकिंराज्जिखिनो मूर्द्धा प्रणम्याम्बिकासु ।

ज्योतीरलमिदं तनोति सुधियां मोदाय नानागमात्
 संगृह्याखिलकर्म्मसु चित्तिसुरी गोपालनामा छती ॥
 वराहादिछतान् ग्रन्थानालोक्य बह्वशो मया ।
 निरूप्यते कर्म्मकाण्डः सविशेषः सतां सुदे ॥
 स्वरूपं राशिचक्रस्य नक्षत्राणाञ्च कौर्त्तनम् ।
 देवताकौर्त्तनं तेषां नक्षत्रै + + + + ॥ इत्यादि ।

End.

शब्दागमं सुनिपुणं कविचन्द्रपादात्
 योऽधीत्य तत्र + + स्वमतं व्यतानीत् ।
 काव्यादिशास्त्रनिबद्धेषु तथा × ×
 यः सर्वदा व्यरचयद् बह्वशस्तु पक्षान् ॥
 ज्योतीरलमिदं तस्य + + + + ।
 नानाग्रन्थेषु यज्ज्ञेयं + + + + ॥
 वेदाङ्गवाणावनि १५८४ संमितेऽब्दे
 शके दिनेशे प्रसदां गते च ।
 गोपालशर्मा समपूरि शास्त्र-
 मिदं सुदा रूपवता + + + + ॥

Colophon.

इति श्रीकविचन्द्रचरणारविन्दद्वन्द्वनिःस्यन्द + + + मधुव्रत-श्रीगोपाल-
 चक्रवर्त्तिविरचितं ज्योतीरलं सम्पूर्णम् ॥ श्रीरामः शरणम् । शकाब्दा १६११

विषयः । राशिनक्षत्रनिरूपणम् । सप्तविंशतिनक्षत्रघटितराशिसङ्ख्यनिरूपणम् । लग्न-
 स्थाननिरूपणम् । कालाशुद्धिविवेचनम् । चन्द्रतारादिशुद्धिविवेचनम् । पुंसवनादिछत्य-
 निरूपणम् । छधिकर्म्मादिनिरूपणम् । छष्टिज्ञानादिनिरूपणम् । शुभलग्नादिनिरूपणम् ।
 शक्रोत्यानादिप्रकरणनिरूपणम् ॥

No. 76. तत्त्वानुसन्धानम् . (अद्वैतचिन्ताकौस्तुभनामकटीकासहितम्)

Substance, country-made paper, 14×5½ inches. Folia, 147. Lines, 12 on a page. Extent, 5,292 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātunā. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning.

मूलस्य । वृत्तिर्नामविषयचैतन्याभिव्यञ्जकोऽन्तःकरणाज्ञानयोः परिणाम-
विशेषः । अभिव्यञ्जकत्वं नामापरोक्षव्यवहारजनकत्वसावरणपरिणामो नाम ।

इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् । श्रीकृष्णाय नमः ।

प्रमातारं मानं फलमपि च मेयं विजगतां

नियन्तारं जीवं विगलितभिदं शृङ्गममलम् ।

यमाङ्ग्यैर्गौन्दा जडतनुसमासङ्गवशतो

नमामस्तं कृष्णं व्रजयुवति ... कमलम् ॥

तत्त्वमस्यादिवाक्यजन्याखण्डापरोक्षवृत्त्या ज्ञाननिवृत्तिरानन्दावाप्तिश्च भवती-
त्युक्तं तच्च केयं वृत्तिः किं वा तच्च प्रमाणं कथं वा तदुत्पत्तिः वृत्त्या वा किं
प्रयोजनमित्याकाङ्क्षायां प्रमाप्रमाभेदेन द्विविधां वृत्तिं निरूपयितुं प्रथमां
वृत्तिं लक्षयति वृत्तिर्नामेति । इत्यादि ।

End.

मूलस्य ।

परमसुखपयोधौ मग्नचित्तौ मद्देश-

हरि-विधि-सुरसुखान् देशिकान् देशमाचम् ।

जगदपि न विजाने पूर्णसत्यात्मसंवित्-

सुखतनुरहमात्मा सर्वसंसारशून्यम् ॥

यदुकुलवररत्नं कृष्णमन्याश्च देवान्

मनुजपशुमृगादीन् ब्राह्मणादीन् न जाने ।

परमसुखसमुद्रे ... .. तन्मयोऽहं

गलितनिखिलभेदः सत्यबोधैकरूपः ॥

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमत्सुखप्रकाशनन्दसरस्वतीपूज्यपाद-
शिष्यमहादेशसरस्वतीमुनिविरचितं तत्त्वानुसन्धानं ॥

मतिरहितध्यानयोगेन बन्धे क्षीणे साक्षात्कृतोऽसौ मुनिवरनिकरैः शृङ्गसलै-
रुदारैर्गुप्तो गम्यो मुकुन्दो यदुकुलतिलकः श्रेयसे भूयसेऽस्तु ॥ (?)

जिज्ञासितयो विमलान्तरङ्गे-

रानन्दविज्ञानसद्दैकरूपः ।

वेदान्तवेद्यो यतिवर्यगम्यो

गोपीजनैश्च प्रदिशत्वभोदम् ॥

वाणीति वेदवचनानि वदन्ति देवीं
 यामात्मयोनिमृद्धिर्णी हृदये स्मरन्ति ।
 यच्चिन्त्या सकलशास्त्रज्ञतो भवन्ति
 तामानतोऽस्मि सततं प्रणवेष्टदात्रीम् ॥
 दुरन्तसंसारमहाभ्रराशेः
 समुद्धृतो येन दयालुनाहम् ।
 महत्तमं तं पुण्योत्तमं श्री-
 स्वयंप्रकाशं गुणमानतोऽस्मि ॥
 नामानि रूपाणि निरस्य वेदो
 यद्बोधयेन्नित्यनिरस्तमोहम् ।
 साक्षिसरूपं परिपूर्णरूप-
 महं तदेवास्मि विमुक्तगम्यम् ॥

अन्तर्वाक्यं टीकायाः । पूर्णेति । पूर्णः अपरिच्छिन्नः सत्यात्मा काश्चनयाबाधित-
 स्वरूपः संवित् चिद्रूपः सुखतनुः सुखस्वरूपः असङ्गोद्भूतं पुण्य इत्यादि-
 कृत्या कर्तृत्वादिसर्वसंसारवर्जितः आत्माहमित्यनुभवामीत्यर्थः । भिन्न-
 तया स्वेष्टदेवतामपि न पश्यामीत्याह यदुक्तेति । तत्र हेतुमाह परम-
 सुखेति ॥

उपासकानां हार्दस्य तमसो विनिवर्तकम् ।

श्रीलक्ष्मणस्य गलेऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभमर्पितम् ॥

अध्वारोपापवादनृद्धितज्जितनुद्वैतहेतुः परात्मा

... .. ।

... ..

... .. तैकगम्यः ... .. ॥ (?)

इति श्रीमत्परमहंसपरिब्राजकाचार्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्य-
 पादशिष्यभगवदानन्दसरस्वतीमुनिचूडामणिविरचिते तत्त्वानुसन्धानव्याख्याने-
 ऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभे चतुर्थः परिच्छेदः । समाप्तोऽयम् ॥

विषयः । मूलस्य । इति प्रथमः परिच्छेदः । टीकायाः । इति श्रीमत्परमहंसपरि-
 ब्राजकाचार्य-श्रीमत्स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यभगवन्माहादेवानन्दसरस्वतीमुनिविरचिते
 तत्त्वानुसन्धानव्याख्यानेऽद्वैतकौस्तुभे प्रथमः परिच्छेदः समाप्तः । मूलस्य । इति द्वितीयः परि-
 छेदः । टीकायाः । इति ... .. द्वितीयः परिच्छेदः समाप्तः । मूलस्य । इति तृतीयः

परिच्छेदः । टीकायाः । इति श्री ... .. तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः । सम्बत् १८११ ।
 मूलस्य । इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीमत्सूर्यप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यमहा-
 देवसरस्वतीमुनिविरचितं तत्त्वानुसन्धानम् ॥ टीकायाः । इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्य-
 श्रीमत्सूर्यप्रकाशानन्दसरस्वतीपूज्यपादशिष्यभगवदानन्दसरस्वतीमुनिचूडामणिविरचिते तत्त्वानुस-
 न्धानव्याख्यानेऽद्वैतचिन्ताकौस्तुभे चतुर्थः परिच्छेदः ॥

No. 77. तद्धितगणदीपिका . By सच्चिदानन्दमहान्तठाकुरः . Substance, country-made paper, 12 × 2½ inches. Folia, 18. Lines, 5 on a page. Extent, 360 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dakṣiṇākhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Gauraguṇānanda Thākur. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यः । आर्यागाथा । हृन्मयमकम् ।
 गोकुलभूमौ योऽजनि गोकुलराजानुदा च तं वन्दे ।
 गोकुलविधाधिनयो गोकुलमप्यकरोच मोघम् ॥
 सरस्वतीं नमस्कृत्य क्रियते गणदीपिका ।
 तद्धितस्य च पद्येन सच्चिदानन्दधीमता ॥
 ... .. अथ गणा ।
 अजैङ्काश्च वडुवासुटकः कोकिलस्तथा ॥ इत्यादि ।

End. सहायग्रामकुमारौ ग्रामषण्डस्तथैव च ।
 मनोज्ञादिर्गणो ज्ञेयोऽन्येऽपि चात्र प्रयोगतः ।
 भुजङ्गप्रयातम् ।
 छवेऽस्मिन् गणे योऽप्यशुद्धो विजान-
 स्तदा शोधनीयः कृपावत्-सुधीभिः ।
 सुनीनां धमः स्यादहं तत्र को वा
 सदैतद्विचिन्त्याव चर्षाय सन्तः ॥

Colophon. इति तद्धितगणदीपिका समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । पद्येन संचेषतस्तद्धितगणादिनिरूपणम् ।

No. 78. तद्धितटीका . By वंशीवदनः . Substance, country-made paper, 14×3 inches, Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 1,250 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1814. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office, Ukhḍā, Dakṣiṇakhanda. Gauraguṇānanda Thākura. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीश्रीगौराङ्गः ।

श्रीरामचरणद्वन्द्वमहमद्वन्द्वसाधनम् ।

वन्द्यद्वन्द्वारकैर्वन्द्यमिन्दिरामन्दिरं भजे ॥

तद्धितप्रत्ययेषु विधान्तरेषु लिङ्गानां स्वभावतः प्रातिपदिकनिष्ठत्वेन सङ्गि-
हितत्वात् लिङ्गकार्यम् । इत्यादि ।

End.

समस्तलेऽपि दृश्यते ह्यधिकाराणां प्रष्टृनिमित्तता । इति न्यायादनुवर्त्त-
नीयमिति भावः ॥ * ॥

Colophon.

श्रीवंशीवदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनश्रीणम्

सूते रायमती सती मतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयम् ।

व्याकारे क्रमदीक्षरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते

गोयीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादे चतुर्थे लिदम् ॥

युगल्लाष्टेन्दुमिमे शक्ते ।

विषयः । संचिन्सारस्य तद्धितपादव्याख्यानम् ।

No. 79. तन्त्रदीपनी . By रामगोपालग्रन्थी . Substance, country-made paper, 18×4½ inches. Folia, 213. Lines, 7 on a page. Extent, 4,500 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1626. Place of deposit, Boḍiā, District Rājshāhi. Paṇḍita Kālidāsa Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

काल्याल्लभिया सुनिसल्लधिया मायामयेऽभोनिधौ

नान्यः चातुसल्लं विनाङ्गिकसल्लं श्रीनाथधन्वनरः ।

तारा तारणहेतवे नञि तरिर्भिश्चाय सूर्द्धिं स्वयं

धत्तेऽक्षोभ्यगुणं तदीयचरणं वन्दे मनो मेऽवताम् ॥

निगमागोचरतत्त्वां तारितभुवनत्रयीसत्ताम् ।

किङ्करसिद्धकदम्बां जगदम्बां नौम्यनालम्बाम् ॥

कलौ विषयतादात्म्याकुलाशेषचेतसाम् ।
 ज्ञानाय तन्यते सिद्धिसाधनी तन्त्रदीपनी ॥
 श्रीनाथसिद्धिसहायेन रामगोपालशर्मणा ।
 तन्त्राणां सारमात्रं ज्ञात्वा साधकसम्पत्तिम् ॥
 तत्रादौ ब्रह्मनिरूपणम् । यथा श्रुतिः ।
 अजामेकां लोहितशुक्लकृष्णां
 प्रजा ब्रह्मैर्जनयन्तीं स्वरूपां । इत्यादि ।

End.

आगमे सर्वविद्याश्च सर्वशास्त्रार्थभागमे ।
 आगमे सर्वदेवा हि आगमाश्च परा गतिः ॥
 येऽभ्यसन्ति त्विदं शास्त्रं पठन्ति पाठयन्ति वा ।
 सिद्धयोऽष्टौ करे तस्य धनधान्यादिसम्पदः ॥
 आदृताः सर्वलोकेषु भोगिनः क्षोभकारकाः ।
 आम्नुवन्ति परं ब्रह्म सर्वशास्त्रविशारदाः ॥
 यदत्र लिखितं भ्रान्त्या मौढ्यादुद्यत्वापि बहिर्गतम् ।
 तत्सर्वं चम्यतां मातरखिलात्मा यतोऽम्बिके ॥
 महेश्वरप्रोक्तनिगूढशास्त्र-
 मस्मार्थमिदं लिपितं यदत्र ।
 श्रीरामगोपालधरामरस्य
 कृतौ सद्बुद्धिः परिशोधनीयम् ॥
 षडक्षिरसचन्द्रमःप्रमितशकसम्बत्सरे (१६२६)
 स्मरारिसुखपङ्कजाङ्गलितसौधधारोचिता ।
 नितान्तपरविदुषे परमतत्त्वसंसेविनां (?)
 चिदर्धपरिपुञ्जिता जयति तन्त्रदीपन्यसौ ॥ ० ॥

Colophon.

इति परमनिरञ्जन-श्रीकाशीनाथानन्दनाथपदारविन्दैकशरण-श्रीरामगोपाल-
 शर्मकृत-तन्त्रदीपन्यामेकादशोऽङ्काः ॥ समाप्रेयं तन्त्रदीपनीति । श्रीदुर्गा-
 चरणे भक्तिरस्तु ॥ ० ॥

विषयः । १ प्रथमोऽङ्काय तत्त्वज्ञानादिविवेचनम् । २ ये सामान्यपूजादिनिरूपणम् ।
 ३ ये विष्णुसूर्यादीनां मन्त्रकथनम् । ४ ये श्रीविद्यादिमन्त्रपूजादिकथनम् । ५ मे विद्वा-
 प्रकरणम् । ६ छे तारिण्यादिप्रकरणम् । ७ मे मञ्जुघोषादिमन्त्रनिर्णयः । ८ मे सवकवचादिः ।
 ९ मे पूजापचारादिनिर्णयः । १० मे विजयाकल्पादिः । ११ ये कुण्डादिनिरूपणमिति ।

No. 80. तन्त्रप्रदीपप्रभा . By सनातनतर्काचार्यः . Substance country-made paper, 18×3 inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1741. Place of deposit, District Rājasāhi, Puṭhiā, Paṇḍita Guruprasāda Āiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । पूर्वा । एकदेशोऽस्मास्तीति एकदेशी तच्चैकदेशशब्दे-
नावयव उच्यते इत्युक्तम् ॥ इत्यादि ।

End. यदि हितसुखशब्दयोगे आश्लिषि षष्ठी तत्कथं प्रभा यद्गुणिनां हितं इत्यादि-
प्रयोग इत्यत आह आहितसुखाभ्यामित्यादि ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीसनातनतर्काचार्यविरचितायां तन्त्रप्रदीपप्रभायां अन्तर्निहितपादः
समाप्तः ॥ * ॥ शकाब्दाः १७४१ ।

विषयः। तन्त्रप्रदीपस्य व्याख्यानम् ।

No. 81. तन्त्रसंक्षेपचन्द्रिका . By भवानीशङ्करवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, 18½×3½ inches. Folia, 108. Lines, 7 on a page. Extent, 3,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākul Kṛṣṇanagara, Bābu Pūrṇacandra Bandyopādhyāya. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. (१ म पत्रं नास्ति)

अथ शिष्यलक्षणम् ।

शान्तो विनीतः ... श्रद्धावान् धारणचनः ।

समर्थश्च कुलीनश्च प्राज्ञः सञ्चरितो यती ॥

एवमादिगुणैर्गुणैः शिष्यो भवति नान्यथा ।

गुणता शिष्यता वापि तयोर्वत्सर ... ॥

... ..

तत्र गुरोर्दोषा यथा,—

परीवादवैधकस्मांश्रद्धा-कितवता-क्रियाचीनता-तत्तत्कल्पानभिज्ञता-गुणनि-
न्दा-खर्वता--सदाभास्यर्थ-स्त्रिच-गलत्कुह-नेत्ररोग-कुनख-श्यावदन्तस्थिरा-
ज्ञाधि ... .. यज्जभोजन-स्त्रीजितल-पत्नीपुत्रीभयराहित्यानि ॥

इत्यादि ।

End. मन्त्रेणोङ्कारयुक्तेन स्वादान्तेन विचक्षणः ।

... .. ॥

इति स्मृतौ स्वादान्तमन्त्रे स्वादान्तरं निषेधयति ।

मन्त्रतन्त्रप्रकाशकानां मन्त्र इत्यभिधीयते ॥

Colophon. इति वन्द्यघटीय-श्रीभवानीशङ्करदेवशर्माविरचिता तन्त्रसंचेपचन्द्रिका समाप्ता ॥

विषयः । शिष्यलक्षणम् । गुरुदोषनिरूपणम् । साधककर्तव्यनिरूपणम् । अक्षरमन्त्र-
निरूपणम् । राशिचक्रनिरूपणम् । नक्षत्रचक्रनिरूपणम् । कुलाकुलचक्रनिरूपणम् । दीचा-
कालनिरूपणम् । सालानिर्णयः । मन्त्रस्य दशविधसंस्कारनिरूपणम् । तान्त्रिकसन्धाननिरू-
पणम् । दुर्गादिगायत्रीनिरूपणम् । पूजानिरूपणम् । प्राणायामनिरूपणम् । पुरश्चरणलक्ष-
णम् । अन्नपूर्णादिमन्त्रनिरूपणम् । श्यामापूजाप्रकरणम् । षट्छादिन्यासनिरूपणम् । राम-
कृष्णादिमन्त्रनिरूपणम् । हृद्यादिन्यासनिरूपणम् । दुर्गाशतनामस्तोत्रम् । श्यामास्तोत्रम् ।
शिवस्तवकवचादिः । संचेपदोशनिरूपणम् । कूर्मादिचक्रनिरूपणम् । सर्वतोभद्रमण्डलादि-
निरूपणम् । पञ्चायतनीदीचानिरूपणम् । कुण्डविधानञ्च ॥

No. 82. तारापञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 168. Lines, 6 on a page. Extent, 1,175 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātunā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीताराभगवत्यै नमः । तत्सत् ।

श्रीदेवुवाच ।

भगवन् सर्वधर्माज्ञ सर्वगमविचक्षण ।

श्रीमन्महोदयताराया ... तद्भवता परम् ।

सूचितं यत् कृपाशोभे कथयस्व हृष्यञ्ज ॥

श्रीभैरव उवाच ।

श्रीतारा परमा विद्या जगच्चैतन्यरूपिणी ।

नातः परतरो विद्या नातः परतरो मनुः ॥ इत्यादि ।

End. मोक्षार्थी लभते मोक्षं धनार्थी लभते धनम् ।

विद्यार्थी लभते विद्यां तर्कव्याकरणादिकाम् ॥

इदं स्तोत्रं पठेद् यस्तु सततं भक्तिमान् नरः ।
 तस्य शत्रुः क्षयं याति महाप्रज्ञा च जायते ॥
 पीडायां वापि संग्रामे मद्योत्पाते तथा भये ।
 य इदं पठते स्तोत्रं सुखं तस्य न संशयः ॥

Colophon. इति श्रीताराकल्पे तारास्तवराजः समाप्तः । शुभम् ॥

विषयः । श्रीतारायाः पटल-पूजापद्धति-तारार्णवीयसहस्रनामस्तोत्र-भेरवीतन्त्रीक्त-चैलोक्यमोहननामकवच-ताराकल्पीयमद्योत्रतारास्तवराजरूपपञ्चाङ्गम् ।

No. 83. तारारहस्यम् . By राजेन्द्रशर्मा . Substance, country-made paper, 18×3½ inches. Folia, 98. Lines, 7 on a page. Extent, 1,300 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sana 1225. Place of deposit, Baradā Ājabnagar, Post Office Ghāṭāl, District Medinipura, Paṇḍita Īṣānacandra Vācaspati. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गुरवे ।

अथ श्रीराजेन्द्रकृत-श्रीतारारहस्यं लिख्यते ।

अथ प्रातःकृत्यमभिलिख्यते । गीतमीयतन्त्रे ।

इदानीं पूर्वकृत्यञ्च प्रसङ्गात् कथयामि ते ।

यत् कृत्वाधिकारितां याति मन्त्रयन्त्रार्चनादिषु ॥

येन विना न सिद्धिः स्यात् नरकञ्च प्रपद्यते ॥

यामले च ।

प्रातःकृत्यमकृत्वा तु यो देवीं भक्तिनी यजेत् ।

तस्य पूजा च विफला शैचिनीना यथा क्रिया ॥

स्तनन्त्रे ।

शुद्धस्फटिकसङ्काशं शुद्धक्षौमविराजितम् ।

गन्धानुलेपनं शान्तं वराभयकराम्बुजम् ॥

मन्दस्मितं निजगुणं काशण्णैवावलोकितम् ।

वामोदशक्तिसंयुक्तं शुक्लाभरणभूषितम् ॥

स्वशक्त्या दक्षदक्षेन धृतचारुकलेवरम् ।

वामे धृतीत्यलायाश्च दशशक्तायाः सुशोभनम् ॥

परानन्दसौक्तासलोचनद्वयपङ्कजम् ॥ इत्यादि ।

End.

कृतुः षोडशयामिन्यश्चतस्रस्तसु गर्हिताः ।
 पुत्रास्त्रास्त्रपि या युग्मा अयुग्मा कन्यकाप्रदाः ॥
 त्यक्त्वा चन्द्रमसं दुष्टं मघां मूलां विहाय च ।
 शुचिः संनिविशेत् पत्नीं पुंसामर्थो विशेषता ॥
 शुचिं पुत्रं प्रसूयेत पुरुषार्थप्रसाधकम् ॥
 इत्यादि मन्वादिमुनिप्रणीत-
 शास्त्रप्रणीते पथि वर्त्तमानः ।
 न बध्यते कल्मषकर्मपाशैः
 श्रीरामचन्द्रस्य पदं समेति ॥
 ... ...

Colophon.

इति प्रकटगुप्ततरसम्प्रदायकुलकौलोत्तरनिर्गन्धर्वरहस्यातिपरापररहस्याति-
 पूर्व्वरहस्याचिन्त्यप्रभाववत्-तारारहस्ये आगमशास्त्रे वेदगर्भवंशीय-राट्ठीय-
 महामहोपाध्याय-श्रीयुतकिशोरात्मजश्रीयुतराजेन्द्रद्विजविरचिते मन्त्रचैत-
 न्यादिविवेचनो नाम द्वाविंशत्तमः परिच्छेदः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।
 वेदगर्भः शुल्लपाणिसूत्रा विद्यापतिः स्मृतः ।
 ख्यातो धनपतिर्विप्रः कृष्णानन्दो महाशयः ॥
 वैलोक्यनाथो विख्यातो रामानन्दसूत्रा स्मृतः ।
 वंशीदासः सुतो विप्रकिशोरोऽपि महाशयः ।
 राजेन्द्र इति विख्यातो गुरुदेवार्चने रतः ॥
 अवासीद् वेदगर्भो जगति ... .. विद्यापतिश्च
 कृष्णानन्दस्तनूजसदभिनवसुतः श्रीलवैलोक्यनाथः ।
 रामानन्दसदीयस्तनय इह च तन्मन्दनो वंशीदास (?)
 स्तनुवः श्रीकिशोरोऽस्य तनय इह श्रीलराजेन्द्रशर्मा ॥
 तेनैवेदं प्रयत्नात् गुरुचरण ... ..
 ... ..
 संसारे दुःखसारे सकलसुखकरं तारिणीतत्वमुक्तं
 यत् संसेय विलोकीमपि वशयति अमनकः स्याच्च साक्षात् ॥
 समाप्तश्चायं ग्रन्थः लिखितं ... .. सन् १२९५ शाल ।

विषयः । अत्र प्रथमद्वितीयतृतीयपरिच्छेदेषु प्रातःकृत्य-गुरुस्नोवादिनिर्णयः । ततुर्थे
 खानादिविधानम् । पञ्चमे खानादिशोधनप्रकरणम् । षष्ठे प्राणायामविधानम् । सप्तमे भूत-

शुद्धिकालपुरुषादिनिरूपणम् । अष्टमनवमदशमेषु मानसपूजादिविवेचनम् । एकादशे यन्त्रादिविवेचनम् । द्वादशे अर्धशोधनविशेषनिरूपणम् । त्रयोदशे देवौपूजानिरूपणम् । चतुर्दशे पुष्पादिविवेचनं तारास्तोत्रकथनञ्च । पञ्चदशे स्तवादिः । षोडशे मन्त्रसिद्धेरुपायादिनिरूपणम् । सप्तदशाष्टादशोनविंशविंशेषु मालादिविवेचनम् । एकविंशे मन्त्रभेदविवेचनम् । द्वाविंशे मन्त्र-
चेतन्यादिविवेचनञ्च । इति ।

No. 84. तिथितत्त्वटीका . By काशीरामवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 16 × 3 inches. Folia, 103. Lines, 8 on a page. Extent, 3,500 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1778. Place of deposit, Amara-pura, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna, Bidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीरामो जयति ।

नला गुरोश्चरणपद्मरजांसि सुद्धा

श्रीकान्तकान्तचरणञ्च निधाय चित्ते ।

श्रीकाशिरामसुल्लती कृतिनां चिन्ताय

तिथ्यादितत्त्वविद्वतिं वितनोति सम्यक् ॥

स्मृतिशास्त्राम्बुधौ लीलाकृतसितुं जगद्गुरुम् ।

विदितं विषु लोकेषु नमामि रघुनन्दनम् ॥

मीमांसादिनानाशास्त्रपारदृष्ट्या वन्द्यघटीय-श्रीमान् रघुनन्दनभट्टाचार्यः प्राचीनविचक्षणगणनानाविधव्याख्याजनितसन्देहस्य स्मृतिशास्त्रस्य सुन्यन्तर-वचनयुक्तिभ्यां तत्त्वं निर्णीय इदानीन्तनानां सुखबोधाय निबन्धांश्चकार । तत्र च स्मृतिशास्त्रस्य स्वभावतो दुर्गमतया कानिचित् कठिनानि सन्ति अतस्तानि मया यथामति व्याख्यायन्ते । तत्र तिथितत्त्वव्याख्या । इत्यादि ॥

End.

तत्पूर्वदिने च सायं षष्ठीलाभात् तत्रामन्त्रणं निर्विवादं अत उक्तघटिका तदधिकेति । तदनुपपत्तेः आसन्नानुपपत्तेः । अनुपपत्तौ हेतुमात्रं पूर्व्वेति पञ्चिकाप्रवेशदिवसीय पूर्व्वतृतीयदिवसीयायाः अवहितत्वात् पञ्चिकाप्रवेश-
अवहितपूर्व्वदिनेन अवहितत्वात् इत्यर्थः । परदिवसीयायाः षष्ठ्याः कर्मानर्हत्वात् तिथिमलत्वात् घटिकान्यूनत्वाच्चेति बोध्यम् । सूत्रानुरोधात् सूत्रानुसन्धानानुरोधात् मध्याह्नादौ यदि गृहं प्रविशतीत्यन्वयः । विसर्गं पञ्चिविसर्जनम् ।

Colophon. इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचिता तिथितत्त्वटीका समाप्ता ॥
 शके वसुगसप्तम्याभिते सूर्य्यं गते हरिम् ।
 टीकेयं लिखिता श्रीसुवेचाराभाष्यशर्म्मा ॥
 श्रीगोपालपदाशोने मनो मे भस्मरायताम् ॥

विषयः । रघुनन्दनकृततिथितत्त्वस्य दुर्गास्ववान्तं व्याख्यानम् ॥

No. 85. तिथितत्त्वटीका . By रामचरणविद्यावाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 17 × 3 inches. Folia, 21. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhātrigrāma, District Bardhamāna, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय देवतानमस्काररूपमङ्गल-
 माचरन् शिष्यप्रवृत्त्यर्थं प्रतिजानीते प्रणम्येति । इत्यादि ।

End. अथवा चयोदशवर्षानन्तरं चतुर्दशवर्षे कृत्यैकादश्यां योऽश्विनाङ्गं कुर्यादिति ॥

Colophon. इति श्रीरामचरणविद्यावाचस्पतिना कृतेयं तिथितत्त्वटीकासामान्यकाण्डटीका
 समाप्ता ॥ • ॥

विषयः । रघुनन्दनकृत तिथितत्त्वटीकासामान्यकाण्डस्य व्याख्यानम् ।

No. 86. तिथिद्वैधप्रकरणम् . By श्रृलपाणिमहामहोपाध्यायः . Substance, country-made paper, 17½ × 3½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amarapura, District Medinipura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna Bidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो रामाय ।

वचनद्वैधसंज्ञातसंशयच्छिदुरः सताम् ।

तनोतु सुदमत्युच्चैर्द्विषण्डतिथिनिर्णयः ॥

प्रतिपदादिदिशिविशेषविहितानां ज्ञानदानादीनां कर्मणामक्षय्यतिथौ नि-
 संशयमनुष्ठानम् । यदा तु वृद्धिज्ञासादिना दिनद्वये तिथिप्राप्तिसदा कुत्र
 क्रियेतेति संशये निर्णयः । तच्च सम्बत्सरप्रदीपः ।

सा तिथिस्तद्वहोरात्रं यस्यामभ्युदितो रविः ।
 तथा कर्माणि कुर्वीत ह्यसहस्रं न कारणम् ॥
 यथासं सविता याति पितरस्तासुपासते ।
 तिथिं तेभ्योऽपराहो हि स्वयं दत्तः स्वयम्भुवा ॥
 इति गृह्यपरिशिष्टवचनात् देवकर्माणि उदयगामिनौति व्यवस्थामाह । न च
 पूर्वदिने षष्ठीयुक्तसप्तम्येकादशीयुक्तद्वादशयोः परदिने विनिर्गमे स्मृत्यव्रत-
 विष्णुव्रते स्नातामिति वाच्यं भविष्यपुराणविरोधात् ॥ इत्यादि ।

End.

यथा मनोरथद्वितीयायां दिवा वासुदेवाचनं रात्रौ चन्द्रोदये अर्घ्यदानं नक्तं
 भोजनादिकं यथा विष्णुधर्म,—
 देवमभ्यर्च्य पुष्पैस्तु धूपदीपानुलेपनैः ।
 उद्गच्छतश्च बालेन्दोर्दद्यादर्थं समाहितः ॥
 नक्तं भुञ्जीत च नरो यावत्तिष्ठति चन्द्रमाः ।
 अस्त्रं गते न भुञ्जीत व्रतभङ्गभयान्नरः ॥
 अस्त्रं गते चन्द्रे । तथा पद्मपुराणे,—
 दिवारात्रौ व्रतं यच्च यवसेव तिथौ स्मृतम् ।
 तस्यामुदययोगिन्यामाचरेत्तद्व्रतं व्रती ॥
 तेन प्रतिपदादियुक्तापि द्वितीया कर्मार्थं दिवारात्रौ न च लभ्यते न च
 तदा युग्मादरः कार्यः । द्वितीयात्तृतीयायुग्मदिने द्वितीयाविहितकर्मणि
 द्वितीया कालस्याल्लाभादित्यर्थः ।

Colophon.

इति साङ्गिडियानमहामहोपाध्यायशुक्लपाणिविरचितं तिथिद्वैधप्रकरणं समा-
 प्तम् । श्रीश्रीकृष्णः ।
 शाके खरिपुमैत्राक्षे द्विखण्डतिथिनिर्णयः ।
 ग्रन्थोऽयं लिखितः श्रीमद्भुवचारामाख्यशर्मणा ॥

विषयः । सत्सु तिथिषु परम्परविज्ञेषु प्रतिपदादितिथिकृतकालनिर्णयः ॥

No. 87. तिथिविवेकटीका . By श्रीनाथाचार्यचूडामणिः . Substance,
 country-made paper, 15½ × 3½ inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page.
 Extent, 400 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of de-
 posit, Khānākul Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Brahmanārāyaṇa Bidyālaṅkāra,
 Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीरामः शरणम् ।

गजनिमीलनवन्न मनश्चिरं

दधति दर्शनतत्त्वविदः स्मृतौ ।

पदपदार्थविचारजङ्घाः × × ×

तदिह शिष्यक्षिताय मम भ्रमः ॥

श्रीकराचार्यपुत्रेण श्रीमच्छ्रीनाथशर्मणा ।

व्याख्या तिथिविवेकस्य यथासति धितन्यते ॥

शास्त्रस्य परार्थतया तत्प्रवृत्त्यङ्गं सम्बन्धप्रयोजनं ग्रन्थाशीर्वाद्याजिनादौ
निबध्नाति वचनद्वयेति । संशयच्छिदुर इति । यद्यपि द्विदिभिद्योः कर्म-
कर्त्तर्येवाभिधानं तथापि केचिदर्थकर्त्तर्यपि दोषान्बकारभिदुरो दृष्टारिपक्ष-
च्छिदुर इति दृष्टिकारोक्तनयेन कर्त्तर्यपि साधुरित्याहुः । इत्यादि ।

End.

अतएव वक्ष्यति ।

दिवा रात्रौ व्रतं यच्च एवमेव तिथौ स्मृतम् । इति ।

एवमेवेति दिवारात्रिव्यापिन्यामित्यर्थः द्वितीयाकाशस्यास्त्राभादिति शेषः ।

एवञ्च यद्युभयदिनस्यापि दृष्ट्वा दिवसान्तद्वितीयादितिथेर्दिवसरात्रिव्याप्ति-
सत्तैव युग्मादयो नान्यथेत्युक्तमिति सर्व्वमनुकूलम् ।

लघुरिति भावज्ञेयो ग्रन्थो यत्रास्ते विषयता मन्तौ ।

+ + + + + × ॥

सुशिष्यबुद्धिवैषम्यहेतोः श्रीनाथशर्मणा ।

छता तिथिविवेकस्य टीका तात्पर्य्यदीपिका ॥

Colophon.

इति सप्तमोपाध्याय-श्रीमच्छ्रीकराचार्यात्मज-श्रीमच्छ्रीनाथाचार्य्यचूडामणि-

छता तिथिविवेकटीका तात्पर्य्यदीपिका समाप्ता ॥ श्रीसीतारामः ।

शके वर्गव्यदितिरजनीनाथैर्मिते मौनमे

श्रीरामश्यामलपदयुगं ध्यात्वा पितुः पादकम् ।

मत्वा जन्माधनिकरहरं ब्रह्मार्चितं कोमलं

श्रीनाथाचार्य्यगुरुवरकैयलैः कृते मे स्तिपिः ॥

विषयः । शूलपाणिछततिथिविवेकस्य व्याख्यानम् ।

No. 88. तिथिसंग्रहः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 38. Lines, 8 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1749. Place of deposit, Bākuliā, Post Office Sālatādā, District Vākuḍā. Bābu Caṇḍicarāṇa Caṭṭopādhyāya. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । प्रायेण सङ्कल्पानामेव कर्माणामारम्भकत्वात् आदौ स
यव लिख्यते । कायवाङ्मनोभिरर्जितं कर्म फलाय समर्थमिति श्रुत्या
चयाणामङ्गलमुक्तम् । इत्यादि ।

End. तथा ब्राह्मे ।
सर्वदानानि नियमा आवासाश्च तर्पांसि च ।
यज्ञो दानं तथा जपः श्राद्धञ्च सुरपूजनम् ।
गङ्गायान्तु कृतं सर्वं कीटिकोटिगुणं भवेत् ॥

Colophon. इति समाप्तम् । लिखितमिदं गुरुचरणेन शकाब्दाः १७४९ ॥

विषयः । सङ्कल्पादिनिरूपणम् । मलमासादिनिरूपणम् । अर्थवाद-निषेध-पर्युदासादि-
निरूपणम् । जन्मतिथ्यादिव्यवस्था । प्रतिपदादितिथिव्यवस्था । दुर्मासव्यवस्थादिः । मन्त्रा-
ज्येष्ठादिनिरूपणम् । अर्घ्योदयादिनिरूपणम् । सुवर्णदानविधिस्तत्फलादिकथनञ्च ।

No. 89. तिथ्यादिविधिसंग्रहः. By रघूत्तमतर्कशिरोमणिः. Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page. Extent, 750 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Bidgā, Bikramapura, District Dhākā. Paṇḍita Ānandacandra Bidyā-lakṣāra, Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
भवाब्धिपङ्के च निमग्नकानरा
भवन्ति यत्पादयुगं पुरद्विषः ।
रघूत्तमस्तर्कशिरोमणिर्नमन्
तनोति तिथ्यादिविधेश्च संग्रहम् ॥ इत्यादि ।

End. तच्च प्राप्तव्यवहितोत्तरत्वविशिष्टविशेषणाभावादेव विशिष्टनित्यत्वाभावात् ।
इति संचेपः ।
शिष्टशशिशिखपादद्वन्द्व + + प्रणामाद्
यदिह रघुलघुलं नेति तत्पादयुगम् । (?)

निरवधि हृदि धृत्वा प्राप्नुयात् वाक्पतितं
भुवि वपुरवसाने यद्भवेत् कित्तकथ्यम् ॥ * ॥

Colophon. इति तिथ्यादिविधिसंग्रहः सम्पूर्णः ॥ * ॥

विषयः । तिथिस्वरूपादिनिरूपणमुखेन तिथ्यादिव्यवस्था ।

No. 90. तौत्स्णाकल्पः. Substance, country-made paper, 13 × 4 inches. Folia, 81. Lines, 8 on a page. Extent, 2,700 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roail, District Dhākā. Babu Yogendranātha Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।

चितिरूपेण या कृत्स्नमेतद्व्याप्य स्थिता जगत् ।
नमस्तस्यै नमस्तस्यै नमस्तस्यै त्रिभूर्तये ॥
ब्राह्मे सुकृते उत्थाय परिधाय शकान्तरम् ।
उपवीतसमाकारमुत्तरीयं विधृत्य च ॥
प्रक्षाल्य नेत्रे आचम्य मूलाधारे त्रिकोणके ।
सुखाद्यतन्त्रद्वारां ध्यात्वा क्रोधेन बोधयेत् ॥ इत्यादि ।

End. कूर्मग्रन्थसमं कुर्यात् दक्षिणस्य च दृष्टकम् ।
एवं बद्धा कूर्मसुद्रां सर्वसिद्धिं प्रयच्छति ॥
संसन्ता अङ्गुलीः सर्वाः (अतः परं खण्डितम्)

Colophon. शक्ते वर्षेऽक्षिवह्नित्तिधरधरणीमे तु चन्द्रप्रतापि-
त्रीराधासोदनस्य द्विजमणिधरणीभर्तुरानन्दसूतेः ।
संसारपारपाथोनिधिपतितजनोत्तरतारापदेच्छो-
तौत्स्णाकल्पः सुलिप्रस्तिभुवनजननीतारिणीधीप्रकाशः ॥

विषयः । १ मे पटले,—प्रातःकृत्यादिकथनम् । जपपूजादिविधिः । यन्त्रादिकथनम् ।
आसनशुद्धादिविधिः । मातृकाध्यानादिः । ध्यानविध्यादिः । न्यासादिनिरूपणम् । एक-
कटापूजाविधिस्तत्प्रयोगादिश्च । २ ये पटले,—पूजोपचारादिनिरूपणम् । मन्त्राभिषेकादि-
निरूपणश्च । ३ ये पटले,—नित्यासाधकस्तवादिः । ४ र्थे पटले,—पुरस्चरणस्थानादिनिरू-
पणम् । ५ मे पटले मायास्तोत्रादिः । सुद्रादिनिरूपणम् । अतः परं खण्डितम् ।

No. 91. तीर्थतत्त्वम् . By रघुनन्दनभट्टाचार्यः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 32. Lines, 7 on a page. Extent, 625 ślokas. Character, Bengali Date, ? Place of deposit, Mānapāsā, District Barisāla. Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतामीश्वरं हरिम् ।

स्मृतितत्त्वे तीर्थतत्त्वं वक्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

End. कलौ तु सर्वतीर्थाणि खं खं वीर्यं स्वभावतः ।

गङ्गायां प्रतिमुञ्चन्ति सा तु देवी न कुत्रचित् ।

अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । तीर्थयात्राविधिः । गयापद्धतिकथनम् । प्रयागसाक्षात्प्रकथनम् । मथुरा-
माक्षात्प्रकथनम् । ज्ञानशृङ्गादिकथनम् । गङ्गामाक्षात्प्रकथनम् । अतःपरं नास्ति ।

No. 92. त्रिपुरासारतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 280 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Roāil, District Dhākā. Babu Yogindramohana Rāya, Appearance, tolerable.* Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । पार्वत्युवाच ।

त्रिपुरेश महाभाग कुलाचारप्रबोधक ।

सारं त्रीचिपुरेशान्याः कथयस्व मयि प्रभो ।

सप्तलक्षमहाविद्याः कथितास्तन्त्रभेदतः ।

तेषु सारतरा का वा का वा शीघ्रफलप्रदा ॥ इत्यादि ।

End. अन्तर्यामिन् देवि बहिर्यागं न चाचरेत् ।

अन्तर्यामिं हि चरिते बहिर्यागे प्रवर्त्तते ।

देवताशापमाप्नोति न च देवी प्रसीदति ॥ * ॥

Colophon. इति त्रीसारतन्त्रे दशमः पटलः सम्पूर्णोऽयं तन्त्रः (?) ॥ श्रीदुर्गा ॥

विषयः । १ मे पटले, — भक्तिविधानादिकथनम् । २ ये पटले, — दशविद्यादिकथनम् ।
३ ये पटले, — महासन्त्रविवरणम् । ४ र्थे पटले, — मन्त्रार्थादिकथनम् । ५ मे पटले, — पूजा-
विध्यादिः । ६ छे पटले, — गुरुसन्त्रगोपनविध्यादिः । ७ मे पटले, — योगोदयकथनम् । ८ मे
पटले, — पूजाक्रमादिकथनम् । ९ मे पटले, — षट्कर्मासाधनप्रकरणम् । १० मे पटले, — अन्त-
र्यागादिकथनमेति ।

No 93. चोटकदीपिका . By सच्चिदानन्दयोगी . Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 54. Lines, 9 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ विलसच्चित् बलतः स्फुरदखिलस्वकतमसा

परिनिर्मितविपुलस्वरपिहितस्वकमहिमा ।

व्यवहारिकवपुषा विधिवचनादिकविषयो

मम मानसनिष्ठयोऽरिवतां जगदखिलम् ॥ इत्यादि ।

End.

नियन्तारं सच्चक्षुर्शीर्षेत्यादिश्रुतिसिद्धं विष्णुं सुसुचुरहं नमामीत्यर्थः ॥

Colophon.

इति श्रीपूज्यपादयोगीन्द्रशिष्येण सच्चिदानन्दयोगिना विरचिता तत्त्वदीपिका
चोटकदीपिका समाप्ता ॥ ० ॥

षिवयः । श्रुतिसारसमुद्धरणव्याख्यानम् ।

No. 94. दत्तात्रेयसहस्रनाम (ब्रह्माण्डपुराणीयम्) . Substance, foolscap paper, 6×4 inches. Folia, 52. Lines, 5 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । दत्तात्रेयसहस्रनामप्रारम्भः ।

रुद्रत उवाच ।

पुण्ये भागीरथीतीरे तपस्यन्तं परन्तपम् ।

सनत्कुमारं ब्रह्मर्षिं ज्ञानयोगपरायणम् ।

सर्व्वे समेत्य मुनयः पप्रक्षुर्मुनिपुङ्गवम् ॥

ऋषय उचुः ।

कथ्यतां भो मुनिश्रेष्ठ भुक्तिमुक्तिप्रदायकम् ॥

सनत्कुमार उवाच ।

प्रणम्य परमानन्दमादिदेवं जगत्पतिम् ।

दत्तात्रेयं महात्मानं सत्यविज्ञानभास्करम् ॥ इत्यादि ।

End.

य इदं पठते नित्यं पाठयेद्वा समाहितः ।

सर्व्वान् कामानवाप्नोति दत्तात्रेयप्रसादतः ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे श्रीकुलागमे सनत्कुमारप्रसूतिसम्वादे दत्तात्रेयसहस्र-
नाम सम्पूर्णम् ॥ श्रीछायाय नमः । सम्बत् १८३६ ।

विषयः । दत्तात्रेयस्य भगवतः सहस्रनामकथनम् ॥

No. 95. दत्तात्रेयसहस्रनामस्तोत्रम् . Substance, foolscap paper, 6×4 inches. Folia, 48. Lines, 5 on a page. Extent, 189 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुदत्तात्रेयाय नमः ।

श्रीपार्वत्युवाच ।

देव शङ्कर सर्वेश भक्तानामभयप्रद ।

विजगतिं शृणु मे शम्भो नराणां हितकारिणीम् ॥

श्रीईश्वर उवाच ।

वद प्रिये महाभागे भक्तानुग्रहकारिणि ।

श्रीपार्वत्युवाच ।

देवदेवस्य दत्तस्य हृदयं ब्रूहि मे प्रभो ॥ इत्यादि ।

End. तदारभ्य भुवि श्रेष्ठः प्रसिद्धश्चाभवदुद्यतिः ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य्य-श्रीमच्छङ्कराचार्य्यविरचितं स्वभाव-
स्थायां दत्तात्रेयोपदेशितं सकलपुराणवेदोक्तप्रपञ्चार्यसारवत्सहस्रनामस्तोत्रं
सम्पूर्णम् ॥ लि० नाथुरामेण ।

विषयः । दत्तात्रेयस्य भगवतः सहस्रनामस्तोत्रकथनम् ॥

No. 96. दत्तात्रेयहृदयस्तोत्रम् . Substance, foolscap paper, 6×4 inches. Folia, 10. Lines, 5 on a page. Extent, 42 ślokas. Character, Nāgara. Date, SM, 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीदत्तात्रेयाय नमः ।

कदाचिच्छङ्कराचार्य्यश्चिन्तयित्वा दिवाकरम् ।

किं साधितं मया लोके पूजया चैव वन्दनेः ॥

बहुकाले गते तस्य दत्तात्रेयो महासुनिः ।

स्वप्ने प्रदर्शयामास स्वरूपमनुत्तमम् ॥ इत्यादि ।

End.

गुरुभक्ताय दातव्यमन्यथा न प्रकाशयेत् ।

तव स्नेहाच्च कथितं भक्तिं ज्ञात्वा मया श्रुते ॥

दत्तात्रेयस्य कृपया स भवेद्दीर्घमायुः (?)

Colophon.

श्रीवृद्धयामले श्रीशिवपार्वतीसम्वादे दत्तहृदयस्तोत्रं सम्पूर्णमस्तु ॥

विषयः ।

दत्तात्रेयस्य भगवतो हृदयाख्यस्तोत्रकथनम् ।

No. 97. दानसागरविधिः . Substance, palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 14. Lines, 3 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura, Vabara, Paṇḍita Tārīṇīcaraṇa Vidyābhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय । अथ दानसागरविधिः । दानकौसुदीये । तत्र दान-
क्रममाह व्यासः । भूदीपान्नमित्यादि ।

End.

ताम्बूल-विचित्रोपानद्वयगल-विचित्रध्वजेन गात्रमार्ज्जनीवस्त्र । विविच-
दार्वांसनाय नमः । इत्यादि वाक्यम् ॥

विषयः ।

दानसागरप्रयोगादिनिरूपणम् ।

No. 98. दायतत्त्वव्याख्या . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1739. Place of deposit, District Barisāl Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय । तत्त्वं स्वाश्रयप्रतिपादकसम्बन्धेन तादृशस्मृतिवृत्त्य-
साधारणरूपं दायतत्त्वमिति यावत् । ... निबध्यन्ते इत्यस्य क्रियन्ते
इत्यर्थकले पिटकतविभागश्च इत्यन्वयापत्तिसामग्रीसत्त्वे आत्मन्येव निश्चय-
सम्भवात् ॥ इत्यादि ।

End.

दायभागकारोऽपि अस्य पुनरेष विषयो यत्र एकस्य धातुरल्पसंख्यकाः पुत्राः

अपरस्य चाल्पसंख्यकास्तत्र पितृतो भागकल्पना इत्याह ॥ * ॥

Colophon. इति दायतत्त्वव्याख्या समाप्ता ॥ शकाब्दाः १७३९ ॥

विषयः । रघुनन्दनकृतस्य दायतत्त्वस्य व्याख्यानम् ।

No. 99. दुर्गाचीकालनिष्कर्षः . By मधुसूदनवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, $12 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गुरवे ।

नत्वा दुर्गां महाभागां सारदाचीं क्षपामघीम् ।

तदर्चाकालनिष्कर्षं करोति मधुसूदनः ॥ इत्यादि ।

End. यजमानस्य चिताय पूजां कुर्यात् । महागुरुनिपाते तत्र कुर्यात् इत्यलं विलखेण ॥

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पतिविरचितो दुर्गाचीकालनिष्कर्षः समाप्तः ॥ * ॥
ॐ गुरुः ।

विषयः । दुर्गापूजाव्यवस्थादिनिरूपणम् ।

No. 100. दुर्गाचीकौमुदी वा दुर्गाचीपद्धतिः . By परमानन्दवेदान्तवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । अथ कालिकापुराणोक्तदुर्गापूजाविधिर्लिख्यते ॥ अष्टादशभुजापत्ते कृष्णनवम्यां विल्ववृक्षे देव्या बोधनं षोडशभुजापत्ते कृष्णचतुर्दश्यां बोधनम् ॥ इत्यादि ।

End. नवम्यां दक्षिणादानमुचितं विषर्जनस्य पूजाङ्गत्वादिति साङ्गपूजानन्तरमेवौचित्यात् । विद्यापतिरप्येवं । ततो जलश्रीङ्गां कृत्वा मङ्गलमाचरेत् ।
श्रीगोविन्दपदद्वन्द्वन्दनानन्दनाम्नना ।
दुर्गाचीकौमुदी चक्रे परमानन्दशर्मणा ॥

Colophon. इति श्रीमहामहोपाध्यायवेदान्तवाचस्पतिभट्टाचार्यकृता कालिकापूराणीय-
दुर्गाचरितप्रतिः समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । कालिकापूराणीयदुर्गापूजाविधिसूत्रप्रयोगश्च ।

No. 101. दुर्गाचरितम्. By कालीचरणः. Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ तत्सत् । अथ दुर्गाचरितम् ।

प्रणम्य दुर्गाचरणं सुचेता

करोति कालीचरणोऽतिभक्तितः ।

तदीय-दुर्गानवमी-दिनार्चन-

व्यवस्थितेर्निर्णयमुत्तमं स्फुटम् ॥

अथ कार्तिकशुक्लनवम्यां दुर्गापूजामाह कामाख्यातन्त्रे । इत्यादि ।

End. सदाशिवं पूजयित्वा अन्नपूर्णां प्रपूजयेत् ।

तत आकृष्ट्वा इति मन्त्रेण तदितरशुक्लमन्त्रेण वा होमं कृत्वा शक्त्येदष्टो-
त्तरशतप्रदक्षिणप्रणामं कृत्वा दक्षिणां दद्यात् ॥

विषयः । अत्र खण्डद्वयमस्ति । प्रथमखण्डो दुर्गाचरितसूत्रजगद्धात्रीपूजाकालादि-
निरूपणम् । तत्पूजाप्रयोगश्च ॥ द्वितीयखण्डे कालिकाचरितसूत्रजगद्धात्रीपूजाकालादिनिरू-
पणम् । अन्नपूर्णापूजादिनिरूपणश्च ॥

No. 102. दुर्गापञ्चाङ्गम्. Substance, country-made paper, 6 × 4 inches. Folia, 98. Lines, 5 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātūā. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीदेवुवाच ।

भगवन् सर्वतन्त्रज्ञ साधकानां जयावह ।

यत् पुरा स्मृतं देवि दुर्गापञ्चाङ्गमुत्तमम् ॥

तदद्य कृपया ब्रूहि यद्यस्ति मयि ते दया ॥ इत्यादि ।

End.

श्रीभैरव उवाच ।

इदं रहस्यं परमं दुर्गासर्वस्वसुत्तमम् ।

Colophon.

इति श्रीब्रह्मसंहितायाम् देवीरहस्ये दुर्गास्तोत्रं पञ्चाशत्पटलः ॥ दुर्गापञ्चाङ्गं समाप्तम् ॥

विषयः । १ मे पटले, — दुर्गापूजाविधिः । २ ये पटले, — दुर्गापूजापद्धतिनिरूपणम् ।

३ ये पटले, — दुर्गायाः सहस्रनामकथनम् । ४ र्थे पटले, — दुर्गाकवचम् । ५ मे पटले, — दुर्गायाः स्तोत्रम् ॥

No. 103. देवतावादरहस्यम् . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 3. Lines, 3 on a page. Extent, 38 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Mollāigrāma, District 24-Parganas, Paṇḍita Gopālacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । देवतावाचक इन्द्रादिपदानामिन्द्राय स्वाहा इत्यादि मन्त्रात्मकचेतन एव शक्तिः ॥ इत्यादि ।

End.

शक्तिसम्बन्धेन मन्त्रपदवत्त्वस्यैव मन्त्ररूपत्वादिति ।

Colophon.

इति देवतावादरहस्यम् ॥ * ॥

विषयः । देवताशब्दविचारः ॥

No. 104. देवीमाहात्म्यव्याख्या . By गोविन्दरामसिद्धान्तवागीशः . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 102. Lines, 7 on a page. Extent, 3,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Boāil grāma, Babu Yogīndracandra Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो दुर्गायै ।

यत्पादपद्ममणिशं परिवन्द्य भक्त्या

योगीन्द्रवन्दपरिवन्द्यपदो हरोभूत् ।

तस्याः स्तुतेर्द्वैतिरियं प्रकाशये

गोविन्दरामेण विपश्चितां मुदे ॥ इत्यादि ।

End. स्वर्यात् जन्म उत्पत्तिं समासाद्य प्राप्य सावर्णिर्मेनुर्भविता । स्लोकमेकं
वारद्वयं केचित् पठन्ति तदिच्छाप्रमाणं वचनाभावात् प्राचीनव्यवहारा-
भावाच्च ॥ इति देवीमाहात्म्यं समाप्तम् ॥
नागाग्निरेतोनयनारिष्टघ्नी १६२८
गते शकाब्दे गिरिजापदाब्जम् ।
गोविन्दरामेण सदा प्रणम्य
व्यकाशि चण्डीस्तुतिवृत्तिकेयम् ॥

Colophon. इति श्रीगोविन्दरामसिद्धान्तवागीशभट्टाचार्यविरचिता चण्डीस्तुतियाख्या
समाप्ता ॥ * ॥ श्रीरामः ।

विषयः । मार्कण्डेयपुराणीय-देवीमाहात्म्यख्या ।

No. 105. देवीमाहात्म्यटीका. (तात्पर्यकौमुदीनाम्नी) By रघुनाथचक्रवर्ती.
Substance, country-made paper, 17×1½ inches. Folia, 102. Lines, 3
on a page. Extent, 1,400 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1682.
Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Bahar, Paṇḍita Tārīnicaraṇa
Bidyābhūṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. (अस्य प्रथमपत्रं नास्ति तेन द्वितीयपत्रप्रारम्भवाक्यं लिखितम् ।) देवी
भगवती आद्या शक्तिः । यदनुग्रहात् सर्वेषां सर्वकर्मसु शक्त्यधिक्यम् ॥
इत्यादि ।

End. एवम्प्रकारेण सुरथः देव्या वरं लब्ध्वा क्षत्रियर्षभः क्षत्रियश्रेष्ठः स्वर्यात् जन्म-
समासाद्य संप्राप्य सावर्णिर्मेनुर्भविता सावर्णिर्भवितामनुरिति पुनरावृत्तिः
समाप्तिं द्योतयति ।

Colophon. इति वैशाखस्य चतुर्विंशतिदिवसे शनिवारे कृष्णपक्षीयवृत्तीयायां तिथौ
दिवाप्रहरद्वयगते श्रीरघुनाथचक्रवर्त्तिकृतायां तात्पर्यकौमुद्यां देवीमाहात्म्य-
याख्यानं समाप्तम् ॥ * ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १६८२ ॥

विषयः । मार्कण्डेयपुराणीय-देवीमाहात्म्यख्या ।

No. 106. देवीरहस्यम् . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 120 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

राजोवाच ।

भगवन्नवतारा मे चण्डिकाया स्त्वयोदिता ।

एतेषां प्रकृतिं ब्रह्मन् प्रधानं वक्तुमर्हसि ॥

ऋषिरवाच ।

इदं रहस्यं परममनाख्येयं प्रवक्षते ।

भक्तोसीति न मे किञ्चित् तवावाच्यं नराधिप ॥ इत्यादि ।

End.

आख्यानं दिव्यमूर्तीनामभीष्टफलदायकम् ।

तस्मात् सर्वप्रयत्नेन देवीं जप निरन्तरम् ॥

सप्तजन्मार्जितैर्घोरैर्ब्रह्महत्याशतैरपि ।

पाठमात्रेण मन्त्राणां मुच्यते सर्वैकित्विधैः ॥

देव्या ध्यानं मयाख्यातं गुह्याद्गुह्यतरं मत्तत् ।

तस्मात्सर्वप्रयत्नेन सर्वकामफलप्रदम् ॥

Colophon.

इति श्रीवैद्यतिकरहस्यं तन्त्रोक्तं समाप्तम् । शुभम् ।

विषयः । चण्डिकापूजाविधानम् । पूजाकरणे फलतिशय्यकथनञ्च ॥

No. 107. दैवकीनन्दनम् . (ज्योतिर्ग्रन्थः खण्डितः) By दैवकीनन्दनः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 32. Lines, 6 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Kāliganja grāma Dakṣiṇābhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

श्रीदैवकीनन्दनमादिभूतं,

प्रणम्य विश्वेशमशेषवन्द्यं ।

विधीयते दैवकीनन्दनाख्यं,

दैवज्ञमोदाय क्षिताय शास्त्रम् ॥

आदौ भास्करमीश्वरं ... .. साक्षात् सुराणां वरं
विश्वेश्वरं विश्वगतं ... .. ।

नानाशास्त्रमुपास्य भास्करमतश्चालोक्य वाराहकं,
ज्योतिःशास्त्रमकल्पयन्नवमिदं श्रीदैवकीनन्दनः ॥

बुधानाञ्च विबुद्धीनां बोधाय विबुधोपमं ।

विदधाति मन्त्राबुद्धिदैवज्ञद्रुतबुद्धये ॥

यद्यस्ति वाञ्छा भट्टेति प्रवेष्टुं,

ज्योतिःक्रियायामिह दत्तचित्तं ।

न ज्योतिषे नास्ति विना जगत्यां,

क्रिया हि काचित्तिदिदं रधीक्षम् ॥ (?)

अथ नक्षत्राणि ' अश्विनी भरणी कृत्तिका रोहिणी मृगशिरा ... ..

... .. एषामधिष्ठात्री देवता यथा । अश्वि-यम-दहन-कमलज-

शशि-शूलभूत ... .. ततो राशिनाम ।

मेषहृषमिथुनकर्कटसिंहकन्यातुलाविष्णुमर्करकुम्भमीनाः ।

अथ योगाः ।

विष्कुम्भः प्रीतिरायुष्मान् सौभाग्यः शोभनस्तथा ।

अतिगण्डः सुकर्मा च धृतिः शूनस्तथैव च ॥

गण्डो वृद्धिर्भुवश्चैव व्याघातो हर्षणस्तथा ।

वज्रश्चाहम् व्यतीपातो वरीयान् परिधः शिवः ॥

साध्यः सिद्धः शुभः शक्रो ब्रह्म इन्द्रश्च वैधृतिः ॥ इत्यादि ।

End.

अथ नक्षत्रगुणः । प्रियभूषणः शुभदः दक्षोऽश्विन्यां ॥ १ ॥ ... ..

... ..

धनी मधुरवाक् प्रजावान् स्त्रीजितो धार्मिकः सुखी जितशत्रुस्त्वहि-

ब्रह्मे ॥ २६ ॥ पूर्णाङ्गः सुभगः शूरः शुचिर्बलवाक् पौष्णे ॥ २७ ॥ * ॥

Colophon.

इति माण्डव्ये दैवकीनन्दने तृतीयोऽध्यायः समाप्तः ॥ * ॥

मीने प्राप्ते रवेरंशे चन्द्रमाने शनेर्दिने ।

समाप्ता पुस्तिका चैषा श्रीरामसुन्दरशर्माणा ॥

विषयः । मङ्गलाचरणम् । नक्षत्रकथनम् । नक्षत्राधिष्ठातृदेवताकथनम् । राशि-
कथनम् । योगकथनम् । करणकथनम् । वारकथनम् । रव्यादिवाराणां गुणकथनम् । गोच-
रादिग्रन्थाणां गुणदोषकथनम् । एते विषयाः प्रथमाध्याये वर्तन्ते । द्वितीयाध्याये तावत्,—

दशक्रमकथनम् दशफलकथनम् । ग्रहस्थितिकथनम् । षडष्टककथनम् । त्रीतिद्वादश-
कथनम् । विवाहे कन्याया गोचरादियहफलकथनम् विवाहे मासदोषकथनम् । राशीनां
जातिकथनम् । वर्षनिर्णयश्च । तृतीयाध्याये तु,— गणकथनम् । नवान्नभक्षणविधिः । नूतन-
पूपभक्षणविधिः । गर्भधारणक्रमेण जन्मप्रकरणम् । चैत्रक्रमकथनम् । वाल्मिष्क्रमणम् । अन्न-
प्राशनम् । चूड़ाकरणम् । कर्णवेधः । विद्यारम्भः । उपनयनम् । वस्त्रालङ्कारधारणम् । देव-
प्रतिष्ठाकथनम् । द्रविणाधाननिषेधः । कूपखननम् । अक्रयणीयकथनम् । यात्राप्रकरणम् ।
वास्तुलक्षणम् । गृहचारम्भः । नववध्वागमनम् । रोगविसृक्तिज्ञानम् । राशीनां गुणकथनम् ।
नक्षत्राणां गुणकथनञ्चेति ।

No. 108. धातुगणः . By भौमसेनाचार्यः . Substance, palm-leaf,
14×1½ inches. Folia, 16. Lines, 4 on a page. Extent, 300 ślokas.
Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājāsāhi
Baidyabelghariyā, Babu Çaçibhūṣaṇa Çakravartī. Appearance, old.
Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

सूत्राणि धातवः शब्दा वेदशास्त्रप्रयोगिनः ।

व्याहृता सुनिना येन तस्मै पाणिनये नमः ॥

भू सत्त्वायाम् । इत्यादि ।

End.

आदौ च एवं ।

वृद्धाविति वृद्धिशब्दः मध्येऽपि दृढस्त्रिगति ।

वृद्धेरिति वृद्धिशब्दः एवञ्च मङ्गलं शास्त्रम् ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीआचार्यभौमसेनेन प्रणीतो धातुगणः समाप्तः ॥*॥ नमो गणपतये ॥*

विषयः । धात्वर्थनिरूपणम् ।

No. 109. धातुप्रबोधः . By कालिदासचक्रवर्ती . Substance, country-
made paper, 13×3 inches. Folia, 55. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200
ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā,
Vikramapura, Vidgā, Paṇḍita Īcānacandra Smṛtipaṇḍānana. Appearance,
tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

संसारध्वान्तविध्वंसि चतुर्वर्गप्रदं दृष्टाम् ।

ईडे ऋद्धपदाभोजमात्मनः कामसिद्धये ॥

घोर-श्रीरामगोविन्दचक्रवर्त्तिमहोजसः ।

जितस्वरियशःकृतेरादेशात् कृतनिश्चयः ।

वाचस्पतिप्रतिमभूचुरकामदेव

वाचस्पतेस्तनयसद्गानि सन्निविष्टः ।

धातुप्रबोधमसुमङ्ग शिशुप्रियार्थं

संचेपतः प्रकुरुते द्विजकालिदासः ॥

धातवो द्विविधाः प्रोक्ता सकर्माकर्म्मभेदतः ॥

End.

प्रायशो नोच्यन्ते न प्रदर्श्यन्ते ते च यथाविधानं ज्ञास्यन्ते ॥

Colophon.

इति कालिदासचक्रवर्त्तिकृत-धातुप्रबोधे पञ्चमपरिच्छेदः ॥ * ॥

विषयः । धात्वर्थादितिरूपणमुखेन तद्रूपादिकथनम् ।

No. 110. धान्याचलादिदानतत्त्वं . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 21. Lines, 5 on a page. Extent, 400 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma Post Office, Raghunāthapura, Nerogrāma, Paṇḍita Venkaṭa Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

प्रणम्य जगतामीशं ज्ञानकामप्रदं शिवम् ।

धान्याचलादिदानेषु तत्त्वं वक्ष्यामि यत्नतः ।

तदाह मत्स्यपुराणम् ।

महादेवं प्रति द्द्वर्षिप्रश्नः ।

भगवन् श्रोतुमिच्छामि दानमाहात्म्यमुत्तमम् ।

यदक्षयं परे लोके देवर्षिगणपूजिते ॥ इत्यादि ।

End.

अथ दानपूर्वोत्तरदिने निवेदनोपवाससङ्कल्पवाक्ययोः परदिने च दान-
सङ्कल्पपुण्यादादिवाचनवरणवाक्येषु धान्याचलपदस्थाने शर्कराचलनिवेशात्
वाक्यं कुर्यात् स्वस्थादिप्रस्थापनब्राह्मणगृहप्रस्थापनञ्च कर्म्म धान्याचलग्रन्थे-
नैव कर्त्तव्यम् ॥ * ॥

Colophon. इति शर्कराचलदानम् ॥ * ॥ इति धान्याचलादिप्रमाणप्रयोगौ ॥
श्रीगुरवे नमः ॥

विषयः । धान्याचलादिदानविधिस्तत्प्रयोगादिश्च ।

No. 111. नरजन्मलक्षणम् . By विद्यार्णवः . Substance, palm-leaf, 18×2 inches. Folia, 106. Lines, 4 on a page. Extent, 900 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Lohajanga Post Office, grāma Ākiyādhala, Paṇḍita Kāṣinātha Tarkālankāra. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीगुरवे ।
नत्वा सूर्यपदद्वन्दं गुहं निभुवनेश्वरम् ।
वक्ष्ये विद्यार्णवः श्रीमान् नराणां जन्मलक्षणम् ॥ इत्यादि ।

End. ... ..
... .. ।
आयुः श्रियं ददतु यस्य नरस्य कोष्ठे
शास्त्रं विचार्य गणयामि गुरोः प्रसादात् ॥

Colophon. (खण्डितत्वात् शेषो नास्ति) ।

विषयः । कोष्ठौगणनकरणादिनियमः ।

No. 112. नर्मदामाहात्यम् . (स्कन्दपुराणीय-रेवाखण्डान्तर्गतम्) Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 424. Lines, 9 on a page. Extent, 5,300 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1938. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीनर्मदायै नमः ।
मार्कण्डेय उवाच ।

पुराणानाञ्च सर्वेषां प्रारम्भे यासपूजनम् ।
हिरण्यकर्णसुद्राभ्यां करमुद्रादिसंयुतम् ॥
वस्त्राणि पञ्च देयानि वज्रसूत्र्यानि भक्तितः ।
तदन्ते च तथा देया दक्षिणा पुष्कला नृप ॥

युधिष्ठिर उवाच ।

त्यक्त्वा चोत्तरदिग्भागं देवभूमिं मनोहराम् ।
गङ्गा त्रिपथगा देवी यमुना च सरस्वती ॥
गङ्गाद्वारं क्षिप्तस्थानं कुलाग्ने ब्रह्मयोनिकम् ।
उग्रं कणखलञ्चैव केदारं भैरवं तथा ॥
निमिषञ्च गयातीर्थं कुरुक्षेत्रञ्च पुष्करम् ।
वाराणसीप्रयागञ्च गङ्गासागरसङ्गमम् ॥
कालञ्जरक्षार्थतीर्थं प्रभासं शशिभूषणम् ।
पुष्पान्येतानि तीर्थानि त्यक्त्वा चेचाणि सुव्रत ॥
सेव्यते केन कार्येण नर्मदैव महानदी ।

मार्कण्डेय उवाच ।

शृणु राजन् महाबाहो ब्राह्मणैर्धर्माभिः सह ।
तत्तेजं कथयिष्यामि पुराणं स्कन्दकीर्तितम् । इत्यादि ।

End.

कारणं सर्वभूतेषु नर्मदाख्यानुचिन्तनम् ।
इदं ज्ञानमिदं ध्यानं शेषं कर्मात्मबन्धनम् ॥
यज्जपाच्छ्रवणादेव पुनर्जन्म न विद्यते ।

Colophon.

हरिः ॐ तत्सदिति श्रीस्कन्दपुराणे रेवाखण्डे नर्मदामाहात्म्ये रेवाखण्डकल्प-
कल्पान्तविवरणं नामाध्यायः ॥ ७५ ॥
यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न विद्यते ॥
शुभमस्तु श्रीॐकारेश्वरनर्मदोत्तरतटे लेखक केशवजीषी महाराजाधिरा-
जजी तस्य पठनार्थं शुभम् । सम्बत् १८३८ ॥

विषयः । इति स्कन्दपुराणे रेवाखण्डे नर्मदामाहात्म्ये आदिकल्पे देव-ऋषिसम्पादे प्रथमो-
ऽध्यायः । इति स्क० पु० नर्मदावतारो नाम १ अः । इति स्क० पु० नर्मदावतारो नाम २ अः ।
इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये ३ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये ४ अः । इति स्क० पु०
नर्मदामाहात्म्ये ५ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये मनुयको (?) नाम ७ अः । इति स्क०
पु० नर्मदामाहात्म्ये सोमनाथयात्राविधिर्नाम ८ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये सोम-
नाथतीर्थवर्णनं नाम ९ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये योगतीर्थादिमाहात्म्यं नाम
१० अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये गङ्गालेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ११ अः । इति स्क० पु०
नर्मदामाहात्म्ये मत्सेश्वरतीर्थवर्णनं नाम १२ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये कलहंसवर्णनं

नाम १३ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये पुरसिद्धेश्वरादिलिङ्गवर्णनं नाम १४ अः । इति
 स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये निषादशिवलोकप्राप्तिर्नाम १५ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये
 नागेश्वरतीर्थवर्णनं नाम १६ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये जनकयज्ञो नाम १७ अः ।
 इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये सप्तसारस्रततीर्थकीर्तनं नाम १८ अः । इति स्क० पु० नर्मदा-
 साहाय्ये १९ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये २० अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये
 कुजासङ्गमो नाम २१ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये २२ अः । इति स्क० पु० नर्मदा-
 साहाय्ये घृतकुल्यामधुकुल्यासाहाय्ये २३ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये कुजासङ्गमो नाम
 २४ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये माधेश्वरपुराणानुकीर्तनं नाम २५ अः । इति स्क० पु०
 नर्मदासाहाय्ये मण्डलेश्वरकीर्तनं नाम २६ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये गर्भेश्वरतीर्थ-
 वर्णनं नाम २७ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये गौरीखण्डाख्यानं नाम २८ अः । इति
 स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये २९ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये वाणासुरवरप्रदानो नाम
 ३० अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये हिरण्यवाङ्मवरप्रदानो नाम ३१ अः । इति स्क० पु०
 नर्मदासाहाय्ये पञ्चलिङ्गवर्णनं दीक्षादिद्विषमोक्षणं नाम ३२ अः । इति स्क० पु० नर्मदा-
 साहाय्ये ब्राह्मणभाष्यासहस्रगौरीहर्षं चक्रतीर्थवर्णनं सुवर्णपुरहृतमोक्षणं नाम ३३ अः ।
 इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये हिमांशुरक्षार्थं पातालेश्वरवर्णनं नाम ३४ अः । इति स्क०
 पु० नर्मदासाहाय्ये मान्वाढतीर्थवर्णनं इन्द्रधनुवरप्रदानो नाम ३५ अः । इति स्क० पु०
 नर्मदासाहाय्ये वैदूर्यपर्वतवर्णनं नाम ३६ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये कपिला-
 सङ्गमे बह्मदम(?)वरप्रदानो नाम ३७ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये विश्वश्रवाख्यानं
 नाम ३८ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये ३९ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये
 विमलेश्वरकीर्तनं बभ्रुभारद्वाजादिदृष्टीणां सानुग्रहं व्याघ्रेश्वरवर्णनं नाम ४० अः । इति स्क०
 पु० नर्मदासाहाय्ये पर्वतसूत्रवेष्टनमहिमा नाम ४१ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये
 कावेरीसङ्गमो नाम ४२ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये ध्वजाविमलारोपणविधिशृङ्ग-
 वेगास्रगौरीपानपद्धतिर्नाम ४३ अः । इति स्क० पु० ररणीसङ्गममहिमाकथने निमिनाम
 राजर्षिमोक्षणं नाम ४४ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये ररणीसङ्गमे सूर्यसेनवरप्रदानो
 नाम ४५ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये ररणीमहिमा ब्रह्मदुर्वासीवरप्रदानो नाम
 ४६ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये भरतवरप्रदानो नाम ४७ अः । इति स्क० पु०
 नर्मदासाहाय्ये भृगुसाहाय्यं नाम ४८ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये ४९ अः । इति
 स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये कपिलासङ्गमो नाम ५० अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये
 कुवलयाश्वस्रगौरीहर्षं नाम ५१ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये नरकवर्णनं नाम ५२ अः ।
 इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये नरकाख्या नाम ५३ अः । इति स्क० पु० नर्मदासाहाय्ये

कूर्मगतिशक्ये (?) नाम ५४ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये राजर्षिशशाङ्कहरिसुन्दर-
प्रदानो नाम ५५ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये गौरीतीर्थादिकीर्तनं नाम ५६ अः । इति
स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये गौरीतीर्थादिकीर्तनं नाम ५७ अः । इति स्क० पु० नर्मदामाहात्म्ये
मादृक्लोकादिवर्णनं नाम ५८ अः । इति स्क० पु० न० मा० मादृक्लोकादिवर्णनं नाम ५९ अः ।
इति स्क० पु० न० मा० शिवसहिमा नाम ६० अः । इति स्क० पु० न० मा० युवनाश्वसत्यधर्मयो-
राख्यानं नाम ६१ अः । इति स्क० पु० न० मा० शिष्टादि-ऋषि-रन्निदेवसंवादो नाम ६२ अः ।
इति स्क० पु० न० मा० रन्निदेवसंवादो नाम ६३ अः । इति स्क० पु० न० मा० कुळामाहात्म्ये
६४ अः । इति स्क० पु० न० मा० कुळामाहात्म्ये ६५ अः । इति स्क० पु० न० मा० अगस्त्य-
प्रत्यागमनो नाम ६६ अः । इति स्क० पु० न० मा० अशोकवनिकावर्णने ६७ अः । इति स्क०
पु० न० मा० वागीश्वराख्यानं नाम ६८ अः । इति स्क० पु० न० मा० सप्तसारखततीर्थवर्णने
६९ अः । इति स्क० पु० न० मा० वाराहतीर्थवर्णने ७० अः । इति स्क० पु० न० मा० शुक्ल-
तीर्थे रुद्रकीर्तने ७१ अः । इति स्क० पु० न० मा० शुक्लतीर्थमहीवर्णने ७२ अः । इति स्क०
पु० न० मा० कोकिलाख्यान-वियुक्ततिर्नाम ७३ अः । इति स्क० पु० न० मा० रोहिणीतीर्थ-
वर्णनं ७४ अः । इति स्क० पु० न० मा० भृगुतीर्थवर्णनं नाम ७५ अः । इति स्क० पु० न० मा०
रेवासागरसङ्गमे, भुवनेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ७६ अः । इति स्क० पु० रेवाखण्डे नर्मदामाहात्म्ये
रेवासागरसङ्गमे भुवनेश्वरतीर्थवर्णनं नाम ७७ अः । इति स्कन्दपुराणे रेवाखण्डे नर्मदामाहात्म्ये
रेवाखण्डकल्पकल्पान्तविवरणं नाम ७८ अध्यायः । इति सम्पूर्णम् ।

No. 113. नव्यधर्मेप्रदीपः . By हृपारामः . Substance, country-made
paper, 18 x 4½ inches. Folia, 68. Lines, 11 on a page. Extent, 4,200 ślokaś.
Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipur
Post Office Khadāra grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara.
Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ कालिकायै नमः ।

शोणाक्षलक्षितसुखेन्दुविलासलक्ष्मीम्

विभ्रमनोहर × × × निशमञ्जनाभः ।

हृत्पुण्डरीकमधितिष्ठति शम्भवं यो

भङ्गायमानचरणोऽखिलधर्मसाक्षी ॥

लोलालकः कवलकुञ्चितपाणिकोषः

स्त्रीताभिरामसितपङ्कजलोचनश्रीः ।

पायादपायवज्जलादिह मां विभूत्यै
 गोपीजनाञ्जननिभोऽखिलधर्मसाक्षी ॥
 चित्ति-जल-शुचि-पवन-द्यो-यजमानेन्द्रकंशूर्तिर्जयति ।
 विश्वं परिरभ्य X X नम ईशयेन्दुमौलये तस्मै ॥
 विपुलतनुरतीवनिम्ननाभिः
 पलितशिराः करिविन्दुशोणशूर्तिः ।
 स्मृतिषु नयविदर्धपारदश्चा
 जयति गुह्यैरामनामधेयः ॥
 हंसविव पुण्यपक्षौ त्रिलोकचन्द्रः कृष्णचन्द्रः ।
 सीमामयस्त्रवन्तीतीरचरौ नरपती जयताम् ॥
 तर्कादितन्त्रपरतन्त्रविशुद्धबुद्धि-
 रानन्दकन्दभरतेषु विशारदश्च ।
 तावेतयोर्विषदकीर्तिलतावितान-
 ष्वायां निषेव्य सुखिनौ सुकवी श्रयाते ॥
 तौ प्रीणयन् सुवल्लिताञ्जलि साधुता वा
 (?) सम्रद्धवामतनयो ह्यथ वंशजन्मा ।
 मन्वादिशास्त्रममलीकृतधर्मजातं
 पूर्वैरितो व्यवहृतं समुदीरयामि ॥
 वैषद्येन व्यञ्जयन्सूर्णमर्थी-
 नस्त्पारम्भः श्रीकृष्णारामनाम्ना ।
 निर्मलञ्च श्रीकृष्णपादारविन्दे
 व्यातेनेऽयं नयधर्मप्रदीपः ॥
 गौडाः स्मृतौ साम्प्रतमाद्रियन्ते
 प्रायेण नवानुमतान् हि धर्मान् ।
 अतोऽत्र गौडाहत एव धर्म-
 प्रकाशने स्थान्मम पक्षपातः ॥
 ... ..
 ... .. ।
 विश्वाधारं तं प्रपञ्चादिहेतुं
 कालं वक्ष्याम्यर्थतो भेदतश्च ॥

यस्यखण्डानन्दबोधः परमात्मा सर्ग-स्थिति-लय-लीन-सकलाधारः सनातनः
शुभाशुभकर्मफलदानप्रतिभूरकः कालोऽखण्डदण्डायमानः सिद्ध एव यथाह ।

विष्णुपुराणम् ।

कालस्वरूपं रूपान्ताद्विष्णोर्मेवेयं वर्तते ।

विष्णुधर्मोत्तरम् ।

अनादिनिधनः कालो रश्मिः सङ्कर्षणः स्मृतः ।

कलनात् सर्वभूतानां स कालः परिकीर्तितः ॥ इत्यादि ।

End.

अथ ब्राह्मणवधप्रायश्चित्तमुक्त्वा यस्मैः सह सम्बन्धं कुर्यात् तस्मापि प्रायश्चित्त-
मभिधाय सुमनुनोक्तमिति । तेनाततायिवधे नैतत् स्वरूपं पूर्वोक्तनिषेधकम् ।
दोषोऽन्येति स्वरूपं आततायिवधतिरिक्तवधे दोषप्रतिपादकं गोब्राह्मणात्
ज्ञातः प्रायश्चित्तं कुर्यादिति तु प्रायश्चित्ताङ्गज्ञानप्रतिपादकं गोहेतुकं ज्ञानं
व्यासेन प्रतिपादितम् । तथाच व्यासः ।

श्रूयन्ते यानि तीर्थानि त्रिषु लोकेषु विभ्रुतः ।

अभिषेकः समस्तेषां गवां शृङ्गोदकस्य च ॥

ब्राह्मणशब्देनात्र विधिवाच्यमपेक्षितं तद्धेतुकं ज्ञानं यथाविहिताघमर्षण-
पूर्वकम् । तेन गोहेतुकं ज्ञानो ब्राह्मणहेतुकं ज्ञातश्च प्रायश्चित्ताधिकारी
भवति नत्वाश्रयनमात्रेणेति वाक्यार्थः ।

Colophon. (अतःपरं खण्डितम्) ।

विषयः । कालनिरूपणम् । धर्माधर्माणामादिकारणकथनम् दशविधसंस्कार-तित्यादि-
शौर्द्धदेहिक-शुद्धि-श्राद्ध-आह्निकाचार-इष्टापूर्त्तादिसमस्तधर्माणां निरूपणम् । स्वर्गपवर्गदधर्म-
निरूपणम् । राजधर्मनिरूपणम् । धर्माधर्मविवर्तनकथनञ्च ॥

No. 114. नारायणाचरितमाला By भगवद्गोस्वामी . Substance, country-
made paper, 11×4 inches. Folia, 46. Lines, 9 on a page. Extent, 1,150
çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District
Medinipura Candrakona Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance,
tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नारायणं परं धाम नौमि बोधसुखामये ।
यन्नामार्कदयो हन्ति मायामोहतमस्त्रिनीम् ॥

प्रातः प्रबुध्य गुरुं देवञ्च नमस्कृत्य बह्वन्नाङ्गीपदेनोत्थाय स्वस्तिकाद्यासनेनो-
पविश्य ... ब्रह्मरन्ध्रान्तं ज्योतिर्भयं देवं ध्यात्वा ... व्यावश्यकं निर्वर्त्य
भौचं दन्तधावनं च कृत्वा मूलमन्त्रेण सुखं प्रचाल्याचम्य मन्त्राभिषेकपूतदेहः
देवनिर्मात्यमपाकृत्य पुष्पादिना अभ्यर्च्य स्नायात् ॥ इत्यादि ।

End.

अथवान्यप्रकारेण पुरश्चरणमुच्यते ।
ग्रहणोक्तस्य चेन्दोर्वा शुचिः पूर्वमुपोषितः ॥
नद्यां समुद्रगामिन्यां नाभिमात्रे जले स्थितः ।
ग्रासादिमोक्षपर्यन्तं जपेन्मन्त्रं समाहितः ॥
अनन्तरं तद्दर्शनं क्रमाद् होमादिकं चरेत् ।
तदन्ते मन्त्रसिद्ध्यर्थं गुरुं संपूज्य तोषयेत् ॥
ततश्च मन्त्रसिद्धिः स्यात् देवता च प्रसीदति ।
अथवा देवतारूपं गुरुं भक्त्या प्रतोषयेत् ॥
पुरश्चरणद्वीनोऽपि मन्त्री सिध्येन्न संशयः ।
एवं साधितमन्त्रस्तु काम्यकर्माण्याचरेदिति ॥

Colophon.

इति श्रीभगवद्गोखामिकता नारायणाचार्यरत्नमाला समाप्ता ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः । प्रातःकृत्यनिरूपणम् । वासुदेवपूजानिरूपणम् । नारायणबीजादिनिरूपणम् ।
नारायणपूजाविधिः । दशरुद्रपुपासनाभेदनिरूपणम् । मन्त्रसिद्धिप्रकारकथनम् । मन्त्रसिद्धौ
पुरश्चरणस्यावश्यकताकीर्तनम् । पुरश्चरणमजलापि मन्त्रसिद्धिर्भविष्यतीति कथनञ्च ॥

No. 115. नृसिंहपूर्वतापनीयोपनिषद्दीपिका . (षट्चक्रोपनिषद्दीपिकास-
हिता) By नारायणः . Substance, country-made paper, 13×7 inches.
Folia, 33. Lines, 12 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Nāgara.
Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance,
fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः । ॐ श्रीगुरुवे नमः ।

ॐ नृसिंहतापनी पूर्वपक्षोपनिषदुज्जला ।

खण्डानि सप्त चत्वारि चैकं त्रीणि च त्रीणि च ॥

सशक्तिकः परस्पररोजनादिरनन्त इत्युक्तमद्वैतप्रकरणे स च खलीलया जगत्
तनोति धर्माधर्मौ चान्योन्यप्रतियोगिनावाक्यमानौ राजैव भद्री विश्लोक-

यितुं निर्मिमौते तदधिकारिणश्च समायाकल्पितान्यज्ञानिनो जीवानावि-
ष्करोति तेषु च धर्माधर्मानुसारणानुग्रहनिग्रहावातनोति तत्र यदा
केचिदधर्माः स्रक्तधर्माधर्मव्यवस्थाभङ्गाय प्रवर्तते तान्निग्रहीतुं स्वयमदेहो-
ऽपि देहवान् इवाभाति तदावतीर्णं इत्युच्यते । तेऽप्यवतारा भगवदीच्छा-
नुरोधेन चतुर्विधाः गुणावताराः पूर्णावताराः कल्पावताराः शंशावतारा-
स्ति तत्र गुणावतारा यथा चतुर्मुख-त्रिनयन-चतुर्भुजादयः ते ह्येकैकं
गुणप्रधानत्वाद्गुणावतारा इत्युच्यन्ते पूर्णावतारा यथा नारसिंह-दाशरथि-
देवकीपुत्रादयः ते हि गुणसाम्येन सकलभागवतैश्वर्यपूर्णत्वात् पूर्णावतारा
उच्यन्ते । कल्पावतारा यथा नरनारायण-कपिल-व्यासादयः ते ह्येकैक-
कार्यार्थमेकैकमैश्वर्यमाविर्भावयन्तः कल्पावतारा इत्युच्यन्ते । शंशावतारा
यथा कार्त्तवीर्यार्जुन-नारद-भरत-पाण्डवेयार्जुनप्रभृतयः तेषु ह्यस्ति जीवांशो-
ऽस्ति च पारमेस्वरांशः उभयथा (स्नानं चपारमभ्यां ?) कार्य्यदर्शनात् तत्र
परं तत्त्वं वेदानैरुपदेशं तद्व्यवस्थाद्वययुक्तं निर्व्यापारश्च तत्र निर्व्यापारं
निर्गुणं स्वरूपज्ञानेनापवर्गदं सव्यापारं सगुणन्तु स्नानुग्रहेण तेनोभयमपि
ज्ञेयं ज्ञेयमुपास्यसेति परमकारुणिको वेदः शान्तं रूपमुद्दिश्य सानुग्रहं
तूपदेशं प्रदत्तः । प्रथमं तावत् सायासाचोपादानं भौतिकं प्रातिभासिके
स्वेच्छामयं स्वरूपानतिरिक्तं वस्तुतो गन्धर्व्वनगरीसप्तमीश्वरोषितं नारसिंहं
स्वरूपं मन्त्रतोऽर्थतश्च निर्णेतुमारममाणो जगन्मङ्गलस्य भगवतो भजने प्रत्यु-
ह्निरासार्थमाशीरूपमङ्गलमाचरति ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम इत्यादि ।

End.

तापनीयोक्तस्तु पञ्चाङ्गन्यासपञ्चोऽनेन वा ध्यानेनापि विकल्पात्तेऽधिकफलार्थ-
त्वात् —

नारायणेन रचिता श्रुतिमाचोपजीविना ।

स्वस्यष्टपदवाक्यानां षट्चक्रस्य प्रदीपिका ॥

Colophon.

इति षट्चक्रोपनिषद्दीपिका समाप्ता ॥

श्रुतिं होतरतापन्यां त्रिंश्यां स्युः खण्डका नव ।

श्रुद्धरेः परमं रूपं प्रणवेनात्र गीयते ॥

पूर्व्वतापन्यनुष्टुप् चिष्टुप् नापरा उत्तरा प्रणवद्वारा नारसिंहं रूपं निर्णेतु-
मारभ्यते तत्रापि मङ्गलार्थं भद्रमित्यादि शान्तिः शान्तिः शान्तिः पाठः ॥ * ॥

विषयः । श्रुतिं पूर्व्वतापनीयोपनिषद्ग्राह्यान्म । षट्चक्रोपनिषद्ग्राह्यान्म ।

No. 116. नैमिषारण्यमाहात्म्यम् (स्कन्दपुराणीयं) । Substance, country-made paper, 8×4 inches. Folia, 47. Lines, 9 on a page. Extent, 650 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1908. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātua. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ नमः पुरुषोत्तमाय ॥
 पुरा कृतयुगे चैव ऋषयः शौनकादयः ।
 नैमिषारण्यमागत्य तप उग्रं चकार सः ॥ (?)
 अथोध्यानगरे रम्ये स्वयम्भुः पृथिवीपते ।
 सरोजवदना भार्या सत्यरूपा पतिव्रता ।
 राज्ञा वशिष्ठमाह्वय ऋषीणां सर्वमागता ॥ (?) इत्यादि

End. कृतोपवासो द्वादश्यां ततः पूर्वन्तु पारणम् ।
 त्रयोदश्यां चतुर्दश्यां पौर्णमास्याश्च सा वसेत् ॥
 सर्वपापविनिर्मुक्ता विष्णुलोकं स गच्छति ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे नैमिषारण्यमाहात्म्ये उषामहेश्वरसंवादे मिश्रित-
 माहात्म्यं पञ्चदशदिनवासः × × × × षोडशोऽध्यायः ॥ संवत् १८०८

विषयः । १ अध्याये, उषामहेश्वरसंवादेन मूलप्रकृतिनिरूपणम् । २ ये, चक्रतीर्थ-
 माहात्म्यादिकथनम् । ३ ये, तीर्थयात्राविध्यादिः । ४ र्थे, द्वितीयादिप्रवासफलादिकथनम् ।
 ५ मे, तृतीयादिप्रवासफलकथनम् । ६ छे, चतुर्थ्यादिप्रवासफलादिकथनम् । ७ मे, षष्ठदिवसादि-
 प्रवासफलादिकथनम् । ८ मे, सप्तमदिवसादिप्रवासफलादिकथनम् । ९ मे, अष्टमदिवसप्रवास-
 फलकथनम् । १० मे, नवमदिवसप्रवासफलकथनम् । ११ श्रे, ब्रह्मावर्तमाहात्म्यकथनम् । १२ श्रे,
 पुष्करमाहात्म्यकथनम् । १३ श्रे, हंसचक्रमाहात्म्यकथनम् । १४ श्रे, मूलभेदमाहात्म्यकथनम् ।
 १५ श्रे, शालिनौमाहात्म्यम् । १६ श्रे मिश्रितमाहात्म्यकथनश्चेति ॥

No. 117. न्यायदीपिका . By रामकृष्णतर्कावर्तसमद्वैचार्यः . Substance, country-made paper, 16×2½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 225 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1737. Place of deposit, District Medinīpura, Post Office Rādhānagara, Amarapura, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. प्रणम्य परमात्मानं सतानन्दं ततो गुरुम् ।
 न्यायशास्त्रं ऋजूकुर्व्ये ईश्वरज्ञानहेतवे ॥

अथ वागीश्वरं नत्वा आचार्यं पितरं तथा ।

तर्कावतंसः श्रीरामकृष्णः × × × दीपिकाम् ॥

तत्र त्रिविधा चास्य शास्त्रस्य प्रवृत्तिः उद्देशो लक्षणं परीक्षा च । उद्देशश्च नाममात्रेण कीर्तनम् । लक्षणन्वसाधारणो धर्मः । लक्षितस्य लक्षण-
मुपपद्यते नवेति विचारः परीक्षा । भावकार्यस्य चीणि कारणानि भवन्ति ।
समवायिकारणं असमवायिकारणं निमित्तकारणञ्च । आद्यं यत्समवेतं
कार्यमुत्पद्यते तत् । द्वितीयन्तु समवायिकारणप्रत्यासन्नत्वे सति कारणम् ।
तृतीयन्तु एतदुभयभिन्नकारणम् । इत्यादि ॥

End.

अतएव सर्व्वधियां सामर्थ्यमिति । अत्र नैयायिकाः ननु विशिष्टबुद्धि-
विशेषणसाध्या बुद्धित्वात् दृष्टीति बुद्धित् प्रत्येकज्ञानस्य कारणत्वे उभय-
वच्चानभिन्नपरादनुमित्यापत्तेः । वक्रियायो धूमः आलोकः पर्व्वतवृत्ति-
रित्यादेः । अतो विशिष्टज्ञानस्यैव कारणत्वं न तु ज्ञानद्वयस्य अतएव
ख्यातौ व्यधिकरणप्रकारकत्वमिति । इति षोडशपरिच्छेदः ।

Colophon.

इति श्रीरामकृष्णतर्कावतंसभट्टाचार्यविरचिता न्यायदीपिका समाप्ता ।

श्रीज्ञानन्दरामदेवशर्मणो लिपिरियं पुस्तिका च । शुभमस्तु शकाब्दाः १७३७ ।

विषयः । उद्देशलक्षणपरीक्षात्मकत्रिविधशास्त्रप्रवृत्तिनिरूपणम् । समवायिप्रवृत्तित्रिविध-
कारणनिरूपणम् । प्रमाणप्रमेयादिषोडशपदार्थनिरूपणम् । षड्विन्द्रियनिरूपणम् । उपमान-
निरूपणम् । शब्दनिरूपणम् । मङ्गलवादः । प्रामाण्यवादश्चेति ॥

No. 118. न्यायसूत्रम् वा न्यायसूत्रोद्धारः. By. वाचस्पतिमिश्रः. Sub-
stance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page.
Extent, 130 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
District Medinipur, Post Office Khadāra, Kurāna, Paṇḍita Ambikācarana
Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ काली जयति ।

श्रीवाचस्पतिमिश्रेण मिथिलेश्वरस्वरिणा ।

लिख्यते मुनिसूक्तं श्रीगौतममतं मन्त्रम् ॥

प्रमाण-प्रमेय-संशय-प्रयोजन-दृष्टान्त-सिद्धान्तावयव-तर्क-निरर्थक-वाद-जल्प-वि-
तण्डा-हेलाभास-च्छल-जाति-निग्रहस्थानानां तत्त्वज्ञानान्निश्रेयसाधिगमः ।

दुःखजकदोषमिथ्याज्ञानानामुत्तरोत्तरोपाये तदनन्तरापाद्यादपवर्गः । प्रत्य-

क्षानुमानोपमानशब्दाः प्रमाणानि । इन्द्रियार्थसन्निकर्षोत्पन्नं ज्ञानमपदेश्यम-
व्यभिचारिव्यभिचारिव्यवसायात्मकं प्रत्यक्षं अथ तत्पूर्वकमनुमानं विविधं
पूर्ववत् शेषवत् सामान्यतो दृष्टम् । इत्यादि ।

End.

स्वपक्षे दोषाभ्युपगमात् परपक्षे दोषप्रसङ्गो मतानुज्ञानिग्रहस्थानप्राप्तस्था-
निग्रहः पर्यानुयोध्यापेक्षेण अनियग्रहस्थाने नियग्रहस्थानानुयोगे निरनुयो-
ध्यानुयोगः । सिद्धान्तमभ्युपेत्यानियमात् कथाप्रसङ्गोऽपसिद्धान्तः । हेत्वा-
भासाश्च यथोक्ताः ।

Colophon.

इति सूत्रोद्धारो पञ्चमाध्यायस्य द्वितीयमाह्निकम् । नियग्रहस्थानविशेष
सूत्रेण नाम समाप्तः पञ्चमाध्यायोऽपि ॥
शिवेनोरसि विष्टतौ पादौ नत्वापवर्गदौ ।
बलेखि न्यायसूत्राख्यं चैतन्यसूत्रवासरे ॥

विषयः । प्रमाण-प्रमेय-संशय प्रयोजन-दृष्टान्त-अवयव-सिद्धान्त-तर्क-निर्णय-वाद-जल्प-

वितण्डा-हेत्वाभास-श्लक्ष्ण-जाति-नियग्रहस्थानानां निःश्रेयसकारणानां निरूपणम् ।

No. 119. न्यासतिलकम् (सटीकम्). By वेङ्कटनाथः . Substance,
country-made paper, 12 x 5½ inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page.
Extent, 400 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1879. Place of
deposit, District Medinīpura, Candrakona, Mohanta Bharata Rāmānuja
Dāsa. Appearance, new. Verse and prose. Correct.

Beginning.

गुरुभ्यस्तद्गुरुभ्यश्च नमोवाकमघोमहे ।
दृषीमहे च तवाद्यौ दम्पती जगतां पत्नी ॥
प्रायः प्रपदने पुंसां पौनःपुन्यं निवारयन् ।
हस्तः श्रीरङ्गभर्तुर्मासव्यादभय + + + ॥
अनादेर्निस्सीम्नी दुरितजलधेर्धन्निरुपमं
विदुः प्रायश्चित्तं यदु-रघु-धुरौणाशयविदम् ।
तदारम्भे तस्या गिरमवदधानेन मनसा
प्रपद्ये तामेकां त्रियमखिलनाथस्य मद्दिषीम् ॥
महेन्द्राग्निविष्णुप्रभृतिषु महत्प्रभृतिवत्
प्रयत्नव्ये तत्त्वे परिणमितवैशिष्ट्याविभवान् ।
अष्टधत्वं धत्वा कमितुरधिगम्यजननीं
त्रियं शीतापाङ्गामहमशरणो यामि शरणम् ॥ इत्यादि ।

टीकायाः प्रारम्भवाक्यम् । श्रीमते ।

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किकेशरी ।

वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥

बाधूल श्रीनिवासार्थप्राप्तवेदान्तसम्पदम् ।

लक्ष्मणार्यदयापावं श्रीनिवासगुरुं भजे ॥ इत्यादि ।

End.

आचार्यार्द्रहृदयसमधिगमे लब्धसत्त्वं तदाले

विस्मितास्मिष्टपूर्वोत्तरदुरितभरं यापिताराब्धदेहम् ।

नीतं तत्कैस्त्वया वा निरवधिरुदयोद्भूतबोधादिरूपं

लङ्घ्यैकस्वभोगं दयितमनुचरं तत्कृते मां कुरुष्व ॥

विधानं रङ्गेशादधिगतयतो वेङ्कटकवेः

स्फुरद्वर्णं वक्त्रे परिकल्पतां न्यासतिलकम् ।

इहामुच्चायेष प्रणतजनचिन्तामणिगिरिः

स्वपथ्यङ्गे सेवां दिशति फणिपर्यङ्करसिकः ॥ इति ॥

टीकायाः शेषवाक्यम् ।

वेदान्ताचार्यपद्यानां भावं को वक्तुमर्हति ।

तथापि तत्कृतिव्याख्यामकार्षं तत्प्रसादतः ॥

श्रीमद्वेङ्कटनाथार्य-कृष्णपरिणामतः ।

श्रीन्यासतिलकव्याख्या कृता सद्भिर्विशोध्यताम् ॥

वेदान्ताचार्यसन्दर्भव्याख्याने कृतसाहसम् ।

क्षमध्वं मां क्षमासारा विदुषामपि दुष्करे ॥

श्रीभाष्यश्रीनिवासेन कौशिकान्वयशोभिना ।

कृतेयं न्यासतिलकव्याख्या ग्राह्या विचक्षणैः ॥

Colophon.

इति श्रीन्यासतिलकव्याख्यानं समाप्तम् । शुभमस्तु श्रीरस्तु । श्रीशुभ-

संवत् १८७९ ।

विषयः । श्री-श्रीकृष्ण-रङ्गनाथादिदेवतास्तवः ।

No. 120. पञ्चवटीमाहात्म्यम् . (पद्मपुराणीयम्) . Substance, country-made paper, 12×9 inches. Folia, 49. Lines, 9 on a page. Extent, 800 glokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । श्रीसीतारामचन्द्राय नमः ॥

जटाजीर्णारण्यान्तरगतसरित्तीरनिनदत्-

खगश्रेणीकोलाहलविगतनिद्रा भगवती ।

पिधाय खौ कर्णौ स्वपति तु तदा तत्कुचयुगं

निजानन्दः शम्भुः स्पृशति सुखहेतुर्भवतु नः ॥

जैमिनिस्वाच ।

कलौ युगे पापमयी धरित्री

धर्म्मा गतः सर्वजनात् प्रथियाः ।

वर्णाश्रमा नैव वसन्ति तस्यां

दिवौकसः कापि गता सुनीन्द्राः ॥

तस्मिन् कलियुगे घोरे क वक्ष्यं द्विजातिभिः ॥

मार्कण्डेय उवाच ।

साधु साधु महाभाग बुद्धिमानसि वै सुने ।

यत् प्रष्टं भवता सर्व्वं तव लोकहिताय च ॥

क्षेचं परं पञ्चवटीति नाम्ना

गोदातटे स्थातिसुपैष्यतीति ।

भुक्तिश्च सुक्तिं लभतां नराणां

वाराणसीयं प्रतिदास्यति यम् ॥ (?)

... ... पुंसां

रामस्य नामस्मरणेन चाच ॥

स्तोत्राणि यानि जगतीतलसंस्थितानि

सुक्तिप्रदानि कथितानि महासुनीन्द्रैः ।

तेषामसौ पञ्चवटी कृपालो

रामस्य पादरजसाभिहता भवन्नाम् ॥ इत्यादि ।

End.

तेषां सुक्तिफलं करस्थितमिति ज्ञेयं बुधैर्निश्चयात् ।

श्रीरामस्य दयानिघेयंदि कृपा जायेत किं दुर्लभम् ॥

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणे नाशिकपञ्चवटीमाहात्म्ये महिमवर्णनं नाम एकोनविंश-

ध्यायः । श्रीसीतारामार्पणमस्तु ।

विषयः ।

पञ्चवटीनामकस्मारणस्य माहात्म्यकीर्तनम् ॥

No. 121. पञ्चीकरणवार्त्तिकाभरणम् . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent, 280 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benaras, Gurusvāmi Maṭha. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगुरवे नमः । इह खलु परमेश्वराराधनार्थमनुष्ठितैरित्यादिकर्मभिः परि-
शुद्धान्तःकरणानां अतएव नित्यानित्यवस्तुविवेको सूचार्थभोगविराग-शमादि-
साधनसम्पत्-सुसुल्लवाख्य ... .. ।

End. श्रवणमननस्यैव निदिध्यासनोऽधिकारादिति ।

Colophon. इति पञ्चीकरणवार्त्तिकाभरणं समाप्तम् ।

विषयः । पञ्चीकरणवार्त्तिकस्य व्याख्यानम् ।

No. 122. पञ्चीकरणविवरणटीका (तत्त्वचन्द्रिका) . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 532 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Gurusvāmi Maṭha. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः परमात्मने श्रीगुरवे ।
यन्नामरूपजगदुद्भवसम्प्रतिष्ठा
संकोचकारणमनिर्व्वचनीयशक्ति ।
सच्चित्सुखाद्वयवपुर्जगतो हिताय
रामाभिधासुपगतं भुवि तं नमामि ॥ इत्यादि ।

End. सीता-सुवर्णलतिका-परिवीतगात्रं
प्रेमरसार्द्रचरणं सुखसुत्यलाद्यम् । (?)
कीर्त्तिप्रसन्नपरिश्रान्ति + सर्व्वलोकं
रामाभिधं जगति कल्पतरुं नमामि ॥

Colophon. इति श्रीपञ्चीकरणविवरणटीका तत्त्वचन्द्रिका नाम परिसमाप्ता । महाशील-
महाबुद्धि-श्रीसदाशिवानन्दतीर्थस्वामिपूज्यपादशिष्य-श्रीरामब्रह्मानन्दतीर्थस्वो-
यम् ॥

विषयः । पञ्चीकरणविवरणस्य व्याख्यानम् ।

No. 123. पञ्जीवाक्यप्रबोधः (कातन्त्रस्य, खण्डितः). By नरहरिशर्मा
Substance, palm-leaf, $20\frac{1}{2} \times 1\frac{1}{2}$ inches. Folia, 47. Lines, 4 on a page.
Extent, 1,000 śloka. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
District Dhākā, Post Office Kāligāñja, Parganā Bhāyoāl grāma Dakṣiṇa-
bhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose.
Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ॥ औधातुः ॥

औधुतकृष्णपदान्जयुगलं मम चित्तमनरोलम्बः ।

धौमकरन्द ... .. इन्दिराश्रयं विशतु ॥

औधातुः ॥

धातुविभक्तिवर्जमिति, ननु वर्जनं परित्यागः । न हि अर्थवन्तायां धातु-
विभक्तिपरित्यागः सम्भवति तयोरप्यर्थवन्तात् । किन्तु लिङ्गसंज्ञाप्राप्ति-
काली, ततश्च निषेधस्य प्राप्तिपूर्वकत्वात् अर्थवन्ति धातुविभक्तिवर्जमिति
निर्देशो युज्यते । सत्यं लिङ्गसंज्ञाप्राप्तिदशायां धातुविभक्तौ वर्जयिष्यतीति
कृत्वा तत्पूर्वदशायामपि योग्यतया धातुविभक्तिवर्जमित्युच्यते क्रियायोग्य-
तयैव छदन्तप्रयोगात् । यथा अपचन्नपि रूपकारः पाचनयोग्यतया पाचक
उच्यते इति केचित् । वर्जनशब्दोऽत्यन्ताभाववचनोऽन्योन्याभाववचनश्च ।
तत्र नाद्यः धातुविभक्तयोरत्यन्ताभावो धातुविभक्तयोरपि वर्तते, ततश्च धातु-
विभक्तयोरपि लिङ्गसंज्ञा स्यात् वर्जनस्य वैयर्थ्यं स्यात् । द्वितीयस्तु सम्भव-
त्येव । तथाहि धातुविभक्तयोरन्योन्याभाववद् यदर्थवत्तस्मिन्मिति । अत्यन्ता-
भावोऽपि घटते । तथाहि जातिरेव पदार्थ इति मते धातुविभक्तिशब्देन
धातुत्वविभक्तिवमुच्यते, ततश्च धातुत्वविभक्तिव्यात्यन्ताभाववद् यदर्थवत्तस्मिन्-
मिति न दोषः ।

End.

अन्ये तु प्रत्ययग्रहणाभावे ककार इति क्रियतां छत्तकारग्रहणस्य व्याप्तिर्थात्
सामान्येऽकारे भविष्यतीत्याह अपरे तु छद्ग्रहणसामर्थ्यादेव सामान्यककारो-
पलब्धिः अन्यथा स्त्रियामाकार इति कृते अक्षयोरनुवर्तनात् पुवकाभ्या
इत्यत्र सर्वथैव न स्यादिति दिक् ॥

Colophon.

इति श्रीनरहरिशर्माविरचिते पञ्जीवाक्यप्रबोधे नामप्रकरणे द्वितीयः पादः ॥

विषयः । वादार्थरौतिमाश्रित्य यथासम्भवं त्रिलोचनदासकृत-कातन्त्रवृत्तिपञ्जिकायाः
व्याख्यानम् । अश्रुतपूर्वोऽयं ग्रन्थः कालापानामतीवोपयोगी । सम्प्रकरणस्य तु व्याख्यान-
मनेन न कृतमित्यनुमीयते ।

No. 124. पदार्थखण्डनटीका . By रुद्रन्यायवाचस्पतिः . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 15. Lines, 8 on a page. Extent, 360 çlokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1547. Place of deposit, District Pharidpura, Kotālipāḍā, Unasiyā grāma, Paṇḍita Dvārikānātha Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नम इत्यादिस्तोत्रकथायां अस्मदीयानुमानदीधितिपरौचायां द्रष्टव्या ।
तत्र तेषु मध्ये दिक्कालौ दिक्कालपदवाच्यौ । इत्यादि ॥

End. तत्तत्प्रकारतातिरिक्तप्रकारतासम्बन्धस्यैव कार्यतावच्छेदकत्वात् ।

Colophon. इति रुद्रन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचिता पदार्थखण्डनन्यायाख्या समाप्ता ।

विषयः । रघुनाथशिरोमणिल्लतस्य पदार्थखण्डननामकस्य न्यायग्रन्थस्य टीका ।

No. 125. परमहंसपञ्चाङ्गम् (रुद्रयामलौयम्) . Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 89. Lines, 6 on a page. Extent, 500 çlokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीभैरव उवाच ।

ॐ लतसेवयास्मि तृष्टोऽहं वरं वरय सुचते ।

यत्किञ्चित् शृण्वे देवि तत्ते सर्वं वदाम्यहम् ॥

श्रीदेव्युवाच ।

सन्तुष्टो देवदेवो मे वरयोग्यास्महं यदि ।

तदा मे ब्रूहि पटलं परमहंसस्य दैवतम् ॥ इत्यादि ।

End. इदं परमतत्त्वं हि स्वरूपभूतञ्च पञ्चमम् ।

परमहंसस्य देवस्य स्ववराजं स्वोत्तमम् ॥

सदा गुह्यं सदा गोप्यं गोप्यञ्च सदा प्रिये ।

राज्यं देयं शिरो देवि न देयं मे नदीश्वरि ॥

अभक्तेभ्योऽपि पुत्रेभ्यो दत्त्वा नरकमाप्नुयात् ।

विना शिष्याय नो दद्याद् यस्य कस्यापि कर्हिचित् ॥

दुर्जनेभ्यः सदा गोप्यं गोप्यं सर्व्वथा प्रिये ॥

Colophon. इति श्रीरुद्रयामले तन्त्रे परमहंसस्तोत्रं समाप्तम् ।

विषयः । परमहंसस्य रङ्गयामलौघ-पटल-पङ्क्ति-सङ्खनाम-कवच-सोत्रात्मकपञ्चाङ्गस्य
कथनम् ।

No. 126. पुरश्चरणचन्द्रिका . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1738. Place of deposit, District Dhākā, Roail grāma, Bābu Yogindra Mohana Rāya. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शम्भवे ।

अथाहञ्च प्रवक्ष्यामि पौरश्चरणिकं विधिम् ।
येन विना न सिद्धः स्यान्मन्त्रः कल्पशतैरपि ॥
जीवह्रीनो यथा देही सर्वकर्मसु चाक्षमः ।
पुरश्चरणह्रीनोऽपि तथा मन्त्रः प्रकीर्तितः ॥ इत्यादि ।

End. श्रीचयोर्वक्षसि प्रोक्ता नासा न्यसेच्च शृङ्गके ।
अथ कर्पूरयोनीभौ मूलविव्याञ्च विन्यसेत् ॥ * ॥

Colophon. इति पुरश्चरणचन्द्रिका समाप्ता ॥ शक्ते वल्लभिशुनीन्दुमे कोष्ठयामास)

विषयः । पुरश्चरणलक्षणादिरूपणम् । पुरश्चरणविधिः । नैमित्तिकपुरश्चरणरूपणम् ।
अक्षयपुरश्चरणादिरूपणम् । मन्त्रप्रबोधज्ञानादिकथनञ्चेति ।

No. 127. पुरश्चरणदीपिका . By चन्द्रशेखरः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 41. Lines, 6 on a page. Extent, 950 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1656. Place of deposit, District Barisāla, Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. नमो गणेशाय ।

इन्द्रीवरनिभं श्यामं पुण्डरीकदक्षिणम् ।
गोपीनां हृदयानन्दं तं वन्दे यदुनन्दनम् ॥
श्रीचन्द्रशेखरो विप्रः सम्प्रदायक्रमान्वितः ।
नानागुणमतं ज्ञात्वा सङ्कल्पां मतं श्रभम् ॥

तनोति सर्वमन्त्राणां पुरस्वरणदीपिकाम् ।
 धर्मार्थकामलोचेषु शास्त्रसाक्षेषु योजनम् ॥
 सिद्धमन्त्रस्य प्रोक्तो हि विनियोगो विचक्षणैः ।
 पुरस्वरणपूर्वोऽसौ विनियोगो मनोर्जितः ॥ इत्यादि ।

End. ... यः कृष्णं पश्यति चक्षुषा ।
 जीवन्मुक्तो भवेन्नन्तरी सत्यं सत्यं मयोदितम् ॥
 कलितिमिरहारा निर्मिता दीपिकेयम् ।
 वर्षे द्वादशसंयुक्ते दशपञ्चशते गते ॥

Colophon. इति चन्द्रशेखरविरचितायां पुरस्वरणदीपिकायां पञ्चमः प्रकाशः समाप्तः ।
 समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥ ऋतुवाणतिथौ शके ... .. ।

विषयः । सर्वमन्त्राणां पुरस्वरणविध्यादिः ॥

No. 128. पुरस्वरणलहरीतन्त्रम्. Substance, country-made paper, 14 × 3 inches. Folia, 7. Lines, 5 on a page. Extent, 125 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājasāhi, Post Office Pākudā, Keḍā grāma, Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगुरवे नमः । श्रीसुभगा ज्ञवाच ।
 पूजाम्येकं महाभाग नारद ब्रह्मनन्दन ।
 शिष्यत्वं शिवदेवस्य पार्वत्याश्च महापते ॥
 एकोच्चारणमात्रेण सर्वसिद्धीश्वरो भवेत् ।
 किं तस्य पुरस्वरणं देव कथं वा क्रियते वद ॥ इत्यादि ।

End. काकिनीषु न सिद्धेन शाकिनीपुटितं जपेत् ।
 तदा सिद्धो भवेद्विप्र नात्र कार्य्या विचारणा ॥

Colophon. इति पुरस्वरणलहरीतन्त्रे पञ्चमः पटलः ॥ * ॥

विषयः । १ मे पटले नारदसुभगासम्वादमुखेन प्रातःकृत्यादिनिरूपणम् । २ ये ऋद्राक्ष-
 चारणफलादिनिरूपणम् । ३ ये वर्षपूजनविध्यादिः । ४ र्थे जपविध्यादिः । ५ मे पुरस्वरणान्ते
 कर्त्तव्यादिकथनम् ।

No. 129. प्रपञ्चसारः . By शङ्कराचार्यः . Substance, country-made paper, 8 × 3½ inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent 68 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ व्यवस्थिते त्वेवं भासात् पक्षात् दिनादपि ।
 मृल्लक्ष्मणाङ्गिकायाश्च क्षणादपि च वर्द्धते ॥
 जन्तुः षडङ्गी पूर्वं स्याच्छिरः पादौ करौ तथा ।
 अन्तराधिशेति पुनः षडङ्गेषु प्रवर्त्तते ॥ इत्यादि ।

End. सौषुम्नवर्त्म सुधियोदित नादसङ्गात्
 पञ्चाशदीरयति पंक्तिश्च एव वर्णान् ।

Colophon. इति श्रीमच्छङ्कराचार्यकृते प्रपञ्चसारे द्वितीयः पटलः ॥ * ॥

विषयः । उदरमध्यस्थशिशोरवस्थावर्णनम् ॥

No. 130. प्रपञ्चसारः . Substance, country-made paper, 13 × 6 inches. Folia, 167. Lines, 9 on a page. Extent 2,800 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Bābu Girindranātha Datta. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अ क च ट स प याद्वैः सप्तभिर्वर्णवर्गै-
 र्विरचितसुखवाचा पादमध्यगच्छत्सुका (?) ।
 सकलजगद्भीशा शाश्वता विश्वयोनि-
 र्वितरतु परिप्लुष्टिं चेतसः शारदा नः ॥
 अथाभवन् ब्रह्महरीश्वराख्याः
 पुरा प्रधानात् प्रलयावसाने ।
 गुणप्रभिम्ना जगतोऽस्य दृष्टि-
 स्थिति-क्षये स्पष्टनिविष्टचेष्टाः ॥
 स्तनिष्पत्तिं च कृत्यञ्च ते विचिन्त्य समाविदन् ।
 वक्तास्मजमथक्त्वरूपं शायिनं विभुम् ॥
 सूर्याभासेन दुग्धाब्जौ कषणद्वयसमाकुले (?) ।
 मत्स्यसंघटनोत्कीर्णलहरीकणशीतले ॥

उद्यदादित्यकिरणप्रशान्तशिशिरोदये ।
 पूर्णचन्द्रकरामर्शप्रतिक्षुब्धजलाशये ॥
 अमन्तभोगे विमले फलायुतविराजिते ।
 शयिनं शार्ङ्गिणं शौरि ... .. ।
 तुष्टुबुद्धमनसो विष्टर ... विभुम् ॥
 इति पृष्ठो हरिस्तेन सरोजोदयधोनिना ।
 मूलार्णमर्णविक्रतो विंशते विक्रतीरपि ॥ इत्यादि ॥

End.

इत्याचारयुतः सम्यगाचार्यं यः समर्चयेत् ।
 कृतकृत्यः स वै शिष्यः परवेह च ... .. ॥
 देवाष्टपौनपि पितृनतिथींस्तथाग्नीन्
 नित्योदितेन मनसा ... .. ऽर्चयेद् यः ।
 इष्टानवाप्य सकलानिह भोगजातान्
 प्रेत्यापि याति परमं पदमादिपुंसः ॥
 पदाश्रया हि प्रकृतिः प्रभावतो
 विभिन्ननारादिसमुत्थितो यशः । (?)
 जगन्नि पुंस ... रवीन्दुवङ्गयो
 नमोस्तु तस्मै परिपूर्णतेजसे ॥

Colophon.

इति श्रीप्रपञ्चसारे षट्विंशत्तमः पटलः ॥ ३६ ॥ समाप्तोऽर्थः प्रपञ्चसार-
 ग्रन्थः । शुभम् ।

विषयः । मूलक्रियादीनां प्रकृतिनिरूपणम् । शिरःपादादिभिः षडङ्गैः पूर्णस्य जन्तो-
 र्वहिरभ्यन्तरवृत्तिनिरूपणम् । अग्निसोमयोर्भेदतः षोडशसंख्यात्मकवर्णविभागनिरूपणम् । वर्णानां
 बीजस्वरूपनिरूपणम् । विधिविहितमन्त्राणां दौष्टाविधानम् । दौष्टापहणनियमः । अक्षर-
 देवतानां नामकीर्तनपुरःसरं प्रवरादिकीर्तनम् । प्राणाग्निहोत्रविधानम् । शकलप्रपञ्चमूला-
 त्तिकायाः प्रकृतेः सजपाभिषेकाज्जतार्चनाद्यसाङ्गमन्त्रविधानम् । त्रिपुराभिषेकविद्यानिरूपणम् ।
 सहाङ्गभेदजपार्चनाज्जतक्रमैः त्रयोमन्त्रविधिः । दुर्गायाः साङ्गजपार्चनाज्जतविधिः । चतुरक्षर-
 संज्ञकमन्त्रविधानम् । चन्द्रमन्त्रकथनम् । मन्त्रयमन्त्रविधिः । अष्टाक्षराष्टमन्त्रविधिः । मास-
 भेदभिन्नमन्त्रादिविधानम् । श्रीकरनामधेयाष्टाक्षरमन्त्रविधिः । विष्णुपञ्जरनिरूपणम् । दक्षिणा-
 मूर्तिसंज्ञकमन्त्रविधिः । यन्त्रविरचनादिभिर्बैजप्रकारयुतानां मन्त्रविशेषाणां कथनम् । प्राण-
 प्रतिष्ठानमनोविधानम् । सन्तानयागकथनञ्चेति ।

No. 131. प्रमेयमाला . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 13. Lines, 11 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Andāl Kājodā, Paṇḍita Yadunātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः कृष्णाय । यत्तु भेदमिथ्यात्ववादिभिरुक्तं प्रमाणतः स्वरूपतश्च दुर्नि-
रूपकत्वात् भेदो न सम्भवतीति । इत्यादि ।

End. उपदाहृतश्रुतिस्मृतिविरोधात् पूर्वव्याख्यादभिरनुदाहृतत्वाच्च स्वकपोलकल्पित-
मिति द्रष्टव्यम् । अतस्त्रुतीनां अपवीतमवश्यञ्चार्थमिति सिद्धम् ॥

Colophon. इति प्रमेयमालायां यतिलिङ्गसमर्थने प्रथमः स्कन्धः ॥ ० ०

विषयः । भेददूषणखण्डनम् । भावान्तराभावसमर्थनम् । खण्डवाक्यार्थभङ्गः । चिविध-
वस्तुपरिच्छेदराहित्यम् । सर्वशरीरत्वादिकथनम् । यतिलिङ्गसमर्थनञ्चेति ।

No. 132. प्रयोगदर्पणम् . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1740. Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura, Vēḍogṛāma, Śrī Jagannātha Ācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीहरिः ।

श्रीधरादस्मदाचार्यपर्यन्तान् प्रणमन् गुरुन् ।

प्रयोगदर्पणं कुर्वे दृश्यते येन संस्फुटम् ॥

श्रीवैकुण्ठं गमिष्यन्तं पुत्रादयः शन्नोदेवीः आपो वा इदं द्रुपदादिव आपो-
द्विष्टा मयोभुवः ऋतञ्चेतैः संस्त्राय । इत्यादि ।

End. पित्रादीनां मात्रादीनां आब्धिकं प्रत्याब्धिकं वा कृत्वा परेषुः पित्रादीन्
मात्रादींश्च तर्पयेत् । तीर्थश्राद्धे हिरण्यश्राद्धे च श्राद्धात् परं महास्रये
परेषुः । * । एवं ब्रह्ममेधादीनां प्रयोगो यथामिति सीतारामप्रेरणया कृत-
स्वस्मादिदं प्रयोगदर्पणं सम्यग्वीक्ष्य अत्रानुक्तद्विरुक्तादीन् धर्मशास्त्रप्रवीणाः
सन्तः संशोधयन्तु । अनेन भगवान् प्रीतः सीतारामः सीतारामः ॥

Colophon. इति प्रयोगदर्पणे सप्तदशः खण्डः ॥ श्रीहरिः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥
शकाब्दाः १७४० ॥

विषयः। १ मे खण्डे सुसुर्भुक्त्यादिनिरूपणम् । २ ये खण्डे प्रायश्चित्तादिनिरूपणम् । ३ ये खण्डे गर्भिन्यादिमरणे कर्तव्यविषयनिरूपणम् । ४ र्थे खण्डे ब्रह्ममेधप्रयोगादिः । ५ मे खण्डे प्रेतनिर्हरणप्रायश्चित्तादिनिरूपणम् । ६ छे खण्डे अनुमरणविशेषादिकथनम् । ७ मे खण्डे अस्थिसङ्ग्रहणशमनाग्निनष्टसन्धानादिनिरूपणम् । ८ मे खण्डे दशाक्षत्यादिनिरूपणम् । ९ मे खण्डे एकादशाक्षत्यादिनिरूपणम् । १० मे खण्डे एकोद्दिष्टादिनिरूपणम् । ११ शे खण्डे सपिण्डीकरणादिनिरूपणम् । १२ शे खण्डे सपिण्डीकरणकालादिनिरूपणश्चेति ।

No. 133. प्रश्नदीपः . By काशीनाथः . Substance, country-made paper, $14\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 5 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Kālīgāñja grāma, Dakṣiṇabhāga, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीसूर्याय ॥

तिमिराश्वनिधौ भयं करैर्बद्धं यो जगत् ।

प्रीणयत्यातुरं प्रीत्या तस्मै सध्वाम्ने नमः ॥

मिचिरेऽसुमुपायाते तम ... धरातले ।

प्रश्नगेहे प्रदीपोऽयं काशीनाथकृतो बभौ ॥

उच्चनीचादिकं भागं शत्रुमित्रगृहादिकम् ।

विचार्यमाणं जातकञ्च प्रश्नं ब्रूयाद्विचक्षणः ॥

सुतप्रश्ने सुतस्वामी लग्नस्वामी च संस्थितः ।

नरराशौ तदा पुत्रः स्त्रीराशौ कन्यकोच्यते ॥

समे लग्ने समांशे च शनिः कन्याकरो भवेत् ।

विषमे विषमांशे च लग्ने पुत्रः प्रमोदतः ॥

१७

१५

९

जनन्या नाम नक्षत्रं गतमासतिथौ यद्वाः ।

४

दृन्द्युक्ताः सप्तभक्ताः पुत्रदोऽर्को गुरुः कुजः ॥

लग्नस्य विंशतांशेन गतमासा निरूपिताः ।

भोग्यांशैर्भोग्यमासेषु गर्भस्य कलयेद्दिनम् ॥

५ १

विषमे जीवसूर्या + पुत्रजनकरो मतौ ।

समे राशौ स्त्रियं कुर्युः शुक्र चन्द्रधरासुताः ॥

५ ११
सुते लाभे शुभे नारी गुर्विणीति निगद्यते ।
शुभयुक्ते चित्तेः पुत्रे सन्ततेः शुभमादिशेत् ॥
शुक्रासौमौ सुतस्थानं यदि दृष्ट्वा न पश्यतः ।
न जायते तदा पुत्रः पुत्रप्रश्ने निगद्यते ॥ इत्यादि ।

End.

लग्नस्थौ चन्द्रभूपुत्रौ षष्ठस्थौ बुधभार्गवौ ।
निधनस्थो दिननाथस्तदा मन्त्रबधो भवेत् ॥
तनयस्य बुधः प्रष्टुः पापैरदयपुत्रगैः ॥
निधने च निशानाथे भङ्गः सूर्यात्मजे चित्तेः ।
सप्तमे निधने चन्द्रे लग्नस्थे च दिवाकरे ॥
विपर्यये वा प्रष्टुश्च भवेद्दम्बवधागमः ।
द्वित्रिकेन्द्रस्थितैः पापैः सम्येक्ष बलवर्जितैः ॥
अष्टमस्थे निशानाथे प्रष्टुर्बन्धे बधेऽथवा ।
१
अर्काकिंसंयुते लग्ने दृष्टे च चित्तिस्त्रनुना ॥
चन्द्रे रविवले सौम्ये प्रष्टुः शिलापतेर्बन्धः ।
इति जयपराजयप्रश्नः ।
कटुः सूर्यः कुजस्त्रिभो नवनिशाकरं मित्रो ।
बुधो गुरुमित्रो भार्गवश्चास्त्र उच्यते ॥ (?)
शनिः कषायः केन्द्रो भवेन्नित्यं ग्रहो बली ।
सौम्ये लग्ने रसेर्युक्तो भुक्तः पापैर्न नीरसः ॥
यः पश्यति ग्रहो लग्नं केन्द्रस्थस्तस्य यो रसः ।
स रसः प्रथमो भुक्तः प्रष्टुः ... .. ॥
पापलग्ने शुभैर्युक्ते शुभे च पापसंस्थिते ।
यद्वास्तु देवात् संप्राप्तं प्रष्टा तच्च न भुज्यते ॥
इति भोजनविचारः ॥

Colophon.

इति श्रीकाशीनाथकृतौ प्रश्नदीपः समाप्तः ॥

विषयः । मङ्गलाचरणम् । पुत्रप्रश्नः । स्त्रीप्रश्नः । स्त्रीजातकम् । रोगिप्रश्नः । पुरुषजा-

गमनप्रश्नः । गमनागमनप्रश्नः । वृक्षप्रश्नः । नौकाविचारः । स्त्रीलाभप्रकरणम् । नष्टलाभ-
प्रश्नः । लाभप्रश्नः । पथि विशेषवस्तुदर्शनम् । भोजनविचारश्चेति ।

No. 134. प्रश्नसंग्रहः . By ताजकाचार्यः . Substance, country-made paper, 13×22 inches. Folia, 46. Lines, 4 on a page. Extent, 1,150 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1713. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Lohajanga Ākiyādhala, Paṇḍita Kāṣinātha Tarkālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

भास्वन्तं जगदाधानं प्रणम्य विदुषां सुदे ।

कुरुते ताजकाचार्यः प्रश्नानां सारसंग्रहम् ॥

परागमनप्रच्छायां लग्ने क्रूरग्रहो यदि ।

मार्गे आगच्छतः शचीर्ऋत्युरेव न संशयः ॥ इत्यादि ।

End. पापाः केन्द्रान्त्यवित्तगाः ।

यत्नात् प्रयत्नतस्याज्या अन्यत्रैव तु शोभनाः ॥

Colophon. इति प्रश्नसंग्रहः समाप्तः ॥ ० ॥ शकाब्दाः १७१३ ॥

विषयः । प्रश्नगणनादिनिरूपणम् ।

No. 135. प्रस्तावसारसंग्रहः . By श्रीरामशर्मा . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 76. Lines, 5 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character. Bengali. Date, Sk. 1645. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Kāligāñja grāma, Dakṣiṇabhāgā, Paṇḍita Rakṣākara Nyāyapañcānana. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो वाग्देवतायै ।

उमेशमेशौ सर्वेशौ नत्वा श्रीरामशर्मणा ।

परिसन्तोषकामार्थं प्रस्तावसारसंग्रहः ॥

वाञ्छा सज्जनसङ्गमे परगुणे प्रीतिर्गुरौ नद्यता,

विद्यायां व्यसनं स्वधोषिति रतिर्लोकापवादाद्भयम् ।

भक्तिः शूलिनि शक्तिरात्मदमने संसर्गमुक्तिः खला-

देते येषु वसन्ति निर्मलगुणा स्तेभ्यो नरेभ्यो नमः ॥

तत्रादौ पुत्रप्रसङ्गो यथा ।

कोऽर्थः पुत्रेण जातेन यो न विद्वान्न धार्मिकः ।

काणेन चक्षुषा किं वा चक्षुः पीडिव केवलम् ॥ १ ॥

अजातशत्रुसूचीनां वरमाद्यौ न चान्तिमः ।

सकटदुःखकरावाद्यावन्तिमस्तु पदे पदे ॥ २ ॥

न पठति यदि पुत्रो धर्मशीलो न शूरो,

वहति च परितापं शेषमन्नञ्च भुङ्क्ते ।

परगृहदणशय्याक्लेशितः कर्मदुःखी,

स्मरति च पिष्टवाक्यं वास्यलोलाकुलाक्षः ॥ ३ ॥

शक्यो वारयितुं जलेन ऊतभुक् हवेण वर्षातपी,

नागेन्द्रो निगङ्गाङ्गुशेन समदो दण्डेन गोगर्दभौ ।

याधिवैद्यकभेषजैर्मणिमयैर्मन्त्रप्रयोगैर्विषं,

सर्व्वस्यौषधमस्ति शास्त्रविहितं मूर्खस्य नास्त्यौषधम् ॥ ४ ॥

लालयेत् पञ्चवर्षाणि दशवर्षाणि ताडयेत् ।

प्राप्ते तु षोडशे वर्षे पुत्रं मित्रवदाचरेत् ॥ ५ ॥

... ..

जायमानो हरेज्जायां वदेमानो धनं हरेत् ।

द्विधमाधो हरेत् प्राणान् नास्ति पुत्रसमो रिपुः ॥ १२ ॥

End.

राजा मत्तः शिशुश्चैव प्रमदा धनगर्विता ।

अप्राप्तमभिवाञ्छन्ति किं पुनर्लभ्यमेव तत् ॥ १६ ॥

वक्ता गुणो श्चिर्दक्षः प्रा ... यसनी क्षमी ।

ब्राह्मणः परमर्मा च दूतः स्यात् प्रतिभाषवान् ॥ १७ ॥

शतम्बद्यान्न विवदेदिति प्राज्ञस्य लक्षणम् ।

विना हेतुमपि द्वन्द्वः सदा मूर्खस्य लक्षणम् ॥ १८ ॥

महतो दूरभौतत्वमासन्नेश्वरता गुणः ।

विपत्तौ हि महदोषो धीरतामधिगच्छति ॥ १९ ॥

Colophon.

इति श्रीरामशर्माविरचित-प्रस्तावसारसंग्रहः समाप्तः ॥ श्रीरस्तु शुभमस्तु
शक १६४५ कार्तिकस्य चतुर्विंशतिदिवसे रविवसरे शुक्लपक्षे दशम्यान्तिथौ
समाप्तोऽयमिति ॥

विषयः । मङ्गलाचरणम् । सज्जनप्रशंसनम् । पुत्रप्रसङ्गः । विद्याप्रसङ्गः । धनप्रसङ्गः ।
 दैवप्रसङ्गः । सुजनप्रसङ्गः । खलप्रसङ्गः । निन्दाप्रसङ्गः । अनभिज्ञप्रसङ्गः । शत्रुप्रसङ्गः । मित्र-
 प्रसङ्गः । आश्रयप्रसङ्गः । भार्याप्रसङ्गः । आश्वरसप्रसङ्गः । राजप्रसङ्गः । आशीर्वादप्रसङ्गः ।
 धर्मप्रसङ्गः । अन्योन्यप्रसङ्गः । गङ्गाप्रसङ्गः । वल्लालसेनप्रसङ्गः । शिवाप्रसङ्गः । शङ्खप्रसङ्गः ।
 वक्त्रप्रसङ्गः । नानाप्रसङ्गः । विषमार्थप्रसङ्गः । भिक्षाप्रसङ्गः । राजप्रसङ्गान्तरम् । ग्रन्थोक्ति-
 त्तैकैकं प्रसङ्गमवलम्ब्य बहवः श्लोकाः सन्निवेशिताः, ते च नानाग्रन्थैः संगृहीताः ।

No. 136. प्रातिशाख्यभाष्यम् . By **उवटः .** Substance, country-made paper, $8\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 157. Lines, 11 on a page. Extent, 4,290 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkārā. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ॐ ।
 सूत्रभाष्यकृतः सर्वान् प्रणम्य शिरसा शुचिः ।
 शौनकश्च विशेषेण येनेदं पार्षदं कृतम् ॥ इत्यादि ।

End. साभिकुमारपुत्रेण सुदृलेन तु धीमता ।
 कसमानायेदं दत्तं भ्रात्रे शिष्याय धीमते ॥
 त्रैलोक्यभजागतानि यो वेद भक्तिः स स्वर्गलोकं जयति एभिः अथ अमृतलं
 गच्छति इत्याह भगवान् शौनकः ।

Colophon. इति श्रीपार्षदव्याख्यायामानन्दपुरवास्यवज्जटपुत्र उवटकृतौ प्रातिशाख्यभाष्ये
 अष्टादशं पटलं समाप्तं ॥ सम्बत् १८३० ॥

विषयः । ऋग्वेदप्रातिशाख्यव्याख्या ।

No. 137. प्रायश्चित्तविवेकव्याख्या . (निगूढार्थप्रकाशिका) . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 22. Lines, 8 on a page. Extent, 700 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Andāl, Kājodā, Akhilanātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ दुर्गायै नमः ।
 गोरुचनानिलकमञ्जुलभालदीप्त-
 मिन्दैवरोदरसद्योदरकान्तिकान्तम् ।

नन्दाङ्गने तत इतः परिधावमानं
 सानन्दमौशमनिशं हरिमानतोऽस्मि ॥
 प्रायश्चित्तविवेकस्य निगूढार्थप्रकाशिका ।
 टिप्पणीयं सद्दये श्रिंशतां हृदये सदा ॥
 शास्त्रस्य परार्थतया तत्प्रवृत्त्युपयोगित्वेनाभिधेयप्रयोजने विवक्षुराह
 नित्येत्यादि ॥

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । श्रृङ्खलापाणिक्तस्य प्रायश्चित्तविवेकस्य व्याख्यानम् ।

No. 138. प्रेमान्तटीका. By हरिनारायणशर्मा. Substance, palm-leaf, 17 × 1½ inches. Folia, 43. Lines, 4 on a page. Extent, 1,100 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vidgṛh, Paṇḍita Īcānacandra Tarkapañcānana. Appearance, old, Prose. Generally correct.

Beginning. . . . . श्रीहरिनारायणशर्मा । तनुते प्रेमान्तस्य टीकां . . . . . इह
 संसारोत्सारणकारण . . . . . अशेषविघ्नध्वंसपूर्वकखेददेवतानमस्कारं
 कुर्वन्नाह यं वक्ष्येति ॥ इत्यादि ।

End. × × × पिधानव इति तालयन्ते मेदिनी ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीहरिनारायणशर्माविरचितायां प्रेमान्तटीकायां पारखण्डः
 समाप्तः ॥ * ॥ अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । प्रेमान्तस्य व्याख्यानम् ।

No. 139. बालविवेकिनी. By नान्दिदत्तः. Substance, country-made paper, 9½ × 3½ inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 125 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

रेवत्युत्तररोचिणीमृगमघासुलानुराधाकरः
 स्नातीषु प्रमदातुलामिथुनके लम्बे विवाहः शुभः ।

मासाः फाल्गुनमाघमासशुक्लपक्षेष्टमथा माघवः
शुक्लः सौम्यदिनं तथैव तिथयो रिक्ताकुल्लवर्जिताः ॥

इति विवाहसुहृत्तः ।

पूषा पुष्यपुनर्वसूत्तरास्रगामेचाश्वहस्तवयं
रोहिण्यां श्रवणाद्विद्वारागमविधौ मूला भद्रिष्ठा तथा ।
कुम्भाजालिरविश्च वर्षमसमं त्यक्ता कुजाकौ तुला
कन्या मन्मथमीनयुक्तमकरा लग्नानि याचानिधिः ॥

इति द्विरागमः ।

मूलादितितये करे श्रवणके भाद्रद्वयाद्रात्रये
रेवत्यां च मृगे गुरौ दिनकरे भौमेऽप्यरित्ते तिथौ ॥

... ..

लग्ने पुंसवनं तथैव शुभदं सीमन्तकर्माष्टमे ॥

इति पुंसवनसीमन्तकर्म ॥ इत्यादि ।

End.

जीवे मूलयमार्यमानिलमघात्रह्णात्रयं वारुणं
पूषा चाय करो शिवेन्द्रपवना X X त्रयं रोहिणी ।
चित्रा चाय शनौ मघा हरियुगं पूर्वार्थमादिचयं
... .. प्राग् यासतः शोभनाः ॥
बालानामकर्मः कैकतः श्लोकादेस्त्विति ?
संगयानि नियमात् श्लोकस्तुर्विंशति च । (?)
पूर्वाचार्यकृतान् विलोक्य बहुरो ज्योतिर्निबन्धान् बह्वन्
नला श्रीपतिपादपद्मधुपः श्रीनाम्निदत्तो द्विजः ॥

Colophon.

इति श्रीबालविवेकिनी समाप्ता । श्रीरामाय नमः ।

विषयः । विवाहकालनिरूपणम् । द्विरागमनकालनिरूपणम् । पुंसवनसीमन्तौन्नयनकाल-
निरूपणम् । निष्क्रमणकालनिरूपणम् । नववस्त्रपरिधान-नवाग्नप्राशनयोः कालनिरूपणम् ।
विद्यारम्भकालनिरूपणम् । प्रथमाग्नप्राशनकालनिरूपणम् । कर्णवेधकालनिरूपणम् । वीजवपन-
कालनिरूपणम् । गृहप्रवेशकालनिरूपणम् । तङ्गाग्रप्रतिष्ठाकालनिरूपणम् । यात्रायां निषिद्ध-
कालनिरूपणम् । माहेन्द्रक्षणादिकालनिरूपणञ्च ॥

No. 140. बृहज्जावालोपनिषत् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीमद्विद्याधिष्ठानपरमहंससद्गुरुरामचन्द्राय नमः ॥
यज्ज्ञानाग्निः स्वातिरिक्तधर्मं भस्म करोति तत् ।
बृहज्जावालोपनिषत् शिरो-वेद्यमहं महः ॥
भद्रं कर्णेभिरिति शान्तिः ॐ आपो वा इदमासन् सलिलमेव स प्रजापति-
रेकः पुष्करपणो समभवत् । इत्यादि ।

End. तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवांसः समिन्धते ।
विष्णोर्यत् परमं पदं ॐ सत्यमित्युपनिषत् ॥
अष्टमं ब्राह्मणं ॐ भद्रं कर्णेभिरिति शान्तिः ॐ श्रीमद्विद्याधिष्ठानपरमहंस-
सद्गुरुरामचन्द्रार्पणमस्तु बृहज्जावालोपनिषत् समाप्ता ॥

विषयः । विभूतियोगादिकथनम् । कालाग्निरुद्रमाहात्म्यादिकथनञ्च ॥

No. 141. बृहदारण्यकभाष्यटीका . By आनन्दज्ञानः . Substance, country-made paper, 12×7 inches. Folia, 532. Lines, 7 on a page. Extent, 10,600 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1884. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
यद्विद्यावशाद्विश्वं दृश्यते रसवाहिवत् ।
यद्विद्यया च तद्भाति तं वन्दे पुरुषोत्तमम् ॥ इत्यादि ।

End. गुरवे परपक्षौघध्वान्तध्वंसप्रतिपत्से । (?)

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाच्युदानन्द-पूज्यपाद-शिष्य-भगवदानन्दज्ञान-
कृतायां बृहदारण्यकभाष्यटीकायां अष्टमोऽध्यायः समाप्तः । सम्बत् १८८४ ।

विषयः । बृहदारण्यकशाङ्करभाष्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 142. बृहद्गीतप्रवरमञ्जरी . By पुरुषोत्तमपण्डितः . Substance, country-made paper, 19×4 inches. Folia, 57. Lines, 6 on a page. Extent, 1,250 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta, Syāmapukura, Bābu Nagendranātha Vasu. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

यज्ज्ञं यत्स्थं यदीयं जगदिदमखिलं यक्ष्यं यत्प्रधानं
यत्प्रमेयं यन्निवासं स्थिरचरहृदयं यन्पुरासं (?) प्रभूतम् ।
यत्स्त्रीङावस्तुभूतं यदनुभवस्तुखं यत्स्वरूपानभिज्ञं
यत्स्वापं यत्प्रबोधं यदतिद्विगततमं ब्रह्म तस्मै नमोऽस्तु ॥
... .. ।

तत्तत्प्रोक्तपुराणभारतगताः स्मृत्यन्तरोक्ताश्च ये

तैर्गात्रैः प्रवरैश्च पूर्वगदितां बध्नाम्यहं मञ्जरीम् ॥

कन्यामूढा सगोत्रप्रवरपुरुषजां मात्वत् दोषदीर्घः ।

प्रायश्चित्तादिदोषभाक् स्याज्जनयति च सुतं जातिचाण्डालमस्यां ॥ इत्यादि ।

End.

नान्यवर्षो दद्यान्नापुत्राय नाशिष्याय नासम्बत्तरोषिताय सर्व्वेषां पत्ति-
पावनानामुपरिष्ठो भवति यः प्रवराध्यायमधीते स चिरजीवी भवति पुष्प-
वान् भवति यः प्रवराध्यायमधीते ॥

Colophon.

इति श्रीपुरुषोत्तमपण्डितविरचितायां गोचप्रवरमञ्जर्यां महाप्रवराध्याय-
परिसमाप्तिः गोचप्रवरकाण्डं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । प्रथमाध्याये समानगोत्रप्रवरा-विवाहदोषादिकथनम् । १ ये विवाहे गोत्र-
प्रवरवर्जनादिकथनम् । २ ये प्रवरक्रमादिकथनम् । सर्व्वे सगोत्रा इत्यादिवाक्यानां विचार-
मुखेन व्याख्यानञ्च । ४ । ५ । ६ । ७ । ८ । ९ सेषु भट्टनां गोत्रप्रवरकाण्डकथनम् । एतत् सर्व्वं
वौधायनीय प्रवराध्याये । आपस्तम्बीयप्रवराध्याये । १ से आपस्तम्बप्रोक्तभट्टनां गोत्रप्रवरादि-
कथनम् । कात्यायनप्रोक्त भट्टनां प्रवरादिकथनम् । आश्वलायनप्रोक्त भट्टनां प्रवरादिकथनम् ।
मत्स्यपुराणीय भट्टगोत्रप्रवरादिकथनम् । गौतमगोत्रप्रवरादिकथनम् । आपस्तम्बाशुक्त गौतम-
भरद्वाजादिगोत्रप्रवरादिकथनञ्च ॥

No. 143. ब्रह्मसूत्रभाष्यम्. By विज्ञानभिक्षुः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 198. Lines, 7 on a page. Extent, 2,376 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Damanācāryya Ṣāstri. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो नारायणाय ।
 सर्व्वं यो यच्च सर्व्वं यच्च सर्व्वमतो भजेत् ।
 वेदवित्शक्तये तस्मै नमस्त्रिन्मात्ररूपिणे ॥
 गुरुद्विष्टज्ञान + × + विज्ञानभिक्षुणा ।
 ब्रह्मसूत्रं कृत्तुव्याख्या क्रियते गुरुदक्षिणा ॥
 श्रुतिस्मृतिन्यायवचः क्षीराब्धिमथनोद्धृतम् ।
 ज्ञानामृतगुरोः प्रीत्यै भूदेवेभ्योऽनुदीयते ॥ इत्यादि ।

End. शरीरारम्भकलं न सम्भवतीत्याशङ्कायामाह मांसादिमौनं यथाशब्द-
 मितरयोश्च ॥

Colophon. इतो नास्ति ।

विषयः । मन्त्रविवादरायणप्रणीतस्य ब्रह्मसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 144. ब्रह्माण्डपुराणम् . Substance, country-made paper, 17×7 inches. Folia, 312. Lines, 11 on a page. Extent, 10,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātñā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥
 नमो नमः क्षये हृष्टो स्थितौ सचेष्टमायया ।
 नमो रजस्तमःसत्त्वविरूपाय स्वयम्भुवे ॥
 जितं भगवता तेन हरिणा लोकधारिणा ।
 अजेन विश्वरूपेण निर्गुणेन गुणात्मना ॥
 ब्रह्माणं लोककर्तारं सर्व्वज्ञमपराजितम् ।
 प्रभुं भूतभविष्यस्य साम्प्रतस्य च सत्यतम् ॥ इत्यादि ।

End. सर्वाणि चाति तथैव तानि
 ... विधास्येवोपनिषदस्य ।
 ... पृच्छन्तं जननं जनानां
 यज्ञात्मकं सत्यलोकप्रतिष्ठम् । (?)
 वरं वराणां वरदं महेश्वरं
 ब्रह्माणमादिं प्रयतो नमस्ये ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे वायुप्रोक्ते द्वादशसाहस्रां संहितायां ब्रह्माण्डावर्तः
 समाप्तः ॥ * ॥ * ॥

विषयः । इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे प्रक्रियापादः प्रथमः अध्यायः । इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गे
रुद्रप्रसवः १-४ अः । इति श्रीब्र० पु० महादेवविभूतिः ५, ६ अः । इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्ग-
पादे अग्निविक्रमः ७ अः । इति श्रीब्र० पु० व्याससङ्गावः ८ अः । इति श्रीब्र० पु० प्रियव्रतवंशा-
नुकीर्तनं ९, १० अः । इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे भारतवर्षनं ११, १२ अः । इति श्रीब्र० पु०
अनुषङ्गपादे जम्बुवर्णनं १३ अः । ... .. । इति श्रीब्र० पु० षट्पञ्चाशत्सो-
ऽध्यायः । एषु अध्यायेषु शाकद्वीपादिवर्णनम् । इति श्रीब्र० पु० आदित्यसङ्कीर्तनं नाम ५७,
५८ अः । इति श्रीब्र० पु० लिङ्गोत्पत्तिकथनं नाम ५९-६३ अः । इति श्रीब्र० पु० देवदारवन-
प्रवेशभस्मस्नानविधिर्नाम ६४ अः । इति श्रीब्र० पु० सांख्यवर्णो नाम ६५, ६६ अः । इति श्रीब्र०
पु० यज्ञप्रवर्तनो नाम ६७ अः । इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे चतुर्थशास्त्रं नाम ६८, ६९ अः ।
इति श्रीब्र० पु० ऋषिलक्षणं नाम ७० अः । इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे ऋषिशिष्योत्पत्तिः
नाम ७१ अः । इति श्रीब्र० पु० अनुषङ्गपादे पृथिवीदोहनं नाम ७२ अः । इति श्रीब्र० पु०
अनुषङ्गपादः द्वितीयः समाप्तः ॥ इति श्रीब्र० पु० उपोद्घाते प्रजापतिवंशानुकीर्तनं नाम १,
२ अः । इति श्रीब्र० पु० उपोद्घाते मरुदुत्पत्तिः नाम ३-५ अः । इति श्रीब्र० पु० उपोद्घाते
दनुवंशकीर्तनं नाम ६ अः । इति श्रीब्र० पु० आदिकल्पे शौचविधिः नाम ७-१४ अः ।
इति श्रीब्र० पु० उपोद्घातपादे ब्राह्मणपरीक्षा नाम १५ अः । इति श्रीब्र० पु० आदिकल्पे
दानप्रशंसा नाम १६ अः । इति श्रीब्र० पु० आदिकल्पे तिथिश्राद्धं नाम १७ अः । इति श्रीब्र०
पु० नक्षत्रश्राद्धं नाम १८ अः । इति श्रीब्र० पु० उपोद्घातपादे आदिकल्पो नाम १९, २० अः ।
... .. । इति श्रीब्र० पु० मध्यभागे २१ अः । इति श्रीब्र० पु० मध्यभागे
वशिष्ठसगरसम्वादे अर्जुनोपाख्याने जामदग्न्यतपश्चरणं नाम २२ अः । इति श्रीब्र० मध्यभागे
अर्जुनोपाख्याने २३-२७ अः । इति श्रीब्र० पु० मध्यभागे भार्गवचरिते २८-७९ अः । इति
श्रीब्र० पु० भा० च० कार्तवीर्यवधः नाम ८०-९८ अः । इति श्रीब्र० पु० वायुप्रोक्ते वैवस्वतो-
त्पत्तिर्नाम ९९ अः । इति श्रीमहापुराणे वायुप्रोक्ते वैवस्वतमनुवृष्टिः नाम १०० अः । इति
श्रीम० पु० वा० प्रो० गान्धर्वमूर्च्छा नाम १०१ अः । इति श्रीम० पु० वा० प्रो० गान्धर्वलक्षणं
नाम १०२ अः । इति श्रीम० पु० वा० प्रो० इच्छाकुर्वंशकीर्तनं नाम १०३ अः । इति श्रीम० पु०
वा० प्रो० मिथिलावंशकीर्तनं नाम १०४ अः । इति श्रीम० पु० वा० प्रो० राजशुद्धं नाम १०५ अः ।
इति श्रीम० पु० वा० प्रो० प्रसवः नाम १०६ अः । इति श्रीम० पु० वा० प्रो० ज्यामदवृष्टिः
नाम १०७ अः । इति श्रीम० पु० वा० प्रो० दृष्टिर्वंशानुकीर्तनं नाम १०८ अः । इति श्रीवायु-
पुराणे अनुषङ्गपादः १०९ अः । इति श्रीमहापुराणे वायुप्रोक्ते शिवप्रकरणं नाम ११० अः ।
इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे वायुप्रोक्ते द्वादशसाक्षरां संहितायां ब्रह्माण्डवर्तः समाप्तः ॥ * ॥

No. 145. भगवदाराधनक्रमः . By श्रीमन्नारायणमुनिः . Substance, country-made paper, $5\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent, 170 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakopā, Mohanta, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः । प्रातरारभ्यानुष्ठानक्रमः । प्रातः समुत्थाय
पादौ हस्तौ प्रक्षाल्य प्राङ्मुखः स्थित्वा हरिरिति विरुच्यै गुरुपरम्परा-
मनुसन्धाय स्वाचार्यं ध्यात्वा अनन्तरम् ।

सत्सङ्गात् भवनिस्पृहो गुरुमुखात् श्रीं प्रपद्यात्मवान्
प्रारब्धं परिमुच्य कर्मसकलं प्रक्षीणकर्मान्तरम् ।

नाशादेव निरङ्कुशेखरदयानिर्धूलमाया × ×

चादानीं गृहलब्धमध्यममणिद्वाराद्भिर्निर्गतः ॥ इत्यादि ।

End. संपूज्य भगवते पर्यङ्के निवेश्य निवेद्य मनसा चतुर्भागं परिकल्प्य विष्वक्सेन-
अनन्त-गरुड-सुदर्शनैः निवेद्यान् × × स्वाचार्यैश्च निवेद्य × ×
शेषं भागवतैः सह मुञ्जीत ॥

Colophon. इति श्रीमन्नारायणमुनिकृतं भगवदाराधनक्रमणं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । भगवत्परायणस्य प्रातरुत्थाय दिनं यावत् कर्तव्यकर्मनिरूपणम् ।

No. 146. भगवद्गीताटीका . (सारार्थवर्षिणी). Substance, foolscap paper, 13×6 inches. Folia, 73. Lines, 14 on a page. Extent, 340 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Lohajanga, Bābu Mukundalāla Pāla Caudhuri. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीश्रीराधाकृष्णभ्यां नमः ।

गौराङ्गकः सत्कुसुदप्रेमोदी स्वाभिख्यया मोक्षमसो निहन्ता ।

श्रीकृष्णचैतन्यसुधानिधिर्मे मनोऽधितिष्ठन् खरतीः करोतु ॥

प्राचीनवाचः सुविचार्य्य सोऽहमज्ञोऽपि गीतामृतलेशलिङ्गः ।

यतेः प्रभोरेव मते तदत्र सन्तः क्षमध्वं शरणागतोऽस्मि ॥

इह खलु सकलशास्त्राभिमत-श्रीमद्वरणसरोजभजनः स्वयं भगवान्नराकृतिः

परब्रह्म श्रीवसुदेवसूनुः स्वसौन्दर्यमाधुर्यांस्त्रादनया स्त्रीयप्रेममहामुधौ

निमज्जयामास । इत्यादि ।

End. भगवतोक्ते सति गाण्डीवपाणिरजुनो योद्धुमुदतिष्ठदिति । ... ..
 इति श्रीभगवद्गीताटीकायां सारार्थवर्षिणी समाप्तिभूता सतां प्रीतये स्ना-
 दिति । सारार्थवर्षिणी विश्वजनीना भक्तचातकान् ।
 माधुरी धिनुतादस्या माधुरी भातु मे हृदि ॥ ० ॥

Colophon. इति सारार्थवर्षिण्यां कर्षिण्यां भक्तचेतसां ।
 गीताष्टादशमोऽध्यायः सङ्गतः सङ्गतः सताम् ॥ ० ॥

विषयः । भगवद्गीताया व्याख्यानम् ।

No. 147. भगवद्गीताव्याख्या (तत्वप्रकाशिका) By केशवकाशीरिमट्टः .
 Substance, country-made paper, $14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 171. Lines, 12
 on a page. Extent, 6,000 glokas. Character, Nāgara. Date, SM. 1935.
 Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose.
 Correct.

Beginning. श्रीसर्वेश्वरोजयतिराम् ।
 यो मायागुणदोषलोभरहितः स्वाभाविकः सद्गुणैः
 स्वातन्त्र्याखिलविज्रताद्यगणितैर्युक्तोऽज्जगद्विस्तृतः ।
 भक्ताभीष्टप्रदो रमैकरमणो वेदैकगम्यो हि य-
 स्तं वन्दे मनसा गिरा च शिरसा गोपौप्रियं श्रीहरिम् ॥
 यस्य श्रीकृष्णार्णवस्य कृष्णालेशेन बालो भुवः
 खेष्टं प्राप्य समार्यधाम समगाद्रङ्गोपविन्दच्छ्रियम् ।
 याता सुक्तिमजामिलादिपतिताः शैलोऽपि पूज्योऽभवत्
 तं श्रीमाधवमाश्रितेष्टदमहं नित्यं शरणं भजे ॥
 युतीनां सूत्राणां स्मृतिनिखिलवेदानुवचसां
 परं हार्दं युक्तं ह्यखिलचिदचिद्भिन्नमपि च ।
 व्यभिक्तं स्वाभाव्याद् × × × परमं ब्रह्मकमिदं
 समादिष्टं यैस्तानपि सततमीडे गुरुवरान् ॥
 संसाररोगशमने खलु निम्बवन्धो
 हार्दाभकारहरणेऽर्कवदेव यस्य ।
 श्रीकृष्णपादपरिचारणतुष्टचेताः
 निम्बार्कदेशिकवरः सच्चि मे गतिः स्यात् ॥

श्री श्रीनिवासमाचार्यं गुहं श्रीगङ्गलाभिधं ।

प्रणम्य क्रियते गीतायाख्या तत्प्रकाशिका ॥

अथ स्वभावतोऽपास्त्राखिलाऽविद्याक्लेशकर्मजन्मादिषड्भाव-सद्वादिगुणकार्य-
सम्बन्धः सत्त्वज्ञानानन्दस्वरूपो ज्ञानशक्तिवस्तुत्थैर्वातेजोवीर्यवात्सल्यौदार्य-
कारुण्य क्षमा-दया-साधुर्य-लावण्यमार्दवाद्यनन्तकल्याण-गुणसहोदधिः समस्त-
चेवन्नप्रकृतिकालकर्मनियन्ताऽतिशयशाम्यवर्जितो विष्वक्सेनगरुडादिनित्य-
सुतैर्निषेवितो ब्रह्मरुद्रेन्द्राद्यचिन्त्यमहिमा तद्भवन्दो वेदान्तैकवेद्यो जग-
ज्जन्मादिहेतुः प्रणतार्त्तिक्षपणस्वभाव उभयविसृतिभगवान् श्रीपुरुषोत्तमो
ब्रह्मरुद्रादिदेवताहन्तैः स्वीचाराधनप्रार्थितो भूभारोत्तारणाय यादवकुले
आविर्बभूवेति सर्वजनप्रसिद्धं भगवदवतारप्रयोजनम् । इत्यादि ।

End.

त्यक्त्वा श्रेयस्काम्यया श्रीभगवदाश्रितैर्लक्ष्मीविजया × × हेः पाण्डवैः सह
राज्याद्यर्पणेन सन्धिं विधाय स्त्रीयानां संरक्षणं कुर्विति भावः ।

श्रीकृष्णाय नमः ।

स्वतन्त्रः सर्वफलदः सर्वोपास्योहि यो हरिः ।

कर्तृत्वं सर्वजीवानां तन्त्रत्वमिति निश्चयात् ॥

श्रेयस्कामो मुमुक्षुर्वा तमेव शरणं व्रजेत् ।

स्वाभिमानं परित्यज्य ह्येतदन्ते दृढीकृतम् ॥

संसारान्मुक्षिमग्नानां स्वभक्तकृपया हरिः ।

चकार गीतानां तं वन्दे सर्वगरीयसम् ॥

हंसस्वरूपं शनकादिकेभ्य-

स्तलोपदेशाय विधाय शुद्धम् ।

तत्त्वं परं भागवतञ्च धर्मं,

सत्त्वमदायार्थमुपादिशद् यः ॥

श्रीवासुदेवो भगवान् स एव,

भक्ताय पार्थाय तु भारतादौ ।

मोहापहं शास्त्रमुवाच गीतां

सर्वेश्वरं तं शरणं प्रपद्ये ॥

व्याख्यातमादौ तद्दध्नबोधा-

दाचार्यवर्येण हरिप्रियेण ।

निष्कार्कनः स्वातिगभीरबोधं

श्रीनारदानुग्रहभाजनेन ॥

तस्यादचिन्ताप्रतिबुद्धबुद्धिना
 भट्टेन श्रीकेशवसंज्ञकेन ।
 यदर्थबोधाय तदाश्रितानां
 संक्षिप्य चेतदुचितं सुबोधम् ॥
 मङ्गलं श्रीरमाकान्तः सच्चिदानन्दविग्रहः ।
 मङ्गलं नियमानन्दो ज्ञानभक्तिप्रदो ऽव्याम् ॥

Colophon.

इति श्रीसनत्कुमारसन्ततिप्रवर्तक—श्रीसन्निभ्वार्कसम्प्रदायाश्रित—श्रीकेशव-
 काशमीरिभट्टविरचितायां भगवद्गीताटीकायां तत्त्वप्रकाशिकायां सर्व-
 गीतार्थनिर्णयो नामाष्टादशोऽध्यायः । १८ । सम्बत् १८३५ ।

विषयः । निम्बार्कमतेन भगवद्गीताव्याख्यानम् ।

No. 148. भगवद्गीताटीका (सारावली) By रामशङ्करः. Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 82. Lines, 9 on a page. Extent, 400 śloka. Character, Bengali. Date, Sk. 1745. Place of deposit, District Hugli Khānākula Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Bidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ गुरुभ्यो नमः ॐ रामाय नमः ।
 श्रीरामपितरौ वन्द्यवन्दं श्रीरामशङ्करः ।
 श्रीधरस्वामिकृद्गीताव्याख्यां वन्द्यस्तनोतकि ॥
 व्याख्या मे राम ते तुष्टा प्रभावात् तातपादयोः ।
 सारावलीविदा गीताव्याख्या तस्याः समो जनः ॥
 गीतास्वरूपमादौ यत् तदादौ दर्शितं यथा ।
 प्रत्यर्जुनं भगवता यदुक्तं गुह्यसुत्तमम् ॥
 तस्यादेशो भवेद् यच्च सा गीता परिकीर्तिता ॥

× × × × × ×

इह खलु सकललोकहितवतारः परमकारुणिको भगवान् देवकीनन्दनः
 तत्त्वज्ञानविच्छिन्नतशोऽहोऽविभ्रंशितविवेकतया निजधर्मात्प्राग् परधर्मा-
 भिसम्भिनमर्जुनं धर्माज्ञानरहस्योपदेशक्षणेन तस्माच्छोकमोहसागरादुद्धार ।

इत्यादि ।

End.

यचेति यच्च यस्मिन् स्थले योगेश्वरः कृष्णः श्रीकृष्णः यच्च धनुर्धरः पार्थः
अर्जुनः तच्च श्रीलक्ष्मीः विजयः भूतिरैश्वर्यं भुवानि निश्चितानि इति
एतान्नीति मम मतिः । एतेन पाण्डवेभ्यः सर्वस्वं दत्त्वा श्रीकृष्णशरणं प्रपद्य
त्वदीयानां प्राणरक्षामवश्यं कुरु अन्यथा तेषां विनाशो भविष्यत्येवेति भाव
श्च यथा भुवा निश्चिता नीतिस्तथेति मतिर्ममेत्यन्यत् प्रोक्तमिति वाक्यार्थः । :

Colophon.

इति गीताव्याख्यायां सारावल्यां अष्टादशोऽध्यायः ॥ समाप्तेयं व्याख्या
श्रीसौतारामपदाङ्गयुगलेऽर्पितेति समाप्तम् ।
श्रीरामगुरुताताङ्घ्रिस्मृतेः सारावल्ली मम ।
श्रीरामशङ्करस्येयं तदङ्घ्रिद्वयतुष्टये ॥
श्रीधरखामिहदगीताव्याख्येदान्नीं सुविस्तृता ।
इति राम सतां मोदा व्याख्यातारस्तदुचरात् ॥
जगद्रामः पिता रामो माता रामो रामोऽहं ।
त्वत्तः समं + + × × ॥
इति खानाकुलकृष्णनगराख्यासीनवन्द्यघटीय—श्रीरामशङ्करदेवशर्मविस्तारी-
कता सारावल्याख्या गीताव्याख्या समाप्ता श्रीरामार्पितेति सुवीभिर्द्रष्टयेति ।
शकाब्दाः १७४५ ।

विषयः । भगवद्गीतायाः श्रीधरखामिहकृतव्याख्यायाः विस्तृतरूपेण व्याख्यानम् ।

No. 149. भगवद्भक्तिरत्नावली . (सकान्तिमाला) Substance, country-made paper, 11×7 inches. Folia, 31. Lines, 11 on a page. Extent, 650 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātunā. Appearance, new. Prose. Correct.

This is the same work as 422, in the Notices of Sanskrit MSS. It contains two verses at the end which give some information about its date and place of composition. From these we learn that the work was composed in Benares in the year 1555 Sk. in a Temple dedicated to Hari in front of the Great Temple of Śiva. The verses are :—

महायज्ञशर-प्राण शशाङ्गगुणिते शके
फाल्गुने शुक्लपक्षस्य द्वितीयायां सुमङ्गले ॥

बाराणस्यां महेशस्य सन्निधौ हरिमन्दिरे ।

भक्तिरत्नावलौ सिद्धा सद्दिता कान्तिमालया ॥

No. 150. भजनामृतम् . By नरहरिठक्कुरः . Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 9 on a page. Extent, 270 ślokas. Character Bengali. Date, Sk. 1813. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Dakṣiṇākhaṇḍa, Paṇḍita Gauragunānanda Thākura. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीश्रीचैतन्यः ।

वन्दे श्रीकृष्णचैतन्यं प्राणसर्वस्वमीश्वरम् ।

सर्वावतारकरूपानिःसीमकरणं विभुम् ॥ इत्यादि ।

End.

सेवायां प्रीतिराक्षां मे प्रीतिरार्तिश्च कीर्तने ।

आश्रिते प्रीतिराक्षां मे प्रीतिश्च भोजनोन्मुखे ।

आत्मनि प्रीतिराक्षां मे कृष्णभक्तिर्यथा भवेत् ॥ ० ॥

Colophon.

इति श्रीमन्नरहरि (क?) विमुखोदितं श्रीकृष्णभजनामृतं समाप्तम् ॥

शकाब्दाः १८१३ ।

विषयः । पूर्वपक्षसिद्धान्तमुखेन वैष्णवानां श्रीकृष्णभजनादिप्रकारकथनम् ।

No. 151. भविष्यपुराणम् . Substance, country-made paper, 12 × 6 inches. Folia, 877. Lines, 8 on a page. Extent, 21,925 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1936. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

नमो ब्रह्मण्यदेवाय गोप्राज्ञाणक्षिताय च ।

जगद्धिताय कृष्णाय गोविन्दाय नमो नमः ॥

शौनकस्य तु राजर्षेः सजे चैव महात्मनः ।

आयाता मुनयः सर्व्वे यज्ञमण्डपमुत्तमम् ॥ इत्यादि ।

उत्तरभागस्य । ॐ नमः श्रीगणेशाय । ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

सृष्ट्वं चन्द्रावदातं करिकरमकरक्षोभसञ्जातकेन

... .. ।

... ..

... .. पौष्करं वः पुनातु ॥ इत्यादि ।

End.

देवार्थे ब्राह्मणार्थे च यस्तु प्रार्थयते नरः ।

जलमग्नं महावाहो स याति परमं पदम् ॥

... .. ।

एष ते कथितो राजन् प्रतिष्ठाविधिरुत्तमः ॥

उत्तरभागस्य । गात्रे शिरे प्रलेपयेद् ... चान्द्रायणं चरेत् ।

मुखनासादिसंस्पर्शं महाचान्द्रायणं चरेत् ॥

Colophon.

इति श्रीभविष्यपुराणे नवमीकल्पे शतसाहसार्द्धसंहिताया नवमीकल्पः

समाप्तः २८१ । सम्बत् १९३६ ।

उत्तरभागस्य । इति श्रीभविष्यपुराणे मध्यमतन्त्रे चतुर्थभागे सुरापानकथने एकादशोऽध्यायः

समाप्तः ॥ ११ ॥

विषयः । अध्यायानां पुष्पिकाः । इति भविष्यपुराणे शतसाहसार्द्धसंहितायां कथाप्रस्ता-
वने प्रथमोऽध्यायः । इति भ० पु० ब्राह्मे पर्वणि ९ अः । इति भ० पु० उपनयनविधिः
१ अः । इति भ० पु० स्त्रीलक्षणं ४, ५ अः । इति भ० पु० स्त्रीविषये नरव्रतं ६, ७, ८ अः ।
इति भ० पु० गृहधर्मः ९ अः । इति भ० पु० स्त्रीधर्मो १०, ११, १२ अः । इति भ० पु०
प्रतिपदाकल्पे १३, १४, १५ अः । इति भ० पु० द्वितीयाकल्पः १६, १७ अः । इति भ०
पु० तृतीयाकल्पः समाप्तः १८ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे १९, २० अः । इति
भ० पु० चतुर्थीकल्पे पुरुषलक्षणे २१ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे २२, २३ अः । इति भ०
पु० पुरुषलक्षणं २४ अः । इति भ० पु० चतुर्थीकल्पे स्त्रीलक्षणं समाप्तं २५ अः । इति भ० पु०
४ थीकल्पे गणपतिकल्पः २६ अः । इति भ० पु० ४ थीकल्पे २७ अः । इति भ० पु० शिवा-
चतुर्थी २८ अः । इति भ० पु० शान्ताचतुर्थी २९ अः । इति भ० पु० साहसार्द्धसंहितायां
वैयासिक्यां ब्राह्मे पर्वणि चतुर्थीकल्पे अङ्गारचतुर्थीं सुखावहा नाम चतुर्थीकल्पः समाप्तः ३० अः ।
इति भ० पु० ५ मीकल्पे ३१, ३२, ३३, ३४, ३५, ३६, ३७ अः । इति भ० पु० षष्ठीकल्पे ३८,—
४५ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे शाकसप्तमी ४६ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे ४७, ४८, ४९ अः ।
इति भ० पु० ७ मीकल्पे रथसप्तमी ५० अः । इति भ० वै० ७ मीकल्पे ब्राह्मे पर्वणि ५१,—
६८ अः । इति भ० पु० ब्राह्मे पर्वणि आदित्यमाहात्म्ये सर्षपसप्तमी ६९ अः । इति
भ० पु० ब्राह्मे पर्वणि ७ मीकल्पे ब्रह्मप्रोक्तानि नामानि ७० अः । इति भ० पु०
७ मीकल्पे ७१, ७२ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे मित्राध्यायः ७३ अः । इति भ०
पु० ७ मीकल्पे शम्भोपाख्यानं ७४, ७५, ७६, ७७, ७८, ७९ अः । इति भ० पु० विजयासप्तमी
८० अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे आदित्यवारकल्पे नन्दविधिः ८१ अः । इति भ० पु०
आदित्यकल्पे भद्रविधिः ८२ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे सौम्यविधिः ८२ अः । इति

भ० पु० आदित्यवारकल्पे कामदविधिः ८४ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे विजय-
 विधिः ८५ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे जयन्तविधिः ८६ अः । इति भ० पु०
 आदित्यवारकल्पे प्रवरविधिः ८७ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे आदित्याभि-
 मुखविधिः ८८ अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे हृदयविधिः ८९ अः । इति भ० पु०
 रविवारकल्पे ग्रहवश्यविधिः ९० अः । इति भ० पु० आदित्यवारकल्पे मन्त्राश्वेतावार-
 विधिः ९१ अः । इति भ० पु० ७ मीमंसे ९२, ९३, ९४ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे
 जपनामेति सप्तमी ९५ अः । इति भ० पु० ७ मीकल्पे अपराजिताकल्पः ९६ अः । इति भ०
 पु० ७ मीकं मन्त्राजपासप्तमी ९७ अः । इति भ० पु० ७ मीकं भद्रकल्पः ९८ अः । इति भ०
 पु० ७ मीकं नक्षत्रेष्टा ९९ अः । इति भ० पु० ७ मीकं १००, १०१ अः । इति भ० पु०
 ७ मीकं कामदासप्तमी १०२ अः । इति भ० पु० ७ मीकं पापनाशनी सप्तमी १०३ अः ।
 इति भ० पु० ७ मीकं भानुपदद्वयव्रतं १०४ अः । इति भ० पु० ७ मीकं सर्व्वावाप्ति सप्तमी
 १०५ अः । इति भ० पु० ७ मीकं मार्कण्डेयसप्तमी १०६ अः । इति भ० पु० ७ मीकं अन्नसप्तमी
 १०७ अः । इति भ० पु० ७ मीकं अभ्यङ्गसप्तमी १०८ अः । इति भ० पु० ७ मीकं विभय-
 प्रदानं १०९ अः । इति भ० पु० ७ मीकं ११०, १११, ११२ अः । इति भ० पु० ७ मीकं
 सत्राजितोपाख्याने ११३, ११४ अः । इति भ० पु० ७ मीकं पाद्मोपाख्यानं (?) ११५ अः ।
 इति भ० पु० ७ मीकं दीपमाहात्म्यं ११६ अः । इति भ० पु० ७ मीकं ब्रह्मविष्णु-
 सम्वादः ११७ अः । इति भ० पु० ७ मीकं ११८ अः । इति भ० पु० ७ मीकं आदित्यस्तवः
 ११९ अः । इति भ० पु० ७ मीकं ब्रह्म-वृषिसम्वादः १२० अः । इति भ० पु० ७ मीकं प्रवर-
 वर्णनञ्च समाप्तं १२१ अः । इति भ० पु० ७ मीकं व्योममाहात्म्यं १२२ अः । इति भ० पु० ७ मीकं
 १२३ अः । इति भ० पु० ७ मीकं शाम्बोपाख्याने १२४ अः । इति भ० पु० ७ मीकं स्रव-
 राजः १२५ अः । इति भ० पु० शाम्बोपाख्याने १२६ अः । इति भ० पु० ७ मीकं शाम्बोपा-
 ख्याने प्रासादलक्षणं १२७ अः । इति भ० पु० शाम्बोपाख्याने दारुपरीक्षा समाप्ता १२८ अः ।
 इति भ० पु० ७ मीकं शाम्बोपाख्याने प्रतिमालक्षणं १२९ अः । इति भ० पु० ७ मीकं
 प्रतिष्ठाकल्पे विश्वरूपाध्यायः १३० अः । इति भ० पु० ७ मीकं सर्पप्रतिष्ठामण्डनविधिः १३१ अः ।
 इति भ० पु० ७ मीकं शाम्बोपाख्याने सूर्य्यप्रतिमाविधिः १३२ अः । इति भ० पु० ७ मीकं
 शाम्बोपाख्याने सूर्य्यप्रतिष्ठायां १३३ अः । इति भ० पु० ७ मीकं शाम्बोपाख्याने प्रतिष्ठाविधिः
 १३४ अः । इति भ० पु० ७ मीकं शाम्बोपाख्याने ध्वजारोहणविधिर्नाम १३५ अः । इति भ०
 पु० ७ मीकं भोजकानयनो नाम १३६ अः । इति भ० पु० ७ मीकं शाम्बोपाख्याने भोज-
 काख्याने भोजकोत्पत्ति १३७, १३८ अः । इति भ० पु० ७ मीकं अभ्यङ्गोत्पत्तिः १३९ अः । इति
 भ० पु० ७ मीकं शाम्बोपाख्याने धूपविधिः १४० अः । इति भ० पु० शाम्बोपाख्याने भोजको-
 त्पत्ति १४१ अः । इति भ० पु० ७ मीकं भोजकाख्यानं १४२ अः । इति भ० पु० ७ मीकं

शम्भोपाख्याने १४३ अः । इति भ० पु० ७ मीक० शम्भोपाख्याने भोजकलक्षणं समाप्तं १४४ अः
 इति भ० पु० ७ मीक० शम्भोपाख्याने १४५, १४६, १४७ अः । इति भ० पु० शतार्द्धसाक्षरां
 संहितायां ब्राह्मे पर्वणि समाप्तः सप्तमीकल्पः आदित्यमाहात्म्यं वाचकमाहात्म्यं श्रवणविधिः
 समाप्तश्च ब्राह्मे पर्वणि प्रथममिति नन्दाकल्पः समाप्तः १४८ अः । इति भ० पु० प्रथममिति
 नन्दाकल्पः समाप्तः १४९ अः । इति भ० पु० निषेधविधिः समाप्तः १५० अः । इति भ० पु०
 अष्टमीकल्पे शिवमाहात्म्ये प्रथमोऽध्यायः १५१ अः । इति भ० पु० ८ मीक० महेश्वरमाहात्म्ये
 प्रतिष्ठाविधाने लिङ्गलक्षणं १५२ अः । इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ८ मीक० ईश्वरमाहात्म्ये
 लिङ्गप्रतिष्ठापनविधौ १५३ अः । इति भ० पु० ८ मीक० महादेवमाहात्म्यं १५४ अः । इति भ०
 पु० ८ मीक० लिङ्गप्रतिष्ठाविधौ १५५ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुपर्वणि लिङ्गलक्षणेपु
 १५६ अः । इति भ० पु० ८ मीक० महादेवमाहात्म्ये लिङ्गार्चनविधौ १५७ अः । इति
 भ० पु० ८ मीक० प्रतिष्ठाविधिः १५८,—१७० अः । इति भ० पु० ८ मीक० लिङ्ग-
 प्रतिष्ठा समाप्ता १७१ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुसप्ततुक्मारसम्वादे १७२, १७३, १७४,
 १७५, १७६,—१७९ अः । इति भ० पु० ८ मीक० अष्टकाष्टमी १८० अः । इति भ० पु०
 ८ मीक० महादेवमाहात्म्ये दाम्पत्यपूजनं १८१ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुसप्ततुक्मार-
 संवादे १८२, १८३ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुसप्ततुक्मारसंवादे १८४ अः । इति भ० पु०
 ८ मीक० शतरुद्रीयं १८५ अः । इति भ० पु० ८ मीक० महादेवमाहात्म्ये १८६ अः । इति भ०
 पु० ८ मीक० महादेवरथयात्रायां १८७ अः । इति भ० पु० ८ मीक० महादेवरूपव्रतं १८८ अः ।
 इति भ० पु० ८ मीक० महाव्रतं १८९ अः । इति भ० पु० ८ मीक० १९०, १९१, १९२, १९३ अः ।
 इति भ० पु० ८ मीक० पुष्याध्याये १९४ अः । इति भ० पु० ८ मीक० १९५ अः । इति भ० पु०
 ८ मीक० महाष्टमी १९६ अः । इति भ० पु० ८ मीक० जयन्त्यष्टमी १९७ अः । इति भ०
 पु० ८ मीक० १९८, १९९, २००, २०१ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुपर्वणि गौरी-
 माहात्म्ये २०२ अः । इति भ० पु० ८ मीक० २०३ अः । इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुपर्वणि
 गौरीविवाहो नाम २०४ अः । इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ८ मीक० २०५ अः । इति भ० पु०
 ८ मीक० चित्रसेनकृतं स्तोत्रं २०६ अः । इति भ० पु० ८ मीक० २०७, २०८, २०९ अः । इति
 भ० पु० ८ मीक० ब्रह्महत्याप्रायश्चित्तेषु २१० अः । इति भ० पु० ८ मीक० २११, २१२ अः ।
 इति भ० पु० ८ मीक० विष्णुपर्वणि ब्रह्महत्याप्रायश्चित्तं नाम २१३ अः । इति भ० पु० विष्णु-
 पर्वणि ८ मीक० सुरापानप्रायश्चित्तेषु २१४ अः । इति भ० पु० ८ मीक० २१५ अः । इति
 भ० नवमीकल्पे दुर्गामाहात्म्ये २१६, २१७, २१८ अः । इति भ० पु० ९ मीक० विष्णुपर्वणि
 दुर्गामाहात्म्ये भगवतीस्तोत्रं समाप्तं २१९ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २२० अः । इति भ० पु०
 ९ मीक० विष्णुपर्वणि चण्डिकाराधने २२१ अः । इति भ० पु० ९ मीक० चण्डिकास्तवः
 २२२ अः । इति भ० पु० विष्णुपर्वणि ९ मीक० २२३ अः । इति भ० पु० ९ मीक०

दुर्गास्नानफलं २२४ अः । इति भ० पु० ९ मीक० दुर्गासाक्षात्प्रे २२५, २२६, २२७, २२८
 २२९, २३० अः । इति भ० पु० ९ मीक० दुर्गासाक्षात्प्रे उभयनवमीं २३१ अः । इति
 भ० पु० ९ मीक० भगवतीनवमी २३२ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रथनवमी २३३ अः ।
 इति भ० पु० ९ मीक० विष्णुकृतं भगवतीस्त्रोचं २३४ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २३५,
 २३६ अः । इति भ० पु० ९ मीक० सद्धानवमी २३७ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २३८,
 २३९ अः । इति भ० पु० ९ मीक० सर्वमङ्गलार्चनविधौ २४० अः । इति भ० पु०
 ९ मीक० मन्त्रोद्धारः २४१ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २४२, २४३, २४४, २४५, २४६ अः ।
 इति भ० पु० ९ मीक० भगवतीयज्ञे २४७ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २४८ अः । इति
 भ० पु० ९ मीक० सिद्धाध्यायः २४९ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रुखवधे २५० अः ।
 इति भ० पु० ९ मीक० २५१ अः । इति भ० पु० ९ मीक० कौजम्भिवधो नाम २५२ अः ।
 इति भ० पु० ९ मीक० कुम्भानुकुम्भवधे २५३ अः । इति भ० पु० ९ मीक० निचकुम्भवधः
 २५४ अः । इति भ० पु० ९ मीक० कुम्भवाहनवधो नाम २५५ अः । इति भ० पु० ९ मी-
 क० सुकुम्भवधो नाम २५६ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २५७ अः । इति भ० पु० घण्टा-
 कर्णवधो नाम २५८ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रुद्रधर्मवधः २५९ अः । इति भ० पु०
 मेघनादवधः २६० अः । इति भ० पु० ९ मीक० जम्भासुरवधः २६१ अः । इति भ० पु०
 ९ मीक० रुखवधोपाख्याने २६२ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रुखवधः २६३ अः । इति
 भ० पु० ९ मीक० मण्डलविधिः २६४ अः । इति भ० पु० ९ मीक० मातृमण्डलविधानं
 नामाध्यायः २६५, २६६, २६७ अः । इति भ० पु० ९ मीक० देव्या नामविधानो नामाध्यायः
 २६८ अः । इति भ० पु० ९ मीक० रथयात्रा २६९ अः । इति भ० पु० ९ मीक०
 दुर्गायात्रा समाप्ता २७० अः । इति भ० पु० ९ मीक० २७१, २७२ अः । इति
 भ० पु० ९ मीक० मन्त्रोद्धारः २७३ अः । इति भ० पु० ९ मीक० २७४ अः ।
 इति भ० पु० शतसाहस्रार्धसंज्ञिताया आनन्दनवमीकल्पो नामाध्यायः २७५ अः । इति भ० पु०
 ९ मीकल्पे नन्दिनी नाम नवमी २७६ अः । इति भ० पु० नन्दा नाम नवमीकल्पे नामाध्यायः
 २७७ अः । इति भ० पु० ९ मीकल्पे नन्दकल्पः २७८ अः । इति भ० पु० ९ मीकल्पे नन्दिनी-
 प्रतिष्ठा २७९ अः । इति भ० पु० सद्धानवमीकल्पः समाप्तः २८० अः । इति भ० पु० ९ मीकल्पे
 प्रतिष्ठातन्त्रे भूमिपरीक्षाध्यायः २८१ अः । इति भ० पु० ९ मीकल्पे प्रासादलक्षणं २८२ अः ।
 इति भ० पु० ९ मीक० शिलालक्षणं २८३ अः । इति भ० पु० ९ मीक० ब्रह्मणोऽर्चालक्षणं
 २८४ अः । इति भ० पु० ९ मीक० प्रतिमालक्षणं २८५ अः । इति भ० पु० ९ मीक० प्रतिष्ठा-
 मन्त्रे अधिवासनविधिः २८६ अः । इति भ० पु० ९ मीक० शतसाहस्रार्धसंज्ञिताया नवमीकल्पः
 समाप्तः २८७ अः । शुभमस्तु श्रीसम्बत् १९३६ । पूर्वभागस्य ॥ ० ॥ इति श्रीभविष्यपुराणे
 मध्यमतन्त्रे उपरिभागे प्रथमोऽध्यायः । द्वितीयोऽध्यायः इति भ० पु० म० त० ७०

पातालवर्णनो नाम २योऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ज्योतिषस्तो ४ योऽध्यायः ।
 इति भ० पु० म० त० ७० ५ मोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ७० गुरुसाक्षात्प्रकथनं
 नाम षष्ठोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ७० पुस्तकादिमानलक्षणो नाम ७ मोऽध्यायः ।
 इति भ० पु० म० त० ७० अष्टमोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ७० यूपनियमो नाम
 नवमोऽध्यायः । इति भ० पु० म० त० ७० १०, ११, १२, १३ अः । इति भ० पु० म०
 त० ७० प्रतिमालक्षणो नाम १४ अः । इति भ० पु० म० त० ७० १५, १६,
 १७ अः । इति भ० पु० म० त० ७० षोडशोपचारविधौ १८ अः । इति भ०
 पु० म० त० ७० अग्निनामकथनं नाम १९ अः । इति भ० पु० म० त० ७० द्रव्यपरिमाणो नाम
 २० अः । इति भ० पु० म० त० ७० दर्वीर्निर्णयो नाम २१ अः । इति भ० पु० म० त० ७०
 २२, २३ । इति भ० पु० म० त० ७० मण्डलकथने २४ अः । इति भ० पु० म० त० ७०
 मण्डलाध्यायकथने २५ अः । समाप्तोऽयं प्रथमभागः ॥ ० ॥ इति भ० पु० म० त० द्वितीये
 भागे सूक्तकथनोऽध्यायः १ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० २, ३, ४ अः । इति भ० पु० म० त०
 द्वि० तिथिखण्डकथनम् ५ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० व्रतादिकथने ६ अः । इति भ० पु०
 म० त० द्वि० प्रवरकथनं नाम ७ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० वास्तुनिर्णयो नाम ८ अः ।
 इति भ० पु० म० त० द्वि० ९ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० अर्घ्यदानविधौ १० अः । इति
 भ० पु० म० त० द्वि० ११,—१७ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० मध्यमप्रतिष्ठाविधौ १८,—२९ अः ।
 इति भ० पु० म० त० द्वि० क्षुद्रारामप्रतिष्ठाविधौ २३ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० २४ अः ।
 इति भ० पु० म० त० द्वि० अश्वत्थप्रतिष्ठाविधौ २५ अः । इति भ० पु० म० त० द्वि० वटप्रतिष्ठाविधौ
 २६ अः । इति भ० पु० म० त० तृतीयभागे १, २, ३, ४ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० पुष्पा-
 रामप्रतिष्ठाविधौ ५ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० ६ अः । इति भ० पु० म० त० तृ०
 सेतुप्रतिष्ठाविधौ ७ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० ८, ९, १० अः । इति भ० पु० म० त०
 तृ० अचक्षोमविधौ ११ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० १२, १३ अः । इति भ० पु० म० त०
 तृ० प्रतिष्ठाविधौ १४ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० १५ अः । इति भ० पु० म० त० तृ०
 महालक्ष्मीव्रतप्रतिष्ठाविधौ १६ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० एकादशीव्रतप्रतिष्ठाविधौ १७ अः ।
 इति भ० पु० म० त० तृ० पवित्रविधानं नाम १८ । इति भ० पु० म० त० ध्वजारोपणं नाम
 १९ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० कुम्भदानविधौ २० अः । इति भ० पु० म० त० तृ० २१ अः ।
 इति भ० पु० म० त० तृ० प्रासादप्रतिष्ठाविधौ २२ अः । इति भ० पु० म० त० तृ० २३, २४, २५ अः ।
 इति भ० पु० म० त० चतुर्थभागे दानविधौ १ अः । इति भ० पु० म० त० च० २, ३ अः । इति
 भ० पु० म० त० च० धेनुदानविधौ ४ अः । इति भ० पु० म० त० च० ५, ६ अः । इति भ० पु० म०
 त० च० प्रायश्चित्तविधौ ७, ८ अः । इति भ० पु० म० त० च० ९, १० अः । इति भ० पु० म० त०
 च० अः । इति श्रीभविष्यपुराणे मध्यमतन्त्रे चतुर्थभागे सुरापानकथने एकादशेऽध्यायः समाप्तः ।

No. 152. भारतसावित्री. By वेदव्यासमुनिः. Substance, country-made paper, $9 \times 1\frac{3}{4}$ inches. Folia, 9. Lines, 4 on a page. Extent, 72 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Tripurā, Parganā Varadākhāta, Post Office Navinagara grāma Nārāyaṇapura, Īrī Candra-nātha Cakravartī. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

नमः कृष्णाय ॥ धृतराष्ट्र उवाच ।

ब्रूहि सञ्जय यद्वृत्तं युद्धे तेषां महात्मनाम् ।

पाण्डवानां कुरुणाञ्च सम्यग्रुक्ते महात्तवे ॥

के तत्र प्रसुखा योधाः के च तत्र महारथाः ।

महाबलाश्च के तत्र कथनो विनिपातिताः ॥

भीष्मद्रोणौ कथं भग्नौ कर्णशल्यौ कथं क्षतौ ।

पुत्रश्च मम मन्दात्मा कथं दुर्योधनो क्षतः ॥

सञ्जय उवाच ।

प्रहृष्टं राजन् यथा वृत्तं सैनयोरुभयोरपि ।

पाण्डवानां कुरुणाञ्च सम्यग्रुक्ते महात्तवे ॥

ये तत्र प्रसुखा योधा ये च तत्र महारथाः ।

महाबलाश्च ये तत्र यथा ये विनिपातिताः ॥

भीष्मद्रोणौ यथा भग्नौ कर्णशल्यौ यथा क्षतौ ।

पुत्रश्च तव मन्दात्मा यथा दुर्योधनो क्षतः ॥

पाण्डवानां रणे योधाः सर्वे विष्णुपराक्रमाः ।

कौरवाणां रणे योधाः सर्वे वीरपराक्रमाः ॥

अर्जुनः सात्यकिश्चैव धृष्टद्युम्नो घटोत्कचः ।

नकुलः सत्तदेवश्च धर्मपुत्रो युधिष्ठिरः ॥

भीमसेनो विराटश्च द्रुपदश्चोत्तरस्तथा ।

धृष्टकेतुः शिखण्डौ च काशिराजश्च वीर्यवान् ॥

सौभद्रो द्रौपदेयाश्च षोडशैते महारथाः ।

... .. ॥

हेमनो प्रथमे मासि प्रहृष्टपक्षे त्रयोदशी ।

प्रवृत्तं भारतं युद्धं नक्षत्रे यमदेवते ॥

अस्मिन् दूरपातित्वमाचार्य्यं लघुशस्त्रता ।

कर्णं हृदप्रहारितं भीमो सन्ति त्रयो गुणाः ॥

... ..
 अर्जुनेन हतो भीष्मो माघशुक्लाष्टमीतिथौ ।
 नवम्यां वृषसेनसु हतो राजा महाबलः ॥
 दशम्यामपि सौभद्र एकादश्यां जयद्रथः ।
 द्वादश्यां मध्यभागे च हतो वीरो घटोत्कचः ॥
 त्रयोदश्यान्तु मध्याह्ने भारद्वाजो निपातितः ।
 षाकणो पलितश्यामो वर्षस्याशीतिपञ्च च ॥
 रणे पर्यटते द्रोणो वृद्धः षोडशवर्षवत् ।
 चतुर्दश्यान्तु सन्ध्यायां कर्णो वैकर्त्तनो हतः ॥
 सूर्यपुत्रो यदा कर्णश्चार्जुनेन निपातितः ।
 तदैवोर्द्धमिता भूमिरङ्गुली चैकविंशतिः ॥ इत्यादि ।

End.

एषा भारतसावित्री व्यासेनोक्ता मनीषिणा ।
 नरो भारतसावित्रीं प्रातरुत्थाय यः पठेत् ॥
 स भारतफलं प्राप्य परं ब्रह्माधिगच्छति ।
 संवत्सरकृतं पापं पठनादेव नाशनम् ॥
 ब्रह्मज्ञा स्पर्शहारी च मातृह्ना पितृह्ना तथा ।
 पापं प्रक्षिप्य ते यान्ति द्वैपायनवचो यथा ॥ ० ॥

Colophon.

इति महाभारते शतसहस्रसंहितायां वैयासिक्यां भारतसावित्री समाप्ता ॥
 श्रीरामः ॥ श्रीकृष्णः ॥ ० ॥

विषयः । महाभारते वर्णितानां विषयाणां सारसंग्रहः ॥

No. 153. अमरदूतम्. By रुद्रन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्यः. Substance, country-made paper, 13 × 2½ inches. Folia, 12. Lines, 6 on a page. Extent 288 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Ādāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीरघुवीराय नमः ।

रामः सीताविरहविधुरो मास्यवत्कन्दरासु
 पाण्डुक्षामच्छविरविरतं वाप्यरक्तेक्षणान्तः ।
 प्रत्याष्टन्ति मनसि विष्टशङ्काञ्जनेयस्य निन्ये
 दीर्घात्कण्ठः कथमपि तदा दीर्घदीर्घाण्यहानि ॥

अन्तश्चिन्ताशतकृतभुजा दूयमानः प्रियाया
 नर्मालापसरणसुधया सिञ्चितो राघवस्य ।
 प्रौढानन्दप्रसरपिशुनो मन्दमन्दं तदानीं
 पस्पन्देऽस्य प्रकृतिसुभगो दक्षिणो वाङ्मदण्डः ॥
 दूरात् पश्यन् पवनतनयः शासितारं रघूणां
 प्रौढानन्दव्यतिकरसमुद्भिन्नरोमाञ्चदण्डः ।
 पादन्यासैर्वनविटपिनां मौलिमधंल्लिङ्गानां
 व्याधुन्वानो रघुकुलपतेरङ्घ्रिभूले पपात ॥
 वेणीबन्धान्गणिरयमयं देव देव्यावतीर्णे
 जल्पन्नित्यं पुलकिनि मणिं रामपाणी निधाय ।
 यावत् ब्रूते जनकतनयावाचिकं वायुस्त्रुनु
 स्त्रावद् वाष्पस्तवककलुषो रामभद्रो बभूव ॥
 श्रुत्वादन्तं रघुकुलपतिः पेशलायाः प्रियायाः
 प्रस्थानाय श्वगपतये तत्क्षणन्यस्तभारः ।
 कुञ्जाभ्यासे कचन विशिनीकाण्डखेलत्प्रवाले
 रामः कान्तां विरहविमनाः कौमलाङ्गीं निदधौ ॥
 मन्दोन्मीलम्वनवदलग्रन्थिनिर्यन्मधूनां
 शैलोपान्ते नवकमलिनीं राजहंसावतंसं ।
 तत्रापश्यत् परिमलभरैर्वासयन्तीं दिगन्ता-
 नामत्तेन भ्रमरमिथुनेनाभितः सेव्यमानाम् ॥
 तत्र स्निग्धे सरसि सरसाम्भोजकेलिप्रवीणं
 रामो देव्या विरहविधुरो द्रुततां प्रापयिष्यन् ।
 धीरोदात्तः कथमपि दृशोः स्तम्भयन् वाष्पधाराः
 प्रौढप्रेमस्तवकितपदं षट्पदं व्याजहार ॥
 कश्चित् भ्रातर्ध्रमर भवता शैलितो मालतीनां
 शीघ्रः कश्चित् कुसुमितशिखाः सेविता वा कदम्बाः ।
 नीताः कश्चित् कथमपि सखे वासरा वारिवाह-
 बूहच्छ्रे नभसि निभृतं यूथिकावीथिकासु ॥ इत्यादि ।
 पायं पायं मधु सुमधुरं पुष्पितानां लतानां
 स्थायं स्थायं नवकमलिनीगर्भहर्षादरेषु ।

End.

Colophon.

निर्मायेदं मधुकर सखे सादृशि स्नेहबन्धान्
 वीतग्लानिर्मुवतिसहितो यापयेस्त्वं त्रिधामाः ॥
 योऽभूद् गौडचित्तिपतिशिखारत्नघृष्टाङ्घ्रिरेणु
 विद्यावाचस्पतिरिति जगद्भूतकीर्त्तिप्रपञ्चः ।
 तस्मादासीद् भुवनविदित-श्रील-विद्यानिवास-
 स्तत्पुत्रेण त्रिभुवतगुरोः प्रौढये राघवस्य ॥
 रुद्रेणैषा समरचि मया कापि वाचां मतस्त्रि-
 वीतक्लेशा रसिकहृदयाक्लादिनी कल्पवल्लीः ।
 शश्वद् ... ग्रसनजनिताशेषपापोपशान्तिं
 तन्मे कुर्यान्निजगुणकथाराधितो रामचन्द्रः ॥
 श्रीगुरुः शरणम् । इति श्रीन्यायवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचित-भ्रमरदूतकाव्यम्
 समाप्तम् ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः । श्रीसीतायै नमः ॥

विषयः । श्रीरामस्य सीतासमीपे दूतरूपेण भ्रमरप्रेषणमवलम्ब्य रचितमिदं काव्यम् ।

No. 154. मतनिर्णयः . Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches.
 Folia, 24. Lines, 7 on a page. Extent, 420 ślokaś. Character, Bengali.
 Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office Candrakona,
 Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, new. Verse.
 Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ॥ अथ मतनिर्णयः । अथ समाह्वताः पुरुहूतपुरोहिता
 इव विद्वांसः क्रमशः प्रविशन्ति स्म तत्र प्रथमतः प्रविशन्तं वैष्णवमालोक्य
 कोऽप्येकः सकलज्ञानाभिज्ञो विदितपरतलो निजगाद प्रभुं प्रति ।
 ध्यानासमूर्द्धितिलकी वज्रशङ्खचक्र-
 पद्माङ्कितोज्ज्वलवपुर्धृतपीतवासाः ।
 कण्ठेन नामतुलसीसज्जमादधानः
 श्रीमानयञ्चरिकायां कथयन्नुपैति ॥ प्रविश्य वैष्णवः ।
 ईषन्मीलितलोचनो हृदयरप्रारब्धयोगासनो
 यद्ब्रह्मादिसुरेन्द्रवन्दितपदः शम्भुः स्वयं ध्यायति ।
 वैकुण्ठैकनिकेतनं जगदपि व्याप्य स्थितं लीलया
 तद् ब्रह्माख्यवपुः सदैव सुदितं लक्षितमालम्बताम् ॥

अथायान्तं शैवमालोक्ताह सः ।

श्रीमानसावेति जटालमौलिव्याघ्रलगालम्बितमध्यभागः ।

विभूतिसंभूयितभास्वदङ्गो रुद्राक्षमालाकलितोद्धदेहः ॥

प्रविश्य च शैवः ।

संगायन्ति सदा समस्तनिगमा ध्यायन्ति यं योगिनो

यस्याज्ञामधिगत्य देवतगणाः कुर्वन्ति दृष्ट्यादिवम् ।

सोऽयं वो ह्यवतान्निराकृतिरपि चातुं जगत् साकृतिः

ध्यायन् स्वं स्वयमेव सर्वजगतां शिक्ताकरः + + ॥ इत्यादि ।

End.

अत्रान्तरे रामोपासकः — आ व्यासोहः ।

रामेति यन्नाम जनाः स्मरन्तः

संसारवारानिधिसुत्तरन्ति ।

स कस्य वेशस्य कृपासुपेत्य

बबन्ध सेतुं जगदेकनाथः ॥

मच्चान् मुरारिरपरो न कश्चित्

तस्यापि रूपाणि बहूनि सन्ति ।

रूपेषु तेख्यप्युपपन्नशैलात्

न रामचन्द्रादपरो गरीयान् ॥

(अतः परं खण्डितम्)

विषयः । वैष्णव-शैव-शाक्त-वैशेषिक-नैयायिक-मीमांसक-वैदान्तिक-साङ्ख्य-पातञ्जलाभिज्ञ-पौराणिक-नास्तिकादीनां परस्परविभिन्नमतविरोधात्मकश्लोकसंग्रहः ॥

No. 155. मथरासेतु . By अन्नन्तदेवः . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 98. Lines, 7 on a page. Extent, 1,372 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1934. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, new. Prose and verso. Generally correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।

समस्तब्रह्माण्डान्युदरविवरे यस्य सततं

वसन्ति ध्यायन्ति स्मृदि तपसा यच्च सुनयः ।

स यस्यां क्रीडायै स्पृहयति वनास्थान्विततनौ

सुनौरेषा लोके जयति भवसिन्धोर्मधुपुरी ॥

इह खलु सकलवैष्णवजनसमुचितमार्गप्रदर्शनाचार्य-भुवाम्भरीषप्रभतीनां
परमपुत्रपार्थप्रापकतया प्रसिद्धतममपि माथुरमण्डलमहिमानं तत्रैव वसता
हरिकेशवगोविन्दनामानं भगवन्तमनन्यशरणतया भजतां तत्रभवतां सतां
सन्तोषसंजननेन वाचः सफलतायै प्रदर्शयामः ॥ इत्यादि ।

End.

वासुदेवाभिधं ब्रह्म जगदिन्द्र मया स्थितम् ।
माथुरे मण्डले नित्यं जयत्यानन्दकारितः (?) ॥
आसीद्गोदावरीतीरे वेदवेदिसमन्वितः ।
श्रीकृष्णभक्तिमानेकणकनाथाभिधो द्विजः ॥
तत्पुत्रस्तुष्टुयुक्तः सर्वशास्त्रार्थतत्त्वविद् ।
आपदेवोऽभवद्देवात् प्रापयः सकलान् मनून् ॥
मीमांसानयकोविदो मधुरिपोः सेवासु नित्योद्यतः
सर्वांशपरिपूरणक्षमयश आसीत्तदीयात्मजः ।
यस्यानन्तगुणैरनन्त इति सद्गामार्थवक्ता गतं
येनावादि च वादिना श्रुतिशिरःसिद्धान्ततत्त्वं सुदे ॥
न्यायप्रकाशकर्त्ता निरवधिविद्याश्रितप्रदः सततं ।
मीमांसाद्वयनयविततनयस्तस्यापदेवोऽभूत् ॥
तीक्ष्णनुर्निजवंशदेवं श्रीकेशवं तोषयितुं चकार ।
अनेन संज्ञो मथुरामहिम्नः सेतुः सदाकाङ्क्षितपूर्तिहेतुः ॥
अनुचितमप्यर्थं भुवती बालस्य गौः स्वतोऽनुचिता ।
रचयति पित्रीस्त्वोषं वागेषा स्यात् तथा सुदे मद्भताम् ॥

Colophon.

इति श्रीमत्सकलशास्त्रार्थतत्त्वविद् वैष्णवसन्मार्गप्रतिपादनैकप्रयोजनगृहीता-
वतार-श्रीमदापदेवस्तुतानन्ददेवेन कृतो मथुरासेतुः समाप्तः ॥ सम्बत् १९३४ ॥

विषयः । मथुरामाहात्म्यादिकथनसुखेन तत्तत्तीर्थकर्त्तव्यादिनिरूपणम् ।

No. 156. मन्त्रप्रश्नः (तैत्तिरीयशाखोक्तः). Substance, country-made paper,
5 × 2 inches. Folia, 45. Lines, 7 on a page. Extent, 540 ślokas. Char-
acter, Nāgara. Date, Sm. 1771. Place of deposit, Benares City, Gobinda
Bhaṭṭa Solāpūrkar. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीमङ्गारये नमः ।

ॐ प्रसुगमना धियमानस्य सच्चिणि

वरभिर्वरा अभिषु प्रसीदत ।
 अस्माकमिन्द्र उन्नयं जुजोषति
 यत् सौम्यस्यान्वसो बुबोधति ॥ इत्यादि ।

End. परि त्वाग्ने परिहृजामि ।
 सुश्रवः सुश्रवसम्मा कुष ।
 योगे योगे तवस्वरं ।
 आगन्ता समगन्तुहि ॥
 आयुर्दौ देवजयसं गृणानः ॥

Colophon. इति तैत्तिरीयशाखायां मन्त्रप्रश्नः समाप्तः ॥ सम्बत् १७७१ ॥

विषयः । कृष्णययुर्वेदीयानां कर्मविधानम् ।

No. 157. महानाटकटीका . By चन्द्रशेखरः . Substance, country-made paper, 13×2½ inches. Folia, 36. Lines, 9 on a page. Extent, 1,498 ślokas. Character Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Caukidāngā Nandirājapura, Paṇḍita Çaçibhūṣaṇa Bhaṭṭācāryaya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नत्वा रामपदाब्जोज्ज्वलं भवभयापहम् ।
 टीकां महानाटकस्य कुरुते चन्द्रशेखरः ॥
 बालानामन्वयज्ञानकृत एषा वितन्यते ।
 नाचोपचासं कुर्वन्तु तद्धीमानतिवस्तुनि ॥
 कर्तव्ये महानाटकाख्ये ग्रन्थे प्रथमतो विश्वेश इत्यादि दशभिः श्लोकैर्नान्दौ
 विदधाति ॥ इत्यादि ।

End. येन युधि निर्व्वीपितः जितः सम जीवनाथः प्राणनाथः तस्यापि परशु-
 रामस्य विजयी । अतःपरं खण्डितम् ॥

विषयः । महानाटकस्य व्याख्यानम् ॥

No. 158. महान्यासः . Substance, country-made paper, 5×3 inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent, 214 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । ओम् । अथातः पञ्चाङ्गराणां न्यासपूर्वकं जपहोमार्चनविधिं व्याख्यास्यामः । ओम् या ते रुद्र शिवा तनूरघोरा ॥ इत्यादि ।

End. स्वामिन् सर्वजगन्नाथ यावत् पूजावसानकम् ।
तावत्त्वं प्रीतिभावेन देवेऽस्मिन् सन्निधीभव ॥

Colophon. इति महान्यासः समाप्तः ॥

विषयः । देवाधिदेवरुद्रस्य न्यास-जप-होमार्चनकथनम् ।

No. 159. महार्णवकर्मविपाकः . By विश्वेश्वरभट्टः . Substance, country-made paper, 14×6 inches. Folia, 307. Lines, 10 on a page. Extent, 6,202 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1903. Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, new. Verse. Generally Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ नमः सकलकल्याणभाजनाय पिनाकिने ।
नमो लक्ष्मीनिवासाय देवनाथाय रामाय ॥ ?
प्रवालद्रिप्रस्थद्युतिनिचयमयाय वपुषे (?)
नमो विघ्नश्रेणीविघटनवरिष्ठाय महसे ।
जगत्प्रादुर्भावस्थितिलयनिरायासरचना-
विनीदासक्ताय प्रणतफलसिद्धिप्रतिभुवे ॥
सदिन्दिरानाथपुरन्दराद्यै-
राराध्यते भक्तिभरानताङ्गैः ।
श्रीचण्डिकायाश्चरणारविन्दं
वन्दामहे तत् कुलदेवतायाः ॥
... ..
आसीदसीमगुणटङ्गकुलाम्बुराश-
वुद्यत्प्रभूतशुभकीर्त्तिघनप्रकाशः ।
लोकैः सदा हृदि धृतो गुणसन्निविष्टः
श्रीरत्नपालवृत्तिर्भुवनैकरत्नम् ॥
तस्यात्मजो भरहपाल इति प्रसिद्धः
सिद्धाङ्गनाजनसमाजसमृद्धकीर्त्तिः ।
दानेन यः सुकृतिनां क्षिपति स्र दैन्यं
सैन्यञ्च वैष्णवदृशः प्रतिभूयतीनाम् ॥

सुतोऽस्य जातः सुकृतोन्नतस्य

न तस्य कश्चित् सदृशो बभूव ।

यमस्खलत् + + मवेक्ष्य तातो

नाम्ना हरिश्चन्द्र इति व्यधत् ॥

तस्मात्तज्जोऽभूदतुल्यप्रतापः

साधारणो भूमिपतिर्वदान्यः ।

अभूतपूर्वमवनीश्वराणां

+ × यो जगति स्वकीर्तिम् ॥

बन्धुहिंसा विशदकीर्तिमिहान्वितार्थां

कला परच च तथैव विधातुमिच्छुः ।

कीनाशपाशचयवन्धविमोचनार्थं

तीर्थचयीकरणमुक्तिमचीकरद् यः ॥

तस्मात्तज्जः श्रीमदनेन नाम्ना

धाम्ना च रूपेण च संगतार्थः ।

... ...

... ... कान्तारसमाश्रितोऽभूत् ॥

यः कृपानारामान् धर्मायतनानि सन्निबन्धांश्च ।

कला स्वकीर्तिमेकामदीदृशन् सूर्तिभेदेन ॥

परिशीलयता कलाकलापं

विदधानेन च भूरिशः प्रबन्धान् ।

मदनेन महीभृताय येन

प्रहिता नूतनभोजराजकीर्तिः ॥

पुत्रेषु सत्स्वपि कलत्रयुगे च तस्य

पुत्री जगन्तयविह्वलरकीर्तिपारौ

जातौ प्रियावतितरां प्रथमप्रसूतौ

नीतौ महोन्नतिमनल्पगुणौ + × ॥

उदारशीलौ सुमनौ विलास-

मनोज्ञ-वृन्दावन केलिलीलौ ।

यशोदया वर्द्धितमङ्गलाङ्गौ

तौ रामकृष्णविति संप्रतीतौ ॥

+ + + + न युवा न वृद्धः

शक्नोति कर्तुमपरः सुतसद्गुणोऽपि ।
 दानं निदानमखिलार्थजनार्थसिद्धौ
 कीर्त्तिं + + विततान यतस्तदीया ॥
 अप्रतिपक्षः पृथ्वां पृथ्वीमल्लस्तथोरभूद् व्येष्टः ।
 अपरो मान्वाद्यगुणैर्मान्वाता जीयते जगति ॥
 सोऽयं सुकृतिविधातरि × × तनोति मान्वाता ।
 विद्वन्मुखेन मतिमान् सुकृतिरत्नं मन्त्रार्णवं नाम ॥
 माता पुण्यचरित्रकीर्त्तिविभवा यस्या हि का नामतः
 शकल्यापरमूर्तिरार्यचरितः श्रीचेदिभट्टः पिता ।
 सोऽयं कौशिकवंशभूषणमणिः श्रीभट्टविश्वेश्वरो
 वेदे स्मार्त्तमते नये च + × वाक्ये कृती वर्द्धते ॥
 मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः
 परा शीलं स्नायुं जगति ऋजव स्ते कतिपये ।
 चिरं चित्ते येषां सुकुरतलभूते स्थितिमिया
 दिद्यं व्यासारण्यप्रवरसुनिशिष्यस्य भणितिः ॥
 श्रुतिस्मृतिपुराणानि समालोक्य यथामति ।
 निवर्द्धते समासेन निबन्धोऽयं महार्णवः ॥
 दुष्कर्मपाकजनितामयकर्षितानां
 सत्कर्मशर्मकर × × सुनीन्द्रेः ।
 नत्साङ्गजातमितरोक्तिविधान + +
 वक्ष्यामि रोगनिखिलार्त्तिनिवर्द्धणाय ॥
 तत्र तावद् वक्ष्यमाणकर्मोपयोगित्वेन कर्मविपाकरूपरोगादिनिवृत्त्यर्थं प्राय-
 क्षित्तादेरवश्यकर्त्तव्यता प्रतिपाद्यते ॥ इत्यादि ।

End.

मेषग्रहदेशेन वलिदानमन्त्रमाह ।
 प्रगृह्णीष्व वलिं चेभं मेषग्रहं मह्यग्रहं ।
 आतुरस्य सुखं सिद्धिं प्रयच्छ त्वं महाबल ॥
 इति मेषग्रहहरं ।
 मतिर्येषां शास्त्रे प्रकृतिरमणीया व्यवहृतिः
 परं शीलं स्नायुं जगति ऋजवस्ते कतिपये ।
 चिरं चित्ते येषां सुकुरतलभूते स्थितिमिया

दिद्यं व्यासारणप्रवरसुनिशिष्यस्य भणितिः ॥

कविराधुनिकश्चिरन्तनो वा

न विशेषः क्वचिदस्ति सज्जनानाम् ।

इयमेव जितं मयापदेशा

मत्तिलोकेषु गुणेषु जातः ॥ (?)

Colophon.

इति श्रीचेदिभट्टात्मज श्रीविश्वेश्वरविरचिते महार्णवाभिधाने निबन्धे कर्म-
विपाकसमुच्चये महार्णवः समाप्तः ॥ शुभमस्तु सम्बत् १९०३ शके १७६८ ।

विषयः । खलुकर्मविपाकजनितरोगाणां निरूपणमुखेन तत्तद्रोगाधिष्ठात्यह्मणां शान्ति-
कथनम् ॥ रोगानुमितपापानां प्रायश्चित्तविधानञ्च ॥

No. 160. महिषमर्दिनीस्वरहस्यप्रकाशः . By जगदीशपञ्चाननभट्टाचार्यः .
Substance, country-made paper, 18×3½ inches. Folia, 2. Lines, 10 on a
page. Extent, 130 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of
deposit, Nānākhi, Post office Demrā, District Dhākā, Paṇḍita Pratāpa-
candra Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

मनाक् कटाक्षविचेपात् पालयन्ती जगत्त्रयम् ।

भवानी भवतां भूत्यै भूयान्महिषमर्दिनी ॥

अष्टश्लोकानामाद्यैरष्टभिरक्षरैः प्रायशः अष्टाक्षरमहिषमर्दिनीमन्त्रोद्धारपूर्वकं
भैरवः खवमारभते मच्चित्तेत्यादि । हे चण्डि मम चित्ते मम भक्तस्य चित्ते च
वसतिं कुरु ॥ इत्यादि ।

End.

इदानीं खव ... .. फलमाह स्तोममित्यादि । गूढोपदिष्टं स्वप्रकाश-
क्रमेण कथितं कुल्लोपचारः दक्षिणे ... .. केशवकौशिकार्चनचरी कीर्ति-
मांस्त्रित्यादिना उक्तं शृण्वन्ति यदा सुनयः । तव सावेगेन हस्तागता
हवेत्यर्थः ॥

Colophon.

इति श्रीजगदीशपञ्चाननभट्टाचार्यविरचितो महिषमर्दिनीस्वरहस्यप्रकाशः
सम्पूर्णः ॥ श्रीरामचन्द्राय नमः ॥

विषयः । महिषमर्दिनीस्वस्य व्याख्यानम् ॥

No. 161. मानवसारः. Substance, English paper, 6×10 inches. Folia, 54. Lines, 20 on a page. Extent, 1,040 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Calcutta Ćyāmapukura Viśvakoṣa office. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning.

मानवसारशिल्पारम्भः ।

सुराणां भूस्तुराणाञ्च वणानां वासयोग्यकम् ।

सर्व्वसामग्निशालानां लक्षणं वक्ष्यतेऽधुना ॥

दण्डका खस्तिकञ्चैव मौलिकञ्च चतुर्मुखम् ।

सर्व्वतोभद्रकञ्चैव वर्धमानञ्च यद्विधम् ॥

विचक्षन्तु समारभ्य द्वि-द्वि-हस्तविवर्धनात् ।

चथो विंशत्करान्तं स्यादेकादशविशालकम् ॥

युग्महस्तविधानेन चतुर्दशं समारभेत् ।

चतुर्विंशत्करान्तं स्याद्द्वि-द्वि-हस्तविवर्धनात् ॥

एवमेकादश प्रोक्ता चैकशाला विशालतः ॥ इत्यादि ।

End.

मन्त्रमालामपि चार्थहारतः

तत्स्वर्णसूत्रं परितस्तु नाभ्याम् ।

रत्नमालिका दुक्कलवीरायुक्तः

स्वर्णकञ्चुकद्विरण्णमालिका ॥ (?)

लम्बहारमपि चुञ्जिकादिभिः

पूरि मदिरर्पिके चूडकम् । (?)

ब्रह्मविष्णुमहेशशक्रसकलैर्दिकपालकैः किन्नरै-

र्गन्धर्वैरपि सर्व्वदेवनिकरैर्दुर्गा सतौ गौरिभिः ॥ (?)

चासुण्डादिसरस्वती गणपतेः

यन्मातरः स्यापि तत्संख्यातम् । (?)

सकलं विभूषणं नित्यादिनैमित्तिके

राजाधिराजैरपि राजसर्व्वैः ॥

सुरपि (?) देय देव्याविहङ्गमैः

पञ्जरमेवसुक्तं कृतत्रियै च ह्यतुल्यलक्ष्मीहेतुः ॥

Colophon.

इति मानवसारे वास्तुशास्त्रे भूषणलक्षणविधानं नाम सप्तचत्वारिंशो-
ऽध्यायः ॥ ० ॥ इत्यादिमानवसारः समाप्तः ॥

विषयः । शालाविधानादिनिरूपणम् । गृहमानादिनिरूपणम् । गृहप्रवेशविधानम् । द्वारमानविधानम् । द्वारस्थानादिविधानम् । राजगृहविधानम् । राजलक्षणम् । रथलक्षणम् । शयनविधानम् । तोरणलक्षणादिनिरूपणम् । मध्यरङ्गविधानम् । कल्पलक्षणम् । अभिषेकलक्षणम् । भूषणलक्षणनिरूपणश्चेति ।

No. 162. मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनम् . Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 13. Lines, 7 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Kālānā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणपतिर्जयति । अथ मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनम् ।

तत्र ब्रह्माण्डविध्यपुराणयोः ।

मासपक्षतिथीनाञ्च निमित्तानाञ्च सर्व्वशः ।

उल्लेखनमकुर्व्वाणो न तस्य फलभाग्यवेत् ॥

मासपक्षतिथीनां निमित्तीभूतानामनिमित्तानां वा तदितरेषाञ्च निमित्तानामित्यर्थः । निमित्तानामुपस्थितक्रियानिमित्तानाम् । इत्यादि ।

End. जात्यभिलापपदव्याहृतिरभिहिता सातीव हेया तस्य प्रथमान्तास्मत्पदघटितत्वादेव तत्रासत्तेरिति ॥

Colophon. इति मासाद्युल्लेखदुर्गभञ्जनं समाप्तम् ॥ ० ० ॥

विषयः । देवपैतृकादिकर्मसु संकल्पे मासपक्षाद्युल्लेखविधिविचारः ।

No. 163. मिश्रितमाहात्म्यम् (स्कन्दपुराणीयम्) . Substance, country-made paper, 10×6 inches. Folia, 30. Lines, 12 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1914. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātūā. Appearance, tolerable. Verses. correct

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीमिश्रिताय नमः ।

ॐ नमः परमात्मने श्रीपुराणपुरषोत्तमाय ।

नारायणं नमस्कृत्य नरक्षैव नरोत्तमम् ।

देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

अज्ञानतिमिरात्मस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।

चक्षुष्यन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥

सूत उवाच ।

कैलासशिखरे रम्ये नानाधातुविचित्रिते ।

अश्वरोगणसङ्कीर्णे गन्धर्वगणसेविते ।

अहादेवं सुखासीनं पप्रच्छ गिरिकन्यका ॥

पार्वत्युवाच ।

सर्वे धर्ममहं श्रुत्वा तत्प्रसादान्महेश्वर ।

मिश्रितस्य च माहात्म्यं गरिष्ठं पापनाशनम् ॥

ईश्वर उवाच ।

शृणु देवि प्रवक्ष्यामि लोकानां हितकाम्यथा ।

माहात्म्यं सर्वपापघ्नं उत्पत्तिं मिश्रितस्य च ॥

त्रैलोक्ये यानि तीर्थानि ये सर्वे च दैवताः । (?)

तानि सर्वाणि दृश्यन्ते मिश्रिते शृणु सुन्दरि ॥ इत्यादि ।

End.

विमानैरर्कसङ्काशैरागत्य तस्य बान्धवाः ।

पितरो बान्धवैः सार्धं भृत्यैश्चैवान्वितास्तथा ॥

भासमानाश्च तेजोभिर्ययुस्ते वैष्णवं पदम् ।

एतत्ते कथितं देवि माहात्म्यं मिश्रितस्य च ॥

Colophon.

इति श्रीस्कन्दपुराणे उमासहेश्वरसम्वादे मिश्रितमाहात्म्ये द्वादशोऽध्यायः । ११ ।

इति मिश्रितमाहात्म्यं सम्पूर्णम् । शुभमस्तु सम्बत् १८१४ भाद्रपद ११ ।

सोमवासरे ॥ + + ॥

विषयः । गङ्गायाश्चोत्तरे भागे सरयू दक्षिणेन च ।

यस्य दक्षिणभागे तु गोमती नाम विश्रुता ॥

तादृशस्य महापुण्यस्य मिश्रितक्षेत्रस्य माहात्म्यकीर्तनम् । दधीचिनाम्नो राज्ञ उपा-
कारार्थं महादेवोपदेशेन सर्वेषां तीर्थानामेकचसमावेशादस्य मिश्रिततीर्थमित्याख्या ।

No. 165. सुक्तिवादरहस्यम् . Substance, country-made paper, 14×2½ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 225 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Ambikā Kālānā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** श्रीगुरुर्जयति । कक्षावदपवर्गः । तत्रात्यन्तिकी दुःखनिवृत्तिरेवापवर्गः ।
इत्यादि ।
- End.** स्तूयतया स्थितानि जीवात्मनि सुखदुःखावच्छेदकानीति विदण्डिनः ॥
- Colophon.** इति सुक्तिवादरत्नस्य सम्पूर्णम् ॥
- विषयः ।** गदाधरभट्टाचार्यकृतस्य सुक्तिवादस्य टीका ।

No. 166. सुग्वबोधः. By वैद्यरघुनन्दनः. Substance, palm-leaf, 18 × 1½ inches. Folia, 279. Lines, 3 on a page. Extent, 3,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhākā, Paṭuyāṭuli, Bābu Yād-avānanda Gupta. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

- Beginning.** नमो गणेशाय ।
नमो गणेशाय शिवात्मजाय गजेन्द्रवक्त्राय चतुर्भुजाय ।
किम्विघ्ननाशाय वरप्रदाय योगात्मने सिद्धिषु सेवकाय ॥
चक्रपाणेः चक्रपदद्वन्द्वं वन्दे महेश्वरम् ।
... .. ॥
यदुक्तं वाग्भटे तन्त्रे सुश्रुते वैद्यसागरे ।
अन्यैश्च बहूभिः सिद्धैर्यदुक्तं तद्विलोक्य च ॥
तत्र यद्यदसाध्यं स्याद्यद्यदेशेषु दुर्लभम् ।
तत्तत् सर्वं परित्यज्य सारभूतं मया कृतम् ॥
सुग्वबोधमहं कुर्वे वैद्यशास्त्रमहागुप्ते ।
संगृह्य सर्वशास्त्रज्ञ वैद्यश्रीरघुनन्दनः ॥ इत्यादि ।

- End.** भीरुश्चैव कथेरकं खमालिका तालाङ्कुरं ताल्यकम् ।
पृष्ठी नागधना तिल्ला मधुरिका जातिफलं सैन्धवम् ॥
(अतः परं खण्डितम्)

विषयः । वैद्यलक्षणप्रसंगादिः । वैद्योत्पत्तिकथनम् । सूत्रपरीक्षा नाडीविज्ञानादि-
कथनम् । सर्वरोगाणां निदान-चिकित्सा-पथ्यापथ्यादिकथनम् । नानातैलादिकरण-
प्रकारादिकथनञ्च ॥

No. 167. मूर्खहा. Substance, country-made paper, 18 × 4 inches. Folia, 126. Lines, 8 on a page. Extent, 5,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barigaḷa, Mānapāsā, Paṇḍita Mathurānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । प्रायेण सङ्कल्पानामेव कर्मरम्भकलात् आदौ च एव निरूप्यते । कायवाङ्मनोभौरचितं कर्म फलाय समर्थमिति श्रुत्या एषां चयाणां अङ्गत्वमुक्तं तत्र केन रूपेण कस्याङ्गत्वमित्याह । इत्यादि ।

End. जीवोऽर्केण युतः करोति मरणं बालांशको भागुरिः ।
न च चैकगते वदन्ति यवनाः + पण्डितो देवलः ॥
(अतः परं खण्डितम्)

विषयः । सङ्कल्पवाक्यादिनिरूपणम् । नान्दीश्राद्धादिनिरूपणम् । प्रतिपदादिसकल-
तिथिव्यवस्था । आद्यव्यवस्थादिः । एकोदित्यकालव्यवस्थादिः । गोवधादिप्रायश्चित्तकथनम् ।
अवधारदायादिव्यवस्था । विवाहनक्षत्रादिकथनम् । अतः परं खण्डितम् ।

No. 168. मृत्युञ्जयपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7×4 inches. Folia, 119. Lines, 5 on a page. Extent, 450 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।
ॐ कैलासशिखरे रम्ये मणिसालातिभासुरे ।
नानाद्रुमलताकोर्णे नानापुष्पोपशीभिते ॥
प्रसन्नवदनं दृष्ट्वा ... .. ।
गिरा मधुरया गौरी प्रोवाच परमेश्वरम् ॥
. श्रीदेव्युवाच ।
भगव + + शिवो देवो महामृत्युञ्जयः परः ।
आदिनाथो जगन्नाता दीक्षानायक ईश्वरः ॥
वर्णितः प्राङ् मन्त्रादेव गुणान्तीतस्त्रिदश्वरः ।
भवता तस्य देवस्य परब्रह्मस्वरूपिणः ॥
पञ्चाङ्गं श्रोतुमिच्छामि वक्तुमर्हसि मे विभो ॥ इत्यादि ।

End. इतीदं मम सर्व्वस्वं रहस्यं परमाद्भुतम् ।
यस्य कस्य न द्रष्टव्यमित्याज्ञा परमेश्वरि ॥

Colophon. इति श्रीदेवीरहस्ये तन्त्रे मृत्युञ्जयस्तोत्रं समाप्तम् ।

विषयः । श्रीमृत्युञ्जयस्य पटल-पङ्क्ति-सहस्रनाम-कवच-स्तोत्राद्यकपञ्चाङ्गस्य कथनम् ।

No. 169. मेरुतन्त्रम् . By शिवः . Substance, country-made paper, 8×3½ inches. Folia, 144. Lines, 11-12 on a page. Extent, 3,164 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ययासत् सदिवाभाति न च भाति कदापि सत् ।
यस्मिन् ज्ञाते न सा भाति तस्यै तस्मै नमो नमः ॥
जलन्वरेण विजिते सुरासुरनरेऽखिले ।
स्वरूपेण ते सर्वे महेशशरणं गताः ॥ इत्यादि ।

End

भविष्यति कलौ प्रायोऽविवेकाद्गुरुशिष्ययोः ।
ज्ञात्वा शास्त्रं गुरुं कुर्यान्नदा सुखमवाप्नुयात् ॥
इति दीक्षाविधिः प्रोक्तः कुलाचारसमन्वितः ।
अर्थवादं विना देवि किमन्यच्छ्रोतुमिच्छसि ॥

Colophon.

इति श्रीमहाकालमहामायानुमते मेरुतन्त्रे शिवप्रणीते पीठवर्णनं नाम
दशमः प्रकाशः ॥

विषयः । व्यवस्थाप्रकाशः । विधवाविवाहकथनम् । संस्कारप्रकाशः । दीक्षाप्रकार-
कथनम् । होमविधिः । आह्निकप्रकाशः । पुरश्चर्याप्रकाशः । सिद्धिस्थितीकरणप्रकाशः ।
कौस्तुभप्रकाशः । मन्त्रादित्यागप्रकाशः । मुद्रालक्षणप्रकाशः । पीठवर्णनञ्चेति ॥

No. 170. यमुनामाहात्म्यम् . (पद्मपुराणीयम्) Substance, country-made paper, 11×4 inches Folia, 6. Lines, 16 on a page. Extent, 175 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । शक्तिरवाच ।

सर्गं कथयतो तात मरीचेर्हि विवस्वतः ।
अपत्यद्वयमुत्पन्नं यदुक्तं भवता पितः ॥
+ + तद्विस्तरेणान् ब्रूहि सम्यगशेषतः ।
श्रोतव्यञ्च मया तत्स्याद् वक्तव्यञ्च त्वया गुरो ॥
वशिष्ठ उवाच ।

शृणु पुन यदि यदा हृदये तय वर्त्तते ।

कथयामि यथातत्त्वं श्रोतुः कल्पनाशनम् ॥
 एवमेव पुरा शृष्टः प्राणो वैष्णवे भूभुजा ।
 यदाह भार्गवो धीमान् तत्ते वक्ष्याम्यशेषतः ॥
 सूर्यात् लङ्घी पुरा पुचं लेभे वैवस्वतं मनुम् ।
 धर्मेण धर्मं धर्माज्ञा पुत्रमैच्छत् ततः परम् ॥
 ततः सम्प्राप्य संज्ञां स धर्मराजः समुत्थितः ।
 श्यामः प्रांशुर्लोहिताक्षो विद्युत्कुन्तलशूर्द्धजः ॥
 तथैव यमुना श्यामा पद्मपत्राद्यतेक्षणा ।
 स्वभासा भासयन्ती सा भास्वरानन्दिनीति या ॥ इत्यादि ।

End.

श्रोतव्यमेतत् कृतिभिः पवित्रं
 धर्मार्थकामार्थिभिरेव सम्यक् ।
 मोक्षार्थिभिश्चापि ततश्चतुर्णां-
 माकर्ष्यतेऽस्मिन् भवतीह सिद्धिः ॥
 कार्तिके शुक्लपक्षे तु द्वितीयायां विशेषतः ।
 माहात्म्यं यमुनायास्तु यः शृणोति स मोक्षभाक् ॥

Colophon.

इति श्रीपद्मपुराणे मरीचिसर्गे यमुनामाहात्म्येऽष्टमोऽध्यायः । शुभम् ।
 ॐ नमः ॥

विषयः । यमुनाया उत्पत्तिमुक्त्वा विशेषतो माहात्म्यकीर्तनम् ॥

No. 171. यात्राविवाहादिविध्यपायः . Substance, country-made paper, 18 × 1½ inches. Folia, 40. Lines, 3 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Nandirājapura, Post Office Coukiḍāṅgā, Paṇḍita Atalabihārī Bhaṭṭācāryya. Appearance, Old. Verse Generally correct.

Beginning.

श्रीहरिः ।

भूयः प्रणम्याच्युतपादपद्मं
 संक्षेपतः कोऽपि तनोति यत्नात् ।
 बालप्रबोधाय सुखेन शीघ्रं
 यात्राविवाहादिविधेरुपायम् ॥
 नमः त्रिधयः प्रतिपदादयः पञ्चदश सुप्रसिद्धाः ॥ इत्यादि ।

End. अन्त्यं खण्डितम् ।

विषयः । नक्षत्रादिनिरूपणम् । वामवेष-रव्यादिशुद्धिनिरूपणम् । वारवेलादिनिरूपणम् । अमृतादियोगनिरूपणम् । ग्रहाणां शत्रुभिवादिभावकथनम् । यात्राविवाहादिविहिततिथिनक्षत्रादिनिरूपणम् । जोटकादिनिरूपणम् । वध्यागमनदिनादिनिरूपणम् । सीमन्तोन्नयन-तिथ्यादिनिरूपणम् । रिष्टादिनिरूपणम् ॥ अतः परं खण्डितम् ।

No. 172. योगवाग्निष्ठरामायणे मोक्षोपायनानाप्रश्नः . (खिलः) Substance, country-made paper, $14\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 16. Lines, 14 on a page. Extent, 320 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । वेषामर्थं प्रतिसिद्धिः (?)

श्रीवाल्मीकिरवाच ।

निर्व्याणाख्यादुदारार्थादस्मात् प्रकरणात् परम् ।

जीवस्वभावाः श्रूयन्ते मोक्षोपायाः खिला इमे ॥

निर्व्याणाख्यं प्रकरणं वर्णयित्वा सुविस्तरम् ।

श्रेयसे महतां श्रेष्ठो वशिष्ठः प्रोक्तवानिदम् ॥

वशिष्ठ उवाच ।

सर्व्वैः स्वतः स्वजगति व्योम्नि (?) व्योमात्मनि स्वयम् ।

स्वमार्ज्जवं जवीभावं स्वभावोऽनुभवस्थितः ॥

यस्तस्यां बोधसंदष्टो परां परिणतिं व्रजेत् ।

सोऽन्योन्यं तानथान्यांश्च पश्यत्यनुभवत्यपि ॥

श्रीराम उवाच ।

भ्रान्तिमात्रात्मनि जगत्स्मिन्नेवं स्थिते प्रभो ।

पश्यामो यदि नान्योन्यं वयं ते च मृता जनाः ॥

तदितो ये मृता लब्ध्वास्त्रैरमुच स्वन्मवः ।

तपो धर्मा वयस्येति सुने किं सद्भिष्यते ॥ इत्यादि ।

End.

ततो सुनेः स्तुतिमुखराननात्मनां

समन्ततो द्विजमुनिपौरभूभृताम् ।

समुद्ययौ कलकल उचकैस्तदा

महार्णवाद्गिरिमथितोदरादिव ॥

पुण्याणि रत्नान्यथ मण्डलानि
 धनानि विप्रर्षिसहोपतिभ्यः ।
 ददौ नृपेशो सुनये तु तस्मै
 प्रणाममष्टाङ्गमनुत्तमश्रीः ॥
 नानाप्रश्नः समाप्तः ।
 सर्वोपनिषदां सारं सारमाध्यात्मसुत्तमम् ।
 नानाप्रश्नेति यवास्ते मोक्षदं सिद्धिकारणम् ॥

Colophon. इत्यार्षे रामायणे शतसांख्य्यां संचितायां निर्व्याणप्रकरणे नानाप्रश्नः
 समाप्तः । समाप्ताश्चामी मोक्षोपाया इति शुभमस्तु ॥

विषयः । श्रीरामवशिष्टसंवादसुद्धृत्य वाल्मीकिरेवास्य वक्ता तवास्मिन् महाप्रख्यविचारः ।
 आतिवाहिकाधिभौतिकैक्यावबोधपूर्वकं बन्धाभावप्रतिपादनम् । ब्रह्मप्रतिपादनम् । प्राक्तनेन
 मरणविचारणम् । मरणजीवितैक्यावबोधनम् । जीवस्वभावपरमार्थवर्णनम् । जीवस्वभावेण परम-
 पदावबोधनम् । जीवन्मुक्तस्वभाववर्णनम् । सदेहादेहमुक्तवर्णनम् । लोकद्वयानुभवयुक्तापदेश-
 वर्णनम् । सर्गादाहुपादानकारणनिरसनम् । प्राक्तनजन्मपिढकार्यनिरूपणम् । परब्रह्मस्वरूप-
 वर्णनम् । पूर्वोक्तविषयाणां साकल्येनावबोधनञ्च ।

No. 173. योगसारः . Substance, country-made paper, 18×3 inches.
 Folia, 22. Lines, 9 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Bengali.
 Date, ? Place of deposit, Kājoḍā, Post Office Anḍāl, District Bardha-
 māna, Yatindra Nātha Nāyēk. Appearance, tolerable. Verse. Gener-
 ally correct.

Beginning. ॐ दुर्गा । श्रीमहादेव उवाच ॥
 मातर्मे देवदेवेशि योगेशि प्राणवक्त्रे ।
 सर्वं मातः सुरेशानि संसारतारिके शुभे ॥
 शरणागतदीनार्त्तपरिचाणपरायणे ।
 त्वां विना देवदेवेशि संसारः ढणवत् प्रिये ॥
 एकं संप्रष्टुमिच्छामि यदि तेऽनुग्रहो मयि ।
 योगसारं महेशानि कथयस्वानुक्रम्यया ॥
 संसारतारणे देवि तरणिस्त्वं यतः प्रिये ।
 असारे घोरसंसारे सर्वे दुःखमस्मीमसाः ।
 जायन्ते च म्रियन्ते च, असंख्या जीवराशयः ॥ इत्यादि ।

End. स्नाहान्तोऽयं मनुः प्रीक्तो रात्रिव्यत्ययकर्मणि ।
 लल्लद्वयजपात् सिद्धिर्जायते कुलभैरव ॥
 इति ते कथितं किञ्चिद्वशीकरणसूत्रम् ।
 समासेन मन्त्रेशन किमन्यत् कथयामि ते ॥ ० ॥

Colophon. इति योगसारे सर्वांगमोक्षमोक्षमे श्रीपार्वतीशिवसम्वादे भूतसाहस्रं संहि-
 तार्थं वशीकरणोद्दीपने रात्रिव्यत्ययो नाम द्वादशः परिच्छेदः ॥ * ॥
 अतः परं खण्डितम् ।

विषयः । प्रथमपरिच्छेदे मन्त्रपुरस्करणविधिः । २ ये योगसाक्षात्कारवर्णनम् । ३ ये षट्चक्र-
 दर्शनोद्दीपनादिः । ४ र्ये मूलाधारस्थदेवताध्यानम् । ५ मे वाणलिक्रोपाख्यानम् । ६ छे देवस्थ-
 देवतावर्णनज्ञानमुखेन मणिपूरकाधिष्ठानचक्रादिवर्णनम् । ७ मे हृत्पद्मध्यानार्चनादिः । ८ मे
 षोडशदलस्य वर्णनम् । ९ मे षट्चक्रादिचक्रो द्विदलादिवर्णनम् । १० मे गुरुस्तवकवचादिः ।
 ११ ये गुरुसहस्रनामादिः । १२ ये वशीकरणोद्दीपने रात्रिव्यत्ययकर्मदिनिरूपणमिति ।

No. 174. रघुवंशटीका . (सुबोधा) By भरतसेनः . Substance,
 country-made paper, 13 x 3 inches. Folia, 169. Lines, 7 on a page. Ex-
 tent, 4,000 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
 District Bardhamāna, Kālānā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Ap-
 pearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।
 प्रणम्य गौरीं गिरिशञ्च भक्त्या
 गौराङ्गमल्लीकतनुप्रभूतः ।
 भूभृन्निदेशाद्भरतः सुबोधां
 वैद्यो विधत्ते रघुवंशटीकाम् ॥
 कालिदासो महाकविः महाकाव्यं रघुवंशमभिधं विधित्सुर्विघ्नविघातार्थं
 खेष्टदेवताप्रणामात्मकं मङ्गलमादावाचरति । वागर्थवित्यादि । पार्वती-
 परमेश्वरौ गौरीशङ्करावचं वागर्थप्रतिपत्तये वाचामर्थानाञ्च सम्यगवबोधाच्च
 वन्दे प्रणमामि । इत्यादि ।

End. रघुवृषभो रघुवंशश्रेष्ठो दशरथः सैनिकैः समीयिवान् सङ्गतः सन् खमन्दिरं
 व्यवसैत समागतवान् । रचिराच्छन्दः ।

Colophon. इति वैद्यहरिहरखानवंशसम्भवगौराङ्गमल्लीकात्मज-श्रीभरतसेनकृतायां रघु-
वंशटीकायां सुबोधार्थां नवमः सर्गः ॥ * ॥ श्रीकृष्णाय नमः ।

विषयः । प्रथमसारभ्य नवमसर्गं यावत् कालिदासकृत रघुवंशाख्यकाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 175. रङ्गनाथपादुकासहस्रम्, By वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्यः. Substance, country-made paper, 11 x 4 inches. Folia, 79. Lines, 10 on a page. Extent, 1,400 ślokaś. Character, Nāgara. Date. ? Place of deposit, District Medinipura Candrakopā, Mohanta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीमते निगमान्तगुरवे नमः ।

श्रीमान् वेङ्कटनाथार्यः कवितार्किककेशरी ।

वेदान्ताचार्यवर्यो मे सन्निधत्तां सदा हृदि ॥

सन्तः श्रीरङ्गध्वीशचरणनाथशेखराः ।

अयन्ति भुवनत्राणपदपङ्कजरेणवः ॥

भरताय परं नमोऽस्तु तस्मै

प्रथमोदाहरणाय भक्तिभाजाम् ।

यदुपज्जमशेषतः प्रथित्यां

प्रथितो राघवपादुकाप्रभावः ॥

वर्णस्तोमैर्वकुलसुमनोवासनामुदुवमन्ती-

मान्नायानां प्रकृतिमपरां संहृतां दृष्टवन्ताम् ।

पादे नित्यं प्रणिहितधियं पादुके रङ्गभर्तु-

स्वप्नामानं सुनिमिद्ध भजे त्वामहं स्तोतुकामः ॥ इत्यादि ।

End. यदि स्त्रिया भक्तिः प्रणवसुखवाणी + + +

पदत्राणस्तोत्रं हृदि विभ्रत रङ्गक्षितिभ्रतः ।

निखन्मादो यद्वा निरवधिसुधानिर्भरसुचो

वचोभङ्गीरेताः कथमनुबन्धे सहृदयः ॥ (?)

अयति यतिपतिराजस्तैर्जयति सुकुन्दस्य पादुकायुगलम् ।

... ..

Colophon. इति कवितार्किकसिंहस्य सर्वतन्त्रस्तन्त्रस्य श्रीमद्वेङ्कटनाथस्य वेदान्ता-
चार्यस्य कृतिषु श्रीरङ्गनाथपादुकासहस्रे फलपङ्क्तिर्द्वाविंश + + ।

विषयः । भगवतो रङ्गनाथस्य पादुकास्तवः पादुकयोश्च मनोभावप्रस्तावपद्धति-समाख्या-
पद्धतिप्रभावपद्धति-सञ्चारपद्धति-परागपद्धति-विम्बप्रतिविम्बपद्धति-चित्रपद्धति-फलश्रुतिपद्धतिप्रभृ-
तिभिर्विविधाभिः स्तुतिभिः स्तवः ॥

No. 176. रसकल्पलता, By मोहनानन्दः . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent, 122 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Uthali, Paṇḍita Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीश्रीकृष्णाय नमः ।

राधायै रसरूपायै कृष्णायानन्दरूपिणे ।

नमोऽनिश्चिततत्त्वाय तयोर्नुभवो रसः ॥

वाचं श्रीरूपनिषदोक्तां भक्तिसंग्राहिणीं पराम् ।

रचयामि यथाज्ञानं प्रीतये रतये हरी ॥ इत्यादि ।

End.

श्रीकृष्णकरजस्यर्शात् प्रेम्णा या पुलकायिता ।

सेयं शब्दप्रबन्धैश्च रसकल्पलतां भज ॥ १२२ ॥

Colophon.

इति श्रीमोहनानन्दाचार्यविरचिता रसकल्पलता समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । कृष्णस्तुतिः भक्त्युपदेशश्च ।

No. 177. रसचन्द्रिका, By माधवकविचन्द्रः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 181. Lines, 5 on a page. Extent, 2,200 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1735. Place of deposit, Dhākā, Paṭuātuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

विषये यन्नूनं सचिरनखरान्तेन ललितं

पुरारातेमौलौ हिमकरकिशोरस्रमभवम् ।

... ..

शानीय सत्कृतिसुदे कविचन्द्रवैद्य-

श्रीमाधवेन विदधे रसचन्द्रिकेयम् ॥ इत्यादि ।

End.

भाषितः कामदेवेन मेथीमोदकसञ्ज्ञकः ।

षष्ठो दृषायते नित्यं मोदकस्य च सेवनात् ॥ मेथीमोदकः ।

Colophon.

इति दृष्याधिकारः ॥ * ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

वाणाच्छिन्नाधरक्षापरिमिश्रितगते वत्सरे राज्ञस्त्र्ये

स्त्र्ये तुर्ये द्विसंख्ये क्षिमकिरणदिने वैश्ववंशोद्भवोऽसौ ।

श्रीदुर्गानन्ददासो निजलिपिनिकरैः पूर्णतां ग्रन्थमेतत्

× × × × × × × ॥

विषयः । रसप्रशंसा । तत्तुशोधनादिनिरूपणम् । दीपनादिनिरूपणम् । अन्धादिशोधन-

प्रकारः । ज्वरादिचिकित्सा । शूलदिचिकित्सा । ग्रणादिचिकित्सा । प्रदरादिचिकित्सा ।

दृष्याधिकारश्चेति ।

No 178. रागवर्त्मचन्द्रिका . Substance, foolscap paper, 12×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Lohajanga, Bābu Mukuunda-lāla Pālacaudhuri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीहरिदासवर्याय नमः ।

श्रीरूपवाक्सुधाखादि-चकोरेभ्यो नमो नमः ।

येषां कृपास्त्रवैर्वीक्षे रागवर्त्मनि चन्द्रिकाम् ॥

श्रीमद्भक्तिरसाम्बोधिविन्दुर्यः पूर्वदर्शितः ।

तत्र रागानुगा भक्तिः संचिन्नाच प्रतन्यते ।

वैधी भक्ति भवेत् शास्त्रं भक्तौ चेत् स्यात् प्रवर्णकम् ॥ इत्यादि ।

End.गीतोक्तगर्हामर्दनो मुकुण्डपातमनुभूतवन्तोऽनुभवन्तोऽनुभविष्यन्ति चेत्यहमिति
विस्तरेण ॥ * ॥

इत्त रागानुगावर्त्मं दुर्दर्शं विबुधैरपि ।

परिचिन्वन्तु सुधियो भक्ताश्चन्द्रिकयामया ॥ * ॥

Colophon.

इति समाप्तं रागवर्त्मचन्द्रिका ।

विषयः । संचेपेण रागानुगभक्त्यादिनिरूपणम् ।

No. 179. राजनीतिः. By नौलकण्ठः. Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 188 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीहरिः शरणम् ।

देवर्षियज्ञसंघानामवाङ्मनसगोचरम् ।

प्रत्यक्षमपि तद्धर्मं सर्वदा समुपास्महे ॥

विरोधि मार्गद्वयदर्शनार्थं

द्वेधा बभूवात्र परः पुमान् सः ।

श्रीशङ्करो भट्ट इहैकरूपो

मीमांसकाद्वैतसुरीचकार ॥ इत्यादि

End.

विभुस्त्रापि दिवि श्रेष्ठस्तथान्यश्च जगद्धितः ।

एते त्वामभिषिञ्चन्तु साध्या द्वादशपार्थिवाः ॥

Colophon.

अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । राजधर्मकथनम् ।

No. 180. राममहिम्नः स्तोत्रम्, By विजयरामाचार्यः. Substance, country-made paper, 10½×5½ inches. Folia, 7. Lines, 8 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakona, Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीरामाय नमः ।

महामोहावर्ते पतितमिह मां ते शरणम्

शरणस्त्वतोऽन्यः प्रभवति न कोऽप्यत्र जगति ।

अतस्त्वत्पादाभोरवह्नुगलमाश्रित्य नितरा-

मितीहे संसाराद्दृष्टजिननिष्पयादुद्धर विभो ॥

निजाव्यक्तेनेदं जगदखिलमिच्छादिकरणैः

समुत्पन्नं कृत्वा वससि सततं श्रीरघुपते ।

युगान्तो सर्वं वै हरसि किल रौद्रेण वपुषा

त्वमेकः सर्वात्मन् विहरसि न चान्यो गुणनिधे ॥

रमन्ते योगीन्द्रास्त्रिपुरहरसुखास्त्वयि सदा
समाधौ विश्वात्मन् नियमित ... रघुपते ।
तथाप्येते पारं निखिलनिगमागोचर विभो
मद्दिनस्ते नूनं गमयितुमलं नैव कुशलाः ॥ इत्यादि ।

End.

तुभ्यं नमो भगवते रघुनन्दनाय
श्रीजानकीप्रियतमाय खलान्तकाय ।
योगेन्द्रपूजितपदाङ्गुलद्वयाय
संसारदुःखशमनाय नमो नमस्ते ॥
कामाद्या दुर्जयास्तेनम भवतु पुनर्मुक्तियोषित्सु कामः
क्रोधश्चेत् पातके वै तव चरणयुगाभोरुहे स्याच्च लोभः ।
मोदश्चेत् ध्यानयोगे सम भवतु पुनर्मत्सरो वै ततोऽन्यद्
+ + सौख्यस्थितिमिह नितरां नैव पश्यामि भूमौ ॥

Colophon.

इति श्रीमच्चतुर्भुजाचार्यचरणसरोजनिवसनमनश्चरिकाखादितचिन्मकरन्द
श्रीमद्विजयरामाचार्यविरचितं श्रीराममहिम्नः स्तोत्रं समाप्तम् । शुभमस्तु ।

विषयः । श्रीरामस्य साक्षात्स्यकीर्तनम् ।

No. 181. रामवाणः . By दामोदरः . Substance, country-made paper, 8 x 2½ inches. Folia, 6. Lines, 11 on a page. Extent, 132 lokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।
महादेवपुत्रं गणेशं भजेऽहं
स्मृतेर्यस्य कार्याणि सिद्धिं प्रयान्ति ।
कथिलेति (?) शक्तिर्गदानां विनाशो
(?) वशान्तिर्भवेत् यस्य ऋणां प्रसादात् ॥ इत्यादि ।

End.

रुद्राभिषेकाय हरिपूजनस्य सामग्रिकं खर्णसयं प्रदेयम् ॥

Colophon.

श्रीमदामोदरकृता वायुर्वेद + × × ।
निर्मिते रामवाणेऽस्मिन्नध्यायो नेत्रसंमितः ॥ * ॥

विषयः । श्वरादीनां निवृत्त्युपायादिकथनम् ॥

No. 182. लिङ्गादिसंग्रहटिप्पनी, By रामनाथविद्यावाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna, Kālānā, Paṇḍita Kānticandra Tarkavācaspati. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । सल्लिङ्गशस्त्रैरिति । पाणिनि-वररश्मि-चन्द्रप्रभृतिभि-
र्यानि प्रणीताति तत्सञ्चितैः सनादिजैः प्रत्ययेः केवलस्य प्रत्ययस्यासम्भवात् ॥ इत्यादि ।

End. पूर्णस्य चन्द्रः कामेन पान्यदृष्टिविषं लतम् ।
इति दण्डिकाये ज्ञौवप्रयोगो न्यायसिद्धः ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय—श्रीरामनाथविद्यावाचस्पतिभट्टाचार्यविरचितायां
लिङ्गादिसंग्रहटिप्पण्यां कतिपयार्थः समाप्तः ॥ * ॥ लिखितं श्रीमद्देशचन्द्र-
शर्माणा सप्तदशवर्षसमये चण्डिकावायां स्थित्वा । चौरौऽस्य विष्ठाभुक् ॥

विषयः । लिङ्गादिसंग्रहनामकग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 183. वशिष्ठसंहिता . Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Roail grāma, Bābu Yogindranātha Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
इत्युक्तौ योगिना योगी वशिष्ठेन महात्मना ।
शक्तिः पुत्रो महात्मानं पप्रच्छ पितरं पुनः ॥
यथात्मा निर्गुणः शान्तः सदानन्दोऽजरामरः ।
संस्मृतिः कस्य तातस्य चेचनाशे कथं स्मृतिः ॥ इत्यादि ।

End. शून्यतामभ्यसेन्नित्यं सर्व्वारम्भविवर्जिताम् ।
भावाभावविनिर्मुक्ता समाहितः ... . ।
सोऽपि तस्थौ विशेषेण न्यत्युज्जिद्योगविह्वलेत् ॥ * ॥

Colophon. इति वशिष्ठे योगकाण्डेऽष्टमोऽध्यायः ॥

विषयः । योगकथनम् । राश्यादियोगे शुभाशुभफलदादिकथनम् ।

No. 184. वाक्यगोविन्दः. By श्रीरामेश्वरसेनः. Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 39. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sana 1210. Place of deposit, District Dhākā, Aḍāihājar, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणपतये ।

प्रणम्य परमात्मानं सच्चिदानन्दविग्रहम् ।
करोति वाक्यगोविन्दं ग्रन्थं गोविन्दरञ्जकम् ॥
वाक्यलक्षणमाह । लक्षणस्य साधारणवचनं यथा गोः सास्त्रावचनं । तिङ्-
सुवन्तचयो वाक्यं । तिङन्तचयो यथा पचति गच्छति पठति । सुवन्तचयो
यथा पठुरथं भित्तुः । उभयचयो यथा काष्ठैः स्थात्यामोदनं पचति गोविन्दः
इत्यन्ये । कारकाक्षिता क्रिया वाक्यं यथा कुञ्जरं गच्छति गोविन्द इत्यपरे ।
योग्यताकाङ्क्षासन्निधियुक्तं पदकदम्बकं वाक्यं यथा वृन्दावनं गच्छति कृष्णः
इत्यत्र वृन्दावनकर्मकगमनानुकूलसाक्षात्कृत्याश्रयः कृष्णः । इत्यादि ।

End.

अत्र यदि शब्दस्यासत्त्वं कालविशेषस्वार्थः असत्त्वञ्च अभावप्रतियोगित्वं ततश्च
धालर्थे अन्वेति अभावे प्रथमान्तार्थोऽधिकरणत्वे नान्वेति । एवञ्च शिलाः
खट्वच्चभावप्रतियोगित्वे तु भूतातीतकोमलौभवनप्रकारकप्रसङ्गनविषयाः
तत्कालीन ... .. एवं यद्ययं निर्वर्द्धः स्यात् तदा निर्धूमः
स्यात् इति ... .. यदि वर्षसहस्रमजीविष्यं तदा
पुत्रपौत्रमजनिष्यमित्यादिकम् ॥

विनायकस्तुतः श्रीमान् धन्वन्तरिरुदाहृतः ।

तत्पौत्रस्तु हिङ्गसेनस्तस्माद् भोग्गुरजायते ॥

भोग्गुपुत्राल्लयो जाता रविसेनस्तथोज्ज्वलः ।

रामसेनसमाख्यात उज्ज्वलो मध्यमोऽभवत् ॥

तदुभवः श्रीधरस्तस्माच्छान्तिसेन उदाहृतः ।

तद्वंशे नीलकण्ठश्च रामकृष्णस्तदुद्भवः ॥

तद्वंशे जायते श्रील माधुसूदनिरिव च ।

श्रीरामेश्वरसेनेन काष्ठापल्लीनिवासिना ।

तेन तेनेरितानेन वाक्यगोविन्दसंज्ञकः ॥ (?)

Colophon.

इति श्रीरामेश्वरसेनकृते वाक्यगोविन्दव्याकरणे सिद्धान्तरूपाख्याननिरूपणं
समाप्तम् ॥ दुर्गा । सन् १९१० साल ॥

विषयः । प्रथमं वाक्यलक्षणम् । तत्र योग्यताकाङ्क्षासत्तिनिरूपणम् । तात्पर्यवर्णनम् । पदनिरूपणम् । शब्दभेदकथनम् । शक्तिनिरूपणम् । अभिधालक्षणाव्यञ्जनावृत्तिस्फोटनिरूपणम् । अथ कारकनिरूपणम् । तत्र कर्तृ कर्म-कारण हेतु सम्प्रदान-अपादान-अधिकरण-निरूपणम् । अथ विशेषण विशेष्यनिरूपणम् । लिङ्गनिरूपणम् । अनुकरणनिरूपणम् । समास-निरूपणम् । नञ्निरूपणम् । एकशेषनिरूपणम् । आख्यातस्य शक्तिनिरूपणश्चेति ॥

No. 185. वाक्यतत्वम् . By सिद्धान्तपञ्चाननः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 27. Lines, 6 on a page. Extent, 550 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bariçāla, Mānapāsā, Paṇḍita Govindacandra Çiromaṇi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
आलोक्य तन्त्राणि बहूनि यत्ना-
मत्वा च पादौ शिवयोगुरुणाम् ।
सिद्धान्तपञ्चानन एष धीरौ
वाक्यस्य तत्वं सुगमं तनोति ॥
अत्र वाक्यं मासपक्षतिथिषष्ठितम् ॥ इत्यादि ।

End. विधिद्वयकल्पने तन्मूलीभूतश्रुतिद्वयकल्पने च गौरवं स्यात् । इति युक्तमुत्-
पश्यामः । अन्यत्पु सुधीभिर्वाच्यं विवेचितश्चेदं दशकर्मटीकायां अस्माभिः ॥

Colophon. इति श्रीसिद्धान्तपञ्चाननभट्टाचार्यविरचिते द्वैततत्वे वाक्यतत्वं समाप्तम् ।

विषयः । मासपक्षाद्युल्लेख वाक्यविचारमुखेन वाक्यस्य याथार्थ्यकथनम् ।

No. 186. विख्यातविजयः . By लक्ष्मणमाणिक्यदेवः . Substance, Palm-leaf, 14×1½ inches. Folia, 108. Lines, 3 on a page. Extent, 1,300 glokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1677. Place of deposit, Kumillā, Paṇḍita Anandacandra Tarkavāgiça. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. विष्णोर्नामसिंहे निशितनखसुखक्षुब्धदैत्येन्द्रवधः-
आभ्युदयान्तवेगोऽस्त्रितघनरजःक्षुभ्रपङ्क्तिखली ।

पातु त्वां केशरायप्रपदनश्चशिक्षायोगपश्यप्रतानि-

रुद्धाधःपीड्यमानप्रश्रितिलविचलन्मध्यमन्नच्छाडिन्मा ॥

अपि च । दृष्ट्वा सौमित्रिमन्तर्गतनिशितमहाशक्तिमुत्क्रान्तधैर्यै-

स्तच्छान्त्यर्थं तदैव त्रिभुवनविवरोत्सारिभिः शस्त्रजालैः ।

उत्क्षत्तैरत्तमाङ्गै रजनिचरपतेर्दिक्पतिभ्यो दशभ्य-

स्त्रीवामोदप्रदं वो वल्लिसुपहृतवान् रामचन्द्रः पुनीताम् ॥

नान्यन्ते स्तवधारः । अलमतिविसरेण । अये किमिदमपूर्ववस्तुविश्लोकनादुत्पाद्यपरीवाहं
विगाहमान इव संवृत्तोऽस्मि । किञ्चिदुद्ग्रीवमवलोक्य । अहो प्रवलघनघटा-
प्रतिभटदन्तावलपटलघण्टाटोपटङ्कारतिरस्कृतान्यध्वनयो दिग्भिर्भागा वर्तन्ते ॥

प्रविश्य पारिपार्श्विकः । भाव विजयतां विजयतां जगदुत्तररत्नमन्तया ।

स्तवधारः । सारिष विजयसम्भावनाविशेषः प्रसूयताम् ।

पारिपार्श्विकः । अयं खलु कुबचेवयात्रासमाहृतमहौपतिमण्डलमुकुटमाणिक्यभूतैर्भृपतिभि
भारतायोधनभूविश्लोकनप्रादुर्भूतोदीपनविभावैः संभूय सन्दिष्टा अस्मद्-
गुरवो मनोहरमित्राः यत् त्वं मनोहरतया विश्रुतोऽसि तदुत्साहस्थाधि-
प्रबन्धप्रयोगविधाहृतया हतोऽस्माभिर्नामार्थानुसारिणीं क्रियां प्रतिपाद-
यसेति ।

पारिपार्श्विकः । तदनुकारी कतमः प्रबन्धोऽनुसन्धेयते सतीर्थप्रतीक्षेण ।

स्तवधारः । यादृक् समुचितोऽयं समावेशः ।

प्रेक्षावत्परितोषनिस्तुषमहामाणिक्यरत्नाकरः

प्राक् सत्पूरुषपौषधोत्करकथान्तस्तनीभूषणः ।

दृष्यचारणचातुरीमधुकरीप्रागन्धपुष्पाकरः

श्रीमङ्गलभूषणभूपतेरभिनवसाहस्य प्रबन्धोत्तरः ॥

पारिपार्श्विकः । सानुमोदं । भाव

आश्रया यस्य राजानस्तस्य वीररसस्य चेत् ।

प्रबन्धो भूभुजा बहस्तस्मिन्नौपधिकः त्रयः ॥

किञ्च । यद्यपि महौमहनीयमहिम्ना तेनोपनिवहानि दृश्यकाथानि बहून्यनुवर्तन्ते ।
तथापि विशिष्टविशेषणैर्विख्यातविजयं आस नाटकं कण्ठोत्थमिव सम्भावितं
भावस्य । इत्यादि ।

End.

राजा । भगवन् युधिष्ठिरैकशरण ! किमतः परं प्रियमस्ति ।

आजन्मप्रतिकूलतां प्रथितयन् दुर्व्योधनः साम्प्रतं

प्रत्याशातविभङ्गनिश्चितवृत्तिः शोकार्णवे मञ्जितः ।
विख्यातो विजयः क्षितौ समजनि प्रौढप्रतीपक्षया-
दयैव द्विरदाक्येऽस्मि भवता भद्रासने स्थापितः ॥

तथापीदमस्तु ।

लक्ष्मीनन्दनरेन्द्रनिर्मलनयैर्निर्मूलितोपज्ञवा
क्षेण-क्षेण-कृतघ्न-दुर्जन-शठैः शून्यास्तु सर्व्वसन्दा ।
अथान्तं भुवि सत्प्रसन्नवचनैराविश्वविध्वंसनात्
चित्तं चन्द्रकलाकिरीटचरणे स्वेयात् स्थिरं मादृशः ॥
ईदृक् कायं प्रणेतुः प्रतिहतरिपवः सन्तु गोत्रप्रसूताः
श्रीदृणां पश्यताञ्च प्रथयतु परमादृढिमर्द्धेन्दुचूडः ।
भूयात् कीर्तिर्धनान्निर्दृढमभिनयतां प्रत्यहं नर्त्तकानां
आकल्पान्तं प्रबन्धः स्फुरतु कृतधियां कौमुदीवाननेन्दौ ॥
सर्व्वे एवमस्त्विति निष्क्रान्ताः ॥

Colophon. इति श्रीश्रीयुतलक्ष्मणमाणिक्यदेवविरचिते विख्यातविजयनामनाटके परम-
महोत्सवी नाम षष्ठोऽङ्कः ॥ शुभमस्तु १६७७ ।

विषयः । अख्यप्तिन् विख्यातविजयनामनाटके परिस्फुटः कर्णस्य निधनवृत्तान्तः । तच्च
प्रथमेऽङ्के सचदेवस्य श्रीकृष्णानयनाय द्वारकागमनं श्रीकृष्णानयनञ्च । द्वितीयेऽङ्के कर्णशस्त्रयो-
र्वाग्विरोधः । तृतीयेऽङ्के कर्णस्य युद्धं नकुलस्य नियन्त्रणम् । तृतीयेऽङ्के कर्णवधाय पाण्ड-
वानामुद्योगः । चतुर्थेऽङ्के कर्णार्जुनयोर्द्वैरेथयुद्धारम्भः । पञ्चमेऽङ्के गाण्डीवनिन्दया युधिष्ठिरं
प्रति धनञ्जयस्य क्रोधः श्रीकृष्णेन तस्योपशमनं कर्णनिधनञ्च । षष्ठेऽङ्के कर्णनिधनादान-
न्दिनानां पाण्डवानामानन्दप्रकाश इति ।

No. 187. विभक्तितत्वम्. Substance, country-made paper, 14 × 5 inches.
Folia, 38. Lines, 12 on a page. Extent, 1,500 ślokaś. Character, Bengali.
Date, Sana. 1235. Place of deposit, District Dhākā, Vidgṛh, Paṇḍita
Īcānacandra Smṛtipañcānana. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य गौरौममलात्मधाम्नीं

गुणैश्च मोक्षैकनिदानमादौ ।

विभक्तित्वार्थमिदं विचित्रं

तनोति हेतोः कपया हि धातुः ॥

प्रथमा । व्याकरणं हि शक्तिप्रादकम् । इत्यादि ।

End.

नामलक्षणं नाम्ना पदेनेति यत्र निर्देशस्तत्र पदेन च समास इति ॥ ० ॥

Colophon.

इति विभक्तित्वं समाप्तम् ॥ सन १९१५ ।

विषयः । प्रथमादिविभक्तौ नामार्थादिनिरूपणम् ।

No. 188. विरुद्धजागदीश्री. Substance, country-made paper, 18×3½ inches. Folia, 17. Lines, 9 on a page. Extent, 800 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Post Office Khadāra grāma Kurāna, Paṇḍita Ambikācarāṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीदुर्गा । मणिकुम्भते सर्वमनित्यं प्रमेयत्वादित्यादेर्लक्ष्यत्वात् तत्रातिव्याप्रा-
भिधानमसङ्गतमत आह सम्प्रदाय इति + × × सर्वमनित्यं प्रमेयत्वात्
भूर्नित्या गन्धवत्त्वादित्यादावसाधारणानुपसंस्कारिणावित्यर्थः अग्रे सिद्धान्ते
ननु निश्चितत्वं यदि साध्यवद्भिन्नेऽप्यन्वितं तदानुपसंस्कार्यो व्यावर्त्त इत्या-
दिनामे सपक्षगतत्वांशस्य सार्थकत्वशङ्का विरुध्येत साध्यवद्भिन्नलक्षितया-
प्रसिद्धौ वानुपसंस्कारितादशायामतियान्नसम्भवादतस्तदनुरोधेन साध्यवन्मा-
वान्वयितया निश्चितत्वं आचष्टे ॥ इत्यादि ।

End.

विरुद्धलक्षणे बाधस्वरूपासिद्ध्योरन्यतरस्यावश्यकत्वात् तत्र क्वचित्कत्वासम्भ-
वादाह बाधेति हेतुविशेषणासिद्ध्योर्निरपि क्वचित् साङ्ख्यसम्भवादाश्रया-
सिद्ध्योर्निरपि पक्षलक्षणपरत्वमित्याशयेनाह अन्यसङ्करस्त्विति । ननु विरु-
द्धहेतौ बाधासिद्ध्योरन्यतरस्यावश्यकत्वे तदेवास्तु दूषणं कृतं विरोधेनेत्यत
आह ज्ञानेति ॥

श्रीकालीपदपङ्कजेऽस्तु सततं चेतो मदीयं मम
कायः क्लेशसहोऽस्तु तत्र परमे पूजाविधौ सन्ततम् ।
वाचस्तद्गुणराशिगात्रसलिले मग्नाः सदा सन्तु मे
सोऽहं तन्मकरन्दसुन्दरसुधां नित्यं पिवेयं सुदा ॥

Colophon. इति विरहजागदीशी समाप्ता ॥ श्रीगुरुं वन्दे नित्यम् ।

विषयः । अनुमानचिन्तामण्यन्तर्गतज्ञेयभाषीयविरहयन्त्रजगदीशकृता टीका ॥

No. 189. विश्वामित्रसंहिता. Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 2,500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura Vēḍogṛāma, Paṇḍita Veṅkaṭa, Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीहरिः । नमो गणेशाय ।

श्रीदेवुवाच ।

देवदेव जगन्नाथ सर्वज्ञ सकलेश्वर ।

भैरवानन्द चिन्मात्र सर्वप्रिय महेश्वर ।

श्रीप्रेम सर्वसिद्धिः स्यात् केनोपायेन भैरव ॥ इत्यादि ।

End. अजर अमर देवि ब्रह्मणीनि नमोऽस्तुते स्वाहा ।

नमस्कृतं समर्पयामि । इति सुकृतमन्त्रं त्रिवारं जपित्वा इत्याह भगवान्
बोधायनः ॥ ० ॥

Colophon. इति विश्वामित्रसंहिताया नामाप्रयोगयोगो नाम दशमोऽध्यायः ॥ ० ॥

विषयः । मन्त्रसाधनादिनिरूपणम् । विज्ञेश्वरादिसौख्यम् । प्राक्प्रतिष्ठादिनिरूपणम् ।
मातृकान्यासादिनिरूपणम् । प्रयोगादिष्वेति ।

No. 190. विष्णुधर्मोत्तरम्. (काण्डप्रयात्मकम्). Substance, country-made paper, 12×7 inches. Folia, 495. Lines, 13 on a page. Extent, 16,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Generally correct.

प्रथमकाण्डस्य ।

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नारायणं नमस्कृत्य नरैश्चैव नरोत्तमम् ।

देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयमुदीरयेत् ॥

ॐ कृतवर्मा तथा भोजः श्वेतो माहिषतीपतिः ।
 कुलिन्दः सर्वदमनो मालुरिष्यन्द्रवर्धनः ॥
 वत्सनाभः सुवाणश्च नन्दीशो दारमत्यतिः ।
 क्षातिसारस्त्रिबन्धा सर्वो वायुरथस्तथा ॥
 द्रविडः कुसुमापीडो + + + समरप्रियः ।
 शम्भुः किरातराजश्च × × × नन्दिवर्द्धनः ॥
 एते चान्ये च राजानः शतशो बहुदक्षिणाः ।
 सम्यूर्ध्वचन्द्रवदना नागराजः पुरोरवः ॥
 उपासाक्षत्रिरे वज्रं सिंहासनगतं नृपाः ।
 बहुभिर्भूमिपालैश्च तथा वज्रेण भूभुजा ॥
 युधिष्ठिरेण च सभा शोभिता शुश्रुभे सदा ।
 राजानस्ते ततो दृष्ट्वा नृपीन् दुर्लभदर्शनान् ॥
 ब्रह्मलोकस्थमात्मानममन्यन्त यशोभृतः ।
 कचुस्ते प्रणयाद् वाक्यं वज्रं भूरिचक्षदम् ॥
 दुर्लभं दर्शनं यत्र नृपिसङ्गे महीक्षिताम् ।
 तस्मात् त्वं राजशार्ङ्गलं प्रष्टुमर्हो द्विजोत्तमम् ॥
 वैष्णवान् विविधान् धर्मान् सरस्वत्यान् सप्तज्ज्ञान् ।
 इत्येवमुक्तो वज्रस्तु त्यक्त्वा सिंहासनं तदा ॥
 वज्रान् प्राञ्जलिं दृष्ट्वा सर्वं एव नराधिपाः ।
 वरासनान् विद्यायाधस्तस्युः प्राञ्जलयस्तदा ॥

वज्र उवाच ।

भवद्विर्गुपसिंहाश्च तथैता ये द्विजाः श्रुताः ।
 अनुग्रहार्थं भूपानां जगतो हितकाम्यया ॥
 भवन्तो वक्तुमर्हन्ति विष्णुधर्मान् सनातनान् ।
 तस्मात् × + शुभे नास्ति भवतां दर्शनं नृपैः ॥

नृपय ऊचुः ।

उतिष्ठ त्वं महीपाल लक्ष्मणश्च स्वमासनम् ।
 अवधेऽपि वयन्तस्य विशेषेणार्थिनो नृप ॥
 वज्र ते संशयान् सर्वान् जेतुम्येष मन्त्रासुनिः ।
 इत्येवमुक्त्वा वज्रान्ते नृपयस्तपसि स्थिताः ॥

मार्कण्डेयमथोचुस्ते ब्रूहि धर्मान् महीपतेः ।

वैष्णवान् विविधान् धर्मान् लोका + पराधनाः ।

तथा पार्थिवसङ्घस्य संशयान् मनसि स्थितान् ॥ इत्यादि ।

द्वितीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ स्वस्ति प्रजाभ्यः । ॐ गणेशाय नमः ।

ॐ गुरवे नमः । ॐ ग्रन्थश्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु द्वितीयकाण्डं लिख्यते ॥

ॐ नारायणं नमस्कृत्य नरक्षैव नरोत्तमम् ।

देवीं सरस्वतीं व्यासं ततो जयसुदीरयेत् ॥

ॐ वक्ष्ये उवाच ।

ॐ प्रहो भगवता प्रोक्तो विजये भरतस्य मे ।

यच्छ्रुत्वा वेद्मि चात्मानं ब्रह्मन् विगतकल्मषम् ॥

सुख + च हृदयस्य कथासारस्तु भार्गव ।

कथास्य विविधाः प्रोक्तास्तत्प्रसङ्गात् तथा त्वया ॥ इत्यादि ।

तृतीयकाण्डस्य प्रारम्भवाक्यम् ।

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

वक्ष्ये उवाच ।

किं कर्त्तव्यं मनुष्येण किं कुर्वन् सुखमेषते ।

अस्मिन् लोके परे चैव केनायाति महत् सुखम् ॥

मार्कण्डेय उवाच ।

अन्तर्वादि बहिर्वेदि पुरुषेण विजानता ।

देवतापूजनं कार्यं लोकद्वयमभीषता ॥ इत्यादि ।

End. प्रथमकाण्डस्य ।

एतत् तदुक्तं विजयं मया ते रणाजिरे राघवनन्दनस्य ।

श्रोतव्यमेतन्निजमेन पुंसां विज्ञानधर्मार्थयशोऽभिरामम् ॥

Colophon.

इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु मार्कण्डेय-वक्ष्यसंवादे श्रीरामचन्द्रभरतसमागमो नाम
एकोनसप्ततितमोऽध्यायः । १६९ । समाप्तश्चायं प्रथमः काण्डः ।

End. द्वितीयकाण्डस्य ।

धन्विनो रक्षणाधीन्य चर्मिणोऽपि वियोजयेत् ।

कार्थं सर्वमसम्बाधं तथा तोरणरक्षणम् ॥
 योजना च तथा कार्थी यथा न स्याद् व्यतिक्रमः ।
 सम्बाधश्च तथा राम न भवेच्च परस्परम् ।
 तत्तव सर्वसुक्तं संचेपतो भार्गववंशसुख्य ।
 एतत्तु कृत्वापि नरः स युद्धे जयत्यवश्यं समुपार्जिते च ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे मार्कण्डेय-वज्रसंवादे रामं प्रति पुष्कारोपाख्याने
 धनुर्वेदे षष्ठोऽध्यायः । द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।

End. तृतीयकाण्डस्य ।

यथेष्टमूर्तिर्गं देवं सर्वकालमथार्चयेत् ।
 तस्य सर्वा तिथि र्यस्मान्मन्त्राशक्ते र्जगद्गुरोः ॥
 स सर्वशक्तिर्भगवान् मन्त्रात्मा
 पूज्यः सदा भक्तिसुपेत्य राजन् ।
 सम्पूजनं देववरस्य तस्य
 भक्तिः प्रधाना न हि कालयोगः ॥

Colophon. इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे मार्कण्डेय-वज्रसंवादे कालनिधिमपूजा समाप्ता ॥
 तृतीयकाण्डः समाप्तः ।

विषयः । इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरे मार्कण्डेय-वज्रसंवादे प्रथमकाण्डे कथाप्रस्तावनं नाम
 प्रथमोऽध्यायः । हिरण्यगर्भोत्पत्तिर्नाम १ योऽध्यायः । वराहप्रादुर्भावो नाम २ । पाताल-
 वर्णनम् ४ । लोकवर्णनम् ५ । द्वीपविभागवर्णनम् ६ । जम्बूद्वीपवर्णनम् ७ । भारतवर्ष-
 वर्णनम् ८ । जनपदवर्णनम् ९ । सप्तगिर्युद्धवनदीवर्णनम् १० । हिमवन्तदीवर्णनम् ११ ।
 कोशलवर्णनम् १२ । अयोध्यावर्णनम् १३ । दक्षिणवर्णनम् १४ । मधुकैटभवधोपाख्यानम् १५ ।
 धुन्वुमारोपाख्यानम् १६ । सगरोपाख्यानम् १७, १८ । गङ्गावर्णनम् १९ । जङ्गलान्योपाख्यानम् २० ।
 त्रिविक्रमोपाख्यानम् २१ । गङ्गाव्याप्तिर्नाम २२ । अर्जुनोपाख्यानम् २३ । हचवधोपाख्यानम् २४ ।
 दत्तात्रेयोपाख्यानम् २५ । धृष्टीप्राक्लोकगमनम् २६ । ब्रह्मलोकगमनम् २७ । हरेर्दर्शनम् २८ ।
 मण्डलदर्शनम् २९ । आदित्यदर्शनम् ३० । वनदाहो नाम ३१ । वाङ्मवायुत्पत्तिर्नाम ३२ ।
 चरुविपर्ययो नाम ३३ । कुशिकवरप्रदानम् ३४ । रामोत्पत्तिर्नाम ३५ । रामस्य माहेन्द्ररादेशो
 नाम ३६ । औत्पातिकं नाम ३७ । शुकशाल्वसंवादः ३८ । सप्तधाध्यायो नाम ३९ । समुद्रमथने
 लक्ष्मीसम्बोधनम् ४० । अमृतमथनम् ४१ । अमृतविभागो नाम ४२ । राजवर्त्तं नाम ४३ ।

सात्ववाक्यं नाम ४४ । भार्गवरामयुद्धे सात्वनिर्वाणम् ४५ । सात्वसेनादुर्निमित्तदर्शनम् ४६ ।
 युद्धे भार्गवरामदर्शनम् ४७ । सात्वसैन्यबधो नाम ४८ । सात्वबधो नाम ४९ । अक्षप्राप्ति-
 नाम ५० । परशुरामोपाख्याने शङ्करगीतासु रामप्रश्नः ५१ । भार्गवरामप्रश्ने शङ्करगीतासु
 विष्णुं प्रति शङ्करचिन्तनम् ५२ । रामं प्रति शङ्करगीतासु श्वराक्षप्रादुर्भाविहिरण्याक्षबधो
 नाम ५३ । हिरण्यक्षिपुबधे नरसिंहप्रादुर्भावो नाम ५४ । रामं प्रति शङ्करगीतासु
 बलिहलने वामनप्रादुर्भावो नाम ५५ । शङ्करगीतासु विभूतिर्नाम ५६ । भक्तिफलं
 नाम ५७ । भक्तिलक्षणं नाम ५८ । उपवासफलं नाम ५९ । उपवासविधिर्नाम ६० । अग्नि-
 गमनकालो नाम ६१ । उपादानकरणं नाम ६२ । इष्ट्याकालविधिर्नाम ६३ । साध्याकालो
 नाम ६४ । शङ्करगीता समाप्ता ६५ । रामं प्रति शङ्करानुशासनम् ६६ । वैष्णवधनुष्पादुर्भावो
 नाम ६७ । अश्विनगरदर्शनम् ६८ । वरुणादिदर्शनं नाम ६९ । अथःशङ्खदानवबधो नाम ७० ।
 वरुणक्षोर्वं ७१ । अर्कादिमासवर्णनं नाम ७२ । कालसंख्यानम् ७३ । युगान्तवर्णनम् ७४ । जग-
 द्दवस्थावर्णनम् ७५ । कल्पान्तवर्णनम् ७६ । महाकल्पवर्णनम् ७७ । बालप्रभाववर्णनम् ७८ ।
 पद्मनाभोपाख्यानम् ७९ । यातकालवर्णनम् ८० । कल्पसादृश्यवर्णनम् ८१ । ब्रूहल (२) निर्देशो
 नाम ८२ । कात्याययवदैवतं नाम ८३ । षड्वर्गनिर्णयो नाम ८४ । ग्रहशुभाशुभनिर्णयो
 नाम ८५ । प्रतिदेशं षोडशानं नाम ८६ । प्रतिपुरुषं शुभाशुभनिर्णयो नाम ८७ । ग्रह-
 चर्मण्डलनिर्देशो नाम ८८ । नवनक्षत्रज्ञानं नाम ८९ । ग्रहचूर्णपूजाविधिर्नाम ९० । ग्रहनक्षत्र-
 ज्ञानविधिर्नाम ९१ । अग्निकार्ये प्राक्तनोत्तरतन्त्रविधिर्नाम ९२ । ग्रहपूजाविधानम् ९३ । मण्डल-
 कल्पना ९४ । ग्रहचर्चाश्चनमन्त्राध्यायो नाम ९५ । अनुलेपनं नाम ९६ । ग्रहचूर्णपुष्पदेयाध्यायो
 नाम ९७ । ग्रहचूर्णधूपदेयाध्यायो नाम ९८ । ग्रहनक्षत्रनैवेद्यदेयाध्यायो नाम ९९ । प्रतिग्रह-
 चर्चदेयादेशो नाम १०० । होमद्रव्यविभागो नाम १०१ । होममन्त्रकथनम् १०२ । दक्षिणाविधा-
 नम् १०३ । प्रति + + त्वाशीर्वादाध्यायो नाम १०४ । ग्रहशान्तिर्नाम १०५ । ग्रहसम्भवकथ-
 नम् १०६ । ग्रहचर्चादिसम्भवो नाम १०७ । पृथूङ्गवो नाम १०८ । पृथ्विभेको नाम १०९ । दाक्षा-
 यण्युत्पत्तिर्नाम ११० । भृगुवंशकीर्तनं नाम १११ । अश्विरोवंशकीर्तनं नाम ११२ । अश्विवंशानु-
 कीर्तनं नाम ११३ । विश्वामित्रवंशानुकीर्तनं नाम ११४ । कश्यपवंशानुकीर्तनं नाम ११५ ।
 बलिष्ठवंशानुकीर्तनं नाम ११६ । पराशरवंशानुकीर्तनं नाम ११७ । अगस्त्यवंशानुकीर्तनं नाम
 ११८ । धर्मवंशानुकीर्तनं नाम ११९ । आदित्योत्पत्तिर्नाम १२० । दिव्यवंशानुकीर्तनं नाम १२१ ।
 अग्निस्तोत्रं नाम १२२ । वायुस्तोत्रं नाम १२३ । भगवद्दर्शनं नाम १२४ । कालनेमीबधो
 नाम १२५ । बराक्षप्रादुर्भावो नाम १२६ । मातृत्योत्पत्तिर्नाम १२७ । कश्यपसर्गो नाम १२८ ।
 उर्वशीसम्भवो नाम १२९ । उर्वशी-रश्मासंवाहो नाम १३० । क्रीडावतारणं नाम १३१ ।
 चन्द्रोदयवर्णनं नाम १३२ । उर्वशी-पुरुवरःसमागमो नाम १३३ । उर्वशीसम्भोगो नाम १३४ ।
 पुरुवरःप्रलापो नाम १३५ । वेताग्न्युत्पत्तिर्नाम १३६ । पुरुवरःसर्गप्राप्तिर्नाम १३७ । पिङ्गव-

कीर्तनं १३८ । आद्योत्पत्तिर्नाम १३९ । आद्यविधिः १४० । आद्यहविर्निर्णयः १४१ । आद्यकाल-
निर्णयः १४२ । पात्रापाचपरीक्षा १४३ । आद्यदेशानुकीर्तनं १४५ । दृषभलक्षणं नाम १४६ ।
दृषोत्सर्गविधिः १४७ । पुरुरवस्तपोवर्णनं १४८ । येरावतीवर्णनं १४९ । क्षिमवद्वर्णनं १५० ।
महर्ष्याश्रमवर्णनं १५१ । आद्यतनवर्णनं १५२ । असरोजलक्ष्मीदावर्णनं १५३ । पुरुरवसोऽवि-
दर्शनं १५४ । नृपसञ्चकरणं नाम १५५ । पुरुरवस्वरितवर्णनं १५६ । राज्यप्रदादादशीविधिः
१५७ । प्रकामादादशीविधिः १५८ । शुक्लपक्षदादशीविधिः १५९ । कृष्णपक्षदादशीविधिः १६० ।
श्रवणादादशीप्रशंसा १६१ । श्रवणादादशीकथामाहात्म्यम् १६२ । तिलदादशीप्रशंसा १६३ ।
तिलदादशीकथा १६४ । गायत्रीमाहात्म्यम् १६५ । दीपदानप्रशंसा १६६ । दीपमाहात्म्ये खलित
कोपाख्यानं १६७ । पुष्याक्षरणफलं १६८ । उपलेपनफलं १६९ । साम्नाचाख्यानं नाम १७० ।
पुष्यस्वरूपवर्णनं १७१ । प्रादुर्भावस्वरूपवर्णनं १७२ । अनन्तव्रतमाहात्म्यम् १७३ । मासनक्षत्रपूजनं
१७४ । शक्रचरिताख्यानं १७५ । शक्रं प्रति शम्भुरायणीवाक्ये प्रथमं भवन्तरं नाम १७६ । शक्रं
प्रति शम्भुरायण्युपाख्याने द्वितीयभवन्तरकथा नाम १७७ । तृतीयभवन्तरं नाम १७८ । चतुर्थ-
तामसवर्णनं नाम १७९ । इन्द्रशम्भुरायणीकथायां पञ्चमरैवतभवन्तरवर्णनं नाम १८० । षष्ठ-
भवन्तरवर्णनं नाम १८१ । सप्तमवैवस्वतभवन्तरं नाम १८२ । अष्टमभवन्तरवर्णनं नाम १८३ ।
नवमभवन्तरवर्णनं नाम १८४ । दशमभवन्तरवर्णनं नाम १८५ । एकादश-द्वादश-त्रयोदश-
चतुर्दशभवन्तरवर्णनं नाम १८६, १८७, १८८, १८९ । अनेकविष्णुप्रादुर्भावी नाम १९० । शक्र-
शम्भुरायणीकथासमाप्ता १९१ । स्तुतिमाहात्म्यम् १९२ । गन्धर्व्वद्योगजननीकरणं १९३ । गजेन्द्र-
भोजनं १९४ । विष्णुपञ्जरस्तोत्रं १९५ । सत्त्ववाधाप्रशमनस्तोत्रं १९६ । यक्षोत्पत्तिर्नाम १९७ ।
हेतुवर्णनं १९८ । अथनोत्पत्तिर्नाम १९९ । प्रहेतुवर्णनानुकीर्तनं २०० । शैलूषपूजावर्णनं २०१ ।
भरतप्रस्थानं नाम २०२ । अनुयाविकं नाम २०३ । भरतनिर्याणं नाम २०४ । प्रयाणकवर्णनं
नाम २०५ । गङ्गोत्पत्तिर्नाम २०६ । राजगृहगमनं नाम २०७ । राजगृहप्रवेशो नाम २०८ ।
आजखिकं नाम २०९ । गन्धर्व्वसभाक्षोभो नाम २१० । गन्धर्व्वगर्जनं नाम २११ । शैलूषं प्रति
+ + नृशसनं नाम २१२ । अगस्त्यमाहात्म्यम् २१३ । समुद्रवर्णनं २१४ । देवताप्रयोजनं नाम २१५ ।
राक्षसधेनानिर्याणं २१६ । साक्षिराक्षसवधः २१७ । राक्षसपातालप्रवेशो नाम २१८ । वैश्व-
णाख्यानं २१९ । रावणव्रतप्राप्तिर्नाम २२० । रावणभूलोकविजयो नाम २२१ । स्वर्गविजयो
नाम २२२ । यक्षोर्विश-चतुर्विंशभाष्यायौ खण्डितौ । त्रिपुरदाहवर्णनं २२५ । अन्धकजयः २२६ ।
माहवाधाप्रतिषेधो नाम २२७ । कृतिकापूजा नाम २२८ । अक्षयतृतीयमाहात्म्यम् २२९ । पक्षो-
त्पत्तिर्नाम २३० । पक्षलिङ्गवर्णनं २३१ । पक्षवधप्रतिषेधो नाम २३२ । महिषासुरवधः २३३ ।
देवयज्ञविध्वंसो नाम २३४ । दक्षयज्ञविध्वंसो नाम २३५ । काशदाहो (?) नाम २३६ । विष्णु-
कवचं २३७ । वल्लिरावणसमागमो नाम २३८ । रावणसहापुत्रवर्णनं २३९ । वसन्तवर्णनं २४० ।

ग्रीष्मवर्णनं २४१ । लवणवधे शत्रुघ्नं प्रति रामानुशासनं २४२ । प्राष्ट-शरद्-हेमन्तवर्णनं २४३ ।
 २४४ । २४५ । शत्रुघ्नप्रस्थानं २४६ । लवणवधः २४७ । पुलहवंशवर्णनं २४८ । राजकीर्तनं २४९ ।
 शक्राभिषेकवर्णनं २५० । गजोत्पत्तिर्नाम २५१ । वानरोत्पत्तिर्नाम २५२ । गजवानरयुद्धं नाम २५३ ।
 गन्धर्वप्रेषणं २५४ । विरहिणीवर्णनं २५५ । २५६ । निशोपभोगवर्णनं २५७ । गन्धर्वसैन्यनिर्याणं
 २५८ । २५९ । सङ्कुलयुद्धं नाम २६० । द्वन्द्वयुद्धं नाम २६१ । तृतीयदिवसयुद्धं नाम २६२ ।
 चतुर्थदिवसयुद्धं नाम २६३ । पञ्चमदिवसयुद्धं नाम २६४ । षष्ठदिवसयुद्धवर्णनं २६५ । श्रीशैलूष-
 वधः २६६ । रणभूमिवर्णनं २६७ । गन्धर्वस्त्रीविलासो नाम २६८ ॥ ० ॥ इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु
 मार्कण्डेय-वज्रसंवादे श्रीरामचन्द्र-भरतसमागमो नाम २६९ अध्यायः ॥ इति प्रथमकाण्डस्य ॥ इति
 श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु द्वितीयकाण्डे मार्कण्डेय वज्रसंवादे रामं प्रति पुष्करगृहगमनं नाम प्रथमो-
 ऽध्यायः ॥ रामं प्रति पुष्करवाक्येषु राजप्रशंसा नाम २ अः । राजलक्षणं नाम ३ । साम्प्रत्य-
 रिकलक्षणं नाम ४ । इति पञ्चमोऽध्यायः ॥ मन्त्रिलक्षणं ६ । मन्त्रिलक्षणं ७ अः । पुरुष-
 लक्षणं ८ । स्त्रीलक्षणं ९ । क्षत्रिलक्षणं १० । अश्वलक्षणं ११ । चामरलक्षणं १२ । हचलक्षणं
 १३ । भद्रासनलक्षणं १४ । रत्नलक्षणं १५ । चापवाणलक्षणं १६ । खड्गलक्षणं १७ । राज्याभि-
 सेककालो नाम १८ । मन्त्रनिर्देशो नाम १९ । वज्रिलक्षणं २० । राज्ञोऽभिषेकविधिः २१ । २२ ।
 तीर्थफलवर्णनं २३ । २४ । २५ । षड्वर्गसम्पत्तिर्नाम २६ । अगदङ्काराध्यायो नाम २७ । राज-
 रत्नाध्यायः २८ । वास्तुविद्या २९ । दृढदायुर्वेदो नाम ३० । सुरपूजादिमाहात्म्यं ३१ । ब्राह्मण-
 प्रशंसा ३२ । साध्वीमाहात्म्यं ३३ । स्त्रीधर्माध्यायः ३४ । स्त्रीदेवतापूजनाध्यायः ३५ । सावि-
 त्र्युपाख्यानम् ३६-४१ । गोमाहात्म्यं ४२ । गवां चिकित्सितं ४३, ४४ । अश्वप्रशंसा ४५ । अश्व-
 चिकित्सा ४६ । अस्त्रानां शान्तिकर्मविधानं ४७ । गजप्रशंसा ४८, ४९ । गजानां शान्तिकर्म-
 विधिर्नाम ५० । पुरुषप्रशंसा ५१ । बालतन्त्रं नाम ५२ । रोहिणीस्नानं नाम ५३ । पुत्रीया-
 सप्तमीव्रतं ५४ । पुत्रीयाष्टमीव्रतं ५५ । ५६ । शतभिषास्नानं नाम ५७ । आरोग्यद्वितीया नाम
 ५८ । आरोग्यप्रतिपन्नाम ५९ । आरोग्यव्रतं ६० । राजधर्मः ६१ । अनापुरचिन्ता नाम ६२ ।
 भोज्यकल्पनं नाम ६३ । गन्धयुक्तिर्नाम ६४ । राजधर्माध्यायो नाम ६५ । पुरुषकाराध्यायो
 नाम ६६ । सामविधिर्नाम ६७ । भेदविधिर्नाम ६८ । दानविधिर्नाम ६९ । उपायनचतुष्टये
 दण्डप्रशंसा ७० ॥ ७१, ७२ अध्यायो न दृष्टो ॥ प्रायश्चित्ताध्यायः ७३ । रक्षस्यप्रायश्चित्ताध्यायः
 ७४ । शौचविधिः ७५ । (७६ अध्यायः खण्डितः) प्रेतक्रियाध्यायः ७७ । वर्षधर्माध्यायः ८० ।
 शङ्करधर्माध्यायः ८१ । आपदधर्माध्यायः ८२ । पूर्वपाठास्नानं नाम ८३ । मूलास्नानं नाम
 ८४ । संस्काराध्यायः ८५ । ब्रह्मचर्याश्रमाध्यायः ८६ । धर्माध्यायः ८७ । स्नानाध्यायः ८८ ।
 आचाराध्यायः ८९ । देवधर्माध्यायः ९० । ९१ । (९२ । ९३ । ९४ अध्यायाः खण्डिताः) गृहस्थ-
 धर्माध्यायः ९५ । कृतिकास्नानं ९६ । शत्रुनाशनकर्मध्यायः ९७ । स्नानसाधारणं नाम ९८ ।

नक्षत्रज्ञानं नाम ८९ । अभिजित्ज्ञानं नाम १०० । सृष्टिकारकश्रवणाज्ञानं नाम १०१ । जन्मर्क्ष-
 ज्ञानं नाम १०२ । वार्धस्यज्ञानं नाम १०३ । दिक्पालज्ञानं नाम १०४ । विनायकज्ञानं नाम
 १०५ । मन्त्रेश्वरज्ञानं नाम १०६ । भगवद्विष्णुचतुर्विधपुरुषरूपपादोदकज्ञानं नाम १०७ । १०८ ।
 मणिवन्धाध्यायः १०९ । काम्यफलध्यायः ११० । पापनिश्चयो नाम १११ । गर्भसंक्रान्तिर्नाम ।
 (इतः परमध्यायस्य संख्या नास्ति) भोगदेहवर्णनं नाम । सम्भवाध्यायः । शरीरविषयो नामा-
 ध्यायः । धममार्गवर्णनम् । निरयगामिवर्णनम् । नरकवर्णनम् । तिथ्यग्योनिवर्णनम् । नारकि-
 चिद्रुग (?) वर्णनम् । दुर्गतितरणम् । छच्छ्राध्यायः । ऋग्विधानम् । यजुर्विधानम् । साम-
 विधिः । अथर्वविधिः । श्रौतस्मृत्यमाहात्म्यम् । पुरुषस्मृत्यमाहात्म्यम् । वाणप्रस्थाध्यायः । चतुर्थाश्रम-
 वर्णनम् । शान्तिकर्म । अर्चाविकारोपशमनं अग्निविकृतं दृक्चैकृतं दृष्टिवैकृतं स्त्रीप्रसूवैकृतं नामा-
 ध्यायः । अश्वदिप्रसूतिवैकृतोपशमनम् । ऋगपक्षिवैकृतम् । उत्पातप्रशमनम् । मण्डलचिन्ताध्यायः ।
 उपेक्षाध्यायः । इन्द्रजालाध्यायः । षड्गुणाध्यायः । आञ्जलिकाध्यायः । साम्प्रत्यरिकाध्यायः ।
 चातुर्मास्यविधिः । श्रद्धाध्वजोत्पत्तिः । श्रद्धाध्वजोत्पत्तिः । इन्द्रध्वजगमनम् । श्रद्धावः । भद्रकाली-
 पूजा । अश्वमन्त्रः । हवमन्त्रः । ध्वजमन्त्रः । हस्तिमन्त्रः । चापमन्त्रः । घृतकाम्बल—साम्प्र-
 त्तराभिषेक, माङ्गल्य—शकुन—अङ्गविद्या—शाखा—जातक—उपकरण—तिथिनक्षत्रप्रकरण—उदयास्त-
 प्रकरणाध्यायः । यात्राधिकार—यात्राविधि—साङ्गामिकाध्यायः । इति द्वितीयं काण्डं समाप्तम् ।
 चित्रसूत्रे प्रथमोऽध्यायः । इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु तृतीये काण्डे शब्दाध्यायः । इति इन्द्रोविधि-
 तन्त्रशुद्धिर्नामाध्यायः । इति अभिधानकोशे प्रथम—द्वितीय—तृतीयपरिच्छेदः । इति अभिधान-
 कोशे स्त्रीलिङ्गनिर्देशश्चतुर्थः परिच्छेदः । इति अभिधानकोशे पुंवर्गनिर्देशः पञ्चमः परिच्छेदः ।
 इति अभिधानकोशे नपुंसकविधिर्नाम षष्ठः परिच्छेदः । इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेष्वलङ्कारा-
 ध्यायः । इति महाकाव्यलक्षणं प्रहेलिकालक्षणम् । सामान्याध्यायः, शयनासनस्थानकाला-
 ध्यायः, आसीनकाध्यायः, उत्थितस्थानकाध्यायः, आङ्गिकाध्यायः, उपाङ्गाभिनयाध्यायः, हस्ता-
 ध्यायः, + + अभिनयाध्यायः, सामान्याभिनयाध्यायः, प्रचारो नामाध्यायः, नाट्यरघो
 नामाध्यायः, रहस्यसुद्राध्यायः, सुद्राध्यायः । इति श्रीविष्णुधर्मोत्तरेषु तृतीयकाण्डे नवसूत्रं
 समाप्तम् । प्रमाणाध्यायः । चित्रसूत्रे सामान्यमानम् । प्रतिमालक्षणम् । रङ्गव्यतिकराध्यायः
 नर्तनाध्यायः, कूपाध्यायः । इति वज्रनारदसंवादे नासत्य + + निर्माणम् । इति यम
 नृप (?) निर्माणं नाम । इति वरुण + + निर्माणं नाम । इति वज्रवैश्रवण + + वर्णनं
 नाम । इति वज्रध्वज + + वर्णनं नाम । इति वज्रगौरीश्वर + + निर्माणं नाम ।
 इति वज्र अग्नि + निर्माणं नाम । इति वज्र + + निर्माणं नाम । इति वज्रवायु +
 निर्माणं नाम । इति वज्र आकाशनिर्माणं—वज्रब्रह्म ... .. निर्माणं—वज्र आदित्य ... ..
 निर्माणं—वज्रदेवता ... .. निर्माणं—वज्रयोमनिर्माणं—वज्रनरनारायणलक्षण + + वर्णनं

नामाध्यायाः । इति श्रीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने ऋषिंश्चरूपनिर्माण—कपिलरूपनिर्माण—
वराचरूपनिर्माण—हयशिरोरूपनिर्माण—पद्मरूपनिर्माण—लक्ष्मीरूपनिर्माण—विश्वरूपनिर्माण—
देवरूपनिर्माणं नामाध्यायाः । इति श्रीरामं प्रति पुष्करोपाख्याने प्रासादलक्षण—सर्वतो-
भद्रप्रासादलक्षण—सामान्यप्रासादलक्षण—दारुपरीक्षा—शिलापरीक्षा—दृष्टकपरीक्षा नामाध्यायाः ।
इति वज्रलेप—भूमिपरीक्षा—ब्रह्मशिलान्यास—ध्वजविधाननामाध्यायाः । इति प्रतिष्ठाकल्पे शस्यो-
द्धारः । इति कालनिर्देशनामाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे दीक्षाध्यायः । तोरणाध्यायः । + +
पञ्चगव्यविधानाध्यायः । शौचाध्यायः । इति प्रतिष्ठाकल्पे अग्निवासाध्यायः । इति आवाहन-
विधानं नाम । इति श्रीविष्णुबोधनं नाम । इति श्रीविष्णोरावाहनप्रयोजनं नाम । इति
प्रतिष्ठाध्यायः । इति भोगाङ्गनामाध्यायः । इति सालतेष्याध्यायः । इति तोरणोच्छ्रायविधि-
नामाध्यायः । इति यात्राविधिनाम । इति कामप्रादुर्भावपूजनम् । इति कार्यारम्भप्रादु-
र्भावपूजा नाम । इति श्रीकालनियमपूजा समाप्ता ।

इति तृतीयकाण्डः समाप्तः ॥ * ॥

No. 191. विष्णुसहस्रनामस्तोत्रम् . (केशवभट्टकृत-विष्णुनामार्थ-दर्शनाख्य-
टीका-सहितम् .) Substance, country-made paper, 14x7. Folia, 32.
Lines, 10 on a page. Extent, 1,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date,
Sm. 1936. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance,
new. The text in verse, the comm. in prose. Generally correct.

Beginning. श्रीगोपाक्षाय नमः ।

सर्वेश्वरं नमस्कृत्य निम्वादित्यश्च भक्तितः ।

संचितं क्रियतेऽस्माभिर्विष्णुनामार्थदर्शनम् ॥

विशिष्टः सर्वधर्मोभ्यः सर्वधर्मोशिरोमणिः ।

सर्ववेदेतिहासानां हार्दोऽर्थोऽयं निगद्यते ॥

वैशम्पायन उवाचेति स्तुतोक्तिः । इत्यादि ।

End.

एवंभूतस्य धर्मपक्षपातिनः श्रीलक्ष्मणस्य पुनरसाधारणान् गुणानाञ्च ऋषयः
इति त्रिभिः १९८।१९९।१४० । शास्त्रस्याचार्यमनुबन्धवत्तुष्टयं च वदन्
शास्त्रमुपसंहरति इममिति १४१ । पुनर्भजनीयं तद्भजनं च भजनफलं
च दृष्टीकरोति विश्वेश्वरमिति । विश्वस्य सर्वस्य ईश्वरं सर्वेश्वरं १४२ ।

श्रीकेशवपदद्वन्द्वकल्पद्रुमनिवासिना ।
 केशवेन कृतं श्रीमद्विष्णुनामार्थदर्शनम् ॥
 श्रीनिम्बार्कपदाभोजसरणोद्बुद्धबुद्धिना ।
 उद्धृतः शास्त्रसारोऽयं आकरेभ्यः समासतः ॥

Colophon. इति श्रीमत्-काश्मीरिकेशवभट्टविरचितं श्रीमद्विष्णुनामार्थदर्शनं समाप्तम् ।
 श्रीराधावल्लभाय नमः । श्रीकृष्णाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः । शुभसंवत्
 १८३६ । ज्येष्ठ । ८ ।

No. 192. वृन्दावनयमकटीका . By रामकान्तः . Substance, country-made paper, $18 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 375 *çlokas*. Character, Bengali. Date, Sk. 1734. Place of deposit, District Barigāla, Mānapāsā, Paṇḍita Govindacandra Çiromaṇi. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय । इह खलु निर्व्विघ्नाभिलषितसिद्धिकामः कविरयं
 अखिल-कविकुल-सम्मत-निखिल-विद्वद्वन्दोत्सारण-कारण-कृष्णनमस्काररूप-
 मङ्गलमग्रतः समारभते वरदायेत्यादि ॥ इत्यादि ।

End. हसितानां क्रीडशानां लीलाजानां लीलया क्रीडया जातानामुत्पन्नानाम् ।
 लाजाः पुंभूम्नि चाक्षतमित्यमरः । ज्ञाया स्वर्य्यप्रिया कान्तिः प्रतिविम्ब-
 मनातप इति च ॥ * ॥

Colophon. इति विश्वम्भरादेवश्रीरामकान्तनिर्मिता ।
 वृन्दावनयमकाव्यकटीकासमर्थिता ॥
 शाके ब्रह्माष्टाक्षि-क्षितिधर-महौवत्सरमिते ॥ ० ॥

विषयः । वृन्दावनयमकाव्यस्य मानाङ्ककविकृतस्य काव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 193. वेदान्ततत्त्वबोधः . Substance, country-made paper, $12\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 14 on a page. Extent, 600 *çlokas*. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Bābu Girindranātha Datta, Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीकृष्णाय नमः ।

यस्मिन्नितो हरति ध्वान्तमशेषमन्त-

बोधप्रदस्तरणिकोटिसमप्रभो वै ।

योऽज्ञानवादप्रभवं हि ददाह ...

तं श्रीसुदर्शनमहं हृदि चिन्तयामि ॥

किं वेदान्ततलमिति प्रश्ने उच्यते । सार्व्वं ... नन्तकगुणाब्धिरनन्तशक्ति-
जगतो जन्माद्यभिन्ननिमित्तोपादानकारणं चेतनाचेतनवस्तुस्वाभाविकभेदा-
भेदसंबन्धाश्रयः परब्रह्मपरमात्मपुरुषोत्तमादिशब्दाभिधेयः श्रीकृष्ण एवेति
सर्व्ववेदान्तार्थः । इत्यादि ।

End.

इति भगवतः सर्व्वत्रावस्थितिरेव सर्व्वभेदव्यपदेशहेतुरित्युक्तं अतो न भेदा-
भेदव्यपदेशोर्विरोध इति प्रतिपादितं यवच्च केवलभेदे केवलाभेदयोः
शास्त्रविरुद्धत्वेन निरस्तत्वाच्चिदचितोर्ब्रह्मणा सच्च स्वाभाविकभेदाभेदस्यैवाङ्गी-
कारो निश्चितो भवति । अन्यथा शास्त्रे संबन्धान्तराभावेन पूर्व्वोक्तैर्व्येक-
तराङ्गीकारे तत्र खसुखोक्तदूषणानां सिद्धान्त एवापातादतो नान्यः पक्षः
परिगृहीतुं शक्यते तस्मादकामैरपि चिदचिदौचराणां स्वाभाविकभेदाभेद-
मेव संबन्धमङ्गीकृत्य पुनर्विशिष्टत्वाङ्गीकारे गौरवावहोऽप्यनुपपन्नोऽपि खसम्प्र-
दायस्य स्वातन्त्र्यसिद्ध्यर्थ इति सिद्धमलमिति विस्तरेण ।

Colophon.

इति श्रीसनत्कुमार-नारदसम्प्रदायप्रवर्तकाद्याचार्य्य-श्रीभगवन्नियमानन्दानु-
यायिनां वेदान्ततलबोधः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥

विषयः ।

निम्नार्कमतानुसारेण ब्रह्मणोऽद्वयत्वासर्व्वव्यापकत्वादिनिरूपकवेदान्तस्य मर्मो
ह्यतनम् ॥ ० ॥

No. 194. वेदान्ततलमञ्जरी. By शङ्कराचार्य्यः. Substance, country-made
paper, 13×1½ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1667. Place of deposit, District Medinī-
pura, Post Office Bādhānagara, grāma Amarapura, Paṇḍita Guru-
prasanna Vidyāratna. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

अखण्डं सच्चिदानन्दमवाङ्मनसगोचरम् ।

आत्मानमखिलाधारमाश्रयेऽभीष्टसिद्धये ॥

चत्वारः खलु पुरुषार्था धर्मादयः । तत्र चरमः परमपुरुषार्थोऽविनाशि-
त्वात् त्रयाणां प्रकृतिसाध्यत्वेन विनाशित्वात् । न च सुक्तिः प्रकृतिसाध्या,
विवक्षितविवेकेन साध्याया अविविक्तानिष्टतिरुपायास्तस्या ज्ञानैकसाध्यत्वात् ।
न हि शतशः क्रियमाणेऽपि यत्ने श्रद्धिविषयाविद्यायाः श्रद्धिविषयकज्ञान-
मन्तरेण नाशो दृष्टः । सुक्तिसाधनज्ञानन्तु पदार्थज्ञानसाध्यम् । इत्यादि ।

End.

अथ ब्रह्मापि जगदिव न सद्रूपमस्तु अतश्चायातं शून्यवादेनेति चेत् न ।
यद्वस्तु नास्तीति व्यपदेशेनापि सिध्यति तत् कथमसद्रूपं । न हि प्रकाशमन्तरा
नास्तीत्यपि प्रकाशः सम्भवति । अतश्च शून्यवादोऽपि विफलः × × शून्यस्य
सद्रूपत्वासद्रूपत्वाभ्यां व्याघातः । आद्ये शून्येति नामधेयमात्रेणाघातं नल्लर्थ-
भेदेन । द्वितीये शून्यस्यासिद्ध्या तन्मतासिद्धिः । अपि च, कल्पनाधि-
ष्ठानस्यासद्रूपमेवाधिष्ठानं वाच्यमिति सिद्धं सद्वैतवादेनेति संचेपः ।

Colophon.

इति परमहंस श्रीशङ्कराचार्यकृता वेदान्ततत्त्वमञ्जरी समाप्ता । श्रीकृष्णाय नमः ।
शक्ते सुनिरसाम्नेन्दुसंख्याते श्रुचिमासके ।
लिखितेयं स्वपाठार्थं वेदान्ततत्त्वमञ्जरी ॥

विषयः । पदार्थनिरूपणम् । प्रकृतिनिरूपणम् । शक्तिनिरूपणम् । प्रातीतिक-व्याव-
हारिक-पारमार्थिकरूपत्रिविधसत्तानिरूपणञ्च ।

No. 195. वेदान्ततात्पर्यनिवेदनम्. By गोविन्दः. Substance, country-
made paper, 10×3½ inches. Folia, 83. Lines, 8 on a page. Extent,
1,411 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sk. 1710. Place of deposit,
Benares City, Paṇḍita Vāmanācāryya Cāstri. Appearance, old. Prose.
Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।
सार्वात्म्यं सर्वकामाप्तिः सार्वज्ञं श्रद्धबुद्धता ।
यज्ज्ञानायत्तमीशानं प्रत्यक्षं कारणं नमः ॥
गोपालसंचिन्तनवीतदोषः
प्रबोधितः श्रीगुरुलक्षणेन ।
वेदान्ततात्पर्यनिवेदनेन
स्वनोषश्रद्धं करवाणि सत्सु ॥ इत्यादि ।

End. श्रीमत्सूक्तपण्डितैरधिकृतो वेदान्तविद्यापदे ।
 गोविन्दो बुधनीलकण्ठतनयो भोगावतीगर्भजो ।
 वेदान्तानुगतं विमत्सरबुधप्रेष्ठं प्रवक्ष्यं व्यधात् ॥

Colophon. इति वेदान्ततात्पर्यनिवेदनमिदं समाप्तम् ॥ शकाब्दः १७१० ।

विषयः । अद्वैतमतमाश्रित्य भाष्यतात्पर्यवर्णनम् ॥

No. 196. वेदान्तरत्नमाला. By अनन्तभट्टः. Substance, country-made paper, 10×4½ inches. Folia, 49. Lines, 10 on a page. Extent, 900 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātua, Pailādeyoyā Maṭha. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधासर्वेश्वरौ विजयेताम् । श्रीमद्भगवद्भिन्नाकार्य नमः ।

ब्रह्मादिसेव्यचरणं जगतश्चेतुं

स्तुत्यं सुनीशविबुधैः सज्जनार्त्तिचारम् ।

कल्याणरूप-गुणमौलमहं भजामि

... .. ॥

आनन्दसंज्ञकमुनिं नियमोक्तिपूर्वम्

आचार्यमाद्यमहमाश्रय ईशचक्रम् ।

पाञ्चजन्यावतारश्च कृष्णाज्ञापरिपालकम् ।

श्रीश्रीनिवासमाचार्यं भाष्यकारं नमाम्यहम् ॥

वेदान्तरत्नमालाख्यो ग्रन्थस्तोषामनुग्रहात् ।

तदुक्तेनैव मार्गेण क्रियते शास्त्रमानतः ॥

प्रत्यक्चेतन्यतल्लक्षाचेतनाख्यं ततः परम् ।

परब्रह्मादिसंज्ञश्च भण्यतेऽस्मिन् समासतः ॥

साधनादिफलश्चापि तद्विरोधिनिरूपणम् ।

तच्चादौ चेतना ज्ञेया वैष्णवैः साम्प्रदायिकैः ॥ इत्यादि ।

End. वेदान्तगेयं यदिमं जगतश्चेतुं

तर्काद्यमेयमभिवन्द्यमजादिदेवैः ।

ध्यातो ह्यनन्यशरणैर्निजभावद्वलं

गोपीपतिं हरिमहं शरणं प्रपद्ये ॥

Colophon. इति श्रीभगवत्सन्तुमारसन्ततिप्रवर्तक-श्रीमद्भगवन्नियमानन्दपादसरोजा-
श्रितानुगकाश्रीरि-श्रीकेशवभट्टचरणारविन्दानुजेनानन्ताभिधेयेन विरचित-
वेदान्तरत्नमाला समाप्ता ॥ ० ॥ श्रीरक्त । संवत् १९११ ।

विषयः । निम्बार्कमतानुसारेण प्रत्यक्चैतन्यादिनिरूपणम् । परब्रह्मादिसंज्ञानिरूपणम् ।
साधनाफलादिकथनम् । साधनाविरोधिनिरूपणम् ।

No. 197. वेदान्तसंज्ञाप्रक्रिया . Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 5$ inches. Folia, 19. Lines, 8 on a page. Extent, 260 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātuā, Babu Girīndranātha Datta. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ ... .. पादयुगं नत्वा तस्य प्रसादतः ।

वेदान्तसंज्ञाः प्रत्येकं निरूप्यन्ते यथासति ॥

अध्यारोपापवादाभ्यां निष्प्रपञ्चं प्रपञ्चते ॥ इति ब्रह्मवचनम् ।

अत्राध्यारोपो नाम वस्तुन्यवस्वारोपः अध्यारोपः । वस्तु सच्चिदानन्दत्वं
ब्रह्म । अवस्तु अज्ञानादिसकलजगत्समुदायस्वरूपमज्ञाप्रपञ्चः । प्रपञ्चद्वयं
अज्ञानद्वयं सूक्ष्मशरीरद्वयं स्थूलशरीरद्वयं शक्तिद्वयं निःशेषसद्वयं संशयद्वयं
असम्भावनाद्वयं विपरीतभावनाद्वयं प्रज्ञाद्वयं ... ..
... ..
शब्दद्वयं रसषट्कं नववर्णाः ऐश्वर्यादिषट्कं उत्पत्त्यादिषट्कं नादादिचयं
इत्येताः संज्ञाः । एताः शास्त्रजैरदाहृताः प्रत्येकं निरूप्यन्ते । इत्यादि ।

End. संवत्ते गलिविवरे यत्कण्ठनिनादकरणं स नादः । अनुस्वारी विन्दुः नादैक-
देशः कलेत्यर्थं स्थाय च संज्ञाद्वितीयब्रह्मप्रतिपादके वेदान्तशास्त्रे ब्रह्मवचन-
मनुस्मृत्याध्यारोपवशात् संज्ञास्मन्तीति प्रतिपादितं । सम्यत्यपवादो निरूप्यते
अधिष्ठानमात्रपरवशोऽयमपवादस्तथाच सर्वप्रपञ्चरहितं ब्रह्माद्यमस्तीति प्रत्यग-
भिन्न-ब्रह्मज्ञानात्सुप्तिरिति सिद्धम् ।

Colophon. इति वेदान्तसंज्ञाप्रक्रियाप्रकरणं समाप्तम् ॥

विषयः । प्रपञ्चाज्ञान-सूक्ष्मसूक्ष्मशरीर-शक्ति-निःश्रेयस-संशयासम्भावना-विपरीतभावना-प्रज्ञा-समाधीनां द्विप्रकाराणां ब्रह्म-जीव-शरीरावस्थाकरण-कर्म-पुण्यकर्म-पापकर्म-मिश्रकर्म-प्रारब्ध-प्रतिबन्ध-सम्बन्ध ताप अधिभूतादिकारणगुण-काल-मूर्ति-क्षेत्रादिप्रपञ्च लोकवासना ज्ञान-प्रतिबन्धक-अवनादि-ज्ञानादि-क्षेत्रादि-प्राणपान-आम्यादितादात्म्य-रक्षणा-सुषुप्तादीनां त्रि-प्रकाराणां वर्तमानप्रतिबन्ध-पुरुषार्थ शब्द वर्ण-आश्रमसाधन-अनुबन्ध-अन्तःकरण-संकल्पादि-वेद-प्रमाण-मैत्र्यादि-भूतग्राम ब्रह्मविदादीनां चतुःप्रकाराणां शोक-ज्ञानेन्द्रिय-शब्दादि-कर्मेन्द्रिय-वचनादि-प्राणादि-उपवायुकर्मसूक्ष्मभूत-यम-नियम-भूमिका-प्रलय अमनिवर्तकदृष्टान्तस्थानादीनां पञ्चप्रकाराणां समाधि-भवविकार-कोश-उर्मि-लिङ्ग-अवस्था-शास्त्र-सूत्र-अङ्ग-कर्मप्रमाणानां षट्-प्रकाराणां अवस्था-चैतन्यादि-भूम्यादि-अतलादि-भूमिकादीनां सप्तप्रकाराणां पुरी-प्रकृति-अङ्गादीनामष्टप्रकाराणां नवविधसंसारस्य लिङ्गद्वयाच्छङ्कारद्वयानन्द-कर्म स्वप्न-सुषुप्ति-जाग्र-दात्मवयाणां भूमिका-युक्तिचतुष्टयानां नाडिका-नाडीदेवतादशक-अष्टान्तरङ्ग मद-षट्त्वर्चिर्मद-अष्टमूर्तिर्मद-अष्टपाश-सप्तधातु-सप्तयसन-षड्भ्रम पञ्चक्लेश-आध्यात्मिकतापचय स्वर्गलोकतापचय-पञ्चसप्ततिगुण-रूपषट्क-स्पर्शचतुष्टय-शब्दद्वय-रसषट्क-नववर्ण-ऐश्वर्यादिषट्क-उत्पत्त्यादिषट्क-नादादित्रयाणाञ्च वेदान्तज्ञानां लक्षणनिरूपणम् ॥

No. 198. वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावलीटीका (मूलसंहिता) By नानादीक्षितः ।
Substance, country-made paper, $13\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 128. Lines, 12 on a page. Extent, 5,000 glokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1920. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātua. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. मूलस्य । ॐ नमः परमात्मने ।

अदृष्टद्वयमानन्दमात्मानं ज्योतिरव्ययम् ।

विनिश्चित्य श्रुतेः साक्षाद् युक्तिसत्वाभिधीयते ॥ इत्यादि ।

टीकायाः । ॐ नमः परमात्मने पुरुषोत्तमाय ।

विश्वेशं दुष्टिराजं जगदुदयकृतं शारदां स्ववकारं

वासञ्चाचार्यवर्धे त्रिभुवनविदितं शङ्करं भाषकारम् ।

आनन्दान्तःप्रकाशानुभवपदपदं सद्गुरुं श्रीवृत्तिं

वन्दे विद्यानिधानं शमदमनिरतं राघवेन्द्रं यतीन्द्रम् ॥

यच्छिष्यशिष्यसन्दोहव्याप्ता भारतभूमयः ।

वन्दे तं यतिभिर्वन्द्यं प्रकाशानन्दमीश्वरम् ॥

सिद्धान्तमौक्तिकश्रेणीप्रकाशाय प्रदीपिका ।

क्रियते परपक्षौषध्वान्तध्वंसप्रवर्तिनी ॥

शिष्टाचारप्राप्तं मङ्गलमाचरन् निरूपणीयं प्रतिजानीते अदृष्टद्वयमिति ।
इत्यादि ।

End.

सूक्तस्य ।

ज्ञातं तेन समस्ततीर्थसलिले सर्वापि दत्तावनि-
यज्ञानाञ्च कृतं सत्सुखमखिला देवाश्च सम्पूजिताः ।
संसाराच्च समुद्धृताः स्वपितरल्लोकपूज्योऽप्यसौ
यस्य ब्रह्मविचारणे क्षणमपि स्थैर्यं मनः प्राप्नुयात् ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीज्ञानानन्दपूज्यपादशिष्य प्रकाश-
नन्दविरचिता सिद्धान्तमुक्तावली समाप्ता ।

टीकायाः ।

यदज्ञानादिदं भाति यज्ज्ञानाच्च प्रलीयते ।
ब्रह्म + तदहं नित्यं नित्यसन्निवृत्तमुखाद्वयम् ॥
अधिकाश्रुपविश्वेशमित्यं सिद्धान्तदीपिका ।
निर्मिता राजतां शश्वत् सदानन्दप्रदायिनी ॥
इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीप्रकाशनन्दपूज्यपादशिष्य-श्रीनाभा
दीक्षितविरचिता सिद्धान्तमुक्तावलीटीका समाप्ता ।

विषयः । प्रकाशनन्दकृतस्य वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावलीग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 199. वैद्यनाथपूजाविधिः. Substance, country-made paper, 14 × 3½ inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 90 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Ādāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै । अथ स्कन्दपुराणोक्त वैद्यनाथपूजाविधिः । तत्र
चतुर्दशीलाभेऽस्त्राभे वा उपवासं कृत्वा सोमवासरे प्रदोषसमये शुक्ल
वाससी परिधाय सायंसन्ध्यासुपास्य पूजामारभेत् । तत्राचम्य स्वस्तिवाचनं
कृत्वा अर्घ्यपात्रं संस्थाप्य गणपत्यादिनानादेवताः संपूज्य ताम्रादिपात्रे

रक्तचन्दनेनाष्टदलपद्मं निर्माय लिङ्गं संस्थाप्य संकल्पं कुर्यात् विष्णुरो-
मित्यादि आधुरारोग्यपूर्वकचतुर्गफलप्राप्तिकामः सोमवाराधिकरणकप्रदोष
समये पार्थिववैद्यनाथशिवलिङ्गपूजनमच्च करिष्ये इति संकल्प्य पीठपूजां
कुर्यात् । इत्यादि ।

End.

ममास्तु नित्यमानन्दं प्रसादात् तव शङ्कर ।
सर्वपापाः क्षयं यान्तु प्रसीद मम शङ्कर ॥
नश्यन्तु दुःखवो राष्ट्रे जनाः सन्तु निरापदः ।
दुर्भिक्षमारीसन्तापाः शमं यान्तु रसातले ॥
सर्वशस्त्रसम्बद्धिश्च भूयात् शम्भोः प्रसादतः ।
दुर्गायाश्च चतुर्गर्गप्रदायिन्याः प्रसादतः ॥
इति स्तुत्वा गालवाद्यं कृत्वा संचारमुद्रया ।
पुष्पमानीय चाग्राय क्षमस्वेति विसर्जयेत् ॥
ततो दक्षिणाच्छिद्रं कृत्वा ब्राह्मणं भोजयित्वा यथाशक्ति हविष्यान्नादिक-
माचरेत् ॥

Colophon.

इति स्कन्दपुराणोक्त-वैद्यनाथपूजापद्धतिः समाप्ता ॥
सुवर्णं रजतस्रैव जपपूजादिकर्मसु ।
एष एव कुशः प्रोक्तो न दर्भो वनसम्भवः ॥
ॐ उमासहितवैद्यनाथशिवाय नमः ।

विषयः । वैद्यनाथसंज्ञक-पार्थिवलिङ्गस्य पूजाविधानम् ।

No. 200. व्याससूत्रवृत्तिः . By रङ्गनाथः . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 68. Lines, 8 on a page. Extent, 3,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, . ? Place of deposit, District Mānabhūma, Post Office Raghunāthapura, Vēdogrāma, Paṇḍita Venkaṭa Varadācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीहरये नमः ।

नित्यं निजानन्दसद्वितीयं
शुद्धं विभुं सत्यमतिस्तनूम् ।
स्वसं निरस्ताखिलदुःखशोभं

प्रत्यक्षमात्मानमजं भजामि ॥

शङ्करं शङ्कराचार्यं केशवं वादरायणम् ।

सूत्रभाष्यकृतौ वन्दे भगवन्तौ पुनः पुनः ॥

सत्यज्ञानानन्दात्मकमद्वितीयं ब्रह्मैव शुद्धसत्त्वप्रधानमाद्योपाधिकं सदीश्वर-
भावं मलिनसत्त्वप्रधानाविद्योपाधिकं जीवभावश्च जगाम । इत्यादि ।

End.

नन्वेवं सातिशयत्वादनन्तरत्वमप्यैश्वर्यस्य स्यात्तथाचानादृतिबोधकशास्त्रविरो-
धस्तथाह । अनादृतिः शब्दादनादृतिः शब्दात् । अचिरादिमार्गेण ब्रह्मणो-
ऽध्यगतस्य सातिशयैश्वर्यत्वेऽपि नादृतिर्भवति । एतेन प्रतिपद्यमाना इमं
मानवमावर्त्तं नावर्त्तन् इति श्रुतिः । सूत्राभ्यासः शास्त्रसमाप्तिद्योतनार्थः ।
गुरुणां चरणाभ्योजकपया लिखिता मया ।

दृतिः श्रीयाससूत्राणां प्रीत्यै सास्तु जगद्गुरोः ॥ ० ॥

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरित्राजकाचार्य-श्रीआनन्दाश्रमचरणारविन्दसेवापरायणेन
रङ्गनाथेन लिखितायां याससूत्रवृत्तौ चतुर्थोऽध्यायः समाप्तः ॥ श्रीरामः ।
श्रीमच्छङ्कराचार्येण रचिता व्याख्या श्रीमद्रङ्गनाथेन संचिष्य लिखिता ॥

विषयः । संक्षेपात् शङ्करभाष्यानुसारेण याससूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 201. व्रतकालनिष्कर्षः. By मधुसूदनवाचस्पतिः. Substance, country-
made paper, 13×3 inches. Folia, 11. Lines, 5 on a page. Extent, 400
çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District
Bardhamāna, Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhīdāsa Bhaṭṭācāryya. Appearance,
tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. नमो गणपतये ।

प्रणम्य कारणं कृष्णं ज्ञानानन्दस्वरूपिणम् ।

व्रतादिकालनिष्कर्षं करोति मधुसूदनः ॥

तत्रादौ तिथिनिरूपणम् । इत्यादि ।

End.

चतुर्थ्यङ्कारवारे च अष्टमी च दृश्यन्ते ।

अत्र यत् क्रियते पापमथवा पुण्यसञ्चयः ॥

षष्ठिजन्मसङ्ख्याणि प्रतिजन्म तद्वचयं ॥ इत्यत्रया

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पतिविरचितं व्रतादिकालनिरूपणं समाप्तम् ॥०॥

विषयः । व्रतकालव्यवस्थादिः ।

No. 202. व्रतबोधवृत्तिः . Substance, country-made paper, $15\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakona, Mohanta Bharata Rāmānūja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

नत्वा हृदिस्थं जगदेकरूपं रामं परं ब्रह्म विशुद्धबोधम् ।

विस्तारशास्त्रश्रवणालसानां बोधाय कुर्वे व्रतबोधवृत्तिम् ॥

अथ तिथिनिर्णयः । तत्र तिथिर्द्विधा शुद्धा विज्ञा च एकस्मिन् दिने तिथ्यन्तरसम्बन्धरहिता शुद्धा तद्विपरीता विज्ञा तत्र शुद्धायामसन्देहाद् विज्ञा निर्णीयते । तत्र सामान्यतो वेधमाह माधवीये ।

पञ्चदशेऽपि तिथयस्तिथिं पूर्वां तथोत्तराम् ।

त्रिभिर्मूर्च्छन्तैर्विध्वान्ति सामान्योऽयं विधिः स्मृतः ॥

हेमाद्रिमदनरत्नादौ तु द्विमूर्च्छन्तौऽप्युक्तः—

उदिते दैवतं भानौ पैत्र्यं चास्त्रमिते रवौ ।

द्विमूर्च्छन्तस्त्रि + + सा तिथिर्ह्येकव्ययोरिति ॥ इत्यादि ।

End. एवं चकाराखिलशास्त्रदृष्टिः

कालस्य तत्त्वं गहनं विलोक्य ।

संक्षेपतः संव्यवहारमात्रं

यत्किञ्चिदन्यत् परिमार्गणीयम् ॥

Colophon. इति श्रीव्रतबोधनीसंग्रहे वैष्णवकृते सम्बत्सरकृत्यनिरूपणं नाम पञ्चमः परिच्छेदः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः । ॐ तत्सत् ।

विषयः । तिथिनिरूपणम् । व्रतारम्भकालादिनिरूपणम् । अष्टमहाद्वादशीनिरूपणम् । वैशाखादिज्ञाने फलकथनम् । रामनवम्यादिव्रतकालनिरूपणम् । मासनिरूपणम् । वैशाखादि-
चैत्रान्तमासकृत्यनिरूपणम् ।

No. 203. शक्तिवादविहतिः . By माधवसिद्धान्तः . Substance, country-made paper, 18 × 3 inches. Folia, 33. Lines, 8 on a page. Extent, 1,500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Barisāla, Post Office Kalasakāṭi, Gāḍḍure, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

आराध्य यां गिरिसुतां वरदां सुधीरे-
 लब्धं फलं समधिकं प्रथितैरभौष्टात् ।
 संसारसागरतरीं भजनैकपात्रीं
 दुर्गां नमामि भवभीतिविनाशनाथ ।
 ध्यातः पूतकुलार्णवेन्दुसदृशो यस्त्रपाणिः स्वयं
 तद्दृश्यो नदराजभैरवमहावेगान्यथाकारकः ।
 यो राजेन्द्रकृती तदीयकुलजो विख्यातविश्वेश्वर-
 सत्पुत्रोऽहमिमां करोति विहतिं श्रीमाधवसार्किकः ।
 ढीकां विज्ञानप्रमोदजननीं सिद्धान्तसिद्धां शुभां
 श्रीमन्माधवनामकेन रचितां यत्नेन धीभिः शुभैः ।
 काषायैः परिस्त्वय चित्ततरणिं संश्रित्य पारं परं
 धीरो गच्छतु सत्यदार्ढ्यकुतूहो सत्शक्तिवादार्णवे ॥
 शिष्यजिज्ञासया हृत्तिं विभजते सङ्केत इति । अर्थनिष्ठा पदहृत्तिः पदनिष्-
 पिता हृत्तिः हृत्तिः शब्दबोधोपयिकसम्बन्ध इत्यर्थः ॥ इत्यादि ।

End. लक्ष्यार्थोपस्थितेः स्वातन्त्र्येण हेतुत्वमेव वाच्यमिति तन्न गौरवं स्फुटमेव
 शक्तिग्रहस्यैव इति समवायसम्बन्धे गोलप्रकारकज्ञानशक्तं पदमित्याकारक-
 ज्ञानस्यैवेत्यर्थः । तादृशबोधहेतुत्वात् समवायसम्बन्धेन गोलप्रकारकशब्द-
 बोधहेतुत्वादित्यर्थः ।

Colophon. इति श्रीमन्महासहोपाध्यायमाधवसिद्धान्तभट्टाचार्यविरचिता शक्तिवादटीका
 समाप्ता ॥ * । ० ।

विषयः । गदाधरभट्टाचार्यकृतस्य शक्तिवादाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 204. शतदूषणी . By श्रीनिवासदासः . Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 7. Lines, 15 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakonā, Mohānta Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीमद्रामचन्द्राय नमः ।

श्रीमल्लक्षणदेशिको गुणनिधिर्वादीभपञ्चाननः

संसारार्णवतारकश्च रूपया स्वाङ्घ्रिप्रपन्नान् जनान् ।

सद्विद्यापगजन्मभूमिशिखरी पाषण्डनैशोक्षगु- ?

मायावादद्वाप्ति रार्त्तशरणो वर्वर्त्ति सर्व्वोपरि ॥

श्रीश्रीनिवासदासेन नत्वा श्रीवेङ्कटं गुहं ।

मायावादनिरासार्थं क्रियते शतदूषणी ॥

स देव सोम्येदमग्र आसीदेकमेवाद्वितीयमित्यत्र आवादिना सजातीया-
दिभेदशून्यं सन्नाचमेवासीदिति सिद्धान्तितम् ॥ इत्यादि ।

End.

अतो ब्रह्मविद्ब्रह्मैवेति श्रुते सुक्तस्य ब्रह्मसाम्यएव स्मारस्यमित्यलं दिष्टवत-
सुद्धराघातेनेति ॥

एवं सङ्ख्यावधि दूषणानि × + + + + न्यायेनदिङ्मात्र सुक्तं ।

× × × × ईषिकाग्रन्यात् विचार्य्यं च पुनः पुनः ।

दूषणानां शतं दत्तं केवलाद्वैतदर्शने ॥

Colophon.

इति श्रीमद्रारायणचरणनखिनद्विरेफाणां वादीभकेशरिणां श्रीमद्वेङ्कटा-
चार्य्याणां चरणारविन्दमधुपेन श्रीनिवासदासेन रचिता शतदूषणी समाप्ता ॥

विषयः । मायावादनिरासक शतसंख्याकदोषप्रख्यापनम् ।

No. 205. शब्दरत्नं (कलापस्य) . By श्रीजनार्दनशर्मा . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 89. Lines, 4 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1726. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Rayapurā, grāma Pirijerkādi. Paṇḍita Raghu-nātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

प्रथम्य परमात्मानं श्रीजनार्दनशर्मणा ।

कलापाख्ये शब्दरत्नं वाल्मीक्यै प्रकाशयते ॥

पुंसि ॥ एचः एचौ एचाः । एचं एचौ एचान् । एच्चेण एचाभ्यां एचैः ।
 एचाय एचाभ्यां एच्चेभ्यः । एचात् एचाभ्यां एच्चेभ्यः । एचस्य एचयोः
 एचाणां । एच्चे एचयोः एच्चेषु । हे एच । एवमकारान्तः पुंसि देवादि-
 शब्दोऽपि । पुंसि दारशब्दो भूम्नि देववत् । स्त्रियां देवी नदीवत् । इत्यादि ।

End.

एवमन्यासां । सर्व्ववातिक्रान्तवज्रौघोरपि वाच्यलिङ्गमित्यर्थः ॥ * ॥ * ॥

Colophon.

इति शब्दरत्ने चतुर्थप्रकरणं समाप्तं ॥ ४ ॥ ४ ॥ श्रीमोलानाथदेवशर्माणः
 साक्षरं पुस्तकञ्च ॥ शुभमस्तु शकाब्दाः १७५६ ॥ श्रीहरिः श्रीमोविन्दः
 श्रीमाधवः श्रीगुरवे नमः ॐ वाग्देव्ये नमः ॥

विषयः । अस्ति शब्दरत्नं नाम एवंविधं पुस्तकान्तरम् । इदन्तु तस्मादुत्कृष्टम् ।
 सुवक्त्रिण शब्दान्यत्र साधितरूपाणि विद्यन्ते ।

No. 206. शब्दसाधनं . By रामकान्तः . Substance, foolscap paper, 14×4 inches. Folia, 73. Lines, 8 on a page. Extent, 1,800 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1798. Place of deposit, District Dhākā, Uthuli, Paṇḍita Dinabandhu Gosvāmī. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

नत्वा भवानीश्वरपादपङ्कजं विज्ञाय दुर्गादिकचन्द्रकान्तं ।

याज्ञावबोधाय वितन्यते मया श्रीरामकान्तेन तु शब्दसाधनं ॥

आनन्त्यादेव कार्त्तुर्न शब्दान् वर्तुं न कोऽप्यलं ।

इत्यत्र कतिचिद्वाच्याः सर्व्वशब्दावबुद्धये ॥

शब्दोच्चारणयोजनययश्च । लिङ्गसहकारेण विभक्तिगतसंस्कारः साधनम् ।

इत्यादि ।

End.

इति षट्कारस्य रत्नं एवं ऋदुमाचष्टे षडित्यादि । अन्येऽपि शिष्टप्रयोगानु-
 सारादूहनीयाः । दिङ्मात्रमेतदुक्तं शब्दानामनन्तत्वात् ।

Colophon.

इति शब्दसाधनं समाप्तम् ॥ शक १७९८ ॥

विषयः । कातन्त्रव्याकरणानुसारेण नानाविधशब्दानां साधनम् ।

No. 207. शरभपूजापद्धतिः . Substance, country-made paper, 11 × 7 inches. Folia, 9. Lines, 12 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

अथ शरभसन्तः ।

ॐ देवदेव महाभाग गिरीश गिरिजापते ।

वाहि मां दयया नाथ सच्चिदानन्द शाश्वत ॥ इत्यादि ।

End. भर्गन्दुकेवलेवाद्यौ दृढषष्ठस्रान्वितौ ।

कायद्वयं समालिख्य वक्त्रोन्मुखायै कचत्वारिंशदक्षरो मनुरिति ॥

Colophon. इति श्री आकाशभैरवतन्त्रे उमामहेश्वरसम्वादे शरभपक्षिराजनित्यपूजापद्धतिः समाप्ता ॥

विषयः । शरभपक्षिराजस्य पूजाप्रकारादिकथनम् ।

No. 208. शरभेशकवचम् . Substance, country-made paper, 11 × 7 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātuā. Appearance, fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ईश्वर उवाच ।

वक्ष्यामि शृणु देवेशि सर्व्वरक्षणमुत्तमम् । इत्यादि ।

End. प्रायश्चित्तं शिव तव नामाक्षरद्वयोच्चरितं ।

Colophon. इति श्री आकाशभैरवकल्पे प्रत्यक्षसिद्धिप्रदे उमामहेश्वरसम्वादे शरभेशकवचं समाप्तम् ।

विषयः । शरभेशकवचम् यत्भूतप्रेतादिभ्यो भीतिनिवारणाय धियते ।

No. 209. शालग्रामलक्षणम् वा शिलामाहात्म्यम् . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1662. Place of deposit, District Dhākā, Post Office Rūpagañja, grāma Naorā, Paṇḍita Īivacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

द्वारदेशे समे चक्रे दृश्येते यस्य शोभने ।

वासुदेवः स विज्ञेयः शुक्लाभः सर्वकामदः ॥ १ ॥

प्रद्युम्नः स्रक्षचक्रान् नीलजीतसमन्वितः । (?)

शुशिरकिद्रं वर्तुलं दीर्घचक्रान् तद्भवेत् ॥ २ ॥

द्वे चक्रे एकलमे तु पूर्वभागे तु पुष्कलं ।

सङ्कर्षणः स विज्ञेयो रक्ताभश्चातिशोभनः ॥ ३ ॥ इत्यादि ।

End.

कृष्णस्य क्षिग्धवर्णस्य पृष्ठे चक्रं सुशोभनं ।

शिवदत्तु स विज्ञेयो महासम्पत्फलप्रदः ॥ ३९ ॥

पीताम्बरः स विज्ञेय ऊर्ध्वरेखा तथाऽम्बुजः ।

पीताम्बरद्वारदेशी रेखात्रयविभूषितः ॥ ३४ ॥

विष्णुना कथितं सम्यक् शिलामाहात्म्यसुत्तमम् ।

अष्टादशपुराणेभ्यो मन्वादिधर्मशास्त्रतः ॥

साङ्ख्ययोगात् समाकृष्य वेदवेदाङ्गसम्मतं ।

एतत्ते तु समाख्यातं ब्रह्मन् सत्यः समागतः ॥

यः पठेत् प्रयतो नित्यं शिलामाहात्म्यसुत्तमं ।

महापापानि सर्वाणि कृत्वा कर्म निरन्तरम् ॥

ऐश्वर्यं विलयं यान्ति शालग्रामशिलार्चनात् ।

अचलां त्रिधमाप्नोति चिरायुर्विगतज्वरः ॥

अचलं लभते पुण्यं विमुक्तः पापराशिभिः ।

यत् कृत्वा मुनयः सर्वे शालग्रामशिलार्चनम् ॥

सर्वे ते मोक्षमापन्ना विष्णुलोकं गताः सुखम् ॥

Colophon.

इति शालग्रामलक्षणं समाप्तं ॥ ० ॥ शकाब्दाः १६६९ ।

श्रीचन्द्रमणिदेवशर्मणः स्वाक्षरमिदं सकोषपुस्तकञ्चेति ॥

यथा दृष्टं तथा लिखितं लेखके नास्ति दूषणम् ॥ ० ॥

विषयः । वासुदेवादितुल्यं शिल्पकार-शालग्रामशिलालक्षणम् । अष्टादशपुराण-मन्वादि-
प्रणीतधर्मशास्त्रेभ्यः साङ्ख्ययोगश्च समाकृत्य प्रथममेतच्छिलामाह्वयं भगवता विष्णुना कथित-
मासीत् । अनन्तरं वेदवेदाङ्गसम्मतमेतं कोऽपि कश्चिदुनाक्षरं कथयामास ।

No. 210. शास्त्रप्रकाशिका (सुरेश्वरवार्त्तिकटीका) (समूला) By भगवदानन्दः.
Substance, country-made paper, $13\frac{1}{2} \times 7$ inches. Folia, 1,616. Lines,
15 on a page. Extent, 65,000 ślokas. Character, Nāgara. Date, ?
Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, fresh. Prose
and verse. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीगणेशाय नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

ॐ खान्दानोद्भूतभेदप्रमुखवङ्गसुखद्वैतदेवद्वयो ×

मातृत्वादिप्रपञ्चप्रचयपरिचयप्राप्तसंसारपाचम् ।

नित्याभ्यासप्रसूतप्रवलमतिवलप्राप्तमोक्षप्रभाव-

प्रोत्यप्रत्यर्थिसार्थयुतिकथमकथं धाम कामं प्रपद्ये ॥ (२)

मातर्नतोऽस्मि भवतीमथचार्यये त्वां

चेतः सरस्वति सुरेश्वरवार्त्तिके मे ।

वाचा सदैव सदनुग्रहसंप्रसन्न

मेकाग्रमस्तु परिहाय पराञ्चमर्थम् ॥

श्रीमद्वाचस्पत्योनिधिनिधिरसौ सत्सूक्तिपङ्क्तिस्फुरन्-

मुक्तानामनवद्यह्यविपुलप्रोद्योतविद्यामुनिः ।

शान्तिः शान्तिश्चैतौ दवेति सरितामेकान्तविश्रान्तिभू

भूयाद्गः सततं मुनीन्द्रमकरश्रेण्याश्रयः श्रेयसे ॥

सम्प्रदायविदासुतौरनुद्यत्य प्रणीयते ।

शास्त्रप्रकाशिका सेयं सुरेश्वरवचोऽनुगा ॥

इह खलु निखिलान्नायार्थपरिशोधनार्थं काण्डोपनिषद्भाष्यं व्याचिकीर्षु-

राचार्यंश्चिकीर्षितपरिसमाप्तादिपरिपन्थिदुरितनिर्वहणसिद्धये ह्युच्चार-

प्रमाणकमिष्टदेवताप्रणतिलक्षणं मङ्गलाचरणं × × × समाचरन्नर्थं +

+ व्याचिख्यासितभाष्यार्थसुखप्रतिपत्त्यर्थं संचिपति । स्वाविद्येत्यादिना ।

इत्यादि ।

मूलस्य प्रारम्भवाक्य । ॐ नमः श्रीदुण्डिराजाय ।

स्वाविद्याविभवप्रसूतविपुलद्वैतप्रपञ्चाक्षित]
स्पष्टभ्रान्तिरिरोक्षितात्मतयो यं भागशो मन्वते ।
निर्भागे सकलाभिधानमननव्यापारदूरस्थितं
वन्दे नन्दितविश्वमव्ययमजं भक्त्या तमेकं विभुम् ॥ इत्यादि ।

End.

टीकायाः ।

श्रीतस्मार्त्तविचारनीरनिवक्षो नीता न योगी षड्
श्लोकप्रन्यमहाप्रहस्फुटनरव्यापाररत्नाकरः ।
प्रत्यग्बोधमुदा विभूतिविभवप्रौढा सुसुचैकभूः
सोयं वार्त्तिकवारिषिर्विजयते नस्यन्त (?) चूडामणिः ॥
विक्षिता निक्षिता सेयं सुरेश्वरवचोऽनुगा ।
शास्त्रप्रकाशिकाऽस्माभिरर्पिता पुरुषोत्तमम् ॥
इति वार्त्तिकपीयूषसुरसास्त्रादनेच्छवः ।
शास्त्रप्रकाशिकाव्याख्यासमुत्पादं सुसुचयः ॥

Colophon.

इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीमच्छुक्लानन्दपूज्यपादशिष्य-श्रीमद्भगवदा-
नन्दकृतायां सुरेश्वरवार्त्तिकटीकायां शास्त्रप्रकाशिकायामष्टमोऽध्यायः ॥
समाप्तोऽयं सर्ववार्त्तिकग्रन्थः ॥

End.

मूलस्य । आशैलादुदयात् तथास्तुगिरितो भास्वरद्वयशोरग्निभि-
र्याप्तं विश्वमनन्तकारमभवद् यस्य + शिष्यैरिदं ।
आरा + न गभस्तिभिः प्रतिहतचन्द्रायते भास्कर-
स्तस्मै शङ्करभानवे तनुमनोवाग्भिर्नमः स्नात् सदा ।

Colophon.

इति श्रीद्वादशसाक्षश्रीवार्त्तिकामृतमौलिरितं ।
काण्धारण्यककभाष्यस्य शङ्करस्य समाप्तः ॥
अष्टमाध्यायवार्त्तिकं समाप्तम् ।

विषयः । काण्धारणीयोपनिषदां शङ्करभाष्यस्य सुरेश्वराचार्यकृतं यद्वार्त्तिकं तस्य
टीकेयम् अष्टाध्यायात्मकोऽयमतिवृद्धग्रन्थः ॥

No. 211. शिवगीताटीका (समूहा) . By कलदिवेङ्कटाद्रिनायकः . Substance, country-made paper, $11\frac{1}{2} \times 6\frac{1}{2}$ inches. Folia, 130. Lines, 12 on a page. Extent, 2,200 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ शुद्धाद्वैतसमर्थने पटुमते र्यस्य प्रनापं सकृत्
 शुलायैक्यसचिं (?) सदा विदधते त्यक्तैषणाभेदतः ।
 यद्द्रव्येषु गणेषु कर्मसु तथा जातौ विशेषेषु च
 प्रौढाद्भक्ततयोद्यतेः सच्च निणं सम्बन्धमदास्यत ॥ (?)
 यक्षीलां अवपातिथिं कृतवतः कल्पद्रुमस्याभवत्
 कम्पः क्षमभरस्तथा समभवत् शेषस्य गां विधतः ।
 शक्रस्याक्षिमिषात् समस्तदिविषत्सौभाग्यलोपावद्धौ
 वल्लच्छिद्रभरः परस्य मिषतो दारानकामानपि ॥
 यत्कौर्त्तिं कलचंसकुन्दधवलां शुला महेन्द्रादयो
 ज्ञात्वामात्मनि सन्ततं विदधते लज्जाभरैर्मन्यराः ।
 शुला देवगुरोर्मल्लीमसमना यद्देवैर्यरी जायते
 सोऽयं × कदलीशवेङ्कटविभुर्वैवर्त्तिं सर्वोपरि ॥
 सोऽयं पद्मपुराणस्य षोडशाध्यायनिर्म्मिताम् ।
 शिवगीतां शिवप्रोत्या विवेचयति सादरम् । सूत उवाचेत्यादि ।

End. अस्यासमाश्रयः यद्यपि बह्विरेव सन्ध्याचयं प्रशस्तं तथापि यदा विहरणा-
 चङ्गलोपप्रसक्तिः तदा श्रौतस्य विहरणस्य प्रावक्ष्यात् तदनुरोधेन द्वे सन्धे
 गृहेऽप्यनुष्ठेये इति स्फुटस्फेदं माधवादिप्रत्येध्वितिदिक् ।

Colophon. इति शिवगीतासूत्रनिषत्सु शुद्धाद्वैतसिद्धान्तप्रतिष्ठापनैकधुरन्धरिककल्लदि-
 वेङ्कटाद्रिनायकविरचितायां शिवगीताव्याख्यायां षोडशाध्यायः ।
 इति शिवगीताटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । पद्मपुराणीय शिवगीताया व्याख्यानम् ।

No. 212. शिवतत्त्वसुधानिधिः . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 104. Lines, 7 on a page. Extent, 1,800 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीस्कन्दपुराणानर्गतशिवतत्त्वसुधानिधिप्रारम्भः । अध्यायसंख्या १० । ग्रन्थ-
संख्या १५०० । श्लोकसंख्या १८०० । पत्रसंख्या १२७ ॥ ॐ दुष्टिराजान्न-
पूर्णाग्वादिसमस्तपरिवारसमेतं श्रीकाशीविश्वनाथं सगुरुचरणारविन्दाभ्यां
नमोनमः ।

शङ्करेन्द्रगुरुं नत्वा शैवेन्द्रं शिवरूपिणं ।
लिङ्गामीश्वरतुष्टार्थं शिवतत्त्वसुधानिधिं ॥
यं प्रणम्य सुरेन्द्राद्या भवन्ति सुखशालिनः ।
सर्वविघ्नोपशान्त्यर्थं तं वन्दे शङ्करात्मजं ॥

श्रीस्कृत उवाच ।

शिवं हरिं विधातारं तत्पत्नीस्तत्सुतान् गुरुन् ।
नत्वा समस्तप्रत्यूहशान्तये मङ्गलाय च ॥
वर्णे शृणुध्वं सर्वज्ञाः शिवतत्त्वसुधानिधिं ।
नैमीषीयास्तु सुनयः शौनकाद्या महर्षयः ॥
सचावसाने संहृष्टाः स्मृतं पप्रच्छुरादरात् ॥ इत्यादि ।

End. एतत् पुण्यं समाख्यानं श्रावयेद्वा शृणोति वा ।
अपुत्री लभते पुत्रं दरिद्रो लभते धनं ॥
ज्ञानं लब्ध्वा परां शान्तिमचिरिणाधिगच्छति ।
सर्वान् कामानवाप्नोति सत्यमेतन्न संशयः ॥ ॐ तत्सत्

Colophon. इति श्रीमत्स्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां अन्तिमखण्डे शिव-
तत्त्वसुधानिधौ स्मृतचट्टपिसम्बादे सकलाध्यायमहिमानुवर्णनं नाम विंशो-
ऽध्यायः । अन्तिमखण्डस्य पूर्वभागः समाप्तः ॥

विषयः । श्रीस्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां शिवतत्त्वसुधानिधौ प्रथमोऽध्यायः ।
सनत्कुमारप्रश्नवर्णनं नाम १ अः । शिवतत्त्वनिरूपणं नाम २ अः । मायानिरूपणं नाम ४ अः ।
जगच्चेतन्यनिरूपणं नाम ५ अः । पञ्चकोशाख्यदुर्गाभरणं नाम ६ अः । जीवन्मुक्तिस्वरूपवर्णनं
नाम ७ अः । विदेहकैवल्यस्वरूपवर्णनं नाम ८ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे महावाक्यविवरणं
नाम ९ अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे शिवानन्दानुभवो नाम १० अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे
संसारदूषणं नाम ११ अः । षण्मुखसनत्कुमारसंवादे सगुणाध्यानयोगनिरूपणं नाम १२ अः ।
स्कन्दसनत्कुमारसंवादे १३ अः । स्कन्दसनत्कुमारसंवादे शिवार्चनभक्तमहिमानुवर्णनं
नाम १४ अः । कार्तिकेयसनत्कुमारसंवादे रुद्राक्ष-विष्णुपत्र-रुद्राध्याय महिमानुवर्णनं नाम १५ अः ।

१५ अः । भिच्छाटनवर्णनं नाम १६ अः । महालिङ्गप्रादुर्भावो नाम १७ अः । सुब्रह्मण्यसनत्-
कुमारसंवादे शिवनामस्मरणदर्शनमहिमानुवर्णनं नाम १८ अः । शिवपूजा-शिवस्तुति-महिमानु-
वर्णनं नाम १९ अः । श्रीस्कान्दे महापुराणे सनत्कुमारसंहितायां अन्तिमखण्डे शिवतत्त्वसुधा-
निधौ सूतऋषिसंवादे सकलाध्यायमहिमानुवर्णनं नाम विंशोऽध्यायः ।

No. 213. शिवरहस्यम् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 46. Lines, 13 on a page. Extent, 1,256 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः । श्रीगुरुभ्यो नमः ।

विघ्नाद्रिभङ्गकुलिशकृतिचारुशृङ्गा

दन्ताग्रधारि + + + द्विरदेन्द्रवल्गं ।

कर्णान्तरालसितराजितचामरीघ-

संवीजनप्रसूतदानकटं नमामि ॥

सूत उवाच । इत्यादि ।

× × × × ×

End. त्यक्त्वा मानुषमध्रुवं जनवद्भी(?) यात्येव शम्भौ पदं ।

तारानाथसहोदरा पतिव्रता पादारविन्दार्चन-

द्वारा तुष्टहृदन्तरं पुरन्दरं विश्वेश्वरं शङ्करं ॥

Colophon. इति श्रीशिवरहस्ये एकादशांशे भक्तिमहिमा नाम पञ्चाशोऽध्यायः । भाद्रपद
शुक्लद्वितीया रविवारे लेखनं समाप्तं । राक्षसनामसम्मतरे ॥ * ।

विषयः । शिवस्य माहात्म्यादिवर्णनम् ।

No. 214. शिवसंहिता . Substance, foolscap paper, 10×3 inches. Folia, 24. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Rājāsāhi, Post Office Pākude Keḍo-grāma, Paṇḍita Kālidāsa Thākura. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ तत् सत् अथ शिवसंहिता ।

एकं ज्ञानं नित्यमाद्यन्तशून्यं ।

नान्यत् किञ्चित् वर्तते वस्तु सत्यं । इत्यादि ।

End. गेहे स्थित्वा पुचदारादिपूर्णः
सङ्गं त्यक्त्वा चान्तरे योगमार्गं ।
सिद्धेशिङ्गं वीक्ष्य पश्चात् गृहस्थः
क्रौडित् सो वै समन्तं साधयित्वा ॥

Colophon. इतीश्वरविरचितायां शिवसंक्षिता समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । प्रथमपटले योगशास्त्रकथनमुखेन लयप्रकरणकथनम् । १ ये ज्ञानोपदेशः ।
२ ये योगाभ्यासतत्त्वकथनम् । ४ ये सुद्राकथनम् । ५ मे साधकलक्षण-प्रतीकोपासनादि-
निरूपणम्

No. 215. शिवसहस्रनामस्तोत्रम् (रुद्रयामलौयम्) . Substance, country-
made paper, 15×3 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 200
çlokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā,
Post Office Demdā Bārapādā, Paṇḍita Ādinātha Tarkabhūṣaṇa. Appear-
ance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ॐ महादेवाय नमः ।

श्रीपार्ष्वत्युवाच ।

केनोपायेन देवेश सर्वदा त्वं प्रसीदसि ।

वाञ्छितां सिद्धिमाप्नोति नरो यस्य प्रसादतः ॥

तन्मे कथय देवेश यदि मे विद्यते दया ॥

श्रीशिव उवाच ।

शृणु पार्ष्वति वक्ष्यामि मन्त्राणां दितकाम्यया ।

महास्तोत्रं महापुण्यं मम वक्त्रविनिर्गतम् ॥

सहस्रनामस्तोत्रं मे दुर्लभं दैवतैरपि ।

विना पूजां विना ध्यानं विनाचारं विना जपम् ॥

लभते येन कल्याणं तन्मे निगदितं शृणु ॥ इत्यादि ।

End. स्तोत्रं सहस्रनामाख्यं मम वक्त्रविनिर्गतं ।

गोपितव्यं त्वया भद्रे स्वयोनिरिव चापरे ॥

स्तोत्रं नाम समन्तं प्रतिदिनं भक्त्या पठेन्मानवः

स स्याद्वाक्पतिसन्निभो वल्लवता देवी स्वयं यशराट् । (?)

सौन्दर्येण च मूर्तिमान् मनसिज ... .. कृष्णोपमः

श्रुत्या मत्सदृशो जवे पवनजस्यान्ते लभेच्छङ्करम् ॥

Colophon. इति रुद्रयामले चरगौरीसम्वादे शिवसहस्रनामस्तोत्रं समाप्तम् ॥

विषयः । भगवतः शङ्करस्य सहस्रनामकथनम् ।

No. 216. शिवसूत्रविमर्शिनी . By श्रीक्षेमराजः . Substance, country-made paper, $9\frac{1}{2} \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 14. Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Hātua Mahārājā's Library. Appearance, new. Prose and verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमः शिवाय । ॐ गणाधिपतये । ॐ नमः ।
 ॐ रुद्रः क्षेत्रज्ञवर्गः समुदयति यतो यत्र विश्रान्तिमश्नुते
 यत्र त्वं यस्य विश्वस्युरितमयमियदुद्यन्मयं विश्वमेतत् ।
 स्वाच्छन्द्यानन्दवन्दे कलममृतमयानुत्तरस्यन्दतत्त्वं
 चैतन्यं शङ्करं तद् जयति यदखिले द्वैतभासाद्वयात्म ॥
 आसमं जप्यमास्तोत्रं वृत्तीनामिह तत्त्वतः ।
 शिवसूत्रं व्याकरोमि गुह्यं न्यायविचारतः ॥

End. नरत तरसा संसाराब्धिं विशन्तु परे पदे
 पदमविचलं नित्यालोकप्रमोदसुनिर्भरे ।
 विमृशत शिवप्रोक्तं सूत्रं रहस्यसमुज्ज्वलं
 प्रसभविलसत् + + + समुत्प्लवदायि तत् ॥

Colophon. इति श्रीशिवसूत्रविमर्शिनी समाप्ता ॥ कतिर्महामाहेश्वरराजानक-श्रीमदभि-
 नवगुणपादपद्मोपजीविनो राजानकश्रीक्षेमराजस्येति शिवम् ॥ श्रीभास्करो
 जयति । ॐ ।
 श्रीगोविन्दपदारविन्दमकरन्दः । स्वादुशुद्धाशयाः
 संसाराब्धिसुत्तरन्ति सहसा पश्यन्ति पूर्णं महः ।
 वेदान्तेरवधारयन्ति परमं श्रेयस्यजन्ति ध्रुवं
 द्वैतं सप्तमसं विदन्ति विमलां विन्दन्ति चानन्दताम् ॥ ॐ रामः ॐ ।

विषयः । शिवसूत्रस्य व्याख्यानम् ।

No. 217. शिवाद्वैततरङ्गिणी . By महादेवतीर्थः. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 191. Lines, 8 on a page. Extent, 4,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil, District Dhākā, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा गुणपदद्वन्द्वं ब्रह्माद्यैरपि पूजितम् ।
संगृह्यते मया यत्नात् शिवाद्वैततरङ्गिणी ॥
नानापुराणादाहृत्य खचितपरिशुद्धये ।
शिवविष्णुाद्यभेदोऽत्र चिन्त्यते शास्त्रसम्मतः ॥
तत्रादावादित्यपुराणे ॐ
शुद्धसफटिकसङ्काशं देवं निष्कलमचरम् ।
कारणं सर्वलोकानां सर्वलोकमयं परम् ॥ इत्यादि ॥

End. मायानिरसनात् सद्यो नश्यते च गुणचयम् ।
यदा गुणवयातीतो भवतीति स सुक्तिभाक् ॥
तस्मात्तद्विज्ञानं भाव्यं सर्वेषामिव देहिनाम् ।
लिङ्गरूपी शिवो भूत्वा चायते सचराचरम् ॥
पुरा भवद्भिः पृष्टोऽहं लिङ्गरूपी कथं शिवः ।
तत्सर्वं कथितं विप्रा यायातथ्येन सम्प्रति ॥ * ।

Colophon. इति श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यः-श्रील-श्रीमहादेवतीर्थैस्वामिना विरचितायां
श्रीशिवद्वैततरङ्गिण्यां नवमस्तरङ्गः समाप्तः ॥ श्रीश्रीहरिः ॥ * ।

विषयः । १ म २ य तरङ्गयोः शिवपूजाविधिः । शिवपूजामाहात्म्यादिकथनम् ।
हरिहरादीनामभेदकथनम् । शिवलिङ्गपूजनविध्यादिः । शिवस्य मानसिकशानादिकथनम् ।
३ ये तरङ्गे ईश्वरगीता योगशास्त्रादिश्च । ४ र्थे तरङ्गे शिवपूजाया नित्यत्वादिकथनम् ।
निर्मात्यग्रहणविध्यादिश्च । ५ मे तरङ्गे देव्या ऋदैतादिकथनम् । दुर्गापूजामाहात्म्यादि-
कथनम् । ६ छे तरङ्गे मोक्षप्राधान्यादिकथनम् । ७ मे तरङ्गे मोक्षस्वरूपादिनिरूपणम् । ८ मे तरङ्गे
गङ्गामाहात्म्यादिकथनम् । ९ मे तरङ्गे शिवस्य माहात्म्यादिकथनम् ।

No. 218. शुद्धिकारिका . By नारायणवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1774. Place of deposit, District Hugli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Dharmmadāsa Ćiromaṇi. Appearance, tolerable. Prose and verse. * Correct.

Beginning.

श्रीरामः ।

सर्वस्वरूपं श्रीरामं प्रणम्य भक्तवत्सलं ।
 समुदे श्रुदितत्त्वस्य कश्चित् करोति कारिकाम् ॥
 श्रुद्धेद्विप्रो दशाक्षेन द्वादशाक्षेन भूमिपः ।
 वैश्यः पञ्चदशाक्षेन शूद्रस्तु विंशता दिनैः ॥
 सजात्युक्ताशौचमेतत् पूर्णाशौचञ्च कथ्यते ।
 खण्डाशौचमतो न्यूनं न खण्डे खण्डमिष्यते ॥
 अथ शौचाशौचयोर्लक्षणम् ।
 शौचाभावो नचाशौचं वैपरीत्यं नवा तयोः ।
 योगपद्मविरोधाच्च घटतन्नाशयोर्यथा ॥
 तस्मात् संस्काररूपत्वं धर्माधर्मवदिष्यते ।
 अशौचं विहिते कार्येऽनर्हताप्रतिपादकम् ॥
 श्रुद्धिस्तु तादृशे कार्ये योग्यताप्रतिपादिका ॥ इत्यादि ।

End.

अथ पुष्करयोगः ।

पुनर्वसूत्तराषाढा कृत्तिकोत्तरफल्गुनी ।
 पूर्वभाद्रं विशाखा च रविभौमशनेश्वराः ॥
 द्वितीया सप्तमी चैव द्वादशी तिथिरेव च ।
 एतेषामेकदा योगे भवतीति त्रिपुष्कारः ॥
 + + + + + + + +
 अन्यत्र पूजाहोमकर्म्मणौ करिष्ये इति विशेषः ।
 इति सर्वमशौचेऽपि कर्त्तव्यं । यथा दत्तः —
 श्रद्धकालेलिदं सर्वं स्मृतकं परिकीर्तितं ।
 आपद्यातस्य सर्वस्य स्मृतकोऽपि न स्मृतकम् ॥
 गयायां सर्वकालान्तु पिण्डं दद्याद्विचक्षणः ॥
 इति वचनात् प्रेतपदोक्षेणेन प्रेतस्य गयायां पिण्डदानं कुर्यात् । यस्य
 सपिण्डीकरणान्तं प्रेतश्राद्धं न कृतं तस्य वर्षात् परं तर्पणं न कार्यं
 एकादश्यादौ चेत् श्राद्धं क्रियते प्रेतपदोक्षेणेनेति भद्रम् ।

Colophon.

इति श्रीनारायणवन्द्योपाध्यायविरचिता श्रद्धिकारिका समाप्ता ॥ ॐ नमो
 नारायणाय ॐ रामः । शकाब्दाः १७७४ । श्रीमधुसूदनवन्द्योपाध्यायस्य
 स्नाचरमिदम् ॥

विषयः । शौचाशौचयोर्लक्षणम् । स्व्यशौचनिरूपणम् । सपिण्डाद्यशौचनिरूपणम् । विदे-
शस्याशौचनिरूपणम् । अथाङ्गासृग्मलाक्षारलवणाशिलाशौचसङ्करसङ्गमनाशौचादिव्यवस्थाकथ-
नम् । प्रेतक्रियाद्यधिकारिनिरूपणम् । पुष्करादियोगादिनिरूपणञ्च ॥

No. 219. शुद्धितत्वकारिका. By रामभद्रन्यायालङ्कारः. Substance, coun-
try-made paper, 17×3 inches. Folia, 11. Lines, 6 on a page. Extent,
250 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1714. Place of deposit, District
Hugli, Mollāigrāma, Paṇḍita Gopālacandra Bhaṭṭācāryya. Appearance,
tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

सर्वस्वरूपं श्रीरामं प्रणम्य भक्तवत्सलम् ।

कारिकां शुद्धितत्वस्य वितनोति यथामति ॥

शुद्धेद्विप्रो दशाहने इत्यादि ।

End. किन्तु एकादश्यादौ चेत् आर्जं क्रियते तदा प्रेतपदोक्तेन इति शिवं ॥

Colophon. इति श्रीरामभद्रन्यायालङ्कारविरचिता शुद्धितत्वकारिका समाप्ता ॥ * ॥
शकाब्दाः १७१४ ॥

विषयः । ब्राह्मणचरित्रादीनामशौचव्यवस्थादिकथनम् ।

No. 220. शुद्धिप्रकाशः . By श्रीकृष्णशर्मचक्रवर्ती. Substance, country-
made paper, 20½×3½ inches. Folia, 26. Lines, 7 on a page. Extent,
600 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District
Dhākā, Post Office Kālīgāñja, grāma Dakṣiṇabhāga, Paṇḍita Rakṣākara
Nyāyapañcānana. Appearance, old. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

श्रीकृष्टरायवचनादित्यलतोऽयम् ।

ज्ञात्वा मतं विविधतन्त्रकतां सुनीनाम् ॥

श्रीकृष्णशर्मलतिभिः क्रियते प्रकाशः ।

शुद्धेः शिशोर्भट्टिति बोधि इति क्षमध्वम् ॥

अथ निर्गुणाशौचनिर्णयः ॥ तत्र कूर्मपुराणे ।

दशाहं प्राङ्गराशौचं सपिण्डेषु विपश्चितः ।

स्वतेषु वायु जातेषु ब्राह्मणानां द्विजोत्तमाः ॥

तथा मनुः । शुद्धोद्दिष्टो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।

वैश्वः पञ्चदशाहेन शुद्धो मासेन शुद्धान्ति ॥

मङ्गपुराणे । शौचाशौचं प्रकुर्वीरन् शुद्धवर्णसङ्कराः । वर्णसङ्करा अपल्लव-
वर्णेन उत्कृष्टवर्णस्त्रीषु जाता इति रुद्रधरः । एतेन जननमरणाशौचे
ब्राह्मणानां दशाहेन शौचं शुद्धाणां मासाशौचं वर्णसङ्कराणामपि मासा-
शौचं बोद्धव्यं ॥ शुद्धिस्त्वावद्विह्वलविहितधर्माधिकारोपपादको धर्मविशेषः ।
अशुद्धिस्तु तद्विरोधी धर्मविशेषः । सपिण्डजन्मादिनिमित्तक इति रुद्रधरः ।
तत्र मन्वापातकादौ क्षतादिजन्याशौचे चातिव्याप्तिः । तत्र उभयसाधा-
रणाशौचलक्षणानु सनिमित्तव्यधिकरणत्वे सति सन्ध्याभ्युपयोगविरोधिधर्मल-
मिति गुरवः । निमित्तव्यधिकरणत्वं निमित्तसम्बन्धिशरीरान्यशरीरावच्छिन्ना-
धिकरणत्वमिति । अतो न पातकिस्यर्शजन्यसंस्कारनिमित्ताधिकरणशरीरा-
नधिकरणेऽतिव्याप्तिः । नापि मन्वापातके क्षते चातिव्याप्तिरिति । इत्यादि ॥

End.

ननु स्तृतकान्नादित्यत्र स्तृतकानामशौचानामन्तो दिवस इति वा स्तृतक-
स्यान्तो विनाशो यस्मादिति वा स्तृतकस्यान्तो वा यस्मिन्नित्यर्थः । आद्ये
स्तृतकप्रथमदिनाप्रसिद्धान्तात् निरूपणात् सद्यः शौचदिनासंग्रहः ।
द्वितीयेऽपि तथा सद्यःशौचे तद्दिन एवाशौचनाशोत्पत्तिः न तत्परदिने ।
यतस्तृतीये दशमदिनाद्यसंग्रहः । सद्यःशौचेऽपि तद्दिन एव क्षौरादितत्कर्म-
विधावव्याप्तिः । न चैवं स्वार्थहानेरावश्यकत्वात् स्तृतकान्नाद्द्वितीयेऽङ्गी-
त्यनेन अशौचव्यपगम एवोपलक्ष्यतामिति वाच्यं । द्वितीयेऽङ्गि इत्यत्र सुख्या-
र्यस्य मयाभ्युपगमात् स्तृतकान्ति इति कृते सिद्धेऽधिकवैयर्थ्याच्च । अथ कथ-
मनशौचिनामाद्यब्रह्माधिकार इति चेत्तेषां तदर्थं सद्यःशौचाङ्गीकारादि-
त्यचेति ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीधीरश्रीनरसिंहात्मजचक्रवर्त्ति श्रीकृष्णशर्माविरचितोऽयं शुद्धिप्रकाशः
सम्पूर्ण इति ॥ * ॥

विषयः । निर्गुणाशौचनिर्णयः । अङ्गास्पृशः । जननाङ्गास्पृशः । अशौचे विधिनिषेधौ ।
बालाशौचम् । विदेशस्थाशौचम् । स्थशौचम् । अशौचसङ्करः । अघट्टिदमदशौचम् । गभे-
चावाशौचम् । सपिण्डाशौचम् । सद्यः शौचादिकथनम् । शवसत्क्रिया । उदकदानादि-
कथनम् । अक्षारलवणादिनिरूपणम् । अधिकारिकथनम् । उदकानर्हन्निरूपणम् । सद्यः शौचेऽपि
परदिन एवाद्यब्रह्म कर्त्तव्यलक्षणम् । ग्रन्थेऽस्मिन्नेते विषया वादार्थरीत्या सम्बन्धाः ।

No. 221. शुद्धिप्रदीपिका . By कृष्णदेवस्मार्तवागीशभट्टाचार्यः . Substance, country-made paper, $17\frac{1}{2} \times 3$ inches. Folia, 50. Lines, 7 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1773. Place of deposit, District Medinipura, Post Office Rādhānagara, Amarapura, Paṇḍita Guruprasanna Vidyāratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीहरिः । अथ गर्भस्वावाशौचं ।

गर्भस्वावस्य कालस्तु मासानामष्टमावधि ।

तत्र षण्मासपर्यन्तं माससङ्ख्यां दिनं + + ॥

अधिकं वैदिके कार्ये विप्राणां दिनमेककं ।

शूद्राणां षड्दिनानि स्युः स्तृतकानामिदं स्मृतम् ॥

सप्तमाष्टमयोस्मासां स्वजात्युक्तमशौचकं ।

अक्षोराचं सपिण्डानां गर्भस्वावे भवेत्तथा ॥

गर्भस्य जीवदुत्पत्तौ जन्माक्षे मरणेऽप्यदः ।

जन्माह्वातरन्मत्यौ च जीवने नवमादिवत् ॥

जननमरणाशौचे कार्ये स्त्रीपुंसभेदतः ।

कन्यान्मत्यौ तेन स्यष्टं सद्यः शौचं भवेत्तथा ॥

बालन्मत्यौ तु जन्माद्यं तत्पितृभोरिव केवलम् ॥

अशौचे दिनमासादिकं सावनमेव प्राञ्चं । तत्र सावनदिनं सूर्योदयादपर-
सूर्योदयपर्यन्तं । मासश्च तत्त्रिंशतैवेति । इत्यादि ।

End.

सुक्तिस्तु आत्यन्तिकी दुःखनिवृत्तिः । तथाच स्वसमानाधिकरणदुःख-
प्राग्भावासमानकालीनदुःखध्वंसो मोक्षः । अथ स्तनक्रिया । स्तनस्त्रामि-
कत्वेन आरोग्यपात्रकक्रिया स्तनक्रिया तास्तु त्रिविधा भवन्ति आद्या मध्यमा
उत्तरा च । तत्राद्या दाह्यादिजलायुधादिस्यर्शान्ता । मध्यमा आश्रयाद्धादि-
सपिण्डीकरणान्ता । पितृदेवताकपार्वणसाम्बत्तरिकादय उत्तरा । तत्र
पूर्वायां परापेक्षया पूर्वाधिकारिणः प्राशस्त्यमतः पूर्वाधिकारिसत्वेऽपि
पराधिकृताः सिध्यन्ति न तु स्त्रीवादिजते वा सिद्धा । तेन पूर्वाधि-
कारिणा पुनः पर्यनरदाह्यादिकं न करणीयं । तत्र पूर्वाः सर्वेऽधि-
कारिणोऽवश्यं कुर्युः ॥

Colophon.

श्रीमद्भण्डार्यटीक-महामहोपाध्याय-श्रीयुतकृष्णदेवस्मार्तवागीशभट्टाचार्यकृत
शुद्धिप्रदीपिका समाप्ता ॥

शक्तेऽग्निसप्तसुनिचन्द्रमिते दिनेशे-
 युक्तं गते कृतविधुप्रमितेऽङ्गि जीवे ।
 श्रीकृष्णदेवकृतशुद्धिप्रदीपिकां श्री-
 वेचादिरामकुसुरो व्यलिखन्मनोज्ञाम् ॥

विषयः । गर्भखावाशौचनिरूपणम् । बालाद्यशौचनिरूपणम् । स्त्र्यशौचनिरूपणम् ।
 सपिण्डाद्यशौचनिरूपणम् । मातामहादिसरणेऽशौचनिरूपणम् । अग्निविषादिजनितमृत्युविशे-
 षाशौचनिरूपणम् । पतितमृतानां वर्षभेदेन प्रायश्चित्तभेदकथनम् । शवानुगमनाद्यशौच-
 निरूपणम् । अथाशौचसङ्करव्यवस्था । स्त्रीपुंसयोर्दाहकनिर्देशः । अथाशौचमध्ये वर्ष्वावर्चकर्म-
 निरूपणम् । क्षताशौचव्यवस्थानिरूपणम् मृतकृत्यनिरूपणम् । प्रेतश्राद्धादिनिरूपणम् । अशौ-
 चान्तकृत्यनिरूपणम् । अथ गृहादिदानव्यवस्था । मासिकादिश्राद्धव्यवस्था । सपिण्डीकरण-
 व्यवस्था । अथ मृतक्रियानिरूपणम् ॥

No. 222. श्रद्धाहः कृत्यतत्त्वप्रयोगः . By रघुनन्दनभट्टाचार्यः . Substance,
 country-made paper, 17×3½ inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page.
 Extent, 225 lokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1735. Place of
 deposit, Royāil District, Dhāka, Babu Yogindramohana Rāya. Appear-
 ance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं श्रद्धानां न्यायवर्तिनां ।

श्रद्धाहःकृत्यतत्त्ववृत्ति श्रीरघुनन्दनः ॥

आध्यात्मिककृत्यं । प्रमाणमात्मिकतत्त्वेऽनुसन्धेयं । तत्र प्रयोगः । ब्राह्मे सूक्तं
 इत्यादि ।

End.

रात्रौ एकशय्यायां न शयीयातां अन्ततावपि गर्भवत्त्वेऽपि कासुकी-
 सुषेयात् ॥ ० ॥

Colophon.

इति श्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितः श्रद्धाहःकृत्यतत्त्वप्रयोगः समाप्तः ॥ * ।
 शक्ते शराम्नादिरसाप्रमाणे ।

विषयः । श्रद्धानां आत्मिककृत्यनिरूपणम् । आचमनप्रयोगः । दन्तधावनप्रयोगः ।
 तर्पणप्रयोगादिः । वैश्वदेवादिवल्लिकर्मनिरूपणम् । भोजनविधिः । रात्रिकृत्यादिनिरूपणम् ।

No. 223. शुद्धिसुक्तावली . By महामहोपाध्यायः भीमः . Substance, country-made paper, 15 x 3 inches. Folia, 12. Lines, 8 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amara-pura, District Medinipura, Post Office, Rādhānagara; Paṇḍita Guru-prasanna Vidyāratna. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो विश्वेश्वराय ।

संसारवासनावन्धशृङ्खलाच्छिदुरो हरिः ।
 योगिचित्तसरःकेलिराजहंसोऽवताञ्जगत् ॥
 ईदृशानां हि संचेपान्निर्गुणानामियं मया ।
 चतुर्णामपि वर्णानां शुद्धिसुक्तावली कृता ॥
 व्युत्पत्तिं कुरुतां कण्ठे मन्दानामर्पिता सती ।
 मनोहरा च मन्वादिवचनादपि भूषिता ॥
 प्रथमं सामान्येन वर्णचतुष्टयेष्वपि श्रौचविधायकं पारिजातकं वचनमाह ।
 शुद्धेद्दु विप्रो दशाहेन द्वादशाहेन भूमिपः ।
 वैश्यः पञ्चदशाहेन शूद्रो मासेन शुध्यति ॥
 सामान्येनाभिधाय विशेषेण जन्मप्रभृति × × × × पर्यन्त-
 मशौचमाह ।
 दन्तजातेऽजाते च कृतचूडे च संस्थिते ।
 अशुद्धा बान्धवाः सर्वे स्तूतके च तथोच्यते ॥ अस्यार्थः ।
 दन्तजाते बाह्ये अजातदन्ते वा कृतचूडे कृतोपनयने च संस्थिते सर्वे
 सपिण्डबान्धवाः समानोदकाश्चाशुद्धा अशौचिनी भवन्ति स्तूतके प्रसवे तथा
 अशुद्धाः सर्वे इत्यर्थः ॥ इत्यादि ॥

End.

सपिण्डानान्तु अशौचिनामन्नभोजने न दोष एव भिन्नकुलजनानां तदन्नभोजने
 अशौचमेव अशौचे सति पार्वणश्राद्धादौ पतिते सति अशौचान्ते तस्य
 कर्त्तव्यता नास्ति एकोदिष्टं यदि अशौचे पतितं तदा अशौचान्तदिने
 कर्त्तव्यमित्याह ।
 देये पितृणां श्राद्धे तु अशौचं जायते यदि ।
 अशौचे तु व्यतीते वै तेषां श्राद्धं विधीयते ॥
 शूचीभूतेन दातव्यं या तिथिः प्रतिपद्यते ।
 सा तिथिस्तस्य कर्त्तव्या न तन्या वै कदाचन ॥

पिबृणां श्राद्धे देये देयकाले यद्यशौचं पतितं तदा तच्छ्राद्धं अशौचे यतीते
कर्त्तव्यं । तच्छ्राद्धं केन देयमित्याकाङ्क्षायामाह शूचीभूतेनेति । सैव
तिथिस्तस्य तेन श्राद्धेन × × × × भवतीत्यर्थः नत्वन्येति पतितत्वेन
छष्ट्यैकादश्यां तिथिविधानमस्मिन्नेव विधीदति ॥

Colophon.

इति काञ्चिविस्त्रीयकुलाब्धी + + महोपाध्याय श्रीमदुभौमकृता श्रद्धि-
सुक्तावली समाप्ता ॥

रवौ दुःखं सुखं सोमे भौमे मृत्युर्दुधे धनम् ।

मानं हन्ति गुरोर्वारं शूक्रे शूक्रेचयो भवेत् ॥

शनैश्चरे सर्वदोषो नराणां चौरकर्म्मणि ।

श्रद्धिसुक्तावलीं सारां बलिषदुभुवनेश्वरः ॥

विषयः । सर्ववर्णानामशौचव्यवस्था । जननाशौचनिरूपणम् । सत्यशौचनिरूपणम् ।
अशौचसाङ्ख्यनिरूपणम् । सत्यशौचे कार्याणां विधिनियमकथनञ्चेति ।

No. 224. श्यामासपर्याविधिः . By काशीनाथ भट्टाचार्यः . Substance,
country-made paper, 12×5 inches. Folia, 248. Lines, 9 on a page. Ex-
tent, 6,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
Boḍiyāgrāma, Post Office Pākudiyā, District Rājāsāhi, Paṇḍita Çaçi-
bhūṣana Ṭhākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

साष्टाङ्गं नमनं विधाय पदयोर्हंसाख्यपीठे गुरो-

श्चिन्मय्यास्वरणान्मुजे विजयदे मोक्षस्यदे चाङ्गुते ।

ज्ञात्वा तन्त्रचयं विचार्य वङ्गभा वन्द्योदितः श्रीयुतः

काशीनाथधरामरः प्रतनुते श्यामासपर्याविधिम् । इत्यादि ।

End.

विष्णोर्नामसहस्राणां विराट्तेन यत् फलम् ।

तत् फलं लभते मर्त्यः कालीति सकृदुचरन् ॥ शिवरक्षस्ये ।

तथापि ते विचारः कः काली कात्यायनीश्वरी ।

काली कालीति कालीति स्मरन्मुच्चैर्जयं लभेत् ॥

शक्तेः कृपणसन्निधौ रसयुते चन्द्रे दिने भास्करे

मार्गे मासि सितेनरे चरतिथौ स्नानं सनां तुष्टये ।

काशीस्थाखिलतन्त्रमन्त्रविदुषामालोच्य सिद्धं मतं
श्यामाङ्गीविधिमद्भुतं सुकृतवान् सर्वार्थसम्पादकम् ॥

Colophon. इति निगमागमविद्याविद्योतितत्रयीकाशीनाथभट्टाचार्यविरचिते सिद्धान्त
सारात्मके श्यामासपथ्याविधौ विद्यामाहात्म्यकथनं नाम सप्तमो विभागः
समाप्तः ॥ * ॥ ॐ शुभमस्तु ॥

विषयः । १ मे विभागे प्रातःकृत्यादिविवरणम् । २ ये विभागे अन्तर्यजनादिकथनम् ।
३ ये विभागे वह्निर्यागादिविवरणम् । ४ र्ये विभागे मन्त्रापीठपूजादिकथनम् । ५ मे विभागे
कुलाचारादिविवरणम् । ६ छे विभागे नैमित्तिकार्चनकाम्यसाधनादिनिरूपणम् । ७ मे विभागे
विद्यामाहात्म्यादिकथनञ्चेति ॥

No. 225. आद्रकालनिरूपणम् . By मधुसूदनवाचस्पतिः . Substance,
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page.
Extent, 140 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit,
District Bardhamāna, Dhātrigrāma, Paṇḍita Śaṣṭhidāsa Bhaṭṭācāryya.
Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ।
नत्वा गुह्यपदद्वन्द्वं तथा देवीं सरस्वतीम् ।
पार्वणादिक्रियाकालं वक्ति श्रीमधुसूदनः ।
पिण्डान्नाहार्यकं आङ्गं क्षीणे राजनि शस्यते ॥ इत्यादि ।

End. तस्मिन् वर्षे न आद्धान्तरं कर्त्तव्यं । तेनैव च सपिण्डत्वं तेनैवाब्दिकमिष्यते
इति वचनात् ।

Colophon. इति श्रीमधुसूदनवाचस्पति-भट्टाचार्यविरचितं आद्रकालनिरूपणं समाप्तम् ॥
ॐ गुरवे नमः ।

विषयः । पार्वणकालादिनिरूपणम् ॥

No. 226. आद्रतत्त्वविवृतिः . By काशीरामवाचस्पतिः . Substance, coun-
try-made paper, 17×3½ inches. Folia, 39. Lines, 8 on a page. Extent,
1,150 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Amara-
pura, District Medinipura, Post Office Rādhānagara, Paṇḍita Guruprasanna
Vidyārātma. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गोपात्राय ।

नत्वा गुरोश्चरणपद्मरजांसि मूर्द्ध्ना

श्रीकान्तकान्तचरणस्य निधाय चित्ते ।

श्रीकाशिरामसुकृती कृतिनां चित्ताय

सुश्रावतलविष्टिं वितनोति यत्नात् ॥

स्मृतिशास्त्राम्बुधौ लीलाकृतसंतुं जगद्गुरुम् ।

विदितं त्रिषु लोकेषु नमामि रघुनन्दनम् ॥

स्वकर्तव्यप्रत्यसमाप्तिप्रतिबन्धकविघ्नसम्भावनास्ति अतः सम्भाविततद्दृशविघ्न-
नाशार्थं ग्रन्थकारः परमेश्वरप्रणामरूपमङ्गलं कृतवान् तच्च शिष्यशिष्यार्थ-
मादौ निबध्नाति प्रणम्येति । सच्चिदानन्दं कर्मधारयसमासाश्रयणात् सत्य-
ज्ञानसुखरूपमित्यर्थः एतच्च वेदान्तिमते नैयायिकमते तु सन्तौ चिदानन्दो
ज्ञानसुखे यस्य तं । वेदान्तविस्तृतं वेदान्तशास्त्रप्रकाशितं अनेन कृष्णस्य
सच्चिदानन्दत्वं स्थिरीकृतं नमस्तत्तच्च सूचितम् । इत्यादि ॥

End.

उभौ यदि व्यतीतौ तु जीवेच्च प्रपितामहः ।

पिण्डौ निष्टणुयात् पूर्वौ भोजयेत् प्रपितामहम् ॥

निष्टणुयात् निर्जपेत् । विष्णुश्च —

मातामहानामप्येवं श्रावं कुर्याद्विचक्षणः ॥

इत्येवं जीवत्पितृकथां नानापत्ताः । इन्दोगपरिशिष्टं —

सपिण्डः पितृकृत्येषु अधिकारो न विद्यते ।

न जीवन्तमतिक्रम्य किञ्चिदद्यादिति श्रुतिः ॥

सपिण्डः जीवत्पितृकस्य ।

जीवन्तमतिदद्याद्वा प्रेतायान्नोदके द्विजः ।

पितुः पितृयो वा दद्यात् स पितेत्यपरा श्रुतिः ॥

Colophon.

(अतःपरं खण्डितम्) ।

विषयः । रघुनन्दनभट्टाचार्यकृतश्रावतलग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 227. श्राद्धप्रकरणम् . By नरोत्तमशर्मा . Substance, country-
made paper, 13×2½ inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent,
500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royail-
grāma, District Dhākā, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, toler-
able. Prose. Generally correct.

- Beginning.** ॐ शिवललनायै नमः ।
 आदौ संज्ञां विनिर्णीय ततो राशिस्थनिर्णयम् ।
 व्यवस्थानिर्णयं पश्चात् करिष्यामि समाप्तः ॥ इत्यादि ।
- End.** तर्पणात् प्राक् वस्त्रनिष्पीडनेन पिढलोकात् परासो भवति इत्यादि-
 ग्रन्थगौरवभयात् लिखितम् ॥ * ॥
- Colophon.** इति नरोत्तमदेवशर्माणा विरचिते चूर्णके आद्यप्रकरणं समाप्तम् ॥ * ॥
- विषयः ।** संक्रान्तिव्यवस्थादिनिरूपणमुखेन आद्यादिव्यवस्थाकथनम् ।

No. 228. आद्यविवेकव्याख्या . By रामकृष्णतर्कप्रधाननः . Substance, palm-leaf, 18×2 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent, 1,400 glokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Vṛṇogrāma, Post Office Raghunāthapura, District Mānabhūma, Paṇḍita Venkaṭa Varadācāryya Gosvāmī. Appearance, old. Prose. Generally Correct.

- Beginning.** ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।
 कृष्णे मनः सन्निवेश्य हव्यकव्याग्रभोक्तारि ।
 व्याख्या आद्यविवेकस्य रामकृष्णेन तन्वते ॥
 प्रेक्षावत्प्रवृत्त्यङ्गमभिधेयज्ञानं तदर्थमादावभिधेयनिरूपणं प्रतिजानीते ।
 विलोकेति । यद्यपि सर्व्वैरादौ मङ्गलं क्रियते तथाप्यनेन तन्न कृतं ।
 विघ्नविरहनिश्चयात् कृतं वा न लिखितं । शिष्यशिष्यार्थत्वात्लिखनस्य ।
 प्रकारान्तरेण ज्ञास्यन्तीति । इत्यादि ॥
- End.** य एवं वेत्तीति आद्यविधिज्ञाने आद्यापदेशे आद्यकरणानुमतौ च आद्यफलं
 भवतीत्यर्थः । गभीरं बहनुसन्धानज्ञेयार्थकं तन्त्रं स्मृतिशास्त्रं तदेवार्णवः
 दुष्प्रवेशः तस्य पारदृशना तात्पर्य्यज्ञानवता । उक्तासयता हर्षयता सतां
 स्मृतिशास्त्रव्युत्पत्तिमता । आरम्भसूक्तोऽस्पष्टीकृतं ग्रन्थनाम स्पष्टयति आद्य-
 विवेकेति आद्यविवेकाख्यः संग्रह इत्यर्थः ॥ * ॥
- Colophon.** इति रामकृष्णतर्कप्रधानन-भट्टाचार्य्यविरचिता आद्यविवेकटीका समाप्ता ॥
 ॥ * ॥ श्रीकृष्ण प्रसीद ॥
- विषयः ।** संचेपेण शुद्धपाणिनकृतस्य आद्यविवेकाख्यग्रन्थस्य व्याख्यानम् ।

No. 229. श्रीसूक्तभाष्यम्. By रामचन्द्रः. Substance, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रुतिकङ्गार्थलक्ष्मीं यो विकीरयति हृद्गतः ।

स पायात् सच्चिदानन्दः सूर्यमण्डलगो हरिः । इत्यादि ।

End. अथ पञ्चदशी तां सखावहेति । इयमग्याख्यातचरा । यतावांस्तु विशेषः ॥

Colophon. इति श्रीसूक्ते तृतीयो वर्गः ॥ इति श्रीमद्विगोचोद्भूत-रामचन्द्रविरचितं
वैदिकपाठानुकारि-श्रीसूक्तभाष्यं सम्पूर्णम् ॥

विषयः । श्रीसूक्तस्य व्याख्यानम् ।

No. 230. सङ्केतसारावली. By शिवरामशर्मा. Substance, palm-leaf, 15×1½ inches. Folia, 12. Lines, 3 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Vikramapura Vidgṛh, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः परमदेवतायै ।

प्राचीनतन्त्राण्यवलोक्य यत्नाद्-

गुरुपदेशं हृदये निधाय ।

संचेपतः श्रीशिवरामशर्मा

सङ्केतसारावलिमातनोति ॥

सप्तविंशतिभैरव्योतिषक्रं स्तिमितवायुगम् ।

तदर्कांशो भवेद्राशिर्नवर्चचरणाकृतः ॥ इत्यादि ।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । राशिखरूपकथनम् । राशीनां कालबलादिकथनम् । कालवेलादिकथनञ्चेति ।

No. 231. संचिप्तसारव्याख्या (सुवन्तपादः) (भावार्थदीपिकानाम्नी). By महेश्वरपञ्चाननः . Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 17. Lines, 10 on a page. Extent, 700 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1812. Place of deposit, Dakṣiṇakhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Ārī Gauraguṇānanda Thākura. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णचैतन्यः । ननु षट् इत्यादिसिद्धपदे षकारटकारौ × × × × ककारादिवर्णा न स्थिताः किं ... .. । प्रकृतिप्रत्यये च स्थितम् । इत्यादि ।

End. समाप्त एतद्विधानमित्यस्य फलमाह असमाप्ते इत्यादि । ननु पञ्चमी चेत्यत्र खरांशपत्या(?) ग्रथकरणं खीकृतं तर्हि पञ्चमी भवति कथं सप्तमीत्यत-
आह अथवेत्यादि ।

Colophon. इति श्रीविद्यार्णवात्मजश्रीमहेश्वरपञ्चाननविरचितायां संचिप्तसारटीकाभावार्थदीपिकायां सुवन्तपादटीका भावार्थदीपिका समाप्ता ॥ शकाब्दाः १८१९ ।

विषयः । संचिप्तसारव्याकरणस्य सुवन्तपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 232. संचिप्तसारटीका (सन्धिपादः) (सारार्थदीपिकानाम्नी). By गोपालचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 29. Lines, 8 on a page. Extent, 750 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dakṣiṇakhaṇḍa, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā, Ārī Gauraguṇānanda Thākura. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ❀ श्रीकृष्णचैतन्यः ।

यः सर्वेषां मतमनुसरन् भाति तत्तत्स्वरूपो
दूरे वाचासपि च मनसां योऽन्तिकस्थोऽपि नित्यम् ।
यस्माद्विभक्तं जगदपि च स सच्चिदानन्दसूक्ति-
विश्वगतिर्जयति निरतां सर्वदो माधवः सः ॥
शम्भोर्बहवपु विरिञ्चिजननी वक्षःस्थलस्था हरे-
र्यां सर्वैरपि वन्दिताङ्घ्रियुगला सूते लघेपं जगत् ।
वाणी वाङ्मयदेवताखिलमयी सर्वैरगम्यापि या
तां वन्दे निजभक्तकल्पलतां सच्चिन्मयीमम्बिकां ॥

आकथ्य टिप्पणीसारं विज्ञाय गौरवं मतम् ।

गोपालल्लभुते स्वरिसुदे साराथ्यदीपिकाम् ॥

वृन्दारकवृन्दपरिविन्दितपादारविन्दद्वन्द्वश्रीमन्त्रिपुरहरनमस्कार एव परम-
मङ्गलमिति श्रीशिवप्रणामरूपमङ्गलं ग्रन्थप्रदाचरति शिवमित्यादि ।

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । संचिन्तसारव्याकरणस्य सन्धिपाठव्याख्यानम् ।

No. 233. संचोपन्योतिराकरः . By रामगोविन्दचक्रवर्ती . Substance, palm-leaf, 14x2 inches. Folia, 42. Lines, 3 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1715. Place of deposit, Vidgā, District Dhākā, Vikramapura, Paṇḍita Ānandacandra Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

देवतायाः पदद्वन्द्वं प्रकृतेः पुरुषस्य च ।

श्रीगुरोः पादपद्मञ्च नत्वा श्रीरामकृष्णजः ॥

मूदेवो रामगोविन्दः शिष्टूनामाशुबुद्धये ।

शास्त्रं वीक्ष्यातिसंचोपात् तनोति ज्योतिराकरम् ॥

अथ दिननिर्णयः ।

रविः सोमः कुजश्चैव बुधो जीवः शितः शनिः ।

एतेषां नामतो वाराः सप्तैव कथिताः क्रमात् ॥ इत्यादि ।

End. यावां विपक्षसप्ताहात् पुनर्भद्रेण योजयेत् ।

केचिदिष्टं कलानाप्तौ यावा परिसमाप्यते ॥

इति यात्राविधिः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीरामगोविन्दचक्रवर्तिविरचितः अतिसंचोपन्योतिराकरः समाप्तः ॥ * ॥

वाणेश्वर्यौ तथा चन्द्रे शाकेऽतीते सुनिश्चितम् ।

कालीनाथद्विजेनैव सञ्जीकेनैव लिख्यते ॥ * ॥

विषयः । दिनकथनम् । तिथिरूपणम् । पापयोगादिकथनम् । विष्टिभद्रादिकथनम् । रविशुक्लादिकथनम् । विवाहादिविहिततिथ्यादिकथनम् । जलाशयारम्भदिनादिकथनम् । रविसंक्रान्तादिनिरूपणम् । पताकीरिष्टादिकथनम् । नाक्षत्रिकदशादिनिरूपणम् । यात्राविधादिकथनञ्चेति ॥

No. 234. सङ्गीतसारसङ्ग्रहः . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 43. Lines, 8 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bāngālā. Date, ? Place of deposit, Seyāḍasol, District Bardhamāna, Śrī Candrānanda Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीराधाश्रय नमः ।

श्रीगोविन्दं प्रणम्यादौ गीतज्ञसुखहेतवे ।

संचेपादव वक्ष्येऽहं सङ्गीतसारसङ्ग्रहम् ॥

अथ सङ्गीतोत्पत्तिमाह ।

पुरा चतुर्णां वेदानां सारमाकृत्य पद्मभूः ।

इदन्तु पञ्चमं वेदं सङ्गीतवाक्यमकल्पयत् ॥ इत्यादि ।

End.

उत्तमो मध्यमः प्रोक्तो गुणैः कतिपयैरिति ।

गुणयुक्तोऽपि दोषोऽस्तु उच्यते सोऽपि पञ्चधा ॥

अतःपरं खण्डितम् ।

विषयः । सङ्गीतोत्पत्तिनिरूपणम् । मूर्च्छनादिनिरूपणम् । रागादिनिरूपणम् । गायक-
लक्षणादिकथनम् । भाषादिनिरूपणम् । वाद्यादिनिरूपणम् । अतःपरं खण्डितम् ।

No. 235. सत्क्रियासारदीपिका . By गोपालभट्टः . Substance, foolscap paper, 13×4½ inches. Folia, 72. Lines, 8 on a page. Extent, 2,300 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm.1949. Place of deposit, Lohajanga, District Dhākā, Vikramapura, Bābu Mukunda Lāla Pāla Candhuri. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीराधारमणो जयति ।

प्रणम्य सच्चिदानन्दं जगतां खेयमौखरम् ।

श्रीकृष्णं परमानन्दमनन्याभीष्टदायकम् ॥

वक्ति गृह्णति विजातीनामनन्यानां विशेषतः ।

पूजति तां विवाहादेः सत्क्रियासारदीपिकाम् ॥

श्रीमद्गोपालभट्टोऽयं साधूनामाज्ञया भूषम् ।

भगवद्धर्मरक्षार्थं भक्तानां वैदिकी तु या ॥

कृता याप्यनिरुद्धेन भीमभट्टेन या कृता ।

... .. ॥

सङ्करान्त्यजादीनां गृहस्थभक्तानां पिढदेवार्चनादिकं कापि वेदे लोके
धर्मशास्त्रागमस्मृतिपुराणादौ च नास्ति तेषामेतत्कृत्ये सत्यपि सेवानामो-
पराधो जायते तत्र प्रथमं अथर्ववेदः श्रीनारायणोपनिषत् प्रमाणमाह ।
ॐ अथ पुरुषो वै नारायणोऽक्रामयत इत्यादि ।

End. तदा कर्मकारः पितृश्राद्धाय दक्षिणां दद्यात् । अपरश्राद्धेभ्यश्च दक्षिणां
दद्यात् । तथा कार्त्तुर्दिव्येष्ववसेवा जीवन्तर्पणञ्च कुर्यात् । अथवा अन्य
आचार्यः । तदा तस्मै दक्षिणां दद्यात् ।

Colophon. इति श्रीसमावर्त्तनक्रमः समाप्तः ॥ संवत् १८४८ ॥
किशोरीलालकायस्थ हन्दावननिवासी ॥

विषयः । द्विजशूद्रादीनां विवाहादिविधिसूत्रप्रयोगादिनिरूपणञ्च ।

No. 236. सत्सृतिसारः . By जानकीरामसार्वभौमः . Substance, country-made paper, 10×6 inches. Folia, 7. Lines, 14 on a page. Extent, 125 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Puṭhiyā, District Rājāsāhi; Paṇḍita Guruprasāda Īromani. Appearance, old. Prose. Correct.

ॐ नमः श्रीछन्नाय ।

आनन्दकन्दं दिविषद्विवन्द्यं

विवन्द्यं गोविन्दपदारविन्दम् ।

श्रीजानकीराम × सार्वभौमः

समग्रहीत् सत्सृतिसारमेतम् ॥

End. खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । तिथि-गोवधप्रायश्चित्तादेर्व्यवस्थानिरूपणम् ।

No. 237. सनत्कुमारसंहिता (शिवपुराणीया) . Substance, country-made paper, 14×5½ inches. Folia, 101. Lines, 11 on a page. Extent, 3,500 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātuā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणपतये नमः । अथ सनत्कुमारसंहिता लिख्यते ।

प्रपद्ये देवमीशानं सर्व्वमपराजितम् ।

सम्भवं सर्व्वभूतानामनादिं विश्वतोमुखम् ॥

वेदादौ यः स्वरः प्रोक्त उकाराख्यो महेश्वरः ।
 सृजते सर्वभूतानि पञ्चभूतैः सदाशिवः ॥
 तस्य चिन्ताप्रभावेण ब्रह्मणा विहितं जगत् ।
 तद्भक्त्या सम्प्रवक्ष्यामि पुराणं शिवभाषितम् ॥
 नैमिशशाखाश्रमपदे पुण्ये पूर्व्यं मयोदिते ।
 पराशरस्य दायादः श्रीमान् सत्त्ववतीसुतः ॥
 ब्रह्मर्षिः स च धर्मात्मा काले योगविदांवरः ।
 गुह्यलोकस्य धर्मात्मा ब्रह्मचारी तपोनिधिः ॥
 ऋषिसङ्घैः परित्ततः श्रुत्यर्थं योऽवदत् पुरा ।
 भारते शतसाहस्रां संहितायां कवीश्वरः ॥
 तेषां सुखोपविष्टानां कथां कथयतां पराम् ।
 तत्राजगाम धर्मात्मा ब्रह्मणस्तनयः शुभः ॥
 ... ..
 शृष्टस्तु ऋषिभिस्तत्र ब्रह्मपुत्रो महासुनिः ॥
 लिङ्गार्चनविधिञ्चैव देवदेवस्य पूजनम् ।
 प्रसादस्य च यत् पुण्यं देवदेवस्य धीमतः ॥
 संवत्सरस्य यत् पुण्यं शिवस्य परमं सुखम् ।
 श्वावर्त्तनविधिञ्चैव पुनरावर्त्तिकं तथा ॥
 मूर्त्तीनां प्रविभागस्य मन्त्रस्य परमं विधिम् ।
 ... .. वद्रस्य तु महात्मनः ॥ इत्यादि ।

End.

पितृणाञ्जित्दि (?) आङ्गे पथमानमिदं शुभम् ।
 दुष्ट + + दुष्कर्म्मकलि + + + नाशनम् ॥
 अथ + + स्त्रोकं स्त्रोकाङ्गे वा समाहितः ।
 अक्षया भक्तियुक्तो वा तस्य प्रीतो भवेत् शिवः ॥
 ॐ शङ्कर + + + स्पदम् ।

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारप्रोक्तं शिवपुराणं समाप्तम् ॥

विषयः । इति श्रीशिवमहापुराणे चतुर्विंशतिसाहस्रां संहितायां सनत्कुमारसंहितायां
 प्रथमोऽध्यायः । द्वितीयोऽध्यायः । सप्तद्वीपवर्णनं नाम तृतीयोऽध्यायः । चतुर्थोऽध्यायः । भुवन-
 कोशवर्णनं नाम पञ्चमोऽध्यायः । ब्रह्मगीतोपाख्यानं नाम षष्ठोऽध्यायः । सप्तमोऽध्यायः । अष्टमो-
 ऽध्यायः । नवमोऽध्यायः । शिववर्णने दशमोऽध्यायः । एकादशोऽध्यायः । शिवमहात्म्ये द्वादशो-

ऽध्यायः । त्रयोदशोऽध्यायः । शिविभीषणसंवादे चतुर्दशोऽध्यायः । लिङ्गभूतो नाम । (अध्याय
संख्या नास्ति) पुष्पदानमाहात्म्यम् । पुष्पादिदानसमावेशः । उपवासविधिर्नाम । अष्टमीविधिः ।
अष्टमीव्रतम् । दानधर्मः । निधनोपदेशः । चजनकीर्त्तनं नाम (?) भूतिकीर्त्तनं नाम । लिङ्गा-
चैनफलकं नाम । दुर्वाससोपनिषत् । नाडीसंवादः । दण्डपाणिवरदानं नाम । पञ्चायतन-
वर्णनं नाम । अविमुक्तमाहात्म्यं नाम । नन्द्युपाख्यानम् । नन्द्यभिषेको नाम । नन्द्युपाख्याने
नन्दिविवादः । नीलकण्ठोपाख्यानम् । त्रिपुरवधोपाख्यानम् । त्रिपुरदाहो नाम । ब्राह्मण-
माहात्म्यम् । योगविधिकथनं नाम । इति श्रीसनत्कुमारप्रोक्तं समाप्तम् ।

No. 238. सनत्कुमारसंहिता . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 84. Lines, 5 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1935. Place of deposit, Mahārāja's Library, Hātunā. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ श्रीसनत्कुमारसंहितायां पटल लिख्यते (?) ।

श्रीसनत्कुमार उवाच ।

भो ब्रह्मन् ब्रह्मतत्त्वज्ञ ब्रह्मज्ञानविशारद ।

त्वतोऽहं श्रोतुमिच्छामि रक्षस्यं परमाद्भुतम् ॥ इत्यादि ।

End. युष्माकं चैव संसिद्धिर्भविष्यति न संशयः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां सदाशिवसनकसंवादे पञ्चविंशः पटलः ॥ * ॥
संवत् १८२५ ॥

विषयः । अथ पटलाः पञ्च वर्तन्ते तद्यथा ॥ १ ॥ इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां
श्रीनकसदाशिवसंवादे २१ शः पटलः ॥ २ ॥ इति श्रीसं. सं. सदाशिवसनत्कुमारसंवादे २२ शः
पटलः ॥ ३ ॥ इति श्रीसं. सं. सदाशिवसनकसंवादे २३ शः पटलः ॥ ४ ॥ इति श्रीसं. सं.
२४ शः पटलः ॥ ५ ॥ इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां सदाशिवसनकसंवादे पञ्चविंशः पटलः ॥

No. 239. सन्धिटीका (सन्धिप्रसारीया) . By वंशीवदनः . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 16. Lines, 13 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājodā viā Aṇḍāl Śrī Murā'i Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो विघ्नेश्वराय ।

रामं नत्वा गुरुं तेषां मतान्यालोक्य यत्नतः ।

संचित्तसारटीकायां नवकार्ये प्रकाशयते ॥

ग्रन्थारम्भे सकलशिक्षकवाक्यतया विधेयत्वेन परिप्राप्तम् । इत्यादि ।

End.सर्वमनुकरणेनेति अस्मिन् अन्वया सन्देहः स्यात् । नित्यसन्निर्बलसिद्ध-
त्वात् विकल्पोदाहरणमाह किं धनेन इत्यादि ॥ • ॥**Colophon.**

श्रीवंशीवदनं विशिष्टनयनं विद्वज्जनप्रीणनं

सूते रायमती सती मतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयम् ।

व्याकारे क्रमदीश्वरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते

गोपीचन्द्रकृते तु तद्विरचिते पादोऽयमादिर्गतः ॥

श्रीराधाकृष्णः ॥ * ॥

विषयः । संचित्तसारव्याकरणस्य सन्निपादस्य व्याख्यानम् ।

No. 240. सभाकौस्तुभः . By रामनारायणमित्रदासः . Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 143. Lines, 9 on a page. Extent, 4,500 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Royāil, District Dhākā, Bābu Yogindramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

या शब्दशक्तिरत वाचकवाच्यरूपा

व्योतिर्मयी त्रिगुणया विदधाति सूर्या ।

श्रीरामनारायणमित्रदासः

सानन्दमुन्मथ्य सुकाव्यसिन्धुम् ।

सुगुर्व सभाकौस्तुभमुत्तमं सुदा

सतां सुंदे स प्रकटीकरोति ॥

नानाकाव्यविचारचारुचतुरैर्धौरेकदासैः समम्

सत्काव्यानि विचार्य पद्यनिचयेः प्रोद्यत्सभाकौस्तुभः ।

विश्वामित्रकुलोद्भवेन सहसा सद्गीतिविसृजित-

स्तेनायुध मया कयापिच हरो भक्त्या समुद्गीयते ॥

आदिष्टोऽस्मि सकलजलधिनेलाबलियतेनावलये तिलकायमाननिषिद्ध-

भूपालमौलिमालामिलम्बुकुटतटनटन्मणिमरीचिमञ्जरीपुञ्जपिञ्जरितमञ्जुपादा-
 म्बुज दिक्लिङ्गरालमगौरश्रीमदोरङ्गजवसाङ्गा-देव-गौडराज्यसाध्याभिषिक्तेन
 करालकलिकालकालकरालकवलितदैत्यदावानलदह्यमानजगतीपीयूषधा-
 राधरेण प्रचण्डभुजदण्डचण्डिमाकर्णकुण्डलितकोदण्डहिण्यमानकाण्डप्रकाण्ड-
 ताण्डवसमुत्थारितवैरिनिकरेण शौर्योदार्यधैर्यदयादालिण्यविनयाद्यनेक-
 गुणगरिमसमुपचितसत्कौर्तिकपूरपूरपूरिताखिलदिङ्मण्डलेन विचित्रचित्र-
 गुप्तादिविविधानवद्यविद्याविद्याधरीविद्यारागारोत्तरराद्वीय-कायस्त्रकुलतिल-
 कातिशयसहृदयसहृदयकुशेभयप्रकाशनमित्र-मित्रवंशसदृशपवित्रविश्वामित्रगो-
 वप्रवरवङ्गेश्वरश्रीमत्श्रीहरिनारायणरायसदीश्वरेण यथावत् सामान्यवरा-
 नवरतश्रुतिस्मृतीतिहासपुराणादिसकलशास्त्राख्याविषयचक्षुषानुक्षणपरीक्षण-
 निपुणा ... .. तेषां भवतीति नीतिप्रथितसकलशास्त्राणां सार-
 माकल्य सभाप्रस्तावोपयोगिसंग्रहमेकं विरचयेति मङ्गलादिमयूखैः मया
 सभाकौस्तुभः समुन्नीयते ॥ इत्यादि

End.

प्राणः प्राणन्तममन्नमन्नं लोकोऽभिधावति ।
 अन्नप्रसादात् सौकर्यं जीवितं प्रतिभा सुखम् ॥
 तुष्टिः पुष्टिर्बलं मेधा सर्व्वमन्ने प्रतिष्ठितम् ।
 लौकिकं कर्म यदुत्तौ खगती यच्च वैदिकम् ॥
 कर्मापवर्गं यच्चोक्तं तच्चाप्यन्ने प्रतिष्ठितम् ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीदर्पनारायणरायसमुन्नीतसभाकौस्तुभे द्रव्यगुणमयूखः समाप्तः ॥ श्रीरसु
 शाकेन्दुखाभसप्ततुरगै(?)मांसे तुलाराशिके नत्वा शम्भोः पदद्वयं लिपिरियम् ॥

विषयः । मङ्गलादिनिरूपणम् । धर्मादिनिरूपणम् । पातकादिनिरूपणम् । पण्डि-
 तादिप्रशंसा । गुणप्रशंसा । दुर्जनादीनां निन्दा । याचकनिन्दा । दरिद्रनिन्दा । मूर्खानां
 निन्दा । सदाचारादिनिरूपणम् । उपदेशादिकथनम् । रसादिनिरूपणम् । अलङ्कारनिरू-
 पणम् । सम्भोगशृङ्गारादिकथनम् । तथा विप्रलम्भशृङ्गारादिकथनम् । राशिनक्षत्रादिनिरूपणम् ।
 अत्युयोगादिकथनम् । द्रव्यगुणादिनिरूपणश्चेति ।

No. 241. समयाचारतन्त्रम् . Substance, country-made paper, 18x4 inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Pākuḍiyā, District Rājsāhi, Paṇḍita Kālidāsa Ṭhākura. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ परदेवतायै नमः । श्रीदेव्युवाच ।
 भगवन् सर्वदेवेश चित्सरूप सदाशिव ।
 कथितं सर्वतन्त्रेषु वैपुरं ज्ञानमुत्तमम् ॥
 शिवशक्त्यात्मकं यत्तु समग्राख्यं परात्परम् ।
 परं ब्रह्मेति विख्यातं सर्वशास्त्रेषु गोपितम् ॥
 अन्यत् किञ्चित्ततो नास्ति निश्चितं मनसि प्रभो । इत्यादि ।

End.

खण्डितत्वात् शेषो नास्ति ।

विषयः । १ मे पटले नित्यानन्दज्ञानादिकथनम् । २ ये रत्नस्ययोगादिकथनम् ।
 ३ ये परमाविद्यावीजादिकथनम् । ४ र्थे विद्यासाधनादिप्रकारः । ५ मे पूजारत्नसाधनादिकथ-
 नम् । ६ छे सुद्रादिकथनम् । ७ मे कुण्डहोमसाधनादिप्रकारः । ८ मे वीजादिसाधनप्रकारः ।
 ९ मे भावनिर्णयश्च । अतः परं खण्डितम् ।

No. 242. सर्वसाधारणप्रमाणतत्त्वम् . Substance, palm-leaf, 10×1½ inches. Folia, 34. Lines, 3 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Āḍāihājār, District Dhākā, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय । अथ सर्वसाधारणप्रमाणतत्त्वम् ।
 मरणादेरकर्तव्ये संयोगो यस्य नाग्निना ।
 दाहाद्दुर्द्धमशौचं स्याद् यस्य वैतानिको विधिः ॥
 प्रक्षिप्याग्निं स्वदारेषु परिकल्प्य द्विजं तथा ।
 प्रविशेत् कार्यवान् ... .. यथैव न चिरं क्वचित् ॥
 रात्रावेव समुत्पन्ने मृते ... .. स्तनके ।
 पूर्वमेव दिनं प्राञ्चं यावन्नैवोदितो रविः ॥
 उदिते तु यदा सूर्यो नारीणां दृश्यते रजः ।
 जननं वा विपत्तिर्वा यस्या ... .. शर्व्वरौ ॥ इत्यादि ।

End.

नोपतिष्ठति यः पूर्वां नोपास्ते यस्य पश्चिमास् ।
 स शुद्रवत् बहिष्कार्यः सर्वस्माद् द्विजकर्मणः ॥
 जर्द्धान्तयो हि यो विप्रः चालयेच्चरणद्वयम् ।
 तज्जलं पिटमुखे दद्यात् आत्मानं नरकं व्रजेत् ॥ (?)
 सन्ध्या येन न विज्ञाता सन्ध्यां येनाप्युपासते ।

जीवन्नेव भवेच्छूद्रो मृतः स चाभिजायते ॥

ॐ कारोच्चारणाद्दोषात् शालग्रामशिलार्चनात् ।

ब्राह्मणीगमनाच्चैव प्रदक्ष्याण्डालतां व्रजेत् ॥

... .. ।

सङ्कल्पो नैव कर्त्तव्यो मन्त्रये च कदाचन ॥

गृहीत्वौदुम्बरं पात्रं वारिपूर्णं गुणान्वितम् ।

दर्भचयं सायलूनं फलपुष्पसमन्वितम् ।

जलाशयारामकूपे संकल्पः पूर्वदिङ्मुखः ॥

Colophon. (समाप्तिस्त्रुतकं वाक्यं नास्ति ।)

विषयः । चूड़ोपनयनकालनिरूपणम् । पिण्डदानकाले रजसलायाः कर्त्तव्यनिरूपणम् । श्राद्धविघ्नप्रमाणकथनम् । सपिण्डीकरणात् परं मासिकानामकर्त्तव्यत्वकथनम् । तिलदानविधिः । सौरसावनादिकालनिरूपणम् । पञ्चश्राद्धादिविधिः । तिथिविशेषे कुम्भाण्डादिनिषिद्धवस्तुनिरूपणम् । आचमनादिनिरूपणम् । सौरकर्म्मविधिः । भूयादिदाने फलविशेषकथनम् । रवि-संक्रमणादिनिरूपणम् । नवान्नकालनिरूपणम् । सापिण्ड्यविचारः गोत्रप्रवरपितृमातृबन्धु-निरूपणम् । पूजाविधानम् । अग्नेर्नामकरणम् । चरणच्छालनविधिः । प्रदक्ष्यां शालग्रामादि-पूजानिषेधकथनम् । सङ्कल्पपात्रनिर्णयश्चेति ॥

No. 243. सर्वानुक्रमणीवृत्तिः . By षड्गुरुशिष्यः . Substance, country-made paper, 10×8 inches. Folia, 102. Lines, 13 on a page. Extent, 3,340 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1830. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । अथ ऋग्वेदान्नाये शाकलके सूक्तप्रतीक षट्कसंख्या षट्षिदैवतच्छन्दांस्यनुक्रमिष्यामो यथोपदेशम् । अथेति मन्त्रले प्रस्तावे वा षट्गंशबाह्व्यादृग्वेदः । इत्यादि ।

End. ब्राह्मणारण्यकसूत्रगृह्यसुतुर्थारण्यकेषु तु । प्रत्यध्यायसमाप्तावपि द्विवचनं दृष्टं बागुदिता भवति भवतीत्यादि ।

Colophon. इति षड्गुरुशिष्यविरचिता सर्वानुक्रमणीवृत्तिः समाप्ता ॥ प्रभमस्तु । संवत् १८३० ।

विषयः । ऋग्वेदीयसर्वानुक्रमयाख्या ।

No. 244. साङ्कर्षकाण्डभाष्यम् . Substance, country-made paper, 10 × 3 inches. Folia, 87. Lines, 9 on a page. Extent, 1,957 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1864. Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमणेशाय नमः ।

एवं द्वादशभिरध्यायैः प्रकृतिविकृतिभेदेन कतिपयान् न्यायान् संशोध्य
तेनैव न्यायैरितस्ततो विप्रकीर्णान् वेदवाक्यार्थानैदम्परेण सम्यङ्निष्कृष्य-
निर्णेतुमेषा चतुरध्याय्यारभ्यते । इत्यादि ।

End. जैमिनेर्विमलसूक्तितटिन्यां
मग्नमाप शुचितां मम चेतः ।

तेन खलु तु पिनाकिपदाजे
येन जन्मनिवहो न पुनः स्मृतः ॥

Colophon. इति श्रीसाङ्कर्षे भट्टदीपिकायां षोडशस्रभाष्यस्य चतुर्थः पादः ॥ * ॥
संवत् १८६४ ।

विषयः । भाट्टदीपिकायां श्रीमांसाग्रयणस्य साङ्कर्षकाण्डस्य व्याख्यानम् ।

No. 245. सारावली, By नारायणवन्द्योपाध्यायः . Substance, country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 152. Lines, 6 on a page. Extent, 3,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Bramhanārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. श्रीरामः शरणम् ।

श्रीरामं जगतामीशं प्रणम्य तस्य तुष्टये ।
सारावलीं प्रतनुते श्रीलनारायणः क्षुधीः ॥
वृद्धिरादेजारल्लैजैचोऽचः । अचः स्थाने आत् ऐच् आल् एच् ऐच्
इत्येते आदेशा वृद्धिः परिभाष्यन्ते । अ इ उ ण कृ लृ क ए ओ ङ रे औ
च प्रत्याहारार्थोऽयं निर्देशः स्तेनाजित्यनेन अ इ उ ऋ लृ ए रे ओ औ
ऐजि × × एवमन्ये । प्रत्याहारेषु च ऋलृतोऽपि गृह्यन्ते । इत्यादि ।

End. धातोस्तु । सुनायिका सुपादिका
त्यतस्तु । इदृत्यिका दाक्षिणात्यिका

स्त्रीनियतस्याच । खड्गिका खट्वाका ।

Colophon. इति श्रीनारायण-वन्द्योपाध्यायकृतौ सारावल्यां तद्धितपादः समाप्तः ॥

No. 246. साहित्यरत्नाकरः. Substance, country-made paper, 13×2½ inches. Folia, 30. Lines, 7 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Kājodā grāma viā Aṇḍāl, Bābu Yatindranātha Nāyek. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीरामचन्द्राय नमः ।

खालिङ्ग गाढसुदरं पितुरर्द्धजाने
 यत्सङ्गवर्त्यवतु वालगजाननो नः ।
 यत्कुम्भयोगिरिस्तुताकुचपार्श्वभाजोः
 सन्यं पिपासति गुहस्त्रिभिराननाजैः ॥
 श्रेयो मे विदधातु शारदशश्रीभासुरा भासुरा
 धारासारनिवासकारिमधुरव्याहारिणी हारिणी ।
 मुक्ताभूषणपोषणस्मितलवश्रीसाधुना साधुना
 लावण्येन निजेन निर्जितवती रम्भावती भारती ॥
 नुमः सुमः कर्दमदुर्दमाब्धुधिप्रनष्टचेष्टाखिलजन्तुसन्ततिम् ।
 सोऽयं सप्रतिभादृष्टनिकषणप्रोद्गीप्तपङ्कदर्शनी-
 रत्नसङ्गमयकम्बरो यदनुजो रामाकृत्यः पण्डितः ।
 तस्मात् पर्वतनाथस्त्रिजलधेः श्रीमल्लमम्बोविध-
 द्वासाङ्गजुषो लसद्गुणमणेर्यस्योदयसम्भवत् ॥
 सोऽहं धर्मसुधीर्गवां विलसितैः कर्तुं रसालंक्रिया
 संस्फुर्तिं समुदक्षयेयंमधुना साहित्यरत्नाकरम् । इत्यादि ।

End.

अथ निजकुलकूटस्थस्य मार्गण्डस्य पुनःपुनर्मण्डलभेदो मामूदित्यभिसम्मानात्म-
 कस्यामरद्विषदमारणकारणस्यार्थस्य गूढत्वाद्गाम्भीर्यम् । उक्तोदाहरणान्येव
 सौशब्दस्योदाहरणानि द्रष्टव्यानि ।
 एवं स्वक्षधियां मार्गमाश्रित्योदाहृतं मया ।
 माधुर्य्यौजःप्रसादास्तु सौशब्देन समन्विताः ॥
 गुणाश्चत्वार एवैते मम स्वक्षतरेक्षितुः ।
 वयं श्वेति वात्यर्थं मनसे रोचते मतम् ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीमन्निभुवनपविचरितगोत्रावतंस-वाराणसीवंशपद्माकरप्रभातभामुना
पर्वनाथस्त्रुनुना सकलकलाविज्ञानवता धर्मसंख्यावता विरचिते श्रीरघुकुल-
तिलकगुणमणिधामनि साहित्यरत्नाकरनामन्यलङ्कारशास्त्रे गुणनिरूपणं नाम
पञ्चमस्तरङ्गः ॥ अतः परं खण्डितम् ।

विषयः । १ मे तरङ्गे ग्रन्थारम्भसमर्थनादिः । २ ये तरङ्गे वाचकशब्दार्थादिरूपणम् ।
३ ये तरङ्गे लक्ष्यशब्दादिरूपणम् । ४ र्थे तरङ्गे व्यञ्जकशब्दार्थादिरूपणम् । ५ मे तरङ्गे
गुणनिरूपणम् ॥

No. 247. सिद्धिखण्डः (मन्त्रसारौघः) . By नित्यनाथसिद्धः . Substance,
country-made paper, 17×6 inches. Folia, 13. Lines, 12 on a page.
Extent, 325 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1876. Place of deposit,
District Medinipura, Candrakona, Mahānta Bharata Rāmānuja Dāsa.
Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning. श्रीरामाय नमः । अथ गुटिका लिख्यते ।
सर्वविद्यासाधनं । अथ सकलजनवश्यं होइ ऐकचित्त मन्त्र जपिए वीसह
जारवार देवदार चन्दन वरकी जर पानीसौ वाटिए विभूति सौ संयुक्त कै
माथे तिलक करै तौ सर्वजन वश्य होय । पथरसगाकी जर पुथनचवमो
लिजे अरुणद्रवन्ती लीजै अरुजौकी जर लीजे ॥ इत्यादि ॥

End. ॐ नमः ह्रूं ह्रां ह्रौं टः ठः फ ड़ खाद्या जहा कौ चले तहा कौ यह
मन्त्र पढ़ी लेइ । श्रीनित्यनाथो जयति ।

Colophon. इति श्रीपार्वतीपुत्र-नित्यनाथ-विरचिते सिद्धिखण्डे मन्त्रसारे अमृतसञ्जी-
वनीनाम सप्तम उपदेशः सम्पूर्णः । समाप्तम् । शुभमस्तु मङ्गलं दद्यात् ।
संवत् १८७६ ।

विषयः । आकर्षणी-वशीकरणी-मोहकारिण्यमृतसञ्चारिण्यादिमन्त्राः । तत्तन्मन्त्रसाध-
कद्रव्यादिरूपणञ्च ।

No. 248. सुभाषितम् . Substance, country-made paper, 7×4½ inches.
Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nāgara.
Date, ? Place of deposit, District Medinipura, Candrakona, Mahānta
Bharata Rāmānuja Dāsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ।
 ध्येयं सदा परिभवद्भूमभीष्टदोहं
 तीर्थास्पदं शिवविरिञ्चिनुतं शरणम् ।
 भृत्यार्त्तिहं प्रणतपालभवाब्धिपोतं
 वन्दे मन्त्रापुरुष ते चरणारविन्दम् ॥
 यतो यतो निवर्त्तन्ते विमुच्येत ततस्ततः ।
 एकधर्म्मा नृणां चेशोक्तमोहभयापहः ॥
 अध्यापनं ब्रह्मयज्ञः पित्र्ययज्ञश्च तर्पणम् ।
 देवहोमं वलि × × × पूजनम् ॥ इत्यादि ॥

End. ताम्बूलं कटुतिक्तमिष्टमधुरं चारं कषायान्वितम्
 वातघ्नं कफनाशनं क्षमिहरं दुर्गन्धि × नाशनम् ।
 × × × × × कामाग्निचन्द्रीपनं
 ताम्बूलस्य त्रयोदश गुणा खर्गेऽपि ते दुर्लभाः ॥ (?)
 × × × × ×
 त्वक्ता सुदुस्त्यजसुरेक्षितराज्यलक्ष्मीम्
 धर्म्मिष्ठ अर्थवचसा यदगादरण्यम् ।
 मायादृग् दयितयेक्षितमन्वभावत्
 वन्दे मन्त्रापुरुष ते चरणारविन्दम् ॥

Colophon. इति श्रीसुभाषितम् सम्पूर्णम् । श्रीमते रामानुजाय नमः । रामः ।

विषयः । नानाविषयकश्लोकसङ्ग्रहः ।

No. 249. सुभाषितसारसङ्ग्रहः. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 16. Lines, 15 on a page. Extent, 576 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
 अथ सुभाषितसारसंग्रहारम् । तच्चादौ मङ्गलम् ।
 चलत्कर्पाणि लोडूतसिन्दूरावपिताम्बरः ।
 जयत्यकाले विष्टजन् सन्ध्यामिव गजाननः ॥
 वामाङ्गीकृतवामाङ्गः कुण्डलीकृतकुण्डलिः ।

आविरस्तु पुरोवास्तु भूतिभूत्यम्बराम्बरम् । इत्यादि ।

End. दशमद्वारमार्गेण लब्धं प्राप्य ततः परम् ।

द्वाविंशत्तत्त्वसंयुक्तः परमात्मनि लीयते ।

Colophon. इति सुभाषितसारसंग्रहः समाप्तः ।

विषयः । प्रसङ्गोपक्रान्तश्लोकानां सारसंग्रहः ॥

No. 250. सूक्तप्रतीकम् . Substance, country-made paper, 11 × 4 inches. Folia, 56. Lines, 15 on a page. Extent, 1,640 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अग्निमीड इति नवर्षस्य सूक्तस्य वैश्वामित्रो मधुच्छन्दा ऋषिः ॥ अग्निर्देवता
गायत्रीच्छन्दः ॥ इत्यादि ।

End. तृतीयायास्त्रिष्टुप् शिष्टानां तिसृष्टामनुष्टुप् ।

Colophon. इति अष्टमाष्टके अष्टमोऽध्यायः ॥ इति दशमं मण्डलम् ।

विषयः । ऋग्वेदोक्त ऋचां प्रतीकादिनिरूपणम् ।

No. 251. सूर्य्यपञ्चाङ्गम् . Substance, country-made paper, 7 × 4 inches. Folia, 156. Lines, 5 on a page. Extent, 700 ślokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Mahārājā's Library, Hātūā. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ श्रीशैलशिखरासीनं भैरवीपतिमीश्वरम् ।

भैरवं चन्द्रसुकुटं गणगन्धर्व्वसेवितम् ॥

पद्मगाभरणोपेतं जटासुकुटमण्डितम् ।

भस्माङ्गरागधवलं स्वर्य्यं + + + + ॥

+ + + + +

गङ्गाधरं प्रसन्नास्यं दक्षिताननपङ्कजम् ।

नन्दिरद्रार्चितं शम्भुं दृष्ट्वा प्रोवाच भैरवी ॥

श्रीदेवुवाच ।

देवदेव महादेव भक्तानामभयप्रद ।

त्वं शिवः परमेशानखलं विष्णुखलं प्रजापतिः ॥

+ + + +

वद शीघ्रं दयासिन्धो पञ्चाङ्गं पूर्वसूचितम् ।

देवदेवस्य सूर्यस्य + + + + + ॥ इत्यादि ।

End.

अदातयमभक्ताय दातव्यञ्च महासुनिम् ।

गुह्यातिगुह्यगोपचीलं सूर्यपञ्चाङ्गमुत्तमम् ॥

सर्वदा सर्वथा गोप्यं गोपनीयं स्वयोनिवत् ॥

Colophon.

इति श्री रुद्रयामले तन्त्रे देवीरक्षस्ये परमादीपिकायां श्रीभगवत्सूर्यपञ्चाङ्गं समाप्तम् ॥

विषयः । रुद्रयामालतन्त्रीय-देवीरक्षस्यः नर्गतम् श्रीसूर्यदेवस्य पटल-पूजापद्धति-सहस्र-नाम-कवच-क्षवराजामकपञ्चाङ्गम् ।

No. 252. सूर्याथर्वशीर्षम्. Substance, country-made paper, 4 × 2 inches.

Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 35 ślokas. Character, Nāgara.

Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār.

Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ ॥

सूर्याथर्वशीर्षं व्याख्यास्यामः ॥ ब्रह्मा ऋषिः । गायत्रीच्छन्दः । आदित्यो-

देवता चंदाद्यग्निनारायणयुक्तं बीजम् ॥ इत्यादि ।

End.

विकालं जप्त्वा ऋतुशतफलं प्राप्नोति हस्त आदित्यो जपति । स महासूर्यं

तरति स महासूर्यं तरति य एवं वेद इत्युपनिषत् ॥

Colophon.

श्री सूर्याथर्वशीर्षं समाप्तम् ।

विषयः । श्रीसूर्यनारायणस्तुतिः ॥

No. 253. सौरसूक्तम्. Substance, country-made paper, 5 × 3 inches.

Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent, 88 ślokas. Character, Nāgara.

Date, ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār.

Appearance, tolerable. Prose. Correct.

- Beginning.** श्री गणेशाय नमः ॥
 उदुत्यमिति त्रयोदशर्चस्य स्तुतस्य कणः प्रकृष्टवृद्धिः सूर्योदेवता
 नवाद्या गायत्र्योऽन्याश्चतस्रोऽनुष्टुभः ॥ इत्यादि ।
- End.** सूर्यस्यैव सायुज्यं स्वरूपतां सलोकतामश्नुते । नमः शौनकाय । नमः
 शौनकाय । सौरः समाप्तः ।
- विषयः ।** भगवत्सूर्यनारायणस्तुतिविषयकं स्तुतम् ।

No. 254. स्वामृतलहरी . By विश्वनाथचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 12 x 6 inches. Folia, 37. Lines, 12 on a page. Extent, 1,300 slokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Bardhamāna Seyāḍasol. Śrī Candrānanda Thākura. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

- Beginning.** श्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ।
 संसारदावानललीढलोक-
 चाणाय कारुण्यधनाघनलम् ।
 प्राप्तस्य कल्याणगुणार्णवस्य
 वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् ॥
 मद्वाप्रभोः कीर्त्तन-न्द्य गीत-
 वादिचमाद्यन्मनसो रसेन ।
 रोमाञ्च-कम्पाश्रुतरङ्ग-भाजो
 वन्दे गुरोः श्रीचरणारविन्दम् । इत्यादि ।
- End.** नन्दस्वनो लक्षण गोविन्द दृश मयि दिश मयि ।
 निजकृपया मां जीवय मन्दस्मितसुषया ॥
 पीतवसन मम कलय मनो
 नवनीलनलिनकमनीयतनो ।
 वल्लवनगरावतंस विभो
 वल्लभं मासुररीकुर भोः ॥ * ॥

Colophon. समाप्तं स्वामृतलहरी ।

विषयः । गुरुदेवाष्टकादिः । गुरुचरणस्मरणाष्टकम् । नरोत्तमप्रभोरष्टकम् । लोकनाथ प्रभोरष्टकम् । शचीनन्दनविजयाष्टकम् । स्वरूपविलासाष्टकम् । मदनगोपालदेवाष्टकम् ।

অনুরাগবল্লী । রাধিকাখ্যানাস্তম্ । রূপচিন্তামণিনি রূপণম্ । সঙ্কল্যকল্যদ্ভুমকথনম্ ।
সুরতকথাস্তম্ । কল্যলবাচিত্তি ।

No. 255. **স্নেহমালিকা** . Substance, English paper, 16×4 inches. Folia, 30. Lines, 8 on a page. Extent, 750 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dhākā Paṭuāṭuli, Bābu Yādavānanda Gupta. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ নমো গণেশায় ।

অথ জ্বরস্য স্নেহমাস্তি ।

অগুৰ্ব্বলা হরিদ্রে দ্বৈ সুবর্ণা মুস্তকৈরুণকম্ ।

কটুকং মধুকং রাষ্ট্রা চন্দনং শতপুষ্পকম্ ॥ ইত্যাদি ।

End. অসিদ্ধ কুশতে দীপ্তি স্ত্রীণাং সান্যবিশেষণম্ । ভদ্রোক্তকটাকং ঘটম্ ॥

Colophon. ইতি স্নেহমালিকায়াং বালালোগাধিকারঃ ।

সমাপ্তেয়মাণুৰ্ব্বৈদসংগৃহীতা স্নেহমালিকানাম্নী পুস্তিকা ॥ * ॥

বিষয়ঃ । নানাবিধ ঘটনৈল্লাদিকরণপ্রকারাদিকথনম্ ॥

No. 256. **স্মৃতিকল্যদ্ভুমঃ রাধাবল্লভ কবিবামৌশঃ** . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 56. Lines, 6 on a page. Extent, 1,000 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1712. Place of deposit, District Bardhamāna, Post Office Ukhaḍā grāma Dakṣiṇakhaṇḍa, Ćri Gauraguṇānanda Thākura. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ শ্রীরামঃ ।

স্মৃতিকল্যদ্ভুমাল্প্যানং ঘন্যং প্রাক্তনভাবযা

কুশতে কবিবামৌশো রাধাবল্লভসংস্রকঃ ॥

মর্জ্বল শুচি তৎকালজীবী পুরুষাদি কৰ্ম্মাধিকারী হয় । অতএব প্রথমে শুদ্ধি নির্গম করিতেছি ।

End. অপর অসমান জাতির তর্পণ না করিবেক । কিন্তু ভীষ্মের তর্পণ করিবেক ॥ * ॥

Colophon. ইতি শ্রীমুকুন্দমিশ্রনুভব-কবিবামৌশ-শ্রীরাধাবল্লভমর্জ্ববিরচিত স্মৃতিকল্যে
শ্রাদ্ধমঞ্জরী সমাপ্তা ॥ * ॥

द्वादशाब्धीन्दुशकाब्दे मिते भानी गते शुचौ ।

श्रीमद्विजो उमाकान्तशर्मा प्रालिखच्छादमञ्जरी ॥

विषयः । प्रथमा शुद्धिमञ्जरी । तत्र शुद्ध्यादिव्यवस्था । द्वितीया प्रायश्चित्तमञ्जरी । तत्र प्रायश्चित्तादिव्यवस्था । तृतीया तिथिमञ्जरी । तत्र तिथ्यादिव्यवस्था । चतुर्थी आदमञ्जरी । तत्र आदिव्यवस्थादिषेति ।

No. 257. स्मृतिसंचेपः . By नरोत्तमदेवशर्मा . Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page: Extent, 140 lokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Royāil grāma, Bābu Yogīndramohana Rāya. Appearance, tolerable: Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः परदेवतायैः ।

अज्ञानतिमिरध्वंसि संसारार्णवतारकम् ।

सुक्तिप्रदं पदं यस्य नत्वा संगृह्यते मया ॥

चूर्णकेन सुबोधेन नरोत्तमद्विजेन वै ।

कथ्यते स्मृतिसंचेपो गृह्यन्तु द्विजसत्तमाः ॥ अथाशौचसंचेपः । इत्यादि ॥

End. कुलटा-पण्डातिरिक्तदुष्कृतकर्माणोऽपि अयाचिताहृतं प्राह्यं ॥ * ॥

Colophon. इति स्मृतिसंचेपेऽशौचव्यवस्था समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । संचेपेणाशौचव्यवस्थादिकथनं ।

No. 258. स्मृतिसंचेपसारः . By रमाकान्तचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 15. Lines, 6 on a page. Extent, 375 lokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Āḍāihājār, Paṇḍita Candrakānta Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणत्य कालीचरणारविन्दम्

ज्जालाच तलस्य स्मृतेर्विशेषम् ।

वक्ष्यामि पुत्रस्य सुबोधहेतुम्

संचेपसारं खलु बालबोध्यम् ॥

अथोद्वाहस्मृतिसंचेपसारो निरूप्यते । अथोद्वाहलक्षणं यथा ॥

भार्यालसम्यादकप्रहणं विवाहः । तद्गृहणञ्च उक्तगाननरं वरस्य समेयमिति ज्ञानरूपम् । तस्य समवायविषयताभ्यां सम्बन्धाभ्यां वरकन्ययोः सत्त्वाद् वरकन्ययोर्विवाह इति प्रतीतिरुपपद्यते । तस्य स्वीकाररूपज्ञानविशेषस्य समवायविषयतयोर्भेदाद्वरकन्ययोर्विवाहकर्तृत्वकर्मात् । अतएव कन्यापुत्र-विवाहेष्विति संगच्छते । इत्यादि ॥

End.

मातृवन्धुसन्निपातव्यवस्था । एकतो मातृ-मातामही-तत्पितृ पितामह-प्रपिता-महाः । अन्यतोऽपुत्रा मातामहीभगिनी तदा तत्पुत्रयोग्यतामवलम्ब्य तन्मातामह-प्रमातामह इह प्रमातामहानां प्रत्येकं सन्तिः पञ्चसौपर्यन्ता वन्धुकन्यादिकाः पञ्च वाघस्तना विगोचान्तरिता नोद्वाह्याः ।

... ..

यदा तु पितामहीभ्रातापि नास्ति तदा तथोर्योग्यतामवलम्ब्य वन्धुपितामह-प्रपितामहानां प्रत्येकं सन्तिः × × पर्यन्ता वन्धुभगिन्यादयः पञ्च वा विगोचान्तरिता नोद्वाह्याः ॥

Colophon.

इति मधुसूदनभट्टाचार्यात्मज श्रीरमाकान्तचक्रवर्ति-निरूपिते स्मृतिसंचेप-सारे सम्बन्धः पञ्चविध इत्यादि वन्धुसन्निपातान्तर्विवेचनं समाप्तम् ॥

विषयः । उद्वाहलक्षणम् । तत्र कन्यादानाधिकारिकमकथनम् । कन्याविवाहकालनिरूपणम् । गोत्रनिरूपणम् । कन्योक्त्युक्त्याचो प्रवरान्युल्लेखस्य कर्तव्यलक्षणम् । यजुर्वेदिनां सामगेय-कन्यादानोक्त्युक्त्युक्त्यापनादिविवेचनम् । सपिण्ड-समानोदक-सगोत्र समानप्रवर-वान्धवभेदात् पञ्चविधसम्बन्धनिरूपणञ्च ।

No. 259. स्तवविचारः . Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Medinipur, Post Office Khadāra-grāma Kurāṇa, Paṇḍita Ambikācaraṇa Vidyāsāgara. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीहरिः पातु ।

खलं तावत् खलसुत्पन्नं विनष्टं तवखं ममखं देवखं ब्रह्मखमित्यादि-प्रतीतिसिद्धं पदार्थान्तरम् । तच्च दृष्टिनिधामकविशेषेण सुवर्णादिनिष्ठं स्वर्ण-खलमिति प्रत्ययात् निरूपकत्वात्प्रविशेषणताविशेषेण च स्वादिनिष्ठम् । अत्रास्य पुरुषस्य खलमिति प्रत्ययात् । नचैवमस्मिन् एतद्द्रव्यस्यामितमेतद्द्रव्यपति-त्वमिति कथं स्यात् निरूपकतासम्बन्धस्य दृष्ट्यनिधामकत्वात् । निरूपकता

सम्बन्धस्यापि प्रकृतिवृत्तिनिधामकताभ्युपगमे अस्मिन् पुरुषे एतद्रूपस्यामि-
त्वमिति प्रतीतेर्दुर्व्यारत्वादिति वाच्यं । इत्यादि ॥

End.

केचित्तु जलप्रक्षेपप्रतिपत्तिरूपपिण्डपितृयज्ञवत् सर्वमेव शब्दं होमरूपमेव
अग्नौ करणहोमस्याग्नौत्सर्गादेश्च तदङ्गत्वादित्याह । तदसत् अग्नौत्सर्गस्यैव
आद्यत्वस्य सकलतान्त्रिकसिद्धस्यासति बाधके त्यागानौचित्यादिति दिक् ॥

Colophon.

इति त्यागस्वरूपनिरूपणम् । स्वत्वविचारः समाप्तः ।
हेरम्ब-सूर-कमलापति-शङ्करोमा-वाणी-रमाभयवरप्रदकालिकानाम् ।
पादाम्बुजानि सुरदानवसेवितानि कुर्वन्तु शं प्रणमतो मम दैन्यभाजः ॥
यास्यति जलधरसमयं स्रवापि च स्रष्टुर्द्विर्लघीयसी भविता ।
तटिनि तटद्रुमपातनपातकमेकं चिरस्थायि ॥
सुरन्दर रत्ननसमये मा रण सुरलौमची मधुराम् ।
नीरसमेधे रसतनुतां क्लृप्तनुतां क्लृप्तानुरेति ॥

विषयः । स्वत्वस्य विचारः । पुत्रस्वत्वकथनम् । दम्पत्योः पारस्परिकस्वत्वकथनम् । विषया-
दीनाञ्च स्वत्वकथनं त्यागरूपकौर्त्तनञ्च ।

No. 260. स्वधर्मान्धतस्मिन्धुः By श्रीशुकसुधौः . Substance, country-
made paper. 10×5 inches. Folia, 245. Lines, 10 on a page. Extent,
4,500 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1934. Place of deposit,
Hātūā, Koyeladeva Maṭha. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीमन्निम्बार्कार्थ नमः ।
श्रीनिम्बार्कं नमस्कृत्य सम्प्रदायानुसारतः ।
स्वधर्मान्धतस्मिन्धुर्वै क्रियते शास्त्रमानतः ॥
शब्दानुमानोपमानप्रत्यक्षैति ह्यर्थार्थपत्याख्यानं षट् प्रमाणानि । तत्रार्थापत्त्युप-
मानयोरनुमाने ऐतिह्यवाक्यस्य चाप्रवचनत्वाच्छब्देऽन्तर्भावः । प्रत्यक्षानुमानयोः
क्वचिद्व्यभिचारदर्शनेन स्वतन्त्रप्रमाणत्वाभावाच्छब्दानुसारित्वांशेन प्रमाणत्वेऽपि
सुख्यं प्रमाणं शब्दः । अतएव भाष्यकारेण वेदान्तकौस्तुभे वेदैकप्रमाणकं ब्रह्मेति
सुदृढं स्थापितम् । ब्रह्मप्राप्तापायभूतस्वधर्मान्निश्चयोऽपि वेदात् तदर्थप्रति-
पादकाच्च शास्त्रात् कर्त्तव्यः ।
तस्माच्छास्त्रं प्रमाणं ते कार्याकार्यव्यवस्थितौ ।
ज्ञात्वा शास्त्रविधानोक्तं कर्म कर्त्तुमिदार्हसीति भगवद्वचनात् ॥

मूलस्तम्भमया वेदा पञ्चरात्रञ्च यत्परं ।
 अन्वञ्च यत्परं ग्राह्यं शास्त्रं नान्यद्दृढं पुनरितिभारद्वाजसंहितोक्तैः ॥
 ऋग्यजुःसामाथर्वणिष्य भारतं पञ्चरात्रकं ।
 मूलरासायणञ्चैव शास्त्रमित्यभिधीयते ॥ इत्यादि ।
 इति प्रमाणनिर्णयः । इति स्वधर्माष्टतसिन्धौ प्रथमस्तरङ्गः ॥

End.

एवं धर्मैर्भूषणाणामु ... चात्मनिवेदिनाम् ।
 मयि संजायते भक्तिः कोऽन्योऽर्थोऽस्यावशिष्यते ॥ इति
 अर्चितो वन्दितो ध्यातः कौर्त्तितो वा श्रुतोऽपि वा ।
 विशिष्टैरविशिष्टैश्च सर्वैः प्राप्यो मया युतः ॥
 मामपि मद्भक्तां तेषां रक्षस्व संनियोजय ।
 गतिर्भव दयासिन्धो दासोऽस्मि तव केशव ॥
 श्रीराधां रुक्मिणीं सत्यां गुहं गुरुपरम्पराम् ।
 तदङ्घ्रिदास्यललाभाय भूयो भूयो नमाम्यहम् ॥

Colophon.

श्रीमत्परमवैष्णवाचार्य श्रीमद्भगवत्सन्तुष्टमारसन्ततिप्रवर्तक-श्रीमद्भगवद्भिग्वार्क-
 चरणचिन्ताक-श्रीशुकसुधीसंगृहीते स्वधर्माष्टतसिन्धौ पञ्चविंशस्तरङ्गः ॥
 तत्र भाद्रशुक्ला ९ रविवासरे संवत् १९३४ शुभं भवतु श्रीहरिगुरुचरण
 कमलेभ्यो नमः ॥

विषयः । पञ्चविंशतरङ्गात्मकं प्रधानतः श्रीकृष्णस्यैव पूजाप्रवर्तकं वैष्णवं शास्त्रमिदम् ।
 तत्र प्रथमे शब्दानुमानोपमानप्रत्यक्षैतिह्यार्थापत्त्याख्यषट्प्रमाणेषु शब्दात्मकं शास्त्रमेव मुख्यं प्रमाण-
 मिति कथनम् । द्वितीये वेदनिदिध्यासनोपासनलक्षणलक्षणलक्षणानां सर्वदुःखनिवृत्तिर्भवती-
 त्यस्य प्रमाणकथनं गुरुभक्तिनिर्णयश्च । तृतीये दीक्षाया ग्राह्यत्वकीर्तनं । शिष्यायाः परीक्षायाश्च
 कालकथनं । अष्टाक्षरादिमन्त्रकथनं । ललाटादिद्वादशस्थानेषु शङ्खचक्राद्यवयवकतिलकधारण-
 विधिश्च । चतुर्थे षट्साधननिरूपणं । वैराग्यस्य लक्षणकथनं प्रकारकथनञ्च । उपाध्यायशिष्य-
 योरुपाख्यानच्छेन भक्तिमाहात्म्यकथनञ्च । पञ्चमे भगवद्भजने अधिकारिनिर्णयः । षष्ठे सप्तमे
 च वाङ्माभ्यन्तरशुचिलप्रकारकथनम् । अष्टमे नवमे सुद्रान्यासादिप्रकारनिरूपणम् । पीठादि-
 पूजाविधानञ्च । दशमे वैष्णवस्य कर्त्तव्यनिरूपणम् । एकादशे वैष्णवस्य लक्षणकथनम् ।
 द्वादशे सदाचारविशेषकथनम् । त्रयोदशे चतुर्दशे च एकादश्यादित्रयविधिः । एकादशीमा-
 हात्मकीर्तनं । एकादश्यादित्रयानां कालनिर्णयश्च । पञ्चदशे षोडशे च मासलक्षणनिरूपणं ।
 अधिकारिनिरूपणञ्च । सप्तदशात् पञ्चविंशपर्यन्ते वैशाखादि-चैत्रपर्यन्त-द्वादशमासेषु श्रीराम-
 नवमी-जन्माष्टमीप्रभृतिव्रतनिरूपणम् । व्रतानां कालनिरूपणञ्च । तत्र दामोदराष्टकम् ।

अमावस्याकृत्यम् । गोपूजामन्त्रः । यमद्वितीयाकृत्यम् । श्रीकृष्णप्रबोधनादिपूजनविधिः । श्री-
राधिकोपाख्यानादिकीर्तनश्चेति ।

No. 261. स्वर्गवादः . Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 2. Lines, 8 on a page. Extent, 50 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Gāḍuriā, District Barisāla, Paṇḍita Durgācaraṇa Nyāyaratna. Appearance tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ।

अथ दुःखासंभिन्नादिसुखत्वं स्वर्गत्वं इत्यादि ।

End. प्रेतत्वविमुक्तिं प्रति हेतुलमित्येक एव कार्यकारणभावो वाच्य इति नव्याः ॥
इति ॥

विषयः । अत्र त्रयो वादार्थाः सन्ति । स्वर्गवादः प्रतिष्ठावादः सपिण्डीकरणवादश्चेति ।
एषु च स्वर्गनिरूपणं । प्रतिष्ठाविध्यादिकथनं । सपिण्डीकरणविध्यादिकथनञ्च ।

No. 262. हंसदूतटीका . By श्रीरामशङ्करवन्द्यः . Substance, country-made paper, 12½×3½ inches. Folia, 28. Lines, 9 on a page. Extent, 1,200 ślokaś. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Hugli, Khānākula, Kṛṣṇanagara, Paṇḍita Brahma Nārāyaṇa Vidyālaṅkāra. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीगुरुभ्यो नमः ।

श्रीराम-गुरु-ताताङ्घ्रिनतः श्रीरामशङ्करः ।

तनोति हंसदूतस्य टीकां श्रीरामसम्बुदे ॥

तत्र धीरपरम्परापरिप्राप्तं मङ्गलमाचरति । दुकूलमित्यादि । दलितहरि-
तालद्युतिहरं दलितं मर्द्दितं च तत् हरितालं चेति दलितहरितालं तस्य युतिं
शोभां हरतीति वाक्ये हृजोऽवहने इत्यङ् गुणसत् दुकूलं पट्टवस्त्रं विधापो
धृतः । भूष्टजो धृतिपुष्टयोः कर्त्तव्य-क्रियाफले शानः । इत्यादि ॥

End. सुरारातिश्रीङानिविडघटनारूपसहितः सुरारावेः श्रीकृष्णस्य यत् श्रीङा-
निविडं श्रीङातिशयः तस्य घटनारूपेण प्रकाशकरूपेण सहितः पूजितः

अयं प्रबन्धः अर्थात् मत्कृतः प्रबन्धः अखिलजगतां वन्द्यः । हितकारिणस्तस्य
श्रीकृष्णस्य प्रभोः स्वामिनः अन्तःसान्द्रां अन्तःकरणे निविष्टां प्रमोदलहरीं
सन्तोषलहरीं श्रवयतु वर्धयतु । १४२ ।

Colophon. श्रीरामगुणताताङ्घ्रिस्मृता श्रीरामशङ्करः ।
वन्द्यो व्याख्यातवान् हंसदूताख्यं रामसम्बुदे ॥
गोस्वामि श्रीरूपनामा तत्त्वतिः प्रेमभक्तिदा ।
सा कृष्णनगरस्थस्य गिरा मया सुबोधिका ॥

विषयः । श्रीरूपगोस्वामिकृतस्य हंसदूताख्यभक्तिरसात्मककाव्यस्य व्याख्यानम् ।

No. 263. हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रम् . (ब्रह्माण्डपुराणोत्तरखण्डोद्यम्) Sub-
stance, country-made paper, $3\frac{1}{2} \times 4$ inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page.
Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, Sm. 1818. Place of
deposit, District Medinipura, Candrakona, Mahānta Bharata Rāmānuja
Dāsa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीरामचन्द्राय नमः ।

ऋषय ऊचुः ।

ऋष्यशृङ्गं गिरिं प्राप्य सीताविरहकातरः ।

भगवन् किं + + रामस्तत्सर्वं वृद्धिं विश्वरम् ॥

श्रीबाल्मीकिरवाच ।

मायामनुष्यदेहोऽयं ददर्शमि कपीश्वरं ।

हनुमन्तं जगत्स्वामी बालार्कसमतेजसं ॥

सत्वरश्च समागम्य साष्टाङ्गं प्रणिपत्य च ।

कृताञ्जलिपुटो भूत्वा हनुमान् राममब्रवीत् ॥

हनुमानुवाच ।

धन्योऽस्मि कृतकृत्योऽस्मि + + + + ।

योगिनामप्यगम्यश्च संसारभयनाशनम् ॥ इत्यादि

End.

ब्राह्मे सुहृन्ने चोत्थाय प्रत्यहं यः पठेन्नरः ।

ऐहिकसुखिकं सोऽपि जायते नावशंशयः ॥

स्वाराध्य + + सम्पत्तिदायकं जपतां ऋषां ॥

य इदं पठते नित्यं पाठयेद्वा समाहितः ।

सर्वान् कामानवाप्नोति वायुपुत्रप्रसादतः ।

Colophon.

इति श्रीब्रह्माण्डपुराणे उत्तरखण्डे श्रीरामचन्द्रप्रोक्तं हनुमत्सहस्रनामस्तोत्रं सम्पूर्णम् ॥

मात्राहीनं पदभ्रष्टं यदक्षरसमन्वितम् ।

तत्सर्वं क्षम्यतां देव प्रसीद परमेश्वर ॥

संवत् १८१८ शकाब्द १६८२ ।

विषयः । देवस्य हनुमतः सहस्रनामकीर्तनम् ।

No. 264. हनुमद्गुः. Substance, country-made paper, 80×3 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1697. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solā-purkār. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । हनुमद्गुर्गो लिख्यते ॥

अस्य श्री ध्वनन्तघोरप्रलयज्वालाग्निरौद्रस्य वीरहनुमतो असाध्यसाधन-
अघोरास्त्रमूलमन्त्रस्य ॥ इत्यादि ।

End. हिं हिं सर्वमन्तार्यसिद्धिं कुरु कुरु स्वाहा ॥

Colophon. इत्यथर्ववेदोक्तं हनुमद्गुं समाप्तम् ॥ गोदातटविलसत्पुष्पसमपुरे तुला-
पुरकारोपनामक-विनायकस्यात्मज-पण्डुरङ्गेण लिखितम् ॥ १६९० शकौ ॥

विषयः । वीरलसाधनं हनुमतो मन्त्रादिकथनम् ।

No. 265. हरिभक्तिसुधोदयः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 95. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, District Dhākā, Post Office Royāl, Raghunāthapura grāma, Babu Gouramohana Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णाय नमः ।

एकं यज्जनयत्यनेकतनुभृत् शस्यान्यजसं मिथो ।

भिन्नाकारगुणानि कैश्चिदपि वा नोप्रां न सित्तं जनैः ॥ इत्यादि

End. य इमं शृणुयाद्भक्त्या हरिभक्तिसुधोदयं ।

कथयेत् सर्वपापौघान्मुक्तो मोक्षं स गच्छति ॥

Colophon. इति श्रीनारदीयपुराणे हरिभक्तिसुधोदये विंशतितमोऽध्यायः ॥ समाप्त-
सायं हरिभक्तिसुधोदयः ॥

विषयः । हरिभक्तिमाहात्म्यम् हरिकथाश्रवणादिफलकथनञ्च ।

No. 266. हेमाद्रिटीका . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 253. Lines, 10 on a page. Extent, 4,554 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sk. 1704. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमद्भवान्यै नमः ।

प्रष्टे कूर्मतया चतुर्भुजतया दोर्मण्डले मन्दरं
बद्धा चीरसमुद्रमोषविभूतं निर्मथ्य निष्पादितैः ।
आनीतैरभूतैर्भिषक्तमतया योषितया पायितैः
देवानामजरामरत्वमकरोत्तस्मै नमो विष्णवे ॥

हेमाद्रिणा चतुर्वर्गचिन्तामणिविधायिना ॥ इत्यादि

End.

क्लेहेति । भूततरमत्यर्थं । तुशब्दान्न केवलं भूततररुचं प्रलेपादि किन्तु
पूर्वोक्तमपि यथा योजयेत् ॥ ख्वस्थानमुपसंहरति समाप्य इति ॥

Colophon. इति हेमाद्रिटीकायामायुर्वेदरसायने चाराग्निकरणं समाप्तम् ।
न निरूपितम् । शकाब्दाः १७०४ ॥

विषयः । हेमाद्रिलतस्य आयुर्वेदरसायनाख्य-वैद्यग्रन्थस्य व्याख्यानं ॥

INDEX OF AUTHORS.

नामानि ।	पृष्ठे ।
अनन्तदेवः (आपदेवसुतः)	१३६
अनन्तभट्टः	५१
अनन्तभट्टः (काश्मीरिकेशवभट्टानुजः)	१७६
अनन्दज्ञानः (अच्युतानन्दस्य शिष्यः)	११७
उवटः (वज्रटपुत्रः)	११४
कमलाकरभट्टः (नारायणभट्टस्य पौत्रः, रामकृष्ण- भट्टस्य पुत्रः)	४५
कलदिवेङ्कटाग्रिनायकः	१६०
कविकर्णपूरः	४६
कालीचरणः	८२
कालिदासचक्रवर्ती	८७
काशीनाथः	११०
काशीनाथभट्टाचार्यः	२०२
काशीरामवाचस्पतिः	७१, २०३
कृपारामः	६२
कृष्णचन्द्रतर्कालङ्कारः (गोपीकान्तभट्टाचार्यस्य पुत्रः)	५०
कृष्णदेवस्मार्तवागीशः (महामहोपाध्यायः)	५८, १६६
कृष्णमोहनः	३१
कृष्णानन्दाचलः (केलासाचलस्य शिष्यः)	३२
केशवकाश्मीरीभट्टः	१२२, १७२
केशवतर्कपञ्चाननः	५८
क्षेमराजः	१६४
खण्डोरायपण्डितः (काशीराजधर्माधिकारि- नारायणपण्डितात्मजः, नीलकण्ठस्यानुजश्च)	१०

नामानि ।	पत्रे ।
गदाधरभट्टाचार्यः	६, १३
गर्गाचार्यः	३७
गोपालचक्रवर्ती	६०, २०७
गोपालभट्टः	२०६
गोविन्दः (नीलकण्ठनयः)	१७५
गोविन्दपण्डितः	२४
गोविन्दरामसिद्धान्तवागीशः	८३
चन्द्रशेखरशर्मा	२८, १०५, १३८
चैतन्यदासगोखामी	४३
जगदीशपञ्चाननभट्टाचार्यः	१४२
जनार्दनशर्मा	१८४
जानकीरामसार्वभौमः	२१०
ताजकाचार्यः	११२
दयालुशर्मा (भुदेवशर्माशिष्यः)	४७
दामोदरः	१५७
दैवकीनन्दनः	८५
धनञ्जयः	३३, ४६
धर्मसंख्यावान् (वाराणसीवंशोत्पन्नस्य पर्वनाथस्य सूनुः)	२१६
नरहरिठकुरः	१२६
नरहरिशर्मा	१०३
नरोत्तमशर्मा	२०४, २२५
नानादौक्षितः (प्रकाशानन्दस्य शिष्यः)	१७८
नारायणः	६५
नारायणमुनिः	१२१
नारायणवन्द्योपाध्यायः	१६५, २१७
नाह्निदत्तः	११५
नित्यनाथसिद्धः	२१६

नामानि ।	पत्रे ।
नीलकाण्ठः	१५६
परमानन्दवेदान्तवाचस्पतिः (महामहोपाध्यायः)	८१
पुरुषोत्तमपण्डितः	११८
प्रकाशानन्दः (ज्ञानानन्दस्य शिष्यः)	१७६
प्रबोधानन्दसरस्वतीगोस्वामी	५३
भगवदानन्दः (शुद्धानन्दस्य शिष्यः)	१८८
भगवदानन्दसरस्वती (स्वयंप्रकाशानन्दसरस्वती-शिष्यः)	६३
भगवद्गोस्वामी	६४
भरतसेनः (गौराङ्गमल्लिकात्मजः)	२१, ३४, १५२
भवानीशङ्करवन्द्योपाध्यायः	६७
भीमः (महामहोपाध्यायः)	२०१
भीमसेनाचार्यः	८७
मथुरानाथतर्कवागीशः	८
मधुसूदनवाचस्पतिः	८१, १८१, २०३
महादेवतीर्थस्वामी	१६५
महादेवानन्दसरस्वती (स्वयंप्रकाशानन्द- सरस्वतीशिष्यः)	६२
महेशपञ्चाननः	६०
महेशपञ्चाननः (विद्यार्णवात्मजः)	२०७
माधवकविचन्द्रः	१५४
माधवसिद्धान्तः (महामहोपाध्यायः)	१८३
मोहनानन्दाचार्यः	१५४
यासुनाचार्यः	१३
रघुनन्दनभट्टाचार्यः	७७, २००
रघुनन्दनवैद्यः	१४६
रघुनाथचक्रवर्ती	८४
रघुवीरवन्द्योपाध्यायः	२६

कामानि ।	पक्षे ।
रघूत्तमवर्कशिरोमणिः	७५
रङ्गनाथः	१८०
रङ्गराजभट्टकविः	४४
रत्नभूषणवैद्यः	२७
रत्नेश्वरवन्द्योपाध्यायः (रमानाथस्य पुत्रः)	५
रमाकान्तचक्रवर्ती (मधुसूदनभट्टाचार्यस्य पुत्रः)	२२५
रानेन्द्रशर्मा (वेदगर्भवंशीय-महामहोपाध्याय- किशोरात्मजः)	६६
राधामोहनः	७६
राधावल्लभकविवागीशः	२२४
रामकान्तः	१७३, १८५
रामकृष्णतर्कपञ्चाननः	२०५
रामकृष्णतर्कवितंभभट्टाचार्यः	६७
रामकृष्णशर्मा	५
रामगोपालशर्मा	६५
रामगोविन्दचक्रवर्ती	२०८
रामचन्द्रः (अजिगोचजः)	२०६
रामचन्द्रेन्द्रः	७
रामचरणविद्यावाचस्पतिः	७२
रामनाथविद्यावाचस्पतिः	१५८
रामनारायणमित्रः	२१३
रामभद्रन्यायालङ्कारः	१६७
राममाणिक्यकविराजः	२६
रामशङ्करचूडामणिः	१४
रामशङ्करवन्द्योपाध्यायः	१२४, २२६
रामालुजाचार्यः	४५
रामेश्वरसेनः	१५६

नामानि ।

पृष्ठे ।

रुद्रन्यायवाचस्पतिः	...	...	...	...	...	१०४, १३३
लक्ष्मणमाणिक्यदेवः	...	...	...	...	...	१६०
वंशीवदनः	...	...	...	...	...	३०, ६५, २१२
वाचस्पतिमिश्रः	...	...	...	...	...	८८
वामनमिश्रः	...	...	...	...	...	२१
विजयरामाचार्यः	...	...	...	...	...	१५६
विज्ञानभिक्षुः	...	...	...	...	...	११८
विद्यार्णवः	...	...	...	...	...	५५, ८६
विद्यासागरः	...	...	...	...	...	२३
वित्त्वेश्वरतर्काचार्यः (महामहोपाध्यायः)	...	...	...	...	...	६
विश्वनाथचक्रवर्ती	...	...	...	...	...	२२३
विश्वामित्रः	...	...	...	...	...	४२
विश्वेश्वरभट्टः (चेदिभट्टात्मजः)	...	...	...	...	...	१३६
वेङ्कटनाथवेदान्ताचार्यः	...	...	...	...	...	३, ६६, १५३
शङ्कराचार्यः	...	...	...	...	...	७६, १०७, १७४
शिवरामशर्मा	...	...	...	...	...	२०६
शुकसुधीः (निम्बार्काग्रिथः)	...	...	...	...	...	२२७
शूलपाणिः (महामहोपाध्यायः)	...	...	...	...	...	७२
शौनकाचार्यः	...	...	...	...	...	२२
श्रीकान्तभट्टः	...	...	...	...	...	१७
श्रीछायाचक्रवर्ती (नरसिंहात्मजः)	...	...	...	...	...	१६७
श्रीनाथाचार्यचूड़ामणिः (महामहोपाध्याय	...	...	...	...	...	...
श्रीकराचार्यस्य पुत्रः)	...	...	...	...	...	७३
श्रीनिवासदासः	...	...	...	...	...	१८४
श्रीरामशर्मा	...	...	...	...	...	११२
षड्गुरुग्रिथः	...	...	...	...	...	२१६
सच्चिदानन्दमहान्तठाकुरः	...	...	...	...	...	६४

नामानि ।	पत्रे ।
सच्चिदानन्दयोगी	७८
सदाशिवभट्टः (नारायणभट्टस्य पौत्रः, माणिकभट्टस्य पुत्रः)	३३
सनातनतर्काचार्यः	६७
सिद्धान्तपञ्चाननभट्टाचार्यः	१६०
हरिनारायणशर्मा	१६, ११५
हरिशङ्करद्विजः	४३
हर्याचार्यः	५६
हेमाद्रिः	२३२

D. 265

32

NOTICES
OF
SANSKRIT MSS.
SECOND SERIES

BY
MAHĀMAHOPĀDHYĀYA HARAPRASĀDA ÇĀSTRĪ, M.A.
Honorary Joint Philological Secretary, Asiatic Society of Bengal.

PUBLISHED
UNDER ORDERS OF THE GOVERNMENT OF
BENGAL
VOLUME III.

CALCUTTA:
BAPTIST MISSION PRESS.
1907.

313 707

PREFACE.

There are altogether 366 MSS. described in this volume. The MSS. were examined in various parts of Bengal and in Benares. A new feature of this volume is the description of a large number of Jaina MSS. An analysis of the contents, arranged according to subject-matter, is given below.

The Vedas.—The Vedic works in this volume are mostly liturgical. There are, however, commentaries by Sāyana (1) on the Uttarāgrantha of the Sāmavedasamhitā, and (2) on the Sāmavidhāna Brāhmaṇa. The value of the MSS. is enhanced by the fact that they belong to the collection of Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa Solāpurkār, a well-known Vedic scholar of Benares. (3) Devatā-brāhmaṇabhāṣya is a commentary on the Devatā-brāhmaṇa or Devatādhyāya, the fifth brāhmaṇa of the Sāmaveda.

Slaughter of animals for sacrificial purposes was a common practice in ancient India. But with the spread of Buddhist and Vaiṣṇava ideas, slaughter of animals was regarded as sinful, and instead of living animals, a section of the Brahmins began to sacrifice animals made of dough. Piṣṭapaśukhaṇḍanam, by Ṭikākāra Śarmā, the son of Garjāra Bhaṭṭa, a worshipper of Kālī, shows the futility of the practice. The author combats the theories of the Vaiṣṇavas of the Mādhva sect. Piṣṭapaśu-Khaṇḍanavākyaṛtha-dīpikā, by Rakṣapāla, is a commentary on the above. Piṣṭapaśu-pratipādaka-Vidhivākya-prakaraṇam is a treatise current among the Mādhva sect. It attempts to find out injunctions from the Vedas against the killing of living animals and for sacrificing their images. Piṣṭapa-ūjjīvanam also relates to the same thing. Unmārgabhañjanam, by Tumbara, the disciple of Timāji Raghunātha, refutes the theories of the Mādhvas in the matter of sacrificing cakes

shaped as animals. The writer speaks of the Mādhvas as treading the wrong path—Unmārga.

The Rudrādhyāya of the white yajurveda is extensively used up to the present day by the followers of that Veda. They think that the Rudra praised in these chapters is the terrific deity Rudra of the tantras; so the Rudra worship is a curious medley of Vedic and Tantric rites. An illustration of this will be found in the Rudrapaddhati, by Viśvanātha, the son of Śambhudeva, and the younger brother of Rāmadeva.

The change of pronunciation from the Saṃhitā to the Brāhmaṇa was so marked that it attracted the attention of scholars at a very early age. There is a short work entitled Bhāṣikasūtras. The Bhāṣikasūtra-vyākhyā, by Ananta Bhaṭṭa, is a commentary on that ancient work.

It is well known that the sacred fireplaces and sacrificial sheds engaged the attention of the writers of the Kalpasūtras, and that later authors have written many special treatises on these subjects.

Kuṇḍakalpadruma, by Mādhava, composed in 1712, Vikrama Saṃvat, and 1533 saka, *i.e.*, in 1656 A.D., is noted for the accuracy of mathematical calculations. It has been printed in the Kuṇḍagranthaviṃśati.

Kuṇḍamaṇḍapavidhānam treats of sacred fireplaces and sacrificial sheds of the followers of the Atharva Veda only.

The sacrificial altars of the Vedic age had a variety of shapes, and considerable geometrical skill was necessary in the construction of these altars. This also engaged the attention of the early writers of the Kalpasūtras. The portion of these sūtras treating of the construction of altars are known as Śulvasūtras. Kātyāyana has a special treatise on them. Āpastamba, Baudhāyana and Mānava Sūtras have chapters allotted to them. A follower of the Āpastamba śākhā, named Ārya Mādhava, performed many sacrifices and found it difficult to collect from the Bhāṣyas and other commentaries all that was said about altars. So his son, Sundara-

rāja, prepared a special treatise entitled *Śulvapradīpavaraṇam*. It is complete in six chapters called *Paṭālas*.

Mayūreṣa Upādhyāya, the son of Puruṣottama, and the grandson of Gopāla, surnamed Dūpanamogha, belonging to the Maudgalya Gotra, wrote a commentary on a work on the formation of altars, entitled *Vedipaddhati-ṭikā*. The work commented upon seems to be *Vedipaddhati*, and the colophon makes it probable that the commentator was also the author of the work.

Before the compilation of a comprehensive work on Grammar by Pāṇini, the Brāhmins resorted to various shifts to preserve the purity of the pronunciation and grammatical construction of the Vedas. They sometimes counted words ending in particular letters, Visargas, Anusvāras and so on. They counted the number of compound words and words of peculiar construction, and embodied the result of their counting in the form of books, to be memorised. One such work is described in this volume, entitled *Cāturjñānam*, *viz.*, the knowledge of four things: (1) Visarga sandhi; (2) sandhis resulting in diphthongs; (3) words ending in the letter *N*; and (4) the distinction of simple and compound words, throughout the whole of the R̥gveda. The extent of the work is 600 ślokas. See p. ३ preface to the *Nirukta*, edited by Ācārya Satyavrata Sāmasramī.

The rest of the works on this subject are liturgical, *e.g.*, *Cayanaprayoga*, on the kindling of sacred-fire; *Pākatantra-kuśaṇḍikāprayoga*, on the use of ordinary 'Homa' in sacrificial cooking; *Taittirīya-homa-paddhati* on the homa according to the black Yajurveda; *Yajamāna-patny-anyatarā-sannidhāne Darśa-paurṇamāsa-prayoga* on the question how the fortnightly ceremonies of those who keep up the sacred fire throughout their lives are to be performed in the absence either of the householder or of his wife; *R̥gvedīya-śrāddha-prayoga* treats of the performance of the Śrāddha ceremony by the followers of the R̥gveda; *Samantarakṣa-yajurvedi-graha-yañāgni-sthāpana-vidhi* treats of the kindling of fire for the purpose

of propitiating the planets by the followers of the yajurveda; Āhitāgnerdāhāgni-nirṇaya deals with the question of the kind of sacred fire by which the dead body of a sāgnika brāhmaṇa is to be burnt; Āpastamba-sūtrokta-saṃskāra-prayoga treats of sacraments according to the sūtras of Āpastamba; Apatnī-kādhānāgnihotrādinirṇaya treats of Agnihotra by one who has no wife; Sāgnikāpastamba-dāha-vidhi treats of the cremation of Sāgnika brāhmaṇas according to Āpastamba; Sāmavedīya-Saṃskāra-vidhi treats of the sacraments of the professors of the Sāmaveda. Vrātya-stoma-paddhati treats of the process of admitting into the caste system those who have lost their caste by the non-observance of the essential ceremonies. The work was composed by Mādhavācārya, who obtained his livelihood from Balarāma of Benāres. The Vrātyastoma was a potent machinery in the hands of the Brahmins for giving powerful warriors and chiefs the status of a kṣatriya.

Śrautopayogi-kārikā contains a number of anonymous couplets helpful to the performances of Śrauta sacrifices.

The Pavamāna sacrifice is the modification of the Paurṇamāsa or full-moon sacrifice of those Brāhmans who keep up a sacred fire.

Pavamānayantra treats of the invocation of gods and placing them in the sacred shed.

Pavamānanyāsa treats of protecting the person of the worshipper by placing different letters of the Pavamnamantra in different parts of his body.

Samhita-sūtra, in 150 ślokas, appears to be a short work on pronunciation and sandhi. This is a different work from that described by Weber, in his Berlin Catalogue, p. 9.

Mūlyādhyāyavivaraṇam appears to be an amplification by Kāmadeva Dikṣita in anuṣṭubh verses of the pariśiṣṭa entitled Mūlyādhyāya, belonging most probably to the Kāṇva śākhā of the white yajurveda. It treats of the prices of articles to be used in Vedic sacrifices.

Upaniṣads.—Advaya-tāraḥopaniṣat treats of the process of perceiving “self” by means of yoga.

Avadhūtopaniṣat or rightly Turiyātīta Avadhūtopaniṣat seems to develop a higher stage of yogi’s progress towards liberation than contemplated in the work of the same name described by Eggeling. It, in fact, concerns itself with the last stage of progress.

Number 23 contains a Bhāṣya commentary on the Ātharvāṇopaniṣat, unknown to Aūfrecht, by Ānandatīrtha, the founder of the Mādhva sect.

Numbers 97 and 98 contain descriptions of two Bhāṣyas on the well-known Chāndogyaopaniṣat., (1) by Ānandatīrtha, and (2) by Sāyana.

Number 168 contains a Bhāṣya by Vidyāranya Muni on the Paramahamso-paniṣat, which treats of the renunciation of the world for the acquisition of true knowledge, and which begins with the words अथ योगिनां etc.

Number 196, Bahvṛcapaniṣat, is the same as Eggeling No. 132 B.

Bilvopaniṣat, No. 271, on the subject of worshipping Śiva by means of the leaves of the Bilva tree, appears to have never been described before.

Vaiśvānaropaniṣat, No. 289, is a brand new discovery.

Śukarahasyopaniṣat, No. 304, appears to be an interloction between Vyāsa and Śuka, and the subject seems to be the mystery of the world.

Number 317 is a Vivaraṇa commentary by Śaṃkara-bhagavat on the Saṃhitopaniṣat or what is called the Aitareya or Bahvṛcapaniṣat. See Eggeling, p. 117, No. 12. This is not a commentary on the Bahvṛcapaniṣat mentioned above, for it begins differently.

Gopālottararatāpanīvivṛti is a commentary written in the interests of the followers of Caitanya by four great divines of the sect—Viśveśvara, Janārdana Bhaṭṭa, Prabodhayati and Jīva Gosvāmī, the last of whom seems to have edited the work.

Smṛti.—Āpastamba's Kalpasūtras are represented in this volume by eight works, Nos. 25–30, 149 and 254. The first is anonymous; it is a collection of couplets on the domestic rites by Āpastamba; the second also relates to the same rules; it is composed by Yopana Bhaṭṭa, an inhabitant of the Āndhra country; the third is a liturgical work on the same by an inhabitant of Tālābṛnta; the fourth is by Govardhana Bhaṭṭa, who was surnamed Kavimaṇḍana, the decorator of poets; it treats of the daily duties of Brāhmins; the fifth is by Haradatta, and on the exposition of Dharmasūtras; the sixth is by Siṃha Bhaṭṭa on the peculiar process of performing sacraments according to Āpastamba; the seventh is by Dhūrttasvāmī, but unfortunately it proceeds up to the 6th paṭala of the 11th Praśna, relating to domestic rites.

Rāmāgnicit, commonly called Rāmāṇḍāra, wrote a commentary on the Bhāṣya of Dhūrttasvāmī, on the Āpastamba śrauta sūtras. The MS. described in this volume contains the 9th Praśna only, that on the expiations.

Pitrmedha Sūtra speaks of the last rites, *i.e.*, cremation of father. The work is attributed to Bharadvāja.

Hārītasṁṛti is the same as the Br̥ddha-Hārītasamhitā of the Calcutta collection of Smṛtis. Hārīta is one of the recognised twenty Smṛti authors of the Hindus. But the Vaiṣṇavas of later times have added to his work a complete system of rituals of their own. In the colophon the work is described as the Viśiṣṭa-Dharmaśāstra or a Smṛti work current among the followers of Rāmānuja.

Smṛti-bhūṣaṇa, by Koneri Bhaṭṭa, is a complete digest of Vaiṣṇava rituals of the Mādhva sect. The author's Guru, Keśavārya, made an extensive compilation entitled Sārasaṃgraha. The author makes an abstract of his *guru's* work and describes himself as a descendant of Padma-nābha.

Kṛṣṇāmṛta-mahārṇava and not Kṛṣṇa Kaṛṇāmṛta-mahārṇava, as Aūfrecht says, is an original work by the founder of

the Mādhva sect, treating of the conduct of the followers of that sect.

Padyamālā, by Jayatirtha, treats of the worship of Hari according to the rituals of the Mādhva sect.

Viṣṇutattvaparakāśa, by Vanamālī, who lived at a place 12 miles to the east of Vṛndāvana, is a work on Smṛti for the use of the Vaiṣṇavas of the Mādhva sect.

Viṣṇutattva-vinirṇaya, by the founder of the sect, and its commentary, called Tīkā-vinirṇaya, are to be found in this volume.

Smṛtyarthasāgara, Nos. 359 and 360, by Mallāri Nṛsiṃhācārya, the first treating of Kāla and the second of Ahṇika. This also is a standard work of the Mādhva sect.

Rājadharmā Kaustubha is part of the Smṛti Kaustubha, compiled by Anantadeva, the son of Āpodeva, under the patronage of Baj Bahadur of Malwa.

Tithyarkaparakāśa, by Divākara, of the Bhāradvāja family of Benares. His father was Mahādeva, and his mother, Bālā, the great-grand-daughter of Bhaṭṭa Nārāyaṇa of the Kauśika gotra, who settled at Benares shortly after the downfall of the Nizām Shāhi dynasty of Ahmednagar. The author's son, Vaidyanātha, prepared an index to this work. See No. 132.

Durgotsavaviveka, by Śrīnātha Ācāryacūdāmaṇi, is unknown to Aūfrecht. It is based on Kālaviveka of Jīmūta vāhana.

Nirṇaya-sindhu is a well-known compilation of Smṛti by Kamalākara Bhaṭṭa, made in the early part of the seventeenth century. No. 158 is a description of a commentary on it by Kṛṣṇa Bhaṭṭa, entitled Ratnamālā.

Divyānuṣṭhānapaddhati, by Bhaṭṭa Nārāyaṇa, the son of Bhaṭṭa Rāmeśvara, treats of the administration of various forms of oaths current in India.

Dattakavidhi, and Putraparigrahaṇavidhi, are two works on adoption, described in this volume. The first is by

Vācaspati Miśra, and, therefore, of some importance, and the second is anonymous.

Prayogasāra, complete in two Nos. 191 and 192, appears to be a new work, for Aūfrecht mentions many works of the same name, none of which agree with it.

Numbers 228 and 229 treat of the Smṛtis of the Mādhva sect. The first explains the mantras, and second the method of worship.

In modern times, MSS. being rare, the paṇḍits of Bengal cannot and do not study many works on the same subject, but they indulge to a very great extent in dialectical disputations on technical terms of Smṛti. Two such works have been described in this volume, *viz.*, Vivāha-vādārtha, and Śrāddha-vādārtha.

The seven Pākayajñas are treated of in three books, Sapta-samsthā-prayoga, Saptapāka-samsthā-prayoga, and Prayogarātniya Sapta-samsthā prayoga; the first is by Ananta Dikṣita, the son of Viśvanātha Yajñopavīta; the second is by Viśvanātha, born of a family famous for their proficiency in Smṛti, and the third is by Nārāyaṇa Bhaṭṭa, the famous son of Rāmeśvara.

The consecration of the images of gods is represented by two works, No. 334 by Vāsudeva, and 335 by Mādhavācārya. The consecration of the image of Hanumān is represented in No. 362.

There are two works on Sthālīpāka: Nos. 356 and 357. The last is by Kamalākara.

When the study of Smṛti became very elaborate, works were written for the use of non-experts, in the form of collections of Vyavasthās or expert-opinions. The present volume contains two such works, being Nos. 291 and 292; one is by Aniruddha and the other by Rāmanātha. They contain expert opinions on all subjects treated of in ordinary Smṛti works, in fact all subjects in which lay-Hindus might ask questions to learned brāhmins.

Sāpiṇḍa-kalpa-latikā, by Saṅkṣīpa, whose other name

was Āpodeva, whose father's name was Śrīpati, and whose grandfather's name was Nilakaṇṭha, and who lived at Devālayapura, is an useful work. It gives in 36 verses a list of all kindreds who participate in the same funeral cake.

Kurukṣetramāhātmya is a compilation of the religious rites peculiar to Kurukṣetra. The author appears to be Harigiri, who derived his knowledge of the holy places at Kurukṣetra and the rites to be performed there, from Rāmācandra Sarasvatī. The work is written in modern Naiyāyika style, as it defines a pilgrim—Saṃyatendriyatve sati tirthābhigamanakāmaḥ.

Vratodyāpanopayogīpadārtha-nirṇaya treats of the articles used in the concluding ceremony of a Vrata, which is performed at stated intervals for several years.

Rāmānuja-mata-khaṇḍaṇaṃ is a refutation of the theories of Rāmānuja, in the interests of the followers of Smṛti.

Avadhūtāśrama is an anonymous work, giving the denominations of various classes of Sannyāsīs and their respective duties. The householders are enjoined to serve these Sannyāsīs as the supreme God, and thereby gain all the merit of charity, pilgrimage, fast and austerity.

Mukticintāmaṇi, by Gajapati Puruṣottama-deva, a king of Orissa, treats of the religious duties on pilgrimage at Purī. It is a compilation from various sources and has been printed and published from Orissa.

Grammar.—The Kātantra system of grammar is represented in this volume by three works; the first is Padāvalī, the second is the Kātantra Pañjī-vyākhyā, a commentary by Rāmākṛṣṇa on the Pañjī by Trilocana Dāsa; and the third is the Kalāpa Vyākaraṇotpatti prastāva. The last gives the following history of the composition of the work.

King Śālivāhana, one of the rulers of the Andhra dynasty, was a Dravidian by race. He had many wives of diverse races. Once on a time he was sporting with his wives in a tank, and throwing water at them. One of the

queens, apparently of Aryan origin, told him, "Modakam dehi," i.e., do not sprinkle me with water. The king without understanding her, sent for some balls of sweetmeat and presented them to her. The queen railed at him for his want of knowledge of Sanskrit, and the humiliated king made up his mind to study that language and requested Sarvavarmācārya to teach him grammar within as short a time as possible. The Ācārya in this extremity worshipped Śiva and got the sūtras from the tail of the peacock belonging to Kārttika. As the peacock's tail is known as Kalāpa, the book was called Kalāpa. It is called Kātantra because it was for a long time the shortest grammar in Sanskrit.

The Saṃkṣipta-sāra school is represented by six works, from Nos. 318 to 323. Of these Nos. 319 and 320 are by Vamśīvadana, a celebrated writer of this school; Nos. 321 and 322 by Gopāla Cakravartī, and No. 323 by Rāmeśvara Tarkālaṅkāra.

There are two works on Śikṣā described in this volume; one is a commentary on the Pāṇiniya Śikṣā and the other is a commentary on Piṅgala's Śikṣā, which is based on Pāṇini. The names of the commentators in both cases are absent. The commentator on Piṅgala's Śikṣā says that he has written a commentary on the celebrated Chandah Sūtras of Piṅgala.

Pāṇini's grammar is represented in this collection by three works: (1) Pūrva-pakṣa-samādhānam by Horila; (2) Siddhānta-kaumudī-vilāsa by Bhāskara; and (3) Jñāpakasa-muccaya or a collection of Jñāpakas or indications of general principles from the use of redundant words in the Sūtras, by Puruṣottamadeva, whose commentary on the Paribhāṣā is well known.

The Saupadma school is represented in this volume by two works, (1) Supadma-Ṭīkā by Rāmaśaṅkara Tarkapañcānana, and (2) Supadma-makaranda-prakāśa by Viṣṇu Miśra.

The Śārasvata system has been represented in three

works. Raghunātha, the son of Vināyaka, an inhabitant of Hātakeśapura, wrote a commentary on the Sarasvatī sūtras entitled Laghubhāṣya. There are two MSS. of this Bhāṣya in this collection, yet it is not complete.

Sārasvata bhāṣyam, by Rāmanārāyaṇa Śarmā, is a new commentary on the above Sūtras.

Siddhānta candrikā Vyākhyā, by Lokeśakara, the son of Kṣemaṅkara, was completed in samvat 1741, i.e., 1685 A.D.

Purāna.—Vināyaka-māhātmya, also called Gaṇeśa Māhātmya, has been noticed in pp. 1344-45 of the India Office Catalogue. But the opening verse of the present MS. differs from that in the India Office, and the number of chapters are twenty-four in the India Office MS., while the codex under notice contains twenty-two chapters only.

Gopīpremāmṛta forms a part of the Ādityapurāṇa according to Ulwar No. 785, but, according to No. 81, it forms a part of the Āgamapurāṇa. It is an interlocution between Arjuna and Kṛṣṇa and written in imitation of the Bhagavat-gītā.

Caṇḍivādāṛthamālā is a work on modern dialectics applied to the elucidation of the text of the Devīmāhātmya.

Janmarahasya from the Bhaviṣyapurāṇa is an interlocution between Kṛṣṇa and Nārada, on the various Avatāras of Kṛṣṇa, stress being given to the Kṛṣṇa incarnation.

Mahālakṣmīvratakathā, is the same work as Sanskrit College Catalogue 2. 512, the only difference being that here it has been said to be from the Bhaviṣyapurāṇa, instead of from the Bhaviṣyottara.

Brahmakhaṇḍa, belonging to the Bhaviṣyapurāṇa, gives in the prophetic tone a topographical description of Bengal and the surrounding countries. The topography is very recent as it describes Jessore, Burdwan, Candradvīpa, etc.

Jñānacandrodaya, otherwise called Mahābhārata Sāra, was compiled at Benares by Rāmacandra, a Brāhmaṇa. He makes his obeisance to the goddess Mahākālī consecrated by Rāṇī Bhavānī, a powerful Zemindar of Natore, and a

contemporary of Lord Clive. It treats of moral and religious topics culled from the Mahābhārata.

Sitākavaca is an amulet from the Brahmāṇḍapurāṇa. It forms part of an interlocution between Dharaṇī and Śeṣa.

Asura-Khaṇḍa forms a part of the Śaṅkarasaṃhitā of the Skandapurāṇa. It is complete in fifteen chapters. Aūfrecht makes it a part of Saurasaṃhitā. It describes the adventures of Tāraka, the lion-faced demon.

Ayodhyā-Khaṇḍa, a part of the Skandapurāṇa, is complete in ten Adhyāyas. It was spoken at a great sacrifice at Kurukṣetra, by Rāma. The description of Ayodhyā comes in the last chapter.

Dvārakā-Khaṇḍa is a misprint for Dvārakāmāhātmya, a part of the Prahlādasamhitā of the Skandapurāṇa. The present MS. appears to be complete in 46 chapters, while those in the Bodleian Library and India Office have 34 chapters only. The Calcutta Sanskrit College MS., though it professes to be the same as this, appears to be a very different work.

Śaṅkarasaṃhitā is a part of the Skandapurāṇa. No. 297 is a MS. of the Sambhavakāṇḍa of the Śivarahasyakhaṇḍa of that Samhitā. It is complete in fifty chapters. It deals with the story of Tāraka and the birth of the war-god.

Bhūkhaṇḍa is a part of the Skandapurāṇa. The MS. is complete in twenty-four chapters. The colophon says : "Iti Śrīskandapurāṇe Bhūkhaṇḍe Śambhala-grāma-māhātmya" though Śambhalagrāma has been treated of only in the first three chapters.

Vīramāhendrakāṇḍa forms a part of the Śivarahasyakhaṇḍa of the Śaṅkarasaṃhitā of the Skandapurāṇa. It is complete in seven chapters.

An incomplete copy of the Setumāhātmya from the Skandapurāṇa contains 35 chapters. For the complete work containing 52 chapters, see India Office Catalogue, pp. 1880-81.

Rṣabhagītā is a panegyric upon Rṣabha, a Ṛṣi, who is called here the 8th incarnation of Viṣṇu.

Mokṣopāya appears to be an old and dilapidated copy of the Yogavāsīṣṭha Rāmāyaṇa. In the colophons it is called :—

Iti Vālmikiye Mokṣopāye . . and sometimes ItiMokṣopāye.

Vedastuti-bhāvārthadīpikādīpanam, by Rādhāramaṇa, Dāsa, a follower of Caitanya. In the tenth skandha of the Bhāgavatapurāṇa there is a hymn entitled Śrutistuti or Veda-stuti. Śrīdharasvāmī commented on the whole of the Bhāgavata, and his commentary is known as the Bhāvārtha Dīpikā. The present work is a commentary on the Bhāvārtha dīpikā on the Śrutistuti hymn.

Rādhāṣṭamīvratakathā is a part of the Bhaviṣyottara-Purāṇa. It is an interlocution between Kṛṣṇa and Nārada.

Rādhāṣṭamīpūjāvidhī and Rādhikājanmarahasyam, Nos. 249 and 252, are both from the Brahmavaivarttapurāṇa.

Rāmarakṣāstotra, the extent of which is 146 ślokas only, is commonly styled Mantrarāmāyaṇa. Portions of it are written in Vedic style. The MS. has been noticed in No. 215. It is commented upon by Nīlakaṇṭha, the son of Govindaśūri of the Caturdhara family of Benares. The commentary is called Mantrarāhasyaaprakāśika noticed in No. 216.

Similarly there is a work called Mantra-kāśī-khaṇḍa, a commentary on which by the same Nīlakaṇṭha is noticed in No. 213. Both the texts were restored by the commentator himself.

There are two new commentaries on the Devīmāhātmya unknown to Aūfrecht; one is by Kevala and the other by Mādhava Śarmā. The last was composed in 1531 Śaka.

Nāgojibhaṭṭa wrote a commentary on the same work, and along with it he wrote a short treatise on the method of using the Devīmāhātmya, under the title of Saptasāti-prayoga, which is noticed in No. 327.

Mahābhāgavatapurāṇa is one of the three claimants for the fourth position among the Mahāpurāṇas ; the other two are Śrīmad Bhāgavata and Devī Bhāgavata. It is curious, however, that the name of the fourth purāṇa in the authoritative list of Mahāpurāṇas is Bhāgavata only ; and it is difficult to say which of the three claimants is the real Bhāgavata. The MS. under notice appears to be the same as I. O. No. 3547, but it shows varieties of reading.

How unprofitably and uselessly Indian paṇḍits used their time and scholarship, will be apparent from a consideration of No. 296. In the Devīmāhātmya there is a hymn beginning with “ Śākrādayaḥ sura gaṇāḥ,” which is called the Śākrādistuti. It is a hymn to the Devī. But in the MS. under notice it has been explained as praising Viṣṇu.

Muralīcandrikāguṇjamālā-Prādurbhāva, a modern work on Vaiṣṇavism, is said to be a part of the Pātālakhanda of the Padmapurāṇa, the interlocutors being Brahmā and Nārada. It deals with the meritorious deeds performed by the flute, the Guṇja wreath and others in their previous existences, which enabled them to be so intimate with Kṛṣṇa in their present existence.

Mīmāṃsā.—Pūrva-Mīmāṃsā-paribhāṣā, by Kṛṣṇayajvan or Kṛṣṇa Dikṣita, explains sacrificial terms and the uses of objects indicated by them.

Vidhirasāyaṇa, No. 269, should more properly be Vidhirasāyaṇasukhopajīvinī, a commentary on the Vidhirasāyaṇa by the author himself.

Nyāya.—Trisūtrī-nibandha-vyākhyā by Śaṅkara Miśra. It is a commentary on Trisūtrī-nibandha, i.e., the commentary by Udayana on the first three Sūtras of Gotama and on subsequent commentaries on them. Thus in the extracts are explained not only the commentary on the three Sūtras by Vācaspati Miśra, but also the Vārttika and the Bhāṣya on them. Śaṅkara says that he is not himself responsible for this work, but the real responsible person is his father, whose words and

explanations he has simply copied. He speaks of three commentaries previous to his own, *viz.*, Prakāśa, Darpaṇa and Udyota. Of these the Prakāśa by Vardhamāna is well known.

Gangeśa, to be distinguished from the writer of the Tattva-Cintāmaṇi, wrote a short work on certain topics of modern Nyāya. Two copies of this work have been described in this volume, one from Dinājpur and the other from Comilla. One is called Lakṣaṇamañjarī and the other Lakṣaṇātattva. But they are substantially one and the same work.

Āloka is the name of a commentary on Gangeśa's Tattvacintāmaṇi by Jayadeva Miśra *alias* Pakṣadhara Miśra. Devanātha wrote an appendix to the Āloka. In the year 443 or about 1556 A.D., the work was copied by Rāghava under the orders of Devanātha.

Muktivādārtha is really Muktivāda by *Gadādhara*.

Vedānta.—The works on Vedānta noticed in this volume mostly belong to the Mādhva sect.

Tattvaparakāśikāvivaraṇaṃ, Tattvavivekaṭikā, and Tattva-saṅkhyānavivaraṇaṃ are commentaries by Jayatīrtha on works written by or attributed to Ānandatīrtha.

Mandāramañjarī by Vyāsayati is another commentary on Tattvaparakāśikā.

Tattvasudhānidhi is by Ānandatīrtha himself. One of his commentaries on the Brahmasūtras has been named Anuvyākhyāna. A commentary on this, entitled Nyāyasudhā, by Jayatīrtha, will be found in this collection.

Tarkatāṇḍava also belongs to the same sect.

Dvaitaviveka, an anonymous work, treats of a sort of duality which is peculiar to the Mādhva sect.

Vedāntasiddhāntamuktāvalī, by Vanamālī, who has already been mentioned in the Smṛti section, is a compilation of the philosophical tenets of that sect.

Siddhānta Jāhnavī, by Devācārya, belongs to the Nimbārka sect. The Vedāntasūtras were commented upon by

the founder of the sect, Niyamāditya. The name of the commentary is Vedāntapārijāta Saurabha. Śrīnivāsa wrote a commentary on this, entitled Nigada. The Siddhānta Jāhnavi is an abstract of Śrīnivāsa's commentary. The Siddhānta Setukā again is a commentary on the last by Sundara Bhaṭṭa.

Laghusaṃkṣepa-Śārīraka-Kutūhalam by Mahādeva Vedāntin, is a short work on the Advaita School of Vedānta. This is perhaps the second work of the author, the other being his commentary on the Sāṃkhyasūtras.

Ānandalaharīdīpikā, by Raghunandana Cakravartī, is a new commentary on that work, unknown to Aūfrecht. His father was Candramauli Vādīndra-Tarkācārya.

Tantra.—Kumārītantra. The MS. under notice contains nine Paṭalas only. The first part of the work is called Kālīkalpa.

Tārāpradīpa is a modern tāntrika compilation by Yādava Ācārya Paṇḍita. It is complete in six paṭalas. It belongs to the left-handed school of Tantra, and in one paṭala treats of the six destructive rites.

There is a hymn addressed to Tārīṇī. It contains one thousand, one hundred and eight names, all beginning with *Takāra*. Its recital is credited with conferring emancipation and leading to the knowledge of Brahma. It is said to belong to the last part of the Nilatantra, and curiously enough the tantra is spoken by Kṛṣṇa and not by Śiva. The present MS. No. 129 seems to contain the 33rd paṭala only.

Tṛca-Bhāskara, by Bhāskararāja, the son of Gambhīrārāja, a wellknown author. It is a tāntrika compilation, the prominent feature of which is a diagram, is used as an amulet for the cure of all diseases. The present MS. seems to be defective in the beginning, while the MS. in the Sanskrit College library is defective towards the end.

Tvaritarudraavidhi treats of the formula "Om namo Rudrāya. Kṣipraṃ Kāryasiddhirastu." It leads to speedy success. Two works Nos. 137 and 138 treat of this mantra.

Tantrakōṣa is a work on the power and significance of the fifty letters of the Sanskrit alphabet.

Vijavarṇābhidhānaṭīkā, by Gauramohana Bhaṭṭa, is a work of the same nature. Mātrkā Nighaṇṭu by Paramahansa Ācārya is another work of the same class.

Tantramāṇi is a tāntrika compilation by Kāśisvara. The present MS. contains four paṭalas only.

Tantrarāja by Kāśirāma Vācaspati is another compilation. Kāśirāma is well known as a commentator of Raghunandana.

Tantrasārapariśiṣṭam by Yativara is a third compilation. The author mentions Āgamatattvavilāsa which is a very modern work.

Vāñchākalpalatāmanuvidhānam and Vāñchākalpalatāvidhi are works treating of the tāntrika worship of Gaṇeśa. The one is from the Kumārasaṃhitā and the other is from the Ātharvapaṇarāhasya.

Rasamaṅgala by Gahanānanda Munī treats of the use of mercury, which in Sanskrit is sometimes called "rasa," for medicinal purposes.

Rasakarmamañjarī by Rājārāma Tarkavāgiśa is a work on the six occult practices of the Tāntrikaṣ.

Ṣaṭkarmalakṣaṇa also treats of the same. See page 561 of Rasikamohan's edition of the Tantrasāra.

Śrīvidyāyāḥ Aisvaryādi Svarūpākhyam stotram is from the Śrīkrama.

Śivaśatanāmastotra is from the Mahāliṅgeśvaratantra and Śivasahasranāmastotra is from the Umāyāmala.

Bhairavastavarāja is from the Viṣvasāroddhāra, an original tantra. It praises Baṭuka Bhairava.

Gauramohana Vidyālaṅkāra wrote a commentary on the hymn to Bhuvaneśvarī beginning with Ānandamayīm.

Sarvvānandatarāṅgiṇī by Śivanātha Bhaṭṭācārya. Maher in Noakhali is one of the chief seats of Tāntrikism in Bengal. It is said that Sarvvānanda or Sarvvānandanātha had an interview with the great Devī Bhavānī. His descendants

are still living and are spiritual-guides to a great many families in Eastern Bengal. The present work is a sort of biography of Sarvvānanda, composed by his son Śivanātha.

Rudrākṣaphalaṃ appears to be a work different from Rudrākṣamāhātmyam, for which see page 621 of the Tantrasāra, Rasikmohana's edition.

Kāmyayantroddhāra, by Mahāmahopādhyāya Parivrajakācārya, is a collection of Tāntrika diagrams resorted to for votive purposes. The MS. is dated 1297 Śaka, i.e., 1375 A.D. If the statement of the travelling paṇḍit is true, it is one of the oldest MS. written on paper in Bengal. It is also one of the oldest MS. written in Bengali character.

Prthvīvarāha-sṃvāda appears to be a work written in the interest of the Caitanya sect. It relates to the sacredness of Vṛndāvana and professes to form a part of the Ādivarāha tantra.

Nityānuṣṭhānaṃ seems to be the 26th paṭala of the Sanatkumārīya tantra. Like the preceding work it was written in the interest of the Caitanya sect.

Jñānaratnaśa is a work on Tāntrika architecture and sculpture. It professes to be a part of the Aparājitāpṛcchā.

Vaiṣṇava Works.:—Kīśorakaumudī is a modern work on Vaiṣṇavism, inculcating the worship of the boy Kṛṣṇa. It is an interlocution between Sanatkumāra and Janaka.

Cittāmodasindhu, a poem by Ṣaṣṭhīdāsa Kavirāja, son of Tarkavāgīśa, written in the interests of the followers of Caitanya, at Gaṅgāpura, in the śaka year 1601.

Caitanya had his greatest opponent at Benares, in Prakāśānanda, a follower of the non-dual theory of Śaṅkara. But Prakāśānanda in the course of a controversy was so charmed with the excellence of Caitanya's theory and Caitanya's bearings upon his opponents that he became a disciple of Caitanya, changed his name into Prabodhānanda Sarasvatī, and wrote several works, one of which is Caitanya-candrāmṛta. A commentary on this work has been noticed in

this volume in number 95. The commentator's name is lost by a lacuna. He seems to have had a cognomen Dāruyantra.

Vaiṣṇavacandrikā is a work giving the rules of conduct of a Vaiṣṇava. It has been compiled from various sources. The author Rāmānanda Nyāyavāgīśa nearly completed the work, one day before his death. The work was subsequently completed by his pupil Vanamālī Vasu.

Sārasaṃgrahadīpikā by Rāmaprasāda Devaśarmā is another work on Vaiṣṇava rituals.

Harismṛtisudhāṅkura is a work containing songs in praise of Kṛṣṇa, attributed in the colophon to Raghunandan the great Smṛti compiler, but in the introduction the author calls himself Gauḍavāsī Raghunandana, a Vaiṣṇava born and bred up on the Ganges.

Govindavṛndāvana appears to be a work on Vaiṣṇava tantra. It is based upon Śrīkṛṣṇopaniṣad and composed by Nāgarakṛṣṇadāsa. It deals with the advent of Kṛṣṇa's flute and of Rādhā. It also gives some reason why the images of Kṛṣṇa with a flute in his hand are bent in three places.

Jyotiṣa :—Āṅkacūdāmaṇi by Varāhamihira is a short work on the reconstruction of a lost horoscope.

Bhāvārthamañjarī by Acyuta is a commentary on the Jātakapaddhati of Śrīpati. The MS. was copied in Śaka 1571, by Mahādeva. Acyuta describes himself as belonging to Gautama gotra and as Mihirācārya, meaning astrologer. His father was Sāgara Bhaṭṭa and his grandfather Vāmana.

Jyōtirahasya by Harihara Nyāyālaṅkāra has for its epoch the śaka year 1593.

Siddhāntamakaranda, by Makaranda, was composed at Benares. The author in his calculations follows the Sūrya-siddhānta.

The following works noticed in this volume treat of Jyotiṣa as applied to Smṛti, viz., (1) Jyotiṣkaṇikā by Kṛṣṇānanda Cakravartti, composed under the patronage of Vikramāditya, probably the father of Pratāpāditya, who flourished in Akbar's time (The MS. was copied in Śaka 1887); (2)

Jyotiḥsaṃkṣepa by Kṛṣṇadāsa Cakravarttī, the son of Rāmacandra Cakravarttī, a Vārendra Brahmin of Dinajpur; (3) Jyotiḥsaṃkṣepasāra by Kṛṣṇacandra; (4) Jyotiḥsārasaṃgrahaḥ by Śrīpati; (5) Jyotiḥsāra by Dharmakhāna composed about the year 1777 Samvat = A.D. 1721, and copied in Śaka 1670 = 1748 A.D.; the author Dharmakhāna belonged to the Siṃhavamśa of Rādhā.

Āyuhprabodhinī by Rādhākṛṣṇa is on the astrological calculations on the longevity of men.

Sāmudrikacintāmaṇi, by Mādhava Grāmakara, is a work on divination.

Bṛhatsaṃgraha is a compilation of astronomical, astrological and other subjects, by Revatī Śarmā, the son of Devīdatta, the son of Caitanyakṛṣṇa, the son of Nārāyaṇa Tripada, belonging to the Śāṇḍilya gotra and professing the Kauthumī sākḥā of the Sāmaveda. Revatīśarmā compares himself to Hanumān and was an inhabitant of Prakhyā-yikāpura, otherwise known as Paṇḍitaṭola.

Praśnavidyā by Caṇḍeśvara is a work on divination.

Erotics:—Manmatha Saṃhitā is the only book on erotics in this volume. Rati and Madana have been introduced here as interlocutors. The present MS. containing five chapters appears to be the Phālgunamāhātmya of the Saṃhitā.

Drama:—There are three dramatic works noticed in this volume. The first is Bhartr̥harinirveda by Harihara Upādhyāya, dealing with the renunciation of the world by Rājā Bhartr̥hari on the death of his wife Bhānumatī. It is written in the interest of the Śaiva sect, at the festivities in honour of Bhairaveśvara, and Gorakṣanātha comes at the end to pronounce the epilogue. The second is Prabodhodaya, an allegorical representation by Śukleśvaranātha, enacted at the court of Bhagavantarāya of the family of Sagara, who flourished in the 17th century. (See pp. 38, Vol. II., of the Sanskrit College Descriptive Catalogue.) He ordered that the whole performance should be in Sanskrit. The subject-matter of the drama is the dispute between the

professors of various systems of philosophy on the eternity or non-eternity of sound. This may be an imitation of the Vidvanmodatarāṅgiṇī by Cirañjīvaśarmā.

The third is a comedy entitled Gauridigambara-prahasana, by Śaṅkara Miśra, the commentator of the Vaiśeṣika-sūtras. It was enacted under the orders of Bhavanātha Miśra the father of the author. The drama treats of the marriage of Pārvatī with Śiva.

Kāvya.—A number of new commentaries on well-known Kāvya have been described in this volume. Kumāra-sambhavaṭīkā by Bhagīratha Pītamunḍi, a Bengali Brāhmaṇa of the Rādhiya distribution; Kāvyaḍarśa-Ṭīkā by Tribhuvanacandra, a paṇḍita belonging to the Jaina religion, on two of the three chapters of the book; Kāvyaaprakāśaṭīkā, by Śrīkṛṣṇa Śarmā, entitled Rasaprakāśa, ends with the fifth chapter; two commentaries on Ghatakarpara by Rāmānātha and Devīdāsa, and two commentaries on Nalodaya, one by Vāgīś and the other by Rāmanārāyaṇa Siddhānta, composed in Śaka (?) 1635; Padyāvali-ṭīkā, by a disciple of Dāmodara Gosvāmī, who on his turn was a distant disciple of Śyāmānanda Gosvāmī, who was one of the three leaders of Vaiṣṇavism who ruled the Vaiṣṇava society in the generation succeeding Caitanya.

Nandikeśvarastavavṛtti is a commentary on the Jaina hymn of Nandikeśvara, by Jinavallabha Sūri. The commentary is by Somagaṇi.

Nemicarita is a part of the Triṣaṣṭi-salākā-puruṣa-carita by Hemacandra. It belongs to the eighth Parva of that work and treats of the emancipation of Nemi. It is a Jaina work.

Mahimnastavaṭīkā, by Vācaspati, is a brand new discovery.

No. 26 is a commentary on the Mahimnastava by Madhusūdana Sarasvatī. Śrīkṛṣṇa stotra, No. 310, by Bilva-maṅgala or Līlāsūka, has the same commencement as No. 1198 of Raj. Mittra. But the two works appear to differ in various respects.

Saṅgīta-Rāghunandana with a commentary entitled *Vyaṅgārthacandrikā*, No. 324, is by Viśvanātha Siṃha, who was at once a Brahmin, a Siṃha and a Mahārājādhirāja. The text of the present work was written when Viśvanātha was a kumāra. But the commentary was written when he was a Mahārājādhirāja. In the present work Viśvanātha, who must have flourished within the last two hundred years, attempts to propagate the cult of the combined worship of Sītā and Rāma, following the example of the combined worship of Rādhā and Kṛṣṇa by the followers of Caitanya. He attributes to Rāma and Sītā all those phases of love sport which form so prominent a feature of the worship of Rādhā Kṛṣṇa. The work seems to have been written in imitation of the *Gītagovinda*. From No. 2329 of Rāj. Mitra we know that Candralāta was the founder of this system of combined worship of Rāma and Sītā. Priyadāsa wrote a work on the succession of the teachers of this cult, and Viśvanātha Siṃha was a pupil of Priyadāsa. Jayasīṃha was the father of Viśvanātha. Viśvanātha had for his minister Bhodulal who was an expert in Vedānta. Aufrecht seems to interpret the words *Sītārāmacandrakṛpāpātra* in the colophon of No. 73 Rāj Mittra by saying that Viśvanātha was an officer of *Sītārāmacandra Bāhādur*. But another and a better interpretation is possible. Viśvanātha was a missionary of *Sītārāma* worship, and as such he thought he was an object of special favour of *Sītārāmacandra*. The idea of a Mahārājādhirāja being an officer of a Bahadur does not commend itself.

Stotravivaranam, No. 355, is a commentary on a stotra or hymn of Viṣṇu commencing from his feet and ending in his hair. The text is attributed to Śaṅkara and the commentary is by Ānandagiri.

Hariharasubhāṣitam is an anthology divided into chapters dealing with training, advice, sojourn in foreign countries, panegyrics of kings, politics, erotics and spiritual excellence.

Meghadūta Tīkā by Divākara-Upādhyāya, appears to be

a commentary of some merit, as it attempts to give the poetical meaning of particular words and phrases.

Yamakabhārata is one of the thirty-seven genuine works of Ānandatīrtha, the founder of the Mādhva system.

Sāra-mañjari, No. 247, a commentary on the Rāghava-Pāṇḍaviya of Kaviraja Paṇḍita, by Jitāmitra, is to be differentiated from the commentary of the same name on the same work described in Eggeling, p. 1442.

Śāntisātaṭa Tīkā by Vidyāvinodācāryacūḍāmaṇi is unknown to Aufrecht. Vṛndāvana kāvya is well known. No. 282 describes a commentary on it by Rāmanārāyaṇa, the son of Candrasekhara, written in seven years, from 1655 śaka to 1661 śaka, under the patronage of Rājā Kṛṣṇa Candra of Nadia, the well-known patron of literature. This is unknown to Aufrecht.

Vṛttaratnāvalī, No. 280, by Cirañjīva, is a panegyric on Yaśovanta Siṅha, the Nāyeb dewan of Dacca, under Sujā-uddaula, the Nawab of Bengal. He was an inhabitant of Western Bengal and patronized literature, both Vernacular and Sanskrit, and he was the Dewan who opened the gate closed by Sāyestā Khan at Dacca, because he was equally successful with that renowned Nawab in getting rice sold at eight maunds per rupee. The author is Cirañjīva, the son of Rāghavendra Bhaṭṭācārya Śatābadhana, a pupil of the great Naiyāyika Bhavānanda Siddhāntavāgīśa. Cirañjīva wrote many works both in Nyāya and in Kāvya, one of which is Vidvanmoda-taraṅgiṇī. The panegyric appears to have been composed in śaka 1658 about 1731 A.D., while Yaśovanta's reputation was at its height.

Bhramaragīta No. 209 with its commentary No. 210 are two unique works in which a bee is threatened and coaxed as a messenger from Kṛṣṇa by Rādhā. It describes ten different stages of love in absence. The ten stages are described in ten Anuṣṭubh verses, and ten examples are given in Mālinī. The commentary follows the method of Ujjvala-Nīlāmaṇi.

Bhāvaśatakam, a century of verses on the sentiments of love by Nāgarāja. See Kāvya-mālā, Part IV., p. 87.

Kumārapālacarita or Kumārapāla-prabandha was composed from oral tradition in the year samvat 1492 by Jinamaṇḍaṇagani or Upādhyāya.

Upadeśa-samuccaya, by Sonaphūla Upādhyāya, the son of Rāmaśekhara, the son of Ananta, the son of Kṛṣṇadeva, the son of Dāmodara, the author of Darpaṇa, perhaps the Saṅgītadarpaṇa. The MS. is defective in the beginning. The advices given are both on spiritual and temporal subjects.

Medicine.—Rasaratnasāra, by Narasiṃha Kavirāja, a disciple of Rāmakṛṣṇa, the son of Nilakanṭha belonging to the Dākṣiṇātya Vaidika class, is a modern compilation of Hindu medicine, in which metals play an important rôle.

Vaidyakaśāra (Śaṅkarākhyā) by Rāmacandra is a short treatise on Hindu medicine. The author says that he received his inspiration from Pārvatī.

Pathyāpathyanighaṇṭu is a work on sick-diet. Anonymous.

Apathyaśamanam, the cure of diseases produced by indigestible food. It appears to be only a part of a larger work entitled Bhojanakautūhala. It was confined to a few physicians and therefore the name Vaidyavaiśeṣika.

Buddhist.—Āryavasudhārā is the only Buddhist book in this volume. It is in the form of a complete Māhāyāna sūtra. Vasudhārā or Vasundharā is still extensively worshipped in Nepal.

Jaina works.—Nirayāvalī Sūtram, the eighth upāṅga of the Jains, has been edited by S. Warren, Antwerp, 1879. For the contents see Ind. Ant., Vol. XXI, p. 21.

Oghaniryukti, the fifth cheda sūtra in Dr. Rājendralal's list (see Notices, Vol. III, p. 68), but not included in the list given by Weber in Ind. Ant., Vol. XVII, p. 285A. For a description see p. 79 of Peterson's fourth report on the search for Sanskrit MSS.

Vyavahāra Sūtram is the third chheda sūtra, according to Weber, but according to Dr. Rājendralal, the fourth kalpa-sūtra. For the description see Ind. Ant., Vol. XXI, p. 210.

Thānāṅga-Sūtra-Vṛtti is a commentary on the third Aṅga of the Jainas, by Abhayadeva Sūrī. In the MS. under notice the first 55 leaves are missing. The work is divided into ten Adhyayanas.

Sāmayikaṭikāvārttikam appears to contain a Gujrāṭī and a Sanskrit commentary on the Sāmayika Niryukti which forms the 10th part of the Āvaśyaka Sūtra, the second Mūla Sūtra of the Jainas. See Ind. Ant., Vol. XXI, p. 386.

Pratyākhyānabhāṣyavandanakabhāṣyāvācūrṇī by Soma Sundaragaṇī. The Pratyākhyānasūtra and the Vandana Sūtra are parts of the Āvaśyaka Sūtra, the second Mūla Sūtra of the Jainas. See Ind. Ant., Vol. XXI, p. 389.

Navaliṅga Sūtram appears to be a short treatise on the determination of gender, attributed to Hemacandra. It has a commentary entitled Avacūrī.

Gautamī Sūtram, a work on Jaina ritual and Jaina yoga, in Sanskrit verse.

Gurvāvalīnāma Mahācchandaḥ by Muni Sundara is a paṭṭāvalī of the Tapāgaccha.

Vijayatilaka Mahopādhyāya wrote a hymn to Rṣabha Jina in imitation of Śatruṅjaya Śṛṅgārahāra. No. 155 is a commentary on it.

Laghusaṃgrahaṇī:—Peterson thinks it to be the same as Saṃgrahaṇīratnaṃ. See Peterson, Vol. III, Index of books.

Praśnottararatnamālā appears to be the same as Peterson Palmleaf, 218. 4. It is a small work in 86 Ślokaś, by Amoghavarṣa Nṛpaṭuṅga of the Rāṣṭrakūṭa dynasty, after his abdication (see Journal Bo. As. Soc., Vol. XX, p. 29). It appears that for a long time the book was attributed to Vimāla, a Jaina monk of the Śvetāmbara sect, and it has been so recorded in the MS. under notice.

The Kammapayādi is a work in Prākṛt. The Tīkā No. 49 is by Malayagiri; see Peters, Vol. III, pp. 49-50.

Lokaṇāladvātrīṃśikā, in Prākṛt, contains description of the fourteen worlds in 32 verses.

Lokaṇālikāvācuri is a commentary in Sanskrit on the above. See Peterson No. 61, p. 223, Vol III.

Puṣpamālā according to Weber is a Jaina kathānaka. It is substantially the same as the story of King Śivi and the pigeon. See Weber, p. 1099.

Yoga Śāstram by Hemacandra. The first four out of the twelve prakāśas has been published by Dr. Windisch in the Journal of the German Oriental Society.

Upadeśatarāṅgiṇī contains a number of moral stories of the Jains.

Bṛhacchāntītikā has been twice noticed in Nos. 197-198. There is a hymn called Śāntistotra or Śāntistava, attributed to Śānti, perhaps Śāntinātha. The commentary entitled Subodhā was composed by Harṣakīrtti, pupil of Candrakīrtti of the Nāgapuriya Tapāgaccha.

Śatakaṣaṭkalyāṇikanibandhastavanam is a hymn to Mahāvīra giving the story of his life.

NOTICES OF SANSKRIT MSS. 1894.

No. 1. **अङ्गचूड़ामणिः** By **वराहमिहिराचार्यः**. Substance Teret leaves, 8 x 1½ inches. Folia 47. Lines 5, on a page. Extent 225 ślokas. Character Bengali. Date, Sk. 1572. Place of deposit, Zilla Medinipur, Post Office Garvetā, grāma Khunverā, Late Paudit Rāmatārāṇa Ćiromaṇi. Appearance old. Generally Añkas. Correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

प्रणम्य भानोः पदपङ्कजातं विखोक्त्वा शङ्कं निखिलं तदुक्तं ।
 श्रीमद्भारद्वाज्ये वितन्त्येतस्मादङ्गस्य चूडामणिरङ्गलेशः ॥
 प्रयोजनमुखोद्देशमुखेन × × × × × साह ।
 विनष्टकोष्ठोद्धारणप्रवृत्तः शुक्ला शङ्कं मासमपि क्रमेण ।
 कुजादिषट् खेचरभं × × × × × × ॥ इत्यादि ।

End.

वा । ४ । ४ । ४ । २ । २ । २ । २ । २ । २ । २ । २ । २ । श्रीः ।
इति वराहमिहिरीचार्य विरचिताङ्गुलामणिः समाप्तः ।
अङ्गुलामणिमिश्रं दिव्यमङ्गुलसूत्रेण गुम्फितं
कण्ठेऽर्पयत यत्नेन सुधियोऽमृतसराः स्वयं ॥
श्रीभक्तस्तु शकाब्दाः १५७९ ।

विषयः । नष्टकोष्ठपुद्गार विषयकोऽयं ग्रन्थः ॥ क्रमेण मासादीनां गणनं ॥

No. 2. अद्यतारकोपनिषत्. Substance country-made paper, 10×3 inches. Folia 2. Lines 12 on a page. Extent 50 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhatta. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

अथातोऽद्यतारकोपनिषदं व्याख्यास्यामः यतयेति चित्तेन्द्रिया यन्नामादिषड्-
गुणपरिपूर्णाय चित्सवरूपोऽहमिति सदा भावयन् । सम्यक् निमौलिताक्षः
किञ्चिदुन्नीलिताक्षो वान्मूर्द्ध्या भू ... दुपरि सच्चिदानन्दतेजः कूटरूपं परं
ब्रह्मावलोकयन् । इत्यादि

End. यः सकृदुच्चारयति, तस्य संसारमोचनं भवति, सर्व्वजनकृतं पापं तत्क्षणा-
देव नश्यति, सर्व्वान् कामानवाप्नोति, सर्व्वपुरुषार्थसिद्धिर्भवति य एवं
वेदेत्युपनिषत् ।

Colophon. × × × ×

विषयः । योगेनात्मसाक्षात्कारप्रकारकथनम् ।

No. 3. अध्यात्मवह्नोत्तरी . Substance country-made paper, 10×4½ in-
ches. Folia 11. Lines 26 on a page. Extent 330 ślokas. Character
Nāgara. Date, Sm. 1871. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalā
cāryya Mahārāja Bāla Candra Sūri. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. राग वेला डल ।
क्या सोवे उठि जाग वाडरे अक्खल जल जु आयु घटत है देत पोहरिया
घरिय घाडरे ।

End. आनन्दधन प्रभु तु स्थारि मिलनकुँ जाय कयवत लुँ कासी । इति पदम् ।

Colophon. इति श्रीआनन्दधनजीकृत अध्यात्मवह्नोत्तरी समाप्ता ।
सम्बत् १८७१ । फाल्गुण सुदि

विषयः । जैनानां आत्मविचार कथनम् ।

No. 4. अन्येष्टिप्रयोगः . Substance country-made paper, 8×2 inches.
Folia 107. Lines 7 on a page. Extent 1498 ślokas. Character Nāgara.
Date, Sm. 1919. Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Ap-
pearance new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
अथ अस्थिभावे पालाशविधिर्लिख्यते । स्नानं मद्य × × वस्त्रपरिधानम्,
आचम्य प्रणानायम्य देशकालौ सङ्कीर्त्तापसव्यं गोचस्य प्रेतस्य प्रेतत्वमुक्तये
उत्तमलोकप्राप्तये अस्थिभावे पालाशविधिना श्रीर्द्धदेहिककर्माहं करिष्ये ।

End. गवामङ्गेषु तिष्ठन्ति सुवनानि चतुर्दश ।
यस्मात्तस्माच्छिवं मे स्यादिहलोके परत्र च ॥

Colophon. इति प्रयोगदर्पणे उत्तरकर्मा समाप्तः । सम्बत् १९१९ ॥

विषयः यजुर्वेदीयानां श्रीर्द्धदेहिकपद्धतिः ।

No. 5. अन्त्येष्टिप्रकाशः By दिवाकरः. Substance country-made paper, 10×3 inches. Folia 25. Lines 11 on a page. Extent 600 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः. श्रीहरिः ॥

अथ वक्तृचानां अनादिताग्निना निर्देशेण मृतानामौर्ध्वदेहिकप्रयोगः,
क्षीणवस्त्रायां सर्वप्रायश्चित्तविधिनाश + भूतः शक्तौ सत्यां पूर्वोक्तानि
भूयश्चादीनि दानानि दत्त्वोत्क्रान्तिधेनुं दद्यात् ।

End.

विश्लोक्य सेतत्सर्व्वं × येन तुष्यन्ति सुहृदं,
तेषां निष्ठा नचैवेह नचासुवापि दृश्यते ।

Colophon.

इति श्रीभारद्वाजदिवाकरविरचिते अन्त्येष्टिप्रकाशः समाप्तः ।

विषयः आचक्षायनशास्त्रीयानां अन्त्येष्टिविधिः ।

No. 6. अपलीकाधानाग्निहोत्रादिनिर्णयः By शङ्करभट्टः. Substance country-made paper, 8×3 inches. Folia 2. Lines 14 on a page. Extent 60 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

आहिताग्नेर्ज्येष्ठसवर्णपत्नी मृता औताग्निभिर्दग्धया आहिताग्निमग्निभिर्दहन्ति
यज्ञपावैश्चेत्यग्नियज्ञपात्रकरणकदाहेनाहिताग्निशरीरसंस्कारविधा आहिता-
ग्निपदे लिङ्गस्याविवक्षितत्वात् स्त्रिया अप्याहिताग्निपदेनोक्तेः ।

End.

तद्वदेव पत्न्यग्न्यपचपरमेव भवति । भारद्वाजस्त्वन्तु पत्नीप्राधान्यपचपर-
मिति सर्व्वं निरवद्यम् ।

Colophon.

इति श्रीमत्पद्माक्षप्रमाणपारावारपारीणधुरीण-मीमांसाद्वैतसाम्नाषधुरंधर
श्रीभट्टनारायणात्मज भट्टशंकरकृते द्वैतनिर्णये अपलीकाधानाग्निहोत्रादि
निर्णयः ।

विषयः पत्न्यसत्वे अग्न्याधानं किमुपायेन कर्त्तव्यं तन्निर्णयः ।

No. 7. अपथ्यशमनम्. Substance country-made paper, 6 × 4 inches. Folia 3. Lines 15 on a page. Extent 43 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhatta. Appearance old. Verse. Incorrect.

Beginning. अथातोऽपथ्यशमनं व्याख्यास्यामः
 अपथ्यशमनं वक्ष्ये रोगिणां च परं हितम् ।
 सुखेन पच्यते येन लाघवं चोपजायते ॥
 गोप्यतां वैद्यसर्वं ... न प्रकाशं कथंचन ।
 शकं फलं दृन्तकृतामस्य माहिषमोदनम् ॥
 सर्पिर्वसातेल मथोष्णशीतं चाराह्ममद्यासवपायसञ्च ।
 एतेषां परिपाकं च यथा भवति रोगिणाम् ॥

End. उष्णेन पच्यते शीतं शीतेनोष्णं विपच्यते ।
 एतत्ते कथितं सम्यक् अपथ्यशमनं स्मृतं ।
 हिताय च गदात्तानां भिषजां जीवनाय च ।
 कौतूहलं नरेन्द्राणां अपथ्यशमनं स्मृतं ॥

Colophon. इति औवेद्यवैशेषिके श्रीमद्भोजनकौतूहले अपथ्यशमनं समाप्तम् ।
 विषयः अपाकस्य परिपाकोपायकथनम् ।

No. 8. अपराजितास्तुतिः (त्रैलोक्यविजयानाम्नी) विष्णुधर्म्मोत्तरीया. Substance country-made paper 11 × 3 inches. Folia 4. Lines 7 on a page. Extent 90 ślokas. Character Bengali. Date Sk. 1753. Place of deposit, Zilla Medinipura, Post Office Garvetā, grāma Khunvorā, Lato Pandit Rāmatārāṇa Śiromani. Appearance fresh. Prose and verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमोऽपराजितायै ।
 ॐ नीलोत्पलनिभां देवीं निद्रासुद्रितलोचनाम् ।
 नीलकुक्षितकेशाद्यां निम्ननाभिं बलिचयाम् ॥
 नानाभरणसंयुक्तां चक्रवाकैश्च वेष्टिताम् ।
 वराभयकराभ्रोजां प्रणतार्तिविनाशिनीम् ॥
 पादयोः शृङ्खलापूर्णां वक्त्रच्छेदनदेवताम् ।
 स्कीर्तां पीताम्बरोपेतां × × × स्रग्विलेपनाम् ॥

पीठशक्त्याहतां देवीं परसैन्यप्रभञ्जिनौम् ।

शङ्खचक्रगदाहेतिभिन्नहस्तां विलोचनाम् ।

ध्यायेदपराजितां देवीं सर्वकामफलप्रदाम् ॥ इत्यादि ।

End.

ॐ भूः स्वाहा । ॐ भुवः स्वाहा । ॐ स्वः स्वाहा । ॐ भूर्भुवः स्वः स्वाहा ।

यत एवागतं पापं तत्रैव गच्छतु स्वाहा । ॐ बले स्वाहा । ॐ अवले स्वाहा ॥

ॐ अजिते स्वाहा । ॐ अपराजिते स्वाहा । ॐ असिद्धसाधनीं स्वाहा ।

Colophon.

इति विष्णुधर्मोत्तरे तृतीयकाण्डे त्रैलोक्यविजयाऽपराजिता समाप्ता ।

ॐ तत्सत् । शकाब्दाः १७५३ । ४ । २९ ।

विषयः । अपराजितायाः स्तुतिकथनं प्रयोगश्च ॥

No. 9. अमरकोष टीका (नामलिङ्गकौमुदी) By रामकृष्ण . Substance Palm-leaves, 13×2 inches. Folia 116. Lines 5 on a page. Extent 2000 ślokaś. Character Bengali. Date Sk. 1644. Place of deposit, Dinājapura, Babu Girīṣacandra Cakravartti (Vakil). Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो लिपिलम्बोदराय ॥

प्रणम्य नन्दतनयं वाच्यं सकलनामभिः ।

तन्यते रामकृष्णेन नामलिङ्गाख्यकौमुदी ।

ग्रन्थारम्भसमये विघ्ननाशाय मङ्गलमाचरति । यस्मैति यस्य सिन्धोगुणा अनघा दोषासमुन्निताः, स भगवान् सेव्यतां अर्थादस्माभिः । सेवा भक्ति-
सदाशंसा एव मङ्गलं प्रकृते च अस्माकं तत्र भवत्विति यावत् ॥

End.

“प्रतिशोभ्यप्रसिद्धात् प्रसिद्धं नच वाक्यान्तरे ग्रन्थोपयुक्तलाभावः स इति वाच्यं ग्रन्थः समाप्त इत्यवान्वयापत्तेः । उच्यते प्रकृते समाप्तिग्रन्थे सप्तपयुक्तयावद्वाक्यकलं इति नान्वयः ॥ समाप्तसामान्यलक्षणानु निष्पन्नं यावत् घटकलं यथा यागसमाप्तिः । मङ्गाभारतश्रवणं समाप्तं इति ।

Colophon.

इति श्रीतर्कपञ्चानन भट्टाचार्यविरचिता नामलिङ्गाख्यकौमुदी समाप्ता ।

शक्ते वेदतर्कतुल्यचन्द्रमिति ... .. लिखे ॥ १९४४ शक ॥

विषयः । अमरकोषस्य व्याख्यानं ॥

No. 10. अमरकोषपञ्जिका (पदचन्द्रिका) By बृहस्पतिः . Substance country-made paper, 10×4 inches. Folia 220. Lines 12 on a page Extent 5000 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura. Babu Girīṣa Candra Cakravartti Vakīl. Appearance old. Prose. Generally correct.

Beginning.

नमो भगवते वासुदेवाय ॥

अध्यास्ते यः सर्वं भुवं (ईदृश इत्यगवरो वचसः),

अहमिति संविद्विषयः पुरुषः स परं पुरातनो जयति ।

अभीष्टदेवतानमस्काराद्युपनीतमदृष्टं हि विद्वापरनामकसाध्यप्रतिबन्धका-
धर्मेतिरोधानद्वारा प्रारिञ्चितं परिसमापयति इति प्रासाणिकमतो
निष्प्रत्यूहप्रारिञ्चितपरिसमाप्तिहेतु-स्तेष्टदेवतासङ्कीर्तनाद्विशिष्टादृष्ट सुत्पिपाद-
यिषुः ग्रन्थकारः प्रथमं पद्यं निबबन्ध यस्येति । हे धीराः स भगवान्
सेव्यतामाराध्यतां इत्यादि ॥

End.

नैष्ठतो राजसः द्वाक्कमसि सुसननं क्लीव इत्यस्य विषयः । इदमोजः इदं
यशः इतोभयं प्राप्नोति इदं रजः परत्वात् क्लीवं शेषमिति । इह ग्रन्थ-
विस्तरभयात् यज्ञिज्ञं नामत्वेनोक्तं तच्छिष्टानां पूर्वार्थायाणां महाकवी-
नाञ्च प्रयोगात् ज्ञेयं, यथा गोधा पुंस्सपि स्त्री पोटा नपुंसकेऽपि स्त्रीत्यादिक-
सूचनीयमिति ॥

Colophon.

इति महिन्तापनीय कविचक्रवर्ति राजपण्डित पण्डितसर्वभौम कवि
पण्डितचूडामणि महाचार्य रायमुकुटमणि श्रीमद्बृहस्पतिहतायाममर-
कोषपञ्जिकायां पदचन्द्रिकायां लिङ्गादिसंग्रहवर्गविवरणं समाप्तम् ॥
समाप्तेयं अमरपञ्जिकेति ॥०

विषयः । अमरकोषस्य व्याख्यानम् ॥

No. 11. अमरसेन वैरसेनकथा . Substance country-made paper, 10×2½ inches. Folia 7. Lines 12 on a page. Extent 280 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācārya Bālacandra Sūri. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

अथ अमरसेन वधरसेनयोः कथा जिनपूजा ऊपरि प्रारभ्यते मया
यतो जाय इत्युपनदानं भोगानं कारणं शिवफलं च जह × ×
भायाणं सुषाण भिव सुरसेनस्स ।

End. तत्र देवलोकसौख्यमनुभूय ततः श्रुत्वा मनुष्यसौख्यानि भुक्त्वा क्रमेण षष्ठभवे सिद्धिं यास्यतः ।

Colophon. इति श्री अमरसेनवयरसेनकथानकं सम्पूर्णम् ।

विषयः जैनधर्मसाक्षात्कारकथनप्रसङ्गे अनयोः कथा ।

No. 12. अयोध्याखण्डम् (स्कन्दपुराणीयम्). Substance country-made paper, 14×5 inches. Folia 30. Lines 9 on a page. Extent 1000 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura Rājavāṭī. Appearance fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥
 हिमवद्वासिनः सर्व्वे सुनयो वेदपारगाः ।
 त्रिकालज्ञा महात्मानो नैमिषारण्यवासिनः ॥
 यतश्चान्यच्च बद्धवः सशिष्या बद्धवो मताः ।
 कुरुक्षेत्रे महाक्षेत्रे तत्र द्वादशवार्षिके ।
 प्रवर्त्तमाने रामस्य क्षितीशस्य महात्मानः ॥
 इत्यादि ॥

End. पुत्रार्थी लभते पुत्रं धनार्थी धनमाप्नुयात् ।
 मोक्षार्थी मोक्षमाप्नोति (भक्तियदि लिख्यते)
 ... .. सर्व्वभोगांश्च भुक्त्वा ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे अयोध्याखण्डे दशमोऽध्यायः ॥ ॐ ॥

विषयः । १ अध्याये विष्णुहरिप्रभावादि कथनम् ॥ २, ३ अध्याययोः खर्गद्वारमहिमादि-
 कथनम् ॥ ४ अध्याये चन्द्रद्वारमहिमादि कथनम् ॥ ५ — १० अध्यायेषु अयोध्यासाक्षात्कारादि
 कथनम् ॥

No. 13 अवधूताश्रमः. Substance country-made paper, 12×3 inches. Folia 4. Lines 7 on a page. Extent 110 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātā grāma, Post Office Mehar, Zilla Comilla, Pandit Jagadbāndhu Tarkavāgiṇa. Appearance fresh. Verse. Correct.

Beginning. अवधूतानां दशधा संज्ञा दृष्टच्छङ्करविजये ।
 तीर्थाश्रमवनारण्यगिरिपर्वतसागराः ।
 सरस्वती भारती च पुरीति दश कीर्तिताः ॥
 त्रिवेणीसङ्गमे तीर्थे तत्त्वमस्यादिलक्षणे ।
 यः स्नायात् तत्त्वभावेन तीर्थनामा स उच्यते ॥
 आश्रये ग्रहणे प्रौढ आशापाशविवर्जितः ।
 यातायातविनिर्मुक्त एतदाश्रमलक्षणम् ॥
 सुरग्ये निर्जने देशे वने वासं करोति यः ।
 आशापाशविनिर्मुक्तो वननामा स उच्यते ॥ इत्यादि ।

End. कुलावधूतस्तत्त्वज्ञो जीवन्मुक्तो नराकृतिः ।
 साक्षान्नारायणं भक्त्वा गृहस्थस्थं प्रपूजयेत् ॥
 यतेर्दर्शनसाधने विमुक्तः सर्वपातकात् ।
 तीर्थव्रततपोदानसर्वयज्ञफलं लभेत् ॥

Colophon. इत्यवधूताश्रमः ।

विषयः । अवधूताश्रमलक्षणकथनं अवधूतानां कर्तव्यनिरूपणञ्च ।

No. 14. अवधूतोपनिषत् . Substance country-made paper, 10×4 inches. Folia 1. Lines 11 on a page. Extent 25 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhatta. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. अथ तुरीयातीतावधूतानां कोऽयं मार्गस्तेषां का स्थितिरिति पितामहो
 भगवन्तं पितरमादिनारायणं परिसमेत्योवाच तमाह भगवन्नारायणो
 योऽयमवधूतमार्गस्त्वो लोके दुर्लभतरो न तु वाञ्छितो यद्येको भवति ।

End. असंभाषण परस्वरूपध्यानेन निरास्त्रम्बमवलम्ब्य स्वात्मनिष्ठानुकूलेन सर्वं
 विस्मृत्य तुरीयातीतोऽवधूतवेषेणाद्वैतनिष्ठापरः प्रसवात्मकत्वेन देहत्यागं
 करोति यः सोऽवधूतः स कृतकृत्यो भवतीत्युपनिषत् ।

Colophon. इति तुरीयातीतावधूतोपनिषत् समाप्ता ॥

विषयः । तुरीयातीतावधूतस्वरूपकथनम् ॥

No. 15. अशौचनिर्णयः By श्रीनिवासतर्कवागीश भट्टाचार्य . Substance country-made paper, 12×2½ inches. Folia 17. Lines 6 on a page. Extent 350 glokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, District Dacca, Sonārgā Kṛṣṇapura. Pandit Carat Candra Bhattācāryya. Appearance old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रथम्य पुण्डरीकाक्षं शुद्धये द्विजशुद्धयोः ।
 श्री श्रीनिवासधीरेण क्रियतेऽशौचनिर्णयः ॥
 अथ जननाशौचं । तच्चादौ ब्राह्मणशुद्धयोरेवाशौचं वक्तव्यं अधुना अन्येषां
 प्रचाराभावात् । ब्राह्मणसाक्षिरसौ यथा ।
 गर्भाधानादिसंस्कारैर्युक्तस्य नियतव्रतैः ।
 नाध्यापयति नाधीते स ज्ञेयो ब्राह्मणव्रतवः ॥
 मनुः—शुद्धेद्विप्रो दशाक्षेन द्वादशाक्षेन भूमिपः ।
 वैश्यः पञ्चदशाक्षेन शूद्रो मासेन शुद्धति ।
 राजककैवर्त्तादीनामपि शुद्धतुल्यमशौचं यतः शुद्धवर्णसङ्करा इति वचनात् ॥
 इत्यादि ।

End.

अथ दंष्ट्रादिदन्ताशौचं । शस्त्रघातमृतस्य यदि तृतीयदिनाभ्यन्तरे
 मरणं तदा चिरात् मशौचं यदि अष्टाद्वर्षं चिपते तदा सम्पूर्णशौचं
 सर्वेषां तादृशी व्यवस्था सर्ववर्णविषया तथाच गीतमः ।
 शस्त्रघाते अष्टाद्वर्षं यदि स्थान्मरणं कश्चित् ।
 सम्पूर्णं तत्र कर्त्तव्यं सर्ववर्णेषु नित्यशः ॥
 ... ..
 तथाच व्यासः । दंष्ट्रिणा च हतो यस्तु तस्माशौचं ... .. ।
 व्याससमात् चिरात् स्यात् दशरात्र मतः परं ॥
 एतेन व्याससर्पकुम्भकन्दरादीनां ग्रहणं बोद्धव्यम् ।

Colophon.

इति श्रीयुततर्कवागीशभट्टाचार्यश्रीश्रीनिवासरचिताशौचनिर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । ब्राह्मणशुद्धयोर्जनमरणाद्यशौचनिरूपणम् ।

No. 16. अशौचनिर्णयः By भट्टोजीदीक्षितः . Substance country made paper, $9 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia 7. Lines 10 on a page. Extent 200 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

श्री गणेशाय नमः ।

पराशरः ।

आचतुर्थात् भवेत् खावः पातः पञ्चमषष्ठयोः ।

अत ऊर्ध्वं प्रकृतिः स्थादिति । तत्र खावे + य मासचये मातु स्त्रिरावं,
आषष्ठं माससमसंख्यादिनमाशौचं । चतुर्थे चत्वारि, पञ्चमे पञ्च, षष्ठे षड्
इत्यर्थः ।

End.

प्रक्रान्तप्रायश्चित्तानां आशौचं नास्ति, प्रवृत्तचौलोपनयनादिसंस्कारेषु
यज्ञदेवताप्रतिष्ठारामाद्युत्पत्तीर्गादिष्वप्येवमिति ।

Colophon.

इति पदवाक्यप्रमाणञ्च श्रीलक्ष्मीधरस्वरः सन्नुना भट्टोजीदीक्षितेन विर-
चिताशौचनिर्णयः समाप्तः ।

विषयः । जननमरणायशौच निर्णयः ॥

No. 17. अशौचनिर्णयः By जीवदेवः . Substance country-made paper, 8×2 inches. Folia 18. Lines 10 on a page. Extent 380 ślokas. Character Nāgara. Date Sm. 1793. Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीकृष्णं दुष्टिराजस्य प्रणम्याशौचनिर्णयः ।

क्रियते जीवदेवेन यथामति समासतः ॥

जीर्णान्नवीजानाशौचग्रन्थानाल्लोच्य सर्व्वशः ।

संपद्योऽत्र कृतः सङ्ग्रहस्तथोऽयं प्रयत्नतः ॥

End.

कृतस्त्वस्मात्सर्व्वमिति — पण्डितजनालङ्कारचूडामणि

गोदातीरजनि गुणोच्चयमणि नाम्नापदेवोऽपणीः ।

तत्पूजोरिच जीवदेवकृतिनः सङ्ग्रहशास्त्रे कृता

वाशौचस्य विनिर्णयोऽयमभवत् श्रीकृष्णसंतुष्टये ॥

Colophon. इति श्रीमत्सुकलभूमण्डलमण्डनायमानश्रीमद्विद्वद्व्यापदेवसुमजीवदेवलाते-
स्मृतिकौस्तुभे आशीचदीधितिः समाप्तः ।
सम्बत् १७८९ । पोष शुक्लनवमी ।
विषयः । जननमरणाद्यशीच निर्णयः ।

No. 18. असगोत्रपुत्रपरिग्रहपरीक्षा By अहोबल शास्त्री. Sub-
stance country-made paper, 12×3 inches. Folia 5. Lines 9 on a page.
Extent 90 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit,
Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ऋग्वेदे पञ्चमाहके द्वितीयप्रपाठके परिषदं चरणस्य रेकसो नित्यस्य वायः
पतयः स्याम । न शेषो अग्रे अन्यजात + स्वचितानस्य मापथी विदुः ।

End. अत्यन्तसंदिग्धगोत्रसंभवाकासगोत्रपुत्रपरिग्रहोपेक्षापक्ष एवं त्रेधा नि-
त्याहुः । इति वीतमत्सराः सुधियो विदां कुर्वन्तु ।

Colophon. इत्यसगोत्रपुत्रपरिग्रहपरीक्षा । अहोबलशास्त्रिविरचितेष्टा ।

विषयः । वेदप्रमाणेन दत्तकविचारः ।

No. 19. असुरखण्डम् (स्कन्दपुराणीयम्). Substance country-made paper,
14×5 inches. Folia 19. Lines 10 on a page. Extent 600 ślokas. Charac-
ter Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura. Rājavāti. Ap-
pearance fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

श्रीश्रीशिवप्रियं देवं देवानामधिदेवतम् ।

भजेऽहं विघ्नराजं तं विघ्नहन्तारमव्ययम् ।

कृपय ऊचुः ॥

भगवन् स्तुत सर्वज्ञ पुराणार्थविशारद ।

शूरस्य सिंहवक्त्रस्य तारकस्य महौजसः ।

अन्येषामपि दैत्यानां उत्पत्तिश्च तथा क्रियाम् ।

विकारेण वदाय त्वं शुश्रूषा मय्यती च नः ॥ इत्यादि ।

End.

शूरैरे सिञ्चवक्त्रेण तारकैण तदात्मजैः ।

वाधिताः पापिभिः सर्वैर्दिवाराचमतन्द्रितैः ।

इति गदितमशेषं षण्मुखायास्तुराणाम्

निखिल उदित इन्द्रे देवपूज्येषु सम्यक् ।

तदिदमिदमिदानीमानुपूर्वाचरिचम्

यपगतकलुषाणां बोधदं भृशुरेन्द्राः ॥

Colophon.

इति श्रीस्कन्दपुराणे शङ्करसंहितायां अमरखण्डे पञ्चदशाध्यायः ॥

समाप्तं अमरकाण्डम् ॥ ॐ नमस्तु ॥

विषयः । तारकास्तुरादीनामुत्पत्त्यादि वर्णनम् ॥

No. 20. आचाररत्नम् . By लक्ष्मणः Substance country-made paper, 20x8 inches. Folia 166. Lines 11 on a page. Extent 4,980 ślokaś. Character Nāgarī. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning.

सिन्दूरारण्यगण्डं विज्ञौघतिमिरमार्तण्डम् ।

नतितगण्डदण्डं सिद्धीशं गणपतिं वन्दे ॥ १ ॥

सतिमिरजगद्युतयुमण्यैशङ्करः श्रीमत् ।

तज्जपति रामनाम रजनीचराणां + + + धाम ॥ २ ॥

नारायणं राजभिरर्चितांघ्रिं नमामि हंसीव यदीयकीर्तिः ।

तेजोऽन्तरानां सदृशां विभेदं खस्यापि कीर्त्यकारतस्तमाच्च ॥ ३ ॥

विद्याप्रद्योतनोद्योतखद्योतीकृतवादिनम् ।

पितरं रामकृष्णार्यं वन्दे सैवभरान्वितम् ॥ ४ ॥

स्यर्द्धमग्निनिवेशात् उभया प्राप्तामुमासमाख्यातः ।

द्युनदीनिर्मलचिन्तां मातरमैकां सतीं सदा वन्दे ॥ ५ ॥

येनोद्भूता खस्य कुलप्रतिष्ठा मन्दावराज्ञेयं मन्वीव तोयात् ।

मन्नेव निष्ठाभिससार यस्या दिवाकरं नीमि तमेयजाग्र्यम् ॥ ६ ॥

अधीत्य लक्षणाख्येन कमलाकरसीदरात् ।

आचाररत्नं सुधिया यथामति वितन्यते ॥ ७ ॥

तत्र परिभाषा । इत्यादि ॥

End.

प्राच्यानुदीच्यानय दक्षिणात्यान्

शालां प्रतीच्यान् मन्त्रतो निबन्धान् ।

आचाररत्नं सुधिया व्यधाधि
 श्रीरामकृष्णात्मजलक्षणेन ॥
 निगदितमिह साध्वसाधु वा
 यद्यनुमतिना प्रविचार्य लक्षणेन ।
 तदखिलमपचाय दोषदृष्टिं
 चिरमवलोक्य विशोधयन्तु सन्तः ॥

Colophon. इत्याचाररत्नं समाप्तिमगमत् ।

विषयः । परिभाषाप्रकरणम् । सूत्रपूरीषोत्सर्गप्रकरणम् । शौचप्रकरणम् । आचमन
 प्रकरणम् । दन्तधावनप्रकरणम् । गर्भादिप्रकरणम् । प्रातःस्नानप्रकरणम् । स्नानीत्तरक्त्य
 तिलकप्रकरणम् । सन्ध्याप्रकरणम् । होमप्रकरणम् । होमोत्तरकर्मस्नानप्रकरणम् । प्रक्षयज्ज-
 तर्पणप्रकरणम् । देवपूजाप्रकरणम् । वैश्वदेवप्रकरणम् । नित्यश्राद्धप्रकरणम् । भोजनप्रकरणम् ।
 भोजनीत्तरक्त्यर्चयनप्रकरणम् । दुःखप्रशान्तिः । अशौचे-कार्याकार्यनिर्णयश्चेति ।
 स्मृतिसंग्रहोऽर्थः ॥

No. 21. आत्मप्रबोध वृत्तीसी . Substance country-made paper, 14 × 6 inches. Folia 2. Lines 16 on a page. Extent 80 ślokaḥ. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning. अथ जिनमताग्रित आत्मप्रबोधवृत्तीसी लिख्यते । मङ्गलकथनं दोहरा ।
 श्रीपरमात्म परमपदं रक्षेन्न नन्तं समाय, ताकिं ह्येवं वन्दनं करोम्यहं
 जोरं सिरं नाथ । अथ शुद्धात्मा वर्णनं यथा ।

End. दोहा कोय कहै सब आपणौ मतकी करै प्रशंस + + + मताविण
 सुध वचनरस पाठे नही निरस । यावक आपण सौकर दोहादिक् पट
 तीस ज्ञानसार दधिसारलौ ए आत्म वृत्तीस ।

Colophon. इति आत्मप्रबोध वृत्तीसी सम्पूर्णम् ।

विषयः । जैन आत्मोपदेश कथनम् ।

No. 22. आनन्दरी सिन्धु . Substance country-made paper, 15 × 7 inches. Folia 22. Lines 9 on a page. Extent 352 ślokaḥ. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance new. Verse. Correct.

- Beginning.** ॐ नमः श्य आनन्दरी सिन्धुलिखिते ।
 बरधमान जिनवर नमु नमनानन्निध होय, संघ कर आनन्दतनीसाम्
 लाज्यो सङ्ग कोय । ढाल पक्षिली । तिनकाल तिनसने जी नयरी
 चम्पानाम जम्बुखानी पूजियो जी भाष सुधरमा साम ।
- End.** रतन हरष वाचक गुदमाचरो हेमनन्द सुखकार, हेमकीरत गुद वन्ध
 वनै कचे × × भनौ सुन श्री सार ।
- Colophon.** इति आनन्दरी सिन्धु सम्पूर्णम् ।
 विषयः । भाषा जिनश्रुतिः ।
-

No. 23. आथर्वणोपनिषद्भाष्यम्. By आनन्दतीर्थः. Substance country-made paper, 8×2 inches. Folia 6. Lines 10 on a page. Extent 130 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Incorrect.

- Beginning.** श्रीवेदव्यासाय नमः, हरिः शोम् ।
 आनन्दमजरं नित्यमजमच्चयमच्युतम् ।
 अनन्तशक्तिसर्वज्ञं नमस्ये पुरुषोत्तमम् ॥
- End.** प्रीयतां भगवान् मह्यं प्रेष्ठप्रेष्ठतमः सदा ।
 मम नित्यं नमाम्येनं परमोदारसद्गुणम् ॥
- Colophon.** इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितं आथर्वणोपनिषद्भाष्यं
 समाप्तम् ।
- विषयः । माधवमते आथर्वणोपनिषद्भाष्या ।
-

No. 24. आनन्दलहरीदीपिका. By रघुनन्दनचक्रवर्ती. Substance country-made paper, 8×3½ inches. Folia 57. Lines 5 on a page. Extent 600 ślokaś. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapura, Pandit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance fresh. Prose incorrect.

- Beginning.** ॐ नमो गणेशाय ।
 उत्थायः श्रुनिवेर्निरीक्ष्य परितः पुंसि प्रतापोद्भटा-
 ब्रावीरूपधरस्य कैटभरिपोः सान्निध्यमथागता ।

अधेसरः सकलशास्त्रविशारदानां
 श्रीचन्द्रमौलिबद्धभूद्विजवंशमौलिः ।
 यस्यैव कण्ठपदवीमलम्ब्य वाणी
 स्थायातिमान मच्चिमान सुरीकरोति ॥
 श्रीचन्द्रमौलितनयः कविचक्रवर्ती
 वाणीविनोदरसिको रघुनन्दनोऽयम् ।
 श्रीशङ्करप्रतिकृतेरिह शङ्करस्य
 काये दुरुहविषये विदधाति टीकाम् ॥
 ... ... शिव इत्यादि । तत्र निर्गुणः सगुणश्चेति शिवो ज्ञेयः सनातनः
 इत्यादि ।

End. यथा मञ्जीरशोभीति विशेषेण विग्रहवतीति व्यच्यते मन्त्रस्याक्षररूपा च
 उभयोरपि ध्यानतः साधकाभौष्टलाभो भवतीति सूचितम् ॥

Colophon. इति महामहोपाध्याय श्रीमच्चन्द्रमौलिवादीन्द्रतर्काचार्यात्मज श्रीरघुनन्दन-
 चक्रवर्तिरचितानन्दलहरीदीपिका समाप्ता ॥

विषयः । शङ्कराचार्यकृतानन्दलहरी व्याख्यानम् ।

No. 25. आपस्तम्बगृह्यकारिका. Substance country-made paper, 12 x 5 inches. Folia 30. Lines 12 on a page. Extent 900 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमहागणपतये नमः ।

हरेः पादाम्बुजं नत्वा कपर्द्यादिभिरीरितम् ।
 आपस्तम्ब-गार्ह्यकर्म्म-प्रयोगः प्रवितन्यते ॥

End. नृत्योरन्तर्ज्ञानभूतमग्निं निदधाति हि ।
 न तस्य चालसं कुर्यात् आत्मनः शुभमिच्छता ॥

Colophon. — — — — —

विषयः । आपस्तम्बीयानां गृह्यकर्म्मकथनम् ।

No. 26. आपस्तम्बगृह्यसारः. By **योपनभट्टः** Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 31. Lines 10 on a page. Extent 930 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Pandit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ॐ अथ गार्ह्याणि कर्माण्युद्यापनपूर्वपक्षादःपुण्याद्देशु कार्याणि यज्ञोपवीती
दक्षिणाङ्गाचार्यं कुर्यात् ।

End.

आपस्तम्बमुनिप्रणीतमखिलं संगृह्य गृह्यं तथा
रुद्रस्वामि कपर्दि × × × प्रोक्ता मया कारिका ।
तत्र स्थानामटति × × तां सुखकरः सर्वप्रयोगकृति
श्रीयोपनभट्टरिविदुषा संगृह्य सारः कृतः ।

Colophon.

इति श्रीमहामहोपाध्यायश्रीमदान्ध्र योपनभट्टविदुषा रचितो गृह्यसारः
समाप्तः ।

विषयः । संक्षेपेणापस्तम्बसूत्रोक्तगृह्यकर्मकथनम् ।

No. 27. आपस्तम्बसूत्रप्रयोगवृत्तिः. By **तालवृत्तनिवासी** Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 43. Lines 10 on a page. Extent 890 ślokas. Character Nāgara. Date SM. 1776. Place of deposit, Benares, Pandit Govinda Bhaṭṭa. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

उक्त्यः षोडशतिराचार्योर्गामस्य । उक्त्यग्रह स्तुतीयसवनेऽथ गृह्यत
इत्युक्त्यः । तस्य कर्म सर्वमग्निष्टोमवत् । सोमेन यद्ये ज्योतिष्टोमेनोक्त्येन
वृद्धत्साम्ना द्वादशशतदक्षिणेन पशुमान् भूयासमिति । नित्य इति केचित् ।

End.

देवता सर्वप्रायश्चित्तं च प्रजापतिर्देवता तत्र स्तोको ।
शास्त्रासुखीयोत्तरवेदिवक्त्रो मध्ये रथादे र्गमने तु पूर्वम् ।
उद्गाथ पञ्चान्नयनं प्रदिष्टम् ।
इदं शिष्टानलमध्ययाने,
शान्तरथायोत्तरवेदिका तु रथादियाने पथिष्ठद्विगुणेष्टिः ।
शान्तस्य चाग्नीभूतस्य योनिः ।

Colophon.

इत्यापस्तम्बसूत्रप्रयोगवृत्त्यां तालवृत्तनिवासिकृतायां सोमप्रायश्चित्तानि समा-
प्तानि । समाप्तः पञ्चदशप्रश्नः दशमः पटलः । सम्बत् १७७६ । श्रीगुरु
कृष्णगुरौ ।

विषयः । आपस्तम्ब उक्त्यग्रप्रत्याख्या ।

No. 28. आपस्तम्बाह्निकम् . By गोवर्द्धनभट्टः Substance country-made paper, 12 × 5 inches. Folia 65. Lines 12 on a page. Extent 1,536 ślokaś. Character Nāgara. Date Sm. 1837. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. (अस्य प्रथमपत्रं नास्ति)

उत्तिष्ठन् गुरोः समीपे यज्ञशर्माहं भो इति ब्रुवन् इत्युक्त्वा व्याख्यानं दक्षिणं वाङ्मं ओत्रसमं कृत्वा प्रसार्य ब्राह्मणोऽभिवादयेत् । इति गुरुराचार्यः ।

End. अग्नगारे गवां गोष्ठे ब्राह्मणानां च सन्निधौ ।

आहारे जपकाले च पादुके परिवर्जयेत् ॥

Colophon. इति कविमण्डन-गोवर्द्धनभट्टकृतापस्तम्बाह्निकं समाप्तम् । सम्वत् १८३७ ।
वैशाख शुक्लः ।

विषयः । आपस्तम्बमतानुयायिनी दैनिकक्रिया ।

No. 29. आपस्तम्बधर्मसूत्रभाष्यम् . Substance country-made paper, 15 × 5 inches. Folia 169. Lines 10 on a page. Extent 3,056 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. प्रणिपत्य महादेवं हरदत्तेन धीमता ।

धर्माख्य-प्रश्नचोरेणा क्रियते उत्तिष्ठत्वा ॥

अथातः सामयाचारिकान् धर्मान् व्याख्यास्यामः । अथशब्द आनन्तर्ये वर्तते । अतः शब्दो हेतौ । उक्तानि श्रौतानि, गार्ह्याणि च कर्माणि तानि च ब्रह्ममाणश्राद्धधर्मानपेक्षन्ते ।

End. सर्वजनेष्वेकान्तसमाहितमार्याणां दत्तं स्वधर्मनिरतानां सम्यग्विनीतानां दृढानां आत्मवतां अलोलुपानां अदाभिकानां दत्तसादृश्यं ङ.....त्वमुभौ लोकावभिजयति । सर्वजनपदेऽप्येत्यादि अभिजयति इत्यन्तं गतं स्तौभ्यः (अग्रे किञ्चिदस्ति तत्तु कीदृश्यत्वेनातिशयस्यष्टत्वात् लिखितम्) ।

Colophon. इति श्रीहरदत्तमिश्रविरचितं धर्मप्रश्नव्याख्यानं समाप्तम् ।

विषयः । आपस्तम्बधर्मसूत्रव्याख्या । •

No. 30. आपस्तम्बसूत्रोक्तसंस्कारप्रयोगः . By सिंहभट्ट . Substance country-made paper, 13×4½ inches. Folia 59. Lines 13 on a page. Extent 1,536 ślokas. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीहरिः शरणम् ।

महादेवमहं वन्दे गुह्यतात महर्निशम् ।

सहायं महतां शस्त्रद्वयार्थदुहितुः पतिम् ॥

पञ्चलशिङ्गवाख्योहं नला वाणीं हरिं विधिम् ।

प्रयोगपद्धतिं वक्ष्ये सूत्रभाष्यानुसारतः ॥

End.

अस्मिन्नर्थे चिकाण्डीकारिका,—

लौकिकाग्रावितरोद्वाहासगृह्यज्ञानलक्ष्यम् ।

ब्रह्मसामिमतेनाथ तत्संसर्गविधिं वदेत् ॥ (इतो नास्ति)

विषयः । आपस्तम्बीयानां संस्कारविधिः ।

No. 31. आद्यप्रबोधिनी . By राधाकृष्ण . Substance country-made paper, 13×3 inches. Folia 7. Lines 5 on a page. Extent 110 ślokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Medinipur, Post Office Garvetā, Grāma Khunverā, Late Paṇḍit Rāmatārāṇa Ćiromaṇi. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो रामाय ।

गुरुं रघुपतिं नला परात्महितहेतवे ।

राधाकृष्णो द्विजसूक्तो या X नायुः प्रबोधिनीम् ॥

तिष्ठन्ति तुङ्गे परमे स्वकीये

विरोचनाया यदि सप्त खेटाः ।

तदा प्रदयुः क्रमतो यथा ते ॥

पिण्डायुरब्दाङ्ग + + + + + ॥

वाणेश्चणे पञ्चदशद्विचन्द्रौ

+ + + + + + + + ।

स्थिताः सुनीते यदि ते प्रदनु

सदा हि पूर्वोदितवत्सराजं ॥ इत्यादि ।

End. नाक्षत्रं सावनंवायुः पृथक् कृत्वा विचक्षणः ।
 एवं ग्रन्थं नगैर्हत्वा लब्धं ततो द्विधार्पयेत् ॥
 अष्टसूत्र्यै रथैकस्मिन्नब्दयुक्ता परेण तु ।
 तदाधुरपरं क्षीनं सौरं वर्षादिकं भवेत् ॥

Colophon. इत्याद्युः प्रबोधिन्ग्रन्थानन्दशाध्यायस्तुर्थः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

विषयः । पिण्डायुर्द्विधाध्यायः प्रथमः । अंशायुर्द्विधाध्यायो द्वितीयः । दशपञ्चाध्याय-
 स्तृतीयः । अन्तर्दशाध्यायस्तुर्थः ।

No. 32. आर्य्यवसुधारा . Substance country-made paper, 10 × 3½ inches. Folia 5. Lines 13 on a page. Extent 150 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandrasūri Appearance new. Verse. Correct.

Beginning. ऐं नमः ।
 संसारद्वयदैत्यस्य प्रत्यक्षं विदिनावहे ।
 वसुधारे सुधाधारे नमस्तुभ्यं कृपामये ॥
 एवं मया श्रुतमेकस्मिन् भगवान् कौशाम्बरा मच्चान्गर्य्यो विद्वरति स्म ।
End. आद्युष्मानानन्दस्य च भिक्षवस्य च बोधिसत्त्वाः सा च सर्व्वावती पर्षत्
 सदैवमानुषासुरगन्धर्वस्य लोको भगवतोभाषित मभ्यनन्दमिति ।

Colophon. इति आर्य्यवसुधारास्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

विषयः । बौद्धवसुधारामाहात्म्यम् ।

No. 33. आर्य्यासप्तशतीटीका “व्यङ्ग्यार्थदीपनम्”. Substance country-made paper, 12 × 4 inches. Folia 96. Line 8 on a page. Extent 2,016 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares city, Govinda Bhatta. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीरामः शरणं मम
 सर्वे साधुजनाः सदायतद्भुता सत्सम्प्रदायादलम्
 यदुज्जानाय कणादगौतममतान्यालोच्य गलार्थदान् ।
 वेदान्तं परिशीलयन्नि रक्षसि खानन्दकन्दाकरम्
 वन्दे तं जगदीश्वरं दयितया सानन्दयाल्लिखितम् ॥

यत्पादाम्बुजमङ्गभूषणतयो देवाः सदैवान्तरे
 ध्यायन्ति ग्लपयन्ति दुःखनिवहं लीलामनुधावतिम् ।
 फुल्लेन्द्रीवरमिन्ननेत्रमतसौपुष्पावभासं लस-
 च्छीरामं कलयामि चेतसि चिरं चैतन्यमावात्मकम् ॥

End. नेत्रविभागमात्रेण कटाक्षमात्रेण न निरूपितोऽसि न विलोकितोऽसि ।
 एकान्तः करणेन सा लय्यत्यन्तमनुराग(इतो नास्ति) ।

विषयः । गोदावरीपरिसरालङ्कृतपुष्पसम्पत्तिविराजमान-नीलकण्ठपण्डिततनूजबाल-
 पण्डितात्मज-तिमाजिपण्डिताङ्गजानन्तपण्डितकृतगोवर्द्धनसप्तशती व्याख्यानं ।

(असम्पूर्णोऽयं ग्रन्थः ।)

No. 34. आश्वलायनगृह्यकारिका . Substance country-made paper, 8×3 inches. Folia 41. Lines 9 on a page. Extent 875 ślokaś. Character Nāgara. Date, Sm. 1787. Place of deposit Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमन्महागणपतये नमः ।

आश्वलायनमाचार्यं नत्वा तद्गृह्यकर्मणाम् ।
 प्रयोगं वच्मि केषांचिद् दृष्टिकारादिभाषितम् ॥

End. विलोक्य सर्वसूत्राणि नानाश्रयिमतानि च ।
 ज्ञानार्थं याज्ञिकानान् भयोक्ता गृह्यकारिका ॥
 × × × × ×
 उक्तान्यवच कर्माणि शाकल्यवचनोऽवबोत् ।

Colophon. इत्याश्वलायनगृह्यकारिकायां चतुर्थीध्यायः । सम्बत् १७८७ ।

विषयः । संक्षेपेण आश्वलायनगृह्यसूत्रानां व्याख्यानम् ।

No. 35. आश्वलायन स्मृतिः. Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia 42. Lines 14 on a page. Extent 1260 ślokaś. Character Nāgara. Date ? Place of deposit Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. आश्वलायनमाचार्यं नत्वाष्टच्च्न मुनीश्वराः ।

द्विजधर्मान् वदात्माकं स्वर्गप्राप्तिकरान् मुने ॥

इति तद्वचनं श्रुत्वा स्वधर्मान् सुनिरव्रवीत् ।
 लोकास्य च द्वितीयार्थं ब्राह्मसाम्भारतस्य च ॥
 ज्ञानं संध्या जपो होमः स्वाध्यायाभ्यसनं तथा ।
 साध्याङ्गिकक्रियाः पञ्च-यज्ञस्य तिथिपूजनम् ॥

End.

वैकुण्ठे विष्णुपूजायां युगेनैकेन यत्फलम् ।
 तदर्शपूर्णमासाभ्यां सकृदामोति वै द्विजः ॥

Colophon.

इत्याश्वलायनीये धर्मशास्त्रेऽग्निसंयोगनिर्णयः द्वाविंशोऽध्यायः । इत्याश्व-
 लायनस्युक्तिः समाप्तिमगमत् ।

विषयः । प्रथमे सदाचारनिर्णयः । द्वितीये स्थास्त्रीपाकादि सर्वहोमप्रकृतिः । तृतीये
 गर्भाधानं । चतुर्थे पुंसवनं सीमन्तस्य । पञ्चमे जातकर्म नामकरणञ्च । षष्ठे अन्नप्राशनं । सप्तमे
 चौड़म् । अष्टमे उपनयनम् । नवमे वेदव्रतम् । दशमे उपाकर्म उत्सर्जनञ्च । एकादशे
 गोदानम् । द्वादशे विवाहः । त्रयोदशे नान्दिश्राद्धादि । चतुर्दशे पैतृमेधिकपरिभाषा ।
 पञ्चदशे पैतृमेधिकविधिः । षोडशे वर्णधर्मः । सप्तदशे आहविधिः । अष्टादशे आह
 परिभाषा । जनविंशे तीर्थप्रकरणम् । विंशे प्रायश्चित्तम् । एकविंशे जातिनिर्णयः । द्वाविंशे
 अग्निसंयोगश्चेति ।

No. 36. आश्वलायनसूत्रोक्तश्राद्धसंकल्पः . Substance country-made
 paper, 8×3 inches. Folia 5. Lines 10 on a page. Extent 80 ślokaś. Character Nāgara. Date SM. 1892. Place of deposit, Benares, Paṇḍit
 Vāmanācāryya. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

सूत्रोक्त श्राद्धसंकल्पो लिख्यते । पवित्रपाणिः प्राणानायम्य देशकालौ कृत्वा
 पुरुरवोमार्द्रवससंज्ञकानां विश्वेषां देवानां प्राचीनावीती ।

End.

अथ मे सफलं जन्म इति ब्राह्मणान् जमाय यस्य स्मृत्येति श्रौतव्यार्पणम् ।
 यथाचारं वैश्वदेवं कृत्वा इष्टैः सह भुञ्जीत । परेऽङ्गि तर्पणं कुर्यात् ।

Colophon.

इति सूत्रोक्तश्राद्धसंकल्पः समाप्तः । सम्बत् १८८९ । भाद्रपद ११ अगु
 वासरे तद्दिने समाप्तः ।

विषयः । आश्वलायनशास्त्रीयानां श्राद्धप्रयोगविधिः ।

No. 37. आहिताग्नेर्दाहानिर्णयः . By रामभट्ट . Substance country-made paper, 12×4 inches. Folia 21. Lines 10 on a page. Extent 425 çlokas. Character Nāgara. Date SM. 1870. Place of deposit Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाहिताग्नेर्दाम्न्योर्दाहानिं निर्णेतुं तदुपयोगित्वेन तावत्तयोः कस्माधि-
कारो विविच्यते । तत्र स्वर्गकासो यजतेत्यादौ स्वर्गकामपदोपात्तयागजन्य-
फलभोक्तृत्वेन भावनाक्षिप्रयागादिनिर्वर्त्तकत्वेन च द्विधाधिकारः ।

End.

दृषाब्दे षड्गले चैत्रे योगिन्याम्बपुरे वसन् ।

होसिद्धभट्टरामेण कृतो दाहानिर्णयः ॥

आहिताग्नेरिति शेषः ।

पुनश्च, चित्रमान्दब्दे आषाढे उपरपक्षके ।

ब्रह्मपुरस्थितिं कृत्वा ग्रन्थोऽयं सुपरिष्कृतः ॥

Colophon.

इति श्रीमद्दुर्गोसिंहोपनामक-भट्टविश्वनाथात्मज-भट्टमुद्गलानुज-भट्टरामभट्टकृत
शाकल्येनाहिताग्नेर्दाहानिर्णयः समाप्तः । सम्बत् १८७० ।

विषयः । आहिताग्नेर्दाहानिर्णयः ।

No. 38. उणादिवृत्तिः By शिवराम . Substance country-made paper, 12×3 inches. Folia 19. Lines 5 on a page. Extent 500 çlokas. Character Bengali. Date ? Place of deposit Balihāra Babu Varadākānta Cakravartti. Appearance old. Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणपतये ॥

प्रथम्य वागौशपदारविन्दं सारस्वतयाकरणस्य सन्ततम्

अथादिवृत्तिः प्रतिबद्धि + + + वितन्यते श्रीशिवरामशर्म्माणा ॥

कञ्चप्रवृत्तिभ्यो धातुभ्य णप्रत्ययः स्यात् । करोति कार्यं कारः शिल्पिनि
कारके । इत्यादि ।

End.

शेषः खण्डितः ।

विषयः सारस्वतीशोणादिप्रत्ययकथनम् ॥

No. 39. उत्तराग्रयभाष्यम् . By सायनाचार्यः Substance, country-made paper, 15×5 inches. Folia, 171. Lines, 11 on a page. Extent, 9,524 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭā. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. वागीशाद्याः सुमनसः सर्व्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः स्युः सं नमामि गणाननम् ॥
यस्य निःश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्मेमे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥
तत्कटाक्षेण तद्रूपं दधत् ब्रुक्-महीपतिः ।
आदिशत् सायनाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥

End. अरिष्टनेमिः । न रिष्टा अरिष्टा अय्यपूर्व्वपदप्रकृतिस्वरत्वं । अरिष्टा
नेमिर्यस्य स तथोक्तः । बृहस्पतिः । तद्बृहन्नोः करपत्योरिति सुट् तल्लोपो,
उभे वनस्पत्यादिवृत्ति पूर्व्वोत्तरपदयोर्युगपत् प्रकृतिस्वरत्वं । इत्येकविंशे-
ऽध्याये प्रथमः खण्डः ।

Colophon. इति श्रीमत् सायनाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे उत्तराग्रये एक-
विंशोऽध्यायः सम्पूर्णः ।

विषयः । सामवेदान्तगत-उत्तराग्रयभाष्या ।

No. 40. उपाकरणप्रयोगः . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 12. Lines, 10 on a page. Extent, 1,828 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1882. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
अध्यायानामुपाकर्मे श्रावण्यां श्रवणेन तु ।
तन्मासे हस्तयुक्तायां पञ्चम्यां वा तदिच्छते ॥

End. अपः सृष्ट्वा प्रायश्चित्तादिहोमशेषं समाप्य ततः (..) प्रीत्यर्थं ब्राह्मणान्
भोजयेत् । कर्मद्वयं मिदं केचित् लौकिकाग्रौ प्रयुञ्जते ।

Colophon. इत्युपाकरणप्रयोगः समाप्तः ।
सूतकान्ते उपाकर्मे गते मास-चतुष्टये ।
नवधजोपवीतानि धृत्वा जीर्णानि संत्यजेत् ॥ सम्बत् १८९८ ।

विषयः । आश्वलायनशाखीयानां श्रावण्यां उपाकरणविधिः? १

No. 41. उन्मार्गभञ्जनम् . By तुम्बरः Substance, country-made paper, 10×4 inches, Folia, 5. Lines, 15 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1891. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

देवी वाचामपारा वदनसदनगा खेसते यत्कटाक्षा-
दास्यं तेजःकदम्बमतिघनममलं कोटिचन्द्रप्रभासम् ।
शान्तं चन्द्रावतंसं तदमितमहिमानन्दमोदैककन्दम्
वन्दे हस्तरविन्दं हरिहरशरणीभूतपादारविन्दम् ॥

End.

गौर्वाणवाङ्मम सुखान्निरगाद्यदेष
सी (.) जसा मधुरकोमलकान्तवाक्या ।
नारायणस्मरणलालसमानसस्य
श्रीशम्भकस्य महिमा पदपङ्कजस्य ॥

Colophon.

इति श्रीतिमाजिरघुनाथगुप्तपादपञ्चाराधकस्तुम्बर (.) छतीन्मार्गभञ्जनं
समाप्तम् । समाप्तश्लोकं श्रीवणकृष्णनवम्याम् । सम्वत् १८९१ ।

विषयः । माधवमतानुयायि पिष्टपशुखण्डनोन्मार्गभञ्जनम् ।

No. 42. उपदेशतरङ्गिणी . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 60. Lines, 17 on a page. Extent, 3,300 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1740. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍa-lācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose and Verse. Incorrect.

Beginning.

श्रीनाभेयः (...) दमेयाः परमारमाः ।

यन्नामध्यानतः सर्वसिद्धयः, सुः स्वयम्बराः ।

स श्रीपार्श्वप्रभुर्भूयाङ्गतानां भुरि (.) तौयः ।

यस्य प्रभावात् (.) शेषोऽभूद् भूमिपुङ्गवः ॥

End.

यथा श्रीभोजेन राजपाटिकां कृत्वा पश्चाद्वलमानेन सङ्कीर्णमार्गे सम्मुखागतः
कश्चिदभ्योऽपसैन्यैर्निर्भक्ष्यमानोऽपि दुष्टो मातुल भवतामस्ति सौख्यं इत्या-
स्त्रापितः, ततस्तेनोक्तं, भो जातस्मर त्वत्प्रसादात् भविष्यति । राजोक्तं;
कथं ज्ञासते, (..) तेनोक्तं मधुतवाण्या । तुष्टेन राज्ञा स्वराजवाहनं
ग्रामाधिपत्यञ्च दत्तम् ।

Colophon. इति उपदेशतरङ्गिन्यां धर्मोपदेशः । सम्बत् १७४० ।

विषयः । जैनधर्मोपदेशकथनम् ।

No. 43. उपदेशसमुच्चयः By सोनफूल उपाध्याय . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 23. Lines, 5 on a page. Extent, 352 çlokas. Character, Bengali. Date Sk. 1694. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Incorrect.

Beginning. आद्यं खण्डितम् ॥

End. अपि च, वदन्तोऽन्ये मुक्तिः परमसुखसाक्षात्कृतिरिति ।

तवेतावन्त्यन्यादृशं मस्यतमर्दन (?) निजमते ।

न तत्र कृषीशं विनयना ममेष्ट्या चित्तितले ।

परन्तु तदास्यं सततमिदं याचे सुखवचम् ॥

Colophon. इत्युपदेशसमुच्चये भजनोपदेशो नाम अष्टमोपदेशः ॥

श्रीमद्वर्णकारपण्डितवरोदामोदरोऽभूत्ततः ।

जातः पण्डितः कृष्णदेव औदतः पुत्रस्वनन्तः कृतौ ॥

तत्पुत्री भुवि रामशेखरबुधो रद्रावतारः स्वर्धं ।

तत्पुत्रोऽत्र कृतौ कविर्विजयते श्रीसोनफूलः सुधीः ॥

श्रीसोनफूलोपाध्यायकृत उपदेशसमुच्चयग्रन्थः समाप्तः ॥ शक १६९४ ॥

विषयः । प्रथमोपदेशः खण्डितः । २ ये उपदेशे अन्यापदेशकथनम् । ३ । ४ उपदेशयोः सज्जनदुर्जनादिनिरूपणं राजवर्णनञ्च । ५ मे उपदेशे सम्यग्युपदेशकथनम् । ६ छ उपदेशे रसोपदेशकथनम् । ७ मे उपदेशे सद्भावोपदेशकथनम् । ८ मे उपदेशे भजनोपदेशकथनम् ॥

No. 44. उभयतोमुखीगोदानप्रयोगः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 6. Lines, 7 on a page. Extent, 80 çlokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथोभयतोमुखीगोदानप्रयोगः । आसन्नप्रसवां गां जाला दाता शुचिः
प्राङ्मुख उपविश्य देशकालौ स्मृत्वा असुकगोवासुकशर्मा सर्वपापक्षय-
पूर्वकं विष्णुप्रीतिकामः उभयतोमुखीगोदानं करिष्ये ।

End. ततः कर्मेश्वरार्पणं कृत्वा द्वादशब्राह्मणान् पायसान्नेन भोजयित्वा स्वयं पाय-
सान्नं भक्षयेत् ।

Colophon. इत्याथर्वण-परिशिष्ट-हेमाद्रि-सूक्ष्म-चन्द्रिकोद्धृतोभयतोमुखीगोदानप्रयोगः ।
विषयः । आसन्नप्रसवगोदानविधिः ।

No. 45. ऋषभगीता. Substance, country-made paper, 12 x 4½ inches. Folia, 6. Lines, 10 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. पितोवाच । यत्तु भवतायुष्मन् ऋषभो निष्परिग्रहः ।
वभूव योगिनामाद्योऽवतारश्चाद्यमो हरेः ॥
तद्गुरुं हि विस्तरेणैव स्वरूपं तस्य योगिनः ।
यच्च कर्मफलासङ्गः सर्वान्निर्भावमाश्रितः ॥
किं धर्माभूदसौ तस्य कदाभूदिति वासना ।
कथं स परमार्थेति निष्ठातो नाभिसम्भवः ॥

End. एतत्पुराण-पुरुषस्य समस्तपाप-
विच्छेददं चरितमद्य संमोदितं ते ।
शृण्वन्ति ये भवभयं परिसुच्य तेषां,
निःशेषपापविलयं कुरुते सुरारिः ॥

Colophon. इति ऋषभगीता समाप्तिमगमत् ।

विषयः । ऋषभचरित्रकथनव्याजिन ब्रह्मविद्योपदेशः ।

No. 46. ऋषभजिनस्तुतिः. [Substance, country-made paper, 11 x 4 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1659. Place of deposit, Benares, Dīpmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. पद्मिल्ल उ पणमिय देव परमेसरसेचं ।
अध्वणिय पय पङ्कथ रथसे ॥
वन्दिहि वीर विसुत्त ।
सुत्तनीय जिवर नल्लमल्लठान ॥

End.

इय रिसच्च जिनवर सिद्धिसरवर सुन्दरिवर सुन्दरो ।

सिरि विमलभूधर धवलसिन्धुरखन्धवास पुरन्दरो ।

सेवय सभासुर सुनिय भासुर गुरु भवासुर गजनो ।

महा सुविद्धि वासन देउ सासन विजई तिल्लउ निरञ्जनो इति ॥

Colophon.

इति ऋषभजिनस्तवनं सम्पूर्णम् ! सम्मत १६५९ ।

विषयः । जैनमते ऋषभदेवस्तुतिः ।

No. 47. ओघनिर्युक्तिः . Substance, country-made paper, 12 × 4 inches.

Folia, 13. Lines, 18 on a page. Extent, 780 ślokas. Character, Nāgara.

Date ? Place of deposit, Benares, Diṅmaṇḍalācāryya Mahārāja

Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.श्रीपार्श्वजिनं प्रणम्य अरिहन्ते वन्दित्ता चउदस, पूष्वी तहेव दस पूष्वी
एकार सङ्ग सुत्तय घावरे सभ्यसाङ्गय ।**End.**एसा अ (...) पूङ्गवि शुद्धसङ्गना इन्ना एकारसहिं रात्रहिं सच्चिय हि
एहिं सङ्गद्धिया ।**Colophon.**

इति ओघनिर्युक्ति सम्मत्ता ।

विषयः । जैनसाधुसमाचारकथनम् ।

No. 48. कर्पूरादिस्तवटोका By रामकिशोर . Substance, country-made paper, 14 × 2 inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrāma, Post office Mehār, Zilla Comilla. Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīṣa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.**Beginning.**

श्रीकालीजयति ।

नतमूर्ध्वविरिञ्चादि वृन्दारकवरप्रजम् ।

कुरुतां भवतां भयं भवानौचरणाम्बुजम् ॥

काव्या रामकिशोरेण वाख्यानमवबुद्धये ।

महाकालप्रणीतस्य स्तोत्रस्यार्थः प्रकाश्यते ॥

तत्रायस्रोतपत्रकेन श्रीमदक्षिणकालिकाया द्वाविंशत्यक्षरमन्त्रसुद्धरन् महा-

कालः स्तोति कर्पूरमित्यादिना । इत्यादि ।

End.

केलीति । एवं केलिकलया श्रीङ्गाकलया विशिष्टः सन् चिरं चिरकालं जीवन्मुक्तो भवति । तथा प्रतिजनुः प्रतिजन्म भोक्ता भवति । प्रतिजनु-रिति जनुर्जनः वीक्षयाश्चेत्ययौभावः । जनुर्जननजन्मानौत्यमरः । इति ।

Colophon.

यामाराध्य पितामहादिविवुधाः खट्वादिकं कुर्वन्ते
यां ध्यायन्ति सदैव योगिनिवद्धा मत्तस्वरूपा पराम् ।
नत्वाऽज्ञानतमिस्रनाशतरणिं श्रीकालिकां तौ द्विज-
ष्ट्रीकां रामकिशोरनामक दमां तस्याः स्तुते निर्झमे ॥
मया विरचिता ह्येषा कर्पूरादिप्रबोधिनी ।
तनोतु सुदमजानां धौमतां वा कृपावताम् ॥
अजानाद्वा प्रमादाद्वा स्वलितं यद्बभूव मे ।
कृतिभिः शोधनीयं तत् कृपया बद्धदर्शिभिः ॥
इति लोचनगोचरीकृतमृच्छरिहरादिगीर्वाणगणदुर्लभापास्तसकलकरण-
वृत्तियोगिगणमनोचरभवानौपदारविन्दकानिर्व्वचनीयमहिमचिभुवनवि-
दितसर्व्वविद्यासन्तति-श्रीरामकिशोरशर्माविरचिता शिवांशभूतभगवन्सहा-
कालविरचित-श्रीमदक्षिकालिकास्तुतिः कर्पूरादिप्रबोधिनी नाम सभाप्रि-
पदमारुढा ॥

विषयः । कर्पूरादिस्तव्याख्यानम् ।

No. 49. कर्मप्रकृतिटीका . Substance, country-made paper, 11×4 inches. Folia, 12. Lines, 11 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Suri. Benares City. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो वीतरागाय ।

प्रणम्य कर्मद्रुमचक्रनेमिं नमस्कराधौशमरिष्टनेमिं ।

कर्मप्रकृत्याः कियतां पदानां सुखावबोधाय करोमि टीकाम् ॥

End.

इति विमरजनप्रज्ञावकाशमाशङ्क्य मङ्गलाग्रहणप्रयोग्याः पूङ्गववर्ग्याः प्रह-
पयति ।

Colophon. असम्पूर्णोऽयम् ।

विषयः । जैनकर्मप्रवृत्तिव्याख्या ।

No. 50. कलापव्याकरणोत्पत्तिप्रस्तावः By वनमालिद्विजः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 10. Lines, 5 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrāma, Post office Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgiṇa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. प्रणम्य शिवया सार्द्धं शिवं शिवप्रदायकम् ।

ज्ञानदं सर्व्वतत्त्वज्ञं सुरासुरनमस्कृतम् ॥

कलापाख्यं महाशास्त्रं विसृतं सर्व्ववर्मणा ।

कृतः कथं कृतं तेन प्रस्तावमतिमुन्दरम् ॥

तमेवाहं प्रवक्ष्यामि बालानामवबुद्धये ॥ इत्यादि ।

End. संचेपाद्रचितं किञ्चिद् गुरुपादप्रसादतः ।

आत्मगुणैर्बुधैः सर्व्वैर्ज्ञायताश्च विशेषतः ॥

Colophon. इति श्रीवनमालिद्विजविरचिते कलापव्याकरणोत्पत्तिप्रस्तावे पञ्चमः परि-
च्छेदः समाप्तः ।

अमामहेशं भुवनैकसारं हंसासनस्थं × × × स्वरूपम् ।

सुधांशुस्वरूपीप्रिसमप्रदीप्तिं गुणवयात्मानमहं भजामि ॥

परात्पर जगद्गन्धी लदीयचरणाम्बुजे ।

स्थानं मे दीयतामन्ते कृपया करुणानिधे ॥

विषयः । आसीत् पुरा राजवाचनो नाम राजा स कदाचित् महादेव्या सह सरसि
विहर्तुं गतवान् तत्रासौ महिषीं प्रति प्रीतिपरायत्तो जलोत्सेकं कुर्व्वन्नतिशयजललावितया
महादेव्या “मोदकं देहि राजन्निति” पुनः पुनर्याहृतो बद्धशो महिषीप्रीतिमिच्छन् मोदकं
दत्तवान् तेन च तथातिनिर्भयमतिनिष्ठुरं निर्भत्सितो राजा सा उदकं देहीति प्रकृतमर्थमननु-
सरन् नितरां लज्जापरवशो जीवितुस्तृष्टुमुपचक्रमे तच्च तथाविधमवलोक्य राजानं राज्ञी
समानीय सर्व्ववर्म्माभिधेयं कमपि पण्डितवरं प्रेषितवान् राज्ञः परिशान्तनाथ स च सर्व्ववर्म्मा
अचिरैषैव कालेन राजानं व्याकरणसंस्कृतं कर्तुं प्रतिज्ञाय महादेवस्याराधनां कृतवान्
देवस्य च शम्भोरनुज्ञया कार्तिकेयसाराध्य शिखिवाचनस्य शिखिनां कलापात् व्याकरणं संगृह्य
राजानमल्पकालेनैव व्याकरणाभिज्ञं कृतवानित्यस्य कलाप इति नाम आसीदिति कथनं ।

No. 51. कवितारत्नाकरः . Substance, country-made paper, 14×3½ inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post office Gurvetā, Grāma Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmbrīdaya Bhaṭṭachāryya. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीरामः । अथ कवितारत्नाकरः ।

माधवो माधवो वाचि माधवो माधवो हृदि ।
 स्मरन्ति साधवः सर्व्वे सर्व्वकार्य्येषु माधवम् ॥
 देवे तीर्थे द्विजे मन्त्रे दैवज्ञे भेषजे गुरौ ।
 यादृशी भावना यस्य सिद्धिर्भवति तादृशी ॥
 न माता शपते पुत्रं न दोषं लभते मच्चौ ।
 न हिंसां कुर्वते साधुर्न देवः हृष्टिनाशकः ॥
 न वीजहारिका पृथ्वी न विप्रो देवनाशकः ।
 न धर्मनाशको राजा न देवः हृष्टिनाशकः ॥
 जयोऽस्तु पाण्डुपुत्राणां येषां पत्ने जनार्दनः ।
 यतः कृष्णस्ततो धर्मो यतो धर्मस्ततो जयः ॥ इत्यादि ।

End.

भुक्त्वा राजवदासीत यावन्न विकृतिं गतः ।
 ततः शतपदं गत्वा वामपार्श्वे तु संविशेत् ॥
 पिता रक्षति कौमारं भर्ता रक्षति यौवने ।
 पुत्रस्तु स्वविरं काले स्त्रियो नास्ति स्तनन्त्रता ॥
 पठतो नास्ति मूर्खत्वं जपतो नास्ति पातकम् ।
 सर्व्वदा जगद्विद्यानां विद्या नातिप्रसीदति ॥
 आसनं चालयेत् दृष्ट्वा पथि नारी विवर्जिता ।
 जागरणे भयं नास्ति अतिश्रोत्रो निवार्य्यते ॥ ११४ ।

इति कवितारत्नाकरः समाप्तः ।

रामचन्द्र तव यादृशी कृपा
 वानरेषु न नरेषु तादृशी ।
 वार्द्धके मयि जानराकुतौ
 सा कृपा किमधुना न जायते ॥

विषयः । श्रीकृष्णजीनां संग्रहः ।

No. 52. कातन्तपञ्जीव्याख्या . By रामकिशोर शर्मा . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 29. Lines, 6 on a page. Extent, 550 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalātāgrām, Post office Mehar Zilla, Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavagis. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

भवानीचरणद्वन्द्वनखचन्द्रमरीचयः ।

उद्यन्तो हृदयेऽस्माकं नाशायस्वन्तरन्तमः ॥

नत्वा शिवपदं रामकिशोरेण यथामति ।

चिलोचनकृता-सन्धौ पञ्जीव्याख्यायते स्फुटम् ॥

तत्रादौ तावत् सकलशिष्टाचारप्राप्तस्य प्रारिक्षितग्रन्थसमाप्तिप्रतिबन्धक-
विघ्नध्वंसकामनया कृतस्य शिवनमस्काररूपमङ्गलस्य शिष्यशिष्यायै निबन्धनं
दुर्गसिंहोक्तकातन्तप्रष्टुतिदुर्गपदविवरणरूपचिकीर्षितवस्तुनिर्देशश्च कुर्वन्
पञ्जिकाकारः श्लोकद्वयं कृतवान् प्रणम्येत्यादि ।

End.

तथाच सति तन्निष्ठतादृशभाविप्रतिपत्तिविषयतानुकूलस्तादृशपुरोचीयनिबन्ध-
भाविप्रतिपत्तिर्विशिष्टसाधकत्वाभाववान् यस्तादृशवचनशतकरणकोऽपि पूर्वो-
क्तभाविष्यापार इत्याद्यन्वयबोधः ।

समाप्तेयं पची ।

विषयः । चिलोचनकृतायाः कातन्तीयसन्धिविषयिकाया दृष्टेर्व्याख्यानम् ।

No. 53. काम्ययन्त्रोद्धारः . Substance, country-made paper, 18×4 inches. Folia, 15. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date, Sk. 1297. Place of deposit, District Dinajpur, Rājārampur Kālāpāda, Paṇḍit Sitānātha Bhaṭṭācharyya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशान्धेयैः ॥ अथ माहकायन्तम् ॥ केशराद्यमष्टदलं पद्मं
लिखित्वा कर्षिकायां हसौः इति वीजं लिखेत् इत्यादि ।

End.

उदीरितं मन्मथयन्त्रमेतत् सौभाग्यलक्ष्मीविजयप्रदायि ॥

काश्मीररोचनाल्लाचान्दगेभमदचन्दनैः ।

विलिखेद्देमलेखन्या यन्त्रान्येतानि देशिकः ॥

भूमिष्ठश्च गरस्यश्च दग्धनिर्मात्यसङ्गतम् ।

विशीर्णं लङ्घितं मन्त्री यन्त्रं जातु न कारयेत् ॥

Colophon.

इति महाभक्तोपाध्याय-सत्यखित-श्रीपरिव्राजकाचार्येण नानामुखादाग-
मादाकृष्यकृतः काम्ययन्त्रोद्धारः समाप्तः ॥ शुभमस्तु ॥ शकाब्दाः १९९७ ।

विषयः । माहकादिशकस्ययन्त्रलिखनविधिः ।

No. 54. कार्तिकमाहात्म्यम् (सनत्कुमारसंहितान्तर्गतम्). Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 38. Lines, 9 on a page. Extent, 1200 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Rajvāti. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय । ऋषय उचुः ।

मुनिश्रेष्ठा बालखिल्याः सर्व्वलोकहितेच्छया ।

कलौ कलुषचित्तानां लोकानां दीनभाषिणाम् ॥

ज्ञानविज्ञानहीनानां शिञ्जोदरसुखेपिणाम् ।

क्षणभङ्गुरबुद्धीनां धार्ष्ट्यतत्परमनसाम् ।

कथं प्रसन्नो भगवान् भविष्यति जनार्दनः ॥

End.

भास्करस्य सुखात् शुक्ला ततस्तानभिवाच्य च ।

ययुः सूर्य्यस्य निकटे गायन्तो भास्करस्तुतिम् ॥

इत्येतत् सर्व्वमाख्यातं कार्तिकस्य व्रतोत्तमम् ।

यत्कृत्वा सर्व्वपापेभ्यो मुक्तो भवति तत्क्षणात् ।

अतः परं किं वक्ष्यामि तद्ब्रुह्यैव सत्वरम् ॥

Colophon.

इति श्रीसनत्कुमारसंहितायां कार्तिकमाहात्म्ये चतुर्नवतितमोऽध्यायः ॥

स्कन्दपुराणीय सनत्कुमारसंहितायां कार्तिकमाहात्म्यं समाप्तम् ॥ * ॥

विषयः । अथ आदावेव एकसप्ततितमोऽध्यायः तमारभ्य चतुर्नवतितमाध्यायं यावत् कार्तिकमाहात्म्यादिकथनम् ॥

No. 55. कालमाधव-संक्षिप्त-व्याख्या . Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 16. Lines, 3 on a page. Extent, 100 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1903. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रथम (. .) द- सांख्यमतमाश्रित्य कालशब्दवाच्यः कश्चिदर्थो नास्तीति
पूर्वपक्षौ (पक्षः) कृतः, वैशेषिकार्थमतमाश्रित्य तत्सत्त्वं साधितम् इत्यादि ।

End.

प्रश्नेति तदेवं निर्णयं तमेवार्थं संग्रहे अनुक्रम्योपसंहरति ईदृशमिति ।

Colophon.

इति व्याख्या समाप्ता । सम्बत् १९०३ ।

विषयः । कालमाधवीयव्याख्या ।

No. 56. कालमाधवीय-कारिका-व्याख्या . By वैद्यनाथ सूरि . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 37. Lines, 9 on a page. Extent, 740 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

नत्वा गजाननं देवमगजानन्दबर्द्धनम् ।

कालमाधवपद्यानि विवरिष्ये यथामति इत्यादि ॥

End.

उपाकर्म्मणि चोत्तर्गे ग्रहबोधो न विद्यते ।

ईदृशं नियमं न्यायशास्त्राभ्यां कर्तुंमुद्यमः ॥

Colophon.

इति श्रीमद्भर्माज्ञापारावारीणरामचन्द्रभट्टात्मजभट्टवैद्यनाथसूरिकृते काल-
माधवीयकारिकाव्याख्याने प्रथमं प्रकरणं सम्पूर्णम् ।

विषयः । कालमाधवीय-कारिकाव्याख्या ॥

No. 57. काव्यादर्शटीका . By त्रिभुवनचन्द्र . Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 57. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1758. Place of deposit, Dinajpur, Babu . Giris Candra Cakravartī. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

सर्वज्ञं सर्वहितं देवं श्रीवर्द्धमानमानम् ।

त्रिभुवनचन्द्रेणैवं विविच्यते दण्डिणटीका ॥

विघ्नोपशमनपुण्यसम्भारभक्तिप्रकर्षं सम्प्रदायाविच्छेदलक्षणं फलमवलोक्य
मङ्गलार्थं श्लोकमाह ।

चतुर्मुखसुखाम्भोजवनहंसवधूर्तम ।

मानसे रमतां नित्यं सर्वशुक्ला सरस्वती ॥

चतुर्मुखस्य सुखानि तान्येवाम्भोजानां वनानि तत्र हंसवधूः पितामह-
वदनकमलकाननहंसीति रूपकालङ्कारेण ब्रह्मणो विशुद्धत्वात् सरस्वत्याश्च
तन्मुखप्रसृतत्वादभिजनशुद्धिः प्रदर्शितेति । इत्यादि ॥

End.

प्रकृतमुपपत्तिमाह ।

पन्था स एष विवृतः परिणामवृत्त्या ।

संचिप्यविस्तरमनन्तमलङ्क्रियाणम् ॥

वाचामति (... ...) ।

× × × × × × ॥

इत्यविषयं विवरीतुमलं विशेषेण अलङ्क्रियाणामनन्तपरिमितं विस्तरं
स्वभावाख्यानादिरूपपरिणामवृत्त्या यः पूर्वाचार्यैरपदिष्टः स एव पन्थाः ।

विवरीतुं समारोपि-

ष्यावर्त्तनपटीयधे ।

ॐ नमोवादिंसिंहाय ।

नमः स्याद्वादवादिने ॥

Colophon.

इत्याचार्य-श्रीवादिसिंहनामाङ्कितेन विभुवनचन्द्रेण विरचितायां दण्ड-
लङ्कारटीकायां अष्टालङ्कारविभागो नाम द्वितीयः परिच्छेदः ॥ ॐ नमः ॥

शकाब्दा १७५८ ॥

विषयः । दण्डिस्तकाव्यादर्शस्य व्याख्यानम् ॥

No. 58. काव्यप्रकाशटीका (रसप्रकाशः) . By श्रीकृष्णशर्मा. Substance,
country-made paper, 25 × 3½ inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page.
Extent, 600 śloka. Character, Bengali. Date ? Place of
deposit, Gram Bhadughar, Post Bramhanberia, Zilla Comilla, Paṇḍit
Amar C. Nyāyaratna. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः खेष्टदेवतायै ।

सत्यासक्तमनाः शुद्धद्विजैर्विलसत्तनुः ।

सुरारिर्वा पुरारिर्वा पायाम्नो हजिनार्णवात् ॥

रसप्रकाशनामाद्यं निबन्धः क्रियतेऽधुना ।

काव्यप्रकाशबोधाय श्रीमत् श्रीकृष्णशर्म्मा ॥

ननु काव्यस्य धर्मादिचतुर्वर्गसाधनतया तन्निरूपणार्थं सुकुमार × × × ×
× × × × × ग्रन्थ एव कर्तुं सुचितः न तु × × × मङ्गलमित्या-
शङ्कामपनेतुं मङ्गलफलं दर्शयन्नेव तत्कारिकामवतारयति ग्रन्थारम्भ
इत्यादि । इत्यादि ।

End.

अत्रायं भावः प्रतीतिमात्रसारं हि काव्यं न ह्यवामिच्छीमादिवाक्यवत्
सत्यार्थप्रतिपादनद्वारेण प्रवर्त्तनार्थं प्रामाण्यमन्विष्यते अतोऽत्र सत्यासत्यत्व-
निरूपणमनुपयुक्तमेव तस्यैव ? विषयेषु विधिनिषेधव्युत्पत्तिरित्यास्तां
विस्तरः ।

Colophon.

इति श्रीश्रीकृष्णशर्म्माविरचिते रसप्रकाशे पञ्चमोऽध्यायः । एतावन्मात्रं
श्रीकृष्णशर्म्मा विरचितम् । श्रीहरिः ॥

विषयः । काव्यप्रकाशस्य व्याख्यानम् ।

No. 59. किशोरकौसुदी. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent, 100 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Saptagrām Kṛṣṇapurur Akṣā (Monastery). Appearance, old. Verso. Generally correct.

Beginning.

श्रीकृष्णाय नमः ।

निज्ञासमानो जनको वासुदेवकथाङ्गुतम् ।

समष्टच्छत् सुसन्नुद्यो मुनिं कृष्णपरायणम् ॥

सनत्कुमारं भगवन् कथ्यतां मे कृपानिधे ।

गोविन्दस्य यदास्वर्थं वसतो गोकुले विभोः ॥ इत्यादि ।

End.

घनश्यामलगोविन्दपादपद्मोद्भूपा विभो ।

कार्त्त्या दुःखसागरं वै तरन्ति तच्च मानिनः ॥

नन्दवाञ्छन्तु गोपालं वाल्मसेकौनयोद्भृशम् ।

चिद्घनानन्दगोविन्दं चिन्तयामः प्रजापतिम् ॥

Colophon.

इति श्रीकिशोरकौसुद्यां ..... ॥ ० ॥

विषयः । गोकुललीलावर्णनम् । प्रेमादिकथनम् । नन्दादीनां परिणामकथनम् । स्वभक्तानां परिणामकथनम् । ईश्वरस्वरूपनिरूपणम् । नाममाहात्म्यादिकथनम् ॥

No. 60. कुण्डकल्पद्रुमः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 38. Lines, 10 on a page. Extent, 800 glokas. Character, Nāgara. Date, of composition Sk. 1577. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीशिवो जयति ।

ओमित्यक्षरमद्वितीयमन (.) तत्पदं यदन्तस्थितं ।
नत्वा (.)ति विभक्तिर्विश्वमखिलं यस्मिन् पुनर्लीयते ।
शास्त्रं वीक्ष्य समुद्धराम्येष सतां श्रीमाधवोऽहं सुदे ।
निर्मथ्याङ्गसमुद्रमिष्टफलदं श्रीकुण्डकल्पद्रुमम् ॥ इत्यादि ।

End.

करे दिङ्मते सायकाश्च नागाः ।
भूर्भुजौ शून्यमस्योधयः पर्व्वपूर्वाः ।
भूजाः स्रक्षस्रस्ताः स्मृताः चेन्नसिद्धौ ।
युगास्त्राणि तुल्यानि तैश्चोत्तमानि ॥

Colophon.

रविघनमितवर्षे १७१२ विक्रमाब्दे प्रयाते ।
नगनगतिशितुल्ये १५७७ शककाले प्रष्टमे ।
शरदि मनुजमाने मन्त्रये तेषामुल्ले ।
फणितियुतचन्द्रे कुण्डकल्पद्रुमोभूत् ॥

विषयः । यज्ञकुण्डविधानम् ॥

No. 61. कुण्डमण्डपविधानम् (आद्यवर्णसूत्रोक्तम्). Substance, country made paper, 8×3 inches. Folia, 38. Lines, 10 on a page. Extent, 60 glokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथाद्यवर्णसूत्रोक्तकुण्डमण्डपविधानम् लिख्यते षट्त्तानि त्रैविद्यानि आद्यवर्णिकानि यज्यामः (.) मे शंकुमेकादशाङ्गुलं विधाय शङ्कुसंमितया

रज्जा मण्डलं परिलिख्य यत्र लेखयोः शङ्क्यङ्गाया निपतति तत्र शङ्कुं
निहन्ति सा प्राची इत्यादि ।

End. कुण्डाकारेण मेखलार्द्धेन विभाग दीर्घविस्तृता योन्यः सितादिना रचयेत् ।

Colophon. इत्याथर्वणस्तुतुकुण्डमण्डपविधानम् ।

विषयः । अथर्ववेदीयकुण्डमण्डपविधानम् ।

No. 62. कुण्डलीकवचम्. Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 90 śloka. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगुरवे नमः । श्रीध्यानन्दभैरव्युवाच ।

अथ वक्ष्ये मन्त्रादेव कुण्डलीकवचं शुभम् ।
परमानन्दं सिद्धसिद्धहृन्निपेक्षितम् ॥
यद्धृत्वा योगिनः सर्वे धर्माधर्मप्रदर्शकाः ।
ज्ञानिनां मानिनोऽर्धेय्या विचरन्ति यथा तथा ॥
सिद्धयोऽप्यनिमाद्याश्च करस्याः सर्वदेवताः ।
एतत् कवचपाठेन देवेन्द्रो योगिराड् भवेत् ॥
ऋषयो योगिनः सर्वे जटिलाः कुलभैरवाः ।
प्रातःकाले चिवारञ्च मध्याह्ने वारयुग्मकम् ॥
सायाह्ने वारमेकन्तु पठेत् कवचमेव च ।
पाठादेव मन्त्रायोगी कुण्डली दर्शनं लभेत् ॥ इत्यादि ।

End. इत्येतत् कवचं देवि कुण्डलिन्याः प्रसिद्धिदम् ।

ये पठन्ति ध्यानयोगे योगमार्गव्यवस्थिताः ॥
ते यान्ति मोक्षपदवीमैहिके नात्र संशयः ।
वासा वामकरे धृत्वा सर्वाभीष्टमवाप्नुयात् ॥
सर्णे रौप्ये तथा नाभौ रोपयित्वा प्रपूजयेत् ।
सर्वदेशे सर्वकाले पठित्वा सिद्धिमाप्नुयात् ।
स भूयात् कुण्डली पुनः नात्र कार्या विचारणा ॥

Colophon. ॐ इति रुद्रजामले उत्तरखण्डे कुण्डलीशक्तिनीकवचं समाप्तं ।

विषयः । कुण्डलीशक्तेः कवचकथनम् ।

No. 63. कुण्डलीस्तोत्रम्. Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 1. Lines, 7 on a page. Extent, 34 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrām, Post Māhar, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

अथ कुण्डलीस्तोत्रं ।

ॐ जन्मोद्धारिणी रक्षिणी च तूष्णीं वेदादिवौजादिमा ।

नित्यं चेतसि भाव्यते भुवि कदा मद्वाक्यसच्चारिणी ।

मां सातु प्रियदा सदा सविपदं संख्यातमश्रीधरे ।

धात्री त्वं स्वयमादिदेववनिता दीनातिदीनं परं ॥

रक्ताभास्तचन्द्रिका लिपिमयी संपाकृतिर्निद्रिता ।

जाग्रदूर्ध्वसमाश्रिता भगवती त्वं सांश्लोकाश्रयः । (?)

मांशोद्गन्धकगन्ध-दोषजडितं वेदादिवाक्यान्वितं ।

संपाख्यास्तचन्द्रकोटिकिरणे नित्यं शरीरं कुरु ॥ इत्यादि ।

End.

कुण्डलीशक्तिमार्गस्थं स्तोत्राष्टकं मन्त्राफलम् ।

यः पठेत् प्रातरुत्थाय स योगी भवति भ्रुषम् ॥

सर्व्वतेजःखरूपां मामनन्तकोटिविग्रहां ।

दरिद्रधनदां लक्ष्मीं नारायणमनोरमां ॥

सदा भावय शम्भो त्वं योगनाथकपण्डितः ।

Colophon. ॐ इति रुद्रजामले उत्तरखण्डे कुण्डलीस्तोत्रं समाप्तम् ।

विषयः । कुण्डलीशक्तेः स्तवनं ।

No. 64. कुमारपलाचरित्रम्. By जिनमण्डनोपाध्याय. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 85. Lines, 15 on a page. Extent, 1,980 ślokas. Character, Nāgara. Date of composition Sk. 1492. Place of deposit, Benares, Dīpmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. जीवोऽयं विमलसुभावसुभगः स्वर्योपलस्यर्द्धया ।
 घते संगवशादनेकविकृतौ लुप्तात्मरूपस्थितिः ॥
 यद्याप्नोति रवेरिवातिसुगुरोः सत्पादमेवाश्रयं ।
 तज्जातोर्जितवेजसीव कुरुते धर्मेन्धनं भस्मसात् ॥

End. प्रबन्धयोजितः श्रीमत्कुमारन्दपतेरयं ।
 गद्यपद्यैः (...) कश्चित् × × × ।
 कैश्चित् प्राग्यजनिर्मितैः ? × × × ॥
 × × × × × × ॥
 श्रीसोमसुन्दरशिष्येण यथाश्रुतानुसारेण श्रीजिनमण्डनगणिनाश्च १४८९
 धनु (...) वत्सरे रचितः श्रीजिनमण्डनोपाध्यायैः श्रीकुमारपालप्रबन्धात्
 यथादृष्टानुसारेण योजितः ।

Colophon. इति श्रीकुमारपालचरित्रं सम्पूर्णम् ।

विषयः । कुमारपालचरित्रवर्णनम् ।

No. 65. कुमारसम्भवटीका . (ललिता) By भगौरथ . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 75. Lines, 8 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date, Sk. 1678. Place of deposit, Dinaĳpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāśa Smṛtibhuṣaṇa. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
 ब्रह्मवीजां कलाधारे व्याकारेऽपारपञ्चवां ।
 वाणीं कल्पलतापाटपदार्णवतश्चित्रितां ॥
 यः पीतमुण्डिकुलभूषणमग्रजन्मा ।
 माघादिकाव्यनिवृत्तस्य चकार टीकाः ॥
 स श्रीभगोरथकविल्ललिताभिधाना-
 मेताञ्च मन्दमतिबोधकरिं करोति ॥
 अस्त्युत्तरस्यामित्यादि । उत्तरस्यां दिशि उत्तरदेशभूमौ नगाधिराजः
 पर्वतानां राजा इत्यादि ॥

End. केनापि प्रकारेण न दत्ता वाचो वचनानि यथा शयने शय्यायामपि
 यास्तिष्ठन्ति ताः शयनसङ्घाताभ्यः शयनसङ्घीभ्य इति विग्रहः प्रथमस्यासौ
 सुखविकारश्चेति विग्रहः ॥

Colophon. इति पीतसुण्डीयभगीरथविरचितायां कुमारटीकायां सप्तमः सर्गः
अष्टमसर्गस्तु भगवत्या जगन्मातुरस्मिन्कायाः शृङ्गारवर्णनं इति भगवद्-
प्रेक्षितसम्प्राभिर्नव्याख्यात इति कुमारटीप्यनौ सम्पूर्णा ॥ शकाब्दा १६७८ ॥

विषयः । कालिदासकृतकुमारसम्भवकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 66. कुमारटीतन्त्रम्. Substance, country-made paper, 18×4½ inches.
Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent 300 ślokaś. Character, Bengali,
Date ? Place of deposit, Calcutta, Government of India. Appearance.
old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

कैलासशिखरासीनं चन्द्रखण्डविराजितं ।

पप्रच्छ परया भक्त्या गौरौ लग्ना दृषध्वजं ॥ इत्यादि ।

End.

जपत्वायुतं भ्रमशाने च शत्रूणां मारणं भवेत् ।

कालीकल्पमिदं प्रोक्तं गोपयेत् मातृजारवत् ॥

गोपने सर्वसिद्धिः सात् प्रकाशे मरणं भ्रुवं ॥

Colophon.

इति श्रीकुमारटीतन्त्रे परमरक्षस्ये कलियुगवर्णने पूर्वभागे कालीकल्पे नवमः
पटलः ।

विषयः । १ पटले विद्योद्देशकथनं । २ पटले अन्तर्यामिणविकथनं ॥ ३ पटले वसिष्ठोद्देश-
कथनं । ४ पटले नैवेद्यनिश्चयादिकथनं । ५ पटले पुरश्चरणविकथनं । ६ पटले कुलाचार-
विकथनं । ७ पटले पूजास्थानादिरूपण । ८ पटले आचारविकथनं । ९ पटले
कालीकल्पः ।

No. 67. कुशक्षेत्रमाहात्म्यं. By रामचन्द्रसरस्वती. Substance, country-
made paper, 10×5 inches. Date Sm. 1888. Place of deposit, Dinajpur,
Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose and
Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्य जगदीशानं तेन यान्तुस्त्रिनामयं ? ।

× × × × × × ।

× × × × × × ।

अथ श्रीमद्रामचन्द्र-सरस्वत्यानावाञ्छुतोत्कटसुगन्धिवाचास्तमयमहासर-
उद्धता ? श्रीमत्कुरुक्षेत्रीयतीर्थवर्णनग्रन्थप्रभञ्जला अनेकपुराणेतिहास-
सुगन्धितमहाकमला संसारसागरोत्तितीर्थधिकारिजनहंसमण्डिततटा अल्प-
कुल्या ग्रन्थात्मिकानुक्रमणिका हरिगिरिभिस्तरण ? निष्काशये । तच्चानुबन्ध-
चतुष्टये नाम अधिकारिविषयसम्बन्धप्रयोजनानि । तत्राधिकारी संयते
न्द्रियत्वे सति तीर्थाभिगमनकामः उक्तञ्च वनपर्वणि इत्यादि ।

End.

पूर्वोक्तकालदेशवृत्तार्थं पूर्वोक्तप्रमाणकसांगा ? संख्यातवाचिसहस्रवाच्या-
मेधजन्यपुष्पाहितपरमेस्वरगतानन्तसन्तोषद्वये पूर्वोक्तविशेषः पूर्वोक्तविशे-
षणाय सम्प्रददे । इत्यादि पूर्ववत् ॥

Colophon.

इति श्रीकुरुक्षेत्रनामतीर्थमाहात्म्यं समाप्तं । संवत् १८८८ ॥

विषयः । कुरुक्षेत्रमाहात्म्यवर्णनमुखेन तत्तत्तीर्थ-कर्तव्यकर्मनिर्णयनिरूपणं ॥

No. 68. छच्छादिविधिः By अनन्तदेव . Substance, country-made paper, 8×4 inches. Folia, 7. Lines, 9 on a page. Extent, 105 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ छच्छादिलक्षणादिसंक्षेपः ॥ याज्ञवल्क्यः ।

एकभक्तेन नक्तेन तथैवायाचितेन च ।

उपवासेन चैवायं पादछच्छः प्रकीर्तितः ॥

End.

अवादि स अनन्तेन छच्छादेर्लक्षणादिकं ।

देवेशः प्रीयतां तेन यस्य ज्ञानमर्थं तपः ॥

Colophon.

इत्यनन्तदेवीय-छच्छादि-विधिः ।

विषयः । छच्छप्रायश्चित्तविधानम् ।

No. 69. छच्छामृतमहार्णवस्तोत्रम् By आनन्दतीर्थ . Substance, coun-
try-made paper, 12×4½ inches. Folia, 10. Lines, 11 on a page. Extent,
250 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares
Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमद्भवेद्यासाय नमः ।

अर्चितः संसृतो ध्यातः कौर्त्तितः कथितः श्रुतः ।

यो ददात्यस्तत्त्वं हि स मां रक्षतु केशवः ॥

End. श्रीमदानन्दतीर्थाख्यसहस्रकिरणोच्छिता ।

गीततिः सेथा गीर्वाणैः सर्व्वदा शुद्धिदा भवेत् ॥

Colophon. इति श्रीमदानन्दतीर्थविरचितः कृष्णान्तमहार्णवः सम्पूर्णः ।

विषयः । माध्वसम्प्रदायस्य-वैष्णवानामाचारनिर्णयः ।

No. 70. कोकिलामाहात्म्यम्. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 26. Lines, 10 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur Rājavāṭi. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

एकदा नैमिषारण्ये ऋषयः शौनकादयः ।

सचान्ते स्मृतमासीनं पप्रच्छुरिदमादरात् ॥

ऋषय ऊचुः ॥

स्मृतं स्मृतं महाप्रज्ञं श्रिन्व्यस्मत्सूतस्यसंशयं ।

यत् शृच्छामो वयं सर्व्वे सविस्तरमशेषतः ॥

कोकिलायास्तु माहात्म्यं महापातकनाशनमित्यादि ।

End. यदास्मरसि मां साधो स्नेहेन भृगुनन्दन ।

तदाहसागमिष्यामि सत्यमेतत् वदामि ते ॥

इदं पवित्रं विमलं विचित्रं स्वर्गापवर्गप्रदमीश्वरस्य ।

चरित्रमाय्यं भृगुनन्दनाय संश्रावयित्वा हि जगाम स्मृतः ॥

Colophon. इति श्रीस्वन्दपुराणे कनकाद्रिखण्डे शिवनारदसंवादे कोकिलामाहात्म्ये एकविंशोऽध्यायः ॥

विषयः । १ मे अध्याये शिवनारदसंवादकथनम् ॥ २ ॥ प्रतारभकथनम् ॥ ३-४ ॥ कोकिला-
व्रतीत्सर्गादिकथनम् ॥ ५ ॥ सतीजनकथनम् ॥ ६ ॥ दक्षकोपवर्णनम् ॥ ७ ॥ दक्षस्य यज्ञनिषेधकथनम् ॥
८ ॥ यज्ञारम्भकथनम् ॥ ९ ॥ दक्षस्य समुद्देगकथनम् ॥ १० ॥ शिववाक्यकथनम् ॥ ११ ॥ सत्या-
दष्टाष्टयगमनम् ॥ १२ ॥ सत्यादेवविस्मर्जनम् ॥ १३ ॥ वीरभद्रोत्पत्तिकथनम् ॥ १४ ॥ युद्धोद्देगकथनम् ॥

१५ ॥ देवपराजयवर्णनम् ॥ १६ ॥ गोविन्दास्तप्रदानकथनम् ॥ १७ ॥ यज्ञविधेयकथनम् ॥ १८ ॥ भवस्य
प्रलापकथनम् ॥ १९ ॥ सत्या वरदानकथनम् ॥ २० ॥ गौरौवरप्रदानकथनम् ॥ २१ ॥ ब्रह्मणोवर-
प्रदानकथनम् ॥ २२ ॥ शतरूपादक्षयो वरप्रदानकथनम् ॥ २३ ॥ पुनर्दक्षयज्ञारम्भकथनम् ॥
२४ ॥ दक्षप्रबोधकथनम् ॥ २५-२६ ॥ गिरिवाक्यनिश्चयकथनम् ॥ २७ ॥ वरागमनवर्णनम् ॥ २८ ॥ उमा-
महेश्वरोद्वाहवर्णनम् ॥ २९ ॥ उमामहेश्वरसङ्गमकथनम् ॥ ३०-३१ ॥ कुमारजन्मादिकथनम् ॥

No. 71. क्षेत्रविचारः Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 42. Lines, 3 on a page. Extent, 252 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīpmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. वीरं जयसेहर पय पठियं ।
पणमि कण सुगुरुं च मञ्जति ।
ससरणटाखितविराराणु ।
मुञ्चामि × × × × × × × ×

End. वज्रसंख विगणेरय ।
गदौषिष्ठ चित्तसहस सुलसी य ।
नरगणसमख्य गोपुण ।
विदठर सयटाणि सहस्रसंको ॥

Colophon.

विषयः । क्षेत्राणां विचारः ।

No. 72. क्षेत्रसमासः. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīpmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. अस्य प्रथमपङ्क्तिः कौटुह्या ।
जम्बुद्वीपा उया ।
सयम्बुवयणाय रावसा नाउ ।
खल्वेविषसं रिरजा ।
द्वौद्विद्वानो तिरिय लोर ॥

End. रंगा जीयण कोरीलकखा । ?
 कयाल तौसर सद्धससा दोन्निसय ।
 गूण वन्नद्धिया समय खेत रूपरि ।
 × × × × × इतोनास्ति ।

Colophon.

विषयः । चक्षाणां वर्णनम् ।

No. 73. गणपतिखण्डं (विनायकमाहात्म्यं). Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 37. Lines, 9 on a page. Extent, 1,100 lokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rajavāṭi. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

स्कन्द उवाच ।
 शिवरात्रौ महेशान सर्वज्ञसुखदायक ।
 आख्यानानि सुपुष्पानि सुतानि तन्मुष्मास्तुजात् ॥
 विविचाणि पवित्राणि सर्व्वघ्नशमनानि च ।
 येषां श्रवणमात्रेण पलायनो मत्पापदः ॥
 अतस्त्वं कृपया वृद्धिं गणेशचरितं मम ।
 श्रवतारान् सेतिहासान् सर्व्वकामप्रपूरकान् ॥
 शरण्यानस्य लोकानां वक्तुमर्हसि शङ्कर ॥ इत्यादि ।

End.

व्यास उवाच ।
 शिवेन गदितं विप्रा स्कन्दाय शृण्वते ऽखिलं ।
 विनायकीयो महिमा स भवद्भ्यो निवेदितः ॥
 इति श्रीस्कन्दपुराणे विनायकमाहात्म्ये शिवस्कन्दसंवादे गणेशवतारवर्णनं
 नाम द्वाविंशतितमोऽध्यायः ॥

Colophon. समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विषयः । १ प्रथमाध्याये स्कन्दशङ्करसंवादे वक्त्रमुण्डावतारवर्णनम् ॥ १ ॥ द्वितीयाध्यायात्
 ८ अष्टमाध्यायं यावत् चिन्तामणुपाख्यानम् । ९ नवमाध्याये पार्व्वतीवरप्रदानकथनम् ॥
 १० दशमाध्याये गजासुरसुक्तिप्रदानकथनम् ॥ ११ एकादशाध्याये गजाननावतारकथनम् ॥
 १२ द्वादशाध्याये सिन्दूरवधादिकथनम् ॥ १३ १४ त्रयोदशचतुर्द्दशाध्याययोः विघ्नराजावतार-

कथनम् ॥ १५ पञ्चदशाध्याये वज्रालसेनावर्णनम् ॥ १६ । १७ ॥ १८ षोडशसप्तदशाष्टादशाध्यायेषु
मथुरेशावतारवर्णनम् ॥ १९ अनविंशाध्याये भृगुसंवादकथनम् ॥ २० विंशाध्याये प्रमदामाधव-
वर्णनम् ॥ २१ एकविंशाध्याये विद्रुमकलनकथनम् ॥ २२ द्वाविंशाध्याये धूमकेत्वतारादिवर्णनम् ॥

No. 74. गायत्रीकवचं (नीलतन्त्रीयं) . Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 1. Lines, 9 on a page. Extent, 37 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakona, Ayodhyā Raghunāthvāti, Babu Chakrapāni Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीदुर्गा शरणम् ।

अथ गायत्रीकवचं । अस्य श्रीगायत्रीकवचस्य ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा ऋषयः
ऋग्यजुःसामाथर्ववेदाङ्गन्दांसि ब्रह्मवशप्रणवस्वरूपा गायत्रीदेवता
ॐ तद्देजं भर्ग इति गायत्रीकीलकं ब्रह्मलोकप्राप्त्यर्थं जपे विनियोगः ।
गायत्रीपूर्वतः पातु सावित्री पातु दक्षिणे ।
ब्रह्मा रक्षतु मे पश्चात् उत्तरे मे सरस्वती ॥ इत्यादि ।

End. गोब्राह्मणवधादौ च पातकादतिपातकात् ।
सुच्यते सर्वपापेभ्यः परं ब्रह्माधिगच्छति ॥

Colophon. इति नीलतन्त्रे गायत्रीकवचं सम्पूर्णं ॥

विषयः । गायत्र्याः कवचकथनम् ।

No. 75. गायत्रीकवचं (आगमसन्दर्भीयं) . Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Extent, 58 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrām, Post Mehar Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. अथ गायत्रीकवचं ।

श्रीदेव्युवाच ।

ॐ देवदेवमहादेव संसारार्णवतारक ।

गायत्रीकवचं देव ह्रीं पद्या कथय प्रभो ॥

श्रीमहादेव उवाच ।
 मूलाधारे स्थिता नित्या कुण्डली तत्त्वरूपिणी ।
 सूक्ष्मातिसूक्ष्मा परमा विषतन्तुस्वरूपिणी ॥
 विद्युत्पुञ्जप्रतीकाशा कुण्डलाकृतिरूपिणी ।
 परब्रह्मस्वरूपा सा पञ्चाशद्वर्णरूपिणी ॥
 शिवस्य नर्तकी नित्या परब्रह्म प्रपूजिता ।
 ब्रह्मणः सेव गायत्री सच्चिदानन्दरूपिणी ॥
 तद्ब्रह्मावर्तवातोयं प्राणात्मा नित्यनूतनः ।
 नित्यं तिष्ठतु सानन्दा कुण्डली तव विग्रहे ॥
 अतिगोप्यं मन्त्रं पुणं त्रिकोटीतीर्थसंयुतम् ।
 सर्वयज्ञमयं देवि सर्वदानमयं सदा ॥
 सर्वज्ञानमयं देवि परं ब्रह्ममयं सदा ।
 कवचं कथयाम्यस्य पार्ष्वन्ति प्राणवल्लभे ॥ इत्यादि ।

End.

इदं कवचमज्ञात्वा गायत्रीं प्रजपेत्तु यः ।
 जप एव स एव स्यान्निरुज्जा न च सिद्धिदः ॥
 यः पठेत् कवचं देवि सततं शिवसन्निधौ ।
 सन्निधौ विष्णुदेवस्य कवचं शक्तिसन्निधौ ॥
 तेजःपुञ्जमयो विप्रस्तुच्छणाज्जायते भुवं ॥ ॐ ॥

Colophon.

इत्यागमसन्दर्भे ज्ञानदर्पणे गायत्रीब्राह्मणसम्बन्धे देवदेवीसंवादे गायत्रीकवचं
 समाप्तं । श्रीकाली ।

विषयः । गायत्र्याः कवचकथनम् ।

No. 76. गायत्रीविवरणम् By गङ्गाचर्या . Substance, country-made
 paper, 9 × 5 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 46 ślokaś.
 Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares. Paṇḍit
 Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

अथ सर्वदेवतात्मनः सर्वशक्तेः सर्वविभासकतेजोमयस्य परमात्मनः
 सर्वात्मकलक्ष्योत्तमार्थं सर्वात्मकब्रह्मप्रतिपादकगायत्रीमन्त्रस्य उपासना-
 प्रकारः प्रकाशयते तत्र गायत्रीं प्रणवादिनां सप्तव्याहृत्युपेतां शिरःसमेतां
 सर्ववेदमार्गैरिति वदन्ति । इत्यादि ।

End. यो देवः सवितास्त्राकं धियोधर्माधिगोचरः ।

प्रेरयन्तस्य तद्गर्गस्तद्वरेणसुपास्तुहे ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य श्रीमच्छंकराचार्यकृतगायत्रीविवरणं समाप्तम् ।

विषयः । गायत्रीव्याख्या ।

No. 77. गुर्वावल्ली-नाम-महाच्छन्दः By सुनिसुन्दर स्वरि . Substance, country-made paper, $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 17. Lines, 13 on a page. Extent, 510 ślokaś. Character, Nāgara. Date, v. Sam. 1496. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Dīpmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगौतमाय ।

जयश्रियं राड जिनेन्द्रचन्द्रमाः ।

स वर्द्धमानप्रभुरद्भुतां सतां ।

निजाभिधानानुगुणा सुनोति यः ।

सुतक्रम प्र (...) त सौख्यसंपदः ॥ इत्यादि ।

End. श्राद्धाः पत्रगणाश्च (...) तुला बुद्धाश्च सुश्राविकाः ।

सर्वाभौष्टफलप्रदः स जयति श्रीसंघकल्पद्रुमः ।

सम्पूर्णश्चेदं श्रीगुर्वावल्लीनाममहाच्छन्दः ।

Colophon. इति दृष्टतपागच्छ-श्रीगुर्वावल्ली दृष्टती श्रीसुनिसुन्दरस्वरिकृता । संवत् १४९६ आषाढ-सुदि ।

No. 78. गौतमौख्यं (ज्ञानबोधप्रकाशकं) . Substance, country-made, paper, 8×5 inches. Folia, 86. Lines, 9 on a page. Extent, 1,250 ślokaś. Character, Nāgara. Date of Comp. v. Sam. 1715 ? Place of deposit, Calcutta, Ćyāmapukura Viçvakoṣa office, Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, old. Verse Incorrect.

Beginning. स्वरिचन्ता भगवन्त इन्द्रमहिता सिद्धाश्च सिद्धिस्थिताः ।

आचार्यजिनशासनोन्नतिकराः पूज्योपाध्यायकाः ।

श्रीसिद्धान्तसुपाठकसुनिवरा रत्नवयाराधकाः ।

पद्मैते परमेष्ठिनः प्रतिदिनं कुर्वन्तु वो मङ्गलं ॥

विवधकुसुदचन्द्रसर्वदुःखापहरं ।
 विसुवनपतिसेयं धर्मरत्नाकरं च ।
 स्वपरहितमपारं स्वर्गमोक्षैकहेतुं ।
 सकलगुणनिधानं तीर्थनाथं भज्यते ॥
 अक्षितगिरिसमं स्यात् कज्जलं सिन्धुपात्रं ।
 सुरतरुवरशशाखं लेखनीं पद्मसुवर्णी ।
 लिखति यदि गृहीत्वा सारदा सर्वकालं ।
 तदपि तव गुणानामीश पारं न याति ॥
 जिनस्मरणमात्रेण शोकक्लेशभयादिकं ।
 शाकिनीग्रहरोगादिदारिद्र्यं विनश्यति ॥
 सरस्वती मन्त्राभागे वरदे कामरूपिणी ।
 विश्वरूपा विशालाक्षी देवी या परमेश्वरी ।
 सरस्वती मया दृष्टा वीणापुस्तकधारिणी ।
 हंसवाहनमाकृष्टा देवी या परमेश्वरी ॥
 ब्राह्मीचन्दनवाल्मीका भगवती राजमती द्रौपदी ।
 कौशल्या च सुगन्धर्वी च सुरलसा सीता सुभद्रा शिवा ॥
 कुन्ती शैलती नलस्य दधितो चोला प्रभावत्यपि ।
 पद्मावत्यपि सुन्दरी प्रतिदिनं कुर्वन्तु वो मङ्गलं ॥
 मङ्गलं भगवान् वीरो मङ्गलं गौतमप्रभुः ।
 मङ्गलं स्थूलभद्राद्या जैनधर्मास्तु मङ्गलं ॥
 सर्वारिष्टप्रणाशाय सर्वभीष्टार्थदायिने ।
 सर्वलब्धिनिधानाय गौतमस्वामिने नमः ॥
 वाणेश्वरस्तुभूवर्षे श्रावणस्य सितेतर ।
 पृथ्वी तु सौम्यवारे (.) निभकाष्टपुरे (?) शुभे ॥
 सुशिष्यपटनार्थं च ज्ञानबोधप्रकाशके ।
 सुक्तसुक्ता च शालं (?) भारामल्ललिपितं ॥
 मङ्गलं लेखकस्यापि पाठकस्यापिमङ्गलं ।
 मङ्गलं सर्वलोकानां भूमिभूतिसङ्गलं ॥
 यादृशं पुस्तकं दृष्टं तादृशं लिखितं मया ।
 यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥
 श्रीरस्तु ॥

End.

विषयः । जैनधर्मप्रशंसासुखेन सिद्धगुणादिकथनम् ॥ धर्मपुण्यगुणद्वारादिकथनम् ॥ साधुगुणादिकथनम् ॥ तपोगुणकथनम् ॥ भावगुणकथनम् । आचार्यवाक्यं ॥ बुद्धिद्वारादिकथनम् । भवितव्यताद्वारादिकथनम् ॥ कर्मरेखाकुम्भरभावनीकन्याकथा ॥ आशीर्वादकथनम् ॥ स्वधर्मगुणद्वारादिकथनम् ॥ विवेकचतुर्द्वारादिकथनम् ॥ प्रसाविककथानिरूपणम् ॥ देशादिलक्षणं ॥ कुसङ्गतिद्वारकथनम् ॥ देवतादिद्वारकथनम् । नीचरागगुणद्वारकथनम् ॥ लेखनगुणादिकथनम् ॥

No. 79. गोचप्रवरभास्करः By भट्टोजि . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 144 ślokas Character, Nāgara. Date, SM. 1774. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

सप्तर्षयोऽगस्त्यष्टमास्तदपत्यञ्च गोचम् प्रप्रियन्ते गोचाध्वर्युभ्यामुत्कीर्त्यन्त इति प्रवराः समानप्रवरां समानगोचाञ्च नोदहेत् इत्यादि ।

End.

श्रीभट्टोजिविरचितो गोचप्रवरनिर्णयः ।

गुणगुह्यैर्बुधैः सोऽयमादरेण विभाव्यतां ॥

गोचप्रवरसन्देहतमःप्राप्तचेतसां ।

मोदं तनोतु विदुषां गोचप्रवरभास्करः ॥

Colophon. समाप्तोऽयं ग्रन्थः संवत् १७७४ वैशाखशुक्लतृतीयायां ।

विषयः । गोचप्रवरकथनम् ।

No. 80. गोपालोत्तरतापनीविरतिः By विश्वेश्वर, जनाईनभट्ट, प्रबोध-यति, And जीवगोस्वामी . Substance, country-made paper, 11×5½ inches. Folia, 24. Lines, 12 on a page. Extent, 850 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit, Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीराधाकृष्णः ।

अथ गोपालतापनीटीका ॥

क्लींकारादृज्जिह्वं इति प्राञ्च श्रुतेः शिवः ।

(... ...) ककाराज्जलसम्भवः ॥

इत्यादिभिः श्रीमता-गौतमेन भगवता स्वीयतन्त्रस्य प्रमाणता दर्शिता
... .. गोपालतापन्याख्या श्रुतिरियं स्वप्रतिपाद्यं श्रीकृष्णमेव
सर्व्ववेदान्तसम्प्रत्या सर्व्वोत्तमत्वेन प्रतिपादयन्ती नमस्करोति सच्चिदानन्द-
रूपायेति । कृष्णाय नम इत्यन्वयः कृष्णाय देवकीनन्दनाय इति वक्ष्यो
देवकीपुत्र इति च ॥ इत्यादि ।

End.

उपसंहरति दलेति । तदेवं पुण्यतमासुत्तरतापनीरूपां स्तुतिं सर्व्वभूतानां
कतृत्वं दत्त्वा अन्तर्हितवान् इत्यर्थः (... ..)

गान्धर्वीवरगान्धर्वगान्धर्वभ्युरक्षये ।

ष्टन्दावनवनौष्टन्दनन्दिने नन्दतां मनः ॥

विश्वेश्वरकजनार्दनभट्टाभ्यां वैदिकाभ्याभ्यां तद्वत् ।

प्रबोधयतिना लिखितं चिन्तयित्वातारतम्येन ॥

इत्युत्तरगोपालतापन्या विष्टतिः सम्पूर्णा ॥

Colophon.

श्रीमनातनरूपस्य चरणाल्लुधेन्दुना ।

पूरिताढीप्पनौ चयं जीवेन सुखबोधिनी ॥

श्रीश्रीनाथाय नमः ॥

विषयः । गोपालोत्तरतापन्या व्याख्यानम् ।

No. 81. गोपीप्रेमामृतं . आगमपुराणीयम् Substance, country-made paper, 8×2½ inches. Folia, 5. Lines, 4 on a page. Extent, 32 ślokas Character, Bengali Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakonā, Ayodhyā Raghunāthvāti. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीश्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः । अर्जुन उवाच ।

वैलोक्य के भवद्भक्ताः के त्वां जानन्ति मर्मणि ।

केषु वा त्वं सदायत्तः केषु प्रेम तवातुलं ॥

तन्मे वदस्व भगवन्नगतीनां गतिप्रद ।

मयि चानुग्रहो यादृक् × × × परीक्षणं ॥

श्रीभगवान् उवाच ।

न तुया मे प्रियतमो ब्रह्मा यद्वत् × × × ।

न च लक्ष्मीर्नचास्त्रो(?)वा यथा गोपीजनो मम ॥ इत्यादि ।

End.

श्रीभगवानुवाच ।

रक्षस्यानां रक्षसं यद्दुर्लभानाञ्च दुर्लभं ।

तत्ते वदाम्यहं पार्थ शुक्ला मनसि तत् शृणु ॥

गोपीभावेन ये भक्ता मामेव समुपासते ।

तेषु × × × तुष्टोऽस्मि सत्यं सत्यं न संशयः ॥

Colophon.

इति आगमपुराणे श्रीकृष्णार्जुनसंवादे गोपीप्रेमान्तं समाप्तं ।

विषयः । गोपीनां भगवद्भक्त्यधारेण कथनं ।

No 82. गोविन्दहृन्दावनम्. Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 550 śloka. Character, Bengali. Date BS. 1051. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Chandrakona, Ayodhya Raghunáthvati. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो राधामोहनाय ।

एकदा शङ्करं द्रष्टुं स्वपुत्रं कृष्णतत्परं ।

तस्याग्रमं ययौ प्रीत्या भगवांश्चतुराननः ॥

ददर्श लोकनाथेशं ध्यायन्तश्च जनार्दनं ।

प्रेमवारिसमाकीर्णं रोमाञ्चिततनुयियं ॥

तमुत्थाप्य प्रियं दोर्भ्यां कृष्णभक्तं पितामहः ।

पुलकावलिच्छृङ्गाः सखजे स्नेहविक्रलः ॥

दृष्ट्वा देवो महाभक्त्या शङ्करस्तु पितामहं ।

तस्याग्रे भगवद्बुद्ध्या दण्डवत् पतितो भुवि ॥

पादार्थसधुपकाद्यै र्यथाविधि तमर्चयेत् ।

विश्रान्तं सुखमासीनं पप्रच्छ स्वागतं ततः ॥

सन्नुष्टसमथोवाच महाभागवतः प्रभुः ।

नन्दपुत्रे भगवति कृष्णे हृन्दावनेश्वरे ।

किन्ते भक्तिः समुत्पन्ना सुदृढा प्रेमलक्षणा ॥

धर्मार्थकाममोक्षेषु कश्चित्ते निष्पृहं मनः ।

कश्चित् कीर्तयसे ब्रह्मन् कृष्णनामानि सर्वदा ॥

गुरोः कारुणिकस्नेदं श्रुत्वा च स च भाषितम् ।

विनयावनतो भूत्वा शङ्करो वाक्यमब्रवीत् ॥ इत्यादि ॥

End.

ह्रींकारं वज्रिसंयुतं ध्वनन्तं तदनन्तरं ।
 नादविन्दुकलायुतं राधिकाये ततः परं ।
 हृदयान्तं मन्त्रादेव्या मन्त्रमष्टाक्षरं विदुः ॥
 यस्य स्मरणमात्रेण किं न सिध्यति साधनम् ॥
 इदं स्तोत्रमिदं मन्त्रं यस्य वाचि प्रवर्तते ।
 वैलोक्यसुन्दरी राधा चित्ते तस्य निरन्तरं ।
 वाक्सिद्धिं लभते योगी योगिनामपि दुर्लभम् ॥

Colophon.

इति श्रीगोविन्दवृन्दावने श्रीराधाप्रादुर्भावाः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।
 श्रीगुरवे नमः । लिखितं श्रीमहेश्वरघोषविश्वास । पुस्तकमिदं श्रीश्यामदास-
 सेनतन्त्रवा ॥ सन १०५१ ... .. ॥

विषयः । इति श्रीनागरकृष्णदासविलिखित-श्रीकृष्णोपनिषद् ... .. गोविन्दवृन्दावन-
 रत्नस्य । इति श्रीगोविन्दवृन्दावने वंशीप्रादुर्भावाः । इति श्रीगोविन्दवृन्दावने विभङ्गकारणं ।
 इति श्रीगोविन्दवृन्दावने राधाप्रादुर्भावाः ॥

No. 83. गौरीदिगम्बरप्रहसनम् By शङ्करमिश्र . Substance, country-
 made paper, 12 × 3 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent, 240 ślokaś.
 Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Rājārāmpur,
 Paṇḍit Maheshchandra Tarkachhūdāmaṇi. Appearance, old. Prose and
 verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

दिदीन्दीन्दौदौधधि कटनदन्नन्दि मुषर्ज ।
 रणद्राणद्राण रणरणदधर्धररर्ध ॥
 स्फुरत् फू फू फू फू फणिपतिफणा-फूत्कृतिशतं ।
 शिवं भूयोभूयः प्रथमनटनायं दिशतु वः ॥

(... ..) नाद्यन्ते स्तवधारः । अलमतिविस्तरेण । आदिष्टोक्ति
 सकलवस्तुन्धरावल्लयवल्लमानपवित्रकीर्तिना परमपवित्राभिजनेन विनय-
 सदाचारविवेकेन परमपवित्रेण मिश्रश्रीभवनाथेन, यथा मत्तनूजस्मानः
 श्रीशङ्करस्याभिनवकृतिगौरीदिगम्बराभिधानं प्रहसनमभिनीयतामिति ।
 तद्गुह्यिणीमाह्वय सङ्गीतकमाचरामि ॥

End.

गौरीं हृत्ते धत्वा ।
 तौत्रेण तन्वि तपसा फलितं भवत्या

मङ्गागधेयफलमण्यधुनाविरासीत् ।
 अन्योन्यसंघटनमित्यमभूदतस्त्वं
 पुत्रं लभस्व दिविषत्यरिषद्वरेण्यं ॥
 तेन हि,
 श्रीमन्तः सन्तु सन्तः सपदि सुमनसां सौमनस्याय वक्त्रौ
 षट्कर्माणस्त्रिसन्ध्यं हविरनुदिवसं जुक्तु प्रीतिभाजः ॥
 गावस्त्र्यम्भोधराश्च प्रचुरमिह पयः किञ्च भुञ्जन्तु नित्यं ।
 राजानश्च प्रजासु प्रकृतिषु च सदा नीतिभाजो भवन्तु ॥
 इति निष्क्रान्ताः सर्वे द्वितीया सिद्धिः ॥

Colophon. इति महापाध्याय-श्रीशङ्करमिश्र-विरचितं गौरीदिगम्बरं नाम प्रहसनं
 सम्पूर्णं ॥

विषयः । हास्यरसप्रधाननिबन्धः शिवपार्श्वत्योः परिणयवर्णनम् ।

No. 84. ग्रहपीठसाधनम् By आपदेव . Substance, country-made
 paper, 8×3 inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent, 30 ślokaś.
 Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit
 Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीवरदं दत्तमहं भक्तजनेभ्यस्तमहं ।
 दैवतदृन्दे सदयं (...) तमीडे सदयं ।

End. श्रीवसिष्ठादिवाक्यानुसारां
 लसद्वासनां खेदसत्पीठमात्रां ।
 सकाराण्यु गोविन्दपोद्देकराधैर्वि
 नोदितो देव आपाभिधानः (?) ॥

Colophon. इति जनस्थानवासि आपदेवकृतग्रहपीठसाधनम् ।

विषयः । ग्रहाणां पीठकथनम् ।

No. 85. ग्रहयागकौमुदी By रामकृष्ण . Substance, country-made
 paper, 12×4 inches. Folia, 18. Lines, 7 on a page. Extent, 365 ślokaś.
 Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Balihar, Rājdhāni
 Varadākānta Cakravartti. Appearance, old. Prose and verse. Generally
 correct.

Beginning.

ॐ नमो गोविन्दाय ।

श्रीकृष्णं ग्रन्थरूपेण सूचयन्तं शुभाशुभं ।

प्रणम्य रामकृष्णेन तन्यते ग्रन्थकौमुदी ॥

तत्राश्विन्यादिनक्षत्रावस्थानेन शुभाशुभसूचकदेवतात्वं ग्रन्थत्वं सूचकल-
सुद्धतादृशादृष्टानुमापकत्वं तद्बोधस्य कार्ये जनयितव्ये सच्चकारिणामः ।
न तु सुखदुःखकारकत्वं इत्यादि ।

End.

ॐ कथानश्विन इत्यादि-राजमन्त्रः । ॐ काण्डादित्यादि-केतुमन्त्रः ।

Colophon.

इति श्रीरामकृष्णमहाचार्यकृता ग्रन्थग्रामकौमुदी समाप्ता ।

विषयः । ग्रन्थग्रामप्रयोगादिनिर्णयणम् ।

No. 87. घटकपर्वटीका (खण्डिता) By रमानाथ . Substance, Eng-
lish yellow paper, 6×4 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent,
50 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalata-
gram, Post Mepar, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavasiś. Ap-
pearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

नत्वा गुरोः पादरजसिदाख्यं

कामादिसेव्यं विदिवस्य चेतुम् ।

विप्रो रमानाथ इमां तनोमि

ढीकां प्रगल्भां घटकपर्वरस्य ॥

इदानीं श्रीकालिदासस्य प्रसादात् घटकपर्वः कुम्भकारो वाणीश्वरदण्ड-
पानान्तरेण मनसि देवतामसम्कारं ग्रन्थान्तरे देवतावर्णनञ्च ह्रस्वा वर्षासु
तद्वर्णनमारब्धवानिति किं वदन्तीति श्लोकमाह निश्चितमितीत्यादि ।

End.

क्षिप्रमित्यादि । कोऽप्यनिर्वचनीयगुणो जनः तानि कान्तामुखाणि सम्प्रति
वर्षासमये क्षिप्रं शीघ्रं प्रसादयति प्रसन्नानि करोतीत्यर्थः ।

Colophon.

(अतः खण्डितं) ।

विषयः । घटकपर्वस्य व्याख्यानम् ।

No. 88. घटकपरेरटीका By देवीदास. Substance, country-made paper, 9×8 inches. Folia, 13. Lines, 6 on a page. Extent, 42 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetágrám, Bhattachágrám, Paṇḍit Rámhridaya Bhattacháryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ॐ नमः शिवादिपदभ्यः ।

शिरो देविपदाभोजे सदेदं मम तिष्ठतु ।

देहि मद्यन्तु तज्ज्ञानं येनैषा पूरिता भवेत् ॥

घटकपरेरनामा कश्चित् कविः शरदादौ गवे सति प्राष्टुं दृष्ट्वा
तद्दर्शनमकरोत् तत् किमित्याह निश्चितमित्यादि । तदेकविंशतिस्तोका
मया व्याख्यायन्ते प्रत्येकेन यथा नीरं जलं तत् ददातीति नीरदः
दः प्राचेत्यनेन अहं कृदचीत्यादिना आशुक् नीरदस्ते नीरदेर्मेघे रूपेत्य
आगत्य यं आकाशं निश्चितं व्याप्तं । इत्यादि ।

End. तत्र शरीरस्पर्शनमित्यस्योपलक्षणादत्र वाचा अर्थविशेषज्ञानमपि श्रपयो
भवति अथवा अत्रापि शरीरस्पर्श × × × × न विद्यत एव
तथाहि भावानुरक्तवनिता सुरतैः सह अयमहं जनः श्रपे × ×
सितं शरीरस्पर्शनं विद्यते × × × × इति कर्त्तरि विशेषणं भावा-
नुरक्तवनिता सुरतैः सह संयोगात् भूषिता एव भवति इति भूषितेति
विशेषणमुपादानम् ॥

Colophon. इति श्रीदेवीदासेन विरचितायां टीकायां घटकपरेराख्यं काव्यं सम्पूर्णम् ॥

विषयः घटकपरेरस्य व्याख्यानम् ॥

No. 89. चण्डीवादार्थमाला By कृष्णकान्त. Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Bengali. Date, SK. 1742. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetagram Khunverá, Late Paṇḍit Śrīpati Bhattacháryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीदुर्गा ।

चण्डीलं किन्नावत् मार्कण्डेयप्रोक्तले सति देवीमाहात्म्यं । देवीमाहात्म्यं
यथा रुद्रयासले पठेदारभ्य सावर्णिः सूर्यतनय आदितः समापयेत्
तस्यान्ते सावर्णिर्भविता मनुः । एकाकी इत्यादि शकादिक्रियासहाये

इति आकिन् । सजातीयव्यवच्छेदो बोध्यते तेनाच्चे सत्यपि न दोष इति
माधवाचार्य-विद्याविनोद-उद्दीप्तिभट्टाचार्याः । इत्यादि ।

End.

खगात्रघिरं दद्यान्मानवः सिद्धसन्निभ इति दर्शनात् केचित्तु ब्राह्मणस्यैव
निन्दा नलन्येषामनन्तरञ्च मद्ध्यं दत्त्वा ब्राह्मणस्तु ब्राह्मणादेव जीयत
इति दर्शनात् ननु तथात्वे कलौ वर्ध्या द्विजातिभिरितिवङ्गवचनस्या-
नर्थक्याद्वङ्गलस्यार्थं ज्ञेयं ॥

Colophon.

इति श्रीकृष्णकान्तदेवशर्म्मा संगृहीता चण्डीवादार्थमाला समाप्ता ।
शकाब्दाः १७४९ । ११ । २९ ॥

विषयः । चण्डीस्वरूपनिरूपणं । द्वितीये सत्यपि वाजिनि एकाकिप्रभृत्यसम्बद्ध
शब्दानां समर्थनञ्च ।

No. 90. चन्दनवाला चौपाइ . Substance, country-made paper, 11 × 4½ inches. Folia, 10. Lines, 15 on a page. Extent, 1,754 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sam 1754. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācārya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

ऐं नमः ।

दोहा प्रथम जिनोसर
पयनमी समरी
श्रीजिनवीर, श्रीजिनशासन
जय करण पय उपगाथी ।

End.

चीतल्लतनांगु श्रीसंघ
साहजि भाषासरस मुनिन्द,
सुनतां गुणतां राग
धन्या धिरी सुषसंपति श्वानन्द ।

Colophon.

इति चन्दनवाला चौपाई सम्पूर्णम् सन्वत् १७५४. माघमासे शुक्लपक्षे ।

विषयः । चन्दनवालानाम्नाः कस्या अपि जैनधर्मावलम्बिन्याः श्रेष्ठिकन्यायाः कथा ।

No. 91. चयनप्रयोगः . By Substance, country-made paper, 11 × 4½ inches. Folia, 150. Lines, 12 on a page. Extent, 4,500 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अग्निं वेध्यमानाः । अग्निरितौष्टकाकृतं खण्डिलमुच्यते तत्संयोगात्
क्रतुरप्यग्निरित्युच्यते लक्षणया । तं वेध्यमानखण्डिलेनाग्निगुणकेन क्रतुना-
यच्छमाण इत्यर्थः सोमः सोमाङ्गप्रकृतावुत्तरवेद्या नाभ्यामग्निप्रणयनं
विहितं तस्यैष खलोको यदुत्तरवेदिनाभिरिति श्रुतेः साग्नचित्ये क्रतौ ।

End. एके विंश उक्थ इत्यादि पशुकाले अश्वम्नदमास्रभते पूर्व्ववत् पत्नी-
संयाजात पूर्व्ववदश्चिनसंततयः ... .. इतो नास्ति ।

Colophon. ... ..
विषयः । अथनद्यागविधिः ।

(असम्पूर्णोऽयं ग्रन्थः) ।

No. 92. चातुर्ज्ञानम्. Substance, country-made paper, 10×4½ inches.
Folia, 24. Lines, 9 on a page. Extent, 660 ślokas. Character, Nāgara.
Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Ap-
pearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning. अग्निमीडे सुताः विश्वाद्धाना अजोधा इन्द्रताः सोमपा इमा जुष्टा मत्सरा
द्रवा घृतघृष्टा यजना द्रविणो दधानाः श्रद्धाः पञ्चदश . अग्निमीले तु
विजातो दधाना इन्द्रे योगे चक्षसेमह . धने ये दृष्टते महे यज्ञे सुजिह्वौ
धियन्त सक्तादश . य एकसर्व्वणीनां कक्षीवनं य क्षैत्रिज इति
वर्जयित्वा ।

End. यथा काममवगृह्या उत्थितं द्वैपदं काणे अश्वीनखण्डं न दुर्हणो इति
दुर्हणो जोध पतन्त्या विस्वर्गेण विश्वामिनजमदग्नी इति दस्युहन्तमं
मकारखण्डं नम छणोरुलोकं कल्पयतु पिंशतु सुसहमिति ।

Colophon. इति अष्टमाष्टकचातुर्ज्ञानं समाप्तं ।

विषयः । ऋग्वेदसंस्कृतादीनां निरूपणम् ।

No. 93. चित्तामोदसिन्धुः. By मल्लोदासकविराज . Substance, country-
made paper, 16×4 inches. Folia, 9. Lines, 5 on a page. Extent, 140
ślokas. Character, Bengali. Date of composition SK. 1601. Place of
deposit, Dinajpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛitibhūṣaṇa. •Appearance, toler-
able. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

अखिलभुवननाथं दुःखमातङ्गसिंहं
 सुखशशिसितपद्मं नित्यमात्मन्त्रं कृष्णं ।
 अधमविषयचिन्तावह्निसन्तापराशि-
 व्यथित सपदि चिन्तामोदसिन्धौ निमज्ज ।

× × × × × ×

End.

किन्त्वस्माभिसिद्धीयाद्यणकमलपदामोदसुग्धा जना ये ।
 तेषां पादारविन्दे स्थिरतरमधुपैर्भाष्यमेवाचिरेण ॥
 शके वर्षे धरिणीखरसशशिमिते वैदिके गौड़देशे ।
 गङ्गापूरे ऽवतीर्षः सुकृतिगणयुते तर्कवागीशपुत्रः ॥
 चिन्तामोदाख्यकाव्यं हरिमच्चिमसुधाविन्दुसम्पर्कमिष्टं ।
 षष्ठीदासी विपश्चित्तरत्नतरमनाश्चित्तशृङ्गात्मकावीत् ॥
 इति षष्ठीदासकविराजविरचितचिन्तामोदसिन्धुः समाप्तः ॥

Colophon.

शके तारकनाशकाननकुण्डत् कन्दर्पकोले दिने ?
 नारानायकनायके खरकरे कन्याख्यके शोकति ?
 ... प्रालिख्यदुनाथ नामक ... ..
 × × × × लोकैककष्टान्तकं ॥

विषयः । लक्ष्मणाचार्य-कथनम् ॥

No. 94. चिन्तामणिपार्श्वनाथकल्प . Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia, 2. Lines, 25 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date, SN. 1904. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Prose and Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमः श्री ॐ पार्श्वी नमः ।

किञ्चिद् गुरुणां वदनारविन्दा-
 त्रिशम्य सम्यक् परमार्थसुखैः ।
 विलिख्यते खान्यजनोपकृत्यै
 श्रीपार्श्वचिन्तामणिमन्त्रकल्पः ॥

End.

नष्ट संयताने पण्ड कम्मठ णठ संसारे ।
 परिमिठि णठि अठे अठ गृणाधीसवं वन्दे ॥

शनेनवार १०८, अथवा २१ पुष्पादिक्रियानके चिप्यते मध्यं अविश्रयो भवति ।

Colophon. इति चिन्तामणिपार्श्वनाथकल्पः सम्पूर्णः . संवत् १९०४ .

विषयः । चिन्तामणिपार्श्वनाथमन्त्रादि-कथनम् ।

No. 95. चैतन्यचन्द्रामृततरङ्गिणी . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 28. Lines, 7 on a page. Extent, 700 ślokas. Character, Bengali. Date, ? Place of deposit, Dinajpur. Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛitibhūṣana. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. . श्रीगोविन्ददेवो जयति ॥

श्रीमन्नित्यानन्दचैतन्यचन्द्रो

दीनश्रेणिपीयूषसान्द्रो

विद्वद्भृन्दस्यन्दमानात्मतलो

सलौदार्यात् सेवकाङ्गः पुण्यीतां ॥

अथ सोयं विद्वत्कविद्वन्द्वचरणः प्रबोधानन्दनामा न्यासीन्द्रः श्रीकृष्ण-
चैतन्यस्य भगवतो मङ्गुमहिमपुङ्गोन्मत्तः स त्रयस्त्रिंशत्शततमेन ग्रन्थेन तं
निजामीष्टपादारविन्दं स्तोचयति तत्रैकेन पद्येन स्तुवन् सप्रयोजनं
तस्य प्रादुर्भावं निरूपयति । स्तुमस्तमिति । तं व्रजपतिकुमारं स्तुमः
कीदृशं चैतन्याकृतिं ।

End. तथापि बालभावात् खवाल्पापस्यादयं मङ्गलक्षणे जनो यथा तथा जल्पतु
तथापि स गौरहरिर्मे प्रसीदतु प्रीणातु कौतुकप्रियत्वात् ईश्वरस्य इति भावः ॥

× × × × × ×

तथा व्याख्यातवानस्मि दाख्यन्तोपमानकः ॥

Colophon. इति श्रीप्रबोधानन्दसरस्वतीविरचितस्य श्रीचैतन्यचन्द्रामृतस्य टीका
चैतन्यचन्द्रामृततरङ्गिणी समाप्ता ॥

विषयः । प्रबोधानन्दकृतचैतन्यचन्द्रामृतस्य व्याख्यानम् ॥

No. 96. छन्दोदीपः . Substance, country-made paper, 12×2½ inches. Folia, 40. Lines, 3 on a page. Extent, 375 ślokas. Character, Bengali. Date of composition, SK. 1700. Place of deposit, Dinajpur, Rājārāmpur, Paṇḍit Śyāmāprasanna Vācaspatī. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

गौरीशं वाङ्मयं ह्येषं प्रणम्य विदुषां सुदे

हन्दसां सारमाहृत्य हन्दोदीपः प्रतन्यते ।

हन्दोमञ्जर्यां ।

पद्यं चतुष्पदी तच्च वृत्तं जातिरिति द्विधा ।

वृत्तमक्षरसंख्यातं जातिर्मात्रा कृता भवेत् ।

सममर्द्धसमं वृत्तं विषमश्चेति तत्त्रिधा ॥

End.

एकैवातिवृत्तिः प्रोक्ता ख्याता त्रीचपदात् या ।

षड्विंशत्यक्षरायेका कविभिः कथितोत्कृतिः

हन्दःशास्त्रे तु विख्यातं सा भुजङ्गविजृम्भितं ।

उक्त्यादिषड्विंशतिसंज्ञकेषु

हन्दःसु भेदा विधुनेत्रचन्द्राः

समाहृताः पिङ्गलनागसम्प्रता

सुदं पितृन्वक्तु सदा मनीषिणां ॥

Colophon.

इति हन्दोदीपे प्रकौर्णकः प्रकाशः समाप्तश्चायं हन्दोदीपः ।

शाके शून्याधसप्तक्षितिपरिगणिते श्रीनवद्वीपनाथं ।

नातं राजेन्द्रदेवं दलितकलिवलं वाजपेयादियोगैः ।

नत्वा तस्य द्वितीयः सुत इममलिखं सारमाहृत्य यत्ना-

हन्दोदीपं प्रतीपं निखिलबुधमनोधान्तरांशेरपूर्वं ।

फासुगुनोननिर्गदिने प्रारब्धं श्रुभवत्सरि विधुवेदमिते स्वीयहन्दोदीपः

समाप्तः वाजपेयि-श्रीमन्महाराज-राजेन्द्राब्दाः पञ्चाशत्संख्याकाः ॥

विषयः । हन्दोनिरूपणम् ॥

No. 97. हान्दोग्योपनिषद्भाष्यम् . By आनन्दतीर्थ . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 48. Lines, 12 on a page. Extent, 1,152 ślokaś. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

श्रीगुरुभ्यो नमः ।

Beginning.

श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्येभ्यो नमः ।

अत्युत्क्रिष्टविदोषसत्सुखमहाज्ञानैकतानप्रभा

सर्व्वप्रभिवशक्तिभोगविलसत्सानन्ददिव्याकृतिं,

दृष्टिस्थाननिरोधनित्यनियतिज्ञानप्रकाशादिति
ध्वान्तान्मोक्षविमोक्षदं हरिमहं नित्यं सदोपास्यते ॥

End.

आनन्दतीर्थ इति तु यस्य नाम द्वितीयकं ।
पूर्णप्रज्ञेन तेनेदं कृतं भाष्यं हरिः प्रियं ॥
नित्यानन्दो हरिः पूर्णो नित्यं संप्रीयतां मम ।
नमस्तस्मै नमस्तस्मै नमस्तस्मै च विष्णवे ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादविरचिते श्रीमच्छान्दोग्योपनिषद्भाष्ये
अष्टमोऽध्यायः ।

विषयः । माध्वमते शान्दोग्योपनिषद्भाष्या ।

No. 98. शान्दोग्योपनिषद्भाष्यम् BY सायनाचार्य्य . Substance, country-made paper, 14 x 5 inches. Folia, 114. Lines, 11 on a page. Extent, 5,016 glokas. Character, Nāgara. Date, ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhatta. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः सुखं नमामि गजाननं ।
यस्य निःश्वसितं वेदा यो वेदोभ्योऽखिलं जगत् ।
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरं ।
तत् कटाक्षेण तद्रूपं दधत्बुद्धिमहोपतिः ।
आदिशत् सायनाचार्य्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ।
ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यायितसंग्रहात् ।
क्षपालुः सायनाचार्य्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः
सामवेदार्थमेवोच प्रकाशयति सादरं ।

End.

तनुं विस्तारे शान्दसे लिटि तनिपत्योऽहन्दीत्युपधालोपः किञ्च हे धृष्णो
शत्रुधर्षणे शीलसोम स त्वं वशीव कवचीव आरज असुरान् जहि . अपि
या अन्तरङ्गानि अस्या अन्तरङ्गानि अस्या अन्तरङ्गान् इति हन्दीगबकृचानां
पाठभेदः . इति पञ्चमस्याध्यायस्य एकादशः खण्डः इति काकुभं समाप्तं ।

Colophon.

वेदार्थस्य प्रकाशने तम 'हार्दं' निवारयन् ।
पुमर्थोऽचतुरो देयाद्विद्यातीर्थमहेश्वरः ॥

इति श्रीमत्सायनाचार्यविरचिते साधवोये वेदार्थप्रकाशे ब्रह्मसूत्राख्ये
पञ्चमोऽध्यायः ।

विषयः । ब्रह्मसूत्रोपनिषद्भाष्या ।

No. 99. जन्मरहस्यं (भविष्यपुराणीयम्). Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 82 ślokas. Character, Bengali. Date, SK. 1,740. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta Grām Khunverá, Late Paṇḍit Rāmtāran Siromani. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

नारद उवाच ।

अस्मिन्नेकार्णवे घोरे नष्टे स्थावरजङ्गमे ।

चन्द्रार्के गङ्गे नष्टे ज्योतिषि प्रलयं गते ॥

अचिन्त्यभावमव्यक्तं योगनिद्रासुपागतं ।

नारदः परिपप्रच्छ भगवन्तं जताईनं ॥

केषु स्थानेषु द्रष्टव्यो भववत्स्वं मया प्रभो ।

तन्मे कथय तत्त्वेन अनुग्राह्यो ह्यहं यदि ॥

श्रीभगवानुवाच ।

अहं ते कथयिष्यामि प्रादुर्भावं महासुने ।

यं पठित्वा द्विजाः सर्वे यास्यन्ति परमां गतिं ॥ इत्यादि ।

End.

यः पठेत् प्रातरुत्थाय सम जन्मानुकीर्त्तनं ।

मर्त्यलोकं परित्यज्य सम लोकं स गच्छति ।

न च क्षत्युभयं तस्य यः पठेन्ममकीर्त्तनम् ॥

Colophon.

इति श्रीकृष्णनारदसंवादे भविष्यपुराणोक्तं जन्मरहस्यं समाप्तं ।

ॐ तत्सत् । शुभमस्तु शकाब्दाः १७४० ।

विषयः । भगवतोऽवतारनिचयकथनमुखेन श्रीकृष्णवतारस्य वृत्तान्तकीर्त्तनम् ।

No. 100. जलाशयोत्सर्गविधिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 260 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ जलाशयोत्सर्गः ।

स चोदगयने माघादिपञ्चसु आवर्णवर्जनमासेषु वा शुक्लपक्षे द्वितीया-
तृतीया-पञ्चमी-सप्तमी-दशमी-त्रयोदशी-पौर्णमासीषु तिथिषु बुधगुरुशुक्र-
वारेषु रविषोमयोर्वेत्यादि ।

End.

१०००-१०८-५०-२० वा विप्रान् संभोष्य भूयसीं दक्षिणां दत्वा कर्मेश्वरार्पणं
कृत्वा सुहृद्युतो भुञ्जीत इति ।

Colophon.

इति श्रीमन्नारायणभट्टसुरिस्वरामकृष्णलालजकमलाकरभट्टकृतो जलाशयोत्-
सर्गप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । जलाशयानां उत्सर्गविधिः ।

No. 101. (जातकपद्धतिटीका) भावार्थमञ्जरी By अच्युत . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 44 (without 4-32). Lines, 8 on a page: Extent, 1,100 ślokaś. Character, Bengali. Date, SK. 1571. Place of deposit Zilla Midnapur, Post office Garvetā Grām Khuverā, Late Paṇḍit Rāmtaran Śīromani. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

नमोवृन्दावनचन्द्राय ।

कमलवदनारुणनयनं परमं परमार्थविदां रघूणां ।

ससलिलजलदश्यामं रामं सहस्रलक्षणं वन्दे ॥

श्रीमद्दामनभट्टशेखरमणेः सत्कर्मचारिणां निधेः

स्वनुः सागरचन्द्रमाः समजनि प्रख्यातकीर्तिच्छटः ।

नो दोषाकरतामुपैति न जङ्घो नाङ्गे × × लक्ष्यते

पूर्णस्वारूकलाभिरव कमलाक्षेहं दधत्यद्भुतं ॥

व्याख्याताकाव्यसिन्धोरभिनवकवितापद्मिनीनां विकाशे

भाषानुच्चेर्नभखानतिजव × × × प्राकृतानां कृतानां ।

न्याये व्यासकृतौ कृतौ कृतधियासुच्चेर्विधाने विधि-

र्भक्तः श्रीरघुनाथपादशुभले श्रीसागरः × × × ॥

भावाभावविचारे जातकविहिते × × × तत् स्वनुः ।

ज्ञानी श्रीपतिटीकां कुरुते भट्टाचार्यतः श्रीमान् ॥ (?)

श्रीपतिव्याख्यातावच्युतविहितालङ्कृता नवीनापि ।

भावार्थमञ्जरीयं दयित्वा भावार्थविदो-भविता ॥

श्रीमिहिराचार्याच्युतभट्टेन श्रीपतिकृतजातकपद्धतिविवरणमारभ्यत इत्यादि ।

End. इदमेव प्रयोजनं ग्रन्थकारेण पूर्वग्रन्थानुसारेणोक्तं किन्तु सप्तवर्गजफले
रेतत् ज्ञातव्यं । खोचे रूपं चरणविचित्रेतिन्यादिप्रकारेण शुभं बुद्ध्या
अनयोयदधिकं तदपफलं ग्रहः परिपाचयति । शुभाधिक्ये शुभं
अशुभाधिक्ये अशुभमिति ।

इत्थं गौतमगोत्रेण श्रौतानुसृतशर्माणा ।

कृतं श्रीपतिपद्धत्यां चतुर्थाध्यायवर्णनम् ॥

Colophon. इति ग्रहेष्टकाध्यायविवरणं चतुर्थः ।

शक्रेष्टकाध्यायवर्णनौ १५७१ ध्यात्वा कृष्णपदाम्बुजं ।

लिलेख श्रीमहादेवेष्टकाध्यायवर्णनः ॥ ?

विषयः । श्रीपतिभट्टकृतजातकपद्धतेर्विवरणम् ।

No. 102. जिनचैत्यनमस्कारः. Substance, country-made paper, 11 × 4½ inches. Folia, 2. Lines 11 on a page. Extent, 44 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. स (...) न्या देवलोके रविशशिवने अन्तराणां निकाये ।

नक्षत्राणां निवासे ग्रहगणपटले तारकाणां विमाने ।

पाताले वा नगेन्द्रे स्फुटमणिकिरणे ध्वस्तशास्त्रान्धकारे,

श्रीमतीर्थकराणां प्रतिदिवसमहं तत्र चैत्यानि वन्दे ।

End. तेषां श्रीतीर्थयात्राफलमतुलमलं जायते मानवानां

कार्ये सिद्धिस्तथोच्चैःप्रभृति च सततं चित्तमानन्दकारे ।

Colophon. इति श्रीजिनचैत्यनमस्कारः समाप्तः ।

विषयः । जैनतीर्थकरचैत्यनमस्कारकथनम् ।

No. 103. जीवत्पिटककर्त्तव्यनिर्णयः By बालकृष्णभट्ट. Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 150 ślokaś. Character, Nāgara. Date, SN. 1785. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

सत्पद्मचक्रादिद्युतं प्रसन्नं पीताम्बरं कौस्तुभभूषिताङ्गं

यशोदयाल्लिङ्गितपूर्णदेहं सत्यव्रतं कृष्णमहं भजामि ।

End. श्रीबालकृष्णरचितात् जीवत्पिढकनिर्णयात्
भागीरथीमौलिमालः शम्भुस्तुष्यति सर्वदा ।

Colophon. इति श्रीमद्राज्ञोजिभट्टः तज्जवालकृष्णभट्टविरचितो जीवत्पिढककर्त्तव्य-
निर्णयः समाप्तः । संवत् १७८५ ।

विषयः । जीवत्पिढककर्त्तव्यकथनम् ।

No. 104. चानरत्नकोशः. Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 137. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bengali. Date SM. 1847. Place of deposit, Calcutta, Viçvakoṣa office, Babu Nagendranath Basu. Appearance, fresh. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
अभिप्रेतार्थसिद्ध्यर्थं पूजितो यः सुरैरपि ।
सर्वविघ्नच्छिदे तस्मै गणाधिपतये नमः ॥
चतुर्मुखमुखाभोजवनदुर्गवधू र्मम ।
मानसे रमतां नित्यं सर्वशुक्ता सरस्वती ॥

श्रीविश्वकर्मावाच ।

श्वेताच ब्राह्मणी भूमिरक्ता वै चचिया स्मृता
पीतवर्णा भवेद्वैष्णवा शृङ्गा कृष्णानुवर्णिनी । इत्यादि ।

End. विंशत्यात्तनकनिष्ठानि ज्येष्ठां तदांशवर्जना,
एकमादौ भवेन्मानं विविधं मानमेव हि ।
आसनस्थोद्भवा चीणा क्रमेणापि क्रमोद्भवा ।
स्थित्वासनकेशान्तप्रमाणमेव सम्भवं ।

Colophon. इति श्रीअपराजितप्रच्छाया प्रतिमाप्रमाणं द्विशताये नवमसूत्रं समाप्तं ॥
संवत् १८४७ ॥

विषयः । भूमिवर्णादिरूपणम् ॥ सदापीठलक्षणादिकथनम् ॥ चतुष्कारपीठलक्षण-
कथनम् ॥ प्रासादमानकरणादिरूपणम् ॥ वर्जमानाद्यष्टमण्डपनिरूपणम् ॥ मण्डपलक्षणादि-
कथनम् ॥ द्वारमानादिकथनम् ॥ प्रतिमाप्रमाणादिकथनम् ॥

No. 105. ज्ञापकसमुच्चयः By पुरुषोत्तमदेव . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 60. Lines, 4 on a page. Extent 500 ślokas. Character, Bengali. Date? Place of deposit, Bhāṇḍārapur, Dist Vagudā, Babu Kālīcarāṇa Cakravartti. Appearance old. Prose. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

यश्चक्रो परिभाषाणां वृत्तिं दृढसुसम्भतां ।

पुरुषोत्तम आरभे स ज्ञापकसमुच्चयं

तरुणमन्विधावेतौ सदितिव ततौ यस्मादौघः ? × × × × इति

वा वक्तव्ये प्रकरणापकर्षे तरुणमपौ स इति ज्ञापयति प्रकर्षार्थमनारे-
णापि क्वचित् स्वार्थे तरुवस्तीति ।

End.

अ अ इति शास्त्रान्तरे विवृतप्रत्यासत्तिवचनं ज्ञापयति व्याकरण-
प्रक्रियायामकारस्य विवृतोपदेशः । आकारग्रहणेनार्थ इति ॥

Colophon.

इति श्रीमहामहोपाध्याय-श्रीपुरुषोत्तमदेव-विरचिते ज्ञापकसमुच्चये ऽष्टमो-
ऽध्यायः ॥ समाप्तश्चेदं पुस्तकम् ॥

विषयः । संक्षेपतः पाणिनीयप्रत्ययादिकथनम् ।

No. 106. ज्योतिष्कणिका By छायानन्दचक्रवर्ती . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 70. Lines, 6 on a page. Extent, 1,200 ślokas. Character, Bengali. Date SK. 1687. Place of deposit, Balihār Rājadhāni, Babu Varadākānta Cakravartti. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीगुरवे नमः ।

नमामि परमात्मानम् सर्व्वलोकेश्वरेश्वरं ।

अविचिन्त्यमहाशक्तिं भक्तिकारुण्यवारिधिं ॥

असत्यमपि संसारं यद्भक्तिः सत्यतां नयेत् ।

× × × × × ×

चे जना यदि लुग्रादि संक्षेपाज्ज्ञातुमिच्छथ ।

सुज्योतिष्कणिका यत्नात् गृह्यतां कर्मपावनी ॥

समालोक्य बह्वन्धन्यान् कृता श्रीकृष्णदर्शना ।

सुगमा रूपवद्दीनां भवति ज्ञानहेतवे ।

अथ राशिसंज्ञा ॥

मेघ-वृष-मिथुन-कर्कट-सिंहाः ...

... इति च राश्यः कथिताः ।

सप्तविंशतिभैर्व्योतिश्चक्रं स्तिमितवायुगं

तदर्कांशो भवेद्राशिर्नवर्त्तचरणाङ्कितः ॥ इत्यादि ।

End.

ॐ क्षमस्वेति प्रत्येकस्थापनक्रमेण विस्तृत्य अष्टिद्रावधारणम् कुर्यात्

इति नवग्रहपूजापद्धतिः ॥ इति ज्योतिष्कणिकायामष्टमः परिच्छेदः ॥

ज्योतिःशास्त्रमहाधनानि वज्रशः सन्ति प्रशस्तानि वे

सन्तो मत्कृतिमल्पिकामपि वरिष्ठान्ते गुणग्राहिणः ।

अश्वधौ परिलम्ब्यरत्ननिवहेचास्थेव एवम्विधं

यत् कृत्येपि तदेव रत्नममलं लब्ध्वाप्युपेक्ष्यते ॥

श्रीविक्रमादित्यचम्पकयष्टिश्रीकृष्णशर्मा चक्रवर्त्ती ।

चकार यत्नात् सुगमं कृतौनामज्ञप्रबोधार्थमिमं निबन्धं ॥

Colophon.

इति श्रीकृष्णानन्दचक्रवर्त्तिविरचिता ज्योतिष्कणिका समाप्ता ॥ श्रीकृष्ण-
गोविन्दशर्माणः पुस्तकमिदं शकाब्दाः १६८७ ॥

विषयः । राशिसंज्ञाकथनम् ॥ राशिनक्षत्रविभागकथनम् ॥ राशुदयलग्नमानादि-
कथनम् ॥ द्रेक्कानादिकथनम् । नवांशादिकथनम् ॥ दिक्पतिकथनम् ॥ ग्रहाणां शत्रुमित्रादि-
कथनम् ॥ ग्रहसञ्चारशुभाशुभफलकथनम् ॥ नक्षत्राधिपादिकथनम् ॥ रिष्टिफलादिकथनम् ॥
योगादिकथनम् ॥ वारवेलाकालवेलादिकथनम् ॥ रव्यादिशुद्धिकथनम् । कालायशुद्धि-
कथनम् । विवाहविहितनक्षत्रादिकथनम् ॥ गर्भाधानविहितनक्षत्रादिकथनम् ॥ पुंसवनादि-
विहितनक्षत्रकथनम् ॥ वीजवपनादिविहितदिनादिकथनम् ॥ लग्नकथनम् ॥ अभिजित्-
क्षणकथनम् । उषायोगादिकथनम् ॥ संक्रान्तिनिरूपणम् ॥ वास्वादिनिरूपणम् ॥ रिष्टि-
भङ्गादिकथनम् । रव्यादीनां भोग्यवर्षादिकथनम् ॥ नवग्रहपूजादिकथनम् ॥

No. 107. ज्योतिःसंक्षेपः By कृष्णदासशर्मा . Substance, country-
made paper, 18×3 inches. Folia, 46. Lines, 6 on a page. Extent,
1,150 ślokaś. Character, Bengali. Date SK. 1725. Place of deposit,
Balihār Dist Rājāsāhi, Paṇḍit Kālī Candra Bhaṭṭācārya. Appearance,
tolerable. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

यन्मण्डले ब्रह्मणि दैवतानि तेजः स्वरूपेण सदा वसन्ति ।

सर्व्वात्मकं कारणमीश्वरं तं मुक्तिप्रदं स्वर्यमहं नमामि ॥

गुरुं नलेष्टदेवांश्च श्रीकृष्णदासशर्मणा ।

अभ्यासार्थं बाह्यकानां ज्योतिःसंक्षेप उच्यते ।

तत्र प्रथमतो वक्ष्ये वारादीनां स्वरूपकं ।

× × × × × ×

उद्यादौदयं भानोर्भौमसावनवासराः ।

इति सूर्य्यसिद्धान्तोक्तेन सूर्य्योदयावधि सूर्य्योदयान्तरं यावत् दिनाधि-
पस्य रव्यादेर्भोग्यो दिवाराविस्वरूपः षष्टिदण्डात्मकः कालो वार इति ।

End.

अथ यात्राप्रत्यागमनं ।

तिथावरिते सुभदे सुचन्द्रे

पापेषु केन्द्राष्टमवर्जितेषु ।

ग्राम्ये स्थिरे वा जनिते सुलभे

गृहं विशेषेण ध्याननिवृत्तभूपः ।

श्रुत्युक्ताचारयुक्तो दिनपुरविषयो योऽस्ति लब्धप्रतिष्ठ-

सन्मूलग्रामवासी द्विजगुरुविबुधप्रीतिदः सुप्रतिष्ठः ।

नानाशास्त्रार्थदानप्रथितष्टयशस्त्रकर्तृत्वाधि-

वारिन्द्रः सत्कुलाद्यो जयति पठुवरः श्रियुतो रामचन्द्रः ॥

सुनसदीयो द्विजकृष्णदासः ।

प्रणम्य पित्रोश्चरणारविन्दं

बाह्यावबोधार्थममुं चकार

ग्रन्थं ततो नोपसृज्य विज्ञाः ॥

Colophon.

इति श्रियुतरामचन्द्रचक्रवर्ति-तनय-श्रीकृष्णदासशर्म-विरचितो ज्योतिः-
संक्षेपः समाप्तः ॥

रामप्राक्सुन्दरीणां गृहदहनमनोज्ञाक्तयुग्माचलैके

शाके लेखीनमेनं ध्वजिति सुवटुना तन् नलाचलैके ।

× × × × × × । १७२५ । २ । ५ । २० ॥

विषयः । वारादिकथनम् ॥ वारफलादिकथनम् । वारवेलादिकथनम् । तिथ्यादि-
निरूपणम् । नक्षत्राधिपादिकथनम् । राश्यादिनिरूपणम् ॥ लग्नादिनिर्णयः । अष्टवर्गादि-
कथनम् । नक्षत्रशुद्ध्यादिकथनम् ॥ संक्रान्तिनिरूपणम् । शनिराजचक्रादिकथनम् । ग्रहणादि-
निरूपणम् । विवाहविहितनक्षत्रादिकथनम् । द्विरागमनादिकथनम् । पुंसवन-सौमन्तोन्नयन-
जातकर्म्मोपनयनादिसंस्कारकर्म्मविहितदिनादिनिरूपणम् ॥ याचिकदिनादिकथनम् ॥

No. 108. ज्योतिःसंचेपसारः (खण्डितः) By कृष्णचन्द्र . Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 90 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalata Grām, Post Mehār, Zilla Comilla. Pandit Jagadbandhu Tarkavāgis. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

प्रथम्य नव रव्यादीन् कृष्णचन्द्रेण शर्म्षणा ।

ज्योतिःसंचेपसारोऽयं तस्यते बालकप्रियः ॥

अथदिननिर्णयः ।

रविः सोमो मङ्गलश्च बुधो जीवः शनिः शनिः ।

रतेषां नामतो वाराः सप्तैव कथिताः क्रमात् ॥ इत्यादि ।

रिष्टं भुजङ्गमाकारां केचिदिच्छन्ति स्वरयः ।

भुजङ्गस्य सुखे हृत्यु न तु पुच्छे कदाचन ॥

आनने पद्मनाभस्य वक्षःस्थाने चतुर्दश ।

क्रोडे चाष्टौ तथा ज्ञेयः पुच्छे तिस्रः प्रकौर्त्तिताः ॥

आनने धननाशः स्याद्वक्षःस्थाने महाभयं ॥

(अतः परं खण्डितं ।)

विषयः । संचेपतो ज्योतिर्वचनसङ्ग्रहः ।

No. 109. ज्योतीरहस्यं By हरिहरन्यायालङ्कार . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 46. Lines, 5 on a page. Extent, 640 çlokas. Character, Bengali. Date SK. 1592. Place of deposit, Dinajpur, Babū Giriçacandra Cakravartti. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमस्तारिणे ।

हृदिस्थितिप्रलयहेतुरहेतुरीशो

विश्वस्य यस्तमभिवन्द्य खगस्फुटाय ।

ज्योतिःसमुद्रतरणे तरणिं तनोमि ।

ज्योतीरहस्यममलं सुषमञ्च धीरः ॥

ज्योतिर्विदः पुढकरो विनयं विधाय

श्रीमानहं हरिहरः प्रतिपादयामि

× × × × × × ×

कालाङ्गवाणावनिभिश्च युक्तः
 शाको भवेदब्द इह प्रबन्धे ।
 कालाङ्गवाणावनितीपि शुद्ध-
 सदाब्दगुणैरुपनितीच योज्यः ॥ इत्यादि ।

End. अन्तं खण्डितं ॥

विषयः । अब्दाद्ययनगणनम् ॥ अक्षरगणनादिकथनम् ॥ सर्वग्रहाणां स्फुटानयनम् ॥
 ग्रहाणां भुक्त्यानयनम् ॥ दिवसपञ्चानयनम् ॥ दिनमानाद्यर्थकथनम् ॥ चन्द्रादीनां
 दिनादिभुक्तिप्रकटनम् ॥ अतःपरं खण्डितं ॥

No. 110. ज्योतिःसारसंग्रहः By श्रीपति . Substance, country-made paper, 14 × 4 inches. Folia, 280. Lines, 7 on a page. Extent, 6,800 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinaĵpur, Rājārāmapur. Pandit Ğyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ सूर्याय नमः ।

श्रीरासं श्रीपतिं नत्वा श्रीमत्श्रीपतिशर्म्मा ।

क्रियते सुखबोधाय ज्योतिषां सारसंग्रहः ॥

अथ कालपुरुषस्याङ्गविभागः ॥

शीर्षसुखवाङ्महदयोदराणि कटिवस्तिगुह्यसंज्ञकानि ।

उरुजानुजङ्घे चरणविति राशयोऽजाद्याः ॥

अथ मेपादयो यथासंख्यं कालपुरुषस्य शीर्षादयः स्युः वस्तिर्नाभेरधो भागः ।

मेपाद्या इति यदुक्तं तदुपलक्षणं । किन्तु जातकस्य लग्नादेव शीर्षादयः

कल्प्या इति ॥ इत्यादि ।

End.

रविबुधशुक्रजौवैः सप्तमः । रविबुधजीवशौरेरष्टमः । रविबुधशुक्रशौरे-

र्नवमः । रविजीवशुक्रहृष्टैर्दशमः । भौमबुधजीवशुक्रैरेकादशः । अतः-

परं खण्डितं ॥

विषयः । कालपुरुषस्याङ्गविभागकथनम् ॥ राशिनिर्णयः ॥ राशिदेवतादिकथनम् ॥
 सामान्यविशेषादिराशिसंज्ञाकथनम् ॥ लग्नमानादिकथनम् ॥ ग्रहभोगकालादिकथनम् ॥
 ग्रहसंज्ञादिकथनम् ॥ जात्यधिपादिकथनम् ॥ अश्वतथोगादिकथनम् ॥ उत्पातादिकथनम् ॥
 करकचादियोगकथनम् ॥ पापयोगापवादकथनम् ॥ सासदग्धादिकथनम् ॥ सामान्ययोगादि-
 कथनम् ॥ नक्षत्रनिर्णयः । नक्षत्रदेवतादिकथनम् ॥ ऊर्ध्वमुखपाश्चादिगणकथनम् ॥ भद्राकार-

निर्णयः ॥ योगादिप्रतीकारकथनम् ॥ वारादिकथनम् ॥ शुभयदस्थितिफलादिकथनम् ॥
 निरंशादिदिननिषेधकथनम् ॥ मलमासास्तगतादिनिषेधकथनम् ॥ कालशुद्धिकथनम् ॥ त्रिवि-
 धोत्पाततन्त्रान्यादिकथनम् ॥ मण्डलोत्पातशान्त्यादिकथनम् ॥ राहुदर्शनविचारः ।
 वक्रातिचारादिकथनम् । विवाहनिषेधकालादिकथनम् ॥ यामिवादिषेधकथनम् ॥ चन्द्र-
 शुद्ध्यादिकथनम् ॥ संक्रान्तिनिर्णयः । जन्मनक्षत्रजन्मतिथिफलं तथा वारादिफलम् ॥
 सामान्यतो ग्रहशुद्धिकथनम् । अष्टवर्गशुद्ध्यादिकथनम् ॥ जन्मनक्षत्रे ग्रहणदर्शनादिनिषेध-
 कथनम् । उदयास्तादिग्रहणफलं ॥ अल्कादिपतनफलं ॥ उपग्रहादिनिर्णयः । शतपदचक्र-
 कथनम् ॥ विवाहकालादिकथनम् ॥ योयकविचारः ॥ अन्नप्राशनचूड़ोपनयनादिकाल-
 कथनम् ॥ याचाविहितकालादिकथनम् ॥ छषिकर्मकथनम् ॥ वास्तुप्रकरणम् । शूलोद्धार-
 कथनम् ॥ दिक्पालपूजाविधिप्रयोगादिकथनम् ॥ कार्तिकादिवर्षज्ञानम् ॥ होराभिजित्फल-
 कथनम् ॥ अन्याशादिविचारः । स्वप्नफलकथनम् ॥ शकुनप्रकरणं ॥ जातकप्रकरणं ॥
 ज्ञेयनक्षत्रादिफलकथनम् ॥ तुङ्गादिफलकथनम् ॥ स्वर्यादिरिष्टिकथनम् ॥ भावफलादि-
 कथनम् ॥ पञ्चस्वरासते योगरिष्ट्यादिकथनम् ॥ आयुर्दर्शान्तर्दशादिनिरूपणम् ।

No. 111. ज्योतिःसारः By धर्मखान . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 67. Lines, 5 on a page. Extent, 980 ślokaś. Character, Bengali. Date S.K. 1670. Place of deposit, Dinajpur, Pau-
 dit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीकृष्णचन्द्रचरणकञ्जमधुव्रताय साधवे

नमो जगत् सच्च ? गद वनं नलाजं जगदन्तकं ।

पूर्वशास्त्रं समाहृत्य ज्योतिःसारं ब्रवे ध्रुवं

आत्मजनातिथलेन प्रेरितोऽत्र क्रमेण तु ।

संचेपयवद्वारार्थं सोऽहं व्याहर्तुमुत्सहे ।

अथ दिनलक्षणं ॥

आदौ वारस्थितिः पश्चात् नक्षत्रं तदनन्तरं ।

करणञ्च तथा योगो दिनं स्यात् पञ्चलक्षणम् ॥

End.

रोहिणीस्नैगमूलाख्यं तथा भाद्रपदात्रयं

पुष्याश्चोत्तराषाढाफल्गुनी संयुता तथा

विक्रये सर्व्ववस्तूनां अनुराधा तथा परा

भवन्ति सर्व्वलाभाय श्रीवराहोदितं यथा ॥

इति ज्योतिःसारे नवमः परिच्छेदः समाप्तः ।

Colophon. गन्धर्वार्णवसिन्धुनीरजमिते संवत्सरे निर्मले
भासे माधवसंज्ञके षडुधियः सन्तोषदं ज्ञानदं ।
पुत्रप्रेमभरादिमं व्यरचयत् ग्रन्थं प्रथलात् स्वयं ।
राठाभूषणसिंहवंशप्रभवः श्रीधर्मखानः सुधीः ॥
शकाब्दाः १६७० ॐ गुरवे नमः ॥

विषयः । १ पः दिन-वार-नक्षत्रादिनिरूपणम् । विष्टादिकथनम् । राश्यादिनिरूपणम् ।
२ पः वारवेलाकालरात्र्यादिकथनम् । नन्दादित्थिकथनम् । योगादिकथनम् । ३ पः
ग्रहगोचरादिफलकथनम् । ४ पः नववध्वागमनादिदशजातकप्रकरणं । ५, ६, ७ पः
विवाहादिविहितनक्षत्रादिनिरूपणम् । यात्रादिनिरूपणम् । ८ पः कृषिकर्मावास्तुप्रकरणं
९ पः वर्षाधिपादिकथनम् ॥

No. 112. ठाणाङ्ग सूत्रवृत्तिः By अभयदेव . Substance, country-made paper, 11 × 4½ inches. Folia, 262. Lines, 17 on a page. Extent, 11,124 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍālācārya-Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning. अस्य प्रथमतः ५५ पत्राणि न सन्ति ।
यथा द्रयेन्द्रो भावेन्द्रकारणतां प्रतिपद्यते तथा प्रयोगापेक्षायामपि
तदुपयोगतामासादयत्यवाप्तवाच्यं न तथा नामस्य (...) न्द्रावित्यर्थं
विशेष इति ।

End. तदेवं निगमितमनुगमद्वारांशभूतं सूत्रस्यार्थिकनिर्णयिद्वारं शेषद्वाराणि तु
सर्वाध्ययनेषु प्रथमाध्ययनवत् अनुगमनीयानीति ।

Colophon. श्रीमदभयदेवसूरिविरचिते सदानाख्यतृतीयाङ्गविवरणे दशस्थानकाख्यं
दशमाध्ययनं समाप्तम् ।

विषयः । ठाणाङ्गसूत्रव्याख्या ।

No. 113. डालसागरः . Substance, country-made paper, 11 × 4½ inches. Folia, 225. Lines, 10 on a page. Extent, 4,500 ślokas. Character, Nagara. Date SM. 1846. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍālācārya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. दुहा आसायाने ।
श्रीजिन आदि जिनस्वय आदितन उकरतार,
धुगलाधरमणिकरणउ, वरतावण विवहार ।

End. चरिवंश गायो गुजस पायो ज्ञानबुद्धि प्रकासनी,
पापकठोगयोनाढो पूष्ण चायो आ .
कारणपुत्र कलत्र कमला पदत सुनत सुहाससो,
पुज्य श्रीगुण स्वरजं परसाङ्गराज वधमणो !

Colophon. इति श्रीढालसागरचरिवंशप्रबन्धे नवसोधिकारः सम्पूर्णः । संवत् १८४६ ।

विषयः । हिन्दीभाषया चरिवंशकथनम् ।

No. 115. गकारप्रदीपः सटीकः By सरस्वतीकण्ठाभरण . Substance, country-made paper, 12×3½ inches, Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, post Garvetá, Gram Khunverā, Babu Vaikuṇṭhanāth Cakravartī. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ काली ।

विरिञ्चिवागीशकवीन्द्रमुष्मा
वागम्बुराशिं यदनुयच्छे ।
सुदुस्तरं गोष्पदवत् तरन्ति
वाग्देवतां तां प्रणमामि नित्यं ॥
मूर्द्धण्यवर्गान्धुताश्च शब्दाः
स्वभावसिद्धाः कृतिभिर्य उक्ताः ।
बालावबोधाय सतां सुदे च
प्रदीपवत्तानिह दर्शयामि ॥
वर्षीयसां सत्स्वपि शासनेषु नव्ये न काव्ये सद्यतामुपेक्षा ।
भ्रतोस्तमः × × × × प्रकासं न किं प्रदीपे भवति प्रयत्नः ॥
वाणी-गणेषु गुण-गोणि-वाणास्तूणीर-वेणो धुणवेषु-घोणाः ।
माणिक्य-वौषा-शण-शण-शोषाः सर्कङ्गिणीकाः कण-काण-कोषाः ॥ इत्यादि

End. नत्वा चरणौ सरस्वत्याः कण्ठाभरणः श्रीमान् ।

निजकृतगकारप्रदीपटीकां समाचष्टे ॥

Beginning of Comm. धन्यारम्भे शिष्टपरम्पराप्राप्ततया विभ्रविनाशाय × × × × ×
ब्रह्मादीन् शास्त्रवक्तृन् सुवन् धन्यकारो वागधिष्ठातृदेवतां प्रणमति
विरिञ्चितीत्यादि ।

Colophon.

प्रदीपहरणकारं सरस्वतीकण्डाभरणं श्रीमान् ।

छतिकुलहृदयकुतूबलकलाकलापात् सुखं यनक्ति ॥

इति श्रीसरस्वतीकृतो णकार प्रदीपः समाप्तः ॥

इदानीं पूर्वोक्तासुपसंहरति । सरस्वती कण्डाभरणं यस्य स णकारः
प्रदीप इव व्यक्तिकरोति यनक्ति विपूर्वादनज्जातो छटि रूपं । इति
श्रीकण्डाभरणसरस्वतीकृता णकारप्रदीपटीका समाप्ता ॥

विषयः । मूर्द्धण्यणकारवच्छब्दानां संग्रहः ।

No. 116. तत्त्वचिन्तामण्यालोकपरिशिष्टं By देवनाथ . Substance, country-made paper, 14×2 inches. Folia, 143. Lines, 6 on a page. Extent, 4,000 ślokas. Character Bengali. Date L.S. 443. Place of deposit, Dinajpur Babu Giriśa Candra Cakravarti (Vakil). Appearance, very old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः कृष्णाय ।

हरविकटजटान्तस्तुङ्गशङ्कातरङ्ग-

व्यतिकरितभवानीकेशवेष्ठीविदेष्ठी ।

जनयतु मनसो मे गाढमानस्य गूढं

विपदपनयदीक्षासाक्षिणी मङ्गलानि ॥

देवनाथेन गोविन्दचरणाम्बुजसेविना ।

चिन्तामणौ यदालोके परिशिष्टं तदुच्यते ॥

समाप्तिहेतुतामिति निष्फलाचरणं सा प्रसञ्जतामित्युपोद्घात एव सङ्गति-
रिति कश्चित् ॥ खल्विति यद्यपि निषेधे वाच्यभूषायां खलु स्यादवधारण
इत्यभिधानाद्वाक्यालङ्कारशङ्कावपि तस्य विशेषस्योपस्थितिं विना नान्वय-
सम्भवः तथापि च्छन्नादिपदवत् भिन्नैव व्युत्पत्तिरस्येति तत्त्वं वस्तुतः
कालिकविचारविषयत्वमेवालङ्कारः । न तावदित्यादौ तावत् पदवदिति
बोध्यं शब्द एवालङ्कार इति कश्चित् । ननु सकलसम्प्रतिपत्तीनामेकव
समाधानाभावात् कथं तासामाचारहेतुत्वं किञ्च कस्यचित् काचित्
संप्रतिपत्तिरपि नेत्यत आह अविप्रतिपत्तिरिति । यद्यपि समाप्तेः
प्रस्तुतत्वेन तत्परत्वमेवोक्तं, कारणतान्तरस्य मङ्गलान्वयव्यतिरेकगम्यत्वात्
तथापि विचारस्यापि प्रस्तुतत्वमेव अतएव सादृश्यं प्रमाकरणमित्यादौ

तदेवार्थ इति भावः ॥ वस्तुतः कारणताज्ञानं यमिचारानुपासने भवत्यवेति
बाध इत्यन्यथा व्याचष्टे तवेति ॥

End.

किञ्चाभावाभावत्वं प्रतियोगित्वसंज्ञातमेव प्रकारस्तदनन्तरं तत्पुन्येहाभावात्
किञ्चाज्ञातस्याभावस्याप्रकारत्वेऽप्रसिद्धसाध्यकत्वमिति × × × ×
× × × अभावत्वज्ञानाभावात् अनुमितेरालोचनत्वायोगात् इति
दिक् । यदपि विशेषणज्ञानत्वेनाधिकरणज्ञानादीनां साधारणेन कारणता
नत्वसाधारणीति तदपि न, अन्यव्यतिरेकेणाधिकरणज्ञानत्वादिनैव हेतु-
त्वात् । अन्यथाधिकरण्याद्विशेषणकाभावत्वादिविशेषणान्तरविशिष्टबुद्धेरपि
प्रसङ्गात् । ... .. वस्तुतस्त्विति । अवच्छेदपदव्यावृत्ति-
विषयत्वानियतमित्यन्वयः । यथेत्यादि दृष्टान्तः । संयोगावच्छेदको व्याप्रा-
वच्छेदकश्च इति द्वन्द्वः । अवच्छेदकज्ञानानन्तरमवच्छेदयज्ञानात् तद्विषयत्वा-
नियमतेति भावः । तदवच्छेदकमिति शून्यत्वरूपविशेषणावच्छेदकमित्यर्थः ।
यद्वा स्वानधिकरणव्यावृत्तबोधजननतावच्छेदकमित्यर्थः । एवञ्च प्रति-
योगितावच्छेदकेत्यत्र विरहरूपत्वमिति पाठः ? । अनुद्देशेति दन्तीत्यादौ
सूक्ष्मत्वेनानुद्देशायामदन्ताव्यावृत्तिरित्यर्थः ॥ व्यवच्छिन्नत्वेन व्यावृत्तत्वेन तथाच
यदन्विततथेत्याद्यविकल्पमित्यर्थः ॥

पक्षपातमनास्त्वम् विलम्बगुणगौरवं ।

देवनाथो यथावस्तु परिशिष्टमचिन्तयत् ॥

Colophon.

ल सं ४४३ चैव वदि एकादश्यां चन्द्रे महासत्ताठकुर श्रीदेवनाथमहाशयानु-
शासनात् राघवेन लिखितं ॥

विषयः । चिन्तामणालोकानुक्तपदार्थनिर्वचनम् ॥

No. 117. तत्त्वप्रकाशिकाविवरणम् By जयतीर्थ . Substance, country-
made paper, 10 × 2½ inches. Folia, 25. Lines, 5 on a page. Extent, 350
glokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District
Gayā, Pandit Gāstri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीवेदव्यासाय नमः ।

रमाया रमणं नत्वा गुणसाणिक्यमण्डनं ।

तत्त्वप्रकाशिकाव्याख्यां करिष्यामी यथामति ॥

परमात्मनोऽन्यन्तभिन्नस्य सतत्त्वदानन्दाद्यात्मकस्यापि जीवस्यानाद्यविद्या-

कामकर्मादिनिमित्तोऽयं परमार्थ एवान्यथाकारो दुःखाद्यनर्था न परमेश्वर-
प्रसादादनेऽपगच्छति न चासाक्षात्कृतोऽसौ प्रसीदति न चाविदितस्वरूपः
शक्यते साक्षात् कर्तुमिति ॥ इत्यादि ।

* End.

नानन्दः स्वरूपमात्रेण पुरुषार्थ इत्यतो नित्यानन्देति विशेषणं ॥ भोजनं
भोगश्चान्तभव इति यावत् ।

सदा सुरशरीरलप्रभासुषि नखत्विषि ।

कमलाकमितुः पादमण्डले रतिरस्तु मे ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादार्थविरचित-तत्त्वप्रकाशिकाविवरणं जय-
तीर्थभिक्षुविरचितं समाप्तं ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृतोपाधिखण्डनस्य व्याख्यानम् ॥

No. 118. तत्त्वविवेकटीका By जयतीर्थ. Substance, country-made
paper, 10 × 2½ inches. Folia, 13. Lines, 5 on a page. Extent, 260 lokas.
Character Nagara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā,
Paṇḍit Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

प्रणम्य रमणं लक्ष्म्याः पूर्णबोधान् गुरुनपि ।

व्याख्यां तत्त्वविवेकस्य करिष्यामो यथासति ॥

ननु परमपुरुषादितत्त्वानां विवेकः शास्त्रे

एव कृतश्चात् किमनेन प्रकरणेन ॥ इत्यादि

End.

तथापि परमपुरुषाधीनतयावगतं भवत्येव नीलसाधनमित्येतत् द्वे विश्वे

वेदितव्ये इत्यादि श्रुतिसिद्धमिति हि शब्देन सूचयति ॥

करतलमिलितामलकप्रख्यं यस्याखिलं विश्वं ।

कमलापरिहृदममलं बन्दे तं वन्द्यपदाब्जम् ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादोदाहृततत्त्वविवरणं जयतीर्थभिक्षुविरचितं
समाप्तम् ॥

पुरे वाराणसीक्षेत्रे विन्दुमाधवसन्निधौ ।

पीताम्बरेण लिखितं रमामाधवप्रौतये ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृततत्त्वविवेकस्य व्याख्यानम् ॥

No. 119. तत्त्वसंख्यानविवरणम् By जयतीर्थ. Substance, country-made paper, 9×2 inches. Folia, 13. Lines, 5 on a page. Extent, 325 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā, Pandit Çastri. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीवेदव्यासाय नमः ॥

सूक्ष्मीपतेः पदाम्भोजयुगं नत्वा गुरोरपि ।

करिष्ये तत्त्वसंख्यानव्याख्यानं नातिविस्तरं ॥

सुसुक्ष्मा खलु परमात्मा जगदुदयादिनिमित्तत्वेनावश्यमवगन्तव्य इति

सकलशास्त्राणामविप्रतिपन्नोऽर्थः । इत्यादि ॥

End.

सकलसत्त्वादेशदधीनत्वात्तद्वस्तु निमित्तमात्रमेव ।

स्वातन्त्र्येण तु विष्णुरेवास्थेश्वर इति ॥

पद्मापद्मासनानन्तप्रभृतीदं यदिच्छया ।

सत्त्वादि स्तुभवे देवः प्रीयतां श्रीपतिः स मे ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थमशवत्यादविरचिततत्त्वसंख्यानविवरणं जयतीर्थ-

भिक्षुकविरचितं समाप्तम् ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृततत्त्वसंख्यानस्य व्याख्यानम् ॥

No. 120. तत्त्वसुधानिधि By आनन्दतीर्थ. Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Hatuya, District Chāprā, Bābu Girindranāth Datta. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीहयग्रीवाय नमः ॥

अथापरोक्षज्ञानस्वरूपं निरूपयितुं तदुत्पत्तिं प्रथमतः कथयति ।

यदैवैवं वैराग्यातिशयदृढया भक्तिधुरया

हरेस्तोपासा किञ्च सपरिवारस्य भवति ॥

तदा नित्यायुक्तोऽपि तु निजमहिम्नैव कमला-

निलोपेतः साक्षात् क्रियत इह सर्वैरपि हरिः ॥ इत्यादि ।

End.

एवमपरोक्षज्ञानस्य मोक्षोत्तरफलं संप्रपञ्चं निरूप्य मोक्षाख्यं फलं वदन्नुप-
संहरति ॥

सोच्चाभिधं फलसुदेत्यपरोच्चभाजा-
 सारब्धकर्म्मविगमे क्वचिदन्यथा न ।
 एवं प्रसन्नहृदयः खट्वशा रमेशो
 सोच्चादिकात्मविषये शमयत्वनर्थान् ॥

Colophon. इति बुधवरोपाध्यायोपदर्शितदर्शनाखिलसरणिना तज्जेनानन्दतीर्थमनीषिणा
 रचितोचितार्थश्रेणिभाजि सुधानिधौ चरिदृशि तरङ्गोथं साङ्गं समुद्रं समेयि-
 वान् ॥ इति तत्त्वसुधानिधौ अपरोच्चज्ञानतरङ्गः ॥

विषयः । अपरोच्चज्ञानस्वरूपादिनिरूपणम् ॥

No. 121. तन्त्रकोषः . Substance, country-made paper, 8×5 inches.
 Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent, 53 ślokas. Character, Nāgara.
 Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appear-
 ance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशं मङ्गलानं भारतीमीश्वरं शिवं
 नत्वा वक्ष्ये मातृकाया निघण्टं बालमुद्धये ।
 उभ्रुवस्तारस्त्रिष्टुक्त्वा वेदादिस्तारकोऽथयः ।
 प्रणवश्च त्रिमात्रोऽपि ऐकारो ज्योतिरादिषः ॥
 अ. श्रीकणः केशवश्चापि निष्टत्तिश्च स्त्रादिकः ।
 अकारोमातृकादिश्च वात इत्यभिधीयते ॥

End. संवर्त्तको दृष्टिंश्च हृदयान् सुखसंस्थितः ।
 अनन्तः परमात्मा च वज्रकायोन्मिसः स्मृतः ॥

Colophon. इति तन्त्रकोषः समाप्तः ॥

विषयः । अकारादिवर्णानां यथायथमर्थकथनम् ॥

No. 122. तन्त्रमणिः By काशीश्वरः . Substance, country-made paper,
 18×4 inches. Folia, 87. Lines, 6 on a page. Extent, 2,000 ślokas.
 Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Bhāṇḍārpur, District
 Baguḍā, Paṇḍit Kālīcharana Cakravartī. Appearance, old. Prose and
 verse. Incorrect

Beginning.

ॐ गुरवे नमः ॥

भजेनुवेलं तमसो निहत्यै शम्भोर्जटाजूटतटे निषण्णाम् ।

कन्दर्पकोटिद्युतिदेहकान्तिं कासारहंसीमिव चन्द्रलेखाम् ॥

+ + + + +

तन्त्रमणिं मद्यत् गुह्यं वक्ति काशीश्वरः सुधीः ।

तत्र गुरूपदमाद्य शिवतन्त्रे ॥

गकारात् ज्ञानसम्पत्तौ रेफोऽपि तत् प्रकाशकः ।

उकाराच्छिवतादात्म्यं दद्यादिति गुरुः स्मृतः ॥ इत्यादि ।

End.

वां षट्काय नम इति मन्त्रेण वायव्ये बलिं दद्यात् ।

ह्रं यां योगिनीभ्यो नम इति मन्त्रेण मध्ये बलिं दद्यात् ।

ह्रं यां चैवपालाय नम इति अग्निर्कोणे बलिं दद्यात् ।

Colophon.

इति बलिदानविधिः । इति तन्त्रमणौ महागोपनीये चतुर्थः पटलः ॥

अतः परं खण्डितम् ॥

विषयः । १ पटले गुरुशिष्यलक्षणादिकथनम् ॥ कुलकुलचक्रविचारः ॥ राशिचक्रादिकथनम् ॥ दीक्षासाधनिरूपणम् ॥ मालासंस्कारादिकथनम् ॥ पुरश्चरणादिकथनम् ॥ दीक्षाप्रयोगादिकथनम् ॥ सकलमन्त्रगायत्रीकथनम् ॥ सामान्यपूजापद्धतिः ॥ १ पटले सकलमन्त्रबौजादिकथनम् ॥ २ पटले तारापूजाप्रयोगादिकथनम् ॥ यन्त्रादिकथनम् ॥ ४ पटले मन्त्रसिद्धेरुपायादिकथनम् ॥ बलिदानविध्यादिकथनम् ॥

No. 123. तन्त्रराजः By काशीरामवाचस्पतिः. Substance, country-made paper, 15 × 3½ inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 180 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur. Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācārya. Appearance, fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमः सरस्वत्यै ॥

प्रणम्य स्तुत्यां प्रकृतिं निर्गुणं पुरुषं तथा ।

श्रीकाशीरामस्तुते तन्त्रराजं सतां मुदे ॥

तत्र गुरुलक्षणम् ॥

शान्तो दान्तः कुलीनश्च विनीतः शूद्रवेशवान् ।

शूद्राचारः सुप्रतिष्ठः शुचिर्दक्षः सुशुद्धिमान् ॥ इत्यादि ।

End. वस्तुतस्तु इदं प्रशंसापरं विचारस्य तु सर्वत्रावश्यकत्वं दुरदृष्टवशात्
कदाचित् वैरिमन्तस्य स्वप्नादौ प्राप्नो तत्तदोषस्य दृष्टत्वादिति तु साम्प्र-
दायिकाः ॥

Colophon. इति श्रीकाशीरामवाचस्पतिभट्टाचार्यविरचितः शेषरहितस्तन्त्रराजः समाप्तः ॥

विषयः । गुरुलक्षणकथनम् ॥ शिष्यलक्षणकथनम् ॥ दीक्षाग्रहणविधिकथनम् ॥

No. 124 तन्त्रसारपरिशिष्टम् By यतिवर . Substance, country-made paper, 17×3 inches, Folia, 83. Lines, 6 on a page. Extent, 2,000 ślokaś, Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajapur, Rājāram-pur, Paṇḍit Ćyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

गुरुशेषेशचरिशक्तिशङ्करान्

हृदि विचिन्त्य जनजपादिहेतवे ।

तन्त्रसारपरिशिष्टसंज्ञकं

यतिवरेण गतिपरेण तन्यते ॥

तच्च गुरुकथने बुद्धधर्मपुराणम् ॥

तस्माद्गुरोर्वेशजातं वयोऽल्पमपि पण्डितं

गुरुं कुर्यात् तु दीक्षाध्यामविचार्य गुरोः कुलं

ब्राह्मणो ज्ञानद्वन्द्वो हि कनिष्ठोऽपि गुरु भवेत् ॥ शत्रुस्य सर्वमन्तगुरुलक्ष ॥

तच्चैव दीवीवाक्यम् ।

वैष्णवानाम् सर्वेषामहं देवतमेव हि ।

तस्मान् ममोपासकः स्याद्विष्णुर्दीक्षाविधौ गुरुः ॥ इत्यादि ।

End. अथ घटाग्लेखधर्मम् ॥

पूर्वार्धे दक्षिणार्धे च रेखे कुर्यात् विचक्षणः ।

ईशानात् कोणपातश्च रेखायुग्मं प्रकल्पयेत् ।

वज्रितो वायुकोणान् रेखायुग्मं ततः क्रमात् ॥

अतःपरं खण्डितम् ॥

विषयः । वयोऽल्पगुरुकरणम् ॥ दीक्षाकालविचारः ॥ मन्त्रविचारादिकथनम् ॥ बाह्यान्-
दर्शसंस्कारादिकथनम् ॥ आगमतत्त्वविलासोक्तदीक्षाविधिः ॥ मन्त्रचैतन्यादिकथनम् ॥ मन्त्रेन्द्रिय-

ज्ञानकथनम् ॥ सप्ताङ्गपुरस्सरणकथनम् ॥ ग्रहणव्यवस्थादिकथनम् ॥ कलौ क्षीमनिषेधकथनम् ॥
 तिथिनक्षत्रयोगादीनां पुरस्सरणकथनम् ॥ मिश्रितचारादिकथनम् ॥ गुरुध्यानकथनम् ॥
 गायत्रीध्यानादिकथनम् ॥ तान्त्रिकसन्ध्याया नित्यत्वकथनम् ॥ पूजाविशेषकथनम् ॥ अन्तर्यामादि-
 कथनम् ॥ सुद्राविशेषकथनम् ॥ तान्त्रिकलिङ्गपूजाकथनम् ॥ काम्यपूजादिकथनम् ॥ दौपा-
 न्वितापूजाव्यवस्थादिकथनम् ॥ रटन्तीपूजाव्यवस्थाकथनम् ॥ अजपामन्त्रप्रयोगादिकथनम् ॥
 सौताराधादीनां मन्त्रकथनम् ॥ गुरुस्त्रीचक्रवचादिकथनम् ॥ महादुर्गाजयदुर्गादीनां स्तोत्र-
 कथनम् ॥ ताराष्टकस्य व्याख्यानम् ॥ कवचादिकथनम् ॥

अतः परं खण्डितम् ॥

No. 125. तन्त्रसारसंग्रहः By आनन्दतीर्थ . Substance, country-made paper, 12 x 4 inches. Folia, 31. Lines, 18 on a page. Extent, 620 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीवेदव्यासाय नमः ॥

अथत्यजभवेशेन्द्रवन्दितः कमलापतिः,

अनन्तविभवानन्दशक्तिज्ञानादिसंगुणः ।

विधिं विधाय स्वर्गादौ तेन प्रष्टोन्नलोचनः,

आचरे (...) मोक्षज्ञविस्मयसादपङ्कजः ॥

End.

अशेषदीपोज्झितपूर्णसद्गुणं

सदा विशेषोपगतोत्तररूपम् ।

नमामि नारायणमप्रतीपः

सदाप्रियेभ्यः प्रियमादरेण ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते श्रीमत्तन्त्रसारसंग्रहे चतुर्थी-
 अध्यायः समाप्तः ॥

विषयः । माध्वसम्प्रदायाणां पूजादिविधिः ॥

No. 126. तन्त्रसारसंग्रहटीका By नरसिंहाचार्य . Substance, country-made paper, 12 x 6 inches. Folia, 48. Lines, 11 on a page. Extent, 1,056 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

11 A. S. B.

सहस्रनाममसुखमष्टोत्तरसमाकुलम् ॥
 तारामन्त्रतन्त्रमयं तारकं लोकोत्तारकम्
 ब्रह्मविद्यामयं साक्षात् कल्पवृक्षलतामयम् ॥
 सर्वमन्त्रतन्त्रसारं सारासारं परात्परम् ।
 सूक्ष्मात् सूक्ष्मतरं सारं तारिणीस्तवराजकम् ॥
 सिद्धिविद्या सिद्धिमयं सर्वसाक्षाच्चदायकम् ।
 वद त्वं कृपया नाथ यदि ज्ञेयोऽस्ति मां प्रति ॥ इत्यादि ।

End.

सर्वेषामुदयं जयं जयकरं योगेन्द्रयोगान्नरं
 सारासारतरं परं स्तुतिपरं कैवल्यधामाकरम् ।
 यः स्तौति प्रयतः श्रुतिः प्रतिदिनं प्रातर्निशि प्रोक्ष्य
 स स्यादात्मगणाधिपो विभुरिव श्रीमण्डले संवसेत् ॥
 तारिण्याः कूटनाम्ना विरचितमखिलं कोटिकोटिप्रधान्ना
 शर्व्वार्थ्यां पाठकाले कुलपतिरतुलां सिद्धिमाप्नोति धीरः ।
 प्रत्यक्षं प्राङ्मूर्त्तौ सकलरिपुशान् तारकं पालयन्तौ
 मुद्राणां दिव्यमालाविकशितहृदया ध्यायते कौलपद्मे ॥
 लयादात्मोजयुग्मोऽवलम्ब्य विगलत्प्रेमधारा विशाला
 पानीयन्मुण्डखण्डोत्तमघटविराज्जादचित्तप्रकाशा ।
 साधोबीजसुखबीजप्रभववटुगणास्त्वैकवर्णं विभर्त्ति
 तं श्रीदेवन्द्राख्यं कुरु कुरु सततं मोक्षसंनोषदात्री ॥

Colophon.

इति श्रीनौलतन्त्रे उत्तरखण्डे सिद्धिविद्याप्रकाशे श्रीकृष्णमुखपङ्कजनिर्गत-
 तारिणीतारकब्रह्मकूटाष्टोत्तरशतसहस्रनामस्तोत्रराजकवचन्यासी नाम त्रय-
 क्षिणः पटलः ॥ ॐ श्रीतारा ॥

विषयः । तारायास्तारकायष्टोत्तरशतसहस्रनामकथनम् ॥

No. 130. तिथिवादार्थ. Substance, country-made paper, 15×3½ inches. Folia, 24. Lines, 10 on a page. Extent, 1,200 Ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmhrīdaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

प्राचीनमते विद्वद्विष्णुद्वारा प्रारिप्सितपरिसमाप्तिं प्रति मङ्गलस्य हेतुले

निर्विघ्नपुरुषस्यासादेनैकलाचरणे विघ्नाभावेन ध्वंसाभावात् विघ्नाभावद्वारा
प्रारिक्षितपरिसमाप्तिं प्रति मङ्गलस्य हेतुत्वं वाच्यं तच्च निर्विघ्नपुरुषे व्यासादौ
विघ्नात्यन्ताभावः तस्य व्यापारस्वीकारस्तु चैमिकजन्यतास्वीकारेण सविघ्न-
पुरुषे विघ्नध्वंसद्वारा इत्यभावपदसुभयपरं आत्मगौरवं प्राचीनमते । नयमते
विघ्नध्वंसं प्रति मङ्गलस्य हेतुत्वं तच्च सविघ्नपुरुषे विघ्नध्वंसः निर्विघ्नपुरुष-
स्थले मङ्गलाचरणरूपकारणसत्वेऽपि ध्वंसस्य कारणविघ्नरूपप्रतियोगिनो-
ऽभावात् न विघ्नध्वंसः ॥ इत्यादि ।

End.

अमार्कपातश्रवणैर्युक्ता चेत् पौषमावयोः ।

अर्जोदयः स विज्ञेयः कोटिस्त्र्यंशैः समः ॥

इति स्मार्त्ताः । सौरपौषस्यामावस्यायां श्रवणाया अशुभभावात् चान्द्रपौषस्य
ग्रहः ननु तर्हि चान्द्रमासस्यामावस्यायां श्रवणायाः कथं सम्भवः । उ ।
यदा फाल्गुणस्य चतुर्थदिश्यसे चतुर्दश्यात्मिका श्रवणा तदनन्तरं धनिष्ठा
समुदायदिनव्यापिनी चामावास्या तदा रवेरेकराश्वस्थानं सुघटमिति
सुधीभिर्भावं । दिवैव योगः शस्त्रोऽयं न तु रात्रौ कदाचन इति स्मार्त्ताः
अयं योगः दिवैव रात्रौ कदाचन न इत्यन्वयः अयं योगः दिवैव शस्त
इत्यर्थं × × × रात्रौऽपि अशुभयोगः स्यात् इदानीन्तु अशुभयोग-
मपि न भवतीति भावः ॥ (अतः परं नास्ति) ।

Colophon.

विषयः । तिथितत्त्वोपवादावल्लोकां सम्यग्विचारः ॥

No. 131. तिथ्यर्कप्रकाशः By दिवाकर . Substance, country-made paper,
8×4½ inches. Folia 111. Lines, 10 on a page. Extent, 2,800 ślokas.
Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, District Gayā,
Paṇḍit Sāstri. Appearance, tolerable. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

जानकीनयनपुष्पगोचरं मानिनां नयनधोरगोचरं ।

नीलमेघरश्मिरश्मिं सदा भावये मनसि राघवं मुदा ॥

... ..

श्रीरामेश्वरस्वरिस्तनुरभवन्नारायणाख्यो महान्

येनाकार्यविमुक्तये सुविधिनाविज्ञेश्वरस्वार्पणम् ।

तत्पुत्रोविबुधाधिपः चितितले श्रीशङ्करस्तुतो
जातोभाटनयेऽतुल्यः प्रथमशः श्रीनीलकण्ठो बुधः ॥
भारद्वाजकुलमले समभवत् श्रीबाह्यकृष्णभिषः
साहित्यादृतवारिराशिरपरः सर्वस्य ज्ञातः प्रभुः ।
तत् स्तुतुः प्रथमोऽपरो मणिरिव श्रीमान्महादेव इत्या-
सीदेवपुरोहितामलमतिर्न्यायाब्धिपारङ्गतः ॥
तत्पुत्रेण दिवाकरेण विदुषा श्रीनीलकण्ठप्रभो-
दौहित्रेण बुधेः सुधारस्य समाखाद्यः परेषां कृते ।
तिथ्यर्कः क्रियते प्रणम्य पितरं बालां तथामातरं
श्रीकान्तं तपनं त्रियं पशुपतिं वाचं महादेवतां ॥
अथ विभुक्तकर्मानुष्ठानफललब्धार्थं तदङ्गत्वेन षोडशतिथीनां निर्णयः
कृत्यहोच्यते । अत्यन्ताप्राप्तप्रापणं हि विधिः ॥ इत्यादि ।

End.

कृत्यचिन्तामणौ ब्राह्मे ॥
नरो दोलमतं दृष्ट्वा गोविन्दं पुत्रपौतमं ।
स्वाचगुण्यां संयतो भूत्वा गोविन्दस्य पुरं ब्रजेदिति ॥
पौर्णमासी गुह्यवारेण सिद्धा । मन्देन विरुद्धा । योगिन्यत्र वायव्यामिति
पौर्णमासीनिर्णयः ॥

Colophon.

इति श्रीमद्विद्वत्पिरोमणिभारद्वाजमहादेवभट्टात्मजसकलविद्यानिधानदिवा-
करविरचिते तिथ्यर्कप्रकाशे षोडशतिथीनां निर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । प्रतिपदादिषकलतिथिकृत्यादिनिरूपणम् ॥

No. 132. तिथ्यर्कप्रकाशानुक्रमशिका By वैद्यनाथ . Substance, country-
made paper, 8×4½ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent, 650
glokas. Character, Nāgara. Date SM. 1856. Place of deposit, Tikāri,
District Gayā, Paṇḍit Cāstri. Appearance, tolerable. Prose and verse.
Generally correct.

Beginning. अथेष्टिकास्तु निर्णयः ॥

तत्रेष्टिः पर्वप्रतिपत्त्यसौ काथ्या ॥ इत्यादि ।

End.

सामान्यो व्रतवर्णनश्च हितार्थतन्निर्णयः ।

श्रीव्रतेषु विशेषस्तु गर्भिण्यादि निषेधनम् ॥

सङ्गा प्रतिनिधीनानु दीपस्थामे व्रतस्य हि ।

नैमित्तिकः पुण्यकाल इत्येवं कथितः क्रमः ॥

इत्थं दिवाकरसुतेन कपीयसा श्रीरामानुजेन गुरुभक्तिपरायणेन ।

श्रीतातपादरचिते सुजनप्रिये ऽस्मिन् ग्रन्थे क्रमोलिखित एकसुर प्रसादात् ॥

Colophon.

इति दिवाकरस्वरिन्दु-वैद्यनाथकृता तिथ्यर्कप्रकाशानुक्रमशिका समाप्ता ॥ * ॥

संवत् १८५६ ॥ श्रीः ॥ । ॥

विषयः । इत्यादिकालनिरूपणम् । तथा तिथ्यर्कप्रकाशकृत्याद्यनुष्ठानकथनम् ॥

No. 133. टचभास्करः. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 10. Lines, 14 on a page. Extent, 350 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose and verse: Correct.

Beginning. अथ धारणमात्रेण रोगनाशन फलकयन्त्रप्रकारः कथ्यते स चोक्तो यन्त्रसारे-
प्रणवं साध्यसमेतं विस्लिष्य षट्कोनकर्णिकामध्ये ॐ ह्रीं हंसः सोहं षडूर्णान्
आलिखेच्च कोणेषु, केशरविलसत्सौरभतुर्वर्णे दलचतुष्टये चापि । इत्यादि ।

End. इत्यादिकन्तु न्यायविद्विद्धिहितं शक्यमेवेत्यलं विस्तरेणेति सर्वं शिवं । ...
... आग्रहायणिकमासि कौलके

वत्सरे धवलपक्षपक्षतौ ।

भास्करेण टच भास्करः कृतौ

भास्करावधि स जीवतु चितौ ॥

Colophon.

इति श्रीमत्पद्माक्षप्रमाणपारावारीणधुरीणसर्वतन्त्रस्वतन्त्रश्रीमज्जम्भीरराज-
भारतीदौचिताम्रजभास्करराजोद्गीतसूचभास्करः सम्पूर्णतामगमत् ।

विषयः । अथ धारणमात्रेण रोगनाशनफलकयन्त्रप्रकारः । अथ पूजाप्रयोजनतिलकार्थ-
प्रकारः । अथ ध्यानं । अथ न्यासः । अथ सौराष्ट्राचरणन्तं । अथ समस्तयन्त्रोपयोगी यन्त्र-
सामान्य-विधिः । अथ पीठप्रमाणं । अथ लेख्याचराणि । यन्त्राङ्गविंशतिकं ।

No. 134. तैत्तिरीय उत्तर्जनीपाकरणम्. Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 12 on a page. Extent, 1,262 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

सुखस्य इत्यादि देशकालौ संकीर्त्य श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं उत्सर्जनपूर्व
(.....) ध्यायोपाकर्माङ्गभूतं नृत्तिकास्नानं करिष्ये ।

अक्षक्रान्ते रथक्रान्ते विष्णुक्रान्ते वसुधारे,
शिरसा धारयिष्यामि रक्षस्य मां पदे पदे ।

End.

तत्रोपाकरणे उत्सर्जनं करिष्ये । स्नानादिहोमान् कृत्वा तत्रैव स्वाध्यायं
विदुजेत् । उत्पृष्टाः वै वेदाः । ततो जयति ।

Colophon.

इत्युत्सर्जनं । इति तैत्तिरीयानां उत्सर्जनोपाकरणम् ।

विषयः । तैत्तिरीयशास्त्रीयानां यज्ञोपवीतधारणविधिः ।

No. 135. तैत्तिरीयसंहिता-होमपद्धतिः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 37. Lines, 10 on a page. Extent, 740 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

ओम् । गणानां ला गण, सादनखाहा । इषेलोर्जे, पाहि खाहा । १ ।
यज्ञस्य, गमनमसि खाहा । २ । शुद्धं, रक्षस खाहा । ४ ।

End.

प्रत्याकृतिचयं दशंशेन यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत्, पयसाच मुखं
पूपोदनयङ्गनादि औपचारिकमिति ज्ञातव्यम् । इति ।

Colophon.

विषयः । तैत्तिरीयशास्त्रोक्तमन्त्रेण होमविधानम् ।

No. 136. त्रिसूचीनिबन्धव्याख्या By शङ्करमिश्र . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 123. Lines, 5 on a page. Extent, 2,500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Babu Girīś Candra Cakravartti. Appearance, very old. Prose. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमो नारायणाय ॥

पितृर्वाङ्मां कृत्वा मनसि भवनायस्य कृतिन-
स्तुर्धन्योम्यादहमिह विमोक्तं व्यवसितः ।

तदेतस्मिन् कर्मण्यतिगुरुणि गौरीपरिवृढे

दृढा भक्तिः शक्तिं जनयतु यथा स्यामवहितः ॥

प्रकाशदर्पणोद्यत्कङ्किर्षाख्या कृतोज्ज्वला ।

तथापि योजनामावसुद्दिष्टार्थं समोद्यमः ॥

मातरिति एष टीकां व्याचिकीर्षुरहं हे सरस्वति पुनःपुनस्त्वां नत्वा किमपि
विज्ञापयामि निवेदयामि तदवेहि जानीहि किं विज्ञापयामि इति
विज्ञापमाह समवाक्ये वाङ्मनसयोस्तथा सारमानय यथा एते वाचस्पते-
र्वचसि न स्खलतो न प्रमाद्यत इति नन्वाराधना गौरवितप्रीतिहेतुक्रिया
विश्वपदार्थस्य न लीखरस्य सा सम्भवतीत्यत आह विश्वेति ॥ इत्यादि ।

End.

ननु सन्देहो यदि विषयगतो विवक्षितस्तदा वक्तिं प्रतीत्यादि-टीकाविरोध
इति विषये संशयमपास्य प्रामाण्ये शब्दानुमानयोः संशयमुपपादयति
उपदेश इति वक्तावपीति प्रामाण्यसंशयस्य विषयसंशयोत्पादकत्वादित्यन्यत् ।
नन्विति तत्त्वज्ञानमेव न संप्रति व्यवस्थापनस्य फलमत आह एकदेशेति
नन्वेतदेव कृत इत्यत आह प्रत्यक्षफलेति अनुमानादिव्यति अनुमानं
ल्लिङ्गोपहितं शब्दः शब्दोपहितः प्रत्यक्षेण नोपधायकं किञ्चित् किन्तु
साक्षादेव विषयमिन्द्रियसन्निकटमित्यत आह वादिति आकाङ्क्षागिदृते-
र्भावादित्य ... .. विशेषणमाह द्वितीयेति ।

Colophon.

इति महासहोपाध्याय-सन्मिश्रभवनायात्मज-मिश्रश्रीशङ्करकृतलिखत्री-
निबन्धव्याकारः समाप्तः ।

पित्राद्यद्भवनाथेन व्याख्यातं तदिहालिखं ।

व्याख्यान गुणदोषाभ्यां सम्बन्धो सन्पितुर्न मे ॥

विषयः । गौतमसूत्रवीथिविखत्रीभाष्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 137. त्वरितरुद्रविधिः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 4. Lines, 10 on a page. Extent, 60 śloka. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ त्वरितरुद्रविधिः । तत्र कालः सिद्धासप्तमिः । नाशः, आयुः ।
लाभः, अर्थः । संशयः, शुभः । लाभः, मोक्षः वश्यः । चैत्रादिक्रमेण तिथिषु

द्वितीया-पञ्चमी-सप्तमी-वयोदशी-पञ्चदशी-प्रशस्ताः । नक्षत्रेषु अश्विनी-
रोहिणी-मृगशिरा-पुष्य-मिथुन-रश्मि-चित्रा-स्वात्यनुराधा-विशाखा-श्रवणा-
धनिष्ठा-रेवत्यः प्रशस्ताः । अथ प्रयोगः देशकालौ संकीर्त्य असुकनामा
असुककामनासिद्ध्यर्थं असुकसङ्ख्याकत्वरितरुद्रजपमन्त्रं करिष्ये ।

End.

होमोवाङ्मनभुक्तिश्च पुरस्सरणमुत्तमं ।

यदि होमेयशक्तः स्नातृ पूजायां तर्पणेऽपि वा ॥

अपेक्ष्यशक्तोऽस्य तद्दर्शनेन तर्पणं ।

मार्जनं तद्दर्शनेन तद्दर्शनेन भोजनम् ॥

Colophon.

इति त्वरितरुद्रविधिः ।

विषयः । त्वरितरुद्रपूजादिविधानम् ।

No. 138. त्वरितरुद्रविधिः. Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 1. Lines, 16 on a page. Extent, 40 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ त्वरितरुद्रमन्त्रस्याथर्वण ऋषिस्त्वरितरुद्रदेवतानुष्टुप् छन्दः नमः इति
बीजं अस्त्विति शक्तिः, क्षिप्रं कार्यसिद्ध्यर्थं विनियोगः ।

End.

दृष्टिकामोजपेक्ष्यं तिलैर्होमो दृष्टेन च ।

वस्त्रपूजा तु कर्तव्या शिवस्य वरुणस्य च ॥

Colophon.

इति त्वरितरुद्रविधिः समाप्तः ।

विषयः । त्वरितरुद्रपूजादिविधानम् ।

No. 139. दत्तकविधिः By वाचस्पतिमिश्रः . Substance, country-made paper, 17 × 4 inches. Folia, 6. Lines, 8 on a page. Extent, 195 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1778. Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍit Kṛṣṇa-dāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य शम्भुं ब्रह्माणं लक्ष्मीं जगतां पतिं ।

श्रीवाचस्पतिमिश्रेण दत्तके विधिरच्यते ॥

End. असुकगोवायासुकदेवशर्मणे तुभ्यमहं सम्प्रदे इति दक्षिणां दधात् ॥
Colophon. इति महासहोपाध्याय-वाचस्पतिमिश्ररचितं दत्तकपुत्रेष्टियागविधिप्रकरणं
 समाप्तं ॥ शकाब्दा १७७८
विषयः । दत्तकग्रहणविधिप्रयोगादि-कथनम् ॥

No. 140. दशपञ्चवाखानविचारः . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 2. Lines, 13 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgari. Date Sm. 1904. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalā-cāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. अथ दशपञ्चवाखान का विचार लिखे हैं ।
 तिहां प्रथम चउदैनेमसंभारै,
 सोइसतरै पञ्चवाखानकरै ।
 उगं ए सूर्येनमोकार सद्य
 यं सुन्वर्षी पञ्चवाखामि ।
 चउव्विहंपि आहारं ।
 असनं, पानं, खादमं सादमं ।

End. आमार वाङ्मण, तथा अभियङ्ग पञ्चवाखानकैविधैपिण ए हि । आमार
 वाङ्मणा, पांचमो बोलय प (...) गारेणं, सो साधुकै होय ।

Colophon. इति पञ्चवाखानविचारः । संवत् १९०४ ।
विषयः । जैनमते दशविषयप्रत्याख्यानव्याख्यानम् ।

No. 141. दारुणसप्तकम् . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 50 ślokas. Character, Nāgari. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ओम् कोपोद्रेकातिरिच्यङ् निखिलपरिचरत्तारपारप्रभृत-
 ज्वालामालाग्रदग्धस्मरतनुशकलं त्वामहं सानुवेशं,
 याचे त्वयादपद्मप्रणिहितमनसं द्वेष्टि मां यः क्रियामि-
 त्वास्म्य प्राणप्रयाणं परश्चिव ! भवतः प्रहृष्टभिन्नस्य तूर्णं ।

End. इति गुह्यं महावीर्यं परमं रिपुनाशनं ।
 भानुवारे समारभ्य मङ्गलान्ते जपेत् सुधीः ॥
 यत्कृत्यं तन्न कृतं, यदकृत्यं कृत्यवत्तदाचरितं ।
 उभयोः प्रायश्चित्तं शिव तव नामाक्षरद्वयोच्चरितं ॥

Colophon. इत्याकाशभैरवतन्त्रे उमासहेश्वरसंवादे दारुणसप्तकं सम्पूर्णं ।
 विषयः । शिवमहिमवर्णनम् ।

No. 142. दिव्यानुष्ठानपद्धतिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 14. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Nāgara. Date Sm. 1787. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ तुलादिव्यविधिः ।

तच्च सावष्टम्भाभियोग एव, न तु शक्तिताभियोगे,
 तादृशिकपणसहस्रन्यूनद्रव्यविवादे च न भवति ।

End. अथं च दिव्यविशेषप्रयुक्तो दत्तः ।
 निरुद्धो भवितोदायादनं राज्ञे च तत्त्वमम् ॥
 इत्यादिविशेषप्रयुक्तदण्डेन समुच्चीयते इत्यादि ज्ञेयम् ।

Colophon. भट्ट रामेश्वरसुतो भट्टोनारायणः सुधीः ।
 अनुष्ठानसुखार्थेमां कृतवान् दिव्यपद्धतिम् ॥
 इति श्रीविद्वन्मुकुटमाणिक्य-श्रीरामेश्वरभट्टात्मज-नारायणभट्टकृता दिव्यानु-
 स्थानपद्धतिः समाप्ता संवत् १७८७ ।

विषयः शपथविधि-कथनम् ।

No. 143. दुर्गोत्सवविवेकः By श्रीनाथाचार्यचूड़ामणिः . Substance, country-made paper, 13×2 inches. Folia, 12. Lines, 5 on a page. Extent, 240 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājapur, Rājārāmapur, Paṇḍit Ćyāmāprasanna Vidyāvācaspati. Appearance, tolerable. Prose and verse. Correct.

Beginning. अथ कालविवेकोक्तदुर्गोत्सवविधिः ।

चान्द्रमासे ऽश्वयुजि साधितं पूर्वं ।

आरोपार्चननिर्गमसमयस्त्रालोच्यतामधुना ॥

तत्र भगवतीपुराणम् ।

कन्यायां कृष्णपक्षे च नवम्यामाद्रभे दिवा ।

नवम्यां बोधयेद्देवीं गौतवादिचनिस्त्रिणैः ॥ इत्यादि ।

End.

तथा तत्रैव नवम्यां पूजां नृत्यगौतादिना जागरणश्चीत्ता फलमुक्तं ।

सर्वपापविनिर्मुक्तो दिव्यतेजोमयस्तथा ।

मोदते दुर्गायां सार्धं दुर्गा-लोकं महीयते ॥

Colophon.

इति महामहोपाध्याय-श्रीकरात्मज-श्रीश्रीनाथाचार्यचूडामणिकृत-दुर्गात्मव-
विवेकः समाप्तः ॥

विषयः । दुर्गात्मविविधादि-कथनम् ।

No. 144. देवताब्राह्मणभाष्यम् . Substance, country-made paper, 15 × 5 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 220 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।

यं नत्वा कृतकृत्याः सुखं नमामि गजाननम् ॥

यस्य निःश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।

निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थ-महेश्वरम् ॥

तत्कटाक्षेण तद्रूपं दधत्तुक्कमहोपतिः ।

आदिशत्सायनाचार्यं वेदार्थस्य प्रकाशने ॥

ये पूर्वोत्तरमीमांसे ते व्याख्यायान्सङ्गृह्णात् ।

कपालुः सायनाचार्यो वेदार्थं वक्तुमुद्यतः ॥

व्याख्याताष्टम्यजुर्वेदौ सामवेदेऽपि संविता ।

व्याख्याता ब्राह्मणानान्तु व्याख्यानं संप्रवर्त्तते ॥

End.

अग्रादिदेवताकर्गाश्रयाणामपि चन्दसामेतदेवतम् । एता अग्रादि-देवता
भवितुं युक्ताः खल्वित्यर्थः ।

Colophon.

इति श्रीदेवताष्टो पञ्चमे ब्राह्मणे द्वितीयः खण्डः ।

विषयः । सामवेदान्तर्गतदेवताब्राह्मणव्याख्या ।

No. 145. देवीमाहात्म्यटीका (श्लोकार्थदीपिका) By केवल . Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 5. Lines, 9 on a page. Extent, 140 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garbetā, Grāma Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmahrīdaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse: Correct.

Beginning.

श्रीश्रीहरिः शरणम् ॥

या बाह्लिका प्रतिगृहे जननीकुलश्री

या पद्मसौप्रभतयः शिवसेविताङ्घ्रिः ।

या जिष्णु-विष्णु-नलिनौभव-भक्ति-तुष्टा

सा मां पुनातु सततं त्रिदशैकमाता ॥

भगवति तव लीला मामनाथं प्रतप्तं

ग्रसति यदि जगत्यां का त्वदन्या ममास्ति ।

अनुदिनमनुभक्तः कर्मपाशावकाश-

स्त्रिभुवनन्दपलक्षीं त्वामहं चिन्तयामि ॥

जीवो जीवं प्राह देहप्रभेदात् कस्त्वं विप्रो ब्रूहि तत्त्वं श्रुतेस्त्वम् ।

जीवोद्धारः कर्मस्रजादनित्यात् तन्मे मिथ्या वाक्चयं किं प्रणोषि ॥

अथ किल नत्युपदेशात् कलुषाकुलः क्षीकेवलः स्तौति ।

ब्रह्मेशविष्णुजननीं हृदिस्थित्यन्तकारिणीम् ।

स्वर्गापवर्गदां नित्यां भजे लिङ्गानुरूपिणीम् ॥

पुष्पान्यनेकानि भवन्ति भूमौ तेषां प्रशस्ताः सुतयः शुभाख्याः ।

सा त्वं सुतीनां प्रवराहि चण्डी यस्याः सुपाठात् सकलार्थसिद्धिः ॥

श्रीदुर्गाचरणाभोजं स्मरतामङ्घ्रिसेविना ।

द्विजानाञ्चैव साक्षात्प्रकाशः क्रियते मया ॥

नत्वा विनोदं सकलगुणवतामपि सन्तोषशीलं ?

श्रीगोपालं प्रणम्य प्रकटितरचनाशालिनं नौमि धीरं ।

ये चान्ये वा सुपुण्या द्विजकुलसुकुटास्तानहं दण्डपातै-

र्युस्याकं पादरेणुः प्रचुरकरुणया रक्षणीयो रसायाम् ॥

चण्डी गुप्तार्थभावाद्यौ शब्दार्थश्चापि कुवचित् ।

प्रकाशते पूर्वटीकाकाराज्ञाकारिणानिशम् ॥ इत्यादि ।

End.

इति मार्कण्डेयपुराणे इत्यादि पूर्णकस्य ।

स्वरूपयोग्यसाक्षात्प्रादुर्द्धमासीदु बधादिकं ।

सावर्णिकेऽष्टममन्वन्तरे तत्प्रतिपादितम् ॥
 मार्कण्डेयपुराणेष्व चूर्णकेन सुहृसुहृदः ।
 व्यवस्थितं श्रीमताव व्यासेन जनरञ्जकम् ॥
 इत्यस्मिन् चण्डिकापाठे सर्वधर्मविवर्द्धके ।
 संशयच्छेदकाः श्लोकाः भवन्तु गुणिनां सुदे ॥
 यच्च श्रीकनकेश्वरी विजयते तत्पादपद्माश्रये
 वासो मे बद्धवत्यरं भगवती मातेव शशुप्रिया ।
 यच्च श्रीयुतकेवलेन कृतिना श्रीविप्रपादाम्बुजं
 नलाजेष्वि सुदुष्कृतं कुरुत मे मन्दस्य धीराः शिवम् ॥
 ब्राह्मणेभ्यो नमस्कृत्य चण्डिकाञ्च ब्रवीम्यहं ।
 कुपुत्रकठिनारम्भः पिचोर्दुःखाय चाभवत् ॥
 सतां सुदेऽर्भकाणाञ्च ज्ञानाय संशयच्छेदे ।
 श्लोकार्थदौपिका व्याख्या समाप्ता ब्राह्मणाश्रया ॥
 रससिन्धुशशाङ्कमितेऽतिशुभे
 शुभ भाद्रपदे सितपक्षयुते ।
 हरिवासरतारकपुष्पतिथौ
 विदमेति समाप्तमतं × × ॥ (?)

Colophon. इति श्रीदेवीमाहात्म्यप्रकाशे श्लोकार्थदौपिका समाप्ता ॥

विषयः । देवीमाहात्म्यगीतापाततो जटिलश्लोकानां व्याख्यानम् ।

No. 146. देवीमातृयटौका (सुबोधिनौ) By माधवशर्मा . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 7. Lines, 5 on a page. Extent, 170 ślokaś. Character, Bengali. Date Sk. 1531. Place of deposit, Dacca, Sonārgā Kṛiṣṇapura. Paṇḍit Śarat Candra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमस्कृष्टिकायै ॥

प्राक् किल भगवान् वादरायणानेवासी जैमिनिर्महाभारतविषयेषु केषुचित्
 पदार्थेषु सन्दिहानो मार्कण्डेयमहर्षिसुपगम्याप्राचीत् अथ नायमस्माकं
 कथाक्षेप इति सर्वार्थाभिज्ञानं विन्याचलनिलयान् चतुरः पक्षिणः
 शुक्तेः सुनिनोपदिष्टोऽसावपि तथाकार्षीदिति पुनर्जैमिनिप्रश्नानुरोधतः

मार्कण्डेयभागुरिसंवादात्मकमितिहासमनुवर्तयन्तः पक्षिण ऊचुः मार्कण्डेय
उवाचेति चातुर्भुजी । इदानीं स मनोः कथानन्तरं कौषिकं मुनिं सम्बोध्य
कथां कथयति मार्कण्डेय उवाचेति । इत्यादि ।

End. एवं प्रकारेण सुरथः देव्या वरं लब्ध्वा सूर्याज्जन्त समासाद्य सावर्णिर्भविता
चतुर्वर्षभः चतुर्विधश्रेष्ठः सावर्णिर्भवितामनुरिति पुनरावृत्तिः समाप्तिं द्योत-
यति तथा स्तायादिति चातुर्भुजेन लिखितमिति ॥

Colophon. अद्वैताग्निवाणचन्द्रशकेऽकारि सुबोधिनी ।
सुधियां हृदये साक्षां श्रीमन्माधवशर्म्माणा ॥

विषयः देवीमाहात्म्याख्यानम् ।

No. 147. द्वारकाखण्डम् . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 92. Lines, 9 on a page. Extent, 2,300 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rājavāṭi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥
श्रीशौनक उवाच ।
कथं स्मृत युगे तस्मिन् रौद्रे वै कलिसंज्ञके ।
वज्रपाण्डसङ्कीर्णं प्राप्स्यामो मधुसूदनम् ॥
युगवये व्यतिक्रान्ते धर्माचारपरैस्तदा ।
प्राप्ते कलिधुगे घोरि क्व विष्णुर्भगवानिति ॥ इत्यादि ।

End. कृत्वा पापसहस्राणि कलौ कोटिशतैरपि ।
सुच्यते सर्वपापेभ्यस्तद्विष्णोः पदमाप्नुयात् ॥
मदर्शनेन किं पुण्यं किंवा देवि मदर्थनात् ।
केवलं गोमतीं स्नात्वा कृष्णं दृष्ट्वा लभेन्नरः ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे प्रह्लादसंहितायां द्वारकामाहात्म्ये षट्चत्वारिंशत्तमो-
ऽध्यायः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥

विषयः । १ ऋषिप्रश्न कथनम् । २ दुर्वासस आनयनकथनम् । ३ वत्सिणीदुःख-
मोक्षणादिकथनम् । ४ । ५ गोमतीचक्रतीर्थीत्यक्तिकथनम् । ६ । ७ द्वारकामाहात्म्यकथनम् ।
८ समुद्रगोमतीमाहात्म्यकथनम् । ९ वत्सिणीमाहात्म्यकथनम् । १० विष्णुपादोदकमाहा-
त्म्यम् । ११ । १२ मयसरोवरमाहात्म्यादिकथनम् । १३ । १४ नदीमाहात्म्यादिकथनम् ।

१५ सिद्धेश्वरमाहात्म्यम् । १६ तीर्थकथनम् । १७ । १८ देवधावादिपरिचारकथनम् ।
 १९ । २० । २१ कृष्णपूजाप्रयोगविधिफलादिकथनम् । २२ ब्रह्मविष्णुशिवनीदर्शनफलकथनम् ।
 २३ । २४ । २५ शङ्खोदारमाहात्म्यादिकथनम् । २६ पिण्डारकधर्मपद्धतीर्थमाहात्म्य-
 कथनम् । २७ । २८ । २९ । ३० द्वादशीमाहात्म्यादिकथनम् । ३१ तीर्थचैवदर्शनफलादि-
 कथनम् । ३२ देवतीर्थधावादिकथनम् । ३३ द्वारकादर्शनफलकथनम् । ३४ । ३५ द्वारका-
 भिषेकादिकथनम् । ३६ वज्रलेपपापहरादिकथनम् । ३७ । ३८ वलिदानचन्द्रप्रबोधादिकथनम् ।
 ३९ । ४० । ४१ । ४२ । ४३ । ४४ । ४५ । ४६ द्वारकामाहात्म्यादि कथनम् ॥

No. 148. द्वैतविवेकः . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 110 ślokas. Character. Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrām, Post Mehār, Zilla, Comilla, Paṇḍit Jagadbāndhu Tarkavāgīśa. Appearance fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ईश्वरेणापि जीवेन सृष्टं द्वैतं विविच्यते ।
 विवेके सति जीवेन हेयो बन्धः स्फुटीभवेत् ॥
 मायानु प्रकृतिं विद्यान्मायिननु सद्देश्वरं ।
 स मायौ सृजतौत्याहुः श्वेताश्वतरशाखिनः ॥
 आत्मा वा इदमग्रेभूत् स रेक्षत सृज्या इति ।
 सङ्कल्पेनासृजलोकान् स एतानिति वाङ्मनः ॥ इत्यादि ।

End. दर्शनादर्शने हित्वा स्वयं कैवल्यरूपतः ।
 यस्मिष्ठति स तु ब्रह्मन् ब्रह्म न ब्रह्मवित् स्वयम् ॥
 जीवन्मुक्तिः पराकाष्ठा जीवद्वैतविवर्जनात् ।
 लभ्यतेऽसावतोवेदसीशद्वैताद्विवेचिनम् ॥

Colophon. इति श्रीद्वैतविवेकः समाप्तः ।

विषयः । द्वैतमत-स्थापनम् ।

No. 149. धूर्तभाष्य (११ श प्रश्न) आपस्तम्बगृह्यस्य . Substance, country-made paper, 9×4½ inches. Folia, 27. Lines, 10 on a page. Extent, 1,540 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares, Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** प्रवर्ग्यसंभरणं कुर्वन् अमावस्यायां पौर्णमास्यां व्यापूर्यमानपक्षस्येति
त्रौण्यपि तुल्यविकल्पानि पूर्वं प्रातरारभ्य प्रवृज्यते इति प्रवर्ग्यः ।
- End.** यथं नाश्रुतमुत्पतितमिति यथा सुराया अपि न हर्म्याणीति हरन्ति तदेवं
वयं वदेत्ता उपागम हृत्यभ्यासत्वेनेत्यर्थः ।
- Colophon.** इति धूर्तस्वामिविरचितापस्तम्बभाष्ये एकादशप्रश्ने षष्ठः पटलः ।
- विषयः । आपस्तम्बप्रवर्ग्यसूत्रभाष्यम् ।

No. 150. नन्दिकेश्वरस्तववृत्ति . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 25. Lines, 15 on a page. Extent, 1,500 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

- Beginning.** बद्धयतु बद्धमानः श्रोसिद्धान्तवचिवाचको वाचं ।
चित्तचमत्कृतिचतुरं चतुराणां (...) चो यस्य ॥
अर्थयुगलं जिनवक्त्रभस्मरौन्द्रकृते चरितपत्नके ।
संचिप्रसुगमं किञ्चिद्वाप्लानं वितनोम्यहम् ॥
- End.** इत्यत्र वन्दे इत्यन्तं मङ्गलमिति गाथार्थः ।
साधुयोगगणीशेवाक्तेयेनार्थप्रबोधिनी ।
नन्दीश्वरस्तवे चक्षे वृत्तिश्चित्तप्रमोदिनी ॥

Colophon. ... ..

विषयः । नन्दिकेश्वरस्तवव्याख्या ।

No. 151. नलोदयकाव्यटीका (यमकप्रकाशिका) . By वागीशः Substance, country-made paper, 17×4 inches. Folia, 52. Lines, 9 on a page. Extent, 2,000 ślokas. Character, Bengali. Date Sk. 1687. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣana. Appearance, old. Prose. Incorrect.

- Beginning.** ॐ नमोगणेशाय ।
नमो गणेशाय गुणातिगात्रने
जनेष्वनुक्रोशदृशा गुणसृष्टे ।
समीक्ष्योत्पत्य वनचयत्रिधा
त्रिधाजुषे नित्यसुखसंरूपिणे ॥

अस्ति सर्वमिदं वेदे समेदे वाक्प्रपञ्चनं ।

अथर्वसौ श्रीमान् कालिदासनामा कविः प्रारिथितकाव्यकरणे विप्लवध्वंसा-
दिकमभिलषन् नारायणस्मरणरूपमङ्गलमादौ स्तोकचतुष्टयेन निबध्नाति
हृदयेत्यादि । हे हृदय मानस यतो वासुदेवात् निजगत् भुवनत्रयं त्वं
ततो मा गाः नैव गच्छ वस्तुतः श्रीलक्ष्मं परित्यज्य कुत्रापि मा याच्येति
अभिप्रायः ॥

End.

पुरोहितादिभिश्च वाङ्मातृभिः सर्वैः समं वुभुजेतरामिति ग्रन्थसमुदायार्थः ॥

Colophon.

इति नखोदयटीकायां वागीशविरचितायां यमकप्रकाशिकायां चतुर्थो-
द्घासविवरणं समाप्तं । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ ... ..

श्रीरामनाथ-नरनाथविराजितायां ।

यन्नावनौ जयति नौरिव काव्यसिन्धोः ॥

यात्येयमुल्लसितसर्वगुणानुबद्धा ।

वागीश चित्तं ? विरचितास्मिन् मङ्गलाय ॥ श्रीलक्ष्मचन्द्रशर्माणः स्वाक्षर-
मिदं ॥ शकाब्दाः १६८७ ।

विषयः । कालिदासकृतनखोदयकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 152. नखोदय टीका. By रामनारायण सिद्धान्त. Substance, country-made paper, 13½×3 inches. Folia, 34. Lines, 7 on a page. Extent, 900 ślokas. Character, Bengali. Date of writing Sk. 1715. Date of composition Sk. 1635. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta Gram, Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीरामाय नमः ।

वामे भागे ऋणुरुरवं नूपुरं रत्नकाञ्ची

सालङ्कारः कृत चरसिजः कौतुकाद् दक्षिणेन ।

भूतिर्भोग्याभरणमजिनं सुभ्रु किं वेति चार्था

स्वातुर्थाऽर्थं शशिभुखं त्वानयद्गः शिवोऽय्यात् ॥

हृदय इत्यनेन स्तौकेन कविरिष्टदेवतां नमस्यति । हे हृदय यादवतः

यदुक्कलोद्भवात् पुरुषोत्तमात् सकाशात् सदा मा गाः किंविशद्यात् दुराच-
दायाः पापाटव्या दवतः द्वाग्निः अरिसमुदयात् निजगत् अयम् ।

दायादौ सुतबान्धवावित्यभिधानं । इत्यादि ।

End. नलेन । अतायता स्यान्निरुद्धेन नलेन सा प्रसिद्धा सम्पत् सम्पत्तिः
 अपूरि पूरिता यथा पूर्वमासीत् तथा कृता इत्यर्थः सदा अयं नलः उन्मद्धाः
 उद्भूतं मच्चक्षेजो यस्य स न मच्चामद्धां मच्चोत्सवां महान् उत्सवो यच्च
 तां सम्पदं अच्चास्य त्यक्तवान् अच्चाक् त्यागे आत्मनेपदार्थं यत्नः करणीयः ।
 वाणरामर्तुचन्द्राब्दे निःसृता कूटबोधिनी ।
 रामनारायणसुखात् सुखाय पठतामियं ॥

Colophon. समाप्तं नलोदयटिप्पणी ॥ शकाब्दाः १७१५ ।

विषयः । नलोदयस्य व्याख्यानम् । ग्रन्थकारविषये ऽस्ति संशयः यतः प्रथमेच्छासि
 इत्यादित्यसुरविरचितायां नलोदयटीकायां प्रथमः । द्वितीये नास्ति पुष्पिका तृतीय-चतुर्थयोस्तु
 रामनारायणसिद्धान्तकृतकूटबोधिन्यां नलोदये तृतीयः — ० चतुर्थः ।

No. 153. नवलिङ्गसूत्रम् . Substance, country-made paper, 12 × 4 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 13 on a page. Extent, 1,503 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1203. Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अर्चम् ॥

पुलिङ्गं क ट ण थ प भ म य र ष स खस्तमिम न लौकिसिक्, न, नभो-
 य जौदः किर्भावि ख कर्त्तरिच कः स्यात् ।

End. निःशेषनामलिङ्गानुशासनान्यभिसमीक्ष्य संक्षेपात् आचार्य्यहेमचन्द्रः समास
 तदनुशासनानि लिङ्गाणां ।

Colophon. इति नवलिङ्गसूत्राणि समाप्तानि । संवत् १९०२ । पौषवदि चथोदशी ।
 विषयः । लिङ्गविचारः ।

No. 154. नवलिङ्गानुशासनावचूरीम् . Substance, country-made paper, 12 × 4 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 17 on a page. Extent, 1,540 ślokas. Character, Nāgara. Date, Sm. 1503. Place of deposit, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अर्चम् ॥

क, ट, ण, थ, प, भ, म, य, र, षम्, इत्येतदन्तं च पुलिङ्गं स्यात्, कादयो-

(कारान्ता गृह्यन्ते स्ति ति प्रथक् सन्तनिर्देशात्, नामेति वक्ष्यमाणभिश्च सम्बध्यते । कान्तः अनेकः ।

End. अथ यदुक्तं लिङ्गस्वरूपं तद्गुणं द्रष्टव्यं । तेन कठानां धर्मः आम्नायः काठर्क कालापर्क इत्यादि ।

Colophon. इति लिङ्गनुशासनावचुरि समाप्तम् ।

विषयः । नवलिङ्गानुशासनव्याख्या ।

No. 155. नाभेयस्तवावचूर्णिः . Substance, country-made paper, 12×4 $\frac{1}{2}$ inches. Folia, 3. Lines, 21 on a page. Extent, 270 ślokas. Character, Nāgara. Date Sm. 1659. Place of deposit, Benares. Dikmaṇḍalācāryya Mahārājā Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. नमः श्रीसर्वज्ञायः ।

श्रीविजयतिलकमहोपाध्यायविहितस्यानेकविचारसार-श्रीशुक्लयष्टद्वारद्वारा-
रानुकार-श्रीऋषभदेवस्तोत्रस्याक्षराद्यो विधीयते पूर्वं विमल्लाचलस्थानिर्ग-
नाभेयं ममस्कृत्य तस्मैव भगवतः पादपद्मरजः सेवास्तुदानमित्यादि ।

End. जीवाधकक्षेण तस्य गङ्गाकविजयतिलको यस्य सः पक्षे कविनाम निष्कलङ्कं इति ।

Colophon. इति नाभेयस्तवावचूर्णि समाप्तं । संवत् १६५९ ।

विषयः । जैनमते ऋषभदेवस्तवव्याख्या ।

No. 156. नित्यातुलानम् . Substance, country-made paper, 15×5 inches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 270 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, District Medinipur Ayodhyā Raghunāthvāti, Post Chandrakonā, Babu Chakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णभ्यां नमः ॥

एकदा यमुनातीरे सदासीनं जगद्गुरुं ।

नारदः प्रणिपत्याह देवदेवं सदाशिवम् ॥

श्रीनारद उवाच ।

इषदेव महादेव सर्वज्ञ जगदीश्वर ।
 भगवत्समस्तलज्जं कृष्णमन्त्रविदां वर ॥
 कृष्णमन्त्रा मया लब्धा ततो ये च पितुः पराः ।
 ते सर्वे साधिता यत्नान्मन्त्राणादयो मया ॥
 ब्रह्मवर्षसहस्रेस्तु शक्यमूलफलाशिना ।
 शुष्कपर्णाम्बुवास्थादिभोजिना च निरन्तरं ॥
 स्त्रीणां मन्दशैलापयर्जिना भूमिशायिना ।
 कामादिषड्गुणान् जित्वा वाद्येन्द्रियं निश्चय्य च ॥
 क्षनन्यमनसा नित्यं कृष्णध्यानपरायणः ।
 त्रिकालस्नाननियतः शौचाचारपरायणः ॥
 एवमादिगणैर्गुह्यो ब्रह्मवर्षशतानि च ।
 संसाध्य मन्त्रान् प्रत्येकं निर्वेदं गतवानहम् ॥
 न पुरस्सरणैः कश्चिद् विनाष्टादशभिर्मनुः ।
 केनापि साधितः क्वापि मया दृष्टो हि भूतले ॥
 कलौ किल भविष्यन्ति नराः पापपरायणाः ।
 खल्पायुष्का मन्दभागा मन्दप्रज्ञाः कुमेधसः ॥
 इत्थं चिन्ताकुलो देव त्वामहं शरणं गतः ।
 तदुपायं कश्चिदथ कलिकालोचितं वद ॥
 येनाङ्गसा गमिष्यन्ति तव लोकं नराः प्रभो ।
 भगवन् केन मन्त्रेण संसारोत्तारणं नृणां ॥
 तन्ममाचक्ष्व यत्नेन सर्वलोकहिते रतः । इत्यादि ॥

End.

इति ते सर्वमाख्यातं नैतिकं चरितं हरेः ।
 प्रापिनोपि विमुच्यन्ते श्रवणाद् यस्य नारद ॥

श्रीनारद उवाच ।

धन्योऽस्यनुग्रहीतोऽस्मि त्वया देव न संशयः ।
 हरेर्देनन्दिनी लीला यतो मद्यं प्रकाशिता ॥

× × × × × × ।
 × × × × × × ॥

Colophon.

इति श्रीसनत्कुमारीयतन्त्रे श्रीसनत्कुमारात्मरीपसम्भादे नित्यानुष्ठाने

श्रीकृष्णयुगलमन्त्रप्रकाशकः षट्त्रिंशत्पटलः ॥

कः सन्दर्भलिपुरजयिना कश्च कर्णस्य चन्ता

नद्याः कूलं विघटयति कः कः प्रियः कामिनीनां ।

कः सन्नद्धो भवति समये भूषणं किं कुचानां

किं वा दुःखं भवति मद्यतां मानपूजापहारः ॥

विषयः । श्रीकृष्णस्य दैनन्दिनीलीलाकीर्तनमेव कलिकलुषनाशनमिति कथनम् ॥

No. 157. निरयावली सूत्रम् . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 43. Lines, 11 on a page. Extent, 1,075 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

नमः श्रीवीतरागाय ॥

तेणं कालेणं तेणं समयेणं रायगिच्छे नामं नगरे चोष्वा । विदग्गुणसिद्ध
एचं इ ए वन्न उ चसोगवण पायवे, पुट्टवि सिला पट्टवे ।

End.

निरया वलीया उवाङ्गाणं रगोद्युयस्सन्धपल्लवग्रा, पल्लव दिवसिषु उदि-
स्सन्ति तल्ल चउसुवगे सुदस दस उदेसगापल्लवमवगोरायस उदेसग ।
निरयावलीयासुरस्सन्धो सम्मत्तो ।

Colophon.

निरयावलीसूत्रं समाप्तम् ।

विषयः । जैनधर्मोपदेशकथनम् ।

No. 158. निर्णयसिन्धु टीका (रत्नमाला) By कृष्णभट्ट . Substance, country-made paper, 8×4 inches. Folia, 334. Lines, 9 on a page. Extent, 8,500 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, Dist. Gayā, Paṇḍit Çastri. Appearance, fresh, Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

आल्लक्षणं परिष्कुरते प्राक्षयेति । एतच्च तर्पणधारणाय । तच्च विप्र-
लीकाराभावात् । न तु त्यागाभावात् । इन्द्र जर्दो अध्वर इतिवदुदय-

देवतासंयोगेन यागस्य तत्रापि कल्पनीयत्वात् । न ममेत्यभिलाषस्तु नास्ति
आचाराभावात् । यत्रैव यागाग्निहोत्रादौ तदाचारस्तत्रैव तन्मूलतया शुतिः
कल्प्यते न सर्वत्र ॥ इत्यादि ।

End. नित्यकर्म्म सन्ध्यावन्दन गायत्रीजपादि । तथा—

कौपीनाच्छादनं वस्त्रं कन्यां सितनिवारिणीं

अक्षमालाञ्च गङ्गायाद्वैष्णवं दण्डमन्नणं ।

माधुकरमयैकाननं परचंसः समाचरेदिति ॥

इष्टे प्राक् कर्त्तव्यतया आद्यादिकन्तु प्रतिजानीते अथेति एतच्च विश्वेश्व-
र्यादि निबन्धेष्वतिविस्तृतमिति तत एव न्यूनाऽतिरिक्तं निश्चेतव्यमित्यु-
परस्यते ॥ * ॥

Colophon. इति कृष्णभट्टविरचिता रत्नमाला ॥ * ॥

विषयः । निर्णयसिन्धोर्वाख्यानम् ॥

No. 159. नीतिमञ्जरौ . Substance, country-made paper, 14 x 5 inches.
Folia, 100. Lines, 9 on a page. Extent, 2,700 ślokaś. Character, Nāgara,
Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Apperance, old.
Prose. Correct.

Beginning. दिवाकरं प्रणम्यादौ सुकुन्दञ्च द्विवेदिनं,
वेदवेदाङ्गतत्त्वज्ञं स्मृतिज्ञं दीक्षितं प्रभुं ।
तस्य नम्रा युवा यज्वा युवधर्मोत्पबुद्धिमान्,
एकादशप्रकारैस्तु संहितापाठतत्परः ॥
वसञ्च श्रीमदानन्दे सुरभूसुरमण्डिते,
तेनेयं रचिता यस्मात् तन्नाम युवदीपिका ।
विलोक्य संहितामध्य इतिहासान् पुरातनान् ।
कृतवैधर्मसंयुक्ता श्लोकैर्बद्धा सुबुद्धिदा ॥

End. हे जनाः भिन्नबुद्धयः वो युष्माकं आकृतिः सङ्कल्पो व्यवसायो वा समाना
एकविधा अस्तु, तथा वो युष्माकं हृदयानि भिन्नबुद्धियुक्तानि समाना-
समानानि एकविधानि सन्तु । तथा वो युष्माकं मनोऽन्तः करणं तदपि
समानमस्तु प्रत्येकविवक्षया एकवचनं, यथा वो युष्माकं सुसदृशः शोभन-
साहित्यं असति भवति तथा समानमस्त्विति ।

Colophon. इति नीतिमञ्जर्यामष्टमाष्टकः समाप्तः ।

विषयः । See Rāj Metra, vol. x, p. 283, No. 4183.

No. 160. नेमिचरित्रम् By हेमचन्द्र आचार्य . Substance country-made paper, 12×5 inches. Folia, 108. Lines, 17 on a page. Extent, 4,320 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dik-maṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandra. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो विश्वनाथाय जन्मतो ब्रह्मचारिणे ।

कर्मवञ्जो वनच्छेदनेमये ऽरिष्टनेमये ॥

श्रीमद्भमेरुहंतः कृष्णविष्णोरामस्य तच्छरौरिणः ।

जरासन्धं प्रतिहरेत्परितं कीर्त्तयिष्यते ॥

End. द्वाविंशोर्द्ध्वत्रय च नवमः शास्त्रेभ्यः शौरपाणि-

स्यदेरिष्येत्यनलमदृश कोर्त्तिता पर्वण्यौह ॥

चत्वारोपि प्रवचनदिशः सम्यगुद्दिश्य यथा ।

नेमौ कोऽपि श्रुतिपथगते विस्मयोऽत्र विलोक्यां ॥

Colophon. इत्याचार्य-हेमचन्द्रविरचिते त्रिषष्टि श्रृङ्गलाकापुरवचरिते महाकाव्ये
अष्टपर्वणि बलदेवसङ्गमनं नाम नेमिनिर्वाणपाण्डुनिर्वाणवर्णनं नाम
द्वादशः सर्गः ।

विषयः । नेमिनः चरित्रवर्णनम् ।

No. 161. न्यायसुधा (ब्रह्मसूत्रानुव्याख्यान टीका) By जयतीर्थ . Substance, country-made paper, 8×4½ inches. Folia 1,354. Lines, 9 on a page. Extent, 27,000 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikari, Dist. Gayā, Paṇḍita Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning. प्रथमपत्रत्रयं नास्ति तेन चतुर्थपत्रप्रारम्भवाक्यं लिखितं ॥

तर्हि धर्माद्यसिद्धिः स्यात् । तस्य प्रमाणान्तरागोचरत्वात् । मैवं सुख्यया-
दृष्ट्या धर्मादेरपि वेदादिवेद्यत्वादित्याशय इत्यादि ॥

End. यथा भगवत् स्वरूपविज्ञानं पुरुषार्थसाधनं तथा स्वरूपविज्ञानमपीत्यत-
स्तदाविष्कृत्यन्नाह । यथेति । यस्य वायोर्देवस्य देववचने वल्लित्यादौ

अलं दिव्यानि अद्भुतानि चोणि रूपाणि उदितानि अमुना वायुना कीदृशं
 तस्य मूलरूपं कथं भूतानि च चोणि रूपाणि इत्यत उक्तं वरिथेत्यादि ।
 यस्य तन्मूलरूपं वटवस्त्रात्मकं दर्शितज्ञानरूपं च दशोरौषादिकात्
 चुप्रत्ययः । अनेन वायुशब्दो वल्लवाची अथ गत्यर्थः गत्यर्थास्वावगत्यर्थाः ।
 तत अनवस्वाची युस्येति वायुरिति । किञ्च भर्गो भरणगमनयोः कृत् ।
 दुष्टञ् करणे गस्तुगतौ आभ्यां असुन् प्रत्ययोरिच्च । इदमपि वायुशब्द-
 व्याख्यानं वा गतिगन्धनयोरित्यतः कृवापादिति खान्दिसाशुभ्यतन् इति
 तन् । अनेकार्थत्वाद्वातूनां वातिर्भरणे वर्तते । अपि च मच्चत् येष्टं वयः
 + + + इत्यस्मादुन् ॥ न केवलं मूलरूपमेव किन्तु यस्यावतारेषु
 निहितं रूपं + + + प्रथमकं प्रथमं रूपं रामविषयाणि वचांसि मूल-
 रामायणादीनि रामवचांसि तेषां नयं नीयते शिष्येषु प्रवर्त्यन्ते अनेनेति ।
 एरडित्यच् । यस्य द्वितीयं वपुः शुचः शुशब्द इतनावाची प्रसिद्धः तस्मिन्
 कर्मण्युपपदे चै च्ये इत्यस्माद्वातोरुपसर्गे क इति कः । उपपदतकारस्य
 लोपः खान्दसः पुलिङ्गश्रुत्यनुसारेण असुन्वाप्रत्ययः किमिदिति नपुंसक
 मेवेदं रिपुइतनाच्चकारोत्यर्थः । यस्य तृतीयं वपुः एतन्मधुः । मधुशब्दः
 सुखवाची । मधुधौरस्तुनः पिता इति प्रयोगात् । वशब्दः शास्त्रार्थ
 परम्परया तीर्थवाची + + + + खरित्यत्र चाकार लोपः । भगवत्
 स्वरूपप्रतिपादनेनैव ग्रन्थोपहारः । इत्याशयवान् । नित्यापरोक्षं भगवन्तं
 सम्बोध्य स्तौति निःशेषेति । भूतिः मङ्गलक्ष्मीः ॥ वचनप्रसूनमाला
 जयतीर्थास्त्राभिचुणा रचिता ।

प्रीयतां हृदये सदये कमलामञ्जिलेन पुरषेण ।

अनुयाख्यास्तताश्मोक्षेः समुत्पन्ना विनिर्मुक्ता ॥

इत्थं न्यायसुधासर्वैर्विबुधैः ख्यतां सदा ॥ * ॥ इति श्रीमत् पूर्णप्रमति
 भगवत्पादसुहृतेरनुयाख्यानस्य प्रगुण्डजयतीर्थाख्यतिना कृतायां टीकायां
 विषमपदवाक्यार्थविहृती चतुर्थोऽध्यायेऽस्मिन् चरमचरणः पर्यवसितः ॥ * ।

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितस्यानुयाख्यानस्य टीकायां
 श्रीमज्जयतीर्थास्त्राचार्यविरचितायां न्यायसुधायां चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थः
 पादः ॥ * ॥ रामकृष्णवेदव्यासाय नमः ॥ * ॥

विषयः । खानन्दतीर्थकृत-ब्रह्मसूत्रानुयाख्यानस्य व्याख्यानम् ॥

No. 162. पञ्चाङ्गकयहयज्ञपद्धतिः By कृष्णानन्द . Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 6. Lines, 5 on a page. Extent, 100 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtārāṇa Siromani. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो रामचन्द्राय ॥ अथाभिषेक विधिः ।

प्रागुदका × × × × × × × × × पताकाभि-
रलङ्कृते नानासुगन्धिना सुरभीकृते चन्द्रातपपरिभूषिते मण्डलद्वयं कार्यं
एकमभिषेकमण्डलं अपरं ग्रहमण्डलञ्च । तत्राभिषेकमण्डलं × × ×
× × चतुर्ध्वजसमन्वितं भूपतिदक्षपरिमिताक्षतनवसङ्ख्यकसुढौञ् रक्त-
पीत-नील-श्वेत-धूवान् गृहीत्वा तेनैवाभिषेकमण्डलं निर्माय पञ्चवर्ण-
गुण्डिकया पूर्ववत् ग्रहमण्डलं × × × × × उत्तराभिमुखीकृत्य
भूपतिमुपवेश्य मन्त्रिवर्गपुरःसरं शङ्खतूर्यादिध्वनिमङ्गलध्वनिवेदध्वनिभिः
सह संस्थितं श्वेताम्बरधरं साखं सोष्णीषं × × × × × × ×
× × × × + + यथाशक्त्युपचारैः पूजयेत् ॥ इत्यादि ।

End.

यथा ब्रह्मयामले ।

नानाभक्तिविशेषैश्च तथा मिष्टान्नपानकैः ।
तदुक्तलिङ्गिनो विप्रान् भोजयित्वा तु तोषयेत् ॥
एवं सर्वप्रकारेण कृतं यस्याभिषेचनं ।
तदादि तस्य पुंसस्तु ग्रहपौडा न जायते ।
ग्रहास्तुष्टा न कुर्वन्ति दुष्टरिष्टादिचेष्टितम् ॥

Colophon. इति कृष्णानन्दविरचिता यामलोक्तपञ्चाङ्गकयहयज्ञपद्धतिः समाप्ता ॥

विषयः । ऋषस्याभिषेचनकवधिकथनं तत्र पञ्चाङ्गग्रहपूजाविधिकथनम् ।

No. 163. पथ्यापथ्य-निघण्टुः . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 30. Lines, 11 on a page. Extent, 540 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ पथ्यापथ्यनिघण्टुर्लिख्यते ।

श्रितो रजःसल्लतमांसि विश्वं निर्माति पाति क्षिपति स्वयं यः ।

अशेषद्वन्द्वारकद्वन्द्वः पायादपायान्मनुजान् स ईशः ॥

आलोक्य वैद्यतन्त्राणि यत्नादेष निबध्यते ।

याधितानां चिकित्सार्थं पथ्यापथ्यविनिश्चयः ॥

भिषक् सर्वेषु रोगेषु निर्दिष्टानि यथातथं ।

निदानपथ्यापथ्यानि त्रीणि यत्नेन चिन्तयेत् ॥

End. क्रोधं विषडाध्यक्षनं व्यायं तात्कालमायासमपि प्रवार्त ।

असं च सर्वं लक्षणं च सर्वं संस्तेदनं तद्विविधानि तानि ।

निद्राभयं धूपकटुक्षुधां च विषातुरो नैव भजेत् कदाचित् ॥

Colophon. इति विषरोगे पथ्यापथ्यसंग्रहः समाप्तः ।

विषयः । रोगग्रस्तानां पथ्यापथ्यनिरूपणम् ।

No. 164. पदावली. Substance, country-made paper, 17×3 inches. Folia, 16. Lines, 8 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Balihār, Dist. Rājshahi, Paṇḍit Kālicandra Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्य नीरदाभासं रामं ज्ञानिकविग्रहं ।

पदावलीं प्रवक्ष्यामि बालानां बोधहेतवे ॥

सिद्धोवर्णः समास्नायः । सिद्धः खलु वर्णानां समास्नायो वेदितव्यः । न

पुनरन्यथोपदेष्टव्य इत्यर्थः ॥

End. एकवर्ग इति किं तत्र वर्ग इति किं भर्तृन् . यज्ञनादित्येव भेत्ता ।

Colophon. इति पदावल्यां दृष्टौ सन्धौ पञ्चमः पादः । अतः परं खण्डितं ।

विषयः । संचेषेण कातन्त्रीयपदादिनिरूपणम् ।

No. 165. पद्यमाला By जयतीर्थ . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 8. Lines, 9 on a page. Extent, 123 ślokas. Character, Nagarā. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगुरुभ्यो नमः । हरिः श्रीम् ॥

प्रणम्य श्रीपतिं सर्वान् गुरुंश्चापि त्रयीम्यहं ।

यथामति हरिः पूजाविधिं वैष्णवसंमतम् ।

आदौ देवगृहे न्यस्य कलशान् पञ्च-पत्रकान्,

आचरेत् तुलसीं दुर्वां पुष्पाणि चाक्षतानि च ॥

End.

प्रसादतो विरोधाद्वा हरिः पूजा न चेद्भवेत् ।

पठनात् पद्यमालायाः हरिः पूजाफलं लभेत् ॥

Colophon.

इति श्रीमच्छयतीर्थमुनीन्द्रविरचिता पद्यमाला समाप्तिमगमत् ।

विषयः । साध्वसम्प्रदायस्थानां पूजाप्रकारः ।

No. 166. पद्यावली-टीका . Substance, country-made paper, 16×6 inches. Folia, 77. Lines, 12 on a page. Extent, 1,800 ślokas. Character, Bengali. Date Sk. 1723. Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍita Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगोपीनाथो जयति ॥

नयाम्भोदकलेवरः कटितटे संनद्धपीताम्बरो

वंशीवादनतत्परो व्रजरमाचेतोद्धरः सुन्दरः ।

× × × × × × × × ।

श्रीरूपगोखामिपदारविन्दं वन्देऽनिशं दीनजनैकबन्धुं ।

यस्यानुकम्पालवसाहसेन व्याख्यामिमां कर्तुमहं प्रयत्नः ॥

End.

कोप्यनीर्ष्वचनीयः श्रीकृष्णो मदभीक्षितमभिदद्यात् मादृशानां अभिष्ठाप-
पूरकः स एवेति भावः । पादौ वन्दे तुरीयांशे मैत्रे प्रत्यन्तपर्वते इति
मेदिनी ॥

शके कालायनमुनिरञ्जनीनाथसंख्ये शुभेयं ।

टीका विद्वज्जनहृदयप्रसादादिनौनामधेया ॥

पद्यावल्यां व्रजनगरकृतावस्थितेनापि केन ।

श्रीमदामोदरचरणरुपाभाजनेन यथायि ॥

× × × × × × × ×

श्रीश्रीमदैष्णवराजसभासभाजितगुणगणैकपूर्णनिषीर्णा श्री श्रीमत् श्यामा-
नन्दगोखामिपादानां शिष्योपशिष्यभूतान्वये गृहीतदीक्षस्य ब्राह्मणकृष्णोद्भूत-

वैष्णववरस्य श्रीश्रीमदामोदराभिधस्वामिचरणस्य शिष्येण कृतैषा व्याख्या-
पूर्तिं गता ॥

Colophon. श्रीवृन्दावनधामतोऽलेखि चरनायशर्मणा ।

विषयः । पद्यावल्या व्याख्यानं ॥

No. 167. परब्रह्मज्ञानसूक्तं . Substance, country-made paper, 15×5 inches. Folia, 4. Lines, 13 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. दृष्टस्य इत्येकादशर्चं तृतीयं सूक्तं आङ्गिरसस्य दृष्टस्यतेरायं नवमी जगती-
शिष्टा दश विष्टुभः अनेन सूक्तेन ऋषिः परमपुरुषार्थसाधनं परब्रह्मज्ञानं
स्तुतवान् । अतस्तद्देवत्वमिदं । उक्तं हि दृष्टदेवतायां ।
सुच्योतिः परमं ब्रह्म योगाद्यत् समुपाश्रुते ।
तज्ज्ञानमभितुष्टाव सूक्तेनाथ दृष्टस्यतिरिति ॥ इत्यादि ।

End. ऋचामेकः पोषमास्ते पुपुष्वान् होतर्गर्चनेत्यादि निरुक्तानुसारेणार्थोऽभ्य-
धाधि । एवं दृष्टस्यतिवेदितवेदार्थज्ञानं तुष्टाव । इत्यष्टमस्य द्वितीये
चक्षुर्विशो वर्गः ।

Colophon. वेदार्थस्य प्रकाशेन तमोऽहार्दं निवारयन् ।
पुमर्थोऽस्तुरो देवाद्विद्यातीर्थमश्नेश्चरः ॥
श्रीपरब्रह्मज्ञानसूक्तं समाप्तं ।

विषयः । ब्रह्मविद्याकथनं ।

No. 168. परमहंसोपनिषद् भाष्यम्. Substance, country-made paper, 11×6 inches. Folia 12. Lines, 13 on a page. Extent, 320 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. अथ जीवन्मुक्त्युपकारिणं विद्वत्सत्यासं निरूपयामः । विद्वत्सत्यासश्च
परमहंसोपनिषदि प्रतिपादितः । तच्चोपनिषदनूय व्याख्यास्यामः ।
वागीशाद्याः सुमनसः सर्व्वार्थानामुपक्रमे ।

थं नत्वा कृतकृत्याःस्युस्तं नमामि गजाननम् ॥
 यस्य निःश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत् ।
 निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थमहेश्वरम् ॥
 तत्रादौ विद्वत्संज्ञासयोग्यं प्रश्नमवतारयति । अथ योगिनामिति ।

End. आहतिः शास्त्रार्थसमाप्तार्था ।
 जीवन्मुक्तिविवेकेन बन्धं हार्दं निवारयन् ।
 पुमर्थमखिलं देयाद्विद्यातीर्थमहेश्वरः ॥

Colophon. इति विद्यारण्यकृतं भाष्यं ।
 विषयः । अथर्ववेदीयपरमहंसोपनिषद्भाष्या ।

No. 169. पवमानयन्त्रं. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 8. Lines, 10 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
 अथ पवमानयन्त्रदेवताप्रारम्भः । तत्र कोणदेवताः । प्रथमकोणे ब्रह्मणे नम
 इति ब्रह्माणं आवाहयामि, पूजाक्रमः, ब्रह्मणे नमः ब्रह्माणं ।
 End. अग्निं द्रुतं वृणीमहे इति अग्नये अग्निं । मधुनः परापरेति, नैऋत्ये निःश्वसितं
 वायो शतं इति वायवे वायुं, तमीशानं इति ईशाने ईशानं, श्रीरस्तु ।

Colophon. + + + + + ।
 विषयः । पवमानचोमे मण्डले देवतास्थापनविधिः ।

No. 170. पवमानन्यासः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 11. Lines, 7 on a page. Extent, 110 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
 आचम्यप्राणानायम्य देशकालौ स्मृत्वा मम समस्तपापक्षयद्वारा श्रीपरमेश्वर-
 प्रीत्यर्थं पवमानन्यासासपूर्वकं पवमानानुष्ठानमहं करिष्ये ।

End. विष्णोः कर्माणि पश्यन्, नेत्रयोः, तद्विष्णोरित्यस्त्राय फट् । भुर्भुवः स्वरिति दिग्बन्धः । अथ देवपूजामारभेत् ।

Colophon. इदं पुस्तकं लिखितं गर्दे उपनामकरघुवीरशर्मणा स्वार्थं परार्थं चेति ।
विषयः । ऋग्वेदान्तर्गतपवमानमन्त्रेण न्यासकथनम् ।

No. 171. पाकतन्त्रकुशखण्डिकाप्रयोगः . Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folio, 30. Lines, 11 on a page. Extent, 950 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. सूचानुसारिसधुषर्कप्रयोगः ।
सूत्रव्याख्यां पुरा कृत्वा देवभट्टेन धीमता ।
अथर्वे पाकतन्त्रस्य प्रयोगोऽयं वितन्यते ॥

End. वैदिकानां द्वितार्थाय प्रयोगोऽयं मया कृतः ।
कौशिकास्त्रेण तुष्टान्तु सञ्चयन्तु सुखेन हि ॥

Colophon. इति पाकतन्त्रे शान्तिप्रयोगः ।
विषयः । अथर्ववेदोक्त-मृच्छकर्मप्रकृतिभूतकुशखण्डिका ।

No. 172. पाणिनीयशिक्षाविवरणम् . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 400 ślokaś. Character, Nāgara. Date SM. 1832. Place of deposit, Tikāri, Zilla Gayā, Paṇḍita Cāstri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning. त्रैलोक्येशाय नमः ॥

पातु वो निकषघ्नाया मतिहेम्नः सरस्वती ।

प्राज्ञेतरपरिच्छेदं वचसैव करोति या ॥

ब्रह्म-कल्प-निरुक्तानि विद्वतानीह स्मरिभिः ।

शिक्षालविद्वता यस्मात् तस्मात् तां विद्वतोऽयम् ॥

अथ शिक्षां प्रवक्ष्यामि । अथेत्ययमानन्तर्यो वेदाध्ययनस्थानन्तरमङ्गपाठः ॥

इत्यादि ।

End. स्वर्गादीनि परिमितकालत्वान्नोक्तयितुं शक्यन्ते ।
मोक्षाख्यन्तु अपरिमितकालावच्छिन्नं सुखरूपमित्यर्थः ॥

Colophon. इति श्रीपाणिनीयशिक्षा-व्याख्या समाप्ता ॥ * ॥

संवत् १८६२ ॥

विषयः । पाणिनीय शिक्षाव्याख्यानम् ॥

No. 173. पार्थिवशिवकवचं (उन्मत्तभैरवीतन्त्रोक्तं). Substance, country-made paper, 10×2½ inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent, 36 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Paṇḍit Hārāṇ Candra Tarkavāgīśa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय । अथ पार्थिवशिवकवचं ।

देव्युवाच ।

देवदेव महादेव विरूपाक्ष त्रिलोचन ।

हृपया कथ्यतां देव पार्थिवस्य महात्मनः ।

कवचं दुर्लभं तस्य श्रोतुमिच्छामि साम्प्रतम् ॥

श्रीशंकर उवाच ।

देवेशि शृणु चार्घ्वङ्गि जगद्धावि मनोरमे ।

कवचं तस्य गिरिजे विषु लोकेषु गोपितं ॥

तव स्नेहान्मया देवि कथितं कवचं श्रुतं ।

अप्रकाश्यं परं गुह्यं साधकाभीष्टदायकं ॥

कवचस्य ऋषिरुन्मत्तभैरवोऽनुष्टुप्बन्धः पार्थिवशिवो देवता सर्वकामार्थ-
सिद्धये विनियोगः ॥ इत्यादि ।

End.

कवचं धारयेद् यस्तु साधको दक्षिणे भुजे ।

देवा मनुष्या गन्यर्वा वश्यास्तस्य न संशयः ॥

कवचं शिरसा यस्तु धारयेद् यतमानसः ।

करस्यास्तस्य देवेशि अष्टिमाद्यष्टसिद्धयः ॥

काम्यस्तस्ययने देवि पूजयेत् पार्थिवं शिवं ।

तत्रैव प्रपठेद् देवि फलार्थी फलभाग् भवेत् ॥

Colophon. इत्युन्मत्तभैरवीतन्त्रे देवीशंकरसंवादे पार्थिवशिवकवचं समाप्तं ॥ ॐ तत् सत् ॥

विषयः । पार्थिवशिवकवचस्य माहात्म्यादिकीर्तनम् ।

No. 174. पाश्चात्यवैदिककुलपञ्जिका . Substance, country-made paper, 20×4 inches. Folio, 123. Lines, 6 on a page. Extent, 2,460 ślokas. Character, Nāgara. Date Place of deposit, Benares, Paṇḍit Cāmbhu Candra Vidyāsāgara. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

पाशाङ्कुशसुधाशूलं विध्वंसत जयद्रुजाः (?) ।

विघ्नं निघ्नन्तु नो भक्तनिघ्नविघ्नपते भुञ्जाः ॥

देवेन्द्रोपेन्द्रचन्द्राद्यैर्वन्द्यां वन्दारकैर्मुञ्जः ।

गिरौन्द्रनन्दिनीं वन्द्ये सच्चिदानन्दरूपिणीम् ॥

रविशशिदक्षनाक्षः कोपविध्वंसदक्षः

प्रक्षतसुरविपक्षः स्वानुरक्तैकरक्षः

प्रमथदनुजरक्षः प्रेतवेतालयक्ष-

प्रभृतिदमनदक्षः पातु नः सर्व्वभक्षः ॥

वन्दे शौनकादरान्मुनिवरं श्रेष्ठं वशिष्ठं तथा

शाण्डिल्यं श्रुतिमण्डितं वरभरद्वाजं यशोभाजनं

सावर्णिच्च सुवर्णतः श्रुतिगुणं पञ्चैव ते वन्दिताः ॥

End.

इति रामकान्तस्य . तद्भातुः श्रीकण्डस्य यथा—

श्रीकण्डकः परिणिनाय × × ×

× × × जननस्य महाधनस्य

श्रीयुक्त रामनवसिंहसमाह्वयस्य

स्त्रीशारिणीं गुणगणाकलितां तनूजां ॥ इति श्रीकण्डस्य ।

Colophon.

... ..

विषयः । वङ्गीयपाश्चात्यवैदिकानामागमनकालनिर्णयस्थेषां वंशपरम्पराकथनञ्च ।

No. 175. पिटमेघसूत्रम् . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folio, 10. Lines, 11 on a page. Extent, 250 ślokas. Character, Nāgara. Date SM. 1804. Place of deposit, Benares, Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथातः पिटमेधिकं दक्षनं पुरुषो (. .)स्य प्रियतमेति विज्ञायत ।

आहिततामेर्मरणसंशये प्राचीनावीती दक्षनदेशं जोषयते ॥

End. अथातः पैटमेधिकं दहनं, अथातः पैटमेधिकमपरेशुरथात उत्तरं नवम्यो
(.) टायामिष्टकाः प्रतिदिशमथाजखां द्वाहः षट्. हरिः श्रीम् ।

Colophon. भारद्वाजसूत्रे पिटमेधसूत्रं सम्पूर्णम् । संवत् १८०४ ।

विषयः । आपस्तम्बशास्त्रीयानां पितुरन्तेष्टिक्रियाकथनम् ॥

No. 176. पिष्टपशूज्जीवनम्. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folio, 36. Lines, 9 on a page. Extent, 540 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीरामचन्द्राय नमः ।

ॐ श्रीमदानन्दतीर्थार्य्यहृदयाम्भोजविष्टरम् ।

श्रीनन्दनन्दनं वन्दे नन्दनानन्ददायिनम् ॥

End. अग्निष्टोमीयदेशताकपशूद्देश्यकमालभनं विधीयते इति चेत् अत्रापि पिष्ट-
पशूद्देश्यकं करणं विधीयते इति ब्रूम इति न कोऽपि शङ्काकलङ्कः
(इतो नास्ति) ।

Colophon. — — — — —

विषयः । साध्वमते पिष्टपशूविधानम् ।

No. 177. पिष्टपशूप्रतिपादकविधिवाक्यप्रकरणम्. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 16. Lines, 16 on a page. Extent, 640 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. सोक्षधर्मेषु यज्ञप्रकरणे पिष्टपशूप्रतिपादकानि विधिवाक्यानि ।

एषोष्माभिर्न दृष्टः स कथं त्वं द्रष्टुमर्हसि ।

नारायणो महोद्भूतं विश्वसृक् दयकव्यभूक् ॥

End. न च पुरोडाश एवाचीक्यते न पञ्चाकारसिद्धिरिति वाच्यम् । तत्र पशू-
पदप्रयोगात्. न चायमर्थवादः, लिङ्-श्रवणात्, अतएव न लक्षणा,
विधौ लक्षणायोगात्. अत्र बहुवक्तव्यमस्ति विस्तरमिथा नोच्यत इत्यल-
मिति विस्तरेण ।

Colophon.

विषयः । माध्वमतानुयायी पिष्टपशुप्रतिपादकविधिव्याख्यसंग्रहः ॥

No. 178. पिष्टपशुखण्डनम् . By टीकाकारशर्मा . Substance, country-made paper, $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio, 19. Lines 5 on a page. Extent, 228 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. सिंहस्यामसिमुण्डनिर्भयवरान् वसे दधानां शिवां
दक्षोष्ठाधरयोः क्रमेण जगतां धार्त्र्यं तथा वामतः ।
स्त्वमे सर्पधरां गलङ्गधिरथा सर्वाङ्गरागोच्चलां
दिग्भक्षां मनुजाकृतिं च दशभिर्व(.)र्युतां कालिकाम् ॥

End. अहिंसाधर्मतात्पर्योद्भूतस्त्रकुलोत्पन्नपुरुषशतकेन यद्वर्मापालप्रभालज्जितचन्द्रि-
(.)कालिकापादपद्मपरायण(.)यापनोद्बोधितशक्तेन्द्रवर्धहृत्पद्माक्लादेन गङ्गा-
नीरतीर(. .)तुलीकृत(. .)भुक्तुडिभीषणान्तकभट्टोग्रगर्जारभट्टोद्भवेन टीका-
कारशर्मणा कृतः पिष्टपशुखण्डनाख्योऽयं ग्रन्थः समाप्तः ।

Colophon.

विषयः । माध्वमते अग्निहोमादौ साक्षात् पशुघननमविषेयं किन्तु पिष्टपशुघननमेव
कर्त्तव्यं ; तद्विरुद्धप्रमाणान्युक्तान्यस्मिन् ग्रन्थे ।

No. 179. पिष्टपशुखण्डनवाक्यार्थदीपिका . By रत्नपाल . Substance, country-made paper, $12 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folio, 19. Lines, 10 on a page. Extent, 175 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. त्रीगणेशाय नमः ।

प्रज्ञादं शङ्करं नत्वा परानन्दं दयाकरम् ।

× × + × ×

ग्रन्थसमाप्ति-ग्रन्थप्रचारादिप्रतिबन्धकदूरितप्रशमनाय समुचितसेष्टदेवता-
लक्षणरूपं मङ्गलाचरणं शिष्यशिष्यायै व्याख्यातश्रोतृणां प्रसङ्गतो ग्रन्थतो
मङ्गलाय च निबध्नाति सिंहस्यामित्यादि ।

End.

परमानन्दसन्दोहतुष्टये दीपिका मया ।

रत्नपालेन रचिता कुवे(. .) यथा पुरा ॥

Colophon. इति पिष्टपशुमण्डनवाक्यार्थदीपिकासमाप्तिमगमत् । फाल्गुणे कृष्णपक्षे
शिवरात्रौ ।

विषयः । पिष्टपशुमण्डनव्याख्या ॥

No. 180. पुण्यलक्ष्मीसम्वादः . Substance, country-made paper; 12 × 4½ inches. Folio, 4. Lines, 13 on a page. Extent, 160 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ पुण्यलक्ष्मीसम्वादो लिख्यते ।
अङ्गदेशे महादेशे कनकाख्यं पुरोक्तमम् ।
कनकसिंहो राजाभूत् बल्लभा कनकावती ॥

End. सुन्दरं धर्मकर्तव्यं दयाशूलं जिनोदितम् ।
विश्वचवेऽपि विख्यातं दानशौक्यतप (. .) ॥

Colophon. इति श्रीपुण्यलक्ष्मीविवाददृष्टान्तः समाप्तः ।

विषयः । जैनधर्ममाहात्म्यकौर्त्तनम् ।

No. 181. पुचदस्तोत्रम् . Substance, country-made paper, 11 × 2 inches. Folio, 1. Lines, 6 on a page. Extent, 9 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā Grām Khunverā, Paṇḍit Hārān Chandra Tarkavāgisā. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीरामाय नमः ।
श्रीईश्वर उवाच ।
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि रामस्य परमात्मनः ।
सोचं द्वादशनाम्ना च पुचदं वाञ्छितप्रदम् ॥
जानकीवल्लभः श्रीशः कौशल्यानन्दवर्द्धनः ।
रावणारिः खरध्वंसी दयालुः सेतुबन्धकृत् ॥
चनूस्त्वप्रीतिकर्ता च सुग्रीवेशः सतां पतिः ।
रामो दाशरथिश्चैव ह्येतद्द्वादशनामकम् ॥
इमं सोचं महापुण्यं यः पठेद्भारवेत् सदा ।

फलं तस्य प्रवक्ष्यामि शृणु देवि वरानने ॥
 अपुत्रो लभते पुत्रं गुर्विणो जनयेत् सुतम् ।
 मृतवत्सा च या नारी जीवत्सा भवेद्भूवम् ॥
 पठेद्वा पाठयेद्वापि त्रिकालं नियतः शुचिः ।
 संवत्सरस्य मध्ये तु पुत्रवान् नात्र संशयः ॥
 न प्रकाश्यं न देयञ्च गोपनीयं प्रयत्नतः ।
 देयं शिष्याय भक्त्या वैष्णवाय विशेषतः ॥

Colophon. इति श्रीरामतापनीये उमामहेश्वरसंवादे पुत्रदस्तोत्रं समाप्तम् ॥

No. 182. पुत्रप्रतिग्रहविधिः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folio, 3. Lines, 11 on a page. Extent, 75 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. अथ दत्तकविधिमाह । शौनकः ।
 ब्राह्मणानां सपिण्डेषु कर्त्तव्यः पुत्रसंग्रहः ।
 तदभावेऽसपिण्डे वा अन्यत्र तु न कारयेत् ॥
 क्षत्रियाणां स्वजाती वा गुरुगोत्रसमोऽपि वा ।
 वैश्यानां वैश्यजातिषु शूद्राणां शूद्रजातिषु ॥

End. यद्येवं कर्त्तौरसः पुत्र उत्पाद्यते ततोऽयमग्रे प्रभवतीति हस्माह बौधा-
 यन इति ।

Colophon. इति पुत्रप्रतिग्रहविधिः ।

विषयः । दत्तकग्रहणविचारः ॥

No. 183. पुण्यमाला . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folio, 9. Lines, 19 on a page. Extent, 720 ślokas. Character, Nāgara. Date . Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahā-rāja Bālacandra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. सिद्धम्, कर्ममविग्रहमकलङ्कमस(. .)रं
 पणमामि सुगदपेचलपयमखेपयासनं वीरम् ॥

End. जाव जिन सासनमि(. .) जावय धम्मो
 जयमि विष्णु(.) इ, ताव) परिभूभञ्ज एषा भव्ये हिंसया सुहृत्तदि ।

Colophon. पुष्पमालासम्पत्ता ।

विषयः । जिनस्तुतिः ॥

No. 184. पूर्वपक्षसमाधानम् . By हेरिलशर्मा . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folio, 43. Lines, 12 on a page. Extent, 1,700 ślokas. Character, Nāgara. Date Place of deposit, Tikāri, Ditt. Gayā, Paṇḍita Častri. Appearance, fresh. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

नमस्कृत्य शिवं सार्वं गणनायकसंयुतम् ।

लभन्ते यत् प्रसादेन लोकाः सर्वसमनोरथम् ॥

पुरा रामसभायां ये व्याकृताः सम सन्निधौ

पूर्वपक्षाः कृताः लोकैः पण्डितानां समाधयः

लिख्यन्ते ते मया यत्नैरुपकाराय धीमतां

कावाणां सुगमैः पद्यैः श्रीमद्देविलशर्मणा ॥

End.

तस्मात् पूर्वपरविरोधो दुष्यतिहः भाष्यपरिश्लेषशालिनो विवेचयन्तु
सुधियः ॥

विषयः । महाभाष्यस्य पूर्वपक्षकथनं तत्समाधानञ्च ॥

No. 185. पूर्वमीमांसापरिभाषा . By कृष्णयज्वा . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folio, 27. Lines, 9 on a page. Extent, 459 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Govinda Bhaṭṭa, Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

सूर्यनारायणं वन्दे देवीं विप्रसुन्दरीम् ।

गुरुनधिगतार्थांश्च निरन्तरमहं भजे ॥ १ ॥

बालानां शास्त्रसिद्धार्थलेशबोधाय धीमताम् ।

मीमांसापरिभाषेयं क्रियते कृष्णयज्वना ॥ २ ॥

इह खलु महर्षिणा जैमिनिना द्वादशलक्षणां पूर्वमीमांसायां धर्माधर्मा-
वेवानुष्ठानोपयोगितया विचारितौ तत्र वेदबोधितेष्टसाधनताको धर्मः ।

End.

पुरोडाशस्य प्रयाजशेषेणाभिघारणं ततः पयसोऽभिघारणमिति सुख्ययाग-

क्रमादाभिधारणक्रमः । इत्येवं श्रुत्यर्थपाठस्थानसुख्यार्थप्रवृत्तिक्रमैरेव कर्मा-
नुष्ठानम् । अन्यथानुष्ठाने वैगुणमित्यलम् ।

Colophon. इति श्रीकृष्णयज्वलता पूर्वमीमांसापरिभाषा सम्पूर्णा ।

विषयः । जैमिनिस्त्वचोक्तकर्मणां संचेषेण विनियोगकथनम् ॥

No. 186. पृथ्वीवराहसंवादः . (आदिवाराह्यः) Substance, country-
made paper, 8×3 inches. Folio, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 250
ślokaś. Character, Bengali, Date ? Place of deposit, Zilla Midna-
pur, Post Garvetā, Grām Telivani, Paṇḍit Nilkumar Gosvāmi. Appear-
ance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय । आदिवराहतन्त्रे ।

पृथिव्याय ।

अननाकोटिब्रह्माण्डं तद्वाङ्माभ्यन्तरस्थितम् ।

विष्णोः स्थानं परं तेषां प्रधानप्रियमुत्तमम् ॥

सत्परं नास्ति कृष्णस्य प्रियस्थानमद्योत्तमम् ।

तदहं श्रोतुमिच्छामि कथयस्व कृपानिधे ॥

श्रीवराह उवाच ।

गुह्याद्गुह्यतमं हृद्यं परमानन्दकारणम् ।

अत्यद्भुतं रक्षस्थानां रक्षस्थं परमं शिवम् ॥

... ..

साक्षतां स्थानमूर्द्धण्यं विष्णोरेकानवक्त्रभम् ।

नित्यवृन्दावनं नाम ब्रह्माण्डोपरि संस्थितम् ॥

End.

गौरं चतुर्भुजं विष्णुं शङ्खचक्रगदायुधम् ।

किरीटकुण्डलाद्यैश्च शोभितं वनमास्त्रिनम् ॥

पूर्वद्वारे द्वारपालं गौरं विष्णुं प्रकीर्तितम् ।

कृष्णवर्णं चतुर्बाहुं शङ्खचक्रादिभूषितम् ।

दक्षिणद्वारपालञ्च श्रीविष्णुं कृष्णवर्णकम् ॥

Colophon. इति आदिवराहतन्त्रे श्रीवराहपृथ्वीसंवादे श्रीमद्भोविन्दस्त्रीलायं परि-
पूर्णान्तं समाप्तम् ॥

विषयः । वृन्दावनस्य माहात्म्यादिवर्णनम् ॥

No. 187. प्रतिष्ठासूत्रम् . By नीलकण्ठभट्ट . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folio, 49. Lines, 8 on a page. Extent, 750 ślokaś. Character, Nāgara. Date S.M. 1898. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

ऋषिं ह्यो जयति ।

महो महत्समारार्थं जहोत्सर्गमथोक्तवान् ।

प्रतिष्ठाः सर्वदेवानां नीलकण्ठो वदत्यसौ ॥

तत्र विष्णुधर्मोत्तरे ।

End.

कर्तुराज्ञः प्रजानाञ्च शान्तिर्भवतु सर्वदा ।

अस्माकं शिल्पिनाञ्चैव सुप्रीतो भव सर्वदा ॥

Colophon.

इति विश्वामित्रवंशावतंसश्रीमहाराजाधिराजपूजितचरणकमल-भौसांसक-
शङ्करभट्टाक्षभट्टनीलकण्ठकृते प्रतिष्ठासूत्रेऽष्टमः समाप्तः । संवत्
१८९८ ॥

विषयः । सर्वप्रतिष्ठाकथनम् ।

No. 188. प्रत्यङ्गिरास्तोत्रम् . Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folio, 6. Lines, 11 on a page. Extent, 200 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunvera, Paṇḍit Harān Chandra Tarkavāgiśa. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः । अथ प्रत्यङ्गिरास्तोत्रं लिख्यते ।

यो मे इत्यादिमन्त्राणां प्रत्यङ्गिरा ऋषिः जगतीच्छन्दः इन्द्राद्यो देवता
आत्मरक्षार्थं पाठे विनियोगः ।

यो मे पूर्वगतः पद्मा पापमेकेन कर्मणा ?

इन्द्रादिदेवो राजा तं जम्भयतु जम्भयतु स्तम्भयतु मारयतु कलिं तस्मै
प्रयच्छतु कृतं मम शिवं मम शम्भं मम शान्तिस्त्रययनं इन्द्राय नमः ।
इन्द्रो मे देवः सुप्रीतो वरदो भवतु ॥ इतिपूर्वम् ॥ यो मे आग्नेये अग्निस्तं
भापयतु शापयतु मारयतु कलिं तस्मै प्रयच्छतु कृतं मम शिवं मम शम्भं
मम शान्तिस्त्रययनं आग्नेये नमः ॥ इत्यादि ॥

End.

पुष्पैस्तु रत्नवर्णैस्तु ध्यायेत् प्रत्यङ्गिरां पराम् ।

वर्षाद्भूमजं मेघं × × × विधिवद्बलिम् ॥

मरीचलाजलवणै र्वर्षेण मरणं भवेत् ।
 महासङ्कटरोगे च न भयं विद्यते क्वचित् ॥
 प्रेतपिण्डं समागम्य गोलोकं कारयेत् ततः ।
 साध्यामात्रां + + कृत्वा शत्रुमायावी युत्तलीम् ॥ ?
 जीवतन्त्रं निधायैव चिताग्नौ प्रक्षिपेत् ततः ।
 एकायुतं जपं कृत्वा विरजि मारणं रिपोः ॥
 महाज्वरो भवेत् तप्तं तापस्य च शलाक + ।
 + + द्वारे क्षिपेत् तस्य + + + मारणं ध्रुवम् ॥

Colophon. इति श्रीप्रत्यङ्गिरास्तोत्रं सम्पूर्णम् ।

विषयः । प्रत्यङ्गिरास्तोत्रकथनम् ॥

No. 189. प्रत्याख्यानभाष्यचन्दनकभाष्यावचूर्णिः . By सोमसुन्दरसूरि .
 Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folio, 11. Lines, 23 on a
 page. Extent 1,012 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of
 deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra. Appearance,
 old. Prose. Correct.

Beginning. सिद्धिस्वरिगुरभ्यो नमः ।

वन्द्ये इति वन्दनीयान् सर्वान् सर्वज्ञान् खान्वा । दक्ष इति । दश-
 त्रिकानि नैषेधकौ चयादिरूपाणि यत्र द्वारे तदश्विकम् ।

End. श्रीश्रीवश्यकप्रत्याख्याननिधुंतिष्ठत्यादिभ्योऽवगन्त्या । प्रधानफलमाह पञ्च-
 सुगमा । इति ।

Colophon. श्रीसोमसुन्दरसूरिविरचिता प्रत्याख्यानभाष्यचन्दनकभाष्योरवचूर्णिः ।
 श्रीश्रीवश्यकवृत्तितः कृता संचिन्ता ।

विषयः । प्रत्याख्यानभाष्यचन्दनकभाष्याख्या ॥

No. 190. प्रबोधोदयनाटकम् . By शुक्लेश्वरनाथ . Substance, country-
 made paper, 12×5 inches. Folio 62. Lines, 11 on a page. Extent,
 2,000 ślokaś. Character, Nāgara. Date S.K. 1823. Place of deposit,
 Tikāri, Dist. Gayā, Paṇḍita Çāstri. Appearance, tolerable. Prose and
 Verse. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

ज्ञानं (ज्ञानं) दशसुनीन्द्रनिवचैर्निर्देर्नकं यत् सदा
कर्ता तर्कविलासिभिर्निर्गदितो मायागुणैः संयुतः ।
मीमांसारसिकैस्तु कर्मपुरुषः सांख्यैः प्रकृत्यान्वितो
भूयाच्छर्मकरं विचित्रमतिदं तच्छब्दरूपं सच्चः ॥

× × × × नान्यन्ते सूत्रधारः ॥ आर्येभ्य श्रीमत् प्रचण्डदोईण्ड × ×
× × श्रीमद्वीचीर ? वंशावतंसेन श्रीमहाराजभगवन्नायदेवेन आदि-
छोऽस्मि, सकलशस्त्रविषयकज्ञानप्रागल्भ्यभाजां गीर्वाणवाणैव व्यवहार-
माचरतां पात्राणां प्रवेशेनानुरज्यतामिधं परिषदिति ॥ नटी ! यद्यपि
वेद एवार्थपुत्रवचनेनार्थसिद्धिसन्देहावकाशस्यापि दुष्प्राये वस्तुनि
विज्ञायन्त एव प्रभवोऽनुचरैः, प्राय एव तादृशः प्रबन्ध इति ॥ सूत्रधारः ।
आर्येऽतीते बहून्तरे काले न कर्पणोचरौष्ठतंभवत्या × × × × भारद्वाज-
वंशप्रथितसहाजनक्रियादिसम्पादितयशोऽनुरागिणा तद्वंशकरीरेण श्रीशुक्लो-
चरनाथेन रचितं प्रबोधोदयनाटकमिति ... .. क्षणिकाकाशगुणशब्दरूपेण
यादृतं । नटी । आर्यपुत्रकस्यायं क्रोधकटोच्छलनरूपिताचरस्य शब्दा-
दुत्तरः ॥ सूत्रधारः । आर्ये भगवन्नादाङ्गातापन्नशब्दनित्यताश्रवणसञ्जात-
क्रोधच्छटाघूर्णितारुणितनयनावलोकनसन्त्रासितसमस्तसभासत्त्वभाजः शिष्या-
क्रान्तिभयपाशंको नैयायिक इत एवाभिवर्त्तते । तस्मात् बोधितमस्य समीपे
स्थातुमिति निष्क्रान्ताः सर्व्वे । प्रस्तावना ॥

End.

षण्डितपुरुषः । यद्येवं तर्हि साम्प्रतमेव भवदुक्तिशब्दात् श्रवणाभ्यामनुमिता
श्रुता एतद्व्यावदातता ॥ हा राजन् अहो प्रभातकल्पेयं रजनौति
तथा हि ।

लज्जानमसुखी विभाति सुरतानेक्षीध्वनिं सारिका-

वक्त्रोद्गारितमाकलय्य रक्षसि प्रोक्तं प्रियोऽयं प्रियं

वेदान् विप्रसुखो × × × प्रति × वन्द्यन्ते × × × ×

गायन्ते द्विजसत्तमाः सुरधुनी × × × विद्याधनाः ॥ भवतु श्रीमद्भिरपि

गम्यतां सखे सखे शिविरायेति सञ्चाराजाज्ञया गताः सर्व्वे ॥ षष्ठोऽङ्कः

समाप्तस्यायं ग्रन्थः । अग्निलेकुगजजडुर्मिमितेऽब्दे ? १८९७ ... गुणवासरे लेखि

इदं पुस्तकम् ॥

विषयः । महाराजभगवन्तरायस्य-सभायां समागत-वैयाकरण-मीमांसक-नैयायिक-तान्त्रिक-
कादीनां पूर्वपक्षसिद्धान्तादिकथनम् ॥

No. 191. प्रयोगसारः . Substance, country-made paper, $10 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 99. Lines, 18 on a page. Extent, 3960 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

गजाननं तथा सार्वं शिवं संसारमोचनं,
आञ्जल्यनमार्थं मातरं पितरं तथा ।
विश्वेश्वरं गुहं वापि प्रणिपत्य यथाक्रमं,
प्रयोगसारं कुरुते मन्दानां कर्मसिद्धये ।

End.

नोपवासादित्यत्र प्रधानदेवतास्तत्तत् पाकयज्ञोक्तदेवताः द्रष्टव्याः । इति
स्थालीपाकप्रयोगः ।

Colophon.

इति गर्भाधानप्रवृत्ति-स्थालीपाकान्तप्रयोगः (... ...) इति प्रयोगसारे
गर्भाधानादिस्थालीपाकान्तप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । संक्षेपेन गर्भाधानादि-स्थालीपाकान्तप्रयोगकथनम् ।

No. 192. प्रयोगसारः . Substance, country-made paper, $8 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 204. Lines, 10 on a page. Extent, 3,060 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍita Vāmanācāryya. Appearance, very old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

(अस्य प्रथमतः सप्तश्लोकाः विलुप्ताः ।)

प्रत्यक्षं देवतायान्तु श्रीं कुर्याद्विचक्षणः ।
तस्य नाम गृहीत्वाथ प्रीयतामिति भाषते ।

End.

अनेन यथाविभवं गजाश्वादिद्यानमारोहयेत् । यानेन प्रधाननियमः

×	×	×	×	×	×
+	×	×	×	×	+
×	×	× रोहयेत् । (इतो नास्ति ।)			

Colophon. — — — — —

विषयः । सर्वविधसंस्कारकथनम् ।

No. 193. प्रश्नविद्या . By चण्डेश्वर . Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 17 Lines, 6 on a page. Extent, 600 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1744. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post, Garveta gram Khunvera, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. नत्वा कृष्णपदारविन्दयुगलं सर्वार्थसिद्धिप्रदं ।
कल्याणं कलिकल्पपक्षयकरं त्रैलोक्यपूज्यं किञ्च ॥
श्रीचण्डेश्वरशर्मणा वङ्गविधं शास्त्रार्थमालोच्य च ।
प्रश्ने लग्नबलावलं ग्रहवशात् तत्त्वार्थमात्मन्यते ॥
दीप्तः सुतुङ्गे खचरः सुनीचो दीनो विरश्मिर्मुषितो निरुक्तः ।
प्रपीडितो व्योमचराभिभूतः सुखो निजस्वप्ननुप्रयातः ॥ इत्यादि

End. सौमन्थं शरलं तुलामलयजं चेलाद्रकं पूगकं
दिभं लङ्कुपण्यचूर्णनखरं लौहास्त्रयः स्यात् क्षणः ।
स्त्राक्षा स्याद्रजनी च हिङ्गु जिह्वकं तीक्ष्णं मरीचं निषीर्षं
गोधूमान् पचिवीजकं श्रुतिपुटे वाग्देवता मे वद ॥ (?)
कलाष्टकोष्ठकं देवि गणयित्वा पुनः पुनः ।
खे शङ्कितश्च कथयेत् द्रव्यं नास्ति न संशयः ॥

Colophon. इति श्रीनामवन्दाद्यध्यायः सप्तविंशतितमः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।
श्रीहलधरशर्मणा लिखितं । शकाब्दाः १७४४ ।

विषयः । भावफलकथनं । ग्रहस्वरूपनिरूपणं । भावज्ञानकथनं । भवफलचिन्तनं ।
लाभालाभनिर्द्देशनं । गर्भादिचिन्तनं पथिकगमागमनिरूपणं । देशान्तरगतस्य मरणादिचिन्तनं ।
पदलाभनिरूपणं । मृगयाचौर्ध्वादिचिन्तनं । मरण-भोजन-दृष्टिबन्ध-मोक्ष-नौ-रोग-दिना-
फलादिचिन्तनं । फलपाककालनिर्णयनं । कुसुमशकटिकाध्यायो नाम वन्दाद्यध्यायश्च ।

No. 194. “प्रश्नोत्तररत्नमाला” . By सितपटगुरु . Substance, country-made paper, 12×4½ inches. Folia, 6. Lines, 3 on a page. Extent 36 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Dikmaṇḍalācāryya, Māharāja Bālacandra. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. प्रणिपत्य जिनवरेन्द्रं प्रश्नोत्तरमालिकां वक्ष्ये,
नागनरामरबन्धुं देवं देवाधिपं प्रथमं ।

End. रचिता सितपटगुणया विमला विमलेव रत्नमालिव,
प्रश्नोत्तरमालीकं कण्ठगता कं न भूषयति ।

Colophon. इति प्रश्नोत्तररत्नमाला सम्पूर्णा ।

विषयः । जैनगुरुशिष्यसंवादः ।

No. 195. प्रायश्चित्तसारसंग्रहः . By आनन्द चन्द्र . Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 31. Lines, 6 on a page, Extent, 750 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍita Kṛṣṇadās Smṛtibhusana. Appearance, fresh. Prose and Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।
प्रणम्य पार्श्वतीनाथं प्रायश्चित्तौ च सारकं ।
आनन्दचन्द्रो विप्रेन्द्रः कुरुते बालबोधकं ॥
पापक्षयमात्रसाधनं प्रायश्चित्तं इत्यादि ॥

End. मासोपवासव्रतं पञ्चदशधेनुसमं पक्षोपवासव्रतं सार्द्धसप्तधेनुसमं सर्व्वत्र
प्रमाणन्तु प्रायश्चित्तविवेकादौ द्रष्टव्यं ॥

Colophon. इति श्रीआनन्दचन्द्रकृत-प्रायश्चित्तसारसंग्रहः समाप्तः ॥

विषयः । प्रायश्चित्तलक्षणं । बालत्वादिना प्रायश्चित्तह्रासकथनं ॥ ब्रह्मवधादिप्रायश्चित्त-
कथनं ॥ गोबधस्त्रीवधादिप्रायश्चित्तकथनं ॥ अभक्ष्यभक्षणप्रायश्चित्तकथनं ॥ अगम्यागमनादि-
प्रायश्चित्तकथनं ॥

No. 196. वक्रचोपनिषत् . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 1. Lines, 12 on a page. Extent, 30 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ओम् देवो ह्यंकाय आसीत् सैव जनपदं उपपद्यत कामकलेति
विज्ञायते प्रह्लादकलेति विज्ञायते तस्या एव ब्रह्मा अजौजनत्
विष्णुरजौजनत् सर्वे मरुत्गणा अजौजनत् ।

End. ऋचोच्चये परमे व्योमन् यस्मिन् देवा अश्विर्विश्वे निषेदुः यस्तन्न वेद
किञ्च कुरिष्यति य इत्तद्विदुस्त इमे समासत इत्युपनिषत् ।

Colophon. इति ऋचोपनिषत् समाप्ता ।

विषयः । ब्रह्मविद्याकथनम् ।

No. 197. बृहच्छान्तिटीका (सुबोधा) . By हर्षकीर्त्तिसूरि . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 9. Lines, 14 on a page. Extent, 540 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācārya Māharāja Bālacandra Sūri. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. नमो जिनेभ्यः ।

श्रीपार्श्वं सर्वसिद्ध्यर्थं स्तुत्वा सर्वामरेः स्तुतं,
व्याख्याशान्तिस्तवस्यैषा सुबोधा क्रियते मया ।
तत्र पूर्वं अस्य स्तवस्योत्पत्तिर्लिख्यते ।

End. इति सृष्ट्वा च ब्रूते इति खाद्या नागपुरीषतपोगणराजा श्रीचन्द्र-
कीर्त्तिसूरिरवरस्तच्छिष्यहर्षकीर्त्तिसूरिरकार्षीदिमांटीकां । विरचितसङ्ग-
(....) जाग्रच्छतेः प्रदत्त × × × शान्तिजिनमुपसत्ते × × ×
विहिता बृहच्छान्तिः ॥

Colophon. इति बृहच्छान्तिटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । जैनमतानुयायिबृहच्छान्तियाख्या ।

No. 198. बृहच्छान्तिवृत्तिः . By हर्षकीर्त्तिसूरि . Substance, country-made paper, 11×5 inches. Folia, 6. Lines, 16 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācārya Māharāja Bālacandra Suri. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. अथ बृहच्छान्तिवृत्तिर्लिख्यते ।

शान्तिः शान्तिवृत्तश्चान्तिः छच्छाक्रान्तिसमुच्छयी,
यस्यासाद्य × × वापद्रव्यं सिंहासनं सनत् ।
श्रीशान्तिं शान्तिकर्तारं हर्षकान्तिगुणाकरं,
नमस्कृत्य बृहच्छान्ते बृत्तिरेषा विधीयते ।

End. पुनः अश्विषोपशमो भवतु अश्विषस्य अकल्याणस्याविद्यादेरुपशमः
ज्यो भवतु, पुनः शिवं कल्याणं मङ्गलं भवतु इति सुष्टु आह, ब्रूते
इति स्वाहा ।

Colophon. नागपूरीयतपोगणराजा श्रीचन्द्रकीर्तिस्वरिवरसत्किष्कहर्षकीर्तिस्वरि-
कार्षीदिमां टीकां । इति श्रीबृहच्छान्तिना स्तोत्ररत्नः ।

विषयः । जैनबृहच्छान्तिसौत्रव्याख्या ।

No. 199. बृहत् संग्रहः . By रेवतीशर्मा . Substance, country-
made paper, 9×5 inches. Folia, 89. Lines, 29 on a page. Extent,
glokas. Character, Nāgara. Date S.M. 1900. Place of deposit, Belsārā,
Hanumān Tewari. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

आदौ विनायकं नत्वा सारदां भारतीं सदा
रामं कृष्णञ्च गोविन्दं नत्वा भास्करादिप्रधानं नव ।
दीर्घसंग्रहं वक्ष्येऽहं रेवतीशर्मा द्विजः ।
चातुर्वर्ण्यं द्विजादीनां सर्वकामार्थसिद्धये ॥
अथातः संप्रवक्ष्यामि चक्रं मातङ्गनाथकं ।
येन विज्ञानमात्रेण याचायुजे ज्यो भवेत् ।

End. विद्वत्सभा विराजन्ते यथा तारा निशि स्मृता ।

गणको यदि आयाति सप्तद्वीपे रविर्यथा ॥

यत् यत् जन्मकृतं पुण्यं पापजञ्च शुभाशुभं ।

तत् सर्वं प्रकटौज्ज्वलं यस्य लग्नस्य पत्रिका ॥

इति ज्योतिःशास्त्रवर्णनं ॥

श्रीशाण्डिल्यगोचजामितशितदेवलं प्रवरचयं

शाखा कौशुमस्तुव × सामवेद × × कीर्तिता

नाम्ना नारायणविपद इति विभुः पृथ्वीजजाञ्चादिकं । ?

ज्योतिर्वित् तिलकं मान्यो × × × भूयतां ।

तत् स्तुत्यैतन्यकृष्णः । तत् पुत्री देवीदत्तः तत् पुत्री रेवतीशर्माचनूमान

प्रख्यायिकापुरे पण्डितदोषेतिख्याता ।

Colophon. इति श्रीरेवतीशर्माज्ञते बृहत्संग्रहे नारायणवर्णनं, विश्वावर्णनं, वैद्याकरण-
वर्णनं, ज्योतिःशास्त्रवर्णनं, रेवतीशर्माणो गोत्रवासववर्णनं, स्वपुरवर्णनं नाम
षोडशोऽध्यायः सम्पूर्णः ॥ संवत् १९०० ॥

विषयः । १ अध्यायचक्रप्रकरणं । २ वास्तुप्रकरणं । ३ जातकप्रकरणं । ४ ग्रहण-
प्रकरणं । ५ प्रश्नप्रकरणं । ६ तिथिनिर्णयप्रकरणं । ७ अशौचनिर्णयप्रकरणं । ८ रविगुर्वी-
दिशान्तिप्रकरणं । ९ ज्वरादिशान्तिप्रकरणं । १० दत्तात्रेयप्रकरणं । ११ ग्रहणमाहाकथनं ।
१२ सरोज्यालिकादिकथनं । १३ अर्जुनगीता । १४ ब्रह्मनिरूपणं । १५ चंपटपञ्चरिका-
कथनं । १६ ज्योतिःशास्त्रादिवर्णनं ग्रन्थकर्तुर्गोत्रवंशवर्णनं ॥

No. 200. ब्रह्मखण्डं । Substance, country-made paper, 11×6
inches. Folia, 450. Lines, 25 on a page. Extent, 5,500 ślokas. Charac-
ter, Bengali. Date ? Place of deposit, Calcutta Viśvakoṣa Office,
Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. कुमारिकाखण्डमध्ये राज्ये च भरतस्य च ।
पञ्चविंशदेकशतं देशानां मुनिसत्तमाः ।
पञ्चदशपत्तनानां शतं वेलाकुलस्य च ।
ग्रामाणां परिसंख्या च ब्रह्मखण्डेषु क्रियते
देशस्य जाङ्गलोऽनूपः साधारण इति त्रिधा ॥

End. चेदकिं ग्राममुख्यस्य स्वर्गभूमौ भविष्यति ।
यवनग्रामनिकटे सरपराद्विजास्यदं ॥
वारवयं लुण्ठनं हि ग्रामस्य थयनैर्द्विजाः ।
कर्तव्यस्य कलेः सन्ध्या द्विशताब्दे स्थिते क्रुधा ॥
चौकियग्रामनाशं हि रुद्रवर्षसहस्रगे ।
प्राप्स्यति शीतला रोगे वसन्तो जन्तुभिः सह ॥
शीतलाभयभीत्या च केचिच्च ग्रामवासिनः ।
नेपालप्रान्तभूमिश्च यास्यन्ति च ततः कलौ ॥

Colophon. इति भविष्यपुराणे ब्रह्मखण्डे स्वर्गभूमिवर्णने सप्तपञ्चाशत्तमः सर्गः ॥ अतः परं
किञ्चित् खण्डितं ।

विषयः । १ पौण्ड्रदेशमध्ये गौडदेशवर्णनं ॥ २ बरेन्द्रदेशवर्णनं ॥ ३ नीलमिदेशादि-
वर्णनं ॥ ४ नारिखण्डदेशादिवर्णनं ॥ ५ वरादेशवर्णनं ॥ ६ । ७ वर्द्धमानदेशवर्णनमुखेन

विद्यासुन्दरयो रूपवर्णनं ॥ ८ । ९ । विम्बपार्श्वस्थितदेशादिवर्णनं ॥ १० । ११ यशोरदेश-
वर्णनं ॥ १२ । १३ चन्द्रद्वीपविवरणं ॥ १४ । १५ चोटुल्लदेशविवरणं ॥ १६ । १७
आसामदेशवर्णनं ॥ १८ । १९ बरदयोगदेशवर्णनं ॥ २० कौकटान्तर्गतवङ्गदेशविवरणं ॥
२१ । २२ कौकटान्तर्वर्ति-अङ्गदेश-विवरणं ॥ २३ । २४ २५ २६ २७ २८ मगधदेश-
विवरणं २९ । ३० । ३१ भोजदेशविवरणं ॥ ३२ राजगृहवर्णनं ॥ ३३ । ३४
जरासम्भदेशवर्णनं ॥ ३५ । ३६ । ३७ गयाप्रदेशविवरणं ॥ ३८ ३९ विशालदेशान्त-
र्वर्तिदीर्घद्वारदेशविवरणं ॥ ४० ४१ । ४२ चम्पादेशविवरणं ॥ ४३ चम्पापुरवर्णनं ॥
४४ । ४५ । ४६ मिथिलादेशवर्णनं ॥ ४७ । ४८ तीरभूक्तिदेशविवरणं ॥ ४९ । ५० ।
५१ काशीमाहात्म्यप्रकरणसुखेन काशीप्रदेशविवरणं ॥ ५२ । ५३ काशीसारोद्धारलेखर
माहात्म्यादिकथनं । ५४ ५५ काशीमाहात्म्यविश्वेश्वरमाहात्म्यादिकथनं । ५६ काशी
माहात्म्यप्रदेशतादीनां माहात्म्यप्रकरणं ॥ ५७ मध्यदेशान्तर्वर्तिस्वर्गभूप्रदेशवर्णनं ॥

No. 201. ब्रह्मानन्दः । Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokaś. Character, Bengali. Date S.K. 1764. Place of deposit, Upalatāgram Post Mehar, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagabandhu Tarkavāgīśa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. ब्रह्मानन्दं प्रवक्ष्यामि ज्ञाते तस्मिन्नशेषतः ।
येहिंकासुष्मिकानर्थव्रातं हिला सुखायते ॥
ब्रह्मवित् परमाप्नोति शोकं तरति चात्मवित् ।
रघो ब्रह्मरसं लब्धवानन्दी भवति नान्यथा ॥
प्रतिष्ठां विन्दते स्वस्मिन् यदा स्यादथ सोऽभयः ।
क्रुधतेऽस्मिन्नन्तरं चेदथ तस्य भयं भवेत् ॥
वायुः सूर्यो वज्रिरिन्द्रो मृत्युर्जन्मान्तरेऽन्तरं ।
लला धर्मं विज्ञानन्तोऽप्यस्माद्भौला चरन्ति हि ॥
इत्यादि ।

End. निरुपाधौ ब्रह्मतत्वे भासमाने स्वयंप्रभे ।
अद्वैते त्रिपुटौ नास्ति भूमानन्दोऽत उच्यते ॥
ब्रह्मानन्दाभिधे ग्रन्थे पञ्चमोऽध्याय ईरितः ।
विषयानन्द एतेन द्वारेणान्प्रविश्यातां ॥
पायाङ्गरिहरोनेन ब्रह्मानन्देन सर्व्वदा ।

Colophon.

पायाच्च प्राणिनः सर्वान् खाश्रितान् शुद्धमानसान् ॥

इति श्रीब्रह्मानन्दे विषयानन्दो नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

शक्ते वेदरसाद्रिचन्द्रगणिते पञ्चानने तारणे

बौधायने युगयौतवे निजगुरोः पादारविन्दद्वयं । (?)

ध्यात्वा हृत्सरसीरुहे श्रुतिशिरः श्रीपञ्चदश्याख्यकेऽ-

लिखि श्रीवनमालिनामवटुना खज्जानसन्दीपकः ॥

विषयः । इति श्री ब्रह्मानन्दे योगानन्दोनाम प्रथमोऽध्यायः ।

” ” आत्मानन्दो नाम द्वितीयोऽध्यायः ।

” ” अद्वैतानन्दो नाम तृतीयोऽध्यायः ।

” ” ब्रह्मानन्दाभिधे ग्रन्थे चतुर्थोऽध्याय ईरितः ।

” ” विद्यानन्दस्तदुत्पत्तिपर्यन्तोऽभ्यास ईष्यतां ॥

” ” इति श्रीब्रह्मानन्दे विषयानन्दो नाम पञ्चमोऽध्यायः ।

No. 202. ब्रह्मानन्दः (सटीकः) टीका . By रामकृष्ण . Substance, country-made paper, 11×6 inches. Folia, 39. Lines, 16 on a page. Extent, 950 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Rajārāmpura, Pandit Maheśācandra Tarkacūḍāmaṇi. Appearance, tolerable. Verse and Prose. Generally correct.

Beginning. मूलस्य ब्रह्मानन्दं प्रवक्ष्यामि ज्ञाते तस्मिन्नशेषतः ।

येद्विकामुष्मिकानर्थव्रान्तं जित्वा सुखायते ॥

ब्रह्मवित् परमाप्नोति शोकं तरति चात्मवित् ।

रसो ब्रह्मरसं लब्धवानन्दो भवति नान्यथा ॥ इत्यादि

टीकायाः नला श्रीभारतीतीर्थविद्यारण्यमुनीश्वरौ ।

ब्रह्मानन्दाभिधे ग्रन्थं व्याकुर्वे बोधसिद्धये ॥

End.

मूलस्य ब्रह्मानन्दाभिधे ग्रन्थे पञ्चमोऽध्याय ईरितः

विषयानन्द एतेन द्वारेणान्तःप्रविश्यतां ॥

प्रीयाद्विरहरोऽनेन ब्रह्मानन्देन सर्वदा

पायाच्च प्राणिनः सर्वान् खाश्रितान् शुद्धमानसान् ॥

इति श्रीविषयानन्दे पञ्चमोऽध्यायः ॥

श्रीषीताश्रमाभ्यां नमः ॥

टीकायाः फलितमाह निरुपाधीति विपुटीभानाभावाद्भूमानन्दोऽयं इत्युच्यते
इत्यर्थः । इदानीं ग्रन्थमुपसंहरति ब्रह्मानन्देति । इदानीं ग्रन्थसमाप्तौ
अभेदेन हरिहरं स्मरन् प्रार्थयति प्रीयादिति ॥

Colophon.

इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्यश्रीभारतीतीर्थविद्यारण्यभूमिवर्य-
किङ्करेण रामकृष्णाख्येन विदुषा विरचितायां ब्रह्मानन्दे विषयानन्दो नाम
पञ्चमोऽध्यायः ॥ इति श्रीब्रह्मानन्दनामकग्रन्थः समाप्तः ॥

विषयः । १ अध्याये योगानन्दनिरूपणं ॥ २ अध्याये आत्मानन्दनिरूपणं ३ अध्याये
अद्वैतानन्दनिरूपणं ॥ ४ अध्याये विद्यानन्दनिरूपणं ५ अध्याये विषयानन्दनिरूपणं ॥

No. 203. भर्तृहरिनिर्व्वेदनाटकं . By हरिहरोपाध्याय . Substance,
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 21. Lines, 5 on a page. Extent,
325 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit, Dināj-
pura, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose
and verse. Correct.

श्री शम्भवेनमः ।

Beginning.

शैत्यायादय्य मूर्द्धा रजनिकरकलाजाऋवी चोपनीता ।

यचाङ्गोत्तापभीता पदमपि न जटाजूढतोऽधः प्रपदे

× × × × ×

× × × + ×

नान्द्यन्ते स्तवधारः । अलमतिविस्तरेण भो भोस्त्रिभूवनतश्च प्रभृतिवीजस्य
भूतस्य भगवतो भूतपते भैरवेश्वरस्य याचायां सुलभाः सामाजिकाः
श्रीहरिहरप्रणीतेन भर्तृहरिनिर्व्वेदनाम्ना शान्तिरसप्रधानकेन नाटकेनो-
पासितुमीदृशमहे तत्र भवन्तः सावधाना भवन्तु ॥

End.

गौरक्षः । तथापीदमस्तु

साधोः सिध्यतु कार्यंस्थितु चिरं राजा प्रजारञ्जनात्

लक्ष्मी रक्षतु पक्षपातमधुरा भूयादुदारात्मनां

त्वद्दोषापनमार्गनादथ सुहृत्सार्थात् सदर्थार्पणा-

दस्मिन् चारिहरे परीक्षितगुणा क्रीणातु गौगौरवं ॥

इति निष्क्रान्ताः सर्व्वे ॥

Colophon.

इति पञ्चमोऽङ्कः ॥ इति श्री हरिहरोपाध्यायकृत-भर्तृहरिनिर्व्वेदनामक-
नाटकं समाप्तं ॥

विषयः । सप्रियाया भानुमत्या मृत्युशयणेन निर्विद्वस्य भर्तृहरिनामकस्य राज्ञो ज्ञान-
प्राप्तिकथनं ॥

No. 204. भावशतकम् . By नागराज . Substance, country-made
paper, 8×5 inches. Folia, 19. Lines, 6 on a page. Extent, 225 clokas.
Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikari, District Gayā,
Paṇḍit Mahaviraprasād. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. श्री गणेशाय नमः ।

अथ कंचित् कचिदतीव सितेतराभं ।

कापि प्रफुल्लनवपल्लवसम्बिकाशं ।

तप्तं कचित् कचन शीतलमस्तुतेजः

कैवल्यसंस्तुतिपथानुगतं सुदेव ॥

End. सीधं दुर्जयदोर्भूजज्जनितप्रौढप्रतापानल-
ज्वालाजालखिलीकृतारिणगरः श्रीनागराजो जयौ ॥

Colophon. इति श्रीनागराजविरचितं भावशतकं सम्पूर्णं ॥

विषयः । भावादिनिरूपणं ॥

No. 205. भाषिकसूत्रव्याख्या . By अनन्तभट्ट . Substance, country-
made paper, 12×5 inches. Folia, 20. Lines, 10 on a page. Extent, 230
lokas. Character. Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City,
Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. वन्दे विष्णुं महानन्दं भक्तकल्पमहीरुचं ।

यच्छायासंश्रितैर्लभ्यं नरैरर्थचतुष्टयं ॥

कुपिताहिफणाच्छायां समीकृत्य परं सुखं ।

सेवन्ते तत् पदं धीरास्तमनन्तं भजेन्वचं ॥

End. वचनप्रसूनमालानन्ताख्येन स्वरिणा रचिता,
प्रियतां हृदये सद्ये कमलामहिखेन पुरषेण ।

Colophon. इति श्रीमत्प्रथमशास्त्रिणागदेवभट्टात्मजेन श्रीमदनन्तभट्टेन
भाषिकसूत्रव्याख्यानं समाप्तं ।

विषयः । शतपथब्राह्मणखरसंस्कारकभाषिकसूत्रव्याख्या ।

No. 206. भूवनेश्वरीस्तवटीका . By गौरीमोहनविद्यालङ्कार . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 5. Lines, 8 on a page. Extent, 130 ślokas. Character Bengali. Date S.K. 1764. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garveta gram Medrā, Babu Parbaticaran Bhaṭṭācāryya. Appearance, old, Prose. Generally Correct.

Beginning

ॐ नमो भूवनेश्वर्यै ॥

कालीपादयुगं रम्यं ध्यात्वा श्रीगौरीमोहनः ।

टीकां तनोति विमलां धीरैरेषा प्रगच्छताम् ॥

सन्धय बहवो दोषा गुणलेशो न विद्यते ।

तथापि गच्छतां कला बालके मयि तैर्दृष्टाम् ॥

अथ सर्वविद्याप्रधानाया भूवनेश्वर्यां स्वस्यार्थसुबोधाय व्याख्यायते,
अथानन्दमयीमित्यादि अथ पूजायनन्तरं आनन्दमयीं नित्यानन्दविशिष्टां
साक्षात् शब्दब्रह्मस्वरूपिणीं पूर्णब्रह्मस्वरूपिणीमिति च पाठान्तरं
जगत्कारणमम्बिकां जगतां ब्रह्मादीनां कारणं वीजं अम्बिकां जगन्मातरं
अथवा अम्बिकानाम्नीं अहं ईडे स्तुतिं करोमीत्यादि ।

End.

श्रुतिस्मरचितपाकमित्यादि, श्रुत्या स्मरचितमिव पाकं निष्पन्नं यच्च तदेतत्
स्तोत्रं धीमतां बुद्धिशालिनां मध्ये इह जगति यो मर्त्यः सनुष्यः
आर्द्रान्तरात्मा आर्द्रो द्रवीभूतोऽन्तरात्मा यस्य स्तेक्ष्युक्तः सन् नित्यं पठति
स जनः × × × × विभूतीतां चञ्चैःपदं
यथा स्यात् तथा भवति श्रुतिस्मरचितपाकमिति च पाठान्तरं ।

Colophon.

इत्युपेन्द्र भट्टवंशोद्भवश्रीगौरीमोहनविद्यालङ्कारभट्टाचार्य्यविरचिता श्रीमद्-
भूवनेश्वरी-स्तवटीका समाप्ता । शकाब्दा १७६४ ।

विषयः । भूवनेश्वरी स्तवस्य व्याख्यानं ।

No. 207. भूखण्डं (स्नानपुराणीयं) . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 42. Lines, 9 on a page. Extent, 1,400 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of Deposit, Dinājpurā Rājvādi. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

नारायणं नमस्कृत्य नरक्षैव नरोत्तमं ।

देवीं सरस्वतीं चैव ततो जयमुदीरयेत् ॥

त्रिदशानां यथाविष्णुस्तीर्थानां तीर्थराद्धिव ।

तथा जयति भूखण्डे शम्भलग्राम उत्तमः ॥

स्कन्द उवाच ।

End. नन्दिग्रामस्य माहात्म्यं हरैश्चैव द्विजोत्तम ।

कथितञ्च मया पुण्यं शालग्रामे शिलामये ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे भूखण्डे शम्भलग्राममाहात्म्यं ॥ समाप्तोऽयं ग्रन्थः ॥

विषयः । १ । २ । ३ अध्याये शम्भलमाहात्म्यप्रकरणेन यथातिर्वरलाभकथनं ॥
४ अर्ककुण्डमहिमवर्णनं ॥ ५ दशाश्वमेधवर्णनं ॥ ६ पिशाचमोचनं ॥ ७ एकान्तिवर्णनं ॥
८ श्ववन्तीश्वरवर्णनेन यज्ञदत्तमोचनिरूपणं ॥ ९ यमतीर्थवर्णनं ॥ १० । ११ प्रयागवर्णनं ॥
१२ । १३ भविष्यगङ्गावर्णनं ॥ १४ गोमतीतीर्थवर्णनं ॥ १५ रेवाकुण्डवर्णनं ॥ १६
गोपालमाहात्म्यवर्णनं ॥ १७ । १८ मोक्षतीर्थवर्णनं ॥ १९ चक्रतीर्थ-वर्णनं ॥ २० गुप्ततीर्थ-
वर्णनं ॥ २१ गयावर्णनं ॥ २२ । २३ । २४ कूपादिवर्णनं ॥

No. 208. भैरवस्तवराजः . (विश्वसारोद्धारीयः) Substance, country-made paper, 16 × 3½ inches. Folia, 3. Lines, 8 on a page. Extent, 72 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā Ayodhyā Raghunāthvāṭī, Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. अथ वटूकस्तोत्रं ।

कैलासशिखरासीनं देवदेवं जगद्गुरुं ।

शङ्करं परिपप्रच्छ पार्वती परमेश्वरं ॥

श्रीपार्वत्युवाच ।

भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्वशस्त्रागमादिषु ।

आपदुद्धारकं मन्त्रं सर्वसिद्धिप्रदं त्वया ॥

श्रीभगवानुवाच ।

शृणु देवि महामन्त्रमापदुद्धारहेतुकं ।

सर्वदुःखप्रशमनं सर्वशुचिनिवर्हणं ॥ इत्यादि ।

End. एतत् श्रुत्वा ततो देवौ नामाष्टशतमुत्तमं ।

भैरवाय प्रहृष्टाभृत् क्षयश्चैव महेश्वरी ॥

Colophon. इति विश्वसारोदारे आपटुद्वारकल्पे भैरवस्तवराजः समाप्तः ।

विषयः । वटुकभैरवस्य सप्तकथनं ॥

No. 209. भ्रमरगीतं. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia 5. Lines 4 on a page. Extent, 25 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

अथ प्रजल्पः ।

Beginning. अस्मद्वेष्यामदधुजा यत्तिरस्करणं भद्रया प्रियस्या
कौशलोद्गारः प्रजल्पः स तु कीर्तितः ।? यथा ।
मधुप कितव बन्धो मा स्पृशन्निं सपत्न्याः
कुचविच्छसितमालाकुङ्कुमश्लुभिर्नः,
वदतु मधुपतिस्नानानिनीनां प्रसादं
यदुसदसि विङ्म्वरं यस्य दूतस्त्वमीदृक् ॥

अथ सुजल्पः ।

End. यत्तार्जवात् सगाम्भोर्यं सदैव्यं सहचापलं
त्वत्कण्ठश्च हृतिः स्पृष्टः स सुजल्पो निगद्यते ॥ यथा-
अपिवत मधु पूर्य्यामर्थ्यपुचोचनास्ते ?
स्मरति स पितृगेहान् सौम्यबन्धुंश्च गोपान्
क्वचिदपि स कथां नः किंकरिणां गृणीते,
भुजमगुरुसुगन्धं मूर्ध्नाधास्यत् कदा नु ॥

Colophon. × × × ×

विषयः । सोदाहरणप्रजल्पादिसुजल्पान्मल्लक्षणानुक्तानि ।

No. 210. भ्रमरगीतयाख्या. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia 5. Lines, 15 on a page. Extent, 305 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares city, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

अथ चित्रजल्पः ।

Beginning. प्रेष्ठस्य सुहृदालोके गूढरोषातिवृत्तिभितः ।
भूरिभूरमथो जल्पो यस्मीप्रोत्कण्ठितो यमः ॥

चित्रजलो दशाङ्गोऽयं प्रजल्पः परिजल्पितं ।
 विजलो जल्पसंजलपा अजलोऽतिजल्पितं ॥
 आजल्पः प्रतिजल्पश्च सुजल्पश्चेति कीर्तितः ।
 यथ भ्रमरगीताख्यो दशमे प्रकटीकृतः ।
 असंख्यभाववैचित्र्य-चमत्कृतिस्तदुक्तः ॥

End. अत्र प्रथमचरणे आङ्गवं । द्वितीये स्वप्रज्ञानुपस्थापनेन गान्भीर्यं । तृतीये,
 दैन्यं । चतुर्थे, चापल्यसुत्कण्डा च । अत्र चित्रजल्पलपनमाधुर्य्यवणोत्-
 कण्डया कृष्ण एव भ्रमररूपेण तत्रागत इत्येवमर्थोपचीया आहुः ॥

Colophon. इति भ्रमरगीतव्याख्या .

विषयः । उज्ज्वलनीलमन्युक्तरीत्या भ्रमरगीतव्याख्या ।

No. 212. मण्डपदक्षिणद्वारनिर्णयः . By नारायणदेव . Substance,
 country-made paper, 12×5 inches. Folia, 5. Lines, 10 on a page.
 Extent, 120 ślokas. Character, Nagara. Date ? Place of deposit,
 Bibihāṭi. Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new.
 Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीरामोनिधिमध्यगे ह्युल्लसिते चिन्तामणेरालये ।
 गीर्वाणद्रुमवाटिकापरिहृते सिंहाष्टकेनाहृते ।
 वेदव्याष्टदलाम्बुजे जनकजायुक्ते वृक्षत् तारकं,
 सानन्दं तदुपास्महे परतरं रामाभिधानं महः ।

End. यद्वा मयाच लिखितं सदयासद्वा
 ग्रन्थान् विलोक्य विविधान् स्वमतानुरूपं ।
 माध्यन्दिनीयविवृधा ह्यवलोक्य तच्च
 दीने मयि प्रददतु भ्रुवमाश्रयोर्ध्याः ।

Colophon. श्रीमच्छुक्लयजुर्वेदान्तर्गतमाध्यन्दिनीयशाखाध्यायि-देवोपाभिधनारायणस्मरि-
 कृतो दक्षिणद्वारनिर्णयः समाप्तः ॥

विषयः । मण्डपदक्षिणद्वारे यजुर्वेदीयोभयोः शाखयोः कस्या यद्यर्थं इति सन्देहे
 तन्निरूपणम् ।

No. 213. मन्त्रकाशीखण्डटीका (मन्त्ररहस्यप्रकाशिका) . By नीलकण्ठ .
Substance, country-made paper, 14×4½ inches. Folia 17. Lines, 13
on a page. Extent, 850 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of
deposit, Benares City, Paṇḍit Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose.
Correct.

Beginning. विश्वेशं माधवं दुष्टिं दण्डपाणिञ्च भैरवं ।

वन्दे काशीं गुह्यं गङ्गां भवानीं मणिकर्णिकां ॥

प्रतेरथमिति द्वादशर्चं स्तुतं । अथ वृद्धदेवतावृ-

त्तेतिहासं प्रतेस्तुतं मन्यते शकटायनः ।

यास्को द्रौघनमैन्द्रं वा वैश्वदेवन्तु, शौनकः ॥

End. ततो लब्धज्ञानेनानारब्धकार्यार्थाणि काश्यां कृतान्यपि पुष्पाणि पापानि च
नश्यन्ति इतरे तु पुष्पपापे उक्तरीत्या भोगेन क्षपयित्वा केवल्यमश्नुते ।
तदेवं काश्यां तनुत्यजो जन्तुमावस्थ्य श्रुतिस्मृतिन्यायैः परमानन्द-
प्राप्तिर्भवेति सिद्धम् ॥

Colophon. इति श्रीमत्पदवाक्यप्रमाणमय्यादाधुरन्धरचतुर्धरवंशावतंस-गोविन्दसूरि-
रुद्रनोर्नीलकण्ठस्य कृतिः खोदृतमन्त्रकाशीखण्डव्याख्या रहस्यप्रकाशिकाख्या
समाप्तिमगमत् ।

विषयः वेदस्यकाशीविषयकमन्त्राणां व्याख्या .

No. 214. तन्त्रसारोक्तमन्त्रमुक्तावलीविधिः Substance, yellow
foolscap paper, 6×3 inches. Folia, 24. Lines, 6 on a page. Extent, 575
ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatāgrām
Post Meher, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīś. Appearance,
fresh. Prose and verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय । ॐ नमः शिवाय ।

अथ तन्त्रसारोक्तमन्त्रमुक्तावलीविधिः ।

तत्र प्रथमं भूवनेश्वरीमन्त्राः । ह्रीं ऐं क्रौं ऐं ऐं ह्रीं त्रीं । स्वां ह्रीं

क्रौं ॥ अथान्नपूर्णं मन्त्राः ह्रीं नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा ।

ॐ नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा । ॐ नमो भगवति माहेश्वरि

अन्नपूर्णे स्वाहा । ॐ नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा । ॐ ह्रीं

नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे स्वाहा । ह्रीं त्रीं नमो भगवति माहेश्वरि

अन्नपूर्णे स्वाहा ॥ इत्यादि ।

End.

अथादर्शनमन्त्राः । ॐ ह्रँ फट् कालि कालि मांशशोणितरक्तं खादय
देव मापश्यतु माद्वति ह्रँ फट् खाद्या । सन्निवि अमुकस्य मनः सन्मय
सन्मय ॐ फट् ।

Colophon.

इति तन्त्रसारोक्तमन्त्राः । ॐ नमो गुरवे ।

विषयः भुवनेश्वरीमन्त्राः । अन्नपूर्णामन्त्राः । त्रिपुरामन्त्राः । अद्वैतामन्त्राः ।
महिषमर्दिनीमन्त्राः । जयदुर्गामन्त्राः । श्रीमन्त्राः । हरिद्रागणेशमन्त्राः । सूर्यमन्त्राः ।
अग्निमन्त्राः । विष्णुमन्त्राः । रामचन्द्रमन्त्राः । वासुदेवमन्त्राः । लसिंहमन्त्राः । वराहमन्त्राः ।
कृष्णमन्त्राः । शिवमन्त्राः । चैवपालमन्त्राः । भैरवमन्त्राः । भद्रकात्यादीनां मन्त्राः ।
चौरसाधनादिमन्त्राः । मारणवशीकरणोच्चाटनादिमन्त्राः ॥ अदर्शनमन्त्राश्चेति कतिपय-
मन्त्राणां सङ्ग्रहः ।

No. 215. मन्तरामायणम्. Substance, country-made paper, 14 × 4½ inches. Folia, 43. Lines, 2 on a page. Extent, 146 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

शिरो मे राघवः पातु भालं दशरथात्मजः ।
कौशलेयो दृशौ पातु विश्वामित्रप्रियः शुती ॥ १ ।
घ्राणं पातु मन्वता सुखं सौमित्रिवत्सलः,
जिह्वां विश्वामित्रिः पातु कण्ठं भरतवन्दितः । २ ।
स्तनौ दिव्यायुधः पातु भुजौ भगेशकर्णकः
करो सीतापतिः पातु हृदयं जामदग्नजित् । ३ ।
मथं पातु खरध्वंसी नाभिं जाम्बवदाश्रयः,
सुग्रीवेशः कटिं पातु सक्थिनीं हनूमत्प्रभुः । ४ ।
जानुनीं सेतुलत् पातु जङ्घे दशमुखान्तकः ।
पादौ विभीषणश्रीदः पातु रामोच्छलं वपुः । ५ ।

End.

नावा न क्षोदः प्रदिशः पृथिव्याः सखिभिरतिदुर्गामि विश्वा,
खां प्रजां बृहदुक्तो महिलावयेष्वदधद्वापरेषु ।

Colophon.

× × × × ×

विषयः । प्रथमतो रामरक्षास्तोत्रं ततो वेदस्थरामविषयकमन्त्राः ।

No. 216. मन्तरामायणव्याख्या (मन्तरहस्यप्रकाशिका). By नीलकण्ठ . Substance, country-made paper, $11 \times 2\frac{1}{2}$ inches. Folia, 43. Lines, 12 on a page. Extent, 1,545 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. रामायणं द्रुमं नीमि रामरक्षा नवाङ्कुरं ।
गायत्री बीजसाम्नायं मूलं मीचो मन्त्राफलं ॥
अथ रामरक्षायाः रामायणद्रुमाङ्कुरत्वं स्पष्टमवगम्यते, तत्स्थानां राघ-
वादिपदानां क्रमेण रामायणार्थस्वरूपकलात्, तस्याः गायत्रीबीजत्वं वेद-
मूलत्वं चोपपादनौघं तेन रामायणस्यापि तदुभयं सिध्यति ।

End. लक्ष्मणार्थपरतां गिरामिमां लक्ष्मणार्थपुरुषेण दर्शितां ।
साङ्गवेदपदवाक्यमानवित् कोपि वीक्ष्य मुमतिः प्रमोदतां ॥
श्रीरामरक्षाव्याख्यानं मन्तरामायणाभिधं ।
व्याख्यानराद्यन्तरेण प्रीयतां कश्चननिधिः ॥
दर्शितः सीतयाध्यायं वेदारण्ये निरध्वनि ।
सन्तो विपुल × × × यास्वभाष्यानुयायिनः ॥

Colophon. इति श्रीमत्-पदवाक्यप्रमाणमर्थ्यादाधुरन्तरचतुर्द्वैर्वशावतंस-गोविन्दस्वरि-
स्त्रुनोः श्रीनीलकण्ठस्य कृतिः स्वीकृतमन्तरामायणव्याख्या मन्तरहस्य-
प्रकाशिकाख्या समाप्तिमगमत् ॥

विषयः । मन्तरामायणव्याख्या .

No. 217. मन्त्राभिधानं. By यदुनन्दनभट्टाचार्य . Substance, country-made paper, $14 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 9. Lines, 7 on a page. Extent, 180 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpura, Kālāpādā, P. O. Rājārampura, Paṇḍit Sitānātha Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ॐ श्रीरामः ॥
प्रणम्यादौ मन्त्राभायां दृष्टिस्थित्यन्तकारिणी ।
मन्त्राभिधानं क्रियते यदुनन्दनशर्मणा ॥ ॐ कारः ।
ॐ कारं वसुलं तारं वामस्य ? हंसः कारणं ।
मन्त्राद्यः प्रणवः सत्यं विन्दुशक्तिस्त्रिदैवतं ॥ इत्यादि
End. ॐ त्रयोधाख्योऽहं तनुवच्च शस्त्रदो रिपुसंज्ञकः ।

वौषट् । नेत्रयुग्मं तथा वौषट् शत्रुदैवतमेवच ।

फट् । शस्त्रास्त्रौ फट् षोडशिका स्यादङ्गान्तेऽमरवाचकः ॥

Colophon. इति यदुनन्दनभट्टाचार्यविरचितं मन्त्राभिधानं समाप्तं ॥

विषयः । ॐ कारस्य देवताकथनं । तथा अकारादिमातृकावर्णादीनां देवतार्थकथनं ।

No. 218. मन्दारमञ्जरी (तत्त्वप्रकाशिकाव्याख्या). By व्यास-यति . Substance, country-made paper, 15×4 inches. Folia 40. Lines, 11 on a page. Extent, 1200 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीवेद्यासाय नमः ।

लक्ष्मीकरतलाम्बोजलालनीयपदाम्बुजं
प्रणमामि हृद्यधीवं देवताचक्रवर्तिनं ॥
श्रीमदानन्दतीर्थार्थचरणाम्बुसङ्घं स्वयं
शिवेन्द्रादिशिरोभूषामादरादभिषादये ॥

End. हृद्यधीवपदाम्बोजनखदीधितिचन्द्रिकां
मनश्चक्रीर संसारसंतप्तं सततं पिव ॥

Colophon. इति श्रीलक्ष्मीनारायणाख्यनिकुललिल्लकादधीतमाध्वशास्त्रमतेन व्यास-यतिना विरचिता मन्दारमञ्जरी तत्त्वप्रकाशिकाव्याख्या समाप्ता ।

विषयः । माध्वतत्त्वप्रकाशिकाव्याख्या ।

No. 219. मन्मथसंहिता. Substances, country-made paper, 7×3 inches. Folia, 7. Lines, 15 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Calcutta Viśvakoṣa Office, Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

एकदा सुखमासीनं मन्मथं जगतां पतिं ।
रतिः पप्रच्छ धर्मिष्ठा सर्वलोकहितेरेता ॥
किमवसारं संसारे तन्मे वद सुरोत्तम ।

End. धनधान्यधरायुक्तो यशस्वी ज्ञानसंयुतः ।
तपस्वी राज्यपूज्यश्च संहिताश्रवणाद्भवेत् ॥

Colophon. इति श्रीमन्मथसंहितायां फासगुणमाहात्म्ये पञ्चमोऽध्यायः समाप्तस्तथा ग्रन्थः ॥

विषयः । रतिमदनसम्भाषणमुखेन मैथुनप्रकारभेदकालाकालादिरूपणं ॥

No. 220. महाभागवतपुराणं. Substance, country-made paper, 13 × 4½ inches. Folia, 178. Lines, 10 on a page. Extent, 5300 ślokaś. Character, Bengali. Date of writing S.K. 1734. Place of deposit, Upalatāgrām Post Meher, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkāvagīś. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो दुर्गायै ।

यामाराध्य विरिश्चिरस्य जगतः खडा हरिः पालकः
संहर्ता गिरिशः स्वयं समभवद्भोया च या योगिभिः ॥
यामाद्यां प्रकृतिं वदन्ति मुनयस्तत्त्वार्थविज्ञाः परां
तां देवीं प्रणमामि विश्वजननीं स्वर्गपवर्गप्रदां ॥
एकदा नेमिषारण्ये शौनकाद्या महर्षयः ।
पप्रच्छुर्मुनिशार्दूलं कृतं वेदविदांवरं ॥
व्यासशिष्य महाप्राज्ञ सर्व्ववेदविदां वर ।
पुराणं साम्प्रतं ब्रूहि स्वर्गमोक्षसुखप्रदं ॥

कृत उवाच ।

यदुक्तं श्रीमच्छेषेन नारदाय महात्मने ।
पुराणं परमं गुह्यं महाभागवताङ्ग्यं ॥
यदाह भगवान् व्यासः श्रद्धया भक्तिशालिने ।
स्वयं जैमिनये पूर्वं पुनस्तद् वो ब्रवीम्यहं ॥ इत्यादि ।

End.

य इदं परमाख्यानं श्रावयेद् द्विजसन्निधौ ।
सद्भक्त्या जैमिने तस्य पापं नश्यति तत्क्षणात् ॥
अथनेकशतं कोटिजन्मान्तरसुसंज्ञितं ।
एतदन्यच्च मुने पापं मोक्षमवाप्नुयात् ॥ ?

Colophon.

इति श्रीमहाभागवते महापुराणे एकाशीतितमोऽध्यायः समाप्तः सौर
चैवस्य विंशद्विंशे भृगुवासरे कृष्णपक्षीयचतुर्दश्यान्तिथौ षष्ठदण्डसमये
समाप्तेऽयं पुस्तिका । श्रीघनश्यामशर्माः स्वाक्षरम् । शकातीताब्दाः । १७३४ ।

विषयः । इति श्रीमहाभागवते महापुराणे महाभागवतप्रकाशनं नाम प्रथमोऽध्यायः ।
 इति श्रीमहाभागवते महापुराणे द्वितीयोऽध्यायः । २ । ४ । ५ । ६ । ७ । ८ ।
 इति श्रीमहाभागवते महापुराणे तृतीयोऽध्यायः । ९ । इति श्री— १० । ११ । १२ । १३ । १४ । इति
 श्रीमहाभागवते महापुराणे श्रीभगवद्गीतासूपनिषत्सु ब्रह्मविद्यायां योगशास्त्रे शिवनारद-
 संवादे । १५ । इति श्रीपार्ष्वतीक्षिमास्त्यसंवादे । १६ । इति श्रीभगवद्गीतासूप-
 निषत्सु । १७ । इति श्रीशिवनारदसंवादे । १८ । इति श्रीभगवद्गीतासमाप्तिर्नाम ।
 १९ । इति श्री— २० । २१ । २२ । २३ । २४ । २५ । २६ । २७ । २८ । २९ । इति
 श्रीकार्तिकेयजन्मकथनं नाम । ३० । इति श्रीतारकासुरसंवादे कार्तिकेयसमागमो नाम
 ३१ । इति श्री— ३२ । इति श्रीतारकवधो नाम । ३३ । ३४ । इति श्री— ३५ । ३६ । इति
 श्रीमहाकालीदर्शने । ३७ । इति श्री— ३८ । इति श्रीकालीप्रसङ्गसमाप्तिर्नाम । ३९ । इति
 श्रीशिवगानप्रसङ्गो नाम । ४० । इति श्रीवामनोपाख्याने । ४१ । इति श्रीशिवसहस्रनाम-
 स्तोत्रं समाप्तं । ४२ । इति श्री— ४३ । ४४ । इति श्रीगङ्गामाहात्म्ये । ४५ । ४६ । इति श्री— ४७ ।
 इति श्रीकामाख्यामाहात्म्यं नाम । ४८ । इति श्रीतुलसीमाहात्म्यं नाम । ४९ । इति
 श्रीब्रह्मात्ममाहात्म्यं नाम । ५० । इति श्रीमहाभागवते महापुराणे एकाशीतितमो-
 ऽध्यायः । ५१ ।

No. 221. महाभारतसारः, (ज्ञानचन्द्रोदयः). By रामचन्द्र . Substance,
 country-made paper, 12×3½ inches. Folia, 28. Lines, 10 on a page.
 Extent, 850 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit,
 Dinajpura, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable.
 Verse. Incorrect.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै ॥

दुष्टिराजं प्रणम्यादावन्नपूर्णां सुरेश्वरीं ।

विश्वेश्वरं विश्ववन्द्यं कालभैरवमेव च ॥

दण्डपाणिं महादेवीमाद्यासाराध्य भक्तितः ।

अविमुक्तो महात्मे च जन्तूनां मुक्तिदायके ॥

महाराजश्रीभवान्या स्थापितां परदेवतां ।

महाकालीं महामायां महादेवीपरिस्थिताम् ॥

क्रियते रामचन्द्रेण श्रीमता ब्राह्मणेन वै ।

महाभारतसारोऽयं ज्ञानचन्द्रोदयाभिधः ॥

दैवसंकीर्तनं पूज्यं ततो धर्मप्रशंसनं ।

+ + + + ॥

ततश्च मानसं तीर्थं संसारकूपवर्णनं ।

भारतस्थमिदं सर्वं ग्रन्थेऽस्मिन् लिख्यते मया ॥ इत्यादि ।

End.

प्रभवाद्भुताद्भूमेः सलिलस्य च तेजसः ।

परिग्रहान् सुनीनाश्च तीर्थाणां पुण्यता स्मृता ॥

तस्मात् भौमेषु तीर्थेषु मानसेषु च नित्यशः ।

अभयेषु च यः स्नाति स याति परमां गतिं ॥

Colophon.

इति श्रीमहाभारते मानसतीर्थवर्णनं । अतः परं खण्डितं ।

विषयः । दैवसङ्कीर्तनं । धर्मप्रशंसनं । धनवैराग्यकथनं । स्त्रीवैराग्यकथनं । स्त्रीसंभाव
निरूपणं । श्लोकापनोदनकथनं । दानधर्मोच्चधर्मादिनिरूपणं । शिवभक्तिकथनं । गङ्गामानस-
तीर्थमाज्ञात्माकथनं ॥

No. 222. महालक्ष्मीव्रतकथा (भविष्यपुराणोक्ता). Substance,
country-made paper, 13×3 inches. Folia, 7. Lines, 7 on a page. Extent,
145 ślokaś. Character, Bengali. Date S. K. 1709. Place of deposit,
Dacca Sonārgṛha Kṛṣṇapura, Paṇḍit Śāratcandra Bhaṭṭācāryya. Ap-
pearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीकृष्ण उवाच ।

शृणु राजन् कथां दिव्यां सर्वपापप्रणाशिनीं ।

यां श्रुत्वा लभते चायुर्धर्मपुत्र युधिष्ठिर ॥

युधिष्ठिर उवाच ।

स्वस्थानलाभपुत्रायुःसर्वैश्वर्यसुखप्रदं ।

व्रतमेकं समाचक्ष्व विचार्य पुरुषोत्तम ॥

श्रीकृष्ण उवाच ।

दुष्पारिव्रतदैत्येन परिव्याप्ते चिपिष्ठपे ।

एतदेव कृतस्यादौ देवेन्द्रं प्राह नारदः ॥

End.

व्रतमिदमथ चक्रे नारदेनोपदिष्टं

सुरपतिरपि यस्माद् वाञ्छितार्थान्नु लीभे ।

त्वमपि कृष तदेतद्धर्मस्तुनो यथास्या-

दभिमतफलमिदिः पुत्रपौत्रादिष्टिः ॥

Colophon. इति भविष्यपुराणोक्तमहालक्ष्मीव्रतकथा समाप्ता ।

शुभमस्तु शकाब्दाः । १७०६ ।

विषयः । महालक्ष्मीव्रतानुष्ठानफलकथनम् ।

No. 223. “महावीरचरित्रस्य बालबोधः”. Substance, country-made paper, 12 × 5 inches. Folia, 7. Lines, 17 on a page. Extent, 350 ślokaś. Character, Nāgara. Date Samvat 1762. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Sūri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. दुरियवयसमीरं मोक्षपङ्कानीरं
पणमिय जिनवीरं + + + + ।
नङ्गवीरं भवत पङ्किकुलंभ्यस्तु सुखानुकूलं
धरिय + + समूलं किञ्चि किञ्चेमि + + लं ॥

End. हे जिन सदा सदा तुभने वालक्ष जल्ययो
तनहारापगना हि विषद सुसदा प्रणाम कुञ्जो ॥

Colophon. इति श्रीमहावीरचरित्रस्य बालबोधः समाप्तः । संवत् १९६९ ।

विषयः । गुर्जरभाषायां महावीरचरित्रवर्णनम् ।

No. 224. महाशान्तिकल्पः. Substance, country-made paper, 8 × 3 inches. Folia, 8. Lines, 8 on a page. Extent, 112 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ महाशान्तिकल्पः ।

ॐ महाशान्तिं प्रवक्ष्यामि यां प्राप्य मच्छर्तो जियं ।
ब्राह्मणः क्षत्रियो वापि वैश्यो वा + + सज्जति ॥

End. एतद्ब्रह्माणामातिथ्यं कुर्यात् संवत्सरादपि ।
आरोग्यबलसंपन्नो जीवेच्च शरदां शतम् ॥

Colophon. इति महाशान्तिस्तोत्रे पूर्वार्धे समाप्तम् ।

विषयः । महाशान्तिविधिः ।

No. 225. महिम्नः स्तवटीका (कौमुदीनाम्नी) By वाचस्पति . Substance, country-made paper, $13 \times 3\frac{1}{2}$ inches. Folia, 13. Lines, 8 on a page. Extent, 300 ślokaś. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garbeta, Gram Bhaṭṭagrāma, Rāmahrīdaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीदुर्गायै नमः ।

प्रणम्य गिरिजानाथं संसाराशोनिधौ वरं ।
 व्याख्यां महिम्नः स्तवस्य करवाणि यथासति ॥
 विद्वन्मनःकुसुदिनी × × भर्तुंसमासिता ।
 वाचस्पतिकृता व्याख्याकौमुदस्तु सदा सुदे ॥
 तिष्ठन्ति यदि सञ्ज्ञासिद्धता व्याख्याः परात्परं ।
 तासां सारं समाह्वय द्विधेदानौ प्रतन्यते ॥
 महिम्न इत्यादि । इत्यादि ।

End.

कुसुमदशनेत्यादि — टीकाकारैरुद्धतमपि व्याख्यायते शिशुशशधरो-
 ऽर्द्धचन्द्रो मौलौ यस्य गुरुमहान् निजोऽसाधारणो महिमा यस्य तस्य
 देवस्य दासः सेवकः सर्वेषां गन्धर्व्वाणां राजा सिद्धेति पाठे सिद्धानां
 गन्धर्व्वाणाञ्च राजा सिद्धस्यासौ गन्धर्व्वराजश्चेति वा कुसुमदशनः पुष्पदन्तो
 नाम यस्य स एतादृशो यः सोऽस्य देवदेवस्य रोषात् भ्रष्ट एव
 दिव्यादपि दिव्यं अस्य महिम्नः स्तवनमिदमकार्षीदिति ।

Colophon.

इति महिम्नः स्तवटीका समाप्ता ।

नानावेदपुराणशास्त्रजनितज्ञानाद् दृढप्रत्यय-

स्तस्मात् वै हरितो हरस्य च मिथो भेदानभिज्ञो यदा ।

तदैकोक्त्या कृतिः कुसुमदन्तोऽपि च महान्

कृतं सर्वस्यैव स्तवनमिदममोघं परमदं ॥

श्रीदुर्गा । लिपिरियं श्रीव्रजकिशोरदेवशर्माणः पुस्तिका च ।

बाल्मीकिः सनकः सनन्दनसुनिर्वाणो वशिष्ठो भृगु-

ज्जीवालिर्जम्भदग्निजङ्गजनका गर्गस्तथा गौतमः ।

भान्वाता नृपतिस्तथैव सगरो वैष्णो दिलीपो नलः

पुष्पो धर्मस्ततो ययातिनऊषो कुर्वन्तु ते मङ्गलम् ॥

विषयः । शिवसहिमस्तोत्र-व्याख्यानं ।

No. 226. महिम्नःस्तुति-टीका By मधुसूदनसरस्वती . Substance country-made paper, 16×2 inches. Folia, 65. Lines, 4 on a page. Extent, 1000 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1629. Place of deposit, Dinājpurā, Babu Girīsacandra Cakravartī, Pleader. Appearance, very old. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमो हरिहराभ्याम् ॥

विश्वेश्वरं गुहं नला महिमाख्यस्तुतेरयं ।

पूर्वार्चायुक्तव्याख्यासंग्रहः क्रियते मया ।

कश्चित् किल गन्धर्वराजः + + + शिव निर्माख्यलङ्घनेन मत्पुष्प-
चौरस्य अन्तर्ज्ञानादिका सर्वापि शक्तिर्विनश्यति इत्यभिप्रायेण राज्ञा
शिवनिर्माख्यं पथि निक्षिप्तं ॥ इत्यादि ।

End. इदं श्रीमद्गुरोः पादपद्मं नला कृता मया ।

+ + + + +

भूतिभूषितदेहाय द्विजराजेन राजते ॥

एकात्मने नमो नित्यं हरये च हराय च ॥

Colophon. इति श्रीमत्परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीविश्वेश्वरचरणारविन्दमधुव्रत-श्रीमधु-
सूदनसरस्वतीविरचिता महिमाख्यस्तुतिव्याख्या समाप्ता ॥ श्रीरस्तु ।
शकाब्दा १६९८ ॥

विषयः । महिम्नः स्तुतिव्याख्यानं ॥

No. 227. मातृकानिर्घण्टुः By आचार्य . Substance, country-made paper, 8×5 inches. Folia, 7. Lines, 11 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tīkāri, District Gayā, Paṇḍit Mahāvīraprasād. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीनृसिंहं गणेशानं भारतीमौञ्चरीं शिवां ।

नला वक्ष्ये मातृकाया निघण्टुं बालबोधये ॥ ?

End.

मन्दी च परमात्मा च सम्बन्धककृतान्तकौ ।
 वज्रकायो ऽद्यो व्यापी ढसिंहः चार्णकः स्मृतः ॥
 मातृकाया निघण्टोऽयं कण्डपीठे निधाप्यतां ।
 विस्फोटनाथ मन्त्राणां सलिले पण्डिता जनाः ॥
 शरीरे सर्वमन्त्राणामुद्धाराय सुबुद्धिभिः ।

Colophon.

इति श्रीमदेशिकमण्डलीमुकुटमाणिक्योपमपरमहंस-श्रीमदाचार्यविरचितो
 मातृकानिघण्टुः समाप्तः ॥

विषयः । मातृकाबीजादिनिरूपणं ॥

No. 228. माध्वमन्त्रार्थमञ्जरी By नारायण . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 98. Lines, 10 on a page. Extent, 3200 ślokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1689. Place of deposit, Tikāri, Paṇḍit Vāmācāri Śhastri. Appearance, tolerable. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीमदानन्दविज्ञानतीर्थतीर्थो जगद्गुरुः ।
 श्रीमदानन्दतीर्थार्थः सतीर्थयतु मे मनः ॥
 वेनावतीर्थं भुवि सर्वपुराणवेद-
 सङ्गारतादिनिगमान् वरुणा विचार्य ।
 सङ्गच्छस्वतगदितैः सुनयैस्तदीय-
 तात्पर्यनिर्णयपरिग्रथनं व्यधायि ॥
 निजनिजग्रन्थेनिजग्रन्थे च तच्च सः ?
 मानं स्तुतानि जग्राह निजग्राह च तैः खलान् ।
 तेषामर्थं निजैः श्लोके र्लेशेनानुवदन् प्रभुः ।
 तत्रैव चरमेऽध्याये स्वयं व्याख्यानमस्तुचयत् ॥
 यदीयवाक्तरङ्गाणां विप्रो विदुषां गिरः ॥
 जयति श्रीधरावासो जयतीर्थपयोनिधिः ।
 वेदव्यासगुरोः पादपद्मपीतावलम्बनात् ॥
 तरिष्यामि निरातङ्गो गच्छनं स्तुतसागरं ।
 स्तुतानि तानि गच्छनार्थमुक्तान्यपीह
 श्रीपूर्णबोधकरणीदितशुद्धबुद्धिः ।

प्रीत्यै हरेरथ गुरोरपि वैश्वनाथि-

नारायणः प्रविष्टोति यथामनीषं ॥

अज्ञानाद्वा प्रमादाद्वा यच्च + + + चापलं

तद्भक्तकल्याणसिन्धु + + + गुरुर्मम ॥ इत्यादि ।

End.

प्राणातिरिक्तमस्तान्तु एकोनपञ्चाशत्संख्योपेतत्वात् यतिलमनुपपन्नं
यद्वा निर्धारणे षष्ठी जात्यभिप्रायेणैकवचनं । ततश्च + + +
देवानां मध्ये अस्मान् ये बह्व्यन्ति ते एत एव । सर्वेषु देवेषु
+ + + श्रेष्ठास्तेष्वपि सर्वाधिकारिणां ज्ञानादिदानेनातिवृद्धिकरा
ये मुख्यप्राणरूपा मरुतस्ते यूयं नः अस्मान् स्वस्तिभिः परममङ्गलप्रदानैः
सदा पालयतेत्यर्थः ॥ * ॥

Colophon.

इति नारायणेनेह गुरुपूजार्थमुद्धृता ।

श्रुतिकल्पतरोर्भूयान्मध्वमन्त्रार्थमञ्जरी ॥ श्रीवेदव्यासाय नमः ॥

संवत् १९८८ ॥

विषयः । महाभारततात्पर्यप्रतिपादकसूक्तादीनां व्याख्यानं तथा प्रथमादिसाध्वमतीय-
सूक्तादीनां व्याख्यानञ्च ॥

No. 229. साध्वानां पूजापद्धतिः By सत्यबोधार्थशिष्य . Substance,
country-made paper, 11×4½ inches. Folia, 24. Lines, 9 on a page.
Extent, 432 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit,
Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose.
Correct.

Beginning.

श्रीरामचन्द्राय नमः ॥

प्रणम्य रमणं लक्ष्म्याः पूर्णबोधादिसद्गुरुन् ।

यथामति हरिः पूजापद्धतिः क्रियते मया ॥

वेदव्यासोक्तिमालोच्य पूर्णप्रज्ञेन यत्नतः ।

तन्त्रसारे तु तत्सर्वं मया संगृह्यतेऽभुना ॥

End.

सत्यबोधार्थशिष्येण संगृहीतेयमादरात् ।

पूजायाः पद्धतिं कुर्यात् प्रीत्यै साधवमाध्वयोः ॥

Colophon. इति पूजापद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । माध्वसत्ते वैष्णवाणां पूजाविधिः ।

No. 230. मासनिर्णयः By भट्टोजि दीक्षित . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 34. Lines, 9 on a page. Extent, 578 çlokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1778. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीमहागणाधिपतये नमः ॥

शोम् । चैत्रशुक्लप्रतिपदि वत्सरारम्भः ।

तत्र औदयिकी तिथिर्ग्राह्या,

चैत्रे मासि जगद्गङ्गा ससर्जं प्रथमेऽहनि ।

शुक्लपक्षे समग्रं तु तदा सूर्योदये सतीति ॥ जेमाद्रौ ब्रह्मोक्तेः । इत्यादि ॥

End. समाप्तोमेन भौमेन रविणा गुरुणा तथा ।

योगोयं पङ्क्तिको नाम सूर्यपर्वशताधिकः ॥ इति दिक् ॥

Colophon. इति श्रीभट्टोजिदीक्षितविरचितो मासनिर्णयः । संवत् १७७८ ।

मगधदेशान्तर्गतपट्टनग्रामे लिखितम् ।

विषयः । मासतिथ्यादीनाम् निर्णयः ।

No. 231. माहेश्वरकवचम् . Substance, country-made paper, 16×3½ inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page. Extent, 84 çlokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur Post Candrakonā, Ayodhyā Raghunāthvāṭi Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमः शिवाय ॥

राजोवाच ।

अङ्गन्यासं यदुक्तं भो महेशाक्षरसंयुतं ।

विधानं कीदृशस्तस्य कर्तव्यं केन हेतुना ।

तद्ब्रूस्व महाप्राज्ञ विस्तरेण समाग्रतः ॥

भृगुसवाच ।

माहेशं कवचं राजन् देवैरपि सुदुर्लभं ।

यः करोति खगावेषु च पूतात्मा भवेन्नरः ॥ इत्यादि ।

End.

तस्मात्माहेश्वरं नाम कवचं सुरगणार्चितं ।

श्रोतव्यं पठितं नित्यं सततं भावुकप्रदं ॥

माहेशं कवचश्चेत् सर्वव्याधिविनाशकं ।

यः करोति नरो नित्यं स व्रजेत् शाङ्करं पुरम् ॥

Colophon.

इति शकुन्तलाभरतभृगुसंवादे कर्मविपाके माहेश्वरकवचं समाप्तं ॥

विषयः । माहेश्वरस्य कवचकथनम् ॥

No. 232. सुक्तिचिन्तामणिः By गजपतिपुरुषोत्तमदेव . Substance, country-made paper, 9 × 4 inches. Folia, 46. Lines, 8 on a page. Extent, 860 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tīkāri, District Gaya, Paṇḍit Mahāvīraprasād Miśra. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning.

श्रीगजनाथाय नमः ॥

नीलाद्रौ तनदर्शिन्यो दातुमर्थचतुष्टयं ।

अष्ट × नेत्रपदवीं × × × स्तं चरिं नमः ॥

वायुपुराणे,—

End.

शुष्कं पर्युषितं वापि नीतं वा दूरदेशतः ।

दुर्जनेनापि संस्पृष्टं सर्वथैवाघनाशनं ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीगजपतिश्रीपुरुषोत्तमदेवेन संगृह्य विरचितो सुक्तिचिन्तामणिर्नाम ग्रन्थः समाप्तः ।

विषयः । पुरुषोत्तमसाक्षात्प्रादिकथनम् ।

No. 233. सुक्तिवादार्थः By गदाधरः . Substance, country-made paper, 18 × 3½ inches. Folia, 14. Lines, 7 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur Post Garvotā Grām Telivani, Paṇḍit Bagavaticharāṇa Smṛtitīrtha. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रयोजनमुद्दिश्यैव पुमांसस्तदुपाये प्रवर्तन्ते अतः शास्त्रस्य प्रथमतः प्रयोजनं दर्शयन्ति शास्त्रकृतः, तत्र स्ततः प्रयोजनं सुखं तद्भोगो दुःखाभावश्च तत्तच्च अन्येच्छाधीनेच्छाविषयत्वं न तु प्रयोजनान्तरजनकत्वे सति प्रयोजनत्वं सुख-साक्षात्काररूपभोगं प्रति विषयतया जनके सुखेऽयामेः गौणप्रयोजनत्वं अन्ये-च्छाधीनेच्छाविषयत्वञ्च भोजनादेशत्र सुखादिरूपफलानुसन्धानादेवेत्यादि ॥

End.

उत्तरवाक्यस्थेनापि वाकारेण पूर्वकल्पव्यवच्छेदसाक्षित्यस्य उत्तरकल्पे, उत्तरकल्पव्यवच्छेदसाक्षित्यस्यापि पूर्वकल्पे बोध इति व्युत्पत्तेः त्रीद्विभिर्धेजेन यवैर्वा इत्यादावपि त्रीद्यादौ यवासाक्षित्यबोधस्यापि व्युत्पत्तिरिति ज्ञात्वा इत्यन्यत्र विस्तरः ।

Colophon.

इति गदाधरभट्टाचार्यविरचितमुक्तिवादार्थः सम्पूर्णः ॥ श्रीश्रीरामः शरणं ।

विषयः । सायुज्यादिभेदेन मुक्तेर्निरूपणम् ॥

No. 234. सुसुषुम्भतल्ल्यादिपद्धतिः By शङ्कर शर्मा . Substance, palm leaves, 10 x 1½ inches. Folia, 37. Lines, 3 on a page. Extent, 500 glokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Grām Bhādu-ghar, Post Brāhmanberia, Zilla Comilla, Paṇḍit Amara Candra Nyāya-ratna. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

नलेशं कृत्यनिष्ठानां मुदे शङ्करशर्माणा ।

सुसुषुम्भतल्ल्यादिपद्धतिः सव्यवस्थिका ॥

तन्यते तु व्यवस्थादावनुक्त्य निदेशनं ।

स्मार्त्तानुसारिणी ज्ञेया विद्वद्भिरपि तादृशैः ॥

तत्रादौ सुसुषुम्भतल्लं ।

शुद्धितले चारीतः ।

शुद्धाग्नेन तु भुक्तेन उद्गरस्थेन यो मृतः ।

स वै खरत्वमुद्भवं शुद्धत्वसाधिमश्नुते ॥ इत्यादि ।

End.

विष्णुधर्मोत्तरे ।

यस्योपयोगि यद् द्रव्यं देयं तस्यैव तद्भवेत् ॥

यचोद्दिश्य पाचसमीचे दानं तत्र तन्नामगोचोच्चारणपूर्वकं प्रतिग्रहीतुर्दत्ते
जलं दद्यात् स्त्रीकारात् पूर्वं दक्षिणा ।

Colophon. (अतःपरं छण्डितं) ।

विषयः । अतस्य सुसुषोष कर्तव्यनिरूपणम् । तत्रादौ सुसुषुक्त्यं । अतसंस्कारविधानम् ।
सहस्रगमनव्यवस्था-पर्यन्तरदाहविधिकथनम् । अशौचान्तिदिनकृत्यादिनिरूपणम् । दानपद्धतिः ।

No. 235. सुरलीचन्द्रिकागुञ्जमालाप्रादुर्भावः . Substance, country-made paper, 15 × 5 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 55 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakona, Grām Ayodhyā Raghunāthvāṭi, Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning. श्रीराधाकृष्णाभ्यां नमः ॥

यस्य स्मरणमात्रेण नरो याति निरापदं ।

श्रीकृष्णे लभते भक्तिं तं नमामि जगद्गुरुं ॥

श्रीनारद उवाच ।

सुरली केन तपसा प्राप्ता कृष्णं अगम्यति ।

या करोति सदा कृष्णसुखाम्भोरुच्युम्बनम् ॥ इत्यादि ।

End.

इत्येतत्कथितं पुत्र तत्त्वं परमशोभनं ।

गोपनीयं प्रयत्नेन न देयं यस्य कस्यचित् ॥

सर्वारिष्टप्रशमनं जगदानन्दकारणं ।

सर्वसम्पत्करं तत्त्वं प्रेमभक्तिप्रदायकम् ॥

एतज्जानाति यस्तत्त्वं जीवन्मुक्तो भवेद्दि सः ।

यस्मिन् मृष्टे विलिखितमेतत् तिष्ठति नित्यशः ।

तत्र कृष्णो जगन्नाथः सर्वदुःखनिवारकः ॥

तत् तस्य मननादेव शोकातीतो भवेन्नरः ।

ऋणत्रयविमुक्तोऽसौ भक्तानां प्रवरो भवेत् ॥

Colophon. इति पद्मपुराणे पातालखण्डे ब्रह्मनारदसंवादे सुरलीगुञ्जचन्द्रिकानां
प्रादुर्भावः पञ्चषष्टितमोऽध्यायः ॥

विषयः । वंशीचन्द्रिकागुञ्जमालानां कृष्णप्रापणतपस्यादि-कथनम् ॥

No. 236. मूल्याध्यायविवरणम् By कामदेवदीक्षित . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 5. Lines, 14 on a page. Extent, 150 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

प्रणम्य विघ्ननाशं हि मुनिं कात्यायनं मतः ।
दीक्षितान् वासुदेवांश्च गुरुन् नत्वा सरस्वतीम् ॥ १ ॥
क्षितार्थं याज्ञिकानाञ्च मूल्याध्यायस्य काङ्क्षितम् ।
अक्षतत्वात्पुराचार्यैर्याख्यानं क्रियते मया ॥ २ ॥

End.

व्याख्यानः कामदेवेन मूल्याध्यायः सनां प्रियः ।
तत्रत्येन प्रयासेन प्रीयतां परमेश्वरः ॥

Colophon.

इति श्रीदीक्षितकामदेवकृतं मूल्याध्यायविवरणं समाप्तम् ।

विषयः । यज्ञीयद्रव्यानां मूल्यनिरूपणं ॥

No. 237. मेघदूतटीका By दिवाकर उपाध्याय . Substance, palm leaf, 11×1½ inches. Folia, 95. Lines, 4 on a page. Extent, 1200 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Babu Girishā-candra Cakravartti. Appearance, very old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

कश्चिदिति ॥

कश्चित् यच्चः रामशिष्याश्रमेषु वसन्ति चक्रे इत्यन्वयः । तत्र आश्रमेष्विति बह्वचनात् इतस्ततः परिश्रमद्वैकच धृतिं बबन्धेति ध्वनितं । इत्यादि ।

End.

एवमनेन प्रकरिण दुःखं कथयन्नाश्रिप्तं ददाति ते तव क्षणमात्रमपि विद्युता नाशिकया विच्छेदो माभूत् मा भविष्यति कालसामान्ये लुङ्
× × × × इति ॥ * ॥

Colophon.

इति श्रीदिवाकरोपाध्यायकृता मेघदूतटीका समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । कालिदासकृतमेघदूतकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 238. मोक्षोपायः. Substance, Teḍet leaf, 14×2. Folia, 110. Lines, 5 on a page. Extent, 2750 ṣlokas. Character, Maithili. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā. Late Paṇḍit Rāmatāraṇa Śiromaṇi. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. (१—२ पवं नास्ति) ।

हृष्टरोमा भञ्जातेजा विश्वामित्रोऽभ्यभाषत ।

सदृशं राजशार्दूलं तवैवैतन्महीतले ॥

महावंशप्रसूतस्य वशिष्टवंशवर्त्तिनः ।

× × × × × × ॥

तस्य विघ्नकरा घोरा राक्षसा मम संचिताः ।

चातुमर्हसि मामार्त्तं शरणागतमर्त्तिनम् ॥

तवास्ति तनयः श्रीमान् दण्डशार्दूलविक्रमः ।

× × × सदृशो वीर्य्यं रामो रक्षोविदारणः ॥

तं पुत्रं राजशार्दूलं रामं सत्यपराक्रमं ।

काकपक्षधरं शूरं ज्येष्ठं मे दातुमर्हसि ॥

× × × × × × ।

कृतास्त्रमकृतास्त्रं वा नेनं शङ्क्यन्ति राक्षसाः ॥

वाल्मीकिश्वाच ।

तथा वशिष्टे भ्रुवति रामभृत्यजनान् वृषः ।

कथं कीदृक् स्थितो राम इति श्रुत्वा बुद्धिमान् ॥

जना उचुः ।

रामो राजीवपत्राक्षो यतः प्रभृति आगतः ।

स विप्रस्त्रीर्यथाचायुस्ततः प्रभृति दुर्मनाः ॥

यत्नात् प्रार्थनयास्त्राकं निजव्यापारमाङ्गिकं ।

सायमस्त्रानवदनः करोति न करोति च ॥

किं सम्पदा किं विपदा किं गेहेन किमीदृतेः ।

सर्वमेवासदित्युक्त्वा तुष्टीमेवावतिष्ठते ॥

× × × × × × ।

इदंशःस्यान्महासलः क इवास्मिन् महीतले ।

प्राकृतं व्यवहारे तं यो निवेशयितुं क्षमः ॥

विश्वामित्र उवाच ।

एवञ्चेत् तं महाप्राज्ञा भवन्तो रघुनन्दनम् ।
 इक्षानयन्तु लरिता हरिणं हरिणा इव ॥
 इष मोक्षो रघुपतेर्नापद्यो नापि चागतः ।
 विवेकवैराग्यकृतो बोध एष महोदयः ॥
 हतस्मिन् त्याजिते युक्त्या मोक्षे स रघुनन्दनः ।
 विश्वामित्रेऽप्येति पदे तस्मिन् वयमिवोन्मत्ते ॥
 × × × × × × ।
 एवं मुनीन्द्रे भुवति पितुः पादाभिवन्दनम् ।
 कर्तुमभ्याजगामाथ रामः कमललोचनः ॥
 × × × × ।

दशरथ उवाच ।

पुत्र प्राप्तविवेकस्त्वं कल्याणानाञ्च भाजनम् ।
 जडवज्जी × × × × खेदो × × × दीयमासु ॥
 बृद्धविप्रगुरुप्रीतं त्वादृशेनानुतिष्ठता ।
 पदमासाद्यते पुण्यं × × × मनुष्यावता ॥
 × × × × × × ।

वशिष्ठ उवाच ।

राजपुत्र महाबाहो शूरस्त्वं विजितास्त्रया ।
 दुरच्छेदा दुरारम्भा × × × विषया × × ॥
 किं × × × × × × × योग्ये व्यामोहसागरे ।
 विनिमज्जसि कङ्गोलवङ्गले जायशालिनि ॥

विश्वामित्र उवाच ।

किं निष्ठाः के च ते केन कियन्तः कारणेऽर्णवे ।
 आधयः प्रतिलुप्यन्ति × × × × × × × ॥
 यथाभिसप्तमाशु लं ब्रूहि प्राप्स्यसि राघव ।
 सर्व्व एव पुनर्येन भेत्स्यन्ति × × नाधयः ।
 इत्युत्तमस्य × × × रघुवंशवन्तु
 रा.र.भ्यामप्युचितार्थविलासगर्भम् ।

तत्याज खेदमभिगर्जति वारिवाहे

वर्ची यथा त्वनुमिताभिमतार्थसिद्धिः ॥

इति वाल्मीकीये मोक्षोपाये वैराग्यप्रकरणे वैराग्योत्पत्तिप्रतिपादको नाम
प्रथमः सर्गः ॥ इत्यादि ।

End.

बभूवुस्ते मन्त्राक्षेषु शिखरेषु मन्त्रीभूतां ।

बद्धवो बान्धवाः सिंहाः किं तानपि न शोचसि ॥

Colophon.

(अतःपरं खण्डितं) ।

विषयः । इति मोक्षोपाये वैराग्यप्रकरणे वैराग्योत्पत्तिप्रतिपादनं । जगदीशप्रकाशनं ।
इति मोक्षोपाये सुसुच्यवहारप्रकरणं । इति मोक्षोपाये उत्पत्तिप्रकरणार्थनिर्देशः । इति मोक्षोपाये
वैराग्यप्रकरणं । इति मोक्षोपाये उत्पत्तिप्रकरणे नौलोपाख्यानं । इति मोक्षोपाये सूक्ष्मपाख्यानं ।
इति मोक्षोपाये वाल्मीकीये उत्पत्तिप्रकरणं । इति स्थितिप्रकरणे भीमाद्युपाख्यानं । इति वाल्मी-
कीये मोक्षोपाये कचगाथाः । इति वाल्मीकीये मोक्षोपाये × × × × प्रकरणे
जनकोपाख्यानं । (अतःपरं खण्डितम्) ।

No. 239. यजमानपत्न्यन्यतरासन्निधाने दर्शपौर्णमासप्रयोगः By वैद्यनाथ-
मिश्र . Substance, country-made paper, 10 × 4½ inches. Folia, 5. Lines,
9 on a page. Extent, 90 ślokaś. Character, Nāgara. Date ? Place
of deposit, Bibihāṭī, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance,
old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

नित्यनैमित्तिके यावच्छक्यं न्यायमनुस्मरन् ।

वैद्यनाथः प्रतनुते यद्वादीनामभावतः ॥

End.

बाधमानमार्तिज्यं बह्वीय इति वचनात् पूर्वमाध्वर्यवं पश्चाद् याजमाना-
दिकं, यत्र कर्मणां सन्निपातस्तत्र यथासामर्थ्यं, अन्यो विशेष एकाध्वर्यु-
प्रयोमादुन्नेय इति ।

Colophon.

इति वैद्यनाथमिश्रोद्वीतन्यायप्राप्तो यजमानपत्न्यन्यतरासन्निधाने दर्शपौर्ण-
मासप्रयोगः ।

विषयः । उभयोर्मध्ये अन्यतरस्याभावे दर्शादिविधि-कथनम् ।

No. 240. यमकभारतम् By आनन्दतीर्थ । Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीवेदस्थास्य नमः ।

ध्यायेत्तं परमानन्दं यन्मायापतिमयदपरमानन्दं
उन्मिद्वत्परमानन्दं पत्याद्याद्याश्रमः सदैव परमानन्दम् । ?

End. इति नारायणनामा वक्तरीर्थसुपूजितः
सुरायणनामा पूर्णगुणैरधिकपूर्णः ।
ज्ञानोपसृक्तिमिः स्वधिकपूर्णः ।

Colophon. इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितं यमकभारतं ।

विषयः । माध्वमते श्रीकृष्णस्तुतिः ॥

No. 241. याचाप्रयोगतत्त्वम् । By हरिशङ्कर . Substance, country-made paper, 14 × 2½ inches. Folia, 17. Lines, 5 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpurā, Babu Girīsacandra Cakravartti, Pleader. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

नत्वा कृष्णपदद्वन्द्वं ब्रह्मादिसुरवन्दितं ।
याचाप्रयोगतत्त्वञ्च वक्ति श्रीहरिशङ्करः ॥
प्रमाणं तत्र याचायां पुराणेषु प्रतिष्ठितम् ।

End. याचाकारणभूतस्य पुरुषस्य च भूपतेः ।
दुष्टान् ग्रहांस्तु विज्ञाय ग्रहशान्तिं समारभेत् ॥

Colophon. इति स्कन्दपुराणे कैमिन्यृषिसंवादे पुरुषोत्तमसाक्षात्पञ्चविंशत्यध्याये-
रथोत्पत्तिदुत्यातशान्तिकथनम् ॥ * ॥ इति याचाप्रमाणं ॥

विषयः । नामापुराणवचनप्रमाणेन भगवतो रथयाचादि-प्रयोगकथनम् ॥

No. 242. योगशास्त्रम् . Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 12. Lines, 13 on a page. Extent, 360 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City. Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālaçaṇḍra Sūri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. नमो दुर्ध्वाररागादिवैरिवारनिवारिणे ।
 अर्हते योगनाथाय महावीराय नाथिणे ।
 पद्मगे च सुरेन्द्रे च कौशिके पादसंस्पृशि ।
 निर्विशेषमनस्काय श्रीवीरस्वामिने नमः ॥

End. ब्राह्मे सुहृर्ने चोत्तिष्ठन् परमेष्ठिस्तुतिं पठन् ।
 किं धर्मः किंकुलवाप्तिं किंव्रतोऽप्नोति च स्मरन् ।

Colophon. (असम्पूर्णोऽयम् ।)

विषयः । जैनहठयोगकथनम् ।

No. 243. रकारादिरामसहस्रनामस्तोत्रम् (ब्रह्मयामलौयम्) . Substance, country-made paper, 10×3½ inches. Folia, 11. Lines, 10 on a page. Extent, 300 ślokas. Character, Bengali. Date S. K. 1757. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā. Late Paṇḍit Rāmātāraṇa Śiromaṇi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning. श्रीमते रामानुजाय नमः ॥

श्रीदेव्युवाच ।

देवदेव महादेव भक्तानुपहकारक ।
 त्वत्तः श्रुता मया पूर्वं मन्त्राणां शतकोटयः ॥
 तन्त्राणि तन्त्रजालानि सरहस्यानि यानि च ।
 तानि तानि महासिद्धिकल्पितानि शुभानि च ॥
 × × × × × × × × ।

श्रीदेव्युवाच ।

प्राणनाथ शिव शम्भो कल्याणनिधिश्चक्र ।
 श्रीरामतत्त्वजिज्ञासा जायते परमेश्वर ॥
 रहस्यं रामचन्द्रस्य रकाराक्षरपूर्वकं ।
 नामसाहस्रकं ब्रूहि यद्यहं तव वक्ष्ये ॥ इत्यादि ।

End. श्रीरामचन्द्रः त्रितपारिजातः समस्तकल्याणगुणभिरामः ।
 सीतासुखाशोभनिचक्षुरिष्णुर्निरन्तरं मङ्गलमातनोति ॥
 नौलाम्बुजश्यामलकोमलाङ्गं सीतासमारोपितवामभागं ।
 पाणौ मञ्जासायकचापचापं नमामि रामं रघुवंशनाथम् ॥
 श्रीहरिः ॐ हरिः ॐ हरिः रां रां हरिः क्षीं क्षीं क्षीं स्वाहा ।

Colophon. इति श्रीब्रह्मयामले दृष्टिप्रशंसायां उमामहेश्वरसंवादे रकारादिसहस्रनाम-
 स्तोत्रं सम्पूर्णं ॥ ॐ तत्सत् । लिपिरियं श्रीरामतारणदेवशर्मणः ।
 शकाब्दाः १७५७ । ५ । १२ ।

विषयः । श्रीरामस्य रकारादिसहस्रनामकथनम् ॥

No. 244. रसमङ्गलः By गङ्गानन्दमुनि . Substance, country-made paper, 6×13 inches. Folia, 17. Lines, 18 on page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgari. Date Samvat 1733. Place of deposit, Tīkāri, Baith-bigha, Dist. Gayā, Paṇḍit Mahāviraprasād Misra. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्री ने य मः न शि न्यां ॥ ?
 विधिरेष समाख्यातः सर्वशालेषु दुर्लभः ।
 तत्रादौ कथ्यते सम्यग्रसादेरभिधानकम् ॥
 वैद्यानां ग्रन्थयत्त्रयं तदेवत्वभिधीयते ।
 रसः स्रुतो रसेन्द्रश्च पारदः शिवक्षेत्रकः ॥
 शम्भुबीजं रसानाञ्च नामान्येतानि शास्त्रवित् । इत्यादि ।

End. यन्त्रं तस्य यथा यच्च लिख्यते तत् सुबोधतः ॥

Colophon. इति श्रीपरादर्शकप्राणनाथयोगानन्दमुनिविरचिते रसमङ्गले विषयशोधनो-
 नाम जनविंशतिः पटलः ।
 अथातः संप्रवक्ष्यामि तुल्यसंस्कारमुत्तमं
 आदौ तुल्यं समादाय × × × ×
 यामद्वयात् समुद्धृत्य शुद्धिमायाति निश्चितं
 कुण्डयन्त्रं यथा यच्च लिख्यते तत् सुबोधतः ॥
 इदं कुण्डयन्त्रं ॥ * ॥ १ श्री रा र्श क ण ध ग ना न्द नि विचि र मं
 की त्य स्त्रा ना ना विं ति ङ स्त्रः २० ॥ शुभमस्तु संवत् १७३२ ॥

विषयः । १ षट्ठी रसपर्यायकथनपूर्वकारसंस्कारकथनम् । २ शृङ्गारसमातुगुणकथनम् ।
३ । ४ चन्द्रसूर्यालंघाग्निस्वरणपाशकथनादिकथनम् । ५ रसजारणादिकथनम् । ६ रस-
शोधनादिकथनम् । ७ । ८ रसभारणादिकथनम् । ९ रसजागरणव्यभनादिकथनम् । १० । ११
अज्ञशोधनादिकथनम् । १२ रसशोधनभारणकथनम् । त्रयोदशद्विंशदशषट्पलपर्यन्तं खण्डितं ।
१५ विषशोधनकथनम् । १६ तुल्यसंस्कारकथनम् ।

No. 245. रसकर्ममञ्जरी By राजारामतर्कवागीश. Substance, country-made paper, 13×4 inches. Folia, 27. Lines, 6 on a page. Extent, 650 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Balihār, Dist. Rajsahee, Pandit Kālicandra Bhaṭṭacāryya. Appearance, tolerable. Verse and Prose. Generally correct.

Beginning. प्रथमपत्रं नास्ति द्वितीयपत्रप्रारम्भवाक्यम् ।
षट्कर्मादेवताः प्रोक्ताः कर्मादौ ताः प्रपूजयेत् ।
काली भद्रकाली । इत्यादि ।

End. शिरो सुखं हृदयं सुखं उदरं सुखं कटिं सुखं उरं सुखं
गात्राणि सुखं ... ॐ ह्रूं ह्रूं ह्रूं फट् असुखस्य सर्वान्वरं नाशय स्वाहा
इति मन्त्रेण पचिकां लेखयित्वा कुमारीकल्पितस्त्र्येण देष्टयित्वा जरिणः
शिरसि बन्धयेत् * ॥

Colophon. इति श्रीराजारामतर्कवागीशभट्टाचार्यविरचितायां रसकर्म्मसङ्ग्रह्यां शान्ति-
विधिकथनं नाम द्वितीयः पटलः ॥ * ॥

अतः परं खण्डितं ।

विषयः । १ मारणोच्चाटनादिकर्षणं कालादिनियमेन सामान्यविधिकथनम् । १ पटले
अथवादिप्रयोगनिरूपणशान्तिविधिकथनम् ॥

No. 246. रसरत्नमाला, By नरसिंह कविराज. Substance, country-made paper, 6x13 inches. Folia, 70. Lines, 18 on a page. Extent, 1400 slokas. Character, Nāgari. Date Samvat 1732. Place of deposit Tikāri, Baithbighā, District Gayā. Paṇḍit Mahāvīrprasād Mīśra. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्री गणेशाय नमः ॥

ईशमनीशं कारणमकारणं यत्कृतमयत्तं ।

आदिमनादिं शाश्वतमशाश्वतं गोपमच्युतं वन्दे ॥

कनकरजतसुक्तावज्जवैदूर्यहीरै-

मैरकतरसरजैः पद्ममाणिक्यमुष्णैः ।

विशदगुणकदम्बैर्गुम्फितारलमाला

विवुधनिवहच्छा रामकृष्णप्रसादात् ॥

अथातः सम्प्रवक्ष्यामि रसलौहादिसंस्कृतिं ।

यदिद्विज्ञानेन भिषजो न सुदृच्छन्ति चिकित्सिते ॥

End.

कान्तिं चिरस्थितं देहं सप्ताक्षयमावात् सर्व्वरजो हन्ति किं वञ्चना ।

+ + + । सुनिरचितशास्त्रपारं गत्वा सारं ततः समुद्धृत्य निबन्ध-

बान्धवानामुपकृतये × को × षट्कर्म इत्यन्तसारलौहं ॥

तन्त्रार्णवान् विनिर्गम्य नरसिंहेन समुद्धृष्टैः ।

गूढवाक्यविषं त्यक्त्वा रत्नमाला समुद्धृता ॥

लौहमहीरहस्यविता मालेयं रत्नपूरिता तरणिः ।

× × × × × × ॥

यद्यपीयं न हि भवेत् पुराणभिषजः प्रिया ।

तथापि नव्यवैद्यानामानुक्रम्य करिष्यति ॥ * ॥

Colophon.

इति दाक्षिणात्यवैदिकमहोपाध्यायनीलकण्ठभट्टात्मजरासकृष्णभट्ट-परिचारक

श्रीनरसिंहकविराजविरचितारसरत्नमाला समाप्ता ।

शुभमस्तु संवत् १७३२ ॥

विषयः । रसशोधनादिकथनम् । रसकर्पूर-रससिन्दूरादि-कथनम् । रसबन्धनादि-
 कथनम् । रससारणादि-कथनम् । अधसारणादिकथनम् । खर्षादिमारणकथनम् । रत्नगिरि-
 ज्वरपञ्चाननादिरसकथनम् । प्रतापलङ्केश्वररसादिकथनम् । महोदधिकनकसुन्दरादिसकल-
 रसकथनम् । पञ्चास्रपर्पटीकथनम् । विजयपर्पटीकथनम् । अग्निमुखलौहादिकथनम् ।
 पञ्चान्तवटीकथनम् । ऊताशादिवटीकथनम् । राजयक्षादिकित्साकथनम् । कासादि-
 चिकित्साकथनम् । खरभेदचिकित्साकथनम् । मूर्च्छादिकित्साकथनम् । वातव्याधिचिकित्सा ।
 आमवातचिकित्सानिरूपणम् । उदावर्तचिकित्सा । गुल्मादिकित्सा । शोयादिकित्सा-
 निरूपणम् । कुष्ठदिकित्साकथनम् । स्त्रीरोगादिकित्सा । साध्यसाधनपरिमाणविधिकथनम् ।
 स्थालीपाक-पुठनादिविधिकथनम् । अन्तसारलौहादिकथनम् ॥

No. 247. सारमञ्जरी (राघवपाण्डवीय टीका). By जितामित्र. Substance, country-made paper, 12 × 2½ inches. Folia, 44. Lines, 7 on a page. Extent, 1500 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1749. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmhṛdaya Bhaṭṭāchāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. श्रीश्रीरामः ॥

विद्वद्विध्वंसशूरं तत्कन्दमानन्दसंहतेः ।
 सुरारेखरणाभोजमन्त्रिकाया अपि सुमः ॥
 टीकायां वितता व्याख्या इत्यालोच्य समासतः ।
 जितामित्रेण धीरेण क्रियते सारमञ्जरी ॥
 कर्त्तव्यविद्वज्ज्ञानयेऽभिमतदेवतां नमस्कृष्वन् सृष्टिगुणत्वेन प्रथमं ब्रह्माणं
 प्रणमन्नाह । स्तेति । इत्यादि ।

End. चरीणां बानराणां विसर्जनं प्रस्थापनं पक्षे कृष्णविसर्जनं तीर्थभूयात्
 उपाध्यायरूपात् कवेः वाल्मीकेः कुम्भभुवोजगत्याश्च × × × × ×
 पक्षे कवेरिति कुम्भभुवो विशेषणं । त्रिया । स रामः भरतसम्बन्धिन्या
 त्रिया जुष्टः पक्षे × × × × तत्काव्यकारधितुः राज्ञोऽप्येवं ।

Colophon. इति श्रीराघवपाण्डवीयटीकायां सारमञ्जर्यां श्रीजितामित्र-कृतायां त्रयो-
 दशः सर्गः समाप्तः । शकाब्दाः १७४९ ।

कान्ति कथं कमलकोरकधुग्ममेतद्-
 वक्रस्थितं समधुपं न तव प्रफुल्लं ।
 सिन्दूरपूरकिरणे सति भालदेशे
 शङ्के समीपमुच्चचन्द्रमधूखमग्नम् ॥

काकः कृष्णः पिकः कृष्णो न भेदः पिककाकयोः ।

वसन्ते पुनरायाते काकः काकः पिकः पिकः ॥

श्रीश्रीसीतारामाभ्यां नमोनमः ।

विषयः । राघवपाण्डवीयकाव्यस्य व्याख्यानम् ॥

No. 248. राजधर्मकौस्तुभः. By अनन्तदेव. Substance, country-made paper, 10 × 4 inches. Folia, 29, Lines, 11 on a page. Extent, 720 ślokas. Character, Nāgari. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City. Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

उपनिषदधिगतं रूपं मुनयो मनसा भजन्यरूपं यत् ।

कुसुमं धृतोत्कटको × विजय × मन्त्रो जयति ।

यशःकर्पूरेण सर्वांशः परिपूरयन्,

लज्जाजलनिधौ सर्वान् योक्षिपद्मपतीन् परान् ॥

End.अथ यजमानो गवादिदक्षिणा । आचार्याय अन्येभ्यश्च भूयसीं दक्षिणां
दत्त्वा यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयित्वा परमेस्वरार्पणं कुर्यात् । इति
संक्षेपप्रचलार्हाविधिः ।**Colophon.**इति श्रीमन्महाराजाधिराज-श्रीवाज्जवाहादुर-रूपवरान्नाप्रहत्तेनापदेवसुता-
नन्तदेवविदुषा कृते राजधर्मकौस्तुभे पूर्णपद्मनिगोचरद्वितीयदीधितेः
पूर्वार्द्धं समाप्तम् ।

विषयः । जलशयित्यर्गकथनम् ।

No. 249. राधाष्टमीपूजाविधिः (ब्रह्मवैवर्तपुराणीयः). Substance,
country-made paper, 15×3½ inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page.
Extent, 750 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit,
Zilla Midnapur, Post Candrakonā, Ayodhyā, Raghunātha-vāṭī, Babu
Cakrapāni Rāya. Appearance, old. Generally correct.

Beginning.

श्रीनारायणाय नमः ।

अथ राधाष्टमीपूजाविधिः ।

तत्रादौ स्त्रियाचनपूर्वकं संकल्पं कुर्यात् । श्रीविष्णुरेवै तत्सदृशं माद्रमासि
शुक्ले पक्षेऽष्टम्यान्तिथौ असुकगोचः श्रीअसुकदेवशर्मा श्रीराधाकृष्णपादान्
सर्वयिष्ये इति सङ्कल्प्य यज्जाग्रत इति पठेत् ॥ इत्यादि ।**End.**प्रथमावरणे देवकन्या, द्वितीयद्वारे किङ्किनी, तृतीये लवङ्गी, चतुर्थे काम-
धेनुः, पञ्चमे मन्दारहस्तमूले रत्नसिंहासने प्रद्युम्नः, × × × सप्तमे मुनिगण-
सहितः हृष्यवर्णे विष्णुः, दक्षिणे रङ्गकुण्डः । इति सप्तावरणं समाप्तम् ।**Colophon.**

इति ब्रह्मवैवर्ते महापुराणे प्रकृतिसंख्ये श्रीराधिकापूजापद्धतिः समाप्ता ।

विषयः । श्रीराधायाः पूजाविधानकथनम् ।

No. 250. राधाष्टमीव्रतकथा (भविष्योत्तरीया). Substance, country-made paper, 15 × 3 inches. Folia, 5. Lines, 7 on a page. Extent, 140 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1708. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā, Ayodhyā Raghunātha-vāṭī, Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो राधायै ॥

श्रीशौनक उवाच ।

आराधनानां सर्वेषां विष्णोराराधनं परं ।

ततोऽप्यधिकमस्त्यान्याराधनं चेद्वदस्व मे ॥

श्रीसुत उवाच ।

शृणुष्वं सुनयः सर्वे व्रतमेतत् सुगोपितं ।

कृष्णनारदसंवादे यच्छ्रुत्वा भक्तिमान् भवेत् ॥

श्रीनारद उवाच ।

श्रुताः सर्वावतारास्ते कृष्णविष्णो सनातन ।

राधिकायाः महादेव्याः प्रादुर्भावं वदस्व मे ॥ इत्यादि ।

End.

सुत उवाच ।

श्रुत्वा तत् कृष्णवचनं नारदो मुनिसत्तमः ।

चकारैतद्भूतं भक्त्या वैष्णवास्त्रापश्चिन्तया ॥

अथ दामोदरं श्रुत्वा राधया सहितं मुदा ।

प्रणम्य दण्डवद्भूमौ ययौ × × × × मुनिः ॥

Colophon.

इति श्रीभविष्योत्तरे श्रीकृष्णनारदसंवादे श्रीराधाष्टमीव्रतकथा समाप्ता ।

ॐ नमो राधिकायै । शक० १७०८ ।

विषयः । श्रीराधाष्टमीव्रतकरणे फलकथनम् । श्रीराधाया जन्मादिविवरणकथनम् ।

No. 251. राधास्तोत्रम् (ऊर्द्धाध्यायतन्त्रोक्तम्). Substance, country-made paper, 16 × 4 inches. Folia, 1. Lines, 8 on a page. Extent, 16 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Telivāni, Paṇḍit Nīlkamal Gosvāmī. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

ॐ श्रीराधिकायै नमः ।

अथ राधास्तोत्रम् ।

शिव उवाच ।

ॐ नमस्ते परमेशानि ब्रह्मरूपधराय्ये ।
 ब्रह्मविष्णुशिवादीनां प्राणेशीः परमेश्वरि ॥
 राधा करोतु कुशलं दारादिषु धनादिषु ।
 यस्याः पादसरोजस्य देवा मौलिसमधुव्रताः ।
 श्रीमौल्यधुधाराभिस्तृप्यन्त्येव न संशयः ॥
 इन्द्रादिदिविषदुन्दवन्दिनं पादपङ्कजं ।
 यस्याः कचसमूहेन निर्जितं चामरं तथा ।
 तां नमामि हरेः कान्तां स्मेराननसरोरुहाम् ॥ इत्यादि ।

End.

एतत् स्तोत्रं पठेद् यस्तु सर्वपापप्रणाशनं ।
 तस्य सुक्तिः करगता सत्यं सत्यं वदाम्यहम् ॥
 महार्णवे महारण्ये सिंहायाम्रभयानके ।
 वारमेकं पठेद् यस्तु तस्य भीतिर्न जायते ॥
 × × × × × × × ।
 पुत्रवृद्धिकरं स्तोत्रं धनवृद्धिकरं तथा ।
 न प्रकाशयिष्ये देवि न देयं यस्य कस्यचित् ॥

Colophon.

इति जङ्घान्नाये महातन्त्रराजे परमरहस्ये शिवशिवासंवादे श्रीराधास्तोत्रं समाप्तं ॥

विषयः । श्रीराधायाः स्तुतिकथनं तस्य फलकथनञ्च ।

No. 252. राधिकाजन्मरहस्यम् (ब्रह्मवैवर्तीयम्). Substance, country-made paper, 15 × 3½ inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 80 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā, Ayodhyā Raghunātha-vāṭī. Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

अथ कथा ।

शौनक उवाच ।

व्रतेन केन तपसा सर्वकामार्थसाधनं ।
 गुह्याद्गुह्यतरं नाम राधिकाया व्रतं × × × ॥

सर्वतन्त्रेषु मन्त्रेषु गोपनीयं महासुने ।

तत् सर्वं श्रोतुमिच्छामि कथयस्व मयि प्रभो ॥ इत्यादि ।

End.

पूजयेद्गन्धपुष्पाभ्यां धूपदीपविधानतः ।

मिष्टान्नं चौर + + + नैवेद्यं विविधानि च ॥

मधुपकेचाचमनं वस्त्रालङ्कारभोजनैः ।

+ + + + + सर्वं श्रियां कामचारतः ॥

Colophon.

इति ब्रह्मवैवर्ते महापुराणे श्रीराधिकाया जन्मरहस्यं सम्पूर्णं ।

ॐ गुरुवे नमः ।

शके सुनिबोधमयुगेन्द्रगुणे

पुण्ये तथा फाल्गुणपूर्णिमाभ्यां ।

चैत्रोक्ताभ्याम्योदयपुण्यक्षेत्रे

प्रभुः श्रीनन्दन आविरासीत् ॥

विषयः । राधाष्टमीव्रतयोगे श्रीराधाया जन्मादिविवरणकथने फलकथनं ॥

No. 253. श्रीरामसहस्रनामस्तोत्रं (सुद्रयामस्तोत्रं) Substance, country-made paper, 9×4 inches. Folia, 17. Lines, 7 on a page. Extent, 225 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Babu Vaikunṭhanāth Cakravartī. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

नमः श्रीमते रामानुजाय ।

कैलाशशिखरे रम्ये नानाधातुविवर्जिते ।

नानाद्रुमसमाकीर्णं नानापक्षिगणाद्वते ॥

नानापुष्पलतागुल्मवेष्टिते प्रमथाद्वते ।

देवदानवगन्धर्वकिन्नरैरुपशोभिते ॥

मन्दमारुतसंवीते पार्ष्वतीपरमेश्वरी ।

उपविश्य कथां चक्रे शश्वदेव मुदान्वितौ ॥

भक्त्या शम्भुं प्रणम्याथ पार्ष्वती परिश्रुति ॥

पार्ष्वत्युवाच ।

देवदेव महेशान सर्वगमविशारद ।

त्वमेव शरणं नाथ त्वच्छि मां दुःखसागरात् ।

नाम्नां सचक्षं रामस्य भुवि मे प्रमथाधिप ॥ इत्यादि ।

End.

रामेति रामचन्द्रेति रामभद्रेति वा स्मरन् ।

मरो न क्षिप्यते पापैर्भुक्तिं मुक्तिं च विन्दति ॥

Colophon.

इति श्रीरघुयामले चरगौरीसंवादे श्रीरामसचक्षनामस्तोत्रं सम्पूर्णं ॥

विषयः । श्रीरामस्य सचक्षनामकथनं ॥

No. 254. रामाख्यारे नवमःप्रश्नः. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 80. Lines, 11 on a page. Extent, 1930 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

उक्ता चविद्यज्ञाः, अथ चविद्यज्ञा उक्ताः पूर्व्वं सौवामन्यपि पश्यन्मत्वात्
उक्तप्रायेति चविद्यज्ञा इत्यविशेषोक्तेः तेषु प्रायश्चित्तमवश्यम्भवि देवात्
कालेऽपि इत्यादि ।

End.

सर्व्वेषां सचप्रयोग आहवनीय एव उपदेशस्त्वेकैकया व्याहृत्यौकैकस्मिन्नग्नौ
पूर्व्ववद्धोमं जुहुयादिति द्विरुक्तिपाठः प्रश्नपरिसमाप्तर्यः .

Colophon.

समाप्तः प्रश्नः .

विषयः । आपस्तम्बप्रायश्चित्तसूत्रभाष्यरुतिः ।

No. 255. रामानुजमतखण्डनम् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 8. Lines, 11 on a page. Extent, 240 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bahuvallbaha Cattarji, Pātālesvar, Benares city. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning.

जयति श्रीतथर्माकः स्मार्त्तधर्मावशोदयः ।

सत्पुत्राणि रक्षमानः पाषण्डध्वान्तनाशकः ॥

इदानीं बहवो मुग्धा जना रामानुजीयानां दक्षमत्याचारं चावलोक्य
तैर्विप्रलब्धाः सन्तः शास्त्रसम्मतमपि स्वकुलधर्ममपचाय तन्मार्गे
प्रविशन्ति स च मार्गः श्रुतिस्मृत्यादिभिरुपविधुरीत्यन्तनीचजात्युद्धूतपुरुष-
प्रवर्त्तित इति तत्र प्रविष्टा वर्णाश्रमधर्माधिकारच्युता भवन्तीतीत्यादि ॥

End. तदा द्विजैः सर्वजगद्वितार्थं
 सद्धर्मरक्षाकरपचमेतत्, ।
 प्रकाशितं तस्य विलोकनेन
 रामानुजीयासक्तिना बभूवुः ॥
 निरुत्तराधोवदनाः स्तकीयं
 विज्ञाय पाषण्डमतं निष्ठुष्टं
 लोकात्य सर्वं द्विजभाषितं ततो
 गतास्त्रिदण्डादय इत्यमेतत् ॥

Colophon. श्रीरामानुजीय-मत-खण्डनम् ।

विषयः । रामानुजाचार्य-प्रवर्तितमतखण्डनम् ।

No. 256. रुद्रपद्धतिः . By विश्वनाथ देव . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 25. Lines, 11 on a page. Extent, 550 slokas. Character-Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीमहागणपतये नमः ।

जयति जगति रामो जानकीजानिरेको
 दशरथकुलदीपः सच्चिदानन्दरूपः
 दशमुखमुखश्रवच्छेदविच्छेददक्षो
 भृगुकुलतिलको × × न्मानहानिप्रवीनः ।

End. अनन्तरं यजमानेन इ + × × रुद्रा × × × ति मन्त्रेण
 देवदक्षिणहस्ते उपनिवेदनं ततः पीठदेवताविसर्जनादिकं कुर्यात् ।

Colophon. इति श्रीमन्माध्यन्दिनीयशम्भुदेवतनयरामदेवानुजविश्वनाथदेवविरचितायां
 रुद्रपद्धतौ आपकृत्यं रुद्रविधानाख्यं द्वितीयप्रकरणं समाप्तम् ।

विषयः । रुद्रानुष्ठानम् ।

No. 257. रुद्राक्षफलं . Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 3. Lines, 5 on a page. Extent, 30 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīśa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ परमदेवतायै नमः ।

ईश्वर उवाच ।

रुद्राक्षस्य फलं वक्ष्ये त्रिषु लोकेषु विश्रुतं ।
 लक्षं सन्दर्शनात् पुण्यं स्पर्शनात् कीटिरुच्यते ॥
 दशकीटिसमं पुण्यं धारणात्कृते नरः ।
 दशकीटिसहस्राणि दशकीटिशतानि च ॥
 कपिला तु लभेत् पुण्यं नाव कार्या विचारणा ॥
 हस्ते वाची तथा कण्ठे सूक्ष्मे रुद्राक्षधारणात् ।
 अवध्यः सर्वभूतानां रुद्रघट्ट विचरेद् भुवि ॥
 देवासुराणां सर्वेषां वन्दनीयो यथा शिवः ।
 उच्छिष्टो वा विकर्मस्थो युक्तो वा सर्वपातकैः ॥
 मुच्यते सर्वपापेभ्यो रुद्राक्षधारणान्नरः ॥
 रुद्राक्षकण्ठमाश्रित्य ज्ञापि वा ध्रियते यदि ।
 सोऽयं रुद्रलमाप्नोति किं पुनर्मानवादयः ॥ इत्यादि ।

End.

अतः परं सुखाधिक्यं रुद्राक्षं लभते यदि ।
 फलमेतद्भूतं देवि लभते नाव संशयः ॥
 विना मन्त्रेण यो घृते रुद्राक्षं भुवि मानवः ।
 स याति × × × × ×
 अतः परं खण्डितं) ॥

Colophon.

विषयः । रुद्राक्षधारणेन फलादि कथनम् ।

No. 258. लक्षणमञ्जरी . By गङ्गेश . Substance, country-made paper, 14×3 inches. Folia, 4. Lines, 6 on a page. Extent, 95 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Babu Girishchandra Cakravarti. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

नत्वा गुरुपदाब्जोऽं परं ब्रह्मस्वरूपकं ।
 क्रियते लक्षणमञ्जरी गङ्गेशेन च धीमता ॥

नियन्त्रितविषयादवशेष्यत्वं पारिशेष्यत्वं । क्रियारम्भकक्षणादिसिद्धिचरम-
कालपर्यन्तक्षणकालापन्नत्वं वर्तमानत्वं ॥

End. पदार्थानां साधने शक्तिवीर्यता । एकवक्त्राविलम्बितोच्चारितत्वं सर्वाधि-
मत्वे । बाधविरहस्य योग्यता । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ * ॥

Colophon. — — — — —

विषयः । समवायादिसम्बन्धनिरूपणं । धातुविभक्त्यादिकथनं । करणाधिकरणादिकथनं ॥
आकाङ्क्षायोग्यतादिनिरूपणं ॥

No. 259. लक्षणातत्वं. By गङ्गेश . Substance, country-made paper,
15×8 inches. Folia, 3. Lines, 6 on a page. Extent, 60 slokas.
Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post
Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīsa. Appearance,
fresh. Prose. Generally incorrect.

Beginning. ॐ नमोगणेशाय । ॐ सरस्वत्यै नमः ।
नला गुरुपदद्वन्द्वं परं ब्रह्मस्वरूपकं ।
क्रियते लक्षणातत्वं गङ्गेशेन सुधीमता ॥

No. 260. लक्ष्मणोमकारिका . By नारायणभट्ट. Substance, country-made
paper, 8×3 inches. Folia 2. Lines, 11 on a page. Extent, 34 slokas.
Character, Nāgara. Date Śaṃvat 1783. Place of deposit, Bibihāṭi,
Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. त्रीगणेशाय नमः ।
अथ लक्ष्मणोम कारिका
वैश्वसंगं पुसा × × × हलाचार्य्यसदल्लिङ्गः ।
कुम्भीर × सचार्य्यल्लिङ्ग भद्रं मन्तं प्र × × द्विशेत् ॥

Colophon. सर्वकर्मसमाप्तिं च विप्राशीर्वचनानि च,
अधुनात् वे ग्रन्थसखे दद्रादौ वासनण्डपे ॥
संकेतशारङ्गाख्येण भट्टनारायणेन च ॥

End. इति खरड्योपनामकनारायणभट्टकृतः संचेपतो ग्रन्थभागः समाप्तः
संवत् १७८३.

विषयः । ग्रन्थभागविधिकथनम्.

No. 261. लघुसंचेपशारीरककृतूहलम्. By महादेव. Substance, country-made paper, 12×4 inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page. Extent, 460 slokas Character, Nāgara. Date Samvat 1766. Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Incorrect.

Beginning. इत्थं समन्वयस्योक्त्या वाक्यतो खण्डगोचरः ।
जातोपि बोधमानेन भेदकेन निषीयते ॥
मज्जत्यल्लव्यसु शिलास्तरन्तीत्यादि वाक्यतः ।
जातानुदिर्यथा वाद्याद्वैतबुद्धिसत्तात्मनि ॥
प्रत्यक्षो मम संसारो वाक्यमाह विमुक्ततां ।
एवं वाक्यापरिज्ञाने दुर्निवारान्धवाध्यता ॥
मम कर्तृत्वभीतृत्वे आह कर्मविधिर्यहान् ।
वेदान्तानिर्विशेषत्वमाहुः सत्प्रतिपक्षवत् ॥

End. धनेन बन्धुभिर्दारैः किन्तो यत्नं भरिष्यसि ।
गुह्यं प्रविष्टमात्मानं विजानीहि हृतेःपुरा ॥
धनमूलं दमो दण्डं धर्ममूलं कलकमे ।
काममूलं वयोरुपं मोक्षमूलमुपारमः ॥

Colophon. वेदान्तिनामहादेवशर्मणा निर्मितेऽङ्गुते,
द्वतीयलघुसंचेपशारीरककृतूहले ॥
संवत् १७६६ पौष शुक्लपक्षे ।

विषयः । ग्रन्थविधौदयकथनं ।

No. 262. “लघुसंग्रहणीटीका”. Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 175 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍālācāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance, old. Prose. Correct.

- Beginning.** सकलवाचकोपाध्यायेभ्यो नमः ।
 प्रणम्य परयाभक्त्या जिनेन्द्रचरणाम्बुजं ।
 लघुसंग्रहणीटीकां करिष्येहं सुदाम्बरं ॥ इत्यादि ।
- End.** तिस्रो दृष्टयः प्राप्त × × ते कोर्यः षोडशदण्डकेषु तिस्रो दृष्टयो
 भवन्तीत्यर्थः । दशमं दृष्टिद्वारं व्याख्यातत्त्वसमुच्चयार्थः ॥ (इतो नास्ति .)

Colophon. — — — — —

विषयः । जैनसिद्धान्तसारलघुसंग्रहणीयाख्या ।

No. 263. लोकपालद्वार्चिशिका . Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 4. Lines, 12 on a page. Extent, 60 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. जिनं दंशनं विनाजं लोचं पुरंतु जस्य मरणे हिं ।
 उक्तं जिबोनन्तभवे तस्य सर्वं किमपि शुद्धं ॥

End. इययर्लुच्चिय वप्रिय सं वड्डिया
 लोमसार सुवलम्ब सुयधस्य कितिय
 नह जयह जहा असहण इह डिंसं ॥

Colophon. इति लोकपाल द्वार्चिशिका ।

विषयः । जैनमते चतुर्दशलोकानां वर्णनम् ।

No. 264. लोकनालिकावचूर्णिः . Substance, country-made paper, 12 × 4½ inches. Folia, 7. Lines, 13 on a page. Extent, 160 ślokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1651. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalacāryya Mahārāja Bālacandrasūri. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगुरुभ्योनमः ।

श्रीजिन सम्यक् शब्दभावदर्शनं विना जी × × यं चतुर्दशरज्ज्वात्मक-
 लोकं पूरयन् षष्टविधपुद्गलपरावर्त्तं र्याप्त की × × तस्य लोकस्य
 स्वरूपं किमपि श्रुवे ।

End.

इह षट्पञ्चाशत्तिरूपेः प्रदरे लिखितः स च व × × तस्य
वर्गीकृतः स × × तस्य बुद्ध्या सर्वतः समचतुरस्रीकृतः । स च लोकस्य
तस्य सारस्वरूपं उपलभ्य ज्ञात्वा तथा यतत इह न भ्रमन्ति दशमित्यर्थः ।

Colophon.

इति लोकनालिकाविंशवचूर्णिः.

विषयः । लोकनालिकायाख्या ।

No. 265. वाङ्मकल्पलतामनुविधानम्. Substance, country-made paper, 12×6 ½ inches. Folia, 2. Lines, 16 on a page. Extent, 52 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

पार्वत्युवाच ।

भगवन् सर्वमन्त्राश्च भवता मे प्रकीर्तिताः ।
तव विद्या गणेशस्य वाङ्मकल्पलता मनुः ॥ १ ॥
स्मृतिः कृपया देव संगुप्तो न प्रकाशितः ।
इदानीं श्रोतुमिच्छामि सर्वलोकहिताय वै ॥ २ ॥

End.

असार्थं साधयेल्लोके अवशं वशमानयेत् ।
किमव वक्तुं तेन सर्वान् कामानवाप्नुयात् ॥

Colophon.

इति कुमारसंहितायां वाङ्मकल्पलतामनुविधानं दशमः पटलः ।

विषयः । गणेशार्चनविधानं .

No. 266. वाङ्मकल्पलताविधिः. Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent, 125 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

अस्य श्रीविद्यागणपतिमहामन्त्रस्य दक्षिणाश्रुतिर्वहिरनुष्टुप् छन्दः श्रीमहा-
विद्यागणपतिदेवता ऐं वीजं ह्रींशक्तिः सौ कौलिकं मम चतुर्विधपुरुषार्थ-
सिद्ध्यर्थं वाङ्मकल्पलतायाः पूर्वं षोडशाष्टतिशूलमन्त्रजपे विनियोगः ।

End. आवर्त्तनचये लक्ष्मीः पञ्चाष्टौ जगद्गण ।
 दशाष्टौ शिवादीनां देवानां शक्तिभागभवेत् ॥
 लक्षाष्टौ सार्वभौमो दरिद्रोऽपि भवेन्नरः ।
 नार्थवादोद्यक्षश्च वसिष्ठस्य वचो यथा ॥

Colophon. इत्याथर्वणरक्षस्ये वाङ्माकल्पलताविधिसुतयः पर्यायः ॥
 विषयः । महाविद्यागणपतेः पूजादिविधानं .

No. 267. वास्तुप्रदीप . Substance, country-made paper, $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 21. Lines, 9 on a page. Extent, 400 slokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1572. Place of deposit, Calcutta, Visvakoṣa office, Babu Nagendranāth Vasu. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
 विद्वच्छाब्दिकसङ्गतोत्तिरचनैर्यद्वास्तुविद्यावता
 मानन्दाभिगमो भवेन्मुनिमतः सज्जोतिरद्योतितः ।
 तत् सम्प्रत्यपि वास्तुदेवसुधिया वास्तु प्रदीपाभिधौ
 ज्योतिर्वेदविदां विधौयत इति प्रत्यक्षदृग्बुद्धये ॥

End. सौम्यैर्धलाभः शिवगैर्धसिद्धि
 ग्रामे पुनर्ग्रामतस्तथैव ।
 ग्रामेऽथवा यच्च पतङ्गस्त्रुः
 पीडाकरोदृष्टिवशाद् द्वयोस्तु ॥
 यत्रानिष्टफलः सौरिस्तत्र पूज्यः प्रयत्नतः ।
 क्षेत्रभात् क्षेत्र × × देशभात् देशकर्माकां ॥
 कराद्रिषत्तेः १५७९ प्रमिते शकाब्दे लिषे सिते चन्द्रदिने दशम्यां
 वास्तुप्रदीपो रचितः स्वबुद्ध्या श्रीवासुदेवेन भगद्विजेन ॥ १० ॥

Colophon. इति श्रीवासुदेवपण्डितविरचितो वास्तुप्रदीपः समाप्तिसमस्त ॥

विषयः । गृह्यादिनिर्माणविकथनं तथा गृहद्वारादीनां फलकथनं ॥

No. 268. वास्तुशान्तिपद्धतिः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 30. Lines, 10 on a page. Extent, 600 slokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1834. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

अथ वास्तुपद्धतिः ।

नला गुरुं गणपतिं वास्तुपद्मपद्धतिः ।

नानानिवन्धानालोक्य यथामतिरिचोष्यते ॥

तत्रादौ वास्तुफलं मात्स्ये ॥

End. ऋषकाये मांसवधिरूपि × × × × × × × × × अथ
निषिद्धग्रामसूकरादिमांसवधतिरिक्तानि मांसानि ग्राह्याणि, यथामन्त्राभा
विप्राश्च माधभक्तम् ।

Colophon. इति ज्ञानियादीनां पौराणवास्तुशान्तिप्रयोगः । संवत् १८३४ ।

विषयः । वास्तुनां शान्तिप्रयोगकथनम् ॥

No. 269. विधिरसायनम्. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 30. Lines, 11 on a page. Extent, 720 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa, Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. उद्घाट्य योगकलया हृदयाङ्गकोषं

धन्यैश्चिरादपि यथावचि गृह्यमाणः ।

यः प्रसूतृत्यविरतं परिपूर्णरूपः

स मे समादिशतु शास्त्रतिकं सुकुन्दः ॥

जन्मस्थे सलयं समस्तजगतां यत्सर्वं लौलायितं

यस्मिन्नापतते भवस्थिरमक्षापाशचयः प्राणिनां,

तद्ब्रह्मादिभिरप्यगम्यविभवं विश्वाधिकं शास्त्रतं

साम्बं ब्रह्मरसालसूत्ररसिकं पश्येयमनर्दशां ।

यत् कुमारिलमतानुसारिणा निर्मितं विधिरसायनं मया,

यथारूपमनतिस्फुटाशयं तत् सुखावगतये विविच्यते ।

End. इति ज्ञान्ये, नदेतत् सर्वं दशमे ऐन्द्रवायव × × × प्रवचनादादितः
(इतो नास्ति) ।

Colophon. × × × × × × ×

विषयः । कुमारिलभट्टमतानुसारतोमीमांसादर्शनव्याख्या ।

(असम्पूर्णोद्योगं प्रत्यः)

No. 271. विष्णोपनिषत्. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Extent, 40 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ओम् अथ वामदेवः परमेश्वरं सृष्टिस्थितिलयकारणमुमासदितं स्तमिरसा प्रणम्येतीहोवाच । अधीहि भगवन् सर्व्वविद्यां सर्व्वरहस्यवरिष्ठं सदा सद्भिः पूज्यमानां निगूढां ।

End. ओम् सद्य नावतु, सदनौ भुनक्तु । सद्यधैर्य्यं करवावहे तेजस्विनावधौत-मस्तु माविद्विषावहे । ओम् शान्तिः शान्तिः शान्तिः ।

Colophon. इति विष्णोपनिषत् समाप्ता ।

विषयः । विष्णेन शिवार्चनविधिकथनं ।

No. 272. विवादवादार्थः । Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 84 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīṣa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. अथ विवादवादार्थः । चरमसंस्कारानुकूलव्यापारो विवादः । अत्र चरमत्वं स्वावच्छेदकशरीरावच्छिन्नसाधिकरणजनिसंस्कारप्रागभावसमानकालीनत्वं तेन न नामकरणादावतियागिः । अत्र चान्यदीयसंस्कारमादायासम्भववारणार्थं साधिकरणदृष्ट्यन्तं । अवच्छिन्नान्तिवेशाच्च जन्मान्तरीयसंस्कारमादाय नाग्यागिः । इत्यादि ।

End. स्वरूपसता विवादजन्यतारूपविशेषपरचित्तेन विवादजन्यतावच्छेदकी-भूतसंस्कारनिष्ठविलक्षणधर्मेण विशेषणत्वेन स्वीकारव्यावर्तकत्वेनेत्यर्थः । ब्राह्मणस्यत्यागानन्तरं तादृशप्रदणमेव विवाद इति चेन्न तादृशज्ञानासमर्थ-बालकादेर्विवाहेऽव्याप्तिरिति ।

Colophon. इति विवाहवादायः समाप्तः ।

विषयः । विवाहस्य तात्पर्यप्रदकथनपुरःसरं सम्यगर्थप्रकाशनं ।

No. 273. विष्णुतत्त्वनिर्णयटीकाविवरणम् ॥ Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 85. Lines, 11 on a page. Extent, 2,000 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri Fort, Paṇḍit Śāstrī. Appearance, very old. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीवेद्यासाय नमः ॥

यो ह्येतत् सकलं जगत् प्रकृतिमुपादाय रजसा ।

रजति तदनुप्रविश्य सकलं सत्त्वेन संरचति ॥

यो ह्रीदं सकलं गुणेन तमसा संहर्तुमुद्योतते ।

तं क्रीडादिगुणं परं प्रियतमं वन्दे त्रिधासंयुतं ॥

सज्जनाभीष्टमज्ञानविनाशायकरोद्गुहः ।

भाष्येदं तमहं सध्याचार्यं वन्दे गुहं परं ॥

श्रीमज्जयतीर्थपूज्यचरणो ग्रन्थादौ मङ्गलमाचरति विश्वस्येति ॥ अहं

रमावल्लभं वन्दे इत्यर्थः ग्रन्थारम्भे वाग्व्यापारस्यापेक्षितत्वात् तस्य वन्दन-

स्यावश्यकर्तव्यत्वात् पार्थक्येन वन्दने स्वातन्त्र्यप्रतीतिः स्यात् तदर्थं

रमावल्लभमित्युक्तं ।

End.

अतएव रजतत्वविशिष्टस्य रजतस्य सूक्तावारोप इति रजतत्वं तत्र सुखं

नवीपचारिकमिति प्रसिद्धमितिभावः । प्रादुभावस्योत्पत्तिशब्दार्थत्वं

गौण्याहस्येत्याह प्रादुर्भाव इति ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचितस्य विष्णुतत्त्वनिर्णयस्य

टीकायाविवरणं द्वितीयः परिच्छेदः ॥

विषयः । आनन्दतीर्थकृतविष्णुतत्त्वनिर्णयस्य टीकाया व्याख्यानं ।

No. 274. विष्णुतत्त्वप्रकाशः Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 85. Lines, 11 on a page. Extent, 2,800 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri Fort, Paṇḍit Vāmācāri Śāstrī. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीलक्ष्मणाय नमः ॥

श्रीर्वचोऽजसुगे यदङ्गिकमलं संधातुकामा सदा
 यस्याज्ञां शिरसा वहन्ति विबुधा ब्रह्मेशशक्रादयः
 योगीशा मनसार्चयन्ति यमजं संशोधितेनानिशं
 गोप्यावद् अलूखले तिवशोऽव्यक्तोऽसुकुन्दोऽहि सः ।
 श्रियासं भारुक्तं वन्दे मयि मर्दनदीक्षितं ।
 जयाब्धं तान्तिकाचार्यं तथान्यान् सालतां वरान् ॥
 पादाब्जं श्रीगुरोर्नत्वा श्राव्यते वनमालिना ।
 विष्णुतत्त्वप्रकाशोऽयं प्रीतये कमलापतेः ॥
 इह निखिल श्रुतिस्मृतीतिहासपुराणानि तात्पर्यनिर्णायकोपक्रमादि-
 लिङ्गोपेतानि सप्तस्ररात्राण्युनर्भवमिच्छतां पुंसां ध्येयं ज्ञेयं रमापतिमैक-
 मत्येनामनन्ति । इत्यादि ॥

End.

वर्षे वर्षे मन्त्रादेवि परानारी पतिव्रता शिवरात्रौ मन्त्रादेवं नित्यं भक्त्या
 प्रपूजयेदिति वीष्णुश्रुतेर्नेदं व्रतं नित्यमिति चेन्न अथ हि शिवरात्रौ शिव
 पूजैवोक्ता न तु व्रतमित्यनित्यमेव व्रतमिति ॥ * ।
 प्रकाशे विष्णुतत्त्वस्य रचिते वनमालिना ।
 परिच्छेदो द्वितीयोऽयं समाप्तश्चाश्रुवेच्छया ॥ * ॥
 श्रीगोविन्दविचारभूषितभूवो दृन्दावनात् प्राग् दिशि
 क्रोशानां विद्युगे पुरे द्विजवरा उच्चैर्भरद्वाजनाः
 श्रीसत्राक्षमुचो वसन्ति सुकुले तेषां प्रसूतेन वै
 पूर्वः श्रीवनमालिना विरचितो विष्णुप्रकाशोऽमुदा ॥
 × × × × × ×
 क्रियास्तुवैभवं वाचामधराशेष शोधनं ॥

Colophon.

विषयः । १ परिच्छेदे श्रुतिस्मृतीतिहासपुराणवचनादिभिः शिवादितो विष्णोर्भेदकथनेन
 तन्माहात्म्यादिकथनं ॥ २ परिच्छेदे सर्वदेवेषु विष्णोराराधनीयत्वकथनेन पञ्चरात्रविधानादि-
 कथनं ॥ विप्राणां त्रिपुण्ड्रधारणे दोषकथनं ॥ एकादशीश्राद्धे दोषकथनं ॥ शिवरात्रिव्रता-
 नित्यत्वकथनेन तस्मिन् वैष्णवाणामनधिकारकथनं ॥

No. 275. विष्णुतत्त्वविनिर्णयः. Substance, country-made paper, $10 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 26. Lines, 9 on a page. Extent, 400 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीवेदव्यासाय नमः ।

सदा गणैकविज्ञेयं समतीतचराक्षरं ।

नारायणं सदावन्दे निर्दोषाशेषसद्गुणम् ॥

विशेषणानि यानौच कथितानि सदुक्तिभिः ।

साधयिष्यामि तान्येव क्रमात् सज्जनसंविदे ॥

End.

स्वतन्त्रायाखिलेशाय निर्दोषगुणरूपिणे ।

प्रेमसे मे सुपूर्णाय नमो नारायणाय ते ॥

Colophon.

इति श्रीमदानन्दतीर्थभगवत्पादाचार्यविरचिते श्रीमद्विष्णुतत्त्वविनिर्णये
तृतीयः परिच्छेदः समाप्तः ।

विषयः । माध्वमते विष्णोर्याथार्थनिर्णयकथनम् ॥

No. 276. विष्णुसहस्रनाम (कुलानन्दसंहितायाम्) । Substance, country-made paper, $15 \times 8\frac{1}{2}$ inches. Folia, 6. Lines, 9 on a page. Extent, 200 ślokas. Character, Bengali. Date S.K. 1778. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtāran Sīromani. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो भगवते वासुदेवाय । श्रीदेववाच ।

भगवन् सर्वमन्त्राश्च भवता मे प्रकाशिताः ।

चतुःषष्टिश्च तन्त्राणि मातृणामुत्तमानि च ॥

कक्षापदं कक्षासारं तथान्यत् कुजिकामतं ।

नामान्तरश्च वीजाख्यं तोतस्वं तोतस्वोत्तरं ॥

... ..

भवतोक्तानि मे देव सर्वज्ञानमयानि च ॥

विष्णोर्नामसहस्रं मया पृष्टं मुहुर्मुहुः ।

न कथ्यते कथं देव जगद्योत्तप्रदायकं ॥ इत्यादि ।

End.

इतीदं कथितं देवि विष्णोर्नामसहस्रकं ।

अहं सदाशिव शोभो यतः सर्वप्रवर्तकौ ॥

× × × × × ×

सामेव विद्यां मनसि कृत्वा शङ्करमागता ।

सर्वं वृत्तमग्रेण शङ्कराय न्यवेदयत् ॥

तच्छ्रुत्वा परमप्रीतो देवो देवीञ्च सखजे ।

रक्षस्यंकथितं सर्वं भैरवि प्राणवत्तमे ॥

Colophon. इति कुलानन्दसंहितायां चत्वारिंशत्साहस्रां भैरवभैरवीसंवादे महा-
प्रकृतिनिवृत्तं श्रीविष्णोर्नामसहस्रं समाप्तं ॥ ॐ नमः । लिपिरियं
श्रीरामतारणशर्माः । वीरभूमौ सिङ्गद्विग्रामे त्वरया यत्नेन लिखितमिदं ।
शकाब्दाः १०७८ ज्येष्ठस्य १९ दिवसे ।

विषयः । श्रीविष्णोः सहस्रनाम कथनं ।

No. 277. विष्णुसहस्रनामभाष्यं । Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 50. Line, 8 on a page. Extent, 1,200 slokas, Character, Bengali. Date S.K. 1778. Place of deposit, Zilla Midnapur. Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtāraṇ Śiromapi. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning. ॐ नमः श्रीकृष्णाय ।

सच्चिदानन्दरूपाय कृष्णायान्तिष्ठकारिणे ।

ममो वेदान्तवेद्याय गुरवे बुद्धिसान्निध्ये ॥

कृष्णदेवाय नमः आसं सर्वलोकहितैरतं ॥

वेदान्तभास्करं वन्दे समाधिनिष्ठं मुनिं ॥

सहस्रयुक्तैः पुरुषोत्तमस्य

सहस्रनेत्राननपादवाचोः ।

सहस्रनामस्तवनं प्रशस्तं

निश्चयते जन्मजरादिशान्त्यै ॥

श्रीवैष्णवायनो जनमेजयमुवाच । श्रुत्वा चर्मानित्यादि ॥ इत्यादि ।

End. इमं स्तवमित्यादिना सहस्रश्लाघाज्ञेन भगवता कृष्णदेवायनेन साक्षात्-
रायणेन कृतमिति सर्वैरर्थिभिः सादरं पठितव्यं सर्वफलसिद्धये
इति दर्शयति ।

प्रमादात् कुर्वता कर्म प्रच्यवेताध्वरेषु यत् ।
 स्मरणादेव तद्विष्णोः सम्पूर्णः स्यादिति स्मृतिः ॥
 आदरेण यथा स्तौति धनवन्तं यथेच्छया ।
 तथाचेद्विश्वकर्तारं को न मुचेत बन्धनादिति ॥
 सच्चरनामसम्बन्धिव्याख्या सर्वसुखावहा ।
 श्रुतिस्मृतिन्यायमूला रचिता हरिपादयोः ॥
 चक्रायुधस्य नामानि सदा सर्वत्र कौर्त्तयेत् ।
 नाशौचं कौर्त्तने तस्य स पवित्रकरो यतः ॥
 सच्चरनामव्याख्येयं ब्रह्मज्ञानप्रदीपिका ।
 शङ्कराचार्य्यभगवत् पादाचार्य्येण निर्मिता ॥

Colophon. इति श्रीगीविन्दभगवत्पूज्यपादशिष्यश्रीशङ्करभगवत्कृतौ श्रीविष्णोः सच्चर-
 नामभाष्यं सम्पूर्णं । शुभमस्तु शकाब्दाः १७७८ ।

विषय । श्रीविष्णोः सच्चरनामव्याख्यानं ।

No. 278. वीजवर्णाभिधानटीका . BY गौरमोहनभट्टः . Substance, country-made paper, 14x4 inches. Folia, 4. Lines, 9 on a page. Extent, 110 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Medrā, Babu Pārvati Carana Bhaṭṭāchāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः परदेवतायै ।

आदौ प्रथमतः वीजवर्णानां वीजानिच वर्णाश्च ते × × ×
 × × × × × स्फुटं व्यक्तं यथा स्यात् तथा उच्यते
 कथ्यते तत्र × × × ग्रन्थं प्रवर्त्तयेत् प्रवर्त्तयतीत्यर्थः तु अन्ते
 यस्य स लन्तः अथ आदौ यस्य सोऽथादिः लन्तोऽथादिश्च न पूर्वभाक्
 पूर्वं न भजतीत्यर्थः । प्रतिज्ञावचनानन्तरं सामान्याक्षरनामाद्यष्टवर्ग-
 लक्षणमाह वर्णोऽक्षरमित्यादि वर्णाद्यर्णान्तचतुष्कं सामान्याक्षरे खरादि-
 द्वयं खराक्षरे ककारादिमकारपर्यन्तं पञ्च पञ्च भूला वर्गाः स्युः परं
 यादिवान्तचतुष्कं शादिहान्तचतुष्कञ्च क्रमेण वर्गद्वयं स्यात् । इत्यादि ।

End.

मायाया वीजत्वेन कामबीजं वा कामादीनां वर्णतया तत् साक्षचर्यात्
 मायाया स्तुतीयखरलपाठाच्च परन्तु गुरुपदेशवचनान्तरैकवाक्यत्वेन

तात्पर्यमवगत्य यवचर्तव्यं अन्यथा “लक्ष्मीः परा × × × योनि-
युता च शक्ति”रितिषोडश्याः परापदेन वा न परावीजं मायावीजं वा
ग्राह्यं इत्यत्र न नियामकः स्यात् ।

Colophon. इत्युपेन्द्रभट्टवंशीयश्रीगौरमोहनभट्टरचिता बीजवर्णाभिधानटीका समाप्ता ।

विषयः । बीजवर्णाभिधानस्य व्याख्यानं ।

No. 279. वीरमाहेन्द्रकाण्डं . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 10. Lines, 10 on a page. Extent, 370 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpurā Rāj Vātī. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ॥

अथ वाचं निशम्यायं स्कन्दस्तां गुरुषोदितां ।

वीक्ष्यैनं कण्ठाददृष्ट्वा तिष्ठेत्याह तदा द्विजाः ॥

End.

गत्वा तु मधुना तात जीत्वा सर्वांनिमान् क्षणात् ।

बद्धा तं सङ्घसेनाभिः प्रापयिष्यामि ते ऽनिकं ॥

निशम्यैवं वचःप्रोक्तं सुपुत्रेण तदासुरः ।

सन्तुष्टो विससर्जनं वनायासुरनायकः ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे शङ्करसंहितायां शिवरत्नस्य खण्डे वीरमाहेन्द्रकाण्डे
सप्तमोऽध्यायः ॥ * ॥ वीरमाहेन्द्रकाण्डं समाप्तं ॥

विषयः । असुरादीनां वीरत्वप्रकटनं ।

No. 280. उत्तररत्नावली . By चिरंजीव . Substance, country-made paper, 13×4½ inches. Folia, 11. Lines, 8 on a page. Extent, 187 slokas. Character, Nāgara. Date Śaka 1653. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. तमोगुणविनाशिनी सकलकामसुद्योतनी ।

धरातलविहारिणी जङ्गममाजविद्वेषिणी ॥

कलानिधिसहायिनी लसदलोलसौदामिनी ।

मद्भक्तवल्ग्विनी भवतु कापि कादम्बिनी ॥ १ ॥

श्रीगोवर्द्धनभूपनन्दन तव प्रोद्दाम वीरस्फुरत्
संपामे यशवन्तसिंहमहिमारम्भातिसंभावनां ॥
सख्यश्चिन्नकवम्भकभरगल्लङ्काराभरामोदिता ।
साचण्डी सद्योगिनीभिरभितः सम्बर्द्धयत्याश्रया ॥ ९ ॥

End.

द्वैताद्वैतमतादिभिर्नयविधिप्रोद्बुद्धबुद्धिः श्रुतो ।
भट्टाचार्यशतावधान इति यो गौडोत्थमोभूत् कविः ॥
नानाशास्त्रविदात्मजेन सुचिरंजीवेन दत्ता सुदे ।
गौडश्रीयशवन्तसिंहवृत्तपतेः श्रीहत्तरत्नावली ॥

Colophon.

इति श्रीचिरंजीवेन शतावधानभट्टाचार्यात्मजेन विरचिता हत्तरत्नावली
समाप्तिमिता । शकाब्दाः १६५६ .

विषयः । हन्दीग्रन्थः .

No. 281. वृद्धिश्राद्धपद्धति . By अनन्तदेव . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 61. Lines, 10 on a page. Extent, 1220 slokas. Character, Nāgara. Date Samvat 1764. Place of deposit, Bibihāṭī, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीमच्छास्त्रपत्तये नमः ।

नत्वा श्रीगुरुपादाङ्गं वृद्धिश्राद्धस्य पद्धतिं ।
उद्धवस्य तनुजोहं करोमि शिष्टमस्मतां ॥
विविधः + + + संप्रदायसतां तथा ।
माध्यन्दिनीयविधिना शोधयन्तु धिया बुधाः ॥

End.

श्रीशम्भोश्चरणद्वन्द्वसाधाय हृदयाम्बुजे
श्रीउद्धवतनूजेन विज्ञेशपुरवासिना ।
रचितोऽनन्तदेवेन वृद्धिश्राद्धविनिर्णयः
गुरवः + + तुष्यन्तु विद्वांसश्च तथा मयि ॥

Colophon.

इति श्रीमद्विद्वेशुद्धवात्मजानन्तदेवकृतं आभ्युदयिकनिरूपणं समाप्ति-
मगमत् . संवत् १७६४ . आषाढशुक्लाष्टम्याम् ।

विषयः । वृद्धिश्राद्धविध्यादिकथनम् ।

No. 282. वृन्दावनकाव्यटीका . By रामनारायण . Substance, country-made paper, 13×8½ inches. Folia, 10. Lines, 9 on a page. Extent, 250 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Rāmhr̥daya Bhaṭṭācāryya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीदुर्गायै नमः ।

नत्वा नन्दब्रजानन्दपरं गोपालरूपिणं ।

परमानन्दसन्दोहकरं गोपधरं हरिं ॥

यमकक्षेपचित्रार्थपताकास्वान्द्रशेखरिः । (?)

रामनारायणः श्रीमान् जयेत् यष्टीकथाकरोत् ।

वृन्दावनाख्यकाव्यार्थं स्फुटं मालाङ्गभाषितं ॥

रामनारायणो याज्ञो बुधैर्न दोषचिन्तया ।

नहि सर्वार्थवित् कश्चित् ज्ञायते मानुषोभुवि ॥

मालाङ्गनामा कविः श्रीकृष्णस्य वृन्दावनलीलां विविधयमकक्षेपवर्णनेन प्रकाशयन् वृन्दावनाख्यकाव्यनामतया निदर्शनैक्य काव्यविघ्नविनाशनरूपतया तन्मुखवन्तयाच प्रथमं कृष्णरतिरूपमङ्गलमाह । वरदायेति । इत्यादि ।

End.

स प्रसिद्धो हली वलरामः तं प्रसिद्धं पीतवाससं श्रीकृष्णं इति वचनमाह कथितवान् कुचेत्याह पञ्चमतां गोपानां × × × × गृहे हली कीदृक् आद्यतनेवः दीर्घचक्षुः तं कीदृशं कंससुरादनुद्विग्नं अशङ्कितमिति यावत् पुनः कीदृक् किं कुर्वन् वा हसितानां विमलतया दशनैर्दन्तैर्लाजानां (खट्वा) इति प्रसिद्धानां ज्ञायां कान्तिं किरन्निव चिपन्निव कीदृशानां सहलीलाजानां लीलया सहजानानां ॥

Colophon.

वाणपञ्चरसचन्द्रमिश्रिते

कृष्णचन्द्रपरचान्द्रशेखरिः ।

कलासु तर्कान्दुमिते शकाब्दे

श्रीरामनारायण देवशर्मा ॥

टीकां समुद्ध्यय्य करोति यत्नैः

राषाढमासस्य सुदा समया ।

श्रीरामनारायण देवशर्मा

काव्यार्थमालोक्ष्य करोति यत्नं ॥

नचात्र दोषः कविभिर्विस्तृतः ।

सनाःसतां जीवनमात्र × × ॥ श्रीदुर्गा ॥

विषयः । मालाङ्कृतश्रीकृष्णलीलामयबृन्दावनकाव्यस्य व्याख्यानं ॥

No. 283. वेदस्तुतिभावार्थदीपिकादीपनं By राधारमणदास . Substance, country-made paper, $11 \times 5\frac{1}{2}$ inches. Folia, 19. Lines, 13 on a page. Extent, 700 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीकृष्णचैतन्यचन्द्राय नमः ।

श्रीचैतन्यं नृसिंहं सुरारिं

विद्वद्वर्यं श्रीधरं भक्तमुख्यं ।

मिश्रं चन्द्रं गोकुलोपाधिकञ्च

नला कुर्वे व्याकृतिं व्याकृतेषां ॥

राधारमणदासेन राधारमणसेविना ।

श्रुतिस्तुतेः स्वामिटीकाव्याख्यानं क्रियते ऋतं ॥ इत्यादि ।

End.

उपनिषद्भिर्निराजिते पदाम्बुजे यस्य तं, कर्मिणो भजनेन भोगप्रदं, नमस्य योगप्रदं, “ददामि बुद्धिद्योतं तं येन मामुपशान्ति” । इति गीतोक्तेः ॥

गोवर्द्धनीपात्रस्य पुत्रः श्रुत्यर्थसम्भवं ।

राधारमणदासोऽयं व्याख्यानमकरोन्मुदा ॥

कृष्णगोविन्दमित्रेण राधारमणदासेन दीपिकादीपनं कृतं ॥

Colophon.

इति श्रीभागवते दशमस्कन्धे श्रुतिस्तुतौ भावार्थदीपिकादीपने सप्ताशीति-तमोऽध्यायः ॥

विषयः ।

स्वामिकृत-भागवतदशमस्कन्धोप-श्रुतिस्तुतिव्याख्याया भावार्थदीपिकाया व्याख्यानं ।

No. 284. वेदान्तसिद्धान्तमुक्तावली By वनमाली . Substance, country-made paper, $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 146. Lines, 12 on a page. Extent, 4,500 slokas. Character, Nāgara. Date S.M. 1873. Place of deposit, Tīkāri, District Gayā, Paṇḍit Vāmācārī. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning.

प्रथमपत्रं नास्ति तेन द्वितीयपत्रप्रारम्भो लिखितः ॥

तदर्थं विचारविधेर्विषयादिकं न सम्भवति अतः सम्भवति, तदर्थं विषयी-
भूतश्रद्धा जीव एव उतान्यदिति । यदि प्रत्यग्भूतो जीवस्तदा तस्य निश्चित-
त्वेन विषयाभावादनारम्भनीयं शास्त्रं यद्यन्यद्भूतं तदा तस्यानिश्चितत्वेन
विषयसम्भवाच्छास्त्रमारम्भनीयमिति ॥ इत्यादि

End.

कृतनिगमविभागं योगिभिः सेविताङ्गु

धृतमुनिवरवेशं वासुदेवांशमीशं ।

यतिगुरुमरुदंशं श्रीमदानन्दतीर्थं

मतिनिधियतीर्थं व्यासतीर्थं च वन्दे ॥

श्रीगोविन्दविहारभूषितभूषो हन्दावनात् प्राग्दिशि

क्रोशानां त्रियुगे सुभुविषे? विप्रा भरद्वाजजाः ।

श्रीसन्नाहसुचो वसन्ति सुकुले तेषां सुजातेन वै

वर्णिश्रीवनमालिना श्रुतिनये वृत्तिः समाप्ता कृता ॥

Colophon.

इति जीवनमालिविरचितायां वेदान्तसिद्धान्तसुक्तावल्यां चतुर्थाध्यायस्य
चतुर्थः पादः ॥ शुभमस्तु संवत् १८७२ ॥

विषयः । जीवब्रह्मनिरूपणं ॥ जीवब्रह्मणोरभेदज्ञाने मुक्तिरित्याद्युपन्यासेन मुक्ति
स्वरूपादिनिरूपणं ॥

No. 285. वेदिपद्धतिटीका By मयूरेश. Substance, country-made
paper, 10 × 3 inches. Folia, 20. Lines, 13 on a page. Extent, 520
slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi,
Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

दुष्टं विश्वेश्वरं विष्णुं नत्वा देशिककाशिकां ।

मयूरेशः प्रकुरुते वेदिपद्धतिकाशिकां ॥ टीकामिति शेषः ॥

End.

यथामति कृता व्याख्या सुबोधो वेदिपद्धतेः ।

विचार्य साध्वसाध्वन शोधनीयं प्रयत्नतः ॥

Colophon.

इति श्रीसौङ्गल्यगोचान्वयदूषनमोघेतुपनामकगोपालोपाध्यायसुतपुत्रपौत्तमो-
पाध्यायात्मज मयूरेश्वरोपाध्यायविरचिता स्रक्ता वेदिपद्धतिटीका सम्पूर्णा ।

विषयः । यज्ञवेदिनिर्माणपद्धतियाख्या ।

No. 286. वैद्यकसारः (शंकराख्यः) By रामचन्द्र . Substance, country-made paper, 6×5 inches. Folia, 9. Lines, 15 on a page. Extent, 180 slokas. Character, Nāgārṇa. Date Śaka 1725. Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

स्वास्थ्यं लोके शरणमसलं देववैद्याश्चिनौ तौ ।
 रोगग्रस्तो वदति कृपया चाहि मां रोगसिन्धौ ॥
 तस्मै दद्यादभयमिति तं वैद्यश्चन्तरिलं ।
 नत्वा रामोऽखिलसुखकरं शंकराख्यं प्रचक्ष्ये ॥
 दूतः प्रश्नो हृदयकलना नाडिकारोगलक्ष्य ।
 मङ्गं दादौ वसनविमलं स्नेहनं स्नेदनं च ॥

End.

गायत्री शतशृङ्गशैलशिखरे श्रीचण्डिका संस्कृतेः ।
 श्लोकैर्वैद्यकसंज्ञकैः सुललितैर्दत्तैर्विचित्रैः शतैः ॥
 भक्तानां गदनाशनाय विमलस्तुत्या मया प्रार्थिता ।
 दत्तं शास्त्रमिदं युतन्तु यशसा श्रीशंकराख्यं शुभं ॥

Colophon.

इति रामचन्द्रविरचिते शंकराख्यवैद्यकसारः समाप्तः ।

विषयः । संक्षेपेण साधारणरोगाणां उपशमोपायकथनं ।

No. 287. वैयासिकन्यायमाला, सटीका, (वेदान्ताधिकरणमाला) By भारतीतैत्तिरीयमुनि । Substance, country-made paper, 11×5½ inches. Folia, 76. Lines, 12 on a page. Extent, 3,000 slokas. Character, Nāgārṇa. Date Śaṃvat 1814. Place of deposit, Tīkārī, District Gaya, Paṇḍit Vāmācārī Śāstri. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

प्रथम्य परमात्मानं श्रीविद्यातीर्थरूपिणं ।
 वैयासिकी न्यायमाला श्लोकैः संगृह्यते मया ॥
 एको विषयसन्देहपूर्वपक्षावभासकः ।
 श्लोकोपरस्तु सिद्धान्तवादी सङ्गतयः स्फुटाः ॥
 शास्त्रेऽध्याये तथापादे न्यायसङ्गतयस्त्रिधा ।
 शास्त्रादिविषये ज्ञाते तत्तत् सङ्गति रक्ष्यताम् ॥ इत्यादि ।

श्रीगणेशाय नमः ।

प्रणम्य परमात्मानं श्रीविद्यातीर्थरूपिणं । इत्यादि ॥

प्रारोक्षितस्य ग्रन्थस्य निर्विघ्नेन परिसमाप्तये ।

× × × प्रणम्येति व्यासेन प्रोक्ता वैयासिकी × वेदान्तवाक्यार्थ-
निर्णायकान्यधिकरणानि न्यायाक्षेपामनुक्रमेण ग्रथनं माला ॥ इत्यादि ।

End.

खट्वावप्रकृतत्वेन खट्वृता नास्ति योगिनाम् ।

स्वाराग्यमीशेभोगाय ददौ मुक्तिञ्च विद्यया ॥

ईश्वरो ह्युपासनया तोषितस्तेषां भोगमाचसिद्धये

स्वाराग्यं ददौ, मुक्तिञ्च तत्तत्तद्विद्योत्पादनेन ददौ ।

तस्मात् जगत्खट्वौ स्वातन्त्र्यामवेऽपि भोगमोक्षयोस्तेषां स्वातन्त्र्यमस्ति ॥

Colophon.

इति श्रीमत् परमहंसपरिव्राजकाचार्य-श्रीभारतीतीर्थमुनिप्रणीतायां
वैयाधिकन्यायमालायां चतुर्थाध्यायस्य चतुर्थः पादः ॥ समाप्ता वेदान्ताधि-
करणमाला । संवत् १८९४ ॥ * ॥

विषयः । श्लोकेन ब्रह्मसूत्रस्याधिकरणादिरूपणं । निरूपिताधिकरणस्य व्याख्यानञ्च ॥

No. 288. वैश्वदेवप्रयोगः By दुर्गा. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 2. Lines, 10 on a page. Extent, 35 slokas. Character Nāgara. Date Samvat 1855. Place of deposit, Bibihāṭī, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ वैश्वदेवप्रयोगः ।

पञ्चमहायज्ञानाञ्च वैश्वदेवमिति कर्मनामधेयं, एतच्च पञ्चमहायज्ञस्थान
प्रथमभूतमिति हरदत्तः, तन्न प्रकरणभेदात् संज्ञाभेदः; यथा, तत् तथाचै-
तदिति सुदर्शनाचार्यः । इत्यादि ।

End.

तत्र श्लोकः .

द्वावेकं द्वौच चतुरः प्रत्येकं तु त्रयं दश ।

प्रसव्येनैकमेकं तत् परिषिद्धेद्वस्त्रीनिश्च ॥ इति .

Colophon.

इति वैश्वदेवपञ्चमहायज्ञानां प्रयोगो दशपुत्रिदुष्टिविरचितः समाप्तः ।
संवत् १८५५ । पौषवदि ।

विषयः । वैश्वदेवविधिः .

No. 289. वैश्वानरोपनिषद् . Substance, country-made paper, $9 \times 4\frac{1}{2}$ inches. Folia, 2. Lines, 11 on a page. Extent, 65 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgiśa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ वैश्वानरः प्रपद्ये जातवेदा मम शान्तिं प्रयच्छतु । दारेषु पुत्रेषु धनेषु
क्षत्र्यश्वरथमनुष्येषु गोषु ग्रामेषु नगरेषु स सप्ताग्निः सप्तजिह्वः सद्भिमुखः
स श्रुवधारी सर्वदेवानां सुखं स सर्वभुक् स विष्णुः स ब्रह्मस्वरूपश्च शूल-
भास्वरूपश्च शान्तिं करोति । इत्यादि

End. एतदुपनिषदधीयानः सर्वान् कामानवाप्नोति सर्वान् पापान् नाशयति
ब्रह्मक्षत्यायाः पूतो भवति सुरापानात् पूतो भवति दीर्घायुराप्नोति
धनधान्येन समृद्धो भवति सर्वे वश्यतामाप्नोति । ॐ तत् सत् ।

Colophon. इति वैश्वानरोपनिषत् समाप्ता ।

No. 290. वैष्णवचन्द्रिका . By रामानन्द and वनमाश्री । Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 4. Lines, 7 on a page, Extent, 130 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit. Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgiśa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning. संसारार्णवमज्जमानपुरुषचाणाय गोलोकतो ।
ह्याविर्भूत इह स्वयं सुपरमे दृन्दावने लीलया ॥
श्रीकृष्णः सह राधया परिचरै नैन्दादिभिर्यः कलेः ।
सम्यौ मद्बुद्धये सदा निवसतात् कारुण्यमालम्ब्य सः ॥
श्रीराधाकृष्णयोरादौ स्वरूपप्रदर्शनं ।
कारणज्ञावतारे तत् प्रापणे भक्तिलक्षणं ॥
भक्तानां लक्षणं पश्चात् प्रवृत्तादिप्रभेदतः ।
पुराणादिकशास्त्रेभ्यस्तन्सारसिंघात् ॥
समुद्धृत्य मतात् कृत्स्नात् संचेपात् तद्विरच्यते ।
न्यायवागीशविष्णुतश्रीरामानन्दशर्मणा ॥ इत्यादि ।

End. देवान् पितॄन् विप्रगणान् प्रणम्य
प्रातः समुत्थाय गुरोः पदार्चनं ।

ध्यात्वाहृदन्तर्हरिनाम कीर्त्तयन्

सानन्दचित्तोविहरेत् चित्तौ गृही ॥

घस्मान्नेषान् परिहाय वैष्णवस्यज्ञाश्रमः शश्वदनाथ नाथं ।

गोलोकनाथं सच्च राधया हृदा विभाज्य दास्यं परतोऽस्य याति सः ॥

सन्त्योः प्राग्दिवसे समाप्तिमगमत् स्वल्पावशिष्टः त्रिधा

रामानन्दविपश्चिता तदनु तच्चावेण यत्नादयं ।

ग्रन्थः श्रीवनमालिनामवसुना कार्थ्योऽवशिष्टस्ततो

द्वाभ्यां वैष्णवचन्द्रिकास्तमयी सम्पूर्णा सागता ॥

विषयः । वैष्णवकीर्त्तयज्ञियाकलापनिरूपणम् ।

No. 291. व्यवस्थासंग्रहः By अनिरुद्ध . Substance, palm leaves, 13×2 inches. Folia, 108. Lines, 5 on a page. Extent, 1,700 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur, Babu Girīś Candra Cakravartti, Pleader. Appearance, very old. Prose and Verse. Correct.

Beginning.

प्रणम्य पुण्डरीकाक्षं पूर्व्वीकार्यप्रवर्त्तिताः ।

व्याख्या मन्वादिशास्त्राणां समालोच्य विविच्यते ॥

विशुद्धिरनिरुद्धेन स्वबोधविभवावधि ।

बोधार्थमल्पबुद्धीनां प्रबुद्धानाञ्च × × × ॥

मनुः ॥

जातदन्तेऽनुजाते च हतचूडे च संस्थिते ।

अशुद्धा बान्धवाः सर्व्वे स्तुतके च तथोच्यते ॥

जातदन्तादनुपधाज्जातोऽनुजातदन्त इत्यर्थः ॥

End.

अन्नं खण्डितं ।

विषयः । जननमरणायशौचव्यवस्थाकथनं । आहविधिकथनं । तदधिकारिनिरूपणञ्च ॥

No. 292. व्यवस्थासारसंग्रहः By रामनाथ . Substance, palm leaves 15×1½ inches. Folia, 84. Lines, 2 on a page. Extent, 750 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbāndhu Tarkavāgīśa Appearance, old, Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गुरवे नमः ।

नला कल्पपदद्वन्द्वं श्रीरामनाथशर्मणा ।

क्रियते ऽतिप्रयत्नेन व्यवस्थासारसंग्रहः ॥

अथ सामान्यतः सर्वैतिथिव्यवस्था । यद्यपि रात्र्यादिपर्य्युदस्त × ×
 कालोऽपि कर्मयोग्यस्तथापि सुखकाललाभे प्रशस्तत्वात् स एव नियामकः ।
 सुखकालस्तु देवकृत्ये त्रिधाविभक्तदिनस्य पूर्वाह्नः । मनुष्यकृत्ये मध्याह्नः ।
 पितृकृत्येऽपराह्नः । तिथेः पूज्यकालापेक्षा तु विधेयकर्मण्येव निषिद्धकर्मणि
 तु तिथिमात्रापेक्षा यत्र तु उभयदिने कर्मकाले तिथिलाभोऽलाभो वा तत्र
 तत्तिथिविहितं पूजादिकं कुत्र कर्मस्यमिति सन्देहे शुभमादिना व्यवस्था ।
 इत्यादि ।

End.

परचक्रोपघातांश्च ।

यथा शस्त्रप्रहाराणां कवचं विनिवारणम् ।

तथा दैवोपघातानां शान्तिर्भवति वारणं ॥

शान्तिधर्मद्वारा ऐहिकानिष्ठस्य त्वरितनिवृत्तिरिति दर्शनात्तन्मामासेऽशौचे
 च सख्ययनं कार्यम् ।

शूद्रान्नं शूद्रसम्यक् शूद्रेण च सहासनं ।

शूद्रविद्यागमः कश्चिज्ज्वलन्तमपि तापयेत् ॥

पितृश्राद्धे तु शूद्राणां यो भुङ्क्ते ब्राह्मणाधमः ।

सुरापौ ब्रह्मघातौ च पितृदेवार्चनादुवचिः ॥

तावदुभवति शूद्रान्नं यावन्न स्पृशति द्विजः ।

द्विजानां करसंस्पर्शान्नद्वन्नं हरिरुच्यते ॥ हरये नमः ।

Colophon.

अतः परं खण्डितत्वात् समाप्तिस्त्वचकं वाक्यं नास्ति ।

विषयः । व्यवस्थासारसंग्रहेऽस्मिन् सन्नि केषुन जटिलव्यवस्थानां संग्रहाः तत्र प्रथमे
 तिथिव्यवस्था सा पुनर्युग्मायुग्मभेदेन द्विविधा । संक्रान्तिव्यवस्था अशौचव्यवस्था सपिण्डीकरणादि-
 व्यवस्था शान्तिकर्मव्यवस्था च ।

No. 293. व्यवहारसूत्रं . Substance, country-made paper, 12 × 5 in-
 ches. Folia, 46. Lines, 7 on a page. Extent, 1,000 slokas. Character,
 Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya
 Mahārāja Bālacandra Suri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीशान्तिजिनाय नमः ।

जो भिक्षु मानियं परिहाय ठाणं
 परिसेवित्ता अल्लोएज्जा अपल्लिउ
 विथं थल्लोएमाणस्समानियं पल्लिउचियं
 थाल्लोच माणस्सदो मानियं ।

End.

साहसिमाय वेयावच्चं करेमाणे समणे निगणो महानिज्जये महापज्जवसाणे
 भवइ ।

Colophon.

ववहारस्स दसमो उद्वेसो सम्मतो । व्यवहारस्सुच्चं समाप्तम् ।

विषयः । जैनमाधूनां व्यवहारकथनम् ।

No. 294. ब्रतोद्यापनोपयोगिपदार्थनिर्णयः . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 20. Lines, 9 on a page. Extent, 380 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭī, Benarès City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमहाकाली महालक्ष्मी महासरस्वतीभ्यो नमः । श्रीसीतारामचन्द्राभ्यां
 नमः । अथ ब्रतोद्यापनविषये किञ्चिदुच्यते, ततोद्यापनं नाम तत्तद्भूते
 परिपूर्णे अपूर्णैवा कल्पोक्तं हवनदानश्राद्धाणभोजनरूपः कर्मविशेषः ।

End.

गीतायामपि ।

यत् करोषि यदश्रासि यज्जुहोषि ददासि यत् ।

यत्तपस्यसि कौन्तेय तत् कुरुष्व मदर्पणम् ।

Colophon.

इति ब्रतोद्यापनोपयोगिविषयः समाप्तः ।

विषयः । ब्रतोद्यापनोपयोगिपदार्थकथनम् ।

No. 295. ब्राह्मस्तोमपद्धतिः By माधवाचार्यः . Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 5. Lines, 12 on a page. Extent, 100 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭī, Benarès City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning.

नमस्कृत्याम्बिकां पूर्वान् ग्रन्थानाल्लोच्य यत्नतः ।

ब्राह्मस्तोमस्य सरणिं कुरुते माधवोऽधुना ।

ब्राह्मशब्देनात्र पतितसावित्रीको गृह्यते ॥

End.

प्रभूणां वल्लरामाणां मुदे तल्लब्धजौविकः ।

माधवः प्राकरोत् काशां ब्राह्मस्तोमस्य पद्धतिम् ॥

Colophon.

इति माधवाचार्यशर्मप्रणीता ब्राह्मस्तोमसरणिः समाप्तिमगमत् ॥

विषयः । ब्राह्म्यानां संस्कारविधिः ।

No. 296. शक्रादिमाहात्म्यस्य विष्णुपक्षे व्याख्यानम् . Substance, country-made paper, 20×3 inches. Folia, 4. Lines, 8 on a page. Extent, 132 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Grām Bhadughar, Post Brāhmanberia, Comilla, Paṇḍit Amarcandra Nyāyaratna. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीदुर्गा । ॐ नमः कृष्णाय ।

तस्मिन् दुरात्मनि अतिवीर्यं कंसासुरे सैन्ये च देव्या कृष्णेन निहते सति
शक्रादयः तां पालकं कृष्णं तुष्टुवुः । देव्या इति दिवधातोर्विजौगिषा-
र्याद्व्यञ्जनान्तां × × × देव्यः प्रस्तावात् कंसेन जेतुमिष्टः स चासावचेति
देव्या हतौधैकवचने अघातोऽरित्याकारलोपः घातोरित्यश्रदोपलक्षणत्वात्
आकारो वासुदेवः स्यादित्येकाक्षरकोषः । तासि तायृ सन्तानपालनयोः
तायतीति क्तिप् यवोर्व्यञ्जन इति यलोपः । इत्यादि ।

End.

यद्वा भद्रं कर्तुं शीलमस्येति भद्रकाली रश्नुतेर्लुङ्गुनिरिति । अन्तर्हिता
अन्तर्द्धानं प्राप्तः अन्तर्द्दितं अयत इति क्तिप् अन्तर्द्धानमन्तर्द्दितं तदयते-
र्गत्यर्थत्वात् अयधातोः क्तिप् यलोपश्च सा असुरान्तकारी × × ×
× × × × × अयधातोः क्तिप् सम्भूतं प्राप्तः देवी क्रीडावान्
देवशरीरेभ्यः गोपगोपीरूपेण शरीराण्युत्पद्य लवलोपे पञ्चमी जगत्रय-
हितैषिणी हितैषिणोभाव एवमादित्वाद्दन् कचिदधिकारात् वृद्धिनलोपा-
भावः तद्विद्यते यस्य इन् प्रत्ययः जगत्रयहितैष्वावान् पुनश्च गौरीदे-
वासा पुनर्गौरीदेहपरिग्रहणेन असदीप्तादानयोरसनं अः क्तिप् भावे,
सम्भूता पूर्ववत् उत्पत्तिं प्राप्तः उपकारिणी उपकारित्वान् उपकारि-
णोभाव एवमादित्वाद्दन् कचिदधिकाराद्वृद्धिनलोपाभावः ।

Colophon. इति शक्रादिमाहात्म्यगीयविष्णुपञ्चव्याख्यानं सम्पूर्णं ।

विषयः । देवीमाहात्म्यगीयशक्रादिमाहात्म्यस्य विष्णुपञ्चे व्याख्यानं ।

No. 297. शङ्करसंहिता . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 59. Lines, 10 on a page. Extent, 1,100 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinājpur Rajbādi. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

ॐ कारनिलयं देवं गजवक्त्रं चतुर्मुखं ।

विरिञ्चितमहं वन्दे सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

सुसुखस्यैकदन्तस्य कपिलो गङ्गाकर्णकः ।

× × × × × ॥

षोडशैतानि नामानि यः पठेत् शृणुयादपि ।

विद्यारम्भे विवाहे च प्रवेशे निर्गमे तथा

संग्रामे सर्वकार्येषु विघ्नस्तस्य न जायते ॥

End.

सूत उवाच ।

अयन्तु सन्धवाणस्तु कान्तो वेदार्थसम्पत्तिः ।

कथितः श्रेयसामेव निदानं विदुषां सतां ॥ * ।

Colophon. इति श्रीस्कन्दपुराणे शङ्करसंहितायां शिवरहस्यखण्डे सन्धवाकाण्डे पञ्चाशत्तमोऽध्यायः ॥ सन्धवाकाण्डं समाप्तं ॥

विषयः । १ सूतमुनिसंवादकथनं ॥ २ ग्रन्थमानकथनं । ३ तृतीयाध्यायात् पञ्चाशत्तमाध्यायं यावत् तारकासुरोपाख्यानवर्णनेन कुमारोत्पत्तिवर्णनादि ।

No. 298. शतकल्याणस्तवनम् . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 3. Lines, 12 on a page. Extent, 72 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍālācāryya Mahārāja Bālacandra Suri. Appearance, new. Verse. Incorrect.

Beginning.

श्रीजिनाय नमः ।

दुरिथ रथ समीरं मोक्षपङ्क्तोद्धनीरं ।

पणमिथ जिनवीरं पिप्पिथाणवीरं ॥

भवभङ्गपङ्क्तिं सगुसुखानु × × लं ।
चरिधमिहसमूलं कि × × किं निमूलम् ॥

End.

एवं वीरजिने सने सयत्तमं मोहान्वविध्वंसनं
भवं भोरुहकेह सोह जनयम् दोसाय रुच्छेयणम् ।
सोऽं जं कुशलानुवन्धिकुशलं पत्तोमिकिञ्चित् चो जा
उजानिजवक्त्रदि (..) सया पाय पणामि तुह ॥

Colophon.

इति मन्दावीर शतकपटकल्यानिकनिबन्धं स्तवनं समाप्तं ।
विषयः । सातुरन्यसादृशं गमनम् । गर्भः । जन्म । दीक्षा । केवलज्ञानम् । निर्वाणम् ।

No. 299. शब्दवादः .

Substance, yellow paper, 12×3 inches.

Folia, 9. Lines, 8 on a page. Extent, 9 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Pandit Jagadbandhu Tarkavāgīṣa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

इति शब्दो हि द्विविधः । लिङ्गार्थाविर्भावकः पदार्थाविर्भावकश्च ।
लिङ्गार्थाविर्भावकः पदार्थाविर्भावकश्चेति शब्दस्यानुकरणविषय एव प्रयोगः
स्वाभाव्यात् लिङ्गः स्वरूपार्थस्याभिधायको लिङ्गार्थाविर्भावकः । पदप्रति
पाद्यसंख्यानितविशेषोभूतशब्दस्वरूपार्थस्याभिधायकः पदार्थाविर्भावकः यथा
वृत्तेति ॥ इत्यादि ।

End.

यवच्चेदिति शब्दाभावोपि भूयस्त्वायामित्यादौ तदध्याहारात् शब्दस्याभिधेय-
ग्रन्थलं कल्पं यत् तेनाध्याहारस्तत्र लक्षणया स्वरूपोपस्थापने
प्रथमेवेतिदिक् । इति शब्दवादः समाप्तः इति ।

Colophon.

श्रीकालीचरणोपान्ते भक्तिरस्तु सदा मम ।

विषयः । लिङ्गार्थाविर्भावकत्वपदार्थाविर्भावकत्वप्रकाशकप्रकृतिप्रत्ययादिना शब्दानां स्वरूपलक्षणरूपणम् ।

No. 300. शान्तिशतकटीका By विद्याविनोदचार्थचूडामणिः .

Substance, country-made paper, 18×3 inches. Folia, 22. Lines, 6 on a page. Extent, 500 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1676. Place of deposit, Dinājpur, Pandit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Prose. Correct.

Beginning. आदौ पचद्वयं नास्ति । इदानीमात्मनः पाण्डित्यं निन्दयन् ऐश्वर्यं कटाक्ष-
यति क्लेति । ते क्षौणीभुजः राजानः वयमपि विद्वांसः क्षौणीभुजः
इत्यादि ।

End. तेषामावश्यकता जन्मजराविद्योगं मरणं दृष्ट्वा स्थितस्य चासौ नोत्पद्यते
न जायते यतःजन्म उत्पत्तिः जरा वार्द्धक्यं विद्योगः दृष्टविच्छेदः मरणं
दशाविशेषः समाचारद्वन्द्वः सर्वद्वन्द्वो विभाषयैकवद्भवतीति ॥ *

Colophon. इति श्रीविद्याविनोदाचार्यचूडामणिकृतशान्तिशतकटीकायां चतुर्थ-
परिच्छेदः ॥ समाप्तश्चायं ग्रन्थः ॥ शक १६७६ ॥

विषयः । शान्तिशतकस्य व्याख्यानं ।

No. 301. शिक्षाभाष्यं or शिक्षाप्रकाशः . Substance, country-made
paper, 15×5 inches. Folio, 9. Lines, 9 on a page. Extent, 180 slokas.
Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Gobinda
Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. ज्योतिर्वाकरणं इन्द्रः कल्पशिखानिर्गन्तयः ।
नेचास्यपादो नः कर्णावस्य तं सततं नुमः ॥
व्याख्याय पिङ्गलाचार्यस्त्रिवाण्यादौ यथायथं ।
शिखां तदीयां व्याख्यास्ये पाणिनीयानुसारिणीं ॥

End. स्वर्गे व्याप्नोति वा । द्विर्वचनं शिखाध्यायसमाप्त्यर्थं । विकृतिइन्द्रस्य ×
× × सममपरवत्त्वं एतं अर्द्धसमा अर्द्धे इत्यधिकृत्य अपरवत्त्वं ×
× × औज्याविति लक्षणस्त्रिवात् ।

Colophon. इति शिक्षाप्रकाशः समाप्तः ।

विषय । वर्षानामुच्चारणप्रकारकथनम् ।

No. 302. शिवशतनामस्तोत्रं (महालिङ्गेश्वरतन्त्रोक्तं). Substance, coun-
try-made paper, 10×2½ inches. Folio, 6. Lines, 6 on a page. Extent,
75 slokas. Character, Bengali. Date, S.K. 1776. Place of deposit,
Zilla Midnapur, Post Garveta, Grām Khunverā, Paṇḍit Hārānchandra
Tarkavāgīsa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीरामः ।

ॐ अस्य श्रीशिवशतनाममहास्तोत्रस्य श्रीनारद ऋषिरनुष्टुप्कन्दः श्रीसदा-
शिवो देवता ॐ नमः शिवायेति महाबीजं ह्रीं शक्तिः नमः कौलिकं
मम सर्वबीजैष्ठसिद्ध्यर्थं जपे विनियोगः । इत्यादि ।

End.

एतज्ज्ञानं मद्देशानि पाषण्डे मा वदेत् क्वचित् ।

सूक्ष्माय भक्तिहीनाय दुष्टाय सुदुरात्मने ॥

शिवभक्तिविहीनाय शक्तिनिन्दापराय च ।

न प्रकाशं महादेवि प्रकाशाच्छिवज्ञा भवेत् ॥

शिष्याय भक्तियुक्ताय शिवविष्णुपराय च ।

शतनाममहास्तोत्रं तस्मै देयं मद्देश्वरि ॥

Colophon.

इति महालिङ्गेश्वरतन्त्रे श्रीशिवपार्वतीसम्वादे शिवस्य शतनामस्तोत्रं
समाप्तं ॥ ॐ तत् सत् ॥

यद्भक्तं परिभ्रष्टं मात्राहीनञ्च यद् भवेत् ।

पूर्णं भवतु तत् सर्वं त्वत्प्रसादान्मद्देश्वरः ॥

शकाब्दाः १७७६ । ११ । १६ । लिपिरियं श्रीरामतारणशर्माः ॥

विषय । श्रीमहादेवस्य स्तुतिकथनं ।

No. 303. शिवसहस्रनामस्तोत्रं (उमायामलौयं) . Substance, country-
made paper, 16×4 inches. Folio, 3. Lines, 10 on a page. Extent,
120 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla
Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtārāṇa
Siromaṇi. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

श्री श्री ॐ नमः शिवाय ।

देवुवाच ।

ॐ देव देव महादेव ज्ञानसिन्धो ह्रपामय ।

यत्ते नामानि गुह्यानि पवित्राणि शुभानि च ।

तन्मे कथय मे देव यदि स्नेहोऽस्ति मां प्रति ॥

श्रीशिव उवाच ।

तानि ते कीर्त्तयिष्यामि भुक्तिमुक्तिकराणि च ।

गोप्यानि सर्वतन्त्रेषु न देयानि प्रथमजने ॥ इत्यादि ।

End. क्रूररोगा घोरसत्त्वा अलक्ष्मीः कालकीर्णकाः ।
 पठनाद् यस्य नश्यन्ति साधकस्य न संशयः ॥
 वारमेकञ्च योऽधीयादश्चमेधफलं लभेत् ।
 जपे होमे तथा दाने यदि देवार्चने तथा ॥

Colophon. इति उमायामले हरगौरीसंवादे परमशिवसहस्रनामस्तोत्रं समाप्तं ।
 ॐ तत् सत् ।

विषय । शिवस्य सहस्रनामस्तुतिकथनं ॥

No. 304. शुकरहस्योपनिषत् . Substance, country-made paper, 11×4½ inches. Folio, 3. Lines, 12 on a page. Extent, 100 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. अथातो रहस्योपनिषदं व्याख्यास्यामः । देवर्षयो ब्रह्माणं संपूज्य प्रणिपत्य
 पप्रच्छुः भगवन्नस्माकं रहस्योपनिषदं ब्रुहि इति सोऽब्रवीत् ।
 पुरा यासो महातेजाः सर्ववेदतपोनिधिः ।
 प्रणिपत्य शिवं साम्बं कृताञ्जलिर्वाच च ॥
 End. पुत्रेण सहितः प्रीत्या परानन्दमुपेयिवान् ।
 यो रहस्योपनिषदमधीते गुर्वनुर्गन्हात् ॥
 सर्वपापविनिर्मुक्तः साक्षात् कैवल्यमश्नुते ॥
 इत्युपनिषत् ॥

Colophon. इति शुकरहस्योपनिषत् समाप्ता ।

विषय । यासश्चक्रसंवादमभिमुखीकृत्य ब्रह्मविद्योपदेशः ।

No. 305. शुद्धिदीपिकाप्रकाशः By विष्णुदासदत्त . Substance, country-made paper, 13×3 inches. Folia, 86. Lines, 7 on a page. Extent, 2,000 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1636. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācārya. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

श्लिष्टमात्रं कमलया वन्दे कमलशायिनं ।

हरिं हेमा प्रसक्तस्य तुल्यं मरकताश्मनः ॥

नभोनदीकोकनदं जनानां ।

नेत्रापस्त्योरपहारकाञ्चनं ॥

सरोजशोभाकरकान्तिमण्डलं ।

द्दिवापतेर्मण्डलमाश्रयामि ॥

शिष्टानामथमाचारो यदभिमतदेवतानमस्कारपुरःसरमभिमतार्थसिद्धिं
वाञ्छन्ति तदथमपि महीन्नापनीयाचार्यश्रीश्रीनिवासो ज्योतिःशास्त्र-
सूर्यकर्तृकलात् ग्रहराजत्वाच्च सभासदाद्याशीर्वाद्बालेन रविं सुवन्नाच्च
दृष्येति । इत्यादि ।

End.

अधुना स्वग्रन्थस्यान्यग्रन्थादुपादेयत्वाच्च । सुविस्तरादिति । अतिविस्तर-
ज्योतिर्ग्रन्थात् श्रीश्रीनिवासनाम्नाचार्येण उद्धृतां संचेपेण गृहीतां इमां
शुद्धिदौपिकां सुशिक्षिता अभियुक्ताः शिष्या विधत्तु धारयन्तु । × ×
× × × × × × × × × × × ×
तथाहि दृष्टज्जातके जातकविचार एव । अथ ग्रन्थे तु सर्वकर्मविधानं
संचिष्योक्तमिति ।

शूद्रद्वारा कविहार्दतो वा

निष्पाद्यवस्तुश्रुतिगोचराद्वा ।

वितन्यमानां कवयः कृतिं मे

चेतःप्रदानेन पवित्रयध्वं ॥

Colophon.

इति श्रीविष्णुदासदत्तकृतायां दौपिकाप्रकाशाख्यायां यात्रादिनिर्णयो
नामाष्टमोऽध्यायः । समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

रसकालर्तुभूसंख्ये शकाब्दे चापगे रवौ ।

लिखिता पुस्तिका ह्येषा भूवनेश्वरशर्मणा ॥

विषयः । श्रीनिवासकृतशुद्धिदौपिकाया व्याख्यानं ।

No. 306. शुक्लप्रदीपविवरणं By सुन्दरराज. Substance, country-made paper, 12 × 4 inches. Folia, 25. Lines, 11 on a page. Extent, 825 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1817. Place of deposit, Benares City, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance old. Prose. Correct.

Beginning.

आपस्तम्बेन योयं अरञ्चि भगवता शुक्लसंज्ञोगभीरः,

प्रज्ञायै तस्य भाष्यप्रभृतिषु कथितं विस्तृतं वीक्ष्य कृतं ।

संचिष्योद्बोधनार्थं कुशिककुलनिधिसाधवार्थस्य यदुः,
 पुनः शुल्वप्रदीपं विवरणमधुना सुन्दरी निर्मिसौते ॥
 विचारयोगान् व्याख्यास्यामः, विचारो विचरणं, चतुरश्रदिरूपेण भूमेः
 करणं, तस्य योगाः उपायाः ।

End. पूर्वेषां कृतत्वात् यज्जितश्चेत्तत् बोधायनेन । अश्वमेधः प्राप्तयेत् आचार
 जर्द्धविधामभ्यसेत् ? नेतरदाद्रियते । आदित्येदाहरेत् आहृत्य कृतान्नात्
 प्रत्याददीतेति ॥

Colophon. इति सुन्दरराजीये शुल्वविवरणे शुल्वप्रदीपे षष्ठः पटलः शुभमस्तु
 संवत् १८१७ माघशुक्लप्रतिपदि-गुरौ जयरामेण लिखितं ।

विषयः । आपलम्बविनिर्मितशुल्वसूत्रव्याख्या ।

No. 307. ऋग्वेदीयश्राद्धप्रयोगः . Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 19. Lines, 7 on a page. Extent, 190 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

ओम् आचम्य पवित्रसज्जितः प्राणानायम्य पवित्रं ते विततं ब्रह्मणस्पते
 प्रभूर्गावापि पर्येषि विश्वतः । अतस्त तनूनं तदामो अश्रुते, कृतास इदं च-
 नस्तत् समाशत जर्द्धकेशी ।

End. वषट् ते वास आक्षणेभि तन्मे जुषस्व × × × पिविष्टद्वयं वर्द्धन्तु लासुष्टु-
 तरोगिरो मे यूयं पात स्वस्तिभिः सदा नः ।

Colophon. इति श्राद्धयज्ञप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । ऋग्वेदीयश्राद्धकथनम् ।

No. 308. श्राद्धवादाद्यः . Substance, country-made paper, 15×3½ inches. Folia, 25. Lines, 7 on a page. Extent, 800 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1800. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Bhaṭṭagrām, Paṇḍit Ramhṛdaya Bhaṭṭācāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

प्रणम्येत्यादि मङ्गलाचरणविशेषविचारस्तु प्रायश्चित्तवादाद्यैः अनुसन्धेयः ।
 पार्वणादिश्राद्धतत्त्वं पार्वणादिप्रतिपादकस्मृतिवचनस्य तात्पर्यविषयीभूतार्थं
 वक्ति निरूपयतीत्यर्थः । ननु पार्वणस्य स्वशब्देन निर्देशः आभ्युदधिकारेः
 कथं आदिपदेन निर्देशः । ज । सकलश्राद्धमध्ये पार्वणस्य प्रधानत्व-
 ज्ञापनार्थं पार्वणस्य स्वशब्देन निर्देशः । अन्येषामपि आदिपदेन तेन
 पार्वणः प्रकृतिः अन्यो विकृतिः यच्च तु श्राद्धकरणसुक्तं तच्च पार्वणं कर्त्तव्य
 मितिभावः । इत्यादि ।

End.

अथ केचित् एकोद्दिष्टं नान्यद्वारा कारयितव्यमित्यत्रापि गोवर्जनेतरत्वेन
 विशेषणौयमित्युक्तावपि न कदाचित् सगोत्रायेति विशेषणात् सगोत्रै-
 कोद्दिष्टं × अगोत्रजद्वारा, मातामहादेरेकोद्दिष्टन्तु अगोत्रद्वारापि
 करणीयमित्याहुः । अपरेतु वचने सगोत्रायेति विशेषणं × × वपि एकोद्दिष्टं
 नान्यद्वारा कारयितव्यमित्यत्रापि गोवर्जनेतरत्वेन विशेषणौयमिति स्मार्त्त-
 व्याख्याने सामान्यैकोद्दिष्टनिवेशात् मातामहादेरेकोद्दिष्टमपि अगोत्रजद्वारा
 न कार्यमित्याहुः वस्तुतस्तु पूर्वमतं समीचीनं वचनबलादिति गुरुचरणाः
 पार्वणादिश्राद्धन्तु गोवर्जागोत्रजद्वारा कर्त्तव्यमित्युभयमतसिद्धं ॥

Colophon.

इति श्राद्धवादार्थः समाप्तः । शकाब्दाः १८०० तारिख १० श्रावण ।

विषयः । श्राद्धतत्त्वोपवादावलीनां सम्यग्विचारः ।

No. 309. श्रीकृष्णकवचं. Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 2. Lines, 12 on a page. Extent, 70 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā, Ayodhyā, Raghunathvāṭī, Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ रामः । अथ कृष्णकवचं ।

भगवन् सर्वधर्म्मज्ञ कवचं यत् प्रकाशितं ।

चैलोक्यमङ्गलं नाम कृपया कथय प्रभो ॥

सनत्कुमार उवाच ।

शृणु वक्ष्यामि विप्रेन्द्र कवचं परमाद्भुतं ।

नारायणेन कथितं कृपया ब्रह्मणे पुरा ॥

ब्रह्मणा कथितं मद्यं परं क्षेच्छाद् वदामि ते ।
 अति गुह्यतरं तत्त्वं ब्रह्ममन्त्रौघविप्रचं ॥ इत्यादि ।
 कवचस्य प्रसादेन जीवन्मुक्तो भवेन्नरः ।
 त्रैलोक्यं क्षोभयत्येव त्रैलोक्यविजयी भवेत् ॥
 इदं कवचमज्ञात्वा भजेद् यः पुण्योत्तमं ।
 शतलक्षप्रजप्तोऽपि न मन्त्रः सिद्धिदायकः ॥

End.

Colophon. इति सनत्कुमारतन्त्रे त्रैलोक्यमङ्गलं श्रीछण्णकवचं समाप्तं ॥
 विषयः । श्रीछण्णस्य कवचं ॥

No. 310. श्रीछण्णस्तोत्रं. Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 10. Lines, 6 on a page. Extent, 300 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Telivani. Appearance, fresh. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगोपालाय नमः ।

यं वेद वेदविदपि प्रियमुन्दिराया
 यन्नाभिनीरवद्वर्गभैरवो न धाता ।
 गोपालवाल्लललना वनमालिनं तं
 गोधूलिधूपरशरीरमरीरमनां ॥
 कनककमलभालः केशिकंसादिकालः
 समरभूवि करालः प्रेमवापीमरालः ।
 अखिलभूवनपालः पुण्यवल्लीप्रवालः
 खलु भवतु विभूत्यै नन्दगोपालवाल्लः ॥ इत्यादि ।

End.

अद्वैतवैथिपथिकैरपास्याः
 खानन्दसिंहासनलब्धदीपाः ।
 चठेन केनापि वयं शठेन
 दासीछता गोपधूविठेन ॥
 न वयं कवयो न तार्किका
 न च वेदान्तनितान्तपारगाः ।
 न च वादनिरासकाः परं
 कपटाभीरुकिशोरकिङ्कराः ॥

अथे मनो दुराचार विषयानुपसेवसे ।

गोविन्दे परमानन्दे सुकुन्दे किं न लीयसे ॥

Colophon. इति वैष्णवचूडामणिसहामहोपाध्यायश्रीवित्त्वमङ्गलभूदेववरविरचितं
श्रीकृष्णस्तोत्रं समाप्तं ॥

विषयः । श्रीकृष्णस्य स्तुतिकथनं ।

No. 311. श्रीविद्याया ऐश्वर्यादिस्वरूपाख्यं स्तोत्रं . Substance, country-made yellow paper, 12×3 inches. Folia, 4. Lines, 5 on a page. Extent, 120 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgiśa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः परमदेवतायै ।

ऐश्वर्यं श्रैष्ठ्यं चैतनं शशधरलसितं वीजमत्यन्तगुह्यं

जङ्गोवा मूर्खो वा यदि जपति जनः प्रत्यहं श्रद्धाचेताः ।

जिह्वाये तस्य वाणी विहरति च सदा गेहमध्ये च लक्ष्मी-

श्विरङ्गीवन्मूक्तः स भवति सदा सत्प्रसादाद् भवानि ॥ (?)

प्रचण्डाद्यं मातर्वसुमतिरहितं वैष्णवी अर्कधृतं

सुगुप्तं मन्त्रेण सदि लभति कश्चित् पुण्यवान् श्रद्धाचेताः । (?)

धरण्यां धन्योपि प्रवसति च सदा कामिनी कामसङ्गां

स दीर्घायुः श्रीमान् त्रिभुवनविजयी सौख्यमोक्षं लभेच्च ॥ इत्यादि ।

End.

मनस्वं कल्याणि त्वमसि परमात्मा परतरा ।

जगत्प्राणो मातस्त्वमसि गगनं त्वं ऊतवद्भः ॥

धरित्री त्वं दुर्गे धरणिधरकन्ये वनमयी- ।

स्तुतिः का ते मातस्त्रिभुवनमङ्गले सुन्दरि परे ॥

महापुण्ये कन्ये धरणिधरकन्ये मनुमये ।

जगद्वन्द्ये सन्धेः सकलगुणह्रीने गुणमये ॥

अथे तारे सारे ह्रस्वद्वन्द्वारोहज्वलकरे ।

लपापारावारं मयि वितर दीनेऽमृतमपि ॥

Colophon. इति श्रीकृष्णे श्रीश्रीविद्याया ऐश्वर्यादिस्वरूपाख्यं स्तोत्रं समाप्तं ।

विषयः । श्रीविद्याया ऐश्वर्यादिख्यापनं ।

No. 312. श्रीसूक्तन्यासः. Substance, country-made paper, 8×3 inches. Folia, 1. Lines, 16 on a page. Extent, 40 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ श्रीसूक्तन्यासो लिख्यते ओम् द्विरण्वर्णमिति पञ्चदश × × सूक्तस्य
श्रीदेवता कर्दमानन्दचिह्नीतेन्द्रिरासुता ऋषयः आद्यास्त्रिखोऽनुष्टुभः, ततः
एकाप्रसारपंक्तिः ।

End.

आनन्दकर्दमश्चैव चिह्नीत × × व विश्रुताः ऋषयः ते त्रयः पुत्राः लं
श्रीदेवौ × × × देवता । श्रीवर्चसं इति श्रीसूक्तन्यासः समाप्तः ।

Colophon.

× × × × ×

विषयः । लक्ष्मीसूक्तमन्त्रन्यासः ।

No. 313. श्रौतोपयोगिकारिका. Substance, country-made paper, 10×4 inches. Folia, 14. Lines, 9 on a page. Extent, 252 ślokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

अग्निहोत्रं सुनिश्चेष्ट यस्मिन् देशे प्रवर्तते ।
दशयोजनविस्तीर्णं काशीक्षेत्रं तदुच्यते ॥

End.

कुलालचक्रघटितं आसुरं ऋण्यं स्मृतं ।
तदेव चक्रघटितं स्यात्वादि खलु देवतं ॥

Colophon.

इति श्रौतोपयोगिकारिका समाप्ता ।

विषयः । श्रौतकर्मण्युपयोगिपदार्थकथनम् ।

No. 314. षट्कर्मलक्षणं. Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 50 ślokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavagiśa. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

अथ षट्कर्मलक्षणं । शारदायां ।
 अथाभिधास्ये तन्नेऽस्मिन् सम्यक् षट्कर्मलक्षणं ।
 सर्वतन्त्रानुसारिण प्रयोगफलसिद्धिदं ॥
 शान्तिवश्यस्तम्भनानि विद्देशीच्चाटनस्तथा ।
 मारणं तानि शंसन्ति षट्कर्माणि मनीषिणः ॥
 स्वदेवतादिक्पालादीन् ज्ञात्वा कर्माणि साधयेत् ।
 रत्नौ-वाणी-रमा-ज्येष्ठा-दुर्गा-काली यथाक्रमात् ॥
 षट्कर्मदेवताः प्रोक्ताः कर्मादौ कर्मसिद्धये ॥ इत्यादि ।

End.

सर्वकार्येषु सौवर्णं क्रूरे स्यात् प्रेतकर्पटं ।
 त्रिगङ्गं शान्तिके प्रोक्तं पद्मगयन्तु वश्यके ॥
 सर्वकार्येषुऽष्टगन्धः स्यात् क्रूरे चाष्टविधानि च ।
 शान्तिके लेखनीं दूर्वां वश्यादौ शिखिपुच्छिका ॥
 गृहेषु शान्तिकर्म स्यात् वश्यश्च चण्डिकागृहे ।
 देवालयेषु सर्वाणि श्मशाने क्रूरकर्म च ॥
 सर्वार्थाः प्रथमे यामे शान्तिकर्म समारभेत् ।
 तदा शान्तिं लभेद्धीमान् सत्यं हि सुरवन्दिते ॥

Colophon. इति षट्कर्मलक्षणं समाप्तं ।

विवरणः । तान्त्रिकप्रसिद्धशान्तिवश्यादिषट्कर्माणाम् लक्षणनिरूपणं तेषां देवतादिनिर्देशः
 तेषां प्रयोगक्रमश्च ।

No. 315. घण्टवतिश्राद्धनिर्णयः. Substance, country-made paper, 8×8 inches. Folia, 2. Lines, 7 on a page. Extent, 30 ślokas. Character, Nagari. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

अथघण्टवतिश्राद्धनिर्णयः ।

तानि च अमामनुश्रुगक्रान्तिव्यतिपातमहालयाः ।
 अन्वेष्टयं च पूर्वद्युः पञ्चवत्यः प्रकीर्तिताः ।

End.

अथ तर्पणं, अष्टकान्वष्टिका पूर्वद्युः आक्षेपे षोडशदिनव्यापिमहालयेषु
 आक्षेपे इतरवादीसंपाते तु आक्षेपे तर्पणनिर्णयः अन्यत् सर्वमन्यतो
 ऽवगन्तव्यमिति संचेपः ।

Colophon. × × × × × .

विषयः । षष्ठ्यतिश्राद्धविधिः ।

No. 316. संहितासूचं. Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 13. Lines, 10 on a page. Extent, 150 slokas. Character, Nāgari. Date, Samvat 1855. Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. यथनूनं वादो अर्थं गन्तानूनं असामिभिमसतः गन्तानो यज्ञं आगन्तामारि-
थन्यता आनो अथ स मनस इति षट्पदकाले गन्तृस्त्ररेण । नान्या-
युवत् । एतं ते स्तोमं तु विजातविप्रः वस्त्रेव भद्रा विरश्मिने वज्रिणे चत्वारि
अतर्चं मकारेण चतुर्थं अकारवर्जे ।

End. विशां कृष्टिरसि मानुषीणां अन्यत्र मानुषाणां . सेनाजुषां न्यूहतुः ।

Colophon. इति संहितासूचं समाप्तं संवत् १८५५ ।

विषयः । संहितालक्षणानि विस्तारेण उक्तानि ।

No. 317. संहितोपनिषद्विवरणं. Substance, country-made paper, 16×5 inches. Folia, 61. Lines, 11 on a page. Extent, 2100 slokas. Character, Nāgari. Date ? Place of deposit, Benares City, Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. एषपन्था इत्याद्या बह्वृचब्राह्मणोपनिषत् तस्या इदं विवरणं अल्पग्रन्थं
सुखावबोधार्थमारभ्यते । उपनिषदित्युपनिषद्विषयस्य सदेः क्विन्तस्य विशरण-
गत्यवसादनार्थस्य रूपमाचक्षते । विशेषेण चोपनिषच्छब्दवाच्यान्तविद्या,
तादर्थ्यात् ग्रन्थोऽप्युपनिषत् ।

End. अथानन्तेवासिलविशेषणात् संयत्सरवासिनोऽर्थप्राप्तं शिष्यत्वं इति, तथापि
प्रवक्तुरशिष्यस्यैव नित्यप्राप्तिस्तथाच । यो बालं विज्ञातुं स्यान्मेधाविने
तपस्त्रिने वेतौत्येवं आचार्याः विद्याप्रवक्तारो मन्यन्ते द्विवचनं त्वशेषोप-
निषत्समाप्तिदर्शनार्थं ।

Colophon. इति श्रीमच्छंकरभगवत्कृतौ संहितोपनिषद्विवरणं समाप्तं ।

विषयः । संहितोपनिषद्वाङ्मयः ।

No. 318. **संक्षिप्तसारे छदन्तटिप्पनी**. Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page. Extent, 800 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1742. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Paṇḍit Hārāncandra Tarkavāgīśa. Appearance, fresh. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

शतुःशकारकरणसायच्छदिति सिद्धये ।

वृधातुक्कादिरस्य स्यादच्छादेशः परे × × ॥

तच्चातीति न कर्त्तव्यं गोष्ठ इत्यत्र दूषणात् ।

तिष्ठन्तीति तदा न स्याद् यदि च स्यात्तकारवान् ॥

शाला × × × × च्छानः शीले विज्ञेय एव दिक् ॥

दिशिति यद्यत्र च्छानः कृतः स्यात् तदा चासेः शानः स्यादीदित्यत्र
लिङ्गदतिदिष्टस्यापि ग्रहणस्यादित्यर्थः । इत्यादि ।

End.

मध्या । मध्यञ्च तत् दिनश्चेति कर्मधारय इति ननु वर्णस्य वर्णेनेत्यत्र
अवयववृत्तिसमुदायवृत्तयोः समासावयमेव निराकरिष्यति । तत् कथमेत-
दिति तच्चैव व्याख्यास्यामः । × × तैल पूर्वात् पातात् अस्मिन्नेव
प्रत्यय इति न प्रत्यय इत्यर्थः । शाने । एकाञ्जि जन्नादित्यतोऽम् कथं
नानुवर्त्तते सन्निहितत्वात् । इत्यादि ।

Colophon.

समाप्तेयं छदन्तटिप्पनी । श्रीश्रीरामः शरणं । श्रीदुर्गा ॥ शकाब्दा १७४२
तारिक २५ भाद्र ।

विषयः । संक्षिप्तसारीछदन्तप्रकरणव्याख्याया व्याख्यानं ।

No. 319. **संक्षिप्तसारे व्याकरणादर्शे सुवन्तपादविवरणं** By वंशीवदन . Substance, country-made paper, 16×4 inches. Folia, 32. Lines, 6 on a page. Extent, 850 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1243. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Sripati Bhaṭṭāchāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीश्रीराधाकृष्णाय नमो जयति ।

श्रीरामं जलदश्यामं जितकामं तनूत्रिया ।

रत्नसिंहासनासीनं ज्ञानसुद्राकरं भजे ॥

लश ॥ शतुः शकारकरणमित्युच्छदिति सिद्धये
 षष्ठ्यातुर्कादिरस्य स्यादच्छादेशः परे शिति ।
 तत्रातौति न कर्तव्यं गोष्ठ इत्यत्र दूषणात्
 तिष्ठसीति तदा न स्याद् यदि च स्यात्तुकारवान् ॥ इत्यादि ।

End.

खादौ । आदित्यऽल्लाऽदिति कृते प्रथमं सन्धिकार्याभावे अष्टाभिरित्यत्र
 भिस् ऐसादेशः स्यात् प्रसिद्धास्तु अत्र अङ्ग परत्वानु × × × ×
 स्थाने आदिधानाभावे अष्टाभिरिति न स्यादित्यपि दोषमाहः । तन्न यद्यत्र
 × × स्थानी स्यात्तदा × × पीत्येके इत्यनेन साष्टेतिपदं न स्यात्
 किन्तु साष्टनौति । अथ । प्रियाष्टाभिति टीकायां नास्तीप्रकृतिदीर्घा-
 दिति तु निषेधः ।

Colophon.

इति वंशौवदनकविचन्द्रविरचिते व्याकारणादर्शे सुवन्तपादविवरणो नाम
 षष्ठः किरणः ।

चिन्त्यं प्रसादसुद्धृत्य पुस्तिकेयं सुसङ्गता ।
 कृता श्रीकविचन्द्रेण वंशौवदनशर्मणा ॥
 शकाब्देऽनलवेदमिव विमिते मासे तथाषाष्टके ।
 पक्षे चापितु कृष्णे प्रभृतिथौ वारे तथा भूमिजे ॥
 नत्वा राघवपादपद्मयुगलं श्रीजानकीसेवितं ।
 ग्रन्थं संलिखति क्रमेण सुकृतौ श्रीरामचन्द्रः सुधीः ॥

विषयः । संचिन्तसारौयसुवन्तपादव्याख्याया व्याख्यानं ।

No. 320. संचिन्तसारौयकारकपादटिप्पनी By वंशौवदन . Substance,
 country-made paper, 13×3 inches. Folia, 25. Lines, 8 on a page.
 Extent, 800 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1748. Place of
 deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit
 Śrīpati Bhaṭṭāchāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

× × × × × कल्पद्रुमकल्पजल्पनं ।

× × दूर्वादलक्ष्मणं श्रीरामं प्रणमाम्यहं ॥

क्रिया सर्वकारकाणां निरूपिका ।

प्रष्टव्यं च निष्टव्यं च कारकाणां य ईश्वरः ।

अप्रयुक्तः प्रयुक्तोवा स कर्त्ता नाम कारकं ॥

इत्तीश्वरत्वेन च प्रधानत्वात् कर्त्तुः प्रथमं लक्षणमाह विभक्तिविभजनोपाय-
तया कर्त्तादिलक्षणानां व्याकरणाङ्गलमित्यादि ।

End.

अतएव यत् × × × × × भावकर्मणोरात्मने इति कश्चिद्दृश्यते
तज्जिपिकरप्रमादादेव । अनुदा × × आत्मनेपदमित्यतस्तवानुदत्तिरिति ॥

श्रीवंशीवदनं विशिष्टविनयं विद्वज्जनप्रीणनं ।

सूते राघवसती सती सतिमती श्रीमान् वशिष्ठः स्वयं ॥

व्याकारे क्रमदीश्वरेण रचिते श्रीनन्दिना शोधिते ।

गोयीचन्द्रकृते च तद्विरचिते पादो गतः पञ्चमः ॥

शक्राब्दः १७४८ ।

विषयः । गोयीचन्द्रकृतकारकटीकाया व्याख्यानम् ॥

No. 321. संक्षिप्तसारकारकपादटिप्पणी (सारार्थदीपिका) By गोपाल-
चक्रवर्त्ती. Substance, country-made paper, 16×3 inches. Folia, 34.
Lines, 8 on a page. Extent, 1,500 slokas. Character, Bengali. Date
S.K. 1747. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grāma
Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhaṭṭācāryya. Appearance fresh.
Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो रामाय ।

क्रिया ॥ ननु प्रकृतिप्रत्ययादिविभागपरिकल्पनया शब्दशासनं व्याकरणं ।
तद्भिन्नत्वात् कथं क्रियासुख्यप्रयोजकादेर्याकरणत्वं अचोच्यते सुप्रत्यय-
नद्विधायकं लक्षणं विधास्यमानं कर्त्तादिसंज्ञां विना न सम्भवतीति
तद्विन्नत्वात् कर्त्तादिलक्षणानामपि व्याकरणत्वं एवं सत्यधिकारप्राप्तस्य
नान्न एव कर्त्तादिसंज्ञां विदधत् कर्त्तृधौनयापारत्वात् कारकाणां कर्त्तुः
प्राधान्यमतस्तज्जक्षणमेव प्रथमसम्भिदधाति । क्रियानिमित्तं कारकमिति ।
इत्यादि ॥

End.

षष्ठी । कश्चित्पदोपादानात् अर्थान्तरे च परे इत्याद्यर्थं सप्तम्यादिविषये
लक्षणाभावाद् व्यवस्थापको विधिरयं वाच्यः ॥

गोयीचन्द्रकथासुभाषितरामास्त्राय यलाचिरा

दालोक्याष्टिखण्डिप्पणी गुणसतं समग्रविभा × × × ॥

श्रीलश्रीकविचन्द्रपादकमलध्यानकतानो × × ।

कारकटिप्पणीं कृतिमुदे गोपालवन्द्यः सुधीः ॥

Colophon.

इति श्रीकविचन्द्रचरणारविन्दानन्दित × × × श्रीगोपाल-
चक्रवर्त्तिरिवचितायां सारार्थदीपिकायां कारकटिप्पणी समाप्ता ।

श्रीश्रीजाने दद्याधाने चरणामयुगे तव ।

श्रीचलधरकृतिना लिपिरिषा समर्पिता ॥

शकाब्दाः १७४७ ॥

विषयः । कारकटीकायाः व्याख्यानं ॥

No. 322. संचिप्रसारटिप्पणी (सारार्थदीपिका) (तिङन्तपादस्य). Sub-
stance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 99. Lines, 8 on a page.
Extent, 2150 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1743. Place of
deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grāma Khunverā, Paṇḍit Harāṇa
Candra Tarkavāgiṣa. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

यस्मिन्नसञ्जगदिदं सदिवावभाति ।

भोगीव × सकलपद्दितोपि × ॥

यस्तद्गुणैः खमिव चिन्मय एक एतत् ।

तस्मै नमोऽद्भुतमयाय महेश्वराय ॥

सकलविषयव्यापकत्वात् सन्निपादमभिधाय पदशसनं व्याकरणमिति
श्रवणात् सकलपादानां धातुसकलत्वात् धातुप्रत्ययसारभमाणस्तिङो वाक्य
समापकत्वेन प्राधान्यात् तिङन्तमेवाभिदधत् वर्त्तमानकालस्य पुरोवर्त्तितया
सान्निध्यात् तिङ्शब्देनाख्यातत्वप्रसिद्धा लङादयो व्यपदिश्यन्ते इति मन्वा-
नश्चेति वर्त्तमानकालीन-लट्-लृट्-लृणमाह । धातोरित्यादि । इत्यादि ॥

End.

यस्य × × × × × कर्त्तरि विहितो × × कर्म
कर्त्तरि भवत्येवेति पूर्वे × × × × × कर्मकर्त्तरि
कर्तृत्वस्य विद्यमानत्वादिति भावः ।

विशेषविज्ञानपरा मत्सरा (?)

व्याख्यानमेतत् कलयन्तु सन्ततं ।

मया पुनस्तेषु कृतोऽयमञ्जलि

ईदृशं वचोनेह्यविभाव्य मामकं ॥ (?)

श्रीमद्भिः कविचन्द्रपादकमलैराचार्यपञ्चाननै-
 रन्यैर्वा यदवाचि कुचचिदथो विद्याविनोदेन च ॥
 तत् सर्वं कल्यन्तु निर्मलधियः सन्तोऽव संचेपतो
 यत्तन्यद्विष्टं मयेदमखिलं गृह्णन्तु सारार्थिनः ॥
 युक्तं नोक्तमिदं पूर्वैरितीषांकलुषं वचः ।
 को हि शब्दाश्लेषः पारमगादेकं विनेश्वरं ॥

Colophon. इति श्रीकविचन्द्रचरणारविन्दनिःस्यन्दमानमकरन्दमधुव्रतगयधद्वन्द्यघटीय-
 कुलप्रसूत श्रीगोपालचक्रवर्तिविरचितायां सारार्थदीपिकायां द्वितीय-
 स्तिङ्गनपादः समाप्तः × × × × × × ×
 शकाब्दा १७४३ ।

विषयः । संचिप्तसारौयतिङ्गनप्रकरणव्याख्याया व्याख्यानं ।

No. 323. संचिप्तसारसुवन्तटीकादीधितिः By रामेश्वरतर्कालङ्कार. Sub-
 stance, country-made paper, 15×3 inches. Folio, 24. Lines, 11 on a
 page. Extent, 1000 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of
 deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grāma Khunverā, Late Paṇḍit
 Sripati Bhaṭṭācāryya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

लुक् ॥ अथास्य सकलविषयथापकत्वात् ग्रन्थादौ करणं युक्तमिति चेन्न
 खतन्त्रेणोर्निधनं मशक्यत्वादिति केचित्, वयन्तु कारकपादे नाम्नः कर्वादि
 संज्ञाविधानपूर्वकं प्रथमादिसप्तविभक्तौनां प्रथमपुरुषादेश्च विधानमुक्त
 मित्यादि ।

End.

सहाद्याभिर्वर्जते इति नन्वत्र संख्यानवृत्तित्वात् कथं बद्धवचनं खतएव
 समासे पूजार्थखतिवर्जमित्यस्य प्रत्युदाहरणमेव दर्शयिष्यति । ७ । एक-
 शेषात् बद्धवचनमिति गुरवः तथाच चतुर्विंशत्यधिकशतमित्यर्थं अपरं
 आचार्यैरिष्यन्त्यादौ बोध्यं ।

Colophon. इति श्रीरामेश्वरतर्कालङ्कारकृता सुवन्तटीकादीधितिः समाप्ता ॥

विषयः । संचिप्तसारौयसुवन्तप्रकरणव्याख्याया व्याख्यानं ॥

No. 324. सङ्गीतरघुनन्दनः By दनाथसिंह (खल्लतटीकासहितः). Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 52. Lines, 13 on a page. Extent, 1900 ślokas. Character, Nāgari. Date ? Place of deposit, Tīkāri Rāṇiganja, District Gayā, Paṇḍit Raghunātha Tripāṭhī. Appearance, tolerable. Prose and verse. Incorrect.

Beginning.

श्रीजानकीवल्लभाय नमः ॥

मूलस्य । रामप्रेमपयोधिवर्द्धनविधुः शृङ्गारसारास्यदं
संसारार्णवपारतारणतरि मांघातमोदौषिका ।
विद्युद्वा सुखद्वन्द्ववर्षणकरी कादम्बिनी कायसौ
मद्धृत् कुञ्जनिवासिनीविजयतां श्रीजानकी सर्वदा ॥
श्रीसीतेविम्ब रिपुगजसिंहो जयसिंहो राजसिंहोस्ति ।
तनुते तस्य तनुजो ग्रन्थं सङ्गीतरघुनन्दनाख्यं ॥ इत्यादि ॥

टीकायाः ।

श्रीगणपतये नमः ॥

वन्दे तत् पदकमलं यस्य मकरन्दं पुनाति जगदखिलं ।

× × × × × × × ॥

नत्वा गौरीशपादाङ्गं डीका व्यङ्गार्थचन्द्रिका ।

श्रीरामरासरक्षिकविनोदाय विधीयते ॥

End.

मूलस्य । ससखी सीता सङ्गीतेक्षणसुखितशिरः × × लौ ।
विश्वनाथ × × निन्द्यते समदमदन × × * ॥
इति श्रीमन्महाराजकुमार-श्रीविश्वनाथसिंहविरचिते सङ्गीतरघुनन्दने श्री-
जानकीरघुनन्दनयोगानन्दव्यवर्णनं नामैकादशः सर्गः ॥

अतः परं खण्डितं ।

टीकायाः । श्रीजानकीरघुनन्दनस्य परमदिव्यरासवर्णनरसासर्वं निपीय कथनानर्हमपि-
विरहवर्णनं करोमीति ॥ * ।

Colophon.

इति सिद्धि-श्रीमन्महाराजाधिराजविश्वनाथसिंहकृतायां व्यङ्गार्थचन्द्रिका-
ख्यटीकायामैकादशः सर्गः ॥ अतः परं खण्डितं ।

विषयः । १ सर्गे मङ्गलाचरणं ॥ २ रामचन्द्रस्य गृहारासवर्णनं ॥ ३ रामचन्द्रस्य वसन्त-
रासवर्णनं ॥ ४ जानक्यन्तर्धानवर्णनं ॥ ५ कामवसन्तिकागमनवर्णनं ॥ ६ चारुशीलाकृत-
मानानुनयवर्णनं ॥ ७ जानकीसमागमवर्णनं ॥ ८ जानकीभूषणविधानवर्णनं ॥ ९ दोलावर्णनं ॥
१० सर्वाङ्गशोभावर्णनं ॥ ११ सर्गे जानकीरघुनन्दनसम्मीलनानन्दजनितव्यथादिवर्णनं ॥

No. 325. सन्देहदोलावलीप्रकरणम् [मागधी]. Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 9. Lines, 11 on a page. Extent, 225 ślokas. Character, Nāgari. Date, Samvat 1594. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācārya, Mahārāja Balacandra Sūri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. पङ्क्तिविन्ध्यपण्य जयं जसुं, हिरहोरमउरमाहामो,
सयनागयं वनजइतं नमो जिनेसरं वीरं ।

End. इयकथं वयसंयपयपव्वत्तरमयरणं समासेन लिहियं,
जगपवरागमजिनवज्जइसरिसिसेण ।

Colophon. इति सन्देहदोलावली प्रकरणं । संवत् १६९४. आश्विन सूदि दशमी ॥

विषयः । आत्मोपदेशच्छेन आत्मसन्देहकथनम् ।

No. 326. संन्यासिव्यासपूजा . Substance, country-made paper, 9×5 inches. Folia, 6. Lines, 12 on a page. Extent, 120 ślokas. Character, Nāgari. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance old. Verse. Correct.

Beginning. त्रैगुण्येशय नमः ।

आषाढ्यां पौर्णमास्यां प्रातःस्नानं कृत्वा चौरं विधाय स्नानं कृत्वा मध्याह्ने
स्नानं कुर्यात्, सन्ध्यां विधाय व्यासपूजास्थानं गच्छेत् ।

End. निवसन्तु सुखेनात्र गमिष्यामः कृतार्थतां,
यथा शक्तिश्च शृङ्गुषां गमिष्यामी वयं सुदा ॥
यज्ञेन यज्ञमयजमिति परेद्युर्विसर्जनं ॐ तत्सत् ब्रह्मार्पणमस्तु ।

Colophon. इति व्यासपूजा समाप्ता ।

विषयः । संन्यासिनां गुरुपादुकापूजनम् ।

No. 327. सप्तशतीप्रयोगः By नागोजीभट्ट . Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 22. Lines, 11 on a page. Extent, 500 ślokas. Character, Nāgar. Date Samvat 1810. Place of deposit, Benares, Paṇḍit Govinda Bhaṭṭa. Appearance, old. Prose. Incorrect.

Beginning. सा सविधिं ब्राह्मणे उच्यते यः कामयेत पुनर्न प्रत्याजायेद्यमिती × ×
पुनर्भुवमधिहत्य तदानुसन्धेयोऽस्या मृन्त उक्तः रानिं प्रपद्ये पुनर्भूमयो

भुक्त्यां × × × हस्तां युवतिं कुमारिणीमादित्यश्चक्षुषे वातः प्राणाद्यु
सोमो × × × श्रुत्यै शरीरमिति । अस्य रात्रौ जपमात्रात् सिद्धिः
अस्यफलं × × × ज्ञानं परं सकलं तु मोक्ष इति तत्रैवोक्तं अथञ्च
देवीविषयो मन्त्रः ।

End. अथ रत्नसूत्रस्य चतुर्ध्यायाः × × × । तत्तत्काल्यायनीतन्त्रविरो-
धादिति ध्येयं । अत्र निष्कदक्षिणा दरिद्राणां चतुःसुवर्णदक्षिणा
समर्थानां ॥

Colophon. इति श्रीशिवभट्टसूतो नागोजीभट्टकृते मार्कण्डेयपुराणान्तर्गत-सप्तशतौषाध्याने
चण्डीसौत्रप्रयोगविधिः । संवत् १८१० ।

विषयः । चण्डीपाठक्रमकथनं देवीसूक्तद्विधाख्यानञ्च ॥

No. 328. सप्तसंस्थाप्रयोगः By अनन्तदीक्षितः . Substance, country-
made paper, 10×4 inches. Folia, 42. Lines, 10 on a page. Extent, 840
ślokas. Character, Nāgar. Date ? Place of deposit, Benares City,
Bibihāṭi, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

नमामि पार्ष्वत भक्तानां सिद्धिदायकं ।

क्रियते उपकाराया वशिष्टा सप्तसंज्ञका ॥

अवणाकर्मद्या इत्यर्थः । इदानीं अवणाकर्मद्याः सप्तावशिष्टा उच्यन्ते ।

End. हस्तिकादिषु काम्यश्राद्धं हस्तिकारमतेनाष्टमीश्राद्धवत् सर्व्वं कार्य्यं । यद्वा-
शौनकोक्तरीत्या दृष्टिश्राद्धवत् इत्यष्टकाविहृतिश्राद्धप्रयोगः ।

Colophon. इति श्रीसद्यज्ञोपवीताभिधान-श्रीविश्वनाथसूनुना दीक्षिताननेन सर्व्वोप-
कारायावशिष्टसमन्तकअवणाकर्मद्यापाकसंस्थाप्रयोगः समाप्तः ।

विषयः । अवणाकर्मदि सप्तपाकयज्ञसंस्थाकथनम् ।

No. 329. सप्तपाकसंस्थाप्रयोगः (प्रयोगसारतीयः) By विश्वनाथ . Sub-
stance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 23. Lines, 9 on a page.
Extent, 460 ślokas. Character, Nāgarī. Date Samvat. 1908. Place of
deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance,
new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

इदानीमवशिष्टाः सप्तपाकसंस्था उच्यन्ते । आसां × × × ×
 × × × एताः कार्या नवेत्युक्तं प्राक् प्रायश्चित्तप्रकरणे × × ×
 स्थास्त्रीपाके प्रमाणमप्युदाहृतं तत्र ।

End.

आहं समाप्य पवित्रं ग्रन्थं विहस्य शुचिदेशे क्षिपेदाचम्य तद्द्वरेव वर्ग-
 त्रयस्य तिलतर्पणं कुर्यात् । अनुमन्त्रणादिपिण्डप्राशनान्तसर्वमन्त्रेषु
 अनूहः ज्ञेयः ।

Colophon.

इति अतिसंक्षिप्तश्रवणाकर्मादिसप्तपाकयज्ञसंस्थाप्रयोगः ।

इति श्रीमत् स्मार्तवंशोत्पद्नात्पञ्चानश्रीविश्वनाथकवे प्रयोगसाराख्ये सप्त-
 पाकसंस्थाप्रयोगः समाप्तः । संवत् १९०८ वैशाखकृष्णष्टम्याम् ।

विषयः । संक्षेपेण श्रवणादिसप्तपाकयज्ञसंस्थाकथनम् ।

No. 330. सप्तसंस्थाप्रयोगः (प्रयोगरत्नीयः) By नारायणभट्ट . Sub-
 stance, country-made paper, 8 × 5 inches. Folia, 22. Lines, 9 on a page.
 Extent, 400 slokas. Character, Nāgari. Date Samvat 1777. Place of
 deposit, Bibihāṭī, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old.
 Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

आश्वलायनमाचार्यं प्रणम्य पितरं गुरुं,
 भट्टरामेश्वरसुतो भट्टनारायणः सुधीः,
 पञ्चविंशतिसंस्कारेषूत्कृष्टा दशसंस्कृतीः
 पाकयज्ञान् सप्त शिष्टान् यत्ति शिष्टेष्टतुष्टये ।

End.

कृतिकादिषु काम्यआहं वृत्तिकारमतेन अष्टमीआहवत्सर्वं कार्यं, यद्वा-
 शौनकोक्तरीत्या वृद्धिआहवत् ।

Colophon.

इति रामेश्वरभट्टसुतनारायणभट्टकवे प्रयोगरत्ने अष्टकाविकृतिआहप्रयोगः ।

इति सप्तसंस्थाप्रयोगः समाप्तः । संवत् १७७७ . कार्तिककृष्णैकादशी ।

विषयः । द्विजातीनां सप्तविधसंस्कारकथनम् ।

No. 331. समन्तकयजुर्वेदिग्रहयज्ञाग्निस्थापनविधिः (कपिलपञ्चरात्रोक्तः).

By बृहद्वशिष्ठ. Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folio, 20. Lines, 8 on a page. Extent, 500 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1725. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Late Paṇḍit Rāmtārāṇa Śiromani. Appearance, old. Prose and verse. Correct.

Beginning.

ॐ नमः श्रीसूर्याय ।

अथ बृहद्वशिष्ठप्रणीतकपिलपञ्चरात्रोक्तसमन्ताग्निस्थापनसहितग्रहयज्ञपद्धति
लिख्यते । तत्र ग्रहदोष-नराधिप-प्रवलशत्रु-दुःसहयोगादिनिमित्तं निरव-
काशशान्तिकं मलमासादिसमयाशुद्धावपि कार्यं । स्त्रीपुत्रादिरूपकाम्य-
सावकाशकर्मणि मलमासादौतरशुद्धकालोऽपेक्षितः । तत्र रविमौल्युध-
वहस्यतिशुक्रवासरेषु चिदानुराधान्दगशिरोरेवतीपुष्याश्विनीहस्तारोहिण्यु-
त्तराष्वेषु चन्द्रतारानुक्रमेण शुभलगे वैधृति-व्यतीपात-विष्टि-रिक्तातिथि-
निरंशादिरूपप्रतिकूलसमयेतरस्मिन् काले यज्ञमारभेत । इत्यादि ।

End.

एवं ग्रहविग्रानपि भोजनादिना परितोष्य स्वयमपि

बान्धवैः सह सानन्दं भुक्त्वा सख्यन्दं विहरेदिति ॥

Colophon.

इति कपिलपञ्चरात्रोक्तबृहद्वशिष्ठप्रणीतसमन्तकयजुर्वेदिग्रहयज्ञाग्निस्थापन-
विधिः समाप्तः । लिखितं श्रीरामलोचनदेवशर्मणा आत्मनः पाठार्थं ।

शकाब्दाः । १७९५ । १० । ५ ।

विषयः । यजुर्वेदिनां अग्निस्थापनग्रहयज्ञविधिकथनं ॥

No. 332. सरस्वतीसूत्रटीका (लघुभाष्यं). Substance, country-made paper, 15×6 inches. Folia, 127. Lines, 15 on a page. Extent, 5715 slokas. Character, Nāgara. Date, S.M. 1858. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Sūri. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

उभये खराः, अकारादय एकारादयश्च खरसंज्ञाः स्मृः । संज्ञाप्रदेशा इयं
× × × × इत्यादयः । अथ उभयग्रहणं किमर्थं, अकारादीनां
एकारादीनाम्नानुवृत्त्यै सन्ध्यात् । उच्यते ।

End.

अन्योक्तैः कर्मण्युक्त्यादिशब्देन विधानात् प्रथमा कारकविभक्तिर्भवतीदं च

वार्तिककदाशयं विवरितुं प्रकरणान्ते श्रीसरस्वत्या × × प्रथमेति सूत्रं
कृतमिति दिक् ।

Colophon. हाटकेशपुरस्थायी विनायकसुतोऽकरोत् ।
रघुनाथाभिधोव्याख्या × × यथामति ॥
इति कारकप्रकरणं । संवत् १८५६ कार्तिककृष्णपक्षे ।

विषयः । सारस्वतसूत्रव्याख्या ।

No. 333. सरस्वतीसूत्रटीका (लघुभाष्यम्) . Substance, country-made paper, 15×6 inches. Folia, 25. Lines, 15 on a page. Extent, 875 slokas. Character, Nāgara. Date, S.M. 1898. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Sūri. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीरघुनाथाय नमः ।
समासश्चान्वये नानां, अथ योगवर्थे, समास इत्याद्यो योगः । संज्ञाधि-
कारश्चायं, अन्वयाच्चेयं संज्ञा, समानि एकौभूतानि पदानि अर्था आसते
यस्मिन् आधारे × × × । अथवा । इत्यादि ।

End. इत्यस्य वेदान्तव्याकरणयोरेक एव सिद्धान्त इति दिक् ॥
हाटकेशपुरस्थायी विनायकसुतोऽकरोत्,
रघुनाथाभिधोव्याख्यां सप्तानाञ्चैव नागरः ॥

Colophon. इति सरस्वतीसूत्रविवरणे लघुभाष्याख्ये रघुनाथकृतौ पूर्वादे समाप्तं ।
संवत् १८९८ चैव कृष्णपक्षे ।

विषयः । सारस्वतसूत्रव्याख्या ।

No. 334. सर्वदेवप्रतिष्ठाप्रयोगः By वासुदेव . Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 160. Lines, 4 on a page. Extent, 1280 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1908. Place of deposit, Bibihāṭī, Benares City, Paṇḍit Vāmanācāryya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।
अथ स्थावरविष्णुशिवादिप्रतिष्ठोच्यते ।
तत्रादौ मूर्तिनिर्माणप्रकारः । कत्यरत्नाकरः । इत्यादि ।

End.

अन्यतरकुण्डाग्निनाशे आचार्यकुण्डाद्ग्निरग्रयः ।

आचार्यकुण्डाग्निर्यावत् समाप्तिं विशेषतो रक्षणीय इति ॥

Colophon.

इति वासुदेवकृतायां प्रयोगमालायां विष्णुप्रतिष्ठादिसर्वदेवप्रतिष्ठाप्रयोगः ।

संवत् १९०८ ।

विषयः । सर्वदेवानां प्रतिष्ठाकथनम् ।

No. 335. सर्वदेवप्रतिष्ठाप्रयोगः By माधवाचार्यः. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 127. Lines, 9 on a page. Extent, 2032 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1911. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

उदगयने माघादिपञ्चसु मासेषु शुक्लपक्षे चतुर्थी-पक्षी-नवमी-चतुर्दशी-
व्यतिरिक्तासुबुधगुप्त मङ्गलान्यतमस्मिन् वारे भौमभिन्नसर्व्ववारेषु वा
अश्विनौरोहिणीस्वर्गपुनर्वसुपुष्योत्तराश्विनास्वात्यनुराधाश्रवणाज्येष्ठाश्लेषाघनिष्ठा
रेवत्याद्यन्यतमस्मिन् नक्षत्रे सुलग्ने प्रतिष्ठा कार्या ।

End.

स्थिरलक्ष्मी-कौर्त्तिलाभ-शत्रुपराजय-सर्व्वपापनिरसन-विष्णादिलोकप्राप्तये
विष्णुमूर्त्तिप्रतिष्ठां करिष्ये ।

Colophon.

सर्व्वदेवप्रतिष्ठाप्रयोगः समाप्तः । संवत् १९११ ।

विषयः । सर्व्वदेवप्रतिष्ठाकथनम् ।

No. 336. सर्व्वानन्दतरङ्गिणी By शिवनाथभट्टाचार्यः. Substance, country-made paper, 15×3 inches. Folia, 16. Lines, 6 on a page. Extent, 500 slokas. Character, Bengali. Date, Sam. 1256. Place of deposit, Upalatā Grām, Post Mehār, Zilla Comilla, Paṇḍit Jagadbandhu Tarkavāgīś. Appearance, fresh. Verse. Generally correct.

Beginning.

नत्वा श्रीगुणपादाब्जं तनोति गुणकिङ्करः

श्रीसर्व्वानन्दनाथस्य सर्व्वानन्दतरङ्गिणी ॥

स्वच्छं तेजस्यथास्थूयं विविधं शिवभाषितं ।

ब्रह्मरन्ध्रे गुह्यं स्वच्छं सर्व्वकारणकारणं ॥ (?)

शिवशक्त्यात्मकं ब्रह्म चंस इत्युत्तरद्वयं ।
 तद्रूपं योगिभिर्ध्येयं चन्द्रे पक्षद्वयं यथा ॥
 ब्रह्मानन्दं परमसुखदं केवलं ज्ञानमूर्तिं ।
 द्वन्द्वान्तीतं गगनसदृशं तत्त्वमस्यादिलक्ष्यं ॥
 एकं नि × × × सचलं सर्वदा साक्षिभूतं ।
 भावातीतं त्रिगुणरहितं सद्गुरुं तं नमामि ॥ इत्यादि ।

End.

अत एव हि शान्तानां सुरापानं प्रशस्तकं ।

कथं निन्दसि नो दण्डिन् विचार्य शरणं ब्रज ॥

Colophon.

इति श्रीसर्वानन्दात्मज-श्रीशिवनाथभट्टाचार्यविरचिता सर्वानन्दतरङ्गिणी-
 समाप्ता ॥ सन १९५६ ।

विषयः । सर्वानन्दनाथस्य मेहाराजास्यस्य साक्षात्कृतभवानीचरणयुगस्तेतिष्ठतत्त्ववर्णनं ।
 कदासौ प्रादुरासीदिति नास्ति निश्चयः परन्तु मेहारे राज्यं कुर्वन्ति दासाभिधे राज्ञिनि
 सर्वानन्द आसीदित्येवाव श्रूयते ।

No. 337. साम्प्रिकापस्तम्बदाहविधिः. By बालकृष्णः Son of आपदेवः .
 Substance, country-made paper, 12×3 inches. Folia, 21. Lines, 7 on
 a page. Extent, 315 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of
 deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old.
 Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीरामं मोक्षिनी राजपितरं मातरं तथा ।

आपदेवं गुरुं चापि प्रणिपत्य यथाक्रमम् ॥

आपस्तम्बमुनिं नत्वा दृष्ट्वा तत्सूत्रवार्तिकं ।

निबन्धांश्च तथाचारं शिष्टानां चैवपद्धतीः ॥

End.

सुतेन आपदेवस्य बालकृष्णेण स्मरिणा ।

ग्रन्थाननेकानालोक्य कृताङ्गान्तेष्टिपद्धतिः ॥

Colophon.

इति श्रीमदापदेवसूत्रबालकृष्णरचिता-

साम्प्रिकापस्तम्बसूत्रदाहविधिः समाप्तः ॥

विषयः । साम्प्रिकापस्तम्बीयसूत्रदाहविधानम् ।

No. 338. सामवेदीयसंस्कारपद्धतिः By वीरेश्वर. Substance, country-made paper, 9×5 inches. Folia, 147. Lines, 8 on a page. Extent, 2352 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1879. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः । श्रीसरस्वत्यै नमः ।

देवादित्यकुले जातः × × खैलोक्यसंसदि

पद्धतिं विदधे श्रीमान् श्रीमद्वीरेश्वरः स्वयं ।

End. गौरी पद्मा शची मेधा सावित्री विजया जया ।

देवसेना स्वधा खाद्या मातरो लोकमातरः ॥

धृतिः पुष्टिस्तथा तुष्टिस्तथा मे कुलदेवता ।

इतिगणपतिसंहितमाह्वपूजा ।

Colophon. श्रीकृष्णाय नमः । संवत् १८७९ ।

विषयः । सामवेदीयानां संस्कारविधिः ।

No. 339. सामायकटीकावार्तिकं (माणधी-संस्कृत-गुर्जरभाषासु). Substance, country-made paper, 16×6 inches. Folia, 21. Lines, 22 on a page. Extent, 1386 slokas. Character, Nāgara. Date 1827. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya Mahārāja Bālacandra Sūri. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीवैतरागाय नमः ।

परिक्कमासि भन्ते इयिया वहिया ए विरहसा ए चण × × ।

ते अह गमणे ठास गमने चक्कमने पाणे गमणे विजुगमने हरिदुगमणे ॥

इत्यादि ।

End. समाधिध्यानकै वि × × × स्वरारो मरण होय वडरि जिन गुण सम्यविहो लभभूमं कहिये ।

जिनेश्वर देवका जुगुनहैं केवलदर्शन अथ केवलज्ञान तिहि कीन्हारे प्राप्ति होय ।

Colophon. इति श्रीशास्त्रानुसारध्यानान्दतं भव्यानां मुक्तिदं सामयिकं सर्वकर्मक्षयार्थं शास्त्रमङ्गलं दिक्षु इति । संवत् १८२७ फागुणसुदि ।

विषयः । जैनमते सामायकसमाध्ववस्था नाम व्याख्या ।

No. 340. सामुद्रिकचिन्तामणिः By माधवः. Substance, country-made paper, 6×13 inches. Folia, 102. Lines, 18 on a page. Extent, 2500 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikāri, Baith Bighā, District Gayā, Paṇḍit Mahāvīra īprasād Missra. Appearance tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning. आद्यं खण्डितं ।

End. भोजनकाले यस्य मध्यष्टषवाहनं दन्तिनं वा पश्येत् सोऽपि सद्यो मरिष्यति ।

प्रकीर्णकेशां नशां वा स्त्रियं वा पाशधारिणीं ।

पश्येत् भोजनकाले यः सोऽपि सद्यो मरिष्यति ॥

भुज्यमानस्तदात्मीयमन्नरन्ध्रेण पश्यति ।

यः स स्तुमवाप्नोति सद्य एव न संशयः ॥

इति कालगतिं बुद्ध्वा वाङ्माभ्यन्तरलक्षणेः ।

कुर्व्यान्निःश्रेयसे यत्नं यावदेव परिचयं ॥

सर्वं शरीरिणां साध्यं शरीरं खलु दुर्लभं ।

तत् कालवचनेनैव कला देहं प्रतिष्ठितं ॥ * ॥

Colophon. इति श्रीश्रीधामकरोपनामक-माधवकृते सामुद्रिकचिन्तामणौ द्वितीयोऽध्यायः ॥

शुभमस्तु ॥

विषयः । स्त्रीपुंसामाङ्गिकशुभाशुभलक्षणादिकथनं । रिष्टरिष्टफलादिकथनं ॥

No. 341. सापिण्ड्यकल्पलतिका By अपोदेवापरनामकश्रीसदाशिवदेव . Substance, country-made paper, 9×3 inches. Folia, 3. Lines, 7 on a page. Extent, 40 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1943. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीमद्गुणाननषडाननशुक्लशिवौ च

श्रीविद्वत्सं निजगुरुगुरुमेव नत्वा,

सापिण्ड्यकल्पलतिकां तनुते विचित्रां

देवः सदाशिव इमां शिशुबोधनाय ॥

End.

पद्मप्रसूतैः पद्मेचसंख्यकैः

अखण्डता कल्पलता मदीया ।

अध्यापकाथेतज्जनाय नित्यं .

दद्याद्भीष्टानि परःशतानि ॥

Colophon. इति श्रीमद्देवालयपुरवासि-श्रीनीलकण्ठस्वरिखनुश्रीश्रीपतिखनु × ×
अपीदेवापरनामधेयेन श्रीसदाशिवदेवेन रचिता सापिण्डकल्पलतिका
समाप्ता । संवत् १८४३ ।

विषयः । सापिण्डव्यवस्था ।

No. 342. सामविधानब्राह्मणभाष्यम् By माधव . Substance, country-
made paper, 16×6 inches. Folia, 41. Lines, 11 on a page. Extent,
1640 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares,
Govinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Verse. Correct.

Beginning. वागीशाद्याः सुमनसः सर्वार्थानामुपक्रमे ।
यं नत्वा कृतकृत्याः सुखं नमामि गजाननम् ॥
यस्य निःश्वसितं वेदा यो वेदेभ्योऽखिलं जगत्, ।
निर्ममे तमहं वन्दे विद्यातीर्थम् महेश्वरं ॥

End. इदं शिष्येण प्रयोक्तव्यं । य एतानि दातुं न शक्नुयात् स शुश्रूषया अल्पधन-
प्रदानेन च उपाध्यायं तोषयित्वा तेनानुज्ञातः सन् उक्तविधानेन सामानि
प्रयुञ्जानो यं कामं कामयितव्यफलविशेषं कामयते तमाप्नोति । अथास-
खण्डः इति तृतीयाध्याये नवमः खण्डः ।

Colophon. इति श्रीमत् सायनाचार्यविरचिते माधवीये वेदार्थप्रकाशे तृतीये साम-
विधानाख्ये ब्राह्मणे तृतीयोऽध्यायः समाप्तश्चायं ग्रन्थः ।

विषयः । सामवेदान्तर्गतसामविधानब्राह्मणव्याख्या ।

No. 343. सारसंग्रहद्वीपिका By रामप्रसाददेवशर्मा . Substance,
country-made paper, 16×4 inches. Folia, 62. Lines, 8 on a page. Ex-
tent, 1500 slokas. Character, Bengali. Date, S.K. 1741. Place of
deposit, Zilla Midnapur, Post Candrakonā, Ayodhyā Raghunathvāṭī,
Babu Cakrapāṇi Rāya. Appearance, tolerable. Verse. Generally
correct.

Beginning.

ॐ नमो गोपीजनवल्लभाय ।

वन्दे गुरुपदद्वन्द्वं सहस्रारस्थितं परं ।
 यस्य विज्ञानमात्रेण मूकमावर्त्तयेच्छ्रुतिं ॥
 वर्द्धापोद्गाभिरासं मृगमदतिष्ठकं कुण्डलाक्रान्तगण्डं ।
 कङ्गाक्षं कम्बुकण्डं स्मितसुभगमुखं स्वाधरे न्यस्तवेणुम् ।
 श्यामं शान्तं विभङ्गं रविकरवसनं भूषितं वैजयन्त्या
 वन्दे हृन्दावनस्थं ध्रुवतिशतवृत्तं ब्रह्म गोपालवेशम् ॥
 प्रह्लादनारदपराशरपुण्डरीक
 व्यासाम्बरौषशुकशौनकभीष्मदान्यान् ।
 स्वमाङ्गद × × × फासगुणादीन्
 पुष्पाणिमान् परमभागवतान् नमामि ॥
 ब्राह्मणेभ्योनमो नित्यं वैष्णवेभ्यश्च सादरं ।
 येषां पादरजो नित्यं वाञ्छन्ति विबुधाः सदा ॥
 वाञ्छाकल्पतदभ्यस्य कृपासिन्धुश्च एव च ।
 पतितानां पावनेभ्यो वैष्णवेभ्यो नमो नमः ॥
 इदं सारसंग्रहञ्च दीपिकां दीपकपिकां ।
 अज्ञानानां क्षितार्थाय तन्यते रामशर्म्मा ॥
 दीक्षाद्यनन्यभक्तिश्च निरूप्यन्ते यथामति ।
 सुकवीनां पदद्वन्द्वे प्रणम्य च सुहृदुक्तः ॥ इत्यादि

End.

श्रीमद् गोविन्दभूक्तेस्तु सद्दीक्षाक्रमतोऽन्वहं ।
 कुरु ब्राह्मसुहृत्तर्पादिनिशान्नं पादसेवनं ।
 विद्वाय सर्वान् देवादीन् कुरु नारायणार्चनं ॥
 सख्यं कुरु जगन्नाथे श्रीकृष्णे परमात्मनि ।
 अहं ममेति सन्त्यज्य तस्मिन्नात्मनिवेदनमिति । ११३० ।

श्रीगौतायां ।

सर्वधर्मान् परित्यज्य मामेकं शरणं ब्रज ।
 अहं त्वां सर्वपापेभ्यो मोक्षयिष्यामि मा शुच ॥ ११३१ ॥

श्रीएकादशे च ।

अज्ञायैवं गुणान् दोषान् मयादिष्टानपि सकान् ।
 धर्मान् सन्त्यज्य यः सर्वान् मां भजेत् स च सत्तमः ॥

Colophon. इति श्रीमद्गोकुलानन्दपदारविन्दमधूप-श्रीलश्रीरामप्रसाददेवशर्माणा विर-
चिता सारसंघहृदीपिका समाप्ता ॥

ॐ हरये नमः ।

पतितः सखलितो वार्त्तः क्षुत्वा वा विवशो गृणन् ।

हरये नमः इत्युच्चैर्मुच्यते घोरकिस्त्रिषात् ॥

अयं ग्रन्थः श्रीकृष्णचरणेऽर्पितोऽस्तु शकाब्दाः १७४१ । ७ । २६ ।

मार्गशौर्षेऽसिते पक्षे द्वादश्याञ्च कुजेऽहनि ।

समाप्तोऽभूच्च ग्रन्थोऽयं राधाकृष्णप्रसादतः ॥

विषयः । आदौ श्रीगुर्वीदिवन्दना । दीक्षाविधिः । गुरुलक्षणं । दीक्षामाहात्म्यं ।
देवतान्तरदीक्षा । श्रीकृष्णोपासनामाहात्म्यं । प्रकृतिमाहात्म्यं । विष्णुमन्त्रोपासकमाहात्म्यं ।
सत्यासिद्धलक्षणं । श्रीकृष्णगुणकीर्तनं । महाप्रलयादिवर्णनं । विष्णुमन्त्रमाहात्म्यं । भक्तलक्षणं ।
नामभजनं । वैष्णवमाहात्म्यं । कृष्णनामयुत्पत्तिः । ब्रह्मलक्षणं । ललितादिश्रीदामाद्यन्ता-
वरणपूजाविधिः । वलदेवध्यानं । महाप्रसादमाहात्म्यं । प्रदक्षिणविधिः । प्रणामप्रार्थनाविधिः ।
कृष्णार्चनप्रसिद्धपुष्पनिर्णयः । तुलस्यर्पणमाहात्म्यं । तुलसीचयनकालनिरूपणं । तुलसीचयन-
मन्त्राः । तुलसीरोपणमाहात्म्यं । तुलसीवनपूजनविधिः । करवीरपुष्पमाहात्म्यं । राधा-
लक्ष्मी-सावित्री-दुर्गा-सरस्वती-प्रभृतिप्रकृत्युत्पत्तिः । विभूति-गोलोक-वृन्दावनवर्णनं । प्रणव-
माहात्म्यं । ध्यान-ब्राह्मणान्नदान-नामाङ्गधारणमाहात्म्यादिकथनं । वैष्णवश्राद्धविधिकथनं ।
श्राद्धपूर्वदिनकृत्यनिरूपणं । पाचदानविधिकथनं । शालग्राममाहात्म्यकीर्तनं । एकादशैवत-
कथनं । अनन्यभक्तिलक्षणनिरूपणम् ॥

No. 344. सारस्वतभाष्यम् By रामनारायणशर्मा. Substance, coun-
try-made paper, 18×4 inches. Folia, 113. Lines, 5 on a page. Extent,
2,250 slokas. Character, Bengali. Date S.K. 1741. Place of deposit,
Bhānderpur, District Bogudā, Paṇḍit Kālīśaraṇa Cakravartī. Appearance,
tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ॥

कृपाशतधुनी यस्य जगत्सन्तर्पयन्त्यपि ।

स्वर्धुनीव सदा भाति भजे श्रीगुरुपद्मम् ॥

प्रणम्य श्रीरामचन्द्रमसद्वैत्येन्द्रनाथकं ।

आरंभं विशदीकर्तुं श्रीसारखतभाष्यकं ॥

× × × × ×

सिद्धिं प्रापु र्यं × × साधवं सुनिसत्तमाः ।

सारखतानि खूचाणि नत्वा तं विष्टणोम्यहं ॥

दृढमादिरादेदौ ? । यस्यादिराकारादिर्भवति तद्दृढसंज्ञकं स्यात् ।

इत्यादि ॥

End.

टाङ्गो र्वस् वा न स्यात् अर्थान्नित्यमेवाम् यथा नदीवाचकानां । उन्मत्त-
गङ्गं देशेनार्थं धनवान् उन्मत्तयमुनं देशे स्थितः । षट्छार्थात् किं × ×
× × × × × । एकविंशतिभारद्वाजं कृतं ॥

Colophon.

इति श्रीरामनारायणशर्माविष्टे सारखतद्विभाष्ये नामप्रकरणे चतुर्थः
पादः ॥ × × × × × ।

अतःपरं खण्डितम् ॥

विषयः । सारखतभाष्यस्य व्याख्यानं ॥

No. 345. सिद्धान्तकौमुदीविलासः By भास्कर . Substance, country-made paper, 9 × 4½ inches. Folia, 273. Lines, 9 on a page. Extent, 5500 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tīkāri Fort, Paṇḍit Bābācārī Sāstri. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

अथ कौमुदीविलासोलिख्यम् ।

धातुलीलासावहन्तोमुखाज्जिदेर्भिर्विष्णोर्लीचनैः शङ्करस्य ।

सूक्तिस्त्वय्यास्तप्रगाङ्गेयकाया सौरी माया कापि पायादपायात् ॥

सुनिसिद्धान्तसुधामयकौमुद्यामप्यपेतदोषायां ।

विद्वन्मानसकमलं भास्करकृतितः प्रमोदमादत्तां ।

वमयति शाब्दिकरसिकं कौमुद्यां किल मनोरमा कलिता ।

तद्वद्विद्वच्चक्रं रमयिष्यति मे विलास इह किं नो × × × ।

ग्रन्थारम्भे विघ्नविघाताय कृतं शास्त्रप्रवर्तकाचार्य्यपाणिनिकात्यायनपतञ्जलि-

नमस्काररूपं मङ्गलं शिष्यशिष्यायै निबध्नन् खूबवार्त्तिकभाष्याणां सर्वतो

विभावितलोक्तेः × × × × × सिद्धान्तकौमुदीत्यन्वयर्न

नाम्ना प्रतिपाद्यं विशिष्टमर्थं ध्वनयन् । इत्यादि ॥

End. यात्रिण्यायाश्रयेत्यथीभावस्याव्ययीभावश्चेत्यव्ययसंज्ञाविधानं व्यर्थं स्यादिति
 कौ × × × × × ॥
 अतः परं खण्डितम् ॥

Colophon. — — — — —

विषयः । सिद्धान्तकौमुद्या व्याख्यानम् ॥

No. 346. सिद्धान्तचन्द्रिकायाख्या (तत्त्वदीपिका). By लोकेशकर .
 Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 102. Lines, 8 on
 a page. Extent, 1428 slokas. Character, Nāgara. Date of composition,
 Śaka 1741. Place of deposit, Benares, Govinda Bhaṭṭa. Appearance,
 old. Prose. Correct.

Beginning. प्रथम्य जगतां नाथं महेशं साख्यसयथं,
 सिद्धान्तचन्द्रिकायाख्या क्रियते तत्त्वदीपिका ॥
 प्रारक्षितनिरन्तरपरिसमाप्तये विहितं मङ्गलं, शिष्यशिष्याये निवध्नन्
 चिकीर्षितं प्रतिजानीते ॥ नमस्कृत्य इत्यादिना ॥

End. एवञ्चतद्व्येतृणां कार्यसिद्धिः स्यादिति ध्वनितं ।
 लोकेशकरसंज्ञेन श्रीचमङ्गरसूनुना
 सुदे भूपदुमाशक्तो विचिता तत्त्वदीपिका ॥
 चन्द्रवेदहयभूमिसंयुते वत्सरे नभसि मासि शोभने
 शुक्लपक्षदशमौतिथाविधं दीपिकाविवृधदीपिका तथा ॥

Colophon. इति लोकेशकरविरचिता सिद्धान्तचन्द्रिकायाख्याने तत्त्वदीपिका सम्पूर्णा ॥
 विषयः । सिद्धान्तचन्द्रिकायाख्या ॥

No. 347. सिद्धान्तनाद्धवी By श्रीदेवाचार्य. Substance, country-made
 paper, 12×6 inches. Folia, 78. Lines, 4 on a page. Extent, 900 slokas.
 Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Hatwa Kailadeon
 Maṭha. Appearance, new. Prose. Generally correct.

Beginning. श्रीकृष्णविचारिणे नमः ॥
 नियमेन यदानन्दो जगद्भासयते ऽखिलं ।
 तमचं नियमानन्दं वन्दे ह्ययं जगद्गुरुं ॥

इह खलु सकलविश्वहेतुर्निरवधिकषणा × × × श्रीवासुदेव-
विषयकजिज्ञासावतां शास्त्रविचारसमर्थानां सुसूक्ष्मां तद्भावापत्तिरूप-
मोक्षोपलब्धये सर्व्ववेदार्थमध्यायचतुष्टयात्मकं शारीरकमीमांसाख्यं वेदान्त-
सूत्रं सूत्रयामास तच्च सुसूक्ष्मज्ञानोद्दिष्टीर्यया श्रीपुरुषोत्तमसंज्ञया ऽनादि-
वेदान्तसन्नतिं सनातनीमपि कलौ नष्टासुद्धुं अवनितलावतीर्णा भगवान्
सुदर्शनावतारो नियमानन्दाख्य आद्याचार्यो वेदान्तपारिजातसौरभाख्य-
ग्रन्थरचनया वाक्यार्थरूपेण व्याचकार तदपि भगवाञ्छ्रीनिवासाचार्यो
निगदं वभाषे तस्यातिगम्भीराशयत्वेनोक्तलक्षणाधिकारिकत्वेन च मन्द-
मतीनां निखिलवेदान्तार्थजिज्ञासूनां शिथिलप्रयत्नानां अवगाहनार्हत्वेन
प्रवृत्त्यनर्हत्वात् तेषामुपकारार्थं मिताक्षररूपां सिद्धान्तजाळव्याख्यां सूत्रवृत्तिं
समारंभे । हरिः ॐ अथातो ब्रह्मजिज्ञासा अवाथ शब्द आनन्तर्यार्थः
× × × × × । इत्यादि ॥

End.

तथाहि यतो वा दमानि भूतानि जायन्ते इति यच्छब्देन जगत्कारणमुपक्रम्य
तद्विजिज्ञासस्य चेति वाक्यशेषेण तस्य जगत्कारणस्य × × ×
परामर्श इत्युक्तं × × × किञ्चाद्याचार्यचरणैः वेदान्तपारिजातसौरभ-
पठितवाक्यचतुष्टयस्यैतन्मूलभूतस्य श्रीनिवासचरणैर्भगवद्भिः वेदान्तकौस्तुभे
तद्भाष्ये निगदं भाषितत्वात् अत्रापि सूत्रव्याख्यामुखेनास्माभिरपि व्याख्यात-
प्रायत्वेन पौनरुक्त्यापातदोषाच्च नेहव्याख्यार्थ × × × सूत्रव्याख्यायैव
कृतार्थत्वात् ।

श्रीनिवासपदाम्भोजस्मरणोद्बुद्धबुद्धिनां ।

संक्षिप्तेयं सुसूक्ष्मां परमानन्दलब्धये

कारणसिन्धोश्चरणाम्बुजं सुदाध्यायेन्मुमुक्षुः सततं सुमङ्गलं,

तरेत संसारमपारवारिधिं लभेत स्नानन्दमनन्तकम् सुधीः ॥

Colophon.

इति श्रीसन्तकुमारसन्नतिपदाश्रितश्रीभगवन्नियमानन्दाचार्यपदपङ्कजमक-
रन्दभृङ्गश्रीदेवाचार्यविरचितायां सिद्धान्तजाळव्यां शारीरकमीमांसा-
व्याख्यायां चतुःस्रवीयाख्यानं नाम प्रथमस्तरङ्गः समाप्तः ॥

विषयः । शारीरकमीमांसायाः व्याख्यानम् ॥

No. 348. सिद्धान्तमकरन्दः. By मकरन्दः. Substance, country-made paper, 9×5 inches. Folia, 23. Lines, 13 on a page. Extent, 700 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1815. Place of deposit, Belsaḍa, District Chapra, Paṇḍit Hanumān Tewari. Appearance, tolerable. Verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीस्वर्यसिद्धान्तमतेन सम्यक् विश्वोपकाराय गुरोः प्रसादात् ।
तिथ्यादियन्त्रं वितनोमि काश्यां आनन्दकन्दोमकरन्दनामा ॥
सिद्धान्तमकरन्दे तिथिकन्दे काश्यां वारादौ धनम् इत्यादि ॥

End.

अङ्के दिनमानस्तु योग एतदनन्तरं
स्वर्यराक्षोघटिका × × × × ।
दृश्यते च तदाचन्द्रः प्रायः प्रोक्तं मनीषिभिः ॥

Colophon.

इति श्रीमकरन्दः सम्पूर्णः ॥ संवत् १८१५ ।

विषयः । गणितसुखेन नक्षत्रसौरभक्त्यनम् । योगगुह्यादिकथनम् । योगसौरभक्त्यनम् ।
ग्रहाणां अंशकभेदकथनम् । रव्यादिफलकथनम् ॥

No. 349. सिद्धान्तसेतुका By सुन्दरभट्ट. Substance, country-made paper, 12×6 inches. Folia, 78. Lines, 12 on a page. Extent, 1,800 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Kailadcoā Maṭh, Hatwa, District Saran. Appearance new. Prose. Incorrect.

Beginning.

श्रीमन्नित्यकुञ्जविहारिराधाकृष्णौ विजयेतेतसाम् ॥

शास्त्रा बुद्धेर्यश्च विश्वस्य हेतुः कर्माध्यक्षः सर्वभूतान्तरात्मा ।
देवाचार्यस्तस्य देवस्य रूपं भग्नं नित्यं चिन्तयेच्च वरेण्यं ॥
इह खल्वनादिवेदान्तसम्प्रदायं प्रवर्त्तयितुं सकलविश्वजन्मादिकारणभोक्ष-
प्रदाहसुक्तोपसर्ववेदान्तवेद्याखिलशक्ति × × × × भगवान् सुदर्शनो
नियमानन्दाभिध आचार्यरूपेणावनितस्त्रावतीर्णः × × × ×
भगवान् कृष्णासागरः श्रीदेवाचार्यरूपो ज्वाविर्भूत्वा विस्तृतं सर्ववेदान्त-
शास्त्रं संचेपेण प्रकाशयितुं समस्तवेदान्तसारभूतां मितयाख्यासिद्धान्त-
जाक्रयाख्यां शारीरकमीमांसास्त्ववष्टितिं प्रणीतवान् । तस्य च यथामति
पदयोजनामात्रं व्याख्यानं मित्याचरं सिद्धान्तसेतुकाभिधं अञ्जसा तदर्थोप-

End.

लब्धये समारभ्यते । श्रीगोविन्दप्रसादकामेन तच्च तावच्चिकीर्षितग्रन्थ-
निर्विघ्नसमाप्तार्थं श्रीभगवदाचार्यवन्दनरूपं मङ्गलमाचरति । नियमेनेति ॥

हि शब्दोऽवधारणाऽयोग्यवच्छेदार्थं यस्मादेवं तत्मानुसुचोः सततं ब्रह्म-
भूतस्य श्रीमाधवस्य पादारविन्दचिन्तामोक्षान्तरं × × × शास्त्र-
निर्गलितोऽर्थः । तथाच सूत्रकारः ।

आलोच्य सर्वशास्त्रानि विचार्य च पुनः पुनः ।

इदमेकं सुनिष्पन्नं ध्येयो नारायणः सदा ॥ इति ।

वेदान्ताभ्यनुगौयमानमहिमस्तकौप्रतिष्ठो हि यो

ध्यानाभ्यासविनिश्चलेन मनसा साक्षात् कृतो मोक्षदः ।

तं देवं कमलाभिलालितपदं गोपीकटाचार्चितम् ।

गोपालं शरणं ब्रजामि सततं वंशीकरं सङ्गुप्तम् ॥

Colophon.

इति श्रीसनत्कुमारसन्ततिपदाश्रितश्रीदेवाचार्यविरचितसिद्धान्तजाल्लवी-
टीकायां सुन्दरभट्टविरचितायां सिद्धान्तसेतुकायां प्रथमतः रङ्गमय्यादा
समाप्ता ॥ * ॥

विषयः । श्रीदेवाचार्यकृत-सिद्धान्तजाल्लवीत्याख्यायाः शरीरकमीमांसादृतेर्याख्यानम् ॥

No. 350. सीताकवचम्. Substance, country-made paper, 11×3 inches. Folia, 1. Lines, 8 on a page. Extent, 18 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā, Grām Khunverā, Paṇḍit Hārāṇa Candra Tarkavāgīsa. Appearance, old. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ श्रीरामाय नमः ॥ ॐ नमः सीतायै ॥

घरणुवाच ।

देवदेवकृपासिन्धो कृपयानुग्रहान्मयि ।

सीतायाः कवचं पुण्यं पावतां पापनाशनम् ॥

ॐ ध्यात्वा चम्पकवर्णां कोमलाङ्घ्रिसरोरुचाम् ।

वालातपाभवसनां करभप्रतिमोरुकाम् ॥

पूर्णचन्द्राभवदनां नीलकुञ्चितकुण्डलाम् ।

मणिकङ्कणसौन्दर्यां विलसत्करपद्मवाम् ॥

सर्वसद्गुणसम्पन्नां हेमकुम्भलसत्कुचाम् ।

आञ्जानुलम्बितभुजां करपद्महताम्बुजाम् ॥

किरीटधारकेयूरसुखभूषणभूषिताम् ।
 रत्नसिंहासनगतां देवस्त्रीगणसेविताम् ॥
 श्रीरामवामभागस्यां तप्तचामीकरप्रभाम् ।
 सीतायाश्च पठेत् पुष्पं कवचं पापनाशनम् ॥
 श्रीसीताकवचस्यास्य शेषश्लेषिदाहृतः ।
 ब्रह्मोक्तिरनुष्टुप् छन्दो देवता श्रीसीताजनकात्मजा ।
 सीतारामप्रौत्यर्थं जपे विनियोगः ॥
 ॐ सीता रक्षतु मूर्खानं नयने जानकी मम ।
 उदरं पातु कौशल्यातनयप्रेयसी सदा ॥
 उरु रक्षतु मे नित्यं रामपत्नी दृढव्रता ।
 देवी पातु च सर्वार्थं मम पङ्कजलोचना ॥
 दैत्यदानवभूतेभ्यः पातु मां राघवप्रिया ।
 राजरोगभयेभ्यो मां पादौ पङ्कजधारिणी ॥
 प्रयाणकाले सीताया यः पठेत् कवचं परम् ।
 मुच्यते सर्वपापेभ्यो भुक्तिं मुक्तिश्च वर्द्धते ॥
 अश्वमेधायुतफलं लभते च पठेन्नरः ।
 नित्यं भक्त्या पठेद् यस्तु तस्य सीताप्रसीदति ॥
 × × × × × ।
 राज्यल्लाभश्च भवति रामे भक्तिश्च निश्चला ॥
 इतीदं कवचं गुह्यं सायं प्रातः पठेन्नरः ।
 तस्य भक्तिः सन्निधिः स्यादायुः कीर्तिश्च वर्द्धताम् ॥

Colophon. इति श्रीब्रह्माण्डपुराणोक्तधरणीशेषसंवादे सीताकवचं समाप्तम् ॥

ॐ तत् सत् ॥

विषयः । — — — — —

No. 351. सुगङ्गाङ्गसूत्रम्. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 56. Lines, 13 on a page. Extent, 2240 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalācāryya, Mahārāja Bālacandrasuri. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning.

बुभुक्षि भक्तिं उद्विज्जा बन्धनं परिजानिया,
 किमाह बन्धनं वीरे, किम्वा जानन्ति उद्वि ।

चित्तपन्तमचित्तं वा एरिगिभक्त कि + मवि,
अस्सं वा अनुजानादं एवं दुक्खा न सुचति ॥

End.

इच्छामिषं भन्ने तुम्हां अतिथं
उम्मा मातो धम्मतो पद्ममह्वदयं,
सपडिक्कमणं सम्मत्तं वीयं खय गडं अङ्गं ।

Colophon.

विषयः ।

No. 352. सुपद्मटीका (शाङ्करी) By रामशङ्कर . Substance, country-made paper, 14×4 inches. Folia, 19. Lines, 9 on a page. Extent, 1,300 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Rājārāmapura, Dinajpur, Paṇḍit Śyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, old. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः शिवाय ।

नत्वा दुर्गापदद्वन्द्वं ज्ञानमोक्षप्रदायकं ।
मित्रादिमतमाहोक्थ ज्येष्ठध्यात्मतं तथा ॥
तर्कपञ्चाननोपाधिर्द्विजश्रीरामशङ्करः ।
सुपद्मस्य तनुं टीकां कुरुते नाम शाङ्करीं ॥
ग्रन्थादिलात् प्रथमं प्रणाममभिधीयते प्रणम्येति पद्मनाभः एतान्
प्रणम्य भाषायां लक्षणं सूत्रं आह ब्रवीति ॥ इत्यादि ।

End.

अन्तं खण्डितं ॥ मध्यश्च खण्डितं ॥

विषयः । सुपद्मव्याकरणस्य संचेपतो व्याख्यानं ॥

No. 353. सुपद्ममकरन्दप्रकाशः By विष्णुमित्र . Substance, country-made paper, 18×4 inches. Folia, 202. Lines, 10 on a page. Extent, 11,000 slokas. Character, Bengali. Date, Śaka 1741. Place of deposit, Rājārāmpur, Dinajpur, Paṇḍit Śyāmāprasanna Vācaspati. Appearance, tolerable. Prose. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमः गणेशाय ।

गौरीचरणसरोजं स्फुरदनुरागधामि भक्तेषु ।
आसाद्यास्त्रिभानसमखिलाभीष्टं जनोभ्येति ॥

यस्याः प्रसादमासाद्य वाचस्पतिवचसिता ।

अशेषजननीमाद्यां भारतीमानतो स्मितां ॥

दुरुचं पद्मनाभस्य वचनं विष्टणोमि यत् ।

चक्षुर्मर्दन्ति तत्पुनो यूयमत्र परीक्षकाः ॥

अथेहाशेषविशेषपदेषु विभान्तानन्तजन्तुसन्तानोपचिकीर्षया व्याकरणं चिकीर्षुः परमकारणिको ग्रन्थकृत् सकलशिष्टाचारानुमितवेदप्रामाण्यात् प्रत्यूहयूहवारणकारणं प्रणीय अमौष्टदैवतप्रणतिलक्षणं मङ्गलं शिष्यान् शिक्षयिष्यन् तत्सम्बन्धपद्यमादौ निबध्नाति प्रणयेत्यादि । अस्यार्थः दीयन्तीति देवाः प्रतिनियतविश्वव्यापाराः प्राप्तमाहात्म्याः इत्यादि ।

End.

अस्, अस्मात्, अतस्, विविष्टात्, आत्, एन आच्, साच्चि, क्वत्स सु, अस् चिचसात् भाव, वदाद्याः सप्तविशत्प्रत्यया अव्ययसंज्ञकाः इत्यर्थः शिवमेतत्सर्वं ।

Colophon.

इति सुपद्ममकरन्दप्रकाशे विंशतितमो विन्दुः ॥

गाढध्वान्निमग्नपिष्टपसुद्वारैकशिल्पं गुह्यः

प्रत्यक्षाखिलदेवतामयवपुर्मिवप्रलुप्राशुभः ।

धौरश्रीयुतविष्णुमिश्ररचितां श्रीपूर्व्वरामेश्वर-

छोकां ग्लौश्रुतिसिन्धुचन्द्रगणिते शाके लिखत् पाञ्चकीं ॥

विषयः । पद्मनाभकृतसुपद्मव्याकरणस्य व्याख्यानं ॥

No. 354. सेतुमाहात्म्यं. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 89. Lines, 9 on a page. Extent, 2,800 slokas. Character, Bengali. Date? Place of deposit, Dinajpur, Rājibāṭi. Appearance, new. Verse. Generally correct.

Beginning.

ॐ नमो गणेशाय ।

नैमिषारण्यनिलया सुनयः शौनकादयः ।

अष्टाङ्गयोगनिरताः सत्वज्ञानैकतत्पराः ॥

सुसुचवो महात्मानो निर्ममा ब्रह्मवादिनः ।

धर्मज्ञाः मानवद्धिताः सत्यव्रतपरायणाः ॥

कथयन्तोमहापुण्यां कथां पापप्रणाशिनीं ।

भुक्तिसुक्तेरपायश्च जिज्ञासन्तः परस्परं । इत्यादि ।

End.

सूत उवाच ।

युष्माकमेवं कथितं शृगालस्य कपेरपि ।
पापादिमोक्षणं विप्रा धनुःकोटिमञ्जनात् ।
भक्त्या यमिममध्यायं शृणोति पठतेऽपि वा ।
ज्ञानजं फलमाप्नोति धनुःकोटौ स मानवः ।
योगिहृन्दैरमुलभां मुक्तिं प्राप्याशु विन्दति ॥

Colophon.

इति स्कन्दपुराणे सेतुसाहास्ये धनुःकोटिप्रशंसायां शृगालवानरमोक्षण
पञ्चविंशोऽध्यायः ॥

विषयः । १ अध्याये सूतमुनीश्वरसम्वादः ॥ २ श्रीरामसेतुबन्धमाहात्म्यादिकथनम् ॥
३ चक्रतीर्थप्रशंसा । ४ । ५ अलम्बुषाविधूमशपमोक्षणम् ॥ ६ महिषासुरसैन्यवधादि-
कथनम् ॥ ७ महिषासुरबधकथनम् ॥ ८ वरदातीर्थप्रशंसासुखेन सुदर्शनस्य वेतालप्रति-
कथनम् ॥ ९ सुदर्शनसुकर्णमोक्षणं ॥ १० गन्धमादनप्रशंसासुखेन पापविनाशप्रभावकथनम् ॥
११ सीतासरःप्रशंसासुखेन इन्द्रस्य ब्रह्महत्यामोक्षणरूपणम् ॥ १२ मङ्गलतीर्थप्रशंसा-
कथनेन मनोजवालक्ष्मीनाशकथनम् ॥ १३ अमृतवापिप्रशंसाकथनेन अगस्त्यभ्रातृविमो-
चनम् ॥ १४ ब्रह्मकुण्डप्रशंसादिकथनम् ॥ १५ हनूमत्कुण्डप्रशंसासुखेन धर्मसखस्य शतपुत्र-
प्राप्तिकथनम् ॥ १६ अगस्त्यतीर्थप्रशंसासुखेन कुक्षीवदुदाहोयोगवर्णनम् ॥ १७ कक्षीवतो
विवाहनिष्पत्तिकथनम् ॥ १८ रामतीर्थमाहात्म्यादिकथनम् ॥ १९ लक्ष्मीतीर्थमाहात्म्यादि-
कथनम् ॥ २० जटातीर्थप्रशंसादिकथनम् ॥ २१ लक्ष्मीतीर्थप्रशंसासुखेन धर्मपुत्रस्य सम्यग्दाप्ति-
कथनम् ॥ २२ अग्नितीर्थमाहात्मादि कथनेन पिशाचमोक्षणरूपणम् ॥ २३ सूर्यस्य
हिरण्यपाणिप्राप्तिकथनम् ॥ २४ शिवतीर्थमाहात्म्यकथनेन भैरवस्य ब्रह्महत्यामोचनम् ॥
२५ शङ्खतीर्थमाहात्म्यादिकथनम् ॥ २६ गङ्गायमुनागयासाहात्म्यादिकथनम् ॥ २७ कोटितीर्थ-
प्रशंसासुखेन कृष्णस्य मातुलबधदोषशान्तिकथनम् ॥ २८ । २९ । ३० धनुःकोटिमाहात्म्यादि-
कथनम् ॥ ३१ अश्वथाम्नःसुप्तमारणदोषशान्तिकथनम् ॥ ३२ धर्मगुप्तोन्मादमोक्षणम् ॥ ३३ ।
३४ शृगालवानरसम्वादेन सुमतेर्महापातकमोक्षणम् ॥ ३५ शृगालवानरमोक्षणम् ॥

No. 355. स्तोत्रविवरणं (विष्णोःपादादिकेशान्तस्तुतिविवरणम्) . By
आनन्दगिरि. Substance, country-made paper, 14×5 inches. Folia, 10.
Lines, 11 on a page. Extent, 320 slokas. Character, Nāgara. Date ?
Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Gobinda Bhaṭṭa. Appearance,
new. Prose and verse. Correct.

Beginning. यद्विश्वं परं ब्रह्म सच्चिदानन्दमद्वयं ।
 तदेवाहं परं तत्त्वं स शिवः स परो हरिः ॥
 अहमस्मि परं ब्रह्म निश्चितं चित्तं चिन्त्यतां ।
 चिद्रूपत्वादसंश्लवादवाध्यत्वात् प्रथमतः ॥
 अच्युतानन्द गोविन्द सच्चिदानन्द शाश्वतः ।
 सचेतोरसतां नित्यं लब्ध्वास्वरण्याम्बुजे ॥
 संसारसर्पपरिदृष्टविनष्टदृष्टेः
 सञ्जीवनाय कृपया परयोपपन्नं ।
 ब्रह्मावबोधपरमौषधमुद्धतं
 तं शंकरं परतरं नियतं नमामि ॥

End. भगवत्पादौयमिदं स्तोत्रं यः पठति शृणोति वा
 स सकामश्चेत् विष्णुस्तोत्रं व्रजति
 निष्कामश्चेत् स्त्रे आत्मनि ज्ञानं ज्ञेयं ब्रह्माप्नोति ।
 धान्तमज्ञानं तस्य विनाशेन अर्कवदाभाति अत्र भक्तानामेवाधिकारः ॥

Colophon. इति श्रीमच्छंकराचार्यकृतस्तोत्रविवरणं आतन्द्रगिरौ सप्तमं ।

विषयः । श्रीमत् शंकराचार्यकृतविष्णुस्तोत्रस्थानन्दगिरिकृतविवरणम् ।

No. 356. स्थालीपाकप्रयोगः . Substance, country-made paper, 12×5 inches. Folia, 5. Lines, 11 on a page. Extent, 110 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Benares, Gobinda Bhaṭṭa. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning. आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य श्रुतिभूतौ ममोपातदुरितक्षयद्वारा
 श्रीपरमेश्वरप्रीत्यर्थं पौर्णमासस्थालीपाकेन यत्ने । दर्शे तु दर्शस्थालीपाकेन
 यत्ने । इति संकल्पयेत् । अग्निं प्रज्वाल्य ध्यात्वा + + + गौतमी
 वामदेवो ऽग्निस्त्रिष्टुप् अग्निमूर्तिध्याने विनियोगः ।

End. धौस् च मे स्वरश्च मे यज्ञोपचते नमस्व, यत्ने न्यूनं तस्मै त उपय × ×
 तस्मै ते नमः स्तुति च × × अनेन पौर्णमासस्थालीपाकेन श्रीअग्निष्टुप्-
 परमेश्वरः प्रीयतां ।

Colophon. इति दर्शस्थालीपाकः ।

विषयः । दर्शपौर्णमासहीसप्रकारः ॥

No. 357. स्थालीपाकप्रयोगः (प्रयोगरत्नम्). By कमलाकरभट्ट. Substance, country-made paper, 10×3 inches. Folia, 65. Lines, 8 on a page. Extent, 1040 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1910. Place of deposit, Bibihāt, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

श्रीरामकृष्णतनयः कमलाकरसंज्ञितः ।

श्रीरामं पितरं नत्वा संस्कारान् व्यक्ति साम्प्रतं ॥ गौतमः । इत्यादि ।

End.

ततो ब्रह्मणे धन्यस्मै वा दक्षिणां कृतशेषं वा सच्चिराणं वा कला यस्य
सृष्टेत्युक्त्वा श्रीपरमेश्वरार्पणमस्तु ।

Colophon.

इति जगद्गुणनारायणभट्टसुनुरामकृष्णभट्टात्मज-श्रीकमलाकरभट्टकृत-
स्थालीपाकः प्रयोगः ॥ पौषवदि शनौ । संवत् १९१० ।

No. 358. स्मृतिभूषणः. By कोनेरि. Substance, country-made paper, 13×5 inches. Folia, 58. Lines, 9 on a page. Extent, 1044 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1905. Place of deposit, Bibihāt, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, new. Prose and verse. Correct.

Beginning.

श्रीवेदव्यासाय नमः ।

श्रीवेङ्कटं गिरिद्रोणिवासशङ्खदगाधरं ।

कामदं सर्वलोकानां श्रीनिवासं भजे ऽनिशं ॥

End.

विचार्य धर्मशास्त्राणि सारमादाय केवलं

श्रीकेशवार्थगुह्यभिः कृतो यः सारसंग्रहः

उद्गतं सारभूतायै शुभा गुह्यसुखाम्बुजात्

पद्मनाभकुलोत्पन्नसूरीषामनुवर्तिना ॥

कोनेरिनाम्ना तदंशजातेनामल्लुब्धिना

मन्दानां सुखबोधाय कृतो ऽयं स्मृतिभूषणः ।

Colophon. इति श्रीपद्मनाभ-कुलोत्पन्नकेशवाचार्यतनुजेन कोनेरिनाम्नाकृतः स्मृतिभूषण-
समाप्तः ।

विषयः । साध्वसते स्मृतिसारसंग्रहः ।

No. 359. स्मृत्यर्थसागरः (कालतरङ्ग) . By नृसिंहाचार्य . Substance, country-made paper, 10×5 inches. Folia, 93. Lines, 6 on a page. Extent, 930 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ॥

श्रीम् कालाशौचाक्रिकानां वै वस्तुशुद्धेः निर्णयोः ।
चत्वारस्तु तरङ्गाख्याः प्रोच्यते ऽत्र क्रमान्वयात् ॥
तत्रादौ कालस्य सर्वधर्मसाधारणत्वाच्चिर्णयः क्रियते ॥

End.

तत्र चन्दनेन सह आद्यकुसुमं वा प्राञ्जः । फाल्गुनकृष्णद्वितीया चातुर्मास्य-
द्वितीया अनध्यायः । फाल्गुनामावास्या इति फाल्गुनमासः ।

Colophon.

इति ब्रह्मारिन्दसिंहाचार्यकृतः प्रथमः कालतरङ्गः ।

विषयः । कालनिर्णयः ।

No. 360. स्मृत्यर्थसागरः . (आह्निकतरङ्ग) By कृष्णारिन्दसिंह . Substance, country-made paper, 8×4 inches. Folia, 71. Lines, 10 on a page. Extent, 1500 slokas. Character, Nāgara. Date ? Place of deposit, Tikari Fort, Paṇḍit Bābācāri Śāstrī. Appearance, tolerable. Prose and verse. Generally correct.

Beginning.

श्रीगणेशाय नमः ।

अथ सदाचारानुसृत्यनुसारेणाह्निकसुचये ॥ प्रत्यहं रात्रेः पश्चिमभागे
षड्घटिककालात्मके ब्राह्मे सुहर्ते षड्बुध नारायणादिनामस्मरणं कृत्वा
शयनादुत्थाय सम्यक् भूमिं प्रार्थयेत् ॥ इत्यादि ॥

End.

मन्त्रतस्तन्त्रतश्चिद्रं देशकालार्चवस्तुतः ।
सर्वं करोति निष्क्रिद्रमनुसंकीर्तनं तवेति ॥

वासनं प्रति शुक्राचार्योक्तिः ॥

स्मर्तव्यः सततं विष्णुर्विस्मर्तव्यो न जातुचित् ।

सर्वे विधिनिषेधाः स्मृतयोरेव विकल्पाः ॥

Colophon.

इति श्रीमदाचार्योक्तेश्च ॥

इति च्छलारिन्दसिंहेन कृते स्मृत्यर्थसागरे ।

स्यादाज्ञिकतरङ्गो ऽयं श्रीमध्वपतितुष्टिदः ॥

विषयः । द्विजानामाज्ञिककृत्यकथनं ॥ शयनभोजनकालादिनिरूपणश्च ॥

No. 361. स्वरूपाख्यस्तोत्रटीका (चानन्दोद्दीपिनी) By ब्रह्मानन्दसरस्वती .
Substance, country-made paper, 15×3½ inches. Folia, 10. Lines, 7 on a page. Extent, 300 slokas. Character, Bengali. Date, Śaka 1754. Place of deposit, Zilla Midnapur, Post Garvetā Grām Khunverā, Late Paṇḍit Śrīpati Bhattachāryya. Appearance, fresh. Prose. Correct.

Beginning.

श्रीश्रीरामः ।

अथानन्दमयीं ब्राह्मीं विगुणां निगुणात्मिकां ।

वन्दे तां नीलकुहरलिषाऽसितविनाशिनीं ॥

संचिन्त्य कृष्णाङ्गिसरोरुहामलं संगृह्य वेदागमव्यासवाक्यं ।

क्षिताय तन्मन्त्रजपार्थिनां सुदा कुर्वेऽसृष्टानन्दकलास्वरूपां ॥

चानन्दोद्दीपनी टीका स्वरूपाख्यस्तवस्य च ।

मनोरमेण सुधिया ब्रह्मानन्देन भण्यते ॥ इत्यादि ।

End.

कुरङ्गाचीत्यादि । कुरङ्गाचीष्टन्दं श्रीरत्नसमूहः तं साधकं अनुसरति
अनुगच्छति तस्य कुवेरप्रतिनिधिः क्षौणीपतिरपि वशगो भवति तस्य
रिपुः कारागारं कलयति गच्छति चकाराद् यमालयञ्च गच्छति तत्
केलिकलया लताकुतुकलीलया स स्वयं जौवन्मुक्तः भवस्य शिवस्य
प्रतिनिधिः सदृशो भवति तत् कीदृक् प्रेम्ना रसेन तरलमित्यर्थः ।

भवेद्यं हे मातस्त्वव जननि दासार्चनरतः

कुकर्मा कः सद्यः समुचितकुलाचार × × × ।

तथा × × स्तुतुं भवजलनिधियाह्निकरं ।

समिच्छेन्मोक्षं यत् तवचरणध्यानप्रकरणात् ॥ ?

Colophon.

इति ब्रह्मानन्दसरस्वतीकृता स्वरूपाख्यस्तोत्रस्यानन्दोद्दीपिनी टीका समाप्ता ॥

शकाब्दा १७५४ ।

विषयः । फेत्कारिणीतन्त्रोक्तस्य प्रकृतेः स्वरूपनिरूपकस्तोत्रस्य व्याख्यानं ॥

No. 362. हनूमत्प्रतिष्ठा . Substance country-made paper, 8×3 inches. Folia, 3. Lines, 9 on a page. Extent, 60 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1843. Place of deposit, Bibihāṭi, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Prose. Correct.

Beginning. श्रीहनूमत्प्रतिष्ठा ।

हनूमते नम इति नाममात्र विशेषः ।
ग्रामान्ते ग्रामसीमान्तेहनूमन्तो महावलाः
पश्चिमाभिमुखं स्थिता रक्षार्थं तु सुखार्थिना । इत्यादि ।

End. दक्षिणादानेन आचार्यादींस्तोषयित्वा ।
संकल्प्य यथाशक्ति ब्राह्मणान् भोजयेत् ।

Colophon. इति प्रकारान्तरेण हनूमत्प्रतिष्ठा । संवत् १८४३ ।

विवधः । हनूमत् प्रतिष्ठाविधिः ।

No. 363. हरिस्तुतिसुधाङ्कुरः By रघुनन्दन . Substance country-made paper, 18×3 inches. Folia 43. Lines, 5 on a page. Extent, 1,400 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpura, Paṇḍit Kṛṣṇapada Smṛtibhūṣaṇa. Appearance, tolerable. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमो गणेशाय ।

शब्दब्रह्मस्वरूपं कथयति कपिलो जैमिनिः कर्मरूपं
नित्यं विज्ञानरूपं परमसुखमयं व्यासमुष्ट्या वदन्ति ।
यो जाह्नवीनिकट × × जन्मवासः
यः श्रीहरेस्वरणसेवकदासदासः ।
यो गौडवासिरघुनन्दननामधेयः
स श्रीहरिस्तुतिसुधाङ्कुरमात्मनोति ॥
× × × तदुक्तं सङ्गीतदामोदरे ॥
सङ्गीतं सुकविलक्ष्म सरस्वत्याः स्तनद्वयं ।
एकमापातमधुरमन्यदालोचनाविधिः ।
तत्रापीश्वरसङ्गीतकविले प्रवर्षार्थदे । तदुक्तं तच्च ।
भगवत् कीर्तनं नाम सद्यः कलिसलापक्षमित्यादि ।

End. पतितपावन दुरितनाशन कठिनचञ्चलचेतनं ।

समनुत्तारय विषयसागरपतितश्रीरघुनन्दनं ॥

दृष्ट्वा कार्त्तिकसाक्षजं शिशुतरं विज्ञातुमेवं सुदा
 कक्ष्यायं वचनं करोति कुतुकात् किंकर्षुमङ्गागतं ।
 आङ्गानं परिकुर्वतोर्निवसतोः सौवर्णभित्तासने
 यद्वाक्येन शिवाशिवारमणयोस्तद्वाक्यपात्रं भव ।

Colophon. इति बन्द्यधर्तीयहरिहरभट्टाचार्याङ्गाजश्रीरघुनन्दनभट्टाचार्यविरचितः
 श्रीहरिस्तुतिस्तुभाङ्कुरः सम्पूर्णः ॥

विषयः । नानारागरागिणीनिरूपणमुखेन हरिविषयकसङ्गीतनिरूपणं ॥

No. 364. हरिहरस्तुभाषितं. Substance country-made paper, 18×6 inches. Folia, 100. Lines, 9 on a page. Extent, 2,500 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat 1904. Place of deposit, Benares City, Paṇḍit Vāmanācārya. Appearance, old. Verse. Correct.

Beginning. ॐ नमः गणेशाय ।

पायाज्जायापथोजातजन्मनो मन्मनो सुदा ।
 शारदा पारदासारतुल्लाधावत्यधारिणौ ॥
 गोविन्दाख्यानपौधूषणवैरिवसितीक्ष्णतां ।
 व्यासादिवदनाम्बोजधमर्यौ भारतीं भजे ॥

End. समाधाय धियां धारां निराकारां चिदम्बरे ।

आद्यानमाहुहि भातरात्रमोक्षमधोक्षजं ॥
 लक्ष्मीमाधवयोः सूनोरनूनोऽयं गिरां गुणैः ।
 सुभाषितानां संक्षेपः प्रेक्षावद्भिः परीक्ष्यतां ॥
 × × × × × × × × ।
 ब्रह्मास्वादसुखावसातमनसां गोष्ठेषु सांसारिकाः ।
 स्वर्गात्सङ्गनिसादिनोऽपि कुपरौपाका वराका इव ॥

Colophon. इति श्रीहरिहरस्तुभाषिते परमार्थप्रकरणं ॥ श्रीश्रीनाथाय नमः ।

विषयः । ग्रन्थकृतो मङ्गलाचरणम् ॥ विनयीपदेशकथनम् ॥ सुहृदुपदेशकथनम् ॥ प्रवासोप-
 पदेशकथनम् ॥ राजप्रशस्तिकथनम् ॥ राजनीतिप्रकरणम् ॥ समयनिरूपणम् ॥ शृङ्गारवर्णनम् ॥
 नायकनायिकोपदेशकथनम् ॥ प्रकीर्णप्रकरणम् ॥ परमार्थप्रकरणम् ॥

No. 365. 'हारीतसूतिः' रामानुजमतानुयायिनी. Substance, country-made paper, 11 × 4½ inches. Folia, 20. Lines, 9 on a page. Extent 320 slokas. Character, Nāgara. Date, Samvat, 1904. Place of deposit, Benares City, Dikmaṇḍalacarya, Mahārāja Bālacaudrasūri, Appearance new. Verse. Correct.

Beginning. यस्य द्विरदवक्ताद्याः पारषद्याः परश्रुतं ।

विभ्रं निघ्नन्तु सततं विष्वक्सेनं तमाश्रये ॥

ॐ अम्बरीषस्तु तं गत्वा हारीतस्याश्रमं नृपः ।

ववन्दे तं महात्मानं बालार्कसदृशप्रभं ॥

संसृष्टकुशलक्षेन पूजितः परमासने ।

उपविष्टस्ततो विप्रमुवाच नृपनन्दनः ॥

अम्बरीषउवाच ।

भगवन् सर्वधर्मज्ञ सर्ववेदविदांवर ।

ष्टृक्षामि त्वां महाभाग परमं धर्मेमय्यथं ॥

कथं वर्णाश्रमाणान् नित्यनैमित्तिकी क्रिया ।

कर्त्तव्या मुनिशार्दूल नारीणाञ्च नरस्य च ॥

स्वरूपजीवपरयोः कथं मोक्षपदस्य च ।

तत्प्राप्तिसाधनं ब्रह्मन् वक्तुमर्हसि सुव्रत ॥

एवमुक्तः स विप्रर्षिलेनराजर्षिणा तदा ।

उवाच परमप्रीत्या नमस्कृत्या जनार्दनं ॥

हारीत उवाच ।

शृणुराजन् प्रवक्ष्यामि सर्ववेदोपहृष्टितं ।

यदुक्तं ब्रह्मणा पूर्वं शृक्तं नम भूतले ॥

End.

यत्स्विदं शृणुयाद्भक्त्या नित्यं विष्णोश्च सन्निधौ ।

अश्वमेधसहस्रस्य फलं प्राप्नोत्यसंशयं ॥

हारीतमेतच्छास्त्रान्तु परमं धर्मसंज्ञितं ।

आलोक्य पूजयेद्दिष्टुं परमैकान्तमश्रुते ॥

एतच्छ्रुत्वाम्बरीषस्तु हारीतोक्तं नृपोत्तमः ।

ववन्दे परया भक्त्या तद्वर्षिं वैष्णवोत्तमः ॥

वैशिष्टं परमैकान्त्यमेतच्छास्त्रं समाख्यथं ।

भारद्वाजादयः सर्वे नृपाश्च जनकादयः ॥

योगिनः सनकाद्यश्च नारदाद्या मध्वर्षयः ।
 विशिष्टाद्या वैष्णवाश्च विष्णुक्सेनादयःसुराः ॥
 एतच्छास्त्रानुसारिण पूजयामासुरीश्वरं ।
 परमं वैष्णवं शास्त्रं एतद्वैष्णवमुत्तमं ॥
 ज्ञाल्लैव परमैकान्त्री पूजयेद्विष्णुमीश्वरं ।

Colophon. इति श्रीचारीतस्मृतौ विशिष्टधर्मशास्त्रे हत्याधिकारो नामाष्टमोऽध्यायः ।
 संवत् १९०४ ।

विषयः । प्रथमाध्याये—वैष्णवधर्मप्रतिपादनं, आचारप्रायश्चित्तं । पञ्चसंस्कारप्रतिपादनञ्च ।
 द्वितीये—पञ्चसंस्कारविधानम् । तृतीये—नानादेवमन्त्रविधानम् । चतुर्थे—आचारकथनं
 नित्यपूजाविधिश्च । पञ्चमे—नैमित्तिकपूजाविधिः । षष्ठे—महोत्सवविधिः प्रायश्चित्तानिच ।
 सप्तमे—नानाविधोत्सवविधिः । अष्टमे—प्रकीर्णकम् ।

No. 366. 'हेमदण्डकं'. Substance country-made paper, 14×4 inches. Folia, 61. Lines, 5 on a page. Extent, 1000 slokas. Character, Bengali. Date ? Place of deposit, Dinajpur, Paṇḍit Kṛṣṇadāsa Smṛtibhūṣaṇa. Verse. Correct.

Beginning. योधुव अलख असूरतौ अनहारीचिद्रूप ।
 अज अविनाशी असुरपदपूर्णानन्दस्वरूप ॥

End. शरदशशीथी प्रगटोजिन पीयूषवाहतिम ।
 खरतरमच्छमौ जिनलाभस्वरिससराह ॥
 तामसीस गणिगणिसणि रत्नराजतसुसीस् ।
 ज्ञानसारसुनिकौनो हेमदण्डकसुजगौस् ॥

Colophon. इति हेमदण्डकं सम्पूर्णम् ।

विषयः । जैनज्ञानोपदेशः ।

INDEX.

नामानि ।							पत्रे ।
अच्युतः (मिहिराचार्यः)	...	...	...	...	...	...	६३
अनन्तः	...	...	...	...	...	...	२५
अनन्तदीक्षितः	...	...	...	...	...	...	२१५
अनन्तदेवः (आपोदेवात्मजः)	...	...	...	...	...	...	१६३
अनन्तदेवः (द्विवेद्यज्ञवात्मजः) (विश्वेशपुरवासी)	...	...	...	...	...	...	४१, १८४
अनन्तपण्डितः (नीलकण्ठपण्डितस्य प्रपौत्रः बालपण्डितस्य पौत्रः तिमाजिपण्डितस्य पुत्रः)	...	...	...	...	...	...	२०
अनन्तभट्टः (प्रथमशाखिनागदेवभट्टात्मजः)	...	...	...	...	...	...	१३३
अनिरुद्धः	...	...	...	...	...	...	१६१
अभयदेवः	...	...	...	...	...	...	७२
अमरसेनः	...	...	...	...	...	...	७
अष्टोबलशास्त्री	...	...	...	...	...	...	११
आचार्यः (देशिकमण्डलीमुकुटमाणिक्योपमपरमहंसः)	...	...	...	...	...	...	१४७
आनन्दगिरिः	...	...	...	...	...	...	२३४
आनन्दघनजी	...	...	...	...	...	...	२
आनन्दचन्द्रः	...	...	...	...	...	...	१२६
आनन्दतीर्थः	...	१४, ४१, ६०, ७६, ७७. ८१, १०६, १५८, १७८, १८०	...	...	...	...	...
आपोदेवः	...	...	...	...	...	...	११, ५३, २२०
उद्धवः (द्विवेदी)	...	...	...	...	...	...	१८४
उदीचिभट्टाचार्यः	...	...	...	...	...	...	५६
उपेन्द्रभट्टः	...	...	...	...	...	...	१३४, १८३
ऋषभदेवः	...	...	...	...	...	...	१०१
कमलाकरभट्टः (जगद्गुरुनारायणभट्टस्य पुत्रोरामकृष्णभट्टस्य पुत्रः)	...	...	...	...	...	...	१२, २३६
कामदेवदीक्षितः	...	...	...	...	...	...	१५४
काशीरामवाचस्पतिः	...	...	...	...	...	...	७६

नामानि ।							पृष्ठे ।
काशीश्वरः	...	...	...	...	...	...	७८
कुमारपालः	...	...	...	...	...	...	३६
कृष्णकान्तः	...	...	...	...	...	...	५५
कृष्णगोविन्दः	...	...	...	...	...	...	६७
कृष्णचन्द्रः	...	...	...	...	...	...	६६
कृष्णदासशर्मा (रामचन्द्रचक्रवर्त्तिपुत्रः)	...	...	...	...	...	...	६७
कृष्णदेव चौहतः	...	...	...	...	...	...	२५
कृष्णभट्टः	...	...	...	...	...	...	१०३
कृष्णयज्वा	...	...	...	...	...	...	११६
कृष्णानन्दः	...	...	...	...	...	...	१०७
केवलः	...	...	...	...	...	...	६४
केशवाचार्यः	...	...	...	...	...	...	२३७
कोनेरिः (पद्मनाभकुलोत्पन्नकेशवाचार्यपुत्रः)	...	...	...	...	...	...	२३६
कौशाम्बी	...	...	...	...	...	...	१६
क्रमदीश्वरः	...	...	...	...	...	...	२१०
क्षेमङ्करः	...	...	...	...	...	...	२२७
गङ्गेशः	...	...	...	...	...	...	१७०, १७१
गजपतिपुरुषोत्तमदेवः	...	...	...	...	...	...	१५१
गदाधरः	...	...	...	...	...	...	१५१
गह्वानन्दसुनिः (परादर्शकप्राणनाथः)	...	...	...	...	...	...	१६०
गोपालचक्रवर्त्ती	...	...	...	...	...	...	२१०
गोपालोपाध्यायः	...	...	...	...	...	...	१८७
गोपीचन्द्रः	...	...	...	...	...	...	२१०
गोवर्द्धनभट्टः	...	...	...	...	...	...	१७
गोविन्दसूरिः (पदवाक्यप्रमाणमर्थ्यादाधुरन्धरचतुर्द्धरवंशावतंसः)	...	...	...	...	...	...	१४०
गौरमोहनभट्टः (विद्यालङ्कारः) उपेन्द्रभट्टवंशोद्भवः)	...	...	...	...	...	...	१३७, १८२
घटकर्परः	...	...	...	...	...	...	५४, ५५

नामानि ।	पत्रे ।
घनश्यामशर्मा	१४२
चण्डेश्वरः	१२५
चन्दनवाला (श्रेष्ठिकन्या) (जैनधर्मावलम्बिनी)	५६
चन्द्रकीर्तिसूरिः (नागपुरीयतपोगणराजा)	१२७, १२८
चन्द्रमौलिवादीन्द्रतर्काचार्यः	१५
चन्द्रिका	२६
चिरञ्जीवः (शतावधानभट्टाचार्यात्मजः)	१८३
चैतन्यकृष्णः	१२८
छलारिन्दसिंहः	२३७
जनार्दनभट्ट	४६
जम्बोरराजभारती	८७
जयतीर्थः (आचार्यः) (प्रगुण्डः)	१०५
जयतीर्थः (भिक्षुः) (आनन्दतीर्थशिष्यः)	७५, ७७, ७६
जयतीर्थः (मुनीन्द्रः)	१०८, १४८, १८७
जयरामः	२०१
जितामित्रः	१६३
जिनमण्डनगण्डिः	३६
जिनमण्डनोपाध्यायः	३८
जीवगोखामी	४६
जीवदेवः (आपोदेवात्मजः)	११
टीकाकारशर्मा	११६
टुण्डिः	१८६
ताणवन्तः	१६
तिमाजिपण्डितः	२०
तिमाजिरघुनाथः	२४
तीर्थनाथः	४८
तुम्बरः (तिमाजिरघुनाथगुरुपादपद्माराधकः)	२४

नामानि ।	पत्रे ।
त्रिभुवनचन्द्रः (वादिसिंहापरनामकः)	३३
त्रिलोचनः	३१
दण्डौ	३४
दर्पणकारः	२५
दामोदरः	२५
दामोदरस्वामी	११०
दिवाकरः (महादेवभट्टपुत्रः)	८५
दिवाकरः	१२
दिवाकर उपाध्यायः	१५४
दुर्गसिंहः	३१
देवनाथः	७४
देवाचार्यः (सनत्कुमारसन्ततिपदाश्रितःनियमानन्दाचार्यपदपञ्च- मकरन्दमधुव्रतः)	२२८, २३०
देवीदत्तः	१२८
देवीदासः	५५
धर्मखानः	७१
धूर्तस्वामी	६८
नरनाथः	६६
नरसिंहकविराजः (दाक्षिणात्यवैदिकमहोपाध्यायनीलकण्ठभट्ट- स्तस्य पुत्रोरामकृष्णभट्टस्तस्य परिचारकः)	१६१
नरसिंहाचार्यः	८१
नागदेवभट्टः (प्रथमशाखी)	१३३
नागराजः	१३३
नागोजिभट्टः (शिवभट्टपुत्रः)	२१५
नारायणः	१२८
नारायणः (विश्वनाथात्मजः)	१४८
नारायणः (रामेश्वरसूरिपुत्रः)	८५

नामानि ।	पचे ।
नारायणसूरिः (माध्यन्दिनीयशाखाध्यायिदेवोपाभिधः)	१३७
नारायणभट्टः (रामेश्वरभट्टपुत्रः)	२१६
नारायणभट्टः (जगद्गुरुः)	२३६
नारायणभट्ट (अरडोपनामकः)	१७१
नियमानन्दाचार्यः	२२८
नीलकण्ठः (चतुर्दशवंशावतंसगोविन्दसूरिपुत्रः)	१३८, १४०
नीलकण्ठपण्डितः (गोदावरीपरिसराजङ्घृतपुण्यस्तम्भस्थितिविराजमानः)	२०
नीलकण्ठभट्टः (शङ्करस्य पुत्रः)	८६, १२१
नीलकण्ठभट्टः (दाक्षिणात्यवैदिकमहोपाध्यायः)	१६२
नृसिंहाचार्यः (क्लृप्ताः)	२३७
पद्मनाभः	२३७
पिङ्गवाचार्यः	१६७
पुरुषोत्तमदेवः	६६
पुरुषोत्तमोपाध्यायः	१८७
पूर्णप्रज्ञः	१४६
पूर्णबोधः	१४८, १४९
प्रख्यायिकापुरं	१२८
प्रबोध-यतिः	४६
प्रबोधानन्दसरस्वती	५६
बलरामः (प्रभुः)	१६४
वर्द्धमानः	३३
बालकृष्णः (आपोदेवपुत्रः)	२२०
बालकृष्णः (भारद्वाजकुलोत्पन्नः)	८६
बालकृष्णभट्टः	६४
बालपण्डितः	२०
बुक्कमहोपतिः	२३
बृहदशिशुः	११७

नामानि ।

पत्रे ।

वृहस्पतिः (महीन्तापनीयः, कविचक्रवर्ती, राजपण्डितः, पण्डित-
सार्वभौमः, कविपण्डितचूडामणिः, रायमुकुटमणिः,
महाचार्यः) ६

ब्रह्मपुरं २२

ब्रह्मानन्दसरस्वती २३८

भगवन्तरायदेवः १२३

भगौरथः (पीतमुण्डकुलोत्पन्नः) ३६

भट्टनारायणः (पदवाक्यप्रमाणपारावारधुरीणमीमांसाद्वैतसाम्बाज्य
धुरन्धरः) ३

भट्टोजिः ३६

भट्टोजिदीक्षितः (लक्ष्मीधरस्वरिपुत्रः) १०, १५०

भवनाथमिश्रः ८६

भवानी (राज्ञी) १४३

भारतीतीर्थमुनिः (परमहंसपरिव्राजकभचार्यः) १८८

भारतीतीर्थविद्यारण्यः १३२

भास्करः २२६

भास्करराजः (जम्बीरराजभारतीदीक्षितात्मजः) ८७

भुवनेश्वरशर्मा २००

मकरन्दः २२६

मधुसूदनसरस्वती १४७

मयूखः २६

मयूरेशः (दूषणमोघेत्युपनामकगोपालोपाध्यायपुत्रपुरुषोत्तमोपा-
ध्यायात्मजः) १८७

महादेवः १७२

महादेवभट्टः (विद्वच्छिरोमणिः, भारद्वाजः, बालकृष्णस्य पुत्रः) ८६

महेशघोषः ५२

माधवः (ग्रामकरोपनामकः) २२२

नामानि ।							पत्रे ।
माधवशर्मा	...	...	...	...	...	...	८५
माधवाचार्यः	...	...	...	...	...	५६, १६३, २२३	
मुद्रलभट्टः	...	...	...	...	...	...	२२
मुनिसुन्दरस्वरिः	...	...	...	...	...	...	४७
यतिवरः	...	...	...	...	...	...	८०
यदुनन्दनभट्टाचार्यः	...	...	...	...	...	...	१४०
यशोवन्तसिंहः	...	...	...	...	...	...	१८४
यादवाचार्यः	...	...	...	...	...	...	८२
योपनभट्टः (महामहोपाध्यायः) (चान्द्रः)	...	...	...	...	...	...	१६
रत्नपालः	...	...	...	...	...	...	११६
रघुनन्दनः (वन्द्यघटीय हरिहरभट्टाचार्यात्मजः)	...	...	...	...	...	...	२३६
रघुनन्दनचक्रवर्ती (महामहोपाध्यायश्रीचन्द्रमौलिवादीन्द्रतर्काचार्य- पुत्रः)	...	...	...	...	...	...	१४
रघुनाथः (छाटकेशपुरस्थायी) (विनायकसुतः)	...	...	...	...	...	...	२१८
रघुपतिः	...	...	...	...	...	...	१८
रघुवीरशर्मा (गर्ह, इत्युपनामकः)	...	...	...	...	...	...	११२
रमानाथः	...	...	...	...	...	...	५४
राङ्गोजिभट्टः	...	...	...	...	...	...	६५
राजारामतर्कावागीशः	...	...	...	...	...	...	१६१
राजेन्द्रदेवः (नवद्वीपनाथः, वाजपेयी)	...	...	...	...	...	...	६०
राधाकृष्णः	...	...	...	...	...	...	१८
राधारमणदासः	...	...	...	...	...	...	१८६
रामकान्तः	...	...	...	...	...	...	११४
रामकिशोरः (सर्वविद्यासन्ततिः)	...	...	...	...	...	...	२७, ३१
रामकृष्णः (भारतीतीर्थविद्यारण्यभूमिवर्यकिङ्करः)	...	...	...	...	...	५, १३, ५३, १३१	
रामकृष्णः	...	...	...	...	...	...	१२
रामकृष्णभट्टः (दाक्षिणात्यवैदिकमहोपाध्यायनीलकाण्ठभट्टपुत्रः)	...	...	...	...	...	...	१६२

नामानि ।	पत्रे ।
रामकृष्णभट्टः (जगद्गुरुनारायणभट्टपुत्रः)	२२६
रामचन्द्रः	१४३, १८८
रामचन्द्रचक्रवर्ती	६८
रामचन्द्रभट्टः	३३
रामचन्द्रसरस्वती	४०
रामतारणशर्मा (वीरमूयन्तर्गत सिउड़ियामनिवासौ)	१८१, १८८
रामदेवः	१७६
रामनरसिंहः	११४
रामनाथः	६६, १६१
रामनारायणः (चन्द्रशेखरपुत्रः)	१८५
रामनारायणशर्मा	२२५
रामनारायणसिद्धान्तः	६६
रामप्रसाददेवशर्मा	२२३
रामभट्टः (होसिङ्गोपनामकः, भट्टविश्वनाथात्मजः, भट्टसुद्धलानुजः)	२२
रामलोचनदेवशर्मा	२१७
रामशङ्करः	२३२
रामशेखरः	२५
रामानन्दन्यायवागीशः	१६०
रामानुजः (दिवाकरपुत्रः)	८७
रामेश्वरः	२३३
रामेश्वरतर्कालङ्कारः	२१२
रामेश्वरभट्टः	२१६
रामेश्वरसूरिः	८५
रुद्रस्वामी	१८
रेवतीशर्मा (प्रख्यायिकापुरीयपण्डितटोलानिवासौ, नारायणस्य प्रपौत्रः, चैतन्यकृष्णस्य पौत्रः, देवीदत्तस्य पुत्रः)	१२८
लक्ष्मणः (रामकृष्णात्मजः, दिवाकरानुजः, अस्य माता उमादेवी)	१२

नामानि ।	पत्र ।
वैद्यनाथः (दिवाकरसूरिपुत्रः)	८६
वैद्यनाथमिश्रः	१५७
वैद्यनाथसूरिः (रामचन्द्रभट्टपुत्रः)	३३
व्यासतीर्थः	१८७
व्यास-यतिः (लक्ष्मीनारायणाख्ययतिकुलतिलकादधीतमाभ्यशास्त्रः)	१४१
व्रजकिशोरदेवशर्मा	१४६
शङ्करः (नारायणपुत्रः)	३, ८६
शङ्करमिश्रः (महोपाध्यायः, सन्मिश्रभवनाथात्मजः)	५२, ८८
शङ्करशर्मा	१५२
शङ्कराचार्यः	१४६, १८२, २३५
शतावधानभट्टाचार्यः	१८४
शचुञ्जयः	१०१
शम्भुदेवः	१६६
शिवनाथभट्टाचार्यः (सर्वानन्दपुत्रः)	२१६
शिवभट्टः	२१५
शिवरामशर्मा	२२
शुक्लेश्वरनाथः	१२२
श्यामदाससेनः	५२
श्यामानन्दगोस्वामी	१०६
श्रीकरः	११४
श्रीकरः (महामहोपाध्यायः)	६३
श्रीकृष्णशर्मा	३४
श्रीनाथाचार्यचूडामणिः (महामहोपाध्याय-श्रीकरात्मजः)	६२
श्रीनिवासतर्कवागीशः	६
श्रीपतिभट्टः	६३, ७०
शेखरदासकविराजः (गौड़देशीयगङ्गापुरवासी, वैदिकः)	५७
सत्यबोध्याचार्यः	१४६

नामानि ।	पृष्ठे ।
सदानन्दतीर्थः	८२
सदाशिवदेवः (आपोदेवाप्रनामकः)	२२२
सनत्कुमारः	२२८
सरपुरा (यवनग्रामसमीपे)	१२६
सरस्वतीकण्ठाभरणाः	७३
सर्वानन्दनाथः (मेहारवास्तवः)	२२०
साधनाचार्यः	२३, ६१
सिंहभट्टः	१८
सुन्दरभट्टः	२२६
सुन्दरराजः (कुशिककुलनिधिर्माधवार्यस्य यष्टुः पुत्रः)	२००
सोनफुलोपाध्यायः (दर्पणकारस्य पुत्रो दामोदरस्तस्य पुत्रः कृष्णदेव- औहवस्तस्य पुत्रोऽनन्तस्तस्य पुत्रोरामशेखरस्तस्य पुत्रः)	२५
सोमसुन्दरसूरिः	३६, १२२
हरदत्तः	१८६
हरदत्तमिश्रः	१७
हरनाथशर्मा	११०
हरिप्रकाशः	१५८
हरिहरन्यायालङ्कारः	६६
हरिहरोपाध्यायः	१३२
हर्षकीर्तिसूरिः (चन्द्रकीर्तिसूरिशिष्यः)	१२७, १२८
हलधरशर्मा	१२५
हेमचन्द्र आचार्यः	१०५
हेमाद्रिः	२६
होरिलशर्मा	११६

APPENDIX.

NEW MANUSCRIPTS IN NEPAL.

In 1897, I visited the Darbar Library of H. E. the Maharaja of Nepal, which then contained about 4,000 MSS. both on palm leaf and paper. I was, at an interview with the then Prime Minister and Commander-in-Chief, Sir Bir Sham Sher Jang Bahadur, informed that all possible efforts were being made to complete the Library by collecting all other MSS. available in Nepal. A subsequent visit in 1898 resulted in an account being given by me of the entire collection in an Extra volume of the "Notices of the Sanskrit MSS." entitled "A Catalogue of Palm-leaf and selected paper MSS. belonging to the Darbar Library, Nepal." A notice of about 100 MSS. added to the Library in 1897-1898 will be found on pp. 89-98 of this Report.

The present Prime Minister, Sir Chander Sham Sher Jang Bahadur Rāṇā, an able and energetic statesman and a great lover of lore, has, by his laudable and indefatigable zeal, added some more MSS. since 1898, and the Nepal Darbar has sent through the Government of India a list of this subsequent collection.

The collection contains 279 manuscripts of which three are Tibetan. A complete collection of the Kah-gur and of the Tang-gur is to be found among the additions. The Sanskrit manuscripts belong both to Buddhists and to Brahminists. One of these manuscripts, a copy of the Pañca-Rakṣā, was copied in Nepal, Samvat 86, *i.e.*, 916 A.D. Two works, Catuspīṭhāloka and Sarvavajrodaka, are dated in letter numerals: these belong to the eleventh century. Two manuscripts are dated in Nepal Samvat 315, *i.e.*, 1195 A.D. One was copied during the reign of Kāmadeva, but without

seeing the manuscript it is difficult to determine which of the kings bearing this name is referred to. Some of the Buddhist and Tāntric works mentioned in this list are extremely rare.

The Pramāṇabhāṣya Pramāṇavārtika, in one manuscript, appear to be commentaries on Pramāṇasamuccaya by Dinnaga, for which so much unsuccessful search has already been made. Several copies of the Buddhacarita Kāvya are mentioned, but it is impossible to say whether they are complete.

The list has been copied for the Press by Pandit Govind Lal Bannerji, Board of Examiners, Calcutta.

BRAHMIN AND BUDDHIST.

*A list of Sanskrit Works recently added to the
Durbar Library, Nepal.*

क्रमसारमहातन्त्रम् [श्रुत्यात्माब्धियुते वसौ ज्यैष्ठ्ये मासे सिते पक्षे सम्पूर्णं मंगलदिने]	...	...	...	...	...	१
क्रमबोधसंहिता	...	...	...	...	...	१
ब्रह्मण्य अष्टपञ्चिका	...	...	...	...	...	१
कुलार्णवतन्त्रम्	...	...	...	...	...	१
ललितविस्तरः	...	...	...	...	...	१
दशभूमेश्वरः	...	...	...	...	...	१
बोधिचर्यावतारः	...	...	...	...	...	१
लोकेश्वरपाराजिका	...	...	...	...	...	१
गण्डव्यूहः	...	...	...	...	...	१
सङ्क्रमणपुण्डरीकम्	...	...	...	...	...	१
जातकमाला	...	...	...	...	...	१
देवप्रतिमापूजा	...	...	...	...	...	१
सुद्धजपार्णवतन्त्रम् (?)	...	...	...	...	...	१
मनुष्यजातकम् [समरसिंहकुमारविरचितम्— सं १८६७ आश्विन सुदि ६ रोज ५]	...	...	...	...	...	१
संगीतसारः	...	...	...	...	...	१
नित्यप्रयोगरत्नाकरः	...	...	...	...	...	१
तद्धितकोषः [भवदेवदत्तः]	...	...	सं १८४४	...	...	१
सारावली	...	...	...	...	...	१
तारिणीपारिजातः	...	...	...	...	...	१
कुञ्जिकातन्त्रम्	...	...	...	...	...	१

शैवसर्वस्वसारः [विश्वनाथविरचितः] ...	ने सं ८४८	...	...	१
वैद्यसारचिकित्सा [मुतादीकृता (?)] ...	...	...	...	१
रससारः [गोविन्दविरचितः] ...	...	...	...	१
श्रीमत्सारः ...	...	ने सं ८४०	...	१
अष्टसाहस्रिका ...	...	ने सं ८४३	...	१
लङ्कावतारः ...	...	ने सं ८४६	...	१
ललितविक्रमः ...	...	११ ८६४	...	१
समाधिराजः ...	...	११ ८६७	...	१
गुह्यसमाधिः ...	...	११ ८६४	...	१
दशभूमेश्वरः ...	...	११ ८६७	...	१
सुवर्णप्रभा ...	...	११ ८६७	...	१
तथागतगुह्यकम् ...	...	११ ८६७	...	१
गण्डव्यूहः ...	...	११ ८६६	...	१
गुणकारगण्डव्यूहः ...	...	...	...	१
कारगण्डव्यूहः ...	...	११ ७८८	...	१
शोकेश्वरप्रतकम् ...	...	११ ८४४	...	१
क्रियासंग्रहः ...	...	...	...	१
अपरमिता (?) ...	...	...	...	१
मध्यमशास्त्रव्याख्यानम् ...	...	...	...	१
अवदानमाला ...	...	...	...	१
प्रतावदानम् ...	...	...	...	१
वृहत्धारणीसंग्रहः ...	...	...	...	१
स्तोत्रसंग्रहः ...	...	...	...	१
तारामूलबोधः ...	...	...	...	१
महाप्रत्यंगिराः प्रथमः पादः ...	...	...	...	१
समन्तभद्रमहाप्रणिधानम् ...	...	...	...	१
प्रज्ञापरमितामूलहृदयं ...	...	...	...	१
अश्वीवोषबोधिसत्त्वः ...	...	...	...	१

बृहज्जातकमाज्ञा ...	...	...	...	...	...	१
गुह्याविगुह्यं ...	...	...	...	...	...	१
चैत्यव्रतानुशंसा ...	...	...	...	...	...	१
सप्तशती प्रज्ञापारमिता ...	...	...	...	...	...	१
वध्वाराहोरहस्यम् ...	...	...	...	...	...	१
सुभाषितसंग्रहः ...	...	...	...	...	...	१
पञ्चरत्नासूत्रशास्त्रम् ...	...	...	...	...	...	१
योगिनीजालतन्त्रम् ...	...	...	...	...	...	१
स्वयम्भूचैत्यप्रणिधानं ...	...	...	...	...	...	१
तीर्थमाहात्म्यम् ...	...	...	...	...	...	१
धर्मसंग्रहः ...	...	...	...	...	...	१
सूर्यशतकम् ...	...	...	...	...	...	१
शतवर्णविवरणम् ...	...	...	...	...	...	१
कुणालावदानम् ...	...	...	...	...	...	१
अशोकदेशना ...	...	...	...	...	...	१
महासंवर्त्तनकाव्यम् ...	...	...	...	...	...	१
बोधिचर्यावतारानुशंसा ...	...	...	...	...	...	१
वीतशोकः ...	...	...	...	...	...	१
अजातशत्रुः ...	...	...	...	...	...	१
सुवर्णकुमारावदानम् ...	...	...	...	...	...	१
शकभेड(?)प्रकाशः ...	...	...	...	...	...	१
विश्वभद्रबोधिसत्त्वः ...	...	...	...	...	...	१
कपोतावदानम् (?)... ...	...	...	...	...	...	१
क्रमदौपिका ...	...	...	...	...	...	१
पूजाखंडम् ...	...	...	...	...	...	१
नित्याङ्गिकतिलकम् ...	...	...	...	...	...	१
गीतायाः शाङ्करभाष्यम् ...	...	...	...	...	...	१
छात्रमहायणः ...	...	...	...	...	...	१

सर्धनमाला	...	...	...	...	...	...	१
सत्त्वहोमविधिः	...	...	...	...	...	...	१
यजुर्वेदः	...	...	...	...	...	...	१
ब्राह्मणसर्वस्वम्	...	...	...	...	...	...	१
दुर्गतिपरिशोधनम्	...	...	...	ने सं ७६४	...	...	१
जातकमाला	...	...	...	॥ ६६५	...	...	१
मेघसूत्रम्	...	...	...	॥ ७६६	...	...	१
भृङ्गमेरौ अवदानम्	...	...	...	...	...	...	१
कपिश्रावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
वसुन्धरावृत्तकथा	...	...	...	...	...	...	१
धौमव्यवदानम्	...	...	...	...	...	...	१
उपोषधावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
वज्रसत्त्वपाराजिका [अब्दे नेचशून्यथोमैकसंख्ये भाद्रपदे]	...	...	...	...	...	...	१
मंजुश्रीपाराजिका	...	...	...	...	...	...	१
पिण्डपात्रावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
बुद्धोक्तसंसारामयः	...	...	...	...	...	...	१
चतुष्प्रीठतंत्रस्य योगीश्वरविधिः (?)	...	...	...	...	...	...	१
वसुन्धराकल्पः	...	...	...	...	...	...	१
नागार्जुनछात-धर्मशास्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
सद्धर्मपाराजिका	...	...	...	...	...	...	१
वसन्ततिलकम्	...	...	...	...	...	...	१
महापारशुभालंकारः	...	...	...	...	...	...	१
द्वाविंशतिकावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
कालचक्रम्	...	...	...	...	...	...	१
तारापाराजिका	...	...	...	...	...	...	१
ढाकार्णवः	...	...	...	...	...	...	१
पञ्चविंशतिका	...	...	...	...	...	...	१
दिव्यावदानम्	...	...	...	...	...	...	१

व्रतावदानमाला	...	...	...	...	...	...	१
जातकमाला	...	...	...	...	...	...	१
पिण्डपात्रावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
समाधिराजः	...	...	...	...	...	...	१
बोधिचर्यावतारः	...	...	...	...	...	...	१
सैधसूत्रम्	...	...	...	...	...	...	१
क्रियासमुच्चयः	...	...	...	...	...	...	१
सुभाषितरत्नाकरः	...	...	...	...	...	...	१
बुद्धचरित्रकाव्यम्	...	...	...	...	...	...	१
अभिधर्मकोषः	...	...	...	...	...	...	१
अवदानशतकम्	...	...	...	...	...	...	१
विनयसूत्रम्	...	...	...	...	...	...	१
गुह्यसमाजः	...	...	...	...	...	...	१
अष्टोकावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
अभिधानोत्तरः	...	...	...	...	...	...	१
वसुन्धरायाः कथा	...	...	...	...	...	...	१
मंजुश्रीज्ञानतन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
हैहयतन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
दानरत्नाकरः	...	...	...	...	...	...	१
संमोहनतन्त्रम् [विमलप्रबोधविरचितम्]	...	...	...	...	...	...	१
कालीकूलक्रमार्चनम् (तद्वत्)	...	...	...	...	...	...	१
संपुटोद्भवमहातन्त्रराजः	...	...	...	ने सं ७७८	...	...	१
वसन्ततिलकम्	...	...	...	...	...	...	१
साधनसमुच्चयः	...	...	...	...	...	...	१
कारणव्यूहः	...	...	...	...	...	...	१
हारावली तन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१

तालपत्रे — ग्रन्थाः ।

जयद्रथयामलम्	...	...	...	...	...	...	१
भारतं (विराटपर्व)	...	...	...	...	...	...	१
भगवतीसुदयोपालाश्वराजः	...	...	...	...	...	...	१
उष्णीषविजयो-नामधारणी [राजलक्ष्मी कामदेवराज्य]	...	...	...	...	...	...	१
चतुष्पौठनिबन्धः	...	...	...	...	...	...	१
अष्टसाहसिका	...	...	...	...	...	...	१
द्वाविंशतिकावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
जातकमाणा	...	...	...	...	...	...	१
वज्रावली तन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
तत्त्वदर्शकम्	...	...	...	...	...	...	१
दम्बलचक्रम्	...	...	...	...	...	...	१
संमनचक्रः (?)	...	...	...	...	...	...	१
शकुन्दलदेवपुत्रः	...	...	...	...	...	...	१
सर्वददातिअवदानम्	...	...	...	...	...	...	१
महासंवर्त्तनकथा	...	...	...	...	...	...	१
हरिश्चन्द्रोपाख्यानम्	...	...	...	...	...	...	१
महाकौलज्ञाननिर्णयः	...	...	...	...	...	...	१
दुर्गतिपरिशोधनम्	...	...	...	...	...	...	१
कामशास्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
गौतमोपालः	...	...	...	...	...	...	१
आदिक्रमविधिः	...	...	...	...	...	...	१
वेणीसंहारनाटकम्	...	...	...	...	...	...	१
कल्याणकामधेनुः	...	...	...	...	...	...	१
गणेशस्तत्त्वराजः	...	...	...	...	...	...	१
चिकित्सा	...	...	...	...	...	...	१
नागानन्दनाटकम्	...	...	...	...	...	...	१

कन्यासाधनविधिः ...	...	...	...	...	...	१
संशयपरिच्छेदः ...	...	...	...	...	...	१
देवप्रतिमास्तक्षणम् ...	...	...	...	...	...	१
पारमेश्वरमतम् ...	...	...	...	...	...	१
समयविहारः ...	...	...	...	...	...	१
योगरत्नमाला ...	...	...	...	...	...	१
तत्त्वज्ञानसिद्धिपञ्जिका [पण्डितभिच्छुवीर्यश्रीमिश्रविरचिता शशाङ्क- विन्दुवीर्येन्द्रे ? माघेऽसितभूतिथौ—मिथुने दशम्यां ...	...	...	...	...	...	१
बुद्धचरित्रमहाकाव्यम् ...	...	...	...	...	...	१
अनन्तया प्रसमर्थनम् (?) ...	...	...	...	...	...	१
पाकविधिः ...	...	...	...	...	...	१
तिथिनिर्णयः ...	...	...	...	...	...	१
श्वरतन्त्रस्य टीका ...	...	...	...	...	...	१
महाभारतम् ...	...	...	...	...	...	१
सप्तकुमारिकावदानम् ...	...	...	...	...	...	१
सिद्धवीरमहातन्त्रम् (?) ...	...	...	...	...	...	१
अमरकोषटीका ...	...	...	...	...	...	१
स्तूपस्तक्षणकारिकाविवेचनम् ...	...	...	...	...	...	१
उद्धर्तनविधानम् ...	...	...	...	...	...	१
प्रज्ञोपायविनिश्चयः ...	...	...	...	...	...	१
मितपदा पञ्जिका [महामण्डलाचार्यविरचिता, ने, आ पू १ चैत्र कृष्ण सं १३ (?) वैशाखदिने २२]	...	...	...	...	...	१
योगावरसाधनम् ...	...	...	...	...	...	१
वासवदत्ता ...	...	...	...	...	...	१
अमरकोषः ...	...	...	...	...	...	१
पञ्चरत्ना [ने ३६ फागुनशुक्ल १० रोजे]	...	...	...	...	...	१
चण्डी ...	...	...	...	...	...	१
द्वैतनिर्णयः ...	...	...	...	...	...	१

द्यवहाराध्यायः	...	...	...	...	...	...	१
ब्रह्मयामलः	...	...	...	...	...	...	१
भागवतम्	...	...	...	...	...	...	१
चिकित्सा	...	...	...	...	...	...	१
कामन्दकीयनीतिसारः	...	...	...	...	...	...	१
नैषधकाव्यम्	...	...	...	...	...	...	१
मृत्युञ्जययोगशास्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
शतपथः	...	...	...	...	...	...	१
सयसारः	...	...	...	...	...	...	१
प्रमाणभाष्यप्रमाणवार्तिके	...	...	...	...	...	...	१
षट्चक्रं	...	...	...	...	...	...	१
तदेव	...	...	...	...	...	...	१
पूजापद्धतिः	...	...	...	...	...	...	१
पिङ्गलामततन्त्रम्	...	ने सं २८५	चैत्र शुक्ल १५	...	...	...	१
सन्मृतिसमुच्चयः [द्रोणविरचित ने सं ४८१ माघ कृष्ण]	...	...	...	...	...	...	१
निव्याङ्गिकतिलकम्	...	ने, सं ५१५	...	...	...	...	१
सङ्गीतालोकः	...	ने, सं ३१५	...	...	...	...	१
मतसारः	...	...	...	...	...	...	१
वामकेश्वरदीपिका	...	...	...	...	...	...	१
पूजाप्रदीपप्रतिष्ठाविधानम्	...	ने सं २१५	...	...	...	...	१
ब्रह्मोक्तसंहिता	...	...	...	...	...	...	१
अष्टसाहस्रिका	...	...	...	...	...	...	१
योगशतकं नाम वैद्यशास्त्रम् [नागार्जुनकृतं ने, सं ४५२]	...	...	...	...	...	...	१
पञ्चरत्ना	...	...	...	ने सं ५०७	...	...	१
अध्यालोकटीका	...	...	...	...	...	...	१
चन्द्रपरिभाषापाठ टीका	...	...	...	...	...	...	१
पञ्चरत्ना	...	...	...	...	...	...	१
त्रिपुरसुन्दरीपद्धतिः	...	...	...	...	...	...	१

चतुष्पीठालोकः [श्रीकल्याणवर्मविरचितः सं अलर भाद्र]	...	...	...	...	...	...	१
षट्क्रमः ...	...	...	...	...	...	...	१
सर्व्ववधोदकम् ...	...	सं अवुटे फाल्गुन शुक्ल	...	...	...	...	१
चण्डीपाठः ...	...	...	...	...	...	...	१
पद्मनाभसंग्रहः ...	...	...	...	...	...	...	१
नित्यक्रिया ...	...	...	...	...	...	...	१
वामकेश्वरः ...	...	...	...	...	...	...	१
गानाविधयविधिः ...	...	...	...	...	...	...	१
आख्यानविचारः ...	...	...	...	...	...	...	१
दशतत्त्वसंग्रहः ...	...	...	...	...	...	...	१
रुद्रयामले देवीप्रशंसा	...	...	...	...	...	...	१
वज्रयोगिनीसाधनम्	...	...	...	...	...	...	१
कालज्ञानम् ...	...	...	...	...	...	...	१
श्रीवराहस्य विवाहखण्डम्	...	...	...	...	...	...	१
कालगुणोत्तरः ...	...	...	...	...	...	...	१
शिवधर्मः ...	...	...	...	...	...	...	१
खण्डखाद्यम् ...	...	...	...	...	...	...	१
सम्भृतिसारः ...	...	...	...	...	...	...	१
विष्णुपूजाकल्पलता	...	...	...	...	...	...	१
ज्योतिष सारावली	...	...	...	...	...	...	१
कातन्त्रे दुर्गसिंहविवरणम्	...	...	...	...	...	...	१
सम्भृतेः स्थापनम्	...	...	...	...	...	...	१
वास्तुशास्त्रम् ...	...	...	...	...	...	...	१
वैष्णवामृतसीरोद्धारः	...	...	...	...	...	...	१
धातुपाठवृत्तिः ...	...	...	...	...	...	...	१
सिद्धमार्गप्रकाशिका	...	...	...	...	...	...	१
बध्नावली ...	...	...	...	...	...	...	१
चर्याचर्यटिका ...	...	...	...	...	...	...	१

पद्मावल्याः पञ्जिका [महापण्डितवचनपादकता ने, ६१७]	...	...	...	...	...	...	१
माघकाव्यम्	...	...	...	...	...	...	१
तीर्थवाचस्पतिः	...	...	...	...	...	...	१
प्रबोधचन्द्रोदयटीका	...	...	...	...	...	...	१
रत्नावलीनाटिका	...	...	...	...	...	...	१
कर्पूरमञ्जरौ	...	...	...	...	...	...	१
हिरण्यपारिजात	...	...	...	...	...	...	१
चमत्कर्णिका	...	...	...	...	...	...	१
नीलतन्त्रम्	...	...	...	...	...	...	१
वधपिण (१) द्वितीयः कल्पः	...	...	...	...	...	...	१
ताराकल्पः	...	...	...	...	...	...	१
हयग्रीवकल्पः	...	...	...	...	...	...	१
वसुपादुका	...	...	...	...	...	...	१
पद्मिनी (१)	...	...	...	...	...	...	१
लक्ष्मणारोहणम्	...	...	...	...	...	...	१
कल्पद्रुमावदानम्	...	...	...	...	...	...	१
तलवकारोपनिषद्	...	...	...	...	...	...	१
ज्ञानोदयग्रन्थमाला	...	...	...	...	...	...	१
भास्करप्रकाशः	...	...	...	...	...	...	१
संस्कृतभाष्यम्	...	...	...	...	...	...	१
प्रश्नोपनिषद्	...	...	...	...	...	...	१
वियोगवैराग्यशतकम्	...	...	...	...	...	...	१
वाजसनेयोपनिषद्	...	...	...	...	...	...	१
सत्यार्थप्रकाशः	...	...	...	...	...	...	१
सूचीपत्रम्	...	...	...	...	...	...	१
संस्कारविधिः	...	...	...	...	...	...	१
वेदप्रकाशः	...	...	...	...	...	...	१
शङ्कराचार्यः	...	...	...	...	...	...	१

कठोपनिषद्	...	...	...	...	...	...	१
आर्यधर्मज्ञ जो	...	...	...	...	...	...	१
मुण्डकोपनिषद्	...	...	...	...	...	...	१
आर्यग्रन्थावली	...	...	...	...	...	...	१
सरलार्थसंहिता	...	...	...	...	...	...	१
यजुर्वेदभाष्यम्	...	...	...	...	...	...	१
योगवासिष्ठः	...	...	...	...	...	...	१
स्वरोदयसारः	...	...	...	...	...	...	१

भोटे ग्रन्थ ।

कङ्कुर	...	...	...	...	...	...	१०४
तेङ्गुर	...	...	...	...	...	...	२२४
सेरवेँ डांपा	...	...	...	...	...	...	१

CC
12/13

Central Archaeological Library,
NEW DELHI.

23556

Call No. 091.4912 / H42

Author—Haraprasada, Castvi, M

Title—Noties of Sanskrit M.S.S.

Vol - II - III

Borrower No.	Date of Issue	Date of Return

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY
GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.

Please help us to keep the book
clean and moving.